

6, 1, 1

Περὶ τῶν ὄντων πόσα καὶ τίνα ἐζήτησαν μὲν καὶ οἱ πάνυ παλαιοί, ἓν, οἱ δὲ ὠρισμένα, οἱ δὲ ἄπειρα εἰπόντες, καὶ τούτων ἕκαστοι οἱ μὲν ἄλλο οἱ δὲ ἄλλο τὸ ἓν, οἱ δὲ τὰ πεπερασμένα καὶ αὐτὰ τὰ ἄπειρα εἰπόντες: καὶ τοῖς μετ' αὐτοὺς ἐξετασθεῖσαι αὐταὶ αἱ δόξαι ἱκανῶς ἀφετέαι ἡμῖν.

Ὅσα δ' ἐξετάσαντες τὰ ἐκείνων ἔθεντο ἐν γένεσιν ὠρισμένοις αὐτοῖς, περὶ τούτων ἐπισκεπτόν, οἱ οὔτε ἐν θέμενοι, ὅτι πολλὰ καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς ἐώρων, οὔτε ἄπειρα, ὅτι μήτε οἷόν τε μήτ' ἐπιστήμη ἂν γένοιτο, τὰ τε πεπερασμένα εἰς ἀριθμὸν αὐτῶν. Ὅτι [δὲ] τὰ ὑποκείμενα οὐκ ὀρθῶς οἷον στοιχεῖα, γένη [δὲ] τινὰ οὗτοι εἰρήκασιν, οἱ μὲν δέκα, οἱ δὲ ἐλάττω: εἶεν δ' ἂν τινες οἱ πλείω τούτων. Ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς γένεσι διαφορά: οἱ μὲν γὰρ τὰ γένη ἀρχάς, οἱ δὲ αὐτὰ τὰ ὄντα τῷ γένει τοσαῦτα.

Πρῶτον τοίνυν τὴν διαιρουμένην εἰς δέκα τὰ ὄντα ληπτέον ἀνασκοποῦντας, πότερα δέκα γένη δεῖ νομίζειν αὐτοὺς λέγειν κοινῶν ὀνόματος τυχόντα τοῦ ὄντος ἢ κατηγορίας δέκα. Ὅτι γὰρ οὐ συνώνυμον τὸ ὄν ἐν ἅπασι, λέγουσι καὶ ὀρθῶς λέγουσι: μᾶλλον δὲ ἐκεῖνο πρῶτον ἐρωτητέον, πότερα ὁμοίως ἓν τε τοῖς νοητοῖς ἓν τε τοῖς αἰσθητοῖς τὰ δέκα, ἢ ἐν μὲν τοῖς αἰσθητοῖς ἅπαντα, ἐν δὲ τοῖς νοητοῖς τὰ μὲν εἶναι, τὰ δὲ μὴ εἶναι: οὐ γὰρ δὴ ἀνάπαλιν. Οὗ δὲ ἐξεταστέον, τίνα κάκει τῶν δέκα, καὶ εἰ τὰ ἐκεῖ ὄντα ὑφ' ἓν γένος ὑπακτέον τοῖς ἐνταῦθα, ἢ ὁμωνύμως ἢ τε ἐκεῖ οὐσία ἢ τε ἐνταῦθα: ἀλλ' εἰ τοῦτο, πλείω τὰ γένη. Εἰ δὲ συνωνύμως, ἄτοπον τὸ αὐτὸ σημαίνει τὴν οὐσίαν ἐπὶ τε τῶν πρώτως ὄντων καὶ τῶν ὑστέρων οὐκ ὄντος γένους κοινῶν, ἐν οἷς τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. Ἀλλὰ περὶ τῶν νοητῶν κατὰ τὴν διαίρεσιν οὐ λέγουσιν: οὐ πάντα ἄρα τὰ ὄντα διαιρεῖσθαι ἐβουλήθησαν, ἀλλὰ τὰ μάλιστα ὄντα παραλελοίπασι.

(6, 1, 2) Πάλιν οὖν ἄρα γένη νομιστέον εἶναι; Καὶ πῶς ἐν γένος ἢ οὐσία; Ἀπὸ γὰρ ταύτης πάντως ἀρκτέον. Ὅτι μὲν ἐν ἐπὶ τε τῆς νοητῆς ἐπὶ τε τῆς αἰσθητῆς κοινὸν εἶναι ἀδύνατον τὸ τῆς οὐσίας, εἴρηται. Καὶ προσέτι ἄλλο τι ἔσται πρό τε τῆς νοητῆς καὶ πρό τε τῆς αἰσθητῆς, ἄλλο τι ὄν κατηγορούμενον κατ' ἀμφοῖν, ὃ οὔτε σῶμα οὔτε ἀσώματον ἂν εἴη: ἔσται γὰρ ἢ τὸ σῶμα ἀσώματον, ἢ τὸ ἀσώματον σῶμα. Οὐ μὴν ἀλλὰ ἐπ' αὐτῶν τῶν τῆδε οὐσιῶν ζητητέον, τί κοινὸν ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἶδους καὶ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν. Πάντα γὰρ ταῦτα οὐσίας λέγουσιν εἶναι, καὶ οὐ τὸ ἴσον εἰς οὐσίαν ἔχειν, ὅταν μᾶλλον λέγηται τὸ εἶδος οὐσία ἢ ἡ ὕλη: καὶ ὀρθῶς: οἱ δ' ἂν εἴποιεν τὴν ὕλην μᾶλλον. Αἱ δὲ πρῶται λεγόμεναι οὐσῖαι πρὸς τὰς δευτέρας τί ἂν ἔχοιεν κοινόν, ὅποτε παρὰ τῶν προτέρων ἔχουσι αἱ δευτέραι τὸ οὐσῖαι λέγεσθαι; Ὡς δὲ τί ἐστὶν ἡ οὐσία εἰπεῖν οὐκ ἔστιν: οὐδὲ

γάρ, εἰ τὸ <ἴδιόν> τις ἀποδοίη, ἤδη ἔχει τὸ τί ἐστὶ, καὶ ἴσως οὐδὲ τὸ <ἐν καὶ ταύτῳ ἀριθμῷ δεκτικὸν τῶν ἐναντίων> ἐπὶ πάντων ἀρμόσει.

(6.1.3) Ἄλλ' ἄρα μίαν τινα κατηγορίαν λεκτέον ὁμοῦ συλλαβούσι τὴν νοητὴν οὐσίαν, τὴν ὕλην, τὸ εἶδος, τὸ ἐξ ἀμφοῖν; Οἷον εἴ τις τὸ τῶν Ἡρακλειδῶν γένος ἐν τι λέγοι, οὐχ ὡς κοινὸν κατὰ πάντων, ἀλλ' ὡς ἀφ' ἐνός: πρῶτως γάρ ἡ οὐσία ἐκείνη, δευτέρως δὲ καὶ ἦττον τὰ ἄλλα. Ἄλλὰ τί κωλύει μίαν κατηγορίαν τὰ πάντα εἶναι; Καὶ γὰρ καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀπὸ τῆς οὐσίας τὰ λεγόμενα εἶναι. Ἡ ἐκεῖνα μὲν πάθη, αἱ δ' οὐσίαι ἐφεξῆς ἄλλως. Ἄλλὰ γὰρ καὶ οὕτως οὕτω ἔχομεν ἐπερὶσασθαι τῇ οὐσίᾳ, οὐδὲ τὸ κυριώτατον λαβεῖν, ἴν' ἀπὸ τούτου καὶ τὰς ἄλλας. Συγγενεῖς μὲν δὴ οὕτως ἔστωσαν πᾶσαι αἱ λεγόμεναι οὐσίαι ἔχουσαι τι παρὰ τὰ ἄλλα γένη. Τί ἄρα γε αὐτὸ τοῦτο τὸ τί καὶ τὸ τότε καὶ τὸ ὑποκείμενον καὶ μὴ ἐπικείμενον μὴδ' ἐν ἄλλῳ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ μὴδὲ ὃ ἐστὶν ἄλλου ὄν, οἷον λευκὸν ποιότητος σώματος καὶ ποσὸν οὐσίας, καὶ χρόνος κινήσεώς τι καὶ κίνησις τοῦ κινουμένου; Ἄλλ' ἡ δευτέρα οὐσία κατ' ἄλλου. Ἡ ἄλλον τρόπον τὸ κατ' ἄλλου ἐνταῦθα, ὡς γένος ἐνυπάρχον καὶ ἐνυπάρχον ὡς μέρος καὶ τὸ τί ἐκείνου: τὸ δὲ λευκὸν κατ' ἄλλου, ὅτι ἐν ἄλλῳ. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἴδια ἂν τις λέγοι πρὸς τὰ ἄλλα καὶ διὰ τοῦτο εἰς ἐν οὕτω συνάγοι καὶ οὐσίας λέγοι, ἐν δὲ τι γένος οὐκ ἂν λέγοι, οὐδὲ δηλοῖ πῶς τὴν ἐννοιαν τῆς οὐσίας καὶ τὴν φύσιν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐνταῦθα κείσθω: ἐπὶ δὲ τὴν τοῦ ποσοῦ ἴωμεν φύσιν.

(6.1.4) Ἀριθμὸν δὴ πρῶτον ποσὸν λέγουσι καὶ τὸ συνεχές ἅπαν μέγεθος καὶ τόπον καὶ χρόνον, τὰ δ' ἄλλα εἰς ταῦτα ἀναφέρουσιν, ὅσα ποσὰ λέγουσι, καὶ τὴν κίνησιν ποσὸν τῷ χρόνον, καίτοι ἴσως ἀνάπαλιν τοῦ χρόνου τὸ συνεχές παρὰ τῆς κινήσεως λαβόντος. Εἰ μὲν δὴ τὸ συνεχές ἦ συνεχές ποσὸν φήσουσιν εἶναι, τὸ διωρισμένον οὐκ ἂν εἴη ποσόν: εἰ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς τὸ συνεχές, τί κοινὸν ἀμφοτέροις ἔσται τὸ ποσοῖς εἶναι; Τοῖς μὲν γὰρ ἀριθμοῖς τὸ ποσοῖς εἶναι ὑπαρχέτω: καίτοι τοῦτο τὸ λέγεσθαι ποσοῖς ὑπάρχει, οὕτω δέ, τίς ἢ φύσις καθὸ λέγεται, δηλοῦται: ἀλλὰ γραμμὴ γε καὶ ἐπίπεδον καὶ σῶμα οὐδὲ λέγεται, ἀλλὰ μεγέθη μὲν λέγεται, ποσὰ δὲ οὐ λέγεται, εἴπερ τότε προσλαμβάνει τὸ ποσὸν λέγεσθαι, ὅταν εἰς ἀριθμὸν ἀχθῆ διππηχυ ἢ τρίπηχυ: ἐπεὶ καὶ τὸ σῶμα τὸ φυσικὸν μετρηθὲν γίγνεται ποσόν τι, καὶ ὁ τόπος κατὰ συμβεβηκός, οὐχ ἦ τόπος. Δεῖ δὲ μὴ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς ποσὸν λαμβάνειν, ἀλλὰ τὸ καθ' αὐτό, οἷον ποσότητα: ἐπεὶ οὐδὲ τοὺς τρεῖς βούς ποσόν, ἀλλὰ τὸν ἐπ' αὐτοῖς ἀριθμόν: βόες γὰρ τρεῖς δύο κατηγορίαι ἤδη. Οὕτως οὖν καὶ γραμμὴ τοσσηδε δύο κατηγορίαι, καὶ ἐπιφάνεια τοσσηδε δύο, καὶ ἡ ποσότης μὲν

αὐτῆς ποσόν, αὐτὴ δὲ ἡ ἐπιφάνεια διὰ τί ποσόν; Περαιτω-
 θεῖσα γοῦν οἶον τρισὶ γραμμαῖς ἢ τέτρασι λέγεται εἶναι
 ποσόν. Τί οὖν; μόνον τοὺς ἀριθμοὺς φήσομεν ποσόν; Ἄλλ
 εἰ μὲν τοὺς καθ' αὐτοὺς ἀριθμούς, οὐσίαι λέγονται οὗτοι
 καὶ μάλιστα τῷ καθ' αὐτοὺς εἶναι. Εἰ δὲ τοὺς ἐν τοῖς μετ-
 έχουσιν αὐτῶν, καθ' οὓς ἀριθμοῦμεν, οὐ μονάδας, ἀλλὰ
 ἵππους δέκα καὶ βούς δέκα, πρῶτον μὲν ἄτοπον δόξει
 εἶναι, εἰ ἐκεῖνοι οὐσίαι, μὴ καὶ τούτους, ἔπειτα δέ, εἰ
 μετροῦντες τὰ ὑποκείμενα ἐνουπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ
 μὴ ἔξω ὄντες ὥσπερ οἱ κανόνες καὶ τὰ μέτρα μετροῦσιν.
 Ἄλλ' εἰ ἐφ' ἑαυτῶν ὄντες λαμβάνονται εἰς τὸ μετρεῖν καὶ
 μὴ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις, οὔτε ἐκεῖνα ποσὰ τὰ ὑποκείμενα
 μὴ μετέχοντα ποσότητος, αὐτοὶ τε διὰ τί ποσόν; Μέτρα
 γάρ: τὰ δὲ μέτρα διὰ τί ποσὰ ἢ ποσότης; Ἡ ὅτι ἐν τοῖς
 οὔσιν ὄντες, εἰ μηδεμιᾶ τῶν ἄλλων ἀρμόττουσι, τοῦτο, δὲ
 λέγονται, ἔσονται καὶ ἐν τῇ λεγομένῃ ποσότητι κείσονται.
 Καὶ γὰρ ἡ μονὰς αὐτῶν ὀρίζει ἓν, εἴτ' ἔπεισι καὶ ἐπ' ἄλλο,
 καὶ ὁ ἀριθμὸς ὅσα μηνύει, καὶ μετρεῖ τὸ πλῆθος ἢ ψυχὴ
 προσχρωμένῃ. Μετροῦσα οὖν οὐ τὸ τί ἐστὶ μετρεῖ: ἐν γὰρ
 λέγει καὶ δύο, καὶ ὅποια οὖν καὶ ἐναντία ἢ: ἀλλ' οὐδὲ ἦντινα
 διάθεσιν ἔχει, οἶον θερμὸν ἢ καλόν, ἀλλ' ὅσα. Τοῦ ποσοῦ
 ἄρα, εἴτε καθ' αὐτόν, εἴτε ἐν τοῖς μετέχουσι θεωροῖτο,
 αὐτός, οὐ τὰ μετέχοντα. Οὐ τὸ τρίπηχον τοίνυν, ἀλλὰ τὰ
 τρία. Διὰ τί οὖν καὶ τὰ μεγέθη; Ἄρα, ὅτι ἐγγύς τοῦ ποσοῦ,
 καὶ οἷς ἂν ἐγγίνηται, ποσὰ αὐτὰ λέγομεν, οὐ τῷ κυρίως
 ποσῷ, ἀλλὰ μέγα λέγομεν, ὥσπερ πολλοῦ μετέχον ἀριθμοῦ,
 καὶ μικρόν, ὅτι ὀλίγου; Ἀλλὰ τὸ μέγα αὐτὸ καὶ τὸ μικρόν
 οὐκ ἀξιούται ποσὰ εἶναι, ἀλλὰ πρὸς τι: ἀλλὰ ὅμως πρὸς τι
 λέγουσι, καθόσον ποσὰ δοκεῖ εἶναι. Σκεπτέον δὲ ἀκριβέσ-
 τερον. Ἔσται τοίνυν οὐχ ἓν τι γένος, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς μόνος,
 τὰ δὲ δευτέρως. Οὐ κυρίως τοίνυν ἐν γένος, ἀλλὰ κατηγορία
 μία συναήγουσα καὶ τὰ ἐγγύς πως τὰ πρώτως καὶ δευτέρως.
 Ἡμῖν δὲ ζητητέον, πῶς οἱ καθ' αὐτοὺς ἀριθμοὶ οὐσίαι ἢ
 καὶ αὐτοὶ ποσόν τι: ὀποτέρως δ' ἂν ἔχωσιν, οὐκ ἂν κοινόν
 τι ἔχοιεν πρὸς τούτους ἐκεῖνοι, ἀλλ' ἢ ὄνομα μόνον.

(6, 1, 5) Ὁ δὲ λόγος καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡ κίνησις πῶς; Πρῶτον δὲ
 περὶ τοῦ λόγου, εἰ βούλει [μετρεῖται μὲν γάρ]. Ἀλλὰ <λόγος>, ὦν
 <τοσόσδε ἐστίν> - [μετρεῖται] μὲν <γάρ> - ἢ δὲ λόγος, οὐ
 ποσόν: σημαντικὸν γάρ, ὥσπερ τὸ ὄνομα καὶ τὸ ῥῆμα. Ὑλῃ δ
 αὐτοῦ ὁ ἀήρ, ὥσπερ καὶ τούτων: καὶ γὰρ σύγκειται ἐξ αὐτῶν:
 ἢ δὲ πληγῆ μάλλον ὁ λόγος, καὶ οὐχ ἢ πληγῆ ἀπλῶς, ἀλλ' ἢ
 τύπωσις ἢ γιγνομένη, ὥσπερ μορφουσα: μάλλον οὖν ποίη-
 σις καὶ ποίησις σημαντική. Τὴν δὲ κίνησιν ταύτην κατὰ τὴν
 πληγὴν ποίησιν μάλλον ἂν εὐλόγως τις θεῖτο, τὴν δὲ ἀντικει-
 μένως πάθος, ἢ ἐκάστην ἄλλου μὲν ποίησιν, ἄλλου δὲ πάθος,
 ἢ ποίησιν εἰς τὸ ὑποκείμενον, πάθημα δ' ἐν τῷ ὑποκειμένῳ.

Εἰ δὲ μὴ κατὰ τὴν πληγὴν ἢ φωνή, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἀέρα, δύο ἂν εἴη καὶ οὐ μία ἡ κατηγορία ἐκ τῆς σημαντικῆς, εἰ συσσημαντικὸν ἐκείνης τῆς κατηγορίας. Ὁ δὲ χρόνος, εἰ μὲν κατὰ τὸ μετροῦν λαμβάνοιτο, τί ποτε τὸ μετροῦν ληπτέον: ἢ γὰρ ψυχὴ ἢ τὸ νῦν. Εἰ δὲ κατὰ τὸ μετρούμενον, κατὰ μὲν τὸ τοσόνδε εἶναι, οἷον ἐνιαύσιος, ἔστω ποσόν, κατὰ μέντοι τὸ χρόνος εἶναι φύσις τις ἄλλη: τὸ γὰρ τοσόνδε ἄλλο ὄν τοσόνδε ἐστίν. Οὐ γὰρ δὴ ποσότης ὁ χρόνος: ἡ δὲ ποσότης οὐκ ἐφαπτομένη ἄλλου αὐτὸ τοῦτο ἂν εἴη τὸ κυρίως ποσόν. Εἰ δὲ τὰ μετέχοντα πάντα τοῦ ποσοῦ ποσὰ θείτω, καὶ ἡ οὐσία ἔσται τὸ αὐτὸ καὶ ποσόν. <Τὸ δὲ ἴσον καὶ ἄνισον ἴδιον> εἶναι <τοῦ ποσοῦ> ἐπ' αὐτοῦ ληπτέον, οὐ τῶν μετεχόντων, ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός, οὐχ ἢ αὐτὰ ἐκεῖνα, ὥσπερ ὁ τρίπηχυς ποσός, συνηρημένος καὶ οὗτος οὐκ εἰς γένος ἓν, ἀλλ' ὑφ' ἓν καὶ μίαν κατηγορίαν.

(6, 1, 6) Τὸ δὲ πρὸς τι οὕτως ἐπισκεπτέον, εἴ τις κοινότης γενικὴ ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ἢ ἄλλον τρόπον εἰς ἓν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τούτου, εἰ ὑπόστασις τις ἢ σχέσις ἐστὶν αὕτη, ὥσπερ ὁ δεξιὸς καὶ ἀριστερὸς καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἡμισυ, ἢ ἐπὶ μὲν τῶν ἐστίν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ὕστερον λεχθέντος, ἐπὶ δὲ τοῦ πρότερον λεχθέντος οὐδεμία, ἢ οὐδαμοῦ τοῦτο. Τί δὴ ἐπὶ διπλασίου καὶ ἡμίσεος καὶ ὅλως ὑπερέχοντος καὶ ὑπερεχομένου, καὶ αὐτὸ ἕξως καὶ διαθέσεως, ἀνακλίσεως, καθίσεως, στάσεως, καὶ αὐτὸ πατρὸς υἱέος, δεσπότου δούλου, καὶ πάλιν ὁμοίου ἀνομοίου, ἴσου ἀνίσου, ποιητικοῦ τε αὐτὸ καὶ παθητικοῦ, καὶ μέτρου καὶ μετρούμενου; Καὶ ἐπιστήμη καὶ αἰσθησις, ἢ μὲν πρὸς ἐπιστητόν, ἢ δὲ πρὸς αἰσθητόν. Ἡ μὲν γὰρ ἐπιστήμη ἔχει ἂν πρὸς ἐπιστητόν μίαν τινὰ κατ' ἐνέργειαν ὑπόστασιν [πρὸς τὸ τοῦ ἐπιστητοῦ εἶδος], καὶ ἡ αἰσθησις πρὸς αἰσθητόν ὡσαύτως, τό τε ποιητικὸν πρὸς τὸ παθητικὸν κἂν ἔργον ἐν ἀπεργάσασαιτο, καὶ τὸ μέτρον πρὸς τὸ μετρούμενον τὴν μέτρησιν. Ὁμοιον δὲ πρὸς ὅμοιον τί ἂν ἔχει ἀπογεννώμενον; Ἡ οὐκ ἀπογεννώμενον, ἀλλὰ ὑπάρχον, τὴν ταυτότητα τὴν ἐν τῷ ποιῷ. Ἀλλὰ παρὰ τὸ ἐν ἑκατέρῳ ποιὸν οὐδέν. Οὐδὲ τὰ ἴσα: τὸ γὰρ ταῦτον ἐν τῷ ποσῷ προὑπάρχει πρὸ τῆς σχέσεως. Ἡ δὲ σχέσις τί ἄλλο ἢ ἡμετέρα κρίσις παραβαλλόντων τὰ ἐφ' ἑαυτῶν ὄντα ἃ ἐστὶ καὶ λεγόντων τοῦτο καὶ τοῦτο τὸ αὐτὸ μέγεθος ἔχει καὶ τὴν αὐτὴν ποιότητα καὶ οὗτος πεποίηκε τοῦτον καὶ οὗτος κρατεῖ τούτου; Κἀθίσις τε καὶ στάσις παρὰ τὸ καθήμενον καὶ ἐστηκός τί ἂν εἴη; Ἡ δ' ἕξις καὶ διάθεσις ἢ μὲν κατὰ τὸ ἔχον λεγομένη ἔχειν ἂν μᾶλλον σημαῖνοι, ἢ δὲ κατὰ τὸ ἔχόμενον ποιὸν ἂν εἴη; καὶ ἐπὶ διαθέσεως ὡσαύτως. Τί ἂν οὖν εἴη παρὰ ταῦτα τὰ πρὸς ἀλληλα ἢ ἡμῶν τὴν παράθεσιν νοούντων; Τὸ δ' ὑπερέχον τὸ μὲν τοσόνδε μέγεθος, τὸ δὲ τοσόνδε: ἄλλο δὲ τόδε, τὸ δὲ ἄλλο: ἢ δὲ παραβολὴ παρ' ἡμῶν, οὐκ ἐν

αὐτοῖς. Ὁ δὲ δεξιὸς πρὸς ἀριστερὸν καὶ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν μᾶλλον ἂν ἴσως ἐν τῷ κείσθαι: ὁ μὲν ὠδί, ὁ δὲ ὠδί: ἡμεῖς δὲ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν ἐνοήσαμεν, ἐν δὲ αὐτοῖς οὐδέν. Τό τε πρότερον καὶ ὕστερον χρόνοι δύο: τὸ δὲ πρότερον καὶ ὕστερον ἡμεῖς ὡσαύτως.

(6, 1, 7) Εἰ μὲν οὖν οὐδὲν λέγομεν, ἀλλὰ λέγοντες ψευδόμεθα, οὐδὲν ἂν τούτων εἶη, ἀλλὰ κενὸν ἢ σχέσις: εἰ δὲ ἀληθεύομεν λέγοντες πρότερος ὅδε τοῦδε, ὁ δὲ ὕστερος, χρόνους δύο παραβάλλοντες ἕτερον παρὰ τὰ ὑποκείμενα αὐτῶν λέγοντες τὸ πρότερον, καὶ ἐπὶ δεξιῷ καὶ ἐπὶ ἀριστεροῦ ὡσαύτως, καὶ ἐπὶ μεγεθῶν παρὰ τὸ ποσὸν αὐτῶν τὴν σχέσιν, καθὸ τὸ μὲν ὑπερβάλλει, τὸ δὲ ὑπερβάλλεται. Εἰ δὲ καὶ μὴ λεγόντων ἡμῶν μηδὲ νοούντων ἔστιν οὕτως, ὥστε διπλάσιον εἶναι τόδε τοῦδε, καὶ ἔχει, τὸ δὲ ἔχεται, καὶ πρὶν ἡμᾶς ἐπιστήσαι, καὶ ἴσα πρὸ ἡμῶν πρὸς ἀλλήλα, καὶ ἐπὶ τοῦ ποια εἶναι ἔστιν ἐν ταυτότητι τῇ πρὸς ἀλλήλα, καὶ ἐπὶ πάντων ὧν λέγομεν πρὸς τι μετὰ τὰ ὑποκείμενα ἔστι πρὸς ἀλλήλα ἢ σχέσις, ἡμεῖς δὲ οὐσαν θεωροῦμεν καὶ ἢ γινῶσις πρὸς τὸ γινωσκόμενον - οὗ δὴ καὶ φανερώτερον τὸ τῆς ὑποστάσεως τὸ ἐκ τῆς σχέσεως - παυστέον μὲν τὸ ζητεῖν, εἰ ἔστι σχέσις, ἐπισημηναμένους δὲ ὅτι τῶν τοιούτων ἐπὶ μὲν ὧν, ἕως μένει τὰ ὑποκείμενα ὅπως εἶχε, κἂν χωρὶς γένηται, ὑπάρχει ἢ σχέσις, ἐπὶ δὲ τῶν, ὅταν συνέλθῃ, γίγνεται, ἐπὶ δὲ τῶν καὶ μενόντων παύεται ἢ σχέσις ἢ ὅλως ἢ ἄλλη γίγνεται, οἷον ἐπὶ δεξιῷ καὶ πλησίον, ἐξ ὧν καὶ μάλιστα ἢ ὑπόνοια τοῦ μηδὲν εἶναι ἐν τοῖς τοιούτοις. Τοῦτ' οὖν ἐπισημηναμένους χρὴ ζητεῖν τί ταυτὸν ἐν πᾶσι, καὶ εἰ ὡς γένος, ἀλλὰ μὴ συμβεβηκός: εἴτα εὔρεθὲν τὸ ταυτὸν ποῖαν ὑπόστασιν ἔχει. Λεκτέον δὴ τὸ πρὸς τι οὐκ εἶ τι ἀπλῶς ἑτέρου λέγεται, οἷον ἕξις ψυχῆς ἢ σώματος, οὐδ' ὅτι ψυχὴ τοῦδε ἔστιν ἢ ἐν ἑτέρῳ, ἀλλ' οἷς ἢ ὑπόστασις οὐδαμῶθεν ἢ ἐκ τῆς σχέσεως παραγίγνεται: ὑπόστασις δὲ οὐχ ἢ τῶν ὑποκειμένων, ἀλλ' ἢ πρὸς τι λέγεται. Οἷον τὸ διπλάσιον πρὸς ἡμισυ τὴν ὑπόστασιν δίδωσιν οὔτε τῷ διπλήχει ἢ ὅλως δυσὶν, οὔτε τῷ πηχουαίῳ ἢ ὅλως ἐνί, ἀλλὰ τούτων ὄντων κατὰ τὴν σχέσιν αὐτῶν πρὸς τῷ δύο, τὸ δὲ ἐν εἶναι, ἔσχε τὸ μὲν διπλάσιον λέγεσθαι τε καὶ εἶναι, τὸ δὲ ἐν ἡμισυ ἔσχεν αὐτό. Συνεγέννησεν οὖν ἄμφω ἐξ αὐτῶν ἄλλο εἶναι διπλάσιον καὶ ἡμισυ, ἃ πρὸς ἀλλήλα ἐγεννήθη, καὶ τὸ εἶναι οὐκ ἄλλο τι ἢ τὸ ἀλλήλοισι εἶναι, τῷ μὲν διπλασίῳ παρὰ τοῦ ὑπερέχειν τὸ ἡμισυ, τῷ δὲ ἡμίσει παρὰ τοῦ ὑπερέχεσθαι: ὥστε οὐκ ἔστι τὸ μὲν αὐτῶν πρότερον, τὸ δὲ ὕστερον, ἀλλ' ἅμα ὑφίσταται. Εἰ δὲ καὶ ἅμα μένει; Ἡ ἐπὶ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ τῶν παραπλησίων πατρὸς ἀπελθόντος υἱός ἔστι, καὶ ἀδελφοῦ ἀδελφός: ἐπεὶ καὶ τὸ ὅμοιος οὕτως τῷ τεθνηκότι λέγομεν.

(6, 1, 8) Ἀλλὰ ταῦτα μὲν παρεξέβημεν: ἐκεῖθεν δὲ ζητητέον τὸ διὰ τί ἐπὶ τούτων οὐχ ὁμοίως, Ἀλλὰ τὸ εἶναι τοῦτο τὸ παρ' ἀλλήλων τίνα ἔχει κοινὴν τὴν ὑπόστασιν εἰπάτωσαν. Σῶμα μὲν οὖν τι τοῦτο τὸ κοινὸν οὐκ ἂν εἴη. Λείπεται δέ, εἴπερ ἔστιν, ἀσώματον, καὶ ἢ ἐν αὐτοῖς ἢ ἔξωθεν. Καὶ εἰ μὲν ἢ αὐτὴ σχέσις, συνώνυμος, εἰ δὲ μή, ἀλλ' ἄλλη ἄλλων, ὁμώνυμος: οὐ γὰρ δὴ, ὅτι σχέσις λέγεται, καὶ τὴν οὐσίαν τὴν αὐτὴν ἂν ἔχοι. Ἄρ' οὖν τὰς σχέσεις ταύτη διαιρετέον, ἢ τὰ μὲν ἔχει ἀργὸν τὴν σχέσιν, οἷον κειμένην θεωρεῖν, καὶ ἅμα πάντῃ ἢ ὑπόστασις, τὰ δὲ μετὰ δυνάμεως καὶ ἔργου ἢ αἰεὶ πρὸς τὴν σχέσιν καὶ εἶχε καὶ πρὸ τοῦ τὴν ἐτοιμότητα, ἐν δὲ τῇ συνόδῳ καὶ ἐνεργείᾳ ὑπέστη, ἢ καὶ ὅλως τὰ μὲν πεποίηκε, τὰ δ' ὑπέστη, καὶ τὸ ὑποστᾶν ὄνομα μόνον παρέσχε τῷ ἑτέρῳ, τὸ δὲ τὴν ὑπόστασιν; Τοιοῦτον γὰρ καὶ ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱός: καὶ τὸ ποιητικὸν δὲ καὶ παθητικὸν ἔχει τινὰ οἷον ζωὴν καὶ ἐνεργεῖαν. Ἄρ' οὖν ταύτη διαιρετέον τὴν σχέσιν καὶ διαιρετέον οὐχ ὡς ταῦτόν τι καὶ κοινὸν ἐν διαφοραῖς, ἀλλ' ὅλως ὡς ἑτέραν φύσιν τὴν σχέσιν ἐν ἑκατέρῳ, καὶ λεκτέον ὁμώνυμον τὴν μὲν ποιούσαν ποίησιν καὶ πάθησιν, ὡς μίαν ἄμφω, τὴν δὲ οὐ ποιούσαν, ἀλλ' ἐπ' ἀμφοῖν τὸ ποιῶν ἄλλο; Οἷον ἰσότητα τὴν τὰ ἴσα: ἰσότητι γὰρ ἴσα καὶ ὅλως ταυτότητί τινα ταῦτά: τὸ δὲ μέγα καὶ μικρόν, τὸ μὲν μεγέθους παρουσίᾳ, τὸ δὲ μικρότητος. Ὅταν δὲ τὸ μὲν μείζον, τὸ δὲ μικρότερον, οἱ μὲν μεταλαβόντες ὁ μὲν μείζων ἐνεργείᾳ φανέντος τοῦ ἐν αὐτῷ μεγέθους, ὁ δὲ μικρὸς τῆς μικρότητος.

(6, 1, 9) Χρὴ οὖν ἐπὶ μὲν τῶν πρόσθεν εἰρημένων, οἷον ποιῶντος, ἐπιστήμης, ἐνεργῆ τὴν σχέσιν κατὰ τὴν ἐνεργεῖαν καὶ τὸν ἐπὶ τῇ ἐνεργείᾳ λόγον τίθεσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων εἶδους καὶ λόγου μεταλήψιν εἶναι. Καὶ γὰρ, εἰ μὲν σώματα ἔδει τὰ ὄντα εἶναι, οὐδὲν ἔδει λέγειν εἶναι ταύτας τὰς τοῦ πρὸς τι λεγομένας σχέσεις: εἰ δὲ καὶ ἀσωμάτοις δίδομεν τὴν κυρίαν χώραν καὶ τοῖς λόγοις λόγους λέγοντες τὰς σχέσεις καὶ εἰδῶν μεταλήψεις αἰτίας - τοῦ γὰρ διπλάσιον εἶναι τὸ διπλάσιον αὐτὸ αἴτιον, τῷ δὲ τὸ ἥμισυ. Καὶ τὰ μὲν τῷ αὐτῷ εἶδει, τὰ δὲ τοῖς ἀντικειμένοις εἶναι ἃ λέγεται: ἅμα οὖν τῷδε μὲν προσῆλθε τὸ διπλάσιον, ἄλλῳ δὲ τὸ ἥμισυ, καὶ τῷδε μὲν τὸ μέγεθος, τῷδε δὲ ἢ μικρότης.

Ἡ ἀμφοτέρᾳ ἔστιν ἐν ἑκάστῳ, καὶ ὁμοιότης καὶ ἀνομοιότης καὶ ὅλως ταῦτόν καὶ θάτερον: διὸ καὶ ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον τὸ αὐτὸ καὶ ταῦτόν καὶ θάτερον. Τί οὖν, εἰ ὁ μὲν αἰσχροός, ὁ δὲ αἰσχίων εἶδους τοῦ αὐτοῦ μετουσίᾳ; Ἡ, εἰ μὲν παντάπασιν αἰσχροί, ἴσοι εἶδους ἀπουσία: εἰ δ' ἐν τῷ μὲν τὸ μᾶλλον, τῷ δὲ τὸ ἥττον, μεταλήψει εἶδους οὐ κρατοῦντος ὁ ἥττον αἰσχροός, ὁ δὲ μᾶλλον ἔτι μᾶλλον οὐ

κρατοῦντος: ἢ τῇ στερήσει, εἴ τις βούλοιτο τὴν παραβολὴν ἔχειν, οἷον εἶδους αὐτοῖς ὄντος. Αἴσθησις δὲ εἶδος τι ἐξ ἀμφοῖν, καὶ γνῶσις ὡσαύτως ἐξ ἀμφοῖν τι εἶδος: ἢ δὲ ἕξις πρὸς τὸ ἐχόμενον ἐνέργειά τις οἷον συνέχουσα, ὡσπερ ποίησις τις: ἢ δὲ μέτρησις τοῦ μετροῦντος ἐνέργεια πρὸς τὸ μετρούμενον λόγος τις. Εἰ μὲν οὖν [ὡς εἶδος] γενικῶς τὴν τοῦ πρὸς τι σχέσιν ὡς εἶδος τις θήσεται, γένος ἐν καὶ ὑπόστασις ὡς λόγος τις πανταχοῦ: εἰ δὲ οἱ λόγοι καὶ ἀντικείμενοι καὶ διαφοραὶ ἔχοντες τὰς εἰρημένας, τάχα οὐκ ἂν ἐν γένος εἴη, ἀλλ' εἰς ὁμοιότητά τινα πάντα ἀνάγεται καὶ κατηγορίαν μίαν. Ἄλλ' εἰ καὶ εἰς ἐν δύναιτο ἀνάγεσθαι τὰ εἰρημένα, ἀλλ' εἰς γένος ἐν ἀδύνατον τὰ ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν αὐτοῖς τεθέντα. Καὶ γὰρ τὰς <ἀποφάσεις> αὐτῶν εἰς ἐν ἀνάγουσι, καὶ τὰ <παρονομαζόμενα> ἀπ' αὐτῶν, οἷον καὶ τὸ διπλάσιον καὶ ὁ διπλάσιος. Πῶς ἂν οὖν ἕν ἐν γένος αὐτό τι καὶ ἡ ἀπόφασις, διπλάσιον καὶ οὐ διπλάσιον, καὶ πρὸς τι καὶ οὐ πρὸς τι; Ὡσπερ ἂν εἰ ζῶν τις γένος θείας καὶ τὸ οὐ ζῶν ἐκεῖ τιθείη. Καὶ τὸ διπλάσιον καὶ ὁ διπλάσιος ὡσπερ ἡ λευκότης καὶ ὁ λευκός, οὐχ ὅπερ ταῦτόν.

(6, 1, 10) Τὴν δὲ ποιότητα, ἀφ' ἧς ὁ λεγόμενος ποιός, δεῖ λαμβάνειν πρῶτον τίς οὕσα τοὺς λεγομένους ποιούς παρέχεται, καὶ [εἰ] μία καὶ ἡ αὐτὴ κατὰ τὸ κοινὸν ταῖς διαφοραῖς τὰ εἶδη παρέχεται ἢ, εἰ πολλαχῶς αἱ ποιότητες, οὐχ ἐν ἂν εἴη γένος. Τί οὖν τὸ κοινὸν ἐπὶ τε ἕξεως καὶ διαθέσεως καὶ παθητικῆς ποιότητος καὶ σχήματος καὶ μορφῆς; Καὶ λεπτόν, παχύ, ἰσχνόν; Εἰ μὲν γὰρ τὸ κοινὸν δύναμιν ἐροῦμεν, ἢ ἐφαρμόττει καὶ ταῖς ἕξεσι καὶ ταῖς διαθέσεσι καὶ ταῖς φυσικαῖς δυνάμεσιν, ἀφ' ἧς τὸ ἔχον δύναται ἂ δύναται, οὐκέτι αἱ ἀδυναμίαι ἀρμόσουσιν. Ἐπειτα τὸ σχῆμα καὶ ἡ μορφή ἢ περὶ ἕκαστον πῶς δύναμις; Εἴτα καὶ τὸ ὄν ἢ ὄν δύναμιν οὐδεμίαν ἕξει, ἀλλ' ὅταν αὐτῷ προσέλθῃ τὸ ποιόν. Αἱ δὲ ἐνέργειαι τῶν οὐσιῶν, ὅσαι μάλιστα εἰσιν ἐνέργειαι, τὸ ποιῶν καθ' αὐτὰς ἐνεργοῦσαι καὶ τῶν οἰκείων δυνάμεων ὅ εἰσιν. Ἄλλ' ἄρα κατὰ τὰς ἐπ' αὐτὰς τὰς οὐσίας δυνάμεις; Οἷον ἡ πυκτικὴ δύναμις οὐ τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὸ λογικόν: ὥστε οὐ ποιότης τὸ οὕτω λογικόν, ἀλλὰ μᾶλλον ὃ ἐξ ἀρετῆς κτήσαιτο ἂν τις: ὥστε ὁμῶνυμον τὸ λογικόν: ὥστε εἴη ἂν ἡ ποιότης δύναμις προστιθεῖσα ταῖς οὐσίαις μεθ' αὐτὰς τὸ ποιᾶν εἶναι. Αἱ δὲ διαφοραὶ αἱ πρὸς ἀλλήλας τὰς οὐσίας δισταῖσαι ὁμῶνυμως ποιότητες, ἐνέργειαι οὕσαι μᾶλλον καὶ λόγοι ἢ μέρη λόγων, τὸ τί οὐδὲν ἦττον δηλοῦσαι, κἂν δοκῶσι τὴν ποιᾶν οὐσίαν λέγειν. Αἱ δὲ ποιότητες αἱ κυρίως, καθ' ἃς ποιοί, ἃς δὴ λέγομεν δυνάμεις εἶναι, τὸ κοινὸν εἶεν ἂν λόγοι τινὲς καὶ οἷον μορφαί, περὶ τε ψυχὴν κάλλη καὶ αἴσχη καὶ περὶ σῶμα

ἴσαύτως. Ἐπειδὴ πῶς δυνάμεις πᾶσαι; Κάλλος μὲν γὰρ ἔστω καὶ ὑγίεια ἑκατέρα, αἰσχος δὲ καὶ νόσος καὶ ἀσθένεια καὶ ἀδυναμία ὅλως; ἢ ὅτι καὶ κατὰ ταύτας ποιῶντες λέγονται. Ἐπειδὴ τί κωλύει λεγομένους ποιῶντες ὁμωνύμως λέγεσθαι καὶ μὴ καθ' ἓνα λόγον, καὶ μὴ μόνον τετραχῶς, ἀλλὰ καὶ καθ' ἕνα τῶν τεττάρων τοῦλάχιστον διχῶς; ἢ πρῶτον μὲν οὐ κατὰ τὸ ποιῶντες ἢ παθεῖν ἢ ποιότητος, ὥστε ἄλλως μὲν τὸ δυνάμενον ποιῶντες, ἄλλως δὲ τὸ πάσχον, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ἕξιν ποιῶντες καὶ τὴν νόσον ἴσαύτως καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἀσθένειαν. Ἐπειδὴ εἰ τοῦτο, οὐκέτι κοινὸν ἢ δύναμις, ἀλλὰ ἄλλο τι δεῖ τὸ κοινὸν ζητεῖν. Οὐδ' αὖ λόγους πάσας: πῶς γὰρ ἢ νόσος ἢ ἐν ἕξει λόγος; Ἐπειδὴ ἄρα τὰς μὲν ἐν εἶδεσι καὶ δυνάμεσι ποιότητος, ταύτας δὲ στερήσεις; ὥστε μὴ ἐν γένος, ἀλλὰ εἰς ἐν ὡς μίαν κατηγορίαν, οἷον ἐπιστήμην μὲν εἶδος καὶ δύναμιν, ἀνεπιστημοσύνην δὲ στέρησιν καὶ ἀδυναμίαν. ἢ ἡ μορφή τις καὶ ἡ ἀδυναμία καὶ ἡ νόσος, καὶ δύναται δὲ καὶ ποιῶντες πολλά, ἀλλὰ φαύλως, καὶ ἡ νόσος καὶ ἡ κακία. ἢ ἡ ἐκπτώσις τοῦ σκοποῦ οὔσα πῶς δύναμις; ἢ τὸ αὐτῆς ἑκάστη πράττει οὐ πρὸς τὸ ὁρθὸν βλέπουσα: οὐ γὰρ ἂν ἐποίησέ τι, ὃ μὴ δύναται. Καὶ τὸ κάλλος δὲ δύναμιν ἔχει τινός. Ἐπειδὴ οὖν καὶ τὸ τρίγωνον; ἢ ὅλως οὐδὲ πρὸς δύναμιν δεῖ βλέπειν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὸ διάκειται: ὥστε κατὰ τὰς οἷον μορφαῖς καὶ χαρακτῆρας, καὶ κοινὸν ἢ μορφή καὶ τὸ εἶδος τὸ ἐπὶ τῆ οὐσίᾳ μετὰ τὴν οὐσίαν. Ἐπειδὴ πάλιν πῶς αἱ δυνάμεις; ἢ καὶ ὁ φύσει πυκτικὸς τῷ διακεῖσθαι πῶς ἔχει τοῦτο, καὶ ὁ ἀδύνατος πρὸς τι. Καὶ ὅλως χαρακτήρ τις ἢ ποιότητος οὐκ οὐσιώδης, ὃ δ' ἂν τὸ αὐτὸ δοκῆ καὶ εἰς οὐσίαν συμβάλλεσθαι καὶ εἰς μὴ οὐσίαν, οἷον θερμότης καὶ λευκότης καὶ ὅλως χροᾶ: τὸ μὲν τῆς οὐσίας ἄλλο, οἷον ἐνέργεια αὐτῆς, τὸ δὲ δευτέρως καὶ ἀπ' ἐκείνου καὶ ἄλλο ἐν ἄλλῳ, εἶδωλον αὐτοῦ καὶ ὅμοιον. Ἐπειδὴ εἰ κατὰ τὴν μόρφωσιν καὶ χαρακτῆρα καὶ λόγον, πῶς τὰ κατὰ ἀδυναμίαν καὶ αἰσχῆς; ἢ λόγους ἀτελεῖς λεκτέον, οἷον ἐν τῷ αἰσχρῷ. Καὶ ἐν τῇ νόσῳ πῶς ὁ λόγος; ἢ καὶ ἐνταῦθα λόγον κινούμενον τὸν τῆς ὑγιείας. ἢ οὐκ ἐν λόγῳ πάντα, ἀλλὰ ἄρκει τὸ κοινὸν παρὰ τὸ πῶς διακεῖσθαι εἶναι ἕξωθεν τῆς οὐσίας, καὶ τὸ ἐπιγιγνόμενον μετὰ τὴν οὐσίαν ποιότητος τοῦ ὑποκειμένου. Τὸ δὲ τρίγωνον ποιότητος τοῦ ἐν ᾧ, οὐχ ἀπλῶς τρίγωνον, ἀλλὰ τὸ ἐν τούτῳ καὶ καθόσον ἐμόρφωσεν. Ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἐμόρφωσεν; ἢ οὐσίωσεν. (6, 1, 11) Ἐπειδὴ εἰ ταῦτα οὕτως, διὰ τί πλείω εἶδη ποιότητος, καὶ ἕξεις καὶ διαθέσεις ἄλλο; Οὐ γὰρ διαφορὰ ποιότητος τὸ μόνιμον καὶ τὸ μὴ, ἀλλ' ἄρκει ἢ διαθέσεις ὅπως οὖν ἔχουσα πρὸς τὸ παρασχέσθαι ποιόν: προσθήκη δ' ἕξωθεν τὸ μένειν: εἰ μὴ τις λέγει τὰς μὲν διαθέσεις μόνον ἀτελεῖς

ὄιον μορφάς, τὰς δὲ ἕξεις τελείας. Ἄλλ' εἰ ἀτελεῖς, οὕτω ποιότητες: εἰ δ' ἤδη ποιότητες, προσθήκη τὸ μόνιμον. Αἱ δὲ φυσικαὶ δυνάμεις πῶς ἕτερον εἶδος; Εἰ μὲν γὰρ κατὰ τὰς δυνάμεις ποιότητες, οὐκ ἐφαρμόττει πάσαις τὸ τῆς δυνάμεως, ὡς εἴρηται: εἰ δὲ τῷ διακείσθαι τὸν φύσει πυκτικὸν ποιὸν λέγομεν, οὐδὲν ἢ δύνάμεις προστεθεῖσα ποιεῖ, ἐπεὶ καὶ ἐν ταῖς ἕξεσι δύνάμεις. Ἐπειτα διὰ τί ὁ κατὰ δύνάμιν τοῦ κατὰ ἐπιστήμην διοίσει; Ἡ εἰ ποιοί, οὐδὲ διαφοραὶ ποιότητος αὐταί, εἰ ὁ μὲν μελετήσας ἔχει, ὁ δὲ φύσει, ἀλλ' ἕξωθεν ἢ διαφορά: κατ' αὐτὸ δὲ τὸ εἶδος τῆς πυκτικῆς πῶς; Καὶ εἰ αἱ μὲν ἐκ πάθους, αἱ δὲ οὐ: οὐ γὰρ διαφέρει ὁπόθεν ἢ ποιότητος: λέγω δὲ ποιότητος παραλλαγῶν καὶ διαφορῶν. Ἐχοι δ' ἂν ζήτησιν καί, εἰ ἐκ πάθους αἶδε, αἱ μὲν οὕτως, αἱ δὲ μὴ τῶν αὐτῶν, πῶς ἐν εἶδει τῶ αὐτῶ: καὶ εἰ αἱ μὲν τῷ γεγονέναι, αἱ δὲ τῷ ποιεῖν, ὁμωνύμως ἂν εἶεν. Τί δὲ ἢ περὶ ἕκαστον μορφή; Εἰ μὲν γὰρ καθ' εἶδος ἔστιν ἕκαστον, οὐ ποιόν: εἰ δὲ καθ' ἕκαστον μετὰ τὸ τοῦ ὑποκειμένου εἶδος ἢ αἰσχροῦ, λόγον ἂν ἔχοι. Τὸ δὲ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον καὶ τὸ ἀραιὸν καὶ τὸ πυκνὸν οὐκ ὁρθῶς ἂν λέγοιτο ποιά; Οὐ γὰρ δὴ ταῖς διαστάσεσι ταῖς ἀπ' ἀλλήλων καὶ [τῶ] ἐγγὺς τὸ μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τραχύτης, καὶ οὐ πανταχοῦ ἐξ ἀνωμαλίας θέσεως καὶ ὁμαλότητος: εἰ δὲ καὶ ἐκ τούτων, οὐδὲν κωλύει καὶ ὥς ποιά εἶναι. Τὸ δὲ κοῦφον καὶ βαρὺ γνωσθέν δηλώσει, ὅπου δεῖ αὐτὰ θεῖναι. Εἴη δ' ἂν καὶ ὁμωνυμία περὶ τὸ κοῦφον, εἰ μὴ τῷ σταθμῷ λέγοιτο τοῦ πλείονος καὶ ἐλάττονος, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἰσχνὸν καὶ λεπτόν, ὃ ἐν ἄλλῳ εἶδει παρὰ τὰ τέτταρα.

(6, 1, 12) Ἄλλ' εἰ μὴ οὕτω τις ἀξιώσει τὸ ποιὸν διαιρεῖν, τίνοι ἂν διέλοι; Ἐπισκεπτέον οὖν, εἰ δεῖ τὰς μὲν σώματος λέγοντα, τὰς δὲ ψυχῆς, τοῦ δὲ σώματος μερίζειν κατὰ τὰς αἰσθήσεις, τὰς μὲν ὕψει διδόντα, τὰς δ' ἀκοῇ ἢ γεύσει, ἄλλας ὁσφρήσει ἢ ἀφῆ. Τὰς δὲ τῆς ψυχῆς πῶς; Ἐπιθυμητικοῦ, θυμοειδοῦς, λογιστικοῦ. Ἡ ταῖς διαφορῶν τῶν ἐνεργειῶν, αἱ γίνονται κατ' αὐτάς, ὅτι γεννητικαὶ αὐταί τούτων. Ἡ τῷ ὠφελίμῳ καὶ βλαβερῷ: καὶ πάλιν διαιρετέον τὰς ὠφελείας καὶ τὰς βλάβας. Τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν σωματικῶν τῷ ποιεῖν διάφορα ἢ τῷ ὠφελίμῳ καὶ βλαβερῷ: οἰκείαι γὰρ διαφοραὶ ποιότητος. Ἡ γὰρ δοκεῖ ἢ ὠφέλεια καὶ τὸ βλάβος ἀπὸ τῆς ποιότητος καὶ ποιῶ ἢ ζητητέον τρόπον ἄλλον. Ἐπισκεπτέον δέ, πῶς καὶ ὁ ποιὸς ὁ κατὰ τὴν ποιότητα ἐν τῇ αὐτῇ ἔσται: οὐ γὰρ δὴ ἐν γένος ἀμφοῖν. Καὶ εἰ ὁ πυκτικὸς ἐν ποιότητι, πῶς οὐ καὶ ὁ ποιητικὸς; Καὶ εἰ τοῦτο, καὶ τὸ ποιητικόν: ὥστε οὐδὲν δεῖ εἰς τὸ πρός τι τὸ ποιητικὸν οὐδ' αὖ τὸ παθητικόν, εἰ ὁ παθητικὸς ποιός. Καὶ ἴσως βέλτιον ἐνταῦθα ὁ ποιητικὸς, εἰ κατὰ δύνάμιν λέγεται, ἢ δὲ δύνάμεις ποιότητος. Εἰ δὲ κατ

οὐσίαν ἢ δύναμις ἢ τις δύναμις, οὐδ' οὕτω πρὸς τι οὐδὲ ποιὸν ἔτι. Οὐδὲ γὰρ ὡς τὸ μείζον τὸ ποιητικόν: τὸ γὰρ μείζον τὴν ὑπόστασιν, καθὸ μείζον, πρὸς τὸ ἔλαττον, τὸ δὲ ποιητικὸν τῷ τοιόνδε εἶναι ἤδη. Ἄλλ' ἴσως κατὰ μὲν τὸ τοιόνδε ποιόν, ἣ δὲ δύναται εἰς ἄλλο ποιητικὸν λεγόμενον πρὸς τι. Δια τί οὖν οὐ καὶ ὁ πυκτικὸς πρὸς τι, καὶ ἡ πυκτικὴ αὐτή; Πρὸς ἄλλον γὰρ ὅλως ἡ πυκτικὴ: καὶ γὰρ οὐδὲν αὐτῆς θεωρήμα, ὃ μὴ πρὸς ἄλλο. Καὶ περὶ τῶν ἄλλων δὲ τεχνῶν ἢ τῶν πλείστων ἐπισκεπτέον καὶ λεκτέον ἴσως: ἣ μὲν διατιθεῖσι τὴν ψυχὴν, ποιότητες, ἣ δὲ ποιούσι, ποιητικαὶ καὶ κατὰ τοῦτο πρὸς ἄλλον καὶ πρὸς τι: ἐπεὶ καὶ ἄλλον τρόπον πρὸς τι, καθὸ ἔξεις λέγονται. Ἄρ' οὖν ἄλλη τις ὑπόστασις κατὰ τὸ ποιητικὸν τοῦ ποιητικὸν οὐκ ἄλλου τινὸς ὄντος ἢ καθόσον ποιόν; Τάχα μὲν γὰρ ἂν τις ἐπὶ τῶν ἐμψύχων καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῶν προαίρεσιν ἐχόντων τῷ νενευκέναι πρὸς τὸ ποιεῖν ὑπόστασιν εἶναι καὶ κατὰ τὸ ποιητικόν: ἐπὶ δὲ τῶν ἀψύχων δυνάμεων, ὡς ποιότητας εἴπομεν, τί τὸ ποιητικόν; Ἡ ὅταν συντύχη αὐτῷ ἄλλο, ἀπέλαυσε καὶ μετέβαλε παρ' ἐκείνου οὐ ἔχει. Εἰ δὲ τὸ αὐτὸ καὶ ποιεῖ εἰς ἄλλο καὶ πάσχει, πῶς ἔτι τὸ ποιητικόν; Ἐπεὶ καὶ τὸ μείζον τρίπηχυ ὃν καθ' αὐτὸ καὶ μείζον καὶ ἔλαττον ἐν τῇ συντυχίᾳ τῇ πρὸς ἄλλο. Ἄλλ' ἐρεῖ τις τὸ μείζον καὶ τὸ ἔλαττον μεταλήψει μεγέθους καὶ μικρότητος: ἢ καὶ τοῦτο μεταλήψει ποιητικοῦ καὶ παθητικοῦ. Ζητητέον δὲ καὶ ἐνταῦθα καὶ εἰ αἱ τῆδε ποιότητες καὶ αἱ ἐκεῖ ὑφ' ἑν: τοῦτο δὲ πρὸς τοὺς τιθεμένους κάκει: ἢ καὶ μὴ εἶδη τις διδῶ, ἀλλὰ νοῦν λέγων εἰ ἔξιν λέγοι, ἢ κοινόν τι ἐπ' ἐκείνης καὶ ταύτης τῆς ἕξεως: καὶ σοφία δὲ συγχωρεῖται. Ἡ εἰ ὁμώνυμος πρὸς τὴν ἐνταῦθα, οὐκ ἠρίθμηται δηλονότι ἐν τούτοις: εἰ δὲ συνωνύμως, ἔσται τὸ ποιὸν κοινὸν ἐνταῦθα κάκει, εἰ μὴ τις τάκει λέγοι πάντα οὐσίας: καὶ τὸ νοεῖν τοίνυν. Ἄλλὰ τοῦτο κοινὸν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας κατηγορίας, [ἢ] εἰ τὸ διττὸν ὧδε κάκει, ἢ ὑφ' ἐν ἄμφω.

(6, 1, 13) Περὶ δὲ τοῦ ποτὲ ὧδε ἐπισκεπτέον: εἰ τὸ χθὲς καὶ αὔριον καὶ πέρυσι καὶ τὰ τοιαῦτα μέρη χρόνου, διὰ τί οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ ἔσται καὶ ταῦτα, ἐν ᾧ καὶ ὁ χρόνος; Ἐπεὶ καὶ τὸ ἦν καὶ τὸ ἔστι καὶ τὸ ἔσται, εἶδη ὄντα χρόνου, δίκαιον δήπου ἐν ᾧ ὁ χρόνος τετάχθαι. Λέγεται δὲ τοῦ ποσοῦ ὁ χρόνος: ὥστε τί δεῖ κατηγορίας ἄλλης; Εἰ δὲ λέγοιεν ὡς οὐ μόνον χρόνος τὸ ἦν καὶ ἔσται, καὶ τὸ χθὲς καὶ πέρυσι, τὰ ὑπὸ τὸ ἦν - ὑποβεβλήσθαι γὰρ δεῖ ταῦτα τῷ ἦν - ἀλλ' οὖν οὐ μόνον χρόνος, ἀλλὰ ποτὲ χρόνος, πρῶτον μὲν ἔσται, εἰ τὸ ποτὲ χρόνος, χρόνος: ἔπειτα, εἰ χρόνος παρεληλυθὼς τὸ χθὲς, σύνθετόν τι ἔσται, εἰ ἕτερον τὸ παρεληλυθὸς καὶ ἕτερον ὁ χρόνος: δύο οὖν κατηγορίαι καὶ

οὐχ ἀπλοῦν. Εἰ δὲ τὸ ἐν χρόνῳ φήσουσι τὸ ποτὲ εἶναι, ἀλλ οὐ χρόνον, τοῦτο τὸ ἐν χρόνῳ εἰ μὲν τὸ πρᾶγμα λέγουσιν, οἷον Σωκράτης ὅτι πέρυσιν ἦν, ὁ μὲν Σωκράτης ἔξωθεν ἂν εἴη, καὶ οὐχ ἐν τι λέγουσιν. Ἀλλὰ Σωκράτης ἢ ἢ πρᾶξις ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τί ἂν εἴη ἢ ἐν μέρει τοῦ χρόνου; Εἰ δὲ ὅτι μέρος χρόνου λέγουσι, καὶ καθότι μέρος ἀξιούσι μὴ χρόνον ἀπλῶς τι λέγειν, ἀλλὰ μέρος χρόνου παρεληλυθός, πλείω ποιούσι, καὶ τὸ μέρος ἢ μέρος πρὸς τι ὄν προσλαμβάνουσι. Καὶ τὸ παρεληλυθός ἐγκείμενον τί αὐτοῖς ἔσται ἢ τὸ αὐτὸ τῷ ἦν, ὃ ἦν εἶδος χρόνου; Ἀλλ εἰ τῷ ἀόριστον μὲν εἶναι τὸ ἦν, τὸ δὲ χθές καὶ τὸ πέρυσιν ὠρίσθαι, πρῶτον μὲν τὸ ἦν ποῦ τάξομεν; Ἐπειτα τὸ χθές ἔσται ἦν ὠρισμένον, ὥστε ἔσται ὠρισμένος χρόνος τὸ χθές: τοῦτο δὲ ποσός τις χρόνος: ὥστε, εἰ χρόνος ποσόν, ποσὸν ὠρισμένον ἕκαστον τούτων ἔσται. Εἰ δέ, ὅταν λέγωσι χθές, τοῦτο λέγομεν, ὡς ἐν χρόνῳ παρεληλυθότι ὠρισμένῳ γέγονε τόδε, ἔτι πλείω καὶ μᾶλλον λέγουσιν: ἔπειτα, εἰ δεῖ ἐπεισάγειν ἄλλας κατηγορίας τῷ ἑτέρῳ ἐν ἑτέρῳ ποιεῖν, ὡς ἐνταῦθα τὸ ἐν χρόνῳ, ἄλλας πολλὰς ἀνευρήσομεν ἀπὸ τοῦ ποιεῖν ἄλλο ἐν ἄλλῳ. Λεχθήσεται δὲ σαφέστερον ἐν τοῖς ἐξῆς τοῖς περὶ τοῦ ποῦ.

(6, 1, 14) Τὸ δὲ ποῦ, ἐν Λυκίῳ καὶ ἐν Ἀκαδημίᾳ. Ἡ μὲν οὖν Ἀκαδημία καὶ τὸ Λύκιον πάντως τόποι καὶ μέρη τόπου, ὥσπερ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω καὶ τὸ ὠδὶ εἶδη ἢ μέρη: διαφέρει δέ, ὅτι ἀφωρισμένως μᾶλλον. Εἰ οὖν τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω καὶ τὸ μέσον τόποι, οἷον Δελφοὶ τὸ μέσον, καὶ τὸ παρὰ τὸ μέσον, οἷον Ἀθῆναι καὶ Λύκιον δὴ καὶ τὰ ἄλλα, τί δεῖ παρὰ τὸν τόπον ζητεῖν ἡμᾶς καὶ ταῦτα λέγοντας τόπον ἐφ' ἑκάστου τούτων σημαίνειν; Εἰ δὲ ἄλλο ἐν ἄλλῳ λέγομεν, οὐχ ἐν λέγομεν οὐδὲ ἀπλοῦν λέγομεν. Ἐπειτα, εἰ τοῦτον ἐνταῦθα λέγομεν, σχέσιν τινα γεννῶμεν τοῦδε ἐν τῷδε καὶ τοῦ δεξαμένου πρὸς ὃ ἐδέξατο: διὰ τί οὖν οὐ πρὸς τι, εἰ ἐκ τῆς ἑκατέρου πρὸς ἑκάτερον σχέσεως ἀπεγεννήθη τι; Εἶτα [τί] διαφέρει τὸ ὠδε τοῦ Ἀθήνησιν; Ἀλλὰ τὸ ὠδε τὸ δεικτικὸν τόπον φήσουσι σημαίνειν: ὥστε καὶ τὸ Ἀθήνησιν: ὥστε τοῦ τόπου τὸ Ἀθήνησιν. Εἶτα, εἰ τὸ Ἀθήνησι τοῦτό ἐστι τὸ ἐν Ἀθήναις ἐστί, πρὸς τῷ τόπῳ καὶ τὸ ἐστί προσκατηγορεῖται: δεῖ δὲ οὐ: ὥσπερ οὐδὲ τὸ ποιότης ἐστίν, ἀλλὰ τὸ ποιότης μόνον. Πρὸς δὲ τούτοις, εἰ τὸ ἐν χρόνῳ ἄλλο καὶ τὸ ἐν τόπῳ ἄλλο παρὰ χρόνον καὶ τόπον, διὰ τί οὐ καὶ τὸ ἐν ἀγγείῳ ἄλλην κατηγορίαν ποιήσει, καὶ τὸ ἐν ὕλῃ ἄλλο, καὶ τὸ ἐν ὑποκειμένῳ ἄλλο, καὶ τὸ ἐν ὅλῳ μέρος καὶ τὸ ὅλον ἐν μέρεσι, καὶ γένος ἐν εἶδεσι καὶ εἶδος ἐν γένει; Καὶ οὕτως ἡμῖν πλείους αἱ κατηγορίαι ἔσονται.

(6, 1, 15) Ἐν δὲ τῷ ποιεῖν λεγομένῳ τὰδ ἂν τις ἐπισκέψαιτο.

Λέγεται γὰρ ὡς, ἐπεὶ μετὰ τὴν οὐσίαν τὰ περὶ τὴν οὐσίαν ἦν ποσότης καὶ ἀριθμὸς, τὸ ποσὸν γένος ἕτερον ἦν καὶ ποιότητος οὐσης περὶ αὐτὴν ἄλλο γένος τὸ ποιόν, οὕτω καὶ ποιήσεως οὐσης ἄλλο γένος τὸ ποιεῖν. Ἄρ οὖν τὸ ποιεῖν ἢ ἡ ποιήσις, ἀφ ἧς τὸ ποιεῖν, ὡσπερ καὶ ποιότης, ἀφ ἧς τὸ ποιόν; Ἡ ἔνταῦθα ποιήσις, ποιεῖν, ποιῶν, ἢ ποιεῖν καὶ ποιήσις εἰς ἓν ληπτέα; Ἐμφαίνει δὲ μᾶλλον τὸ ποιεῖν καὶ τὸν ποιῶντα, ἢ δὲ ποιήσις οὐ: καὶ τὸ ποιεῖν ἐν ποιήσει εἶναι τι, τοῦτο δὲ ἐνεργεία. Ὡστε ἐνεργεῖαν μᾶλλον εἶναι τὴν κατηγορίαν, ἢ [περὶ τὴν οὐσίαν] λέγεται θεωρεῖσθαι, ὡς ἐκεῖ ποιότης, καὶ αὐτὴ περὶ τὴν οὐσίαν ὡσπερ κίνησις: καὶ ἐν γένος ἢ κίνησις τῶν ὄντων. Διὰ τί γὰρ ποιότης μὲν ἐν τι περὶ τὴν οὐσίαν, καὶ ποσότης ἐν τι, καὶ πρὸς τι διὰ τὴν σχέσιν ἄλλου πρὸς ἄλλο, κινήσεως δὲ περὶ τὴν οὐσίαν οὐσης οὐκ ἔσται τι καὶ κίνησις ἐν γένος;

(6, 1, 16) Εἰ δέ τις λέγοι <τὴν κίνησιν ἀτελεῖ ἐνεργεῖαν> εἶναι, οὐδὲν ἐκώλυε τὴν μὲν ἐνεργεῖαν προτάττειν, εἶδος δὲ τὴν κίνησιν ὡς ἀτελεῖ οὐσαν ὑποβάλλειν, κατηγοροῦντά γε αὐτῆς τὴν ἐνεργεῖαν, προστιθέντα δὲ τὸ ἀτελές. Τὸ γὰρ ἀτελές λέγεται περὶ αὐτῆς, οὐχ ὅτι οὐδὲ ἐνεργεῖα, ἀλλὰ ἐνεργεῖα μὲν πάντως, ἔχει δὲ καὶ τὸ πάλιν καὶ πάλιν, οὐχ ἵνα ἀφίκηται εἰς ἐνεργεῖαν - ἔστι γὰρ ἤδη - ἀλλ ἵνα ἐργάσῃται τι, ὃ ἕτερόν ἐστι μετ' αὐτήν. Καὶ οὐκ αὐτὴ τελειοῦται τότε, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα οὗ ἔστοχάζετο: οἷον βάδισις ἐξ ἀρχῆς βάδισις ἦν. Εἰ δ' ἔδει στάδιον διανύσαι, οὕτω δὲ ἦν διανύσας, τὸ ἐλλείπον οὐ τῆς βαδίσεως οὐδὲ τῆς κινήσεως ἦν, ἀλλὰ τῆς ποσῆς βαδίσεως: βάδισις δὲ ἦν καὶ ὁποσηοῦν καὶ κίνησις ἤδη: ὁ γοῦν κινούμενος καὶ ἤδη κεκίνηται, καὶ ὁ τέμνων ἤδη ἔτεμε. Καὶ ὡς ἡ λεγομένη ἐνεργεῖα οὐ δεῖται χρόνου, οὕτως οὐδ' ἡ κίνησις, ἀλλ' ἡ εἰς τοσοῦτον κίνησις: καὶ εἰ ἐν ἀχρόνω ἢ ἐνεργεῖα, καὶ ἡ κίνησις ἢ ὅλως κίνησις. Εἰ δ' ὅτι τὸ συνεχές προσλαβοῦσα πάντως ἐν χρόνω, καὶ ἡ ὄρασις μὴ διαλείπουσα τὸ ὄραν ἐν συνεχείᾳ ἂν εἴη καὶ ἐν χρόνω. Μαρτυρεῖ δὲ τούτῳ καὶ ἡ ἀλογία ἢ λέγουσα ἀεὶ οἷόν τε εἶναι λαμβάνειν ἡστινοσοῦν κινήσεως καὶ μὴ εἶναι μήτε τοῦ χρόνου ἀρχὴν ἐν ᾧ καὶ ἀφ' οὗ ἤρξατο μήτε αὐτῆς ἀρχὴν τῆς κινήσεως, ἀλλ' εἶναι αὐτὴν διαιρεῖν ἐπὶ τὸ ἄνω: ὥστε ἐξ ἀπείρου συμβαίνοι ἂν τοῦ χρόνου κεκινήσθαι τὴν ἄρτι ἀρξάμενην καὶ αὐτὴν ἀπειρον εἰς τὸ ἀρξάμενον εἶναι. Τοῦτο γὰρ συμβαίνει διὰ τὸ χωρίζειν ἐνεργεῖαν κινήσεως καὶ τὴν μὲν ἐν ἀχρόνω φάσκειν γενέσθαι, τὴν δὲ χρόνου δεῖσθαι λέγειν μὴ τὴν τόσην μόνον, ἀλλ' ὅλως τὴν φύσιν αὐτῆς ἀναγκάζεσθαι ποσὴν λέγειν καίτοι ὁμολογοῦντας καὶ αὐτοὺς κατὰ συμβεβηκὸς τὸ ποσὸν αὐτῆ παρῆναι, εἰ ἡμερησία εἴη ἢ ὁποσοῦν χρόνου. Ὡσπερ οὖν ἐνεργεῖα ἐν ἀχρόνω, οὕτως

οὐδὲν κωλύει καὶ κίνησιν ἤρχθαι ἐν ἀχρόνω, ὁ δὲ χρόνος τῷ τοσῆνδε γεγονέναι. Ἐπεὶ καὶ μεταβολαὶ ἐν ἀχρόνω ὁμολογούνται γίνεσθαι ἐν τῷ λέγεσθαι <ὡσπερ οὐ> καὶ <ἀθρόας γιγνομένης μεταβολῆς>. Εἰ οὖν μεταβολή, διὰ τί οὐχὶ καὶ κίνησις; Εἴληπται δὲ μεταβολὴ οὐκ ἐν τῷ μεταβεβληκέναι: οὐ γὰρ τῆς ἐν τῷ μεταβεβληκέναι ἔδειτο.

(6, 1, 17) Εἰ δέ τις λέγοι μήτε τὴν ἐνέργειαν μήτε τὴν κίνησιν γένους δεῖσθαι καθ' αὐτά, ἀλλ' εἰς τὸ πρὸς τι ἀνάγειν τῷ τὴν μὲν ἐνέργειαν τοῦ δυνάμει εἶναι ἐνεργητικοῦ, τὴν δὲ τοῦ δυνάμει κινητικοῦ ἢ κινητοῦ, λεκτέον ὡς τὰ μὲν πρὸς τι αὐτῆ ἢ σχέσις ἐγέννα, ἀλλ' οὐ τῷ πρὸς ἕτερον μόνον λέγεσθαι. Ὅταν δὲ ἢ τις ὑπόστασις, κὰν ἑτέρου ἢ κὰν πρὸς ἕτερον, τὴν γε πρὸ τοῦ πρὸς τι εἴληχε φύσιν. Αὕτη τοίνυν ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ κίνησις καὶ ἡ ἕξις δὲ ἑτέρου οὔσα οὐκ ἀφήρηται τὸ πρὸ τοῦ πρὸς τι εἶναί τε καὶ νοεῖσθαι καθ' αὐτά: ἢ οὕτω πάντα ἔσται πρὸς τι: πάντως γὰρ ἔχει ὀτιοῦν σχέσιν πρὸς ὀτιοῦν, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς. Αὕτη τε ἡ ποιήσις καὶ τὸ ποιεῖν διὰ τί εἰς τὸ πρὸς τι οὐκ ἀναχθήσεται; Ἡ γὰρ κίνησις ἢ ἐνέργεια πάντως ἔσται. Εἰ δὲ τὴν μὲν ποιήσιν εἰς τὸ πρὸς τι ἀνάξουσι, τὸ δὲ ποιεῖν ἐν γένος θήσονται, διὰ τί οὐ καὶ τὴν μὲν κίνησιν εἰς τὸ πρὸς τι, τὸ δὲ κινεῖσθαι ἐν τι γένος θήσονται, καὶ διαιρήσονται τὸ κινεῖσθαι ὡς ἐν διχῇ ἐν εἴδεσι τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν, ἀλλ' οὐχ ὡς νῦν τὸ μὲν ποιεῖν λέγουσι, τὸ δὲ πάσχειν;

(6, 1, 18) Ἐπισκεπτέον δέ, εἰ ἐν τῷ ποιεῖν τὰς μὲν ἐνεργείας φήσουσι, τὰς δὲ κινήσεις, τὰς μὲν ἐνεργείας λέγοντες εἶναι τὰς ἀθρόας, τὰς δὲ κινήσεις, οἷον τὸ τέμνειν - ἐν χρόνω γὰρ τὸ τέμνειν - ἢ πάσας κινήσεις ἢ μετὰ κινήσεως, καὶ εἰ πάσας πρὸς τὸ πάσχειν τὰς ποιήσεις ἢ τινὰς καὶ ἀπολύτους, οἷον τὸ βαδίζειν καὶ τὸ λέγειν, καὶ εἰ τὰς πρὸς τὸ πάσχειν πάσας κινήσεις, τὰς δ' ἀπολύτους ἐνεργείας, ἢ ἐν ἑκατέροις ἑκάτερον. Τὸ γοῦν βαδίζειν ἀπολελυμένον ὄν κίνησιν ἂν εἴποιεν, τὸ δὲ νοεῖν οὐκ ἔχον τὸ πάσχον καὶ αὐτὸ ἐνέργειαν, οἶμαι. Ἡ οὐδὲ ποιεῖν φατέον τὸ νοεῖν καὶ τὸ βαδίζειν. Ἄλλ' εἰ μὴ ἐν τῷ ποιεῖν ταῦτα, ποῦ λεκτέον: τάχα δὲ τὸ νοεῖν πρὸς τὸ νοητόν, ὡσπερ τὴν νόησιν. Καὶ γὰρ τὴν αἰσθησιν πρὸς τὸ αἰσθητόν: ἀλλ' εἰ κάκεῖ τὴν αἰσθησιν πρὸς τὸ αἰσθητόν, διὰ τί αὐτὸ τὸ αἰσθάνεσθαι οὐκέτι πρὸς τὸ αἰσθητόν; Καὶ ἡ αἰσθησις δέ, εἰ πρὸς ἕτερον, σχέσιν μὲν ἔχει πρὸς ἐκεῖνο, ἔχει δέ τι παρὰ τὴν σχέσιν, τὸ ἢ ἐνέργεια ἢ πάθος εἶναι. Εἰ οὖν τὸ πάθος παρὰ τὸ τινος εἶναι καὶ ὑπὸ τινος ἔστι τι ἕτερον, καὶ ἡ ἐνέργεια. Ἡ δὲ δὴ βადίσις ἔχουσα καὶ αὐτῆ τὸ τινος εἶναι καὶ ποδῶν εἶναι καὶ ὑπὸ τινος ἔχει τὸ κίνησις εἶναι. Ἐχοι ἂν οὖν καὶ ἡ νόησις παρὰ τὸ πρὸς τι τὸ ἢ

κίνησις εἶναι ἢ ἐνέργεια.

(6, 1, 19) Ἐπισκεπτέον δέ, εἰ καί τινες ἐνέργειαι δόξουσιν ἀτελείς εἶναι μὴ προσλαβοῦσαι χρόνον, ὥστε εἰς ταῦτόν ταῖς κινήσεσιν ἐλθεῖν, οἷον τὸ ζῆν καὶ ἡ ζωή. Ἐν χρόνῳ γὰρ τελείῳ τὸ ζῆν ἐκάστου καὶ ἡ εὐδαιμονία ἐνέργεια οὐκ ἐν ἀμερεῖ, ἀλλὰ οἷον ἀξιούσι καὶ τὴν κίνησιν εἶναι. Ὡστε κινήσεις ἀμφω λεκτέον, καὶ ἐν τι τὴν κίνησιν καὶ γένος ἐν, θεωροῦντας παρὰ τὸ ποσὸν τὸ ἐν τῇ οὐσίᾳ καὶ τὸ ποιὸν καὶ κίνησιν οὔσαν περὶ αὐτήν. Καί, εἰ βούλει, τὰς μὲν σωματικὰς, τὰς δὲ ψυχικὰς, ἢ τὰς μὲν παρ αὐτῶν, τὰς δὲ ὑπ ἄλλων εἰς αὐτά, ἢ τὰς μὲν ἐξ αὐτῶν, τὰς δὲ ἐξ ἄλλων, καὶ τὰς μὲν ἐξ αὐτῶν ποιήσεις εἴτε εἰς ἄλλα εἴτε ἀπολελυμένας, τὰς δὲ ἐξ ἄλλων πείσεις. Καίτοι καὶ αἱ εἰς ἄλλα κινήσεις αἱ αὐταὶ ταῖς ἐξ ἄλλων: ἡ γὰρ τμησις, ἢ τε παρὰ τοῦ τέμνοντος ἢ τε ἐν τῷ τεμνομένῳ, μία, ἀλλὰ τὸ τέμνειν ἕτερον καὶ τὸ τέμνεσθαι. Τάχα δὲ οὐδὲ μία ἢ τμησις ἢ ἀπὸ τοῦ τέμνοντος καὶ ἢ ἐν τῷ τεμνομένῳ, ἀλλ' ἔστι τὸ τέμνειν τὸ ἐκ τῆς τοιαύσδε ἐνεργείας καὶ κινήσεως ἕτερον ἐν τῷ τεμνομένῳ διάδοχον κίνησιν γίγνεσθαι. ἢ ἴσως οὐ κατ' αὐτὸ τὸ τέμνεσθαι τὸ διάφορον, ἀλλὰ κατ' ἄλλο τὸ ἐπιγιγνόμενον κίνημα, οἷον τὸ ἀλγεῖν: καὶ γὰρ τὸ πάσχειν ἐν τούτῳ. Τί οὖν, εἰ μὴ τι ἀλγοῖ; Τί ἄλλο ἢ ἡ ἐνέργεια τοῦ ποιούντος ἐν τῷδε οὔσα; Οὕτω γὰρ καὶ τὸ οὔτω λεγόμενον ποιεῖν. Καὶ διττὸν οὕτως εἶναι τὸ ποιεῖν, τὸ μὲν μὴ ἐν ἄλλῳ, τὸ δ' ἐν ἄλλῳ συνιστάμενον: καὶ οὐκέτι τὸ μὲν ποιεῖν, τὸ δὲ πάσχειν, ἀλλὰ τὸ ποιεῖν ἐν ἄλλῳ πεποίηκε δύο νομίζεσθαι εἶναι, τὸ μὲν ποιεῖν, τὸ δὲ πάσχειν. Οἷον καὶ τὸ γράφειν, καίτοι ὄν ἐν ἄλλῳ, οὐκ ἐπιζητεῖ τὸ πάσχειν, ὅτι μὴ ἄλλο τι ἐν τῷ γραμματεῖ ποιεῖ παρὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ γράφοντος οἷον τὸ ἀλγεῖν: εἰ δέ τις λέγοι γεγράφθαι, οὐ τὸ πάσχειν λέγει. Καὶ ἐπὶ τοῦ βαδίζεσθαι, καίτοι οὔσης γῆς ἐφ' ἧς, οὐ προσποιεῖται τὸ πεπονθέναι. Ἄλλ' ὅταν ἐπὶ σώματος ζῴου βαίνῃ, τὸ πάσχειν ἐπινοεῖ, ὃ ἐπιγίγνεται, ἀλγῆμα συλλογιζόμενος, οὐ τὸ βαδίζεσθαι: ἢ ἐπενόησεν ἂν καὶ πρότερον. Οὕτω καὶ ἐπὶ πάντων κατὰ μὲν τὸ ποιεῖν ἐν λεκτέον μετὰ τοῦ λεγομένου πάσχειν, τοῦ ἀντιθέτου. Ὁ δὲ πάσχειν λέγεται, τὸ γενόμενον ὑστερον, οὐ τὸ ἀντίθετον, οἷον τῷ καίειν τὸ καίεσθαι, ἀλλὰ τὸ ἐκ τοῦ καίειν καὶ καίεσθαι ἐνὸς ὄντος, τὸ ἐπ' αὐτῷ γιγνόμενον ἢ ἀλγῆμα ἢ τι ἄλλο, οἷον μαραίνεσθαι. Τί οὖν, εἴ τις αὐτὸ τοῦτο ἐργάζοιτο, ὥστε λυπεῖν, οὐχ ὃ μὲν ποιεῖ, ὃ δὲ πάσχει, κἂν ἐκ μιᾶς ἐνεργείας τὰ δύο; [καὶ ὃ μὲν ποιεῖ, ὃ δὲ πάσχει.] ἢ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ οὐκέτι τὸ τῆς βουλήσεως τοῦ λυπεῖν, ἀλλὰ ποιεῖ τι ἕτερον, δι' οὗ λυπεῖ, ὃ ἐν τῷ λυπησομένῳ γενόμενον ἐν ὄν καὶ ταῦτόν πεποίηκεν ἄλλο, τὸ λυπεῖσθαι. Τί οὖν αὐτὸ τὸ ἐν γενόμενον, πρὶν καὶ λύπην ποιῆσαι, ἢ ὅλως λύπην οὐκ ἐμποιοῦν, οὐ πάθος ἔστι τοῦ εἰς ὄν,

οἷον τὸ ἀκοῦσαι; Ἡ οὐ πάθος τὸ ἀκοῦσαι οὐδ' ὅλως τὸ αἰσθάνεσθαι, ἀλλὰ τὸ λυπηθῆναι ἐστὶ γενέσθαι ἐν πάθει, ὃ μὴ ἀντίθετον τῷ ποιῆσαι.

(6, 1, 20) Ἀλλ' ἔστω μὴ ἀντίθετον: ὅμως δὲ ἕτερον ὄν τοῦ ποιεῖν οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ γένοι τῇ ποιήσει. Ἡ, εἰ κινήσεις ἀμφω, ἐν τῷ αὐτῷ, οἷον <ἀλλοίωσις κίνησις κατὰ τὸ ποιόν>.

Ἄρ' οὖν, ὅταν μὲν ἀπὸ τοῦ ποιοῦν[τος] ἴη ἡ ἀλλοίωσις, ποίησις καὶ τὸ ποιεῖν ἀπαθoῦς αὐτοῦ ὄντος; Ἡ ἐὰν μὲν ἀπαθῆς ἦ, ἐν τῷ ποιεῖν ἔσται, ἐὰν δὲ ἐνεργῶν εἰς ἄλλον, οἷον τύπτων, καὶ πάσχει, οὐκέτι ποιεῖ. Ἡ οὐδὲν κωλύει ποιοῦντα καὶ πάσχειν. Εἰ οὖν κατ' αὐτὸ τὸ πάσχειν, οἷον τὸ τρίβειν, διὰ τί ποιεῖν μᾶλλον ἢ πάσχειν; Ἡ, ὅτι ἀντιτρίβεται, καὶ πάσχει. Ἄρ' οὖν, ὅτι ἀντικινεῖται, καὶ δύο κινήσεις φήσομεν περὶ αὐτόν; Καὶ πῶς δύο; Ἀλλὰ μία. Καὶ πῶς ἡ αὐτὴ καὶ ποίησις καὶ πείσις; Καὶ οὕτω μὲν ποίησις τῷ ἀπ' ἄλλου, εἰς ἄλλον δὲ πείσις ἡ αὐτὴ οὔσα. Ἄλλὰ ἄλλην φήσομεν; Καὶ πῶς ἄλλο τι διατίθησι τὸν πάσχοντα ἀλλοιοῦσα καὶ ὁ ποιῶν ἀπαθῆς ἐκείνου; Πῶς γὰρ ἂν πάθοι ὃ ποιεῖ ἐν ἄλλῳ; Ἄρ' οὖν τὸ ἐν ἄλλῳ τὴν κίνησιν εἶναι ποιεῖ τὸ πάσχειν, ὃ ἦν οὐ πάσχειν κατὰ τὸν ποιοῦντα; Ἄλλ' εἰ τὸ μὲν λευκαίνει ὁ λόγος ὁ τοῦ κύκνου, ὃ δὲ λευκαίνεται ὁ γιγνώμενος κύκνος, πάσχειν φήσομεν ἴοντα εἰς οὐσίαν; Εἰ δὲ καὶ ὕστερον λευκαίνοιο γενόμενος; Καὶ εἰ τὸ μὲν αὔξει, τὸ δὲ αὔξοιο, τὸ αὔξόμενον πάσχειν; Ἡ μόνον ἐν τῷ ποιῶ τὴν πείσιν; Ἄλλ' εἰ τὸ μὲν καλὸν ποιῶ, τὸ δὲ καλλύνοιο, τὸ καλλυνόμενον πάσχειν; Εἰ οὖν τὸ καλλύνον χειρόν γίγνοιο ἢ καὶ ἀφανίζοιο, οἷον ὁ καττίτερος, τὸ δὲ βέλτιον γίγνοιο, ὁ χαλκός, πάσχειν τὸν χαλκὸν φήσομεν, τὸν δὲ ποιεῖν; Τὸν δὲ μανθάνοντα πῶς πάσχειν τῆς τοῦ ποιοῦντος ἐνεργείας εἰς αὐτὸν ἰούσης; Ἡ πάθησις πῶς ἂν εἴη μία γε οὔσα; Ἄλλ' αὕτη μὲν οὐ πάθησις, ὃ δὲ ἔχων πάσχων ἔσται τοῦ πάσχειν τινὸς λαμβανομένου: οὐδὲ γὰρ τῷ μὴ ἐνηρηγμένῳ αὐτόν: οὐ γὰρ τὸ μανθάνειν ὥσπερ τὸ πληγῆναι ἐν ἀντιλήψει ὄν καὶ γνωρίσει, ὥσπερ οὐδὲ τὸ ὄραν.

(6, 1, 21) Τίνοι οὖν γνωριοῦμεν τὸ πάσχειν; Οὐ γὰρ δὴ τῇ ἐνεργείᾳ τῇ παρ' ἄλλου, εἰ ὁ τὴν ἐνέργειαν παραδεξάμενος αὐτοῦ ἐποίησατο διαδεξάμενος. Ἄλλ' ἄρα ὅπου μὴ ἐνέργεια, πείσις δὲ μόνον; Τί οὖν, εἰ κάλλιον γίγνοιο, ἢ δὲ ἐνέργεια τὸ χειρόν ἔχει; Ἡ εἰ κατὰ κακίαν ἐνεργοῖ τις καὶ ἄρχοι εἰς ἄλλον ἀκολάστως; Ἡ οὐδὲν κωλύει ἐνέργειαν εἶναι φαύλην καὶ πείσιν καλήν. Τίνοι οὖν διοριοῦμεν; Ἄρα τῷ τὸ μὲν εἰς ἄλλον παρ' αὐτοῦ, τὸ δὲ ἀφ' ἑτέρου ἐν ἄλλῳ τὸ πάσχειν. Τί οὖν, εἰ ἐξ αὐτοῦ μὲν, μὴ εἰς ἄλλον δέ, οἷον τὸ νοεῖν, τὸ δοξάζειν; Τὸ δὲ θερμανθῆναι παρ' αὐτοῦ διανοηθέντος ἢ θυμωθέντος ἐκ δόξης μηδενὸς ἔξωθεν προσελθόντος. Ἡ

τὸ μὲν ποιεῖν, εἴτε ἐν αὐτῷ εἴτε εἰς ἄλλον τι ὄν, κίνημα ἐξ αὐτοῦ. Ἡ οὖν ἐπιθυμία τί καὶ πᾶσα ὄρεξις, εἰ ἢ ὄρεξις κινεῖται ἀπὸ τοῦ ὄρεκτοῦ; Εἰ μὴ τις μὴ προσποιῖτο ἀφ' οὗ κεκίνηται, ὅτι δὲ μετ' ἐκεῖνο ἐγήγηται. Τί οὖν διαφέρει τοῦ πεπληχθῆαι ἢ ὠσθέντα κατενεχθῆναι; Ἀλλ' ἄρα διαιρετέον τὰς ὄρεξεις λέγοντα τὰς μὲν ποιήσεις, ὅσαι νῦν ἐπόμεναι, τὰς δὲ ὀλκὰς οὖσας πείσεις, τὸ δὲ πάσχειν οὐ τῷ παρ' ἑτέρου ἢ παρ' ἑαυτοῦ - σαπίη γὰρ ἂν τι ἐν ἑαυτῷ - ἀλλ' ὅταν μηδὲν συμβαλλόμενον αὐτὸ ὑπομείνη ἀλλοίωσιν τὴν μὴ εἰς οὐσίαν ἄγουσαν, ἥτις ἐξίστησι πρὸς τὸ χεῖρον ἢ μὴ πρὸς τὸ βέλτιον, τὴν τοιαύτην ἀλλοίωσιν πείσιν καὶ τὸ πάσχειν ἔχειν; Ἀλλ' εἰ τὸ θερμαίνεσθαι θερμότητά ἐστιν ἴσχειν, εἴη δὲ τῷ μὲν εἰς οὐσίαν συντελοῦν, τῷ δὲ μὴ, τὸ αὐτὸ πάσχειν καὶ οὐ πάσχειν ἔσται. Καὶ πῶς οὐ τὸ θερμαίνεσθαι διττόν; Ἡ τὸ θερμαίνεσθαι, ὅταν εἰς οὐσίαν συντελῆ, καὶ τότε ἄλλου πάσχοντος εἰς οὐσίαν συντελέσει, οἷον θερμαινομένου τοῦ χαλκοῦ καὶ πάσχοντος, ἡ δὲ οὐσία ὁ ἀνδριάς, ὃς οὐκ αὐτὸς ἐθερμαίνεται, ἀλλ' ἡ κατὰ συμβεβηκός. Εἰ οὖν καλλίων ὁ χαλκὸς ἀπὸ τοῦ θερμαίνεσθαι ἢ κατὰ τὸ θερμαίνεσθαι, οὐδὲν κωλύει πάσχειν λέγειν: διττόν γὰρ εἶναι τὸ πάσχειν, τὸ μὲν ἐν τῷ χεῖρον γίγνεσθαι, τὸ δ' ἐν τῷ βέλτιον, ἢ οὐδέτερον.

(6, 1, 22) Οὐκοῦν γίγνεται τὸ πάσχειν τῷ ἔχειν ἐν αὐτῷ κίνησιν [τὴν ἀλλοίωσιν] τὴν κατὰ τὸ ἀλλοιοῦσθαι ὁπωσοῦν: καὶ τὸ ποιεῖν ἢ ἔχειν ἐν αὐτῷ κίνησιν τὴν ἀπόλυτον παρ' αὐτοῦ ἢ τὴν τελευτῶσαν εἰς ἄλλο ἀπ' αὐτοῦ, ὁρμωμένην ἀπὸ τοῦ λεγομένου ποιεῖν. Καὶ κίνησις μὲν ἐπ' ἀμφοῖν, ἡ δὲ διαφορὰ ἢ διαιροῦσα τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν τὸ μὲν ποιεῖν, καθόσον ποιεῖν, ἀπαθὲς τηροῦσα, τὸ δὲ πάσχειν ἐν τῷ διατίθεσθαι ἑτέρως ἢ πρότερον εἶχε, τῆς τοῦ πάσχοντος οὐσίας οὐδὲν εἰς οὐσίαν προσλαμβανούσης, ἀλλὰ ἄλλου ὄντος τοῦ πάσχοντος, ὅταν τις οὐσία γίνηται. Γίνεται τοίνυν τὸ αὐτὸ ἐν σχέσει τινὶ ποιεῖν, ἐν ἄλλῃ δὲ πάσχειν: παρὰ μὲν γὰρ τῷδε θεωρούμενον ποιεῖν ἔσται, κίνησις οὖσα ἢ αὐτή, παρὰ δὲ τῷδε πάσχειν, ὅτι τᾶδε οὗτος διατίθεται: ὥστε κινδυνεύειν ἄμφω πρὸς τι εἶναι, ὅσα τοῦ ποιεῖν πρὸς τὸ πάσχειν, εἰ μὲν παρὰ τούτῳ τὸ αὐτό, ποιεῖν, εἰ δὲ παρὰ τῷδε, πάσχειν. Καὶ θεωρούμενον ἑκάτερον οὐ καθ' αὐτό, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ποιούντος καὶ πάσχοντος: οὗτος κινεῖ καὶ οὗτος κινεῖται, καὶ δύο κατηγορίαι ἑκάτερον: καὶ οὗτος δίδωσι τῷδε κίνησιν, οὗτος δὲ λαμβάνει, ὥστε λήψις καὶ δόσις καὶ πρὸς τι.

Ἡ εἰ ἔχει ὁ λαβών, ὥσπερ λέγεται ἔχειν χρῶμα, διὰ τί οὐ καὶ ἔχει κίνησιν; Καὶ ἡ ἀπόλυτος κίνησις, οἷον ἡ τοῦ βαδίζειν, ἔχει βάδισιν, καὶ ἔχει δὲ νόησιν. Ἐπισκεπτέον δέ, εἰ τὸ προνοεῖν ποιεῖν, εἰ καὶ τὸ προνοίας τυγχάνειν πάσχειν: εἰς ἄλλο γὰρ καὶ περὶ ἄλλου ἢ πρόνοια. Ἡ οὐδὲ τὸ προ-

νοεῖν ποιεῖν, καὶ εἰ περὶ ἄλλου τὸ νοεῖν, ἢ ἐκεῖνο πάσχειν.
Ἡ οὐδὲ τὸ νοεῖν ποιεῖν - οὐ γὰρ εἰς αὐτὸ τὸ νοούμενον,
ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ - οὐδὲ ποιήσεις ὅλως. Οὐδὲ δεῖ πάσας ἐνεργείας ποιήσεις λέγειν οὐδὲ ποιεῖν τι: κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ἢ ποιήσεις. Τί οὖν; εἰ βαδίζων ἵχνη εἰργάσατο, οὐ λέγομεν πεποιηκέναι; Ἄλλ' ἐκ τοῦ εἶναι αὐτὸν ἄλλο τι. Ἡ ποιεῖν κατὰ συμβεβηκὸς καὶ τὴν ἐνέργειαν κατὰ συμβεβηκὸς, ὅτι μὴ πρὸς τοῦτο εὔρα: ἐπεὶ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων ποιεῖν λέγομεν, οἷον τὸ πῦρ θερμαίνειν καὶ ἐνήργησε τὸ φάρμακον. Ἄλλὰ περὶ μὲν τούτων ἄλλως.

(6, 1, 23) Περὶ δὲ τοῦ ἔχειν, εἰ τὸ ἔχειν πολλαχῶς, διὰ τί οὐ πάντες οἱ τρόποι τοῦ ἔχειν εἰς ταύτην τὴν κατηγορίαν ἀναχθήσονται; Ὡστε καὶ τὸ ποσόν, ὅτι ἔχει μέγεθος, καὶ τὸ ποιόν, ὅτι ἔχει χρῶμα, καὶ ὁ πατήρ καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅτι ἔχει υἷόν, καὶ ὁ υἱός, ὅτι ἔχει πατέρα, καὶ ὅλως κτήματα. Εἰ δὲ τὰ μὲν ἄλλα ἐν ἐκείναις, ὅπλα δὲ καὶ ὑποδήματα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, πρῶτον μὲν ζητήσκειν ἂν τις, διὰ τί, καὶ διὰ τί ἔχων μὲν αὐτὰ μίαν ἄλλην κατηγορίαν ποιεῖ, καίων δὲ ἢ τέμνων ἢ κατορύττων ἢ ἀποβάλλων οὐκ ἄλλην ἢ ἄλλας; Εἰ δ' ὅτι περίκειται, κὰν ἱμάτιον κέηται ἐπὶ κλίνης, ἄλλη κατηγορία ἔσται, κὰν κεκαλυμμένος ἦ τις. Εἰ δὲ κατὰ τὴν κάθεξιν αὐτὴν καὶ τὴν ἕξιν, δηλονότι καὶ τὰ ἄλλα πάντα [αὐτὰ] κατὰ τὸ ἔχειν λεγόμενα καὶ εἰς ἕξιν [αὐτὰ], ὅπου ποτὲ ἢ ἕξις, ἀνακτέον: οὐ γὰρ διοίσει κατὰ τὸ ἐχόμενον. Εἰ μέντοι ποιότητα ἔχειν οὐ δεῖ λέγειν, ὅτι ἤδη ποιότης εἴρηται, οὐδὲ ποσότητα ἔχειν, ὅτι ποσότης, οὐδὲ μέρη ἔχειν, ὅτι οὐσία εἴρηται, διὰ τί δὲ ὅπλα ἔχειν εἰρημένης οὐσίας, ἐν ἧ ταῦτα; Οὐσία γὰρ ὑπόδημα καὶ ὅπλα. Πῶς δ' ὅλως ἀπλοῦν καὶ μιᾶς κατηγορίας ὅδε ὅπλα ἔχει; τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ὠπλίσθαι. Ἐπειτα πότερον ἐπὶ ζῶντος μόνον ἢ κὰν ἀνδριάς ἦ, ὅτῳ ταῦτα; Ἄλλως γὰρ ἐκάτερον ἔχειν δοκεῖ καὶ ἴσως ὁμωνύμως: ἐπεὶ καὶ τὸ ἔστηκεν ἐπ' ἀμφοῖν οὐ ταυτόν. Ἐτι καὶ τὸ ἐν ὀλίγοις πῶς εὐλογον ἔχειν κατηγορίαν γενικὴν ἄλλην;

(6, 1, 24) Ἐπὶ δὲ τοῦ κείσθαι - ἐν ὀλίγοις καὶ αὐτὸ ὄν - ἀνακείσθαι, καθῆσθαι, καίτοι οὐ κείσθαι ἀπλῶς λεγομένων, ἀλλὰ πῶς κείνται καὶ κείται ἐν σχήματι τοιῶδε. Καὶ τὸ μὲν σχῆμα ἄλλο: τοῦ δὲ κείσθαι τί ἄλλο σημαίνοντος ἢ ἐν τόπῳ ἐστίν, εἰρημένου τοῦ σχήματος καὶ τοῦ τόπου, τί δεῖ εἰς ἐν δύο κατηγορίας συνάπτειν; Ἐπειτα, εἰ μὲν τὸ κείσθαι ἐνέργειαν σημαίνει, ἐν ταῖς ἐνεργείαις τακτέον, εἰ δὲ πάθος, ἐν τῷ πεπονθέναι ἢ πάσχειν. Τὸ δὲ ἀνάκειται τί ἄλλο ἢ ἄνω κείται, ὡσπερ καὶ τὸ κάτω κείται ἢ μεταξὺ κείται. Διὰ τί δὲ ἀνακλίσεως οὐσης ἐν τῷ πρὸς τι οὐχὶ καὶ ὁ ἀνακείμενος ἐκεῖ; Ἐπεὶ καὶ τοῦ δεξιοῦ ὄντος ἐκεῖ καὶ ὁ δεξιὸς ἐκεῖ καὶ ὁ ἀριστερός. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τούτων.

(6, 1, 25) Πρὸς δὲ τοὺς τέτταρα τιθέντας καὶ τετραχῶς δι-
αιροῦντας εἰς ὑποκείμενα καὶ ποιά καὶ πῶς ἔχοντα καὶ πρὸς
τί πῶς ἔχοντα, καὶ κοινόν τι ἐπ' αὐτῶν τιθέντας καὶ
ἐνὶ γένει περιλαμβάνοντας τὰ πάντα, ὅτι μὲν κοινόν τι καὶ
ἐπὶ πάντων ἐν γένος λαμβάνουσι, πολλὰ ἂν τις λέγοι.
Καὶ γὰρ ὡς ἀσύνητον αὐτοῖς καὶ ἄλογον τὸ τί τοῦτο καὶ
οὐκ ἐφαρμόττον ἀσωμάτοις καὶ σώμασι. Καὶ διαφορὰς οὐ
καταλελοίπασιν, αἷς τὸ τί διαιρήσουσι. Καὶ τὸ τί τοῦτο ἢ ὄν
ἢ μὴ ὄν ἐστίν: εἰ μὲν οὖν ὄν, ἐν τι τῶν εἰδῶν ἐστίν: εἰ δὲ
μὴ ὄν, ἐστὶ τὸ ὄν μὴ ὄν. Καὶ μυρία ἕτερα. Ταῦτα μὲν οὖν
ἐν τῷ παρόντι ἑατέον, αὐτὴν δὲ τὴν διαίρεσιν ἐπισκεπτέον.
Ἐποκείμενα μὲν γὰρ πρῶτα τάξαντες καὶ τὴν ὕλην
ἐνταῦθα τῶν ἄλλων προτάξαντες τὴν πρώτην αὐτοῖς
δοκοῦσαν ἀρχὴν συντάττουσι τοῖς μετὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν.
Καὶ πρῶτον μὲν τὰ πρότερα τοῖς ὕστερον εἰς ἐν ἄγουσιν,
οὐχ οἷόν τε ὄν ἐν γένει τῷ αὐτῷ τὸ μὲν πρότερον, τὸ δὲ
ὕστερον εἶναι. Ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἐν οἷς τὸ πρότερον καὶ τὸ
ὕστερον, τὸ ὕστερον παρὰ τοῦ προτέρου λαμβάνει τὸ εἶναι,
ἐν δὲ τοῖς ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος τὸ ἴσον εἰς τὸ εἶναι ἕκαστον
ἔχει παρὰ τοῦ γένους, εἴπερ τοῦτο δεῖ γένος εἶναι τὸ ἐν
τῷ τί ἐστὶ τῶν εἰδῶν κατηγορούμενον: ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ
φήσουσι παρὰ τῆς ὕλης, οἶμαι, τοῖς ἄλλοις τὸ εἶναι ὑπάρ-
χειν. Ἐπειτα τὸ ὑποκείμενον ἐν ἀριθμοῦντες οὐ τὰ ὄντα
ἐξαριθμοῦνται, ἀλλ' ἀρχὰς τῶν ὄντων ζητοῦσι: διαφέρει δὲ
ἀρχὰς λέγειν καὶ αὐτά. Εἰ δὲ ὄν μὲν μόνον τὴν ὕλην
φήσουσι, τὰ δ' ἄλλα πάθη τῆς ὕλης, οὐκ ἐχρῆν τοῦ ὄντος
καὶ τῶν ἄλλων ἐν τι γένος προτάττειν: μᾶλλον δ' ἂν βέλτιον
αὐτοῖς ἐλέγετο, εἰ τὸ μὲν οὐσίαν, τὰ δ' ἄλλα πάθη, καὶ
διηροῦντο ταῦτα. Τὸ δὲ καὶ λέγειν τὰ μὲν ὑποκείμενα, τὰ
δὲ τὰ ἄλλα, ἐνὸς ὄντος τοῦ ὑποκειμένου καὶ διαφορὰν οὐκ
ἔχοντος, ἀλλ' ἢ τῷ μεμερίσθαι, ὡσπερ ὄγκον εἰς μέρη -
καίτοι οὐδὲ μεμερίσθαι τῷ συνεχῆ λέγειν τὴν οὐσίαν - βέλτιον
λέγειν ἦν τὸ μὲν ὑποκείμενον.

(6, 1, 26) Ὡς δὲ τὸ προτάττειν ἀπάντων τὴν ὕλην, ὃ δυνάμει
ἐστίν, ἀλλὰ μὴ ἐνέργειαν πρὸ δυνάμεως τάττειν, παντάπασιν
ἀτοπώτατον. Οὐδὲ γὰρ ἐστὶ τὸ δυνάμει εἰς ἐνέργειαν ἐλθεῖν
ποτε τάξεως ἀρχὴν ἔχοντος ἐν τοῖς οὖσι τοῦ δυνάμει: οὐ
γὰρ δὴ αὐτὸ ἑαυτὸ ἄξει, ἀλλὰ δεῖ ἢ πρὸ αὐτοῦ εἶναι τὸ ἐνε-
ργεῖα καὶ οὐκέτι τοῦτο ἀρχή, ἢ, εἰ ἅμα λέγοιεν, ἐν τύχαις
θήσονται τὰς ἀρχὰς. Ἐπειτα, εἰ ἅμα, διὰ τί οὐκ ἐκεῖνο
προτάττουσι; Καὶ διὰ τί τοῦτο μᾶλλον ὄν, ἢ ὕλη, ἀλλ' οὐκ
ἐκεῖνο; Εἰ δὲ ὕστερον ἐκεῖνο, πῶς; Οὐ γὰρ δὴ ἡ ὕλη τὸ εἶδος
γεννᾷ, ἢ ἄποιος τὸ ποιόν, οὐδ' ἐκ τοῦ δυνάμει ἐνέργεια:
ἐνυπήρχε γὰρ ἂν τὸ ἐνεργεῖα, καὶ οὐχ ἀπλοῦν ἔτι. Καὶ ὁ
θεὸς δευτέρος αὐτοῖς τῆς ὕλης: καὶ γὰρ σῶμα ἐξ ὕλης ὢν
καὶ εἶδος. Καὶ πόθεν αὐτῷ τὸ εἶδος; Εἰ δὲ καὶ ἄνευ τοῦ

ύλην ἔχειν ἀρχοειδῆς ὧν καὶ λόγος, ἀσώματος ἀν εἴη ὁ θεός, καὶ τὸ ποιητικὸν ἀσώματον. Εἰ δὲ καὶ ἀνευ τῆς ὕλης ἐστὶ τὴν οὐσίαν σύνθετος, ἄτε σῶμα ὧν, ἄλλην ὕλην τὴν τοῦ θεοῦ εἰσάξουσιν. Ἐπειτα πῶς ἀρχὴ ἡ ὕλη σῶμα οὔσα; Οὐ γὰρ ἐστὶ σῶμα μὴ οὐ πολλὰ εἶναι: καὶ πᾶν σῶμα ἐξ ὕλης καὶ ποιότητος. Εἰ δὲ ἄλλως τοῦτο σῶμα, ὁμωνύμως λέγουσι σῶμα τὴν ὕλην. Εἰ δὲ κοινὸν ἐπὶ σώματος τὸ τριχῆ διαστατόν, μαθηματικὸν λέγουσιν: εἰ δὲ μετὰ ἀντιτυπίας τὸ τριχῆ, οὐχ ἓν λέγουσιν. Ἐπειτα ἡ ἀντιτυπία ποιὸν ἢ παρὰ ποιότητος. Καὶ πόθεν ἡ ἀντιτυπία; Πόθεν δὲ τὸ τριχῆ διαστατόν ἢ τίς διέστησεν; Οὐ γὰρ ἐν τῷ λόγῳ τοῦ τριχῆ διαστατοῦ ἡ ὕλη, οὐδ ἐν τῷ τῆς ὕλης τὸ τριχῆ διαστατόν. Μετασχοῦσα τοίνυν μεγέθους οὐκέτ ἀν ἀπλοῦν εἴη. Ἐπειτα πόθεν ἡ ἔνωσις; Οὐ γὰρ δὴ αὐτὸ ἓν, ἀλλὰ μετοχῆ ἐνότητος. Ἐχρῆν δὴ λογίσασθαι ὡς οὐκ ἔστι δυνατὸν προτάτειν ἀπάντων ὄγκον, ἀλλὰ τὸ ὄγκον καὶ τὸ ἓν, καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἀρξαμένους εἰς τὰ πολλὰ τελευτᾶν, καὶ ἐξ ἀμεγέθους εἰς μεγέθη, εἴ γε οὐκ ἔστι πολλὰ εἶναι μὴ ἐνὸς ὄντος, οὐδὲ μέγεθος μὴ ἀμεγέθους: εἴ γε τὸ μέγεθος ἐν οὐ τῷ αὐτὸ ἓν, ἀλλὰ τῷ μετέχειν τοῦ ἐν καὶ κατὰ σύμβασιν. Δεῖ τοίνυν εἶναι τὸ πρῶτως καὶ κυρίως πρὸ τοῦ κατὰ σύμβασιν: ἢ πῶς ἡ σύμβασις; Καὶ ζητεῖν, τίς ὁ τρόπος τῆς συμβάσεως: τάχα γὰρ ἀν εὔρον τὸ μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ἓν. Λέγω δὲ κατὰ συμβεβηκὸς, ὃ τῷ μὴ αὐτὸ ἓν, ἀλλὰ παρ ἄλλου.

(6, 1, 27) Ἐχρῆν δὲ καὶ ἄλλως τηροῦντας τὴν ἀρχὴν τῶν πάντων ἐν τῷ τιμίῳ μὴ τὸ ἀμορφον μηδὲ τὸ παθητὸν μηδὲ τὸ ζῶης ἀμοιρον καὶ ἀνόητον καὶ σκοτεινὸν καὶ τὸ ἀόριστον τίθεσθαι ἀρχήν, καὶ τούτῳ ἀναφέρειν καὶ τὴν οὐσίαν. Ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς εὐπρεπείας ἕνεκεν ἐπεισάγεται παρὰ τῆς ὕλης ἔχων τὸ εἶναι καὶ σύνθετος καὶ ὕστερος, μᾶλλον δὲ ὕλη πως ἔχουσα. Ἐπειτα εἰ ὑποκείμενον, ἀνάγκη ἄλλο εἶναι, ὃ ποιοῦν εἰς αὐτὴν ἔξω ὃν αὐτῆς παρέχει αὐτὴν ὑποκείσθαι τοῖς παρ αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς αὐτὴν. Εἰ δὲ ἐν τῇ ὕλει καὶ αὐτὸς εἴη ὑποκείμενος καὶ αὐτὸς σὺν αὐτῇ γενόμενος, οὐκέτι ὑποκείμενον τὴν ὕλην παρέξεται οὐδὲ μετὰ τῆς ὕλης αὐτὸς ὑποκείμενον: τίνοι γὰρ ὑποκείμενα ἔσται οὐκέτι ὄντος τοῦ παρέξοντος ὑποκείμενα αὐτὰ ἀπάντων καταναλωθέντων εἰς τὸ λεγόμενον ὑποκείμενον; Πρὸς τι γὰρ τὸ ὑποκείμενον, οὐ πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ποιοῦν εἰς αὐτὸ κείμενον. Καὶ τὸ ὑποκείμενον ὑπόκειται πρὸς τὸ οὐχ ὑποκείμενον: εἰ τοῦτο, πρὸς τὸ ἔξω, ὥστε παραλελειμμένον ἀν εἴη τοῦτο. Εἰ δὲ οὐδὲν δέονται ἄλλου ἔξωθεν, αὐτὸ δὲ πάντα δύναται γίγνεσθαι σχηματιζόμενον, ὥσπερ ὃ τῇ ὀρχήσει πάντα αὐτὸν ποιῶν, οὐκέτ ἀν ὑποκείμενον εἴη, ἀλλ αὐτὸ τὰ πάντα. Ὡς γὰρ ὁ ὀρχηστής οὐχ ὑποκείμενον τοῖς σχήμασιν - ἐνέργεια γὰρ αὐτοῦ τὰ ἄλλα -

οὕτως οὐδὲ ἦν λέγουσιν ὑλην ἔσται τοῖς πᾶσιν ὑποκείμενον, εἰ τὰ ἄλλα παρ αὐτῆς εἴη· μᾶλλον δὲ οὐδὲ τὰ ἄλλα ὅλως ἔσται, εἴ γέ πως ἔχουσα ὑλη τὰ ἄλλα, ὡς πως ἔχων ὁ ὀρχούμενος τὰ σχήματα. Εἰ δὲ τὰ ἄλλα οὐκ ἔσται, οὐδὲ ὅλως ὑποκείμενον αὕτη, οὐδὲ τῶν ὄντων ἡ ὑλη, ἀλλὰ ὑλη μόνον οὕσα τούτῳ αὐτῷ οὐδὲ ὑλη· πρὸς τι γὰρ ἡ ὑλη. Τὸ γὰρ πρὸς τι πρὸς ἄλλο καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους, οἷον διπλάσιον πρὸς ἡμισυ, οὐκ οὐσία πρὸς διπλάσιον· ὃν δὲ πρὸς μὴ ὄν πῶς πρὸς τι, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός; Τὸ δὲ καθ' αὐτὸ ὄν - καὶ ἡ ὑλη ὄν - πρὸς ὄν. Εἰ γὰρ δύναμις ἔστιν, ὃ μέλλει ἔσεσθαι, ἐκεῖνο δὲ μὴ οὐσία, οὐδ' ἂν αὕτη οὐσία· ὥστε συμβαίνει αὐτοῖς αἰτιωμένοις τοὺς ἐκ μὴ οὐσιῶν οὐσίας ποιῶντας αὐτοὺς ποιεῖν ἐξ οὐσίας μὴ οὐσίαν· ὁ γὰρ κόσμος καθόσον κόσμος οὐκ οὐσία. Ἄτοπον δὲ τὴν μὲν ὑλην τὸ ὑποκείμενον οὐσίαν, τὰ δὲ σώματα μὴ μᾶλλον οὐσίας, καὶ τούτων μᾶλλον μὴ τὸν κόσμον οὐσίαν, ἀλλ' ἢ μόνον, καθόσον μόριον αὐτοῦ, οὐσίαν· καὶ τὸ ζῷον μὴ παρὰ τῆς ψυχῆς ἔχειν τὴν οὐσίαν, παρὰ δὲ τῆς ὑλης μόνον, καὶ τὴν ψυχὴν πάθημα ὑλης καὶ ὑστερον. Παρὰ τίνος οὖν ἔσχεν ἡ ὑλη τὸ ἐψυχῶσθαι, καὶ ὅλως τῆς ψυχῆς ἡ ὑπόστασις; Πῶς δὲ ἡ ὑλη ὅτε μὲν σώματα γίνεται, ἄλλο δὲ αὐτῆς ψυχῆ; Καὶ γὰρ εἰ ἄλλοθεν προσίοι τὸ εἶδος, οὐδαμῆ ψυχὴ ἂν γένοιτο ποιότητος προσελθούσης τῇ ὑλη, ἀλλὰ σώματα ἀψυχα. Εἰ δέ τι αὐτὴν πλάττει καὶ ψυχὴν ποιοῖ, πρὸ τῆς γινομένης ψυχῆς ἔσται ἡ ποιοῦσα ψυχῆ.

(6, 1, 28) Ἄλλὰ γὰρ πολλῶν ὄντων τῶν λεγομένων πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τούτων μὲν παυστέον, μὴ καὶ ἄτοπον ἢ τὸ πρὸς οὕτω φανεράν ἀτοπίαν φιλονεικεῖν, δεικνύντα, ὅτι τὸ μὴ ὄν ὡς τὸ μάλιστα ὄν προτάττουσι καὶ τὸ ὑστατον πρῶτον. Αἴτιον δὲ ἡ αἰσθησις αὐτοῖς ἡγεμῶν γενομένη καὶ πιστὴ εἰς ἀρχῶν καὶ τῶν ἄλλων θέσιν. Τὰ γὰρ σώματα νομίσαντες εἶναι τὰ ὄντα, εἴτα αὐτῶν τὴν μεταβολὴν εἰς ἄλληλα φοβηθέντες τὸ μένον ὑπ' αὐτὰ τοῦτο ᾤθησαν τὸ ὄν εἶναι, ὡσπερ ἂν εἴ τις μᾶλλον τὸν τόπον ἢ τὰ σώματα νομίσειεν εἶναι τὸ ὄν, ὅτι οὐ φθείρεται ὁ τόπος νομίσας. Καίτοι καὶ οὗτος αὐτοῖς μένει, ἔδει δὲ οὐ τὸ ὀπωσοῦν μένον νομίσει τὸ ὄν, ἀλλὰ ἰδεῖν πρότερον, τίνα δεῖ προσεῖναι τῷ ἀληθῶς ὄντι, οἷς οὖσιν ὑπάρχειν καὶ τὸ ἀεὶ μένειν. Οὐδὲ γάρ, εἰ σκια ἀεὶ μένοι παρακολουθοῦσα ἀλλοιουμένῳ ἄλλῳ, μᾶλλον ἔστιν ἢ ἐκεῖνο. Τό τε αἰσθητὸν μετ' ἐκείνου καὶ ἄλλων πολλῶν τῷ πλήθει μᾶλλον ἂν τὸ ὅλον ὄν εἴη ἢ ἓν τι τῶν ἐν ἐκείνῳ· εἰ δὲ δὴ καὶ τὸ ὅλον [ὑποβάθρα ἐκεῖνο] μὴ ὄν, πῶς ἂν [ὑποβάθρα] ἐκεῖνο; Πάντων τε θαυμαστότατον τὸ τῇ αἰσθήσει πιστουμένους ἕκαστα τὸ μὴ τῇ αἰσθήσει ἀλωτὸν τίθεσθαι ὄν. Οὐδὲ γὰρ ὀρθῶς τὸ ἀντιτυπὲς αὐτῇ διδόασι· ποιότης γὰρ τοῦτο. Εἰ δὲ τῷ νῷ λέγουσι λαβεῖν, ἄτοπος ὁ νοῦς οὗτος ὁ

τὴν ὕλην αὐτοῦ προτάξας καὶ τὸ ὄν αὐτῆ δεδωκώς, ἀλλ οὐχ αὐτῷ. Οὐκ ὢν οὖν ὁ νοῦς αὐτοῖς πῶς ἂν πιστὸς εἴη περὶ τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ λέγων καὶ οὐδαμῆ αὐτοῖς συγγενῆς ὢν; Ἀλλὰ περὶ μὲν ταύτης τῆς φύσεως καὶ τῶν ὑποκειμένων ἱκανῶς καὶ ἐν ἄλλοις.

(6, 1, 29) Τὰ δὲ ποια αὐτοῖς ἕτερα μὲν δεῖ εἶναι τῶν ὑποκειμένων, καὶ λέγουσιν: οὐ γὰρ ἂν αὐτὰ δεύτερα κατηρίθμουν. Εἰ τοίνυν ἕτερα, δεῖ αὐτὰ καὶ ἀπλᾶ εἶναι: εἰ τοῦτο, μὴ σύνθετα: εἰ τοῦτο, μὴ ὕλην ἔχειν, ἢ ποιά: εἰ τοῦτο, ἀσώματα εἶναι καὶ δραστήρια: ἢ γὰρ ὕλη πρὸς τὸ πάσχειν αὐτοῖς ὑπόκειται. Εἰ δὲ σύνθετα, πρῶτον μὲν ἄτοπος ἢ διαίρεσις ἀπλᾶ καὶ σύνθετα ἀντιδιαστέλλουσα καὶ ταῦτα ὑφ' ἐν γένος, ἔπειτα ἐν θατέρῳ τῶν εἰδῶν τὸ ἕτερον τιθεῖσα, ὡς περ ἂν τις διαιρῶν τὴν ἐπιστήμην τὴν μὲν γραμματικὴν λέγοι, τὴν δὲ γραμματικὴν καὶ ἄλλο τι. Εἰ δὲ τὰ ποια ὕλην ποιᾶν λέγοιεν, πρῶτον μὲν οἱ λόγοι αὐτοῖς ἔνυλοι, ἀλλ οὐκ ἐν ὕλῃ γενόμενοι σύνθετόν τι ποιήσουσιν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ συνθέτου ὁ ποιῶσιν ἐξ ὕλης καὶ εἶδους ἔσσονται: οὐκ ἄρα αὐτοὶ εἶδη οὐδὲ λόγοι. Εἰ δὲ λέγοιεν μὴδὲν εἶναι τοὺς λόγους ἢ ὕλην πῶς ἔχουσαν, τὰ ποια δηλονότι πῶς ἔχοντα ἐροῦσι καὶ ἐν τῷ τρίτῳ γένει τακτέον. Εἰ δὲ ἦδε ἡ σχέσις ἄλλη, τίς ἢ διαφορά; Ἡ δὴλον, ὅτι τό πῶς ἔχειν ἐνταῦθα ὑπόστασις μᾶλλον: καίτοι εἰ μὴ κάκει ὑπόστασις, τί καταριθμοῦσιν ὡς ἐν γένος ἢ εἶδος; Οὐ γὰρ δὴ ὑπὸ τὸ αὐτὸ τὸ μὲν ὄν, τὸ δὲ οὐκ ὄν δύναται εἶναι. Ἀλλὰ τί τοῦτο τὸ ἐπὶ τῇ ὕλῃ πῶς ἔχον; Ἡ γὰρ ὄν ἢ οὐκ ὄν: καὶ εἰ ὄν, πάντως ἀσώματον: εἰ δὲ οὐκ ὄν, μάτην λέγεται, καὶ ὕλη μόνον, τὸ δὲ ποιὸν οὐδέν. Ἀλλ οὐδὲ τό πῶς ἔχον: ἔτι γὰρ μᾶλλον οὐκ ὄν. Τὸ δὲ τέταρτον λεχθὲν καὶ πολλῷ μᾶλλον. Μόνον ὄν ἄρα ὕλη. Τίς οὖν τοῦτό φησιν; Οὐ γὰρ δὴ αὐτὴ ἢ ὕλη. Εἰ μὴ ἄρα αὐτῆ: πῶς γὰρ ἔχουσα ὁ νοῦς: καίτοι τό πῶς ἔχουσα προσθήκη κενή. Ἡ ὕλη ἄρα λέγει ταῦτα καὶ καταλαμβάνει. Καὶ εἰ μὲν ἔλεγεν ἔμφρονα, θαῦμα ἂν ἦν, πῶς καὶ νοεῖ καὶ ψυχῆς ἔργα ποιεῖ οὔτε νοῦν οὔτε ψυχὴν ἔχουσα. Εἰ δ' ἀφρόνως λέγοι αὐτὴν τιθεῖσα ὃ μὴ ἔστι μὴδὲ δύναται, τίνι ταύτην δεῖ ἀνατιθέναι τὴν ἀφροσύνην; Ἡ, εἰ ἔλεγεν, αὐτῆ: νῦν δὲ οὔτε λέγει ἐκείνη, ὃ τε λέγων πολὺ τὸ παρ' ἐκείνης ἔχων λέγει, ὅλος μὲν ὢν ἐκείνης, εἰ καὶ [μόνον] ψυχὴν ἔχει, ἀγνοίᾳ δὲ αὐτοῦ καὶ δυνάμεως τῆς λέγειν ἀληθῆ περὶ τῶν τοιούτων δυνάμενης.

(6, 1, 30) Ἐν δὲ τοῖς πῶς ἔχουσιν ἄτοπον μὲν ἴσως τὰ πῶς ἔχοντα τρίτα τίθεσθαι ἢ ὅπως οὖν τάξως ἔχει, ἐπειδὴ περὶ τὴν ὕλην πῶς ἔχοντα πάντα. Ἀλλὰ διαφορὰν τῶν πῶς ἔχόντων φήσουσιν εἶναι καὶ ἄλλως πῶς ἔχειν τὴν ὕλην ὡδὶ καὶ οὕτως, ἄλλως δὲ ἐν τοῖς πῶς ἔχουσι, καὶ ἔτι τὰ μὲν ποια

περὶ τὴν ὕλην πως ἔχοντα, τὰ ἰδίως δέ πως ἔχοντα περὶ τὰ ποιᾶ. Ἄλλα τῶν ποιῶν αὐτῶν οὐδὲν ἢ ὕλης πως ἐχούσης ὄντων πάλιν τὰ πως ἔχοντα ἐπὶ τὴν ὕλην αὐτοῖς ἀνατρέχει καὶ περὶ τὴν ὕλην ἔσται. Πῶς δὲ ἐν τῷ πως ἔχον πολλῆς διαφορᾶς ἐν αὐτοῖς οὔσης; Πῶς γὰρ τὸ τρίπηχυ καὶ τὸ λευκὸν εἰς ἓν, τοῦ μὲν ποσοῦ, τοῦ δὲ ποιοῦ ὄντος; Πῶς δὲ τὸ ποτὲ καὶ τὸ ποῦ; Πῶς δὲ ὅλως πως ἔχοντα τὸ χθῆς καὶ τὸ πέρυσι καὶ τὸ ἐν Λυκίῳ καὶ Ἀκαδημίᾳ; Καὶ ὅλως πῶς δὲ ὁ χρόνος πως ἔχων; Οὔτε γὰρ αὐτὸς οὔτε τὰ ἐν αὐτῷ τῷ χρόνῳ, οὔτε τὰ ἐν τῷ τόπῳ οὔτε ὁ τόπος. Τὸ δὲ ποιεῖν πῶς πως ἔχον; Ἐπεὶ οὐδὲ ὁ ποιῶν πως ἔχων, ἀλλὰ μᾶλλον πως ποιῶν ἢ ὅλως οὐ πως, ἀλλὰ ποιῶν μόνον: καὶ ὁ πάσχων οὐ πως ἔχων, ἀλλὰ μᾶλλον πως πάσχων ἢ ὅλως πάσχων [οὕτως]. Ἴσως δ' ἂν μόνον ἀρμόσει ἐπὶ τοῦ κεῖσθαι τὸ πῶς ἔχων καὶ ἐπὶ τοῦ ἔχειν: ἐπὶ δὲ τοῦ ἔχειν οὐ πῶς ἔχων, ἀλλὰ ἔχων. Τὸ δὲ πρὸς τι, εἰ μὲν μὴ ὑφ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἐτίθεσαν, ἕτερος λόγος ἦν ἂν ζητούντων εἶ τινα διδόντων ὑπόστασιν ταῖς τοιαύταις σχέσεσι, πολλαχῶς οὐ διδόντων. Ἐτι δ' ἐν γένει τῷ αὐτῷ [τὸ] ἐπιγινόμενον πρᾶγμα τοῖς ἤδη οὔσιν ἄτοπον συντάττειν [τὸ ἐπιγινόμενον] εἰς ταῦτόν γένος τοῖς πρότερον οὔσι: δεῖ γὰρ πρότερον ἐν καὶ δύο εἶναι, ἵνα καὶ ἡμισυ καὶ διπλάσιον.

Περὶ δὲ τῶν ὅσοι ἄλλως τὰ ὄντα ἢ τὰς ἀρχὰς τῶν ὄντων ἔθεντο, εἴτε ἀπειρα εἴτε πεπερασμένα, εἴτε σώματα εἴτε ἀσώματα, ἢ καὶ τὸ συναμφοτέρον, χωρὶς περὶ ἐκάστων ἔξεστι ζητεῖν λαμβάνουσι καὶ τὰ παρὰ τῶν ἀρχαίων πρὸς τὰς δόξας αὐτῶν εἰρημένα.

(6, 2, 1) Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν λεγομένων δέκα γενῶν ἐπέσκεπται, εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν εἰς ἐν ἀγόντων γένος τὰ πάντα τέτταρα ὑπὸ τὸ ἐν οἷον εἶδη τιθεμένων, ἀκόλουθον ἂν εἶη εἰπεῖν, τί ποτε ἡμῖν περὶ τούτων φαίνεται τὰ δοκοῦντα ἡμῖν πειρωμένοις εἰς τὴν Πλάτωνος ἀνάγειν δόξαν. Εἰ μὲν οὖν ἐν ἔδει τίθεσθαι τὸ ὄν, οὐδὲν ἂν ἔδει ζητεῖν, οὔτ' εἰ γένος ἐν ἐπὶ πᾶσιν, οὔτε εἰ γένη μὴ ὑφ' ἓν, οὔτ' εἰ ἀρχάς, οὔτε εἰ τὰς ἀρχὰς καὶ γένη τὰς αὐτὰς δεῖ τίθεσθαι, οὔτε εἰ τὰ γένη καὶ ἀρχὰς τὰ αὐτά, ἢ τὰς μὲν ἀρχὰς ἀπάσας καὶ γένη, τὰ δὲ γένη οὐκ ἀρχάς, ἢ ἀνάπαλιν, ἢ ἐφ' ἐκατέρων τινὰς μὲν ἀρχὰς καὶ γένη καὶ τινα γένη καὶ ἀρχάς, ἢ ἐπὶ μὲν τῶν ἐτέρων πάντα καὶ θάτερα, ἐπὶ δὲ τῶν ἐτέρων τινὰ καὶ θάτερα. Ἐπεὶ δὲ οὐχ ἓν φαμεν τὸ ὄν - διότι δέ, εἴρηται καὶ τῷ Πλάτωνι καὶ ἑτέροις - ἀναγκαῖον ἴσως γίγνεται καὶ περὶ τούτων ἐπισκέψασθαι πρότερον εἰς μέσον θέντας, τίνα ἀριθμὸν λέγομεν καὶ πῶς. Ἐπεὶ οὖν περὶ τοῦ ὄντος ἢ τῶν ὄντων ζητοῦμεν, ἀναγκαῖον πρῶτον παρ' αὐτοῖς διελέσθαι τάδε, τί τε τὸ ὄν λέγομεν, περὶ οὗ ἢ σκέψις ὀρθῶς γίνοιτο νυνί, καὶ τί δοκεῖ μὲν ἄλλοις εἶναι

ὄν, <γινόμενον> δὲ αὐτὸ λέγομεν εἶναι, <ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν>. Δεῖ δὲ νοεῖν ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων διηρημένα οὐχ ὡς γένους τοῦ τι εἰς ταῦτα διηρημένου, οὐδ' οὕτως οἰεσθαι τὸν Πλάτωνα πεποιηκέναι. Γελοῖον γὰρ ἕφ' ἐν θέσθαι τὸ ὄν τῷ μὴ ὄντι, ὡσπερ ἂν εἴ τις Σωκράτη ὑπὸ τὸ αὐτὸ θεῖτο καὶ τὴν τούτου εἰκόνα. Τὸ γὰρ <διελέσθαι> ἐνταῦθά ἐστι τὸ ἀφορίσαι καὶ χωρὶς θείναι, καὶ τὸ δόξαν ὄν εἶναι εἰπεῖν οὐκ εἶναι ὄν, ὑποδείξαντα αὐτοῖς ἄλλο τὸ ὡς ἀληθῶς ὄν εἶναι. Καὶ προστιθεὶς τῷ ὄντι τὸ <ἀεὶ> ὑπέδειξεν, ὡς δεῖ τὸ ὄν τοιοῦτον εἶναι, οἷον μηδέποτε ψεύδεσθαι τὴν τοῦ ὄντος φύσιν. Περὶ δὲ τούτου τοῦ ὄντος λέγοντες καὶ περὶ τούτου ὡς οὐχ ἑνὸς ὄντος σκεψόμεθα: ὕστερον δέ, εἰ δοκεῖ, καὶ περὶ γενέσεως καὶ τοῦ γινομένου καὶ κόσμου αἰσθητοῦ τι ἑροῦμεν.

(6, 2, 2) Ἐπεὶ οὖν οὐχ ἓν φαμεν, ἄρα ἀριθμὸν τινα ἢ ἄπειρον; Πῶς γὰρ δὴ τὸ οὐχ ἓν; Ἡ ἐν ἅμα καὶ πολλὰ λέγομεν, καὶ τι ποικίλον ἐν τὰ πολλὰ εἰς ἓν ἔχον. Ἀνάγκη τοίνυν τοῦτο τὸ οὕτως ἐν ἢ τῷ γένει ἐν εἶναι, εἶδη δ' αὐτοῦ τὰ ὄντα, οἷς πολλὰ καὶ ἓν, ἢ πλείω ἑνὸς γένη, ἕφ' ἐν δὲ τὰ πάντα, ἢ πλείω μὲν γένη, μηδὲν δὲ ἄλλο ὑπ' ἄλλο, ἀλλ' ἕκαστον περιεκτικὸν τῶν ὑπ' αὐτό, εἴτε καὶ αὐτῶν γενῶν ἐλαττόνων ὄντων ἢ εἰδῶν καὶ ὑπὸ τούτοις ἀτόμων, συντελεῖν ἅπαντα εἰς μίαν φύσιν καὶ ἐκ πάντων τῷ νοητῷ κόσμῳ, ὄν δὴ λέγομεν τὸ ὄν, τὴν σύστασιν εἶναι. Εἰ δὴ τοῦτο, οὐ μόνον γένη ταῦτα εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀρχὰς τοῦ ὄντος ἅμα ὑπάρχειν: γένη μὲν, ὅτι ὑπ' αὐτὰ ἄλλα γένη ἐλάττω καὶ εἶδη μετὰ τοῦτο καὶ άτομα: ἀρχὰς δέ, εἰ τὸ ὄν οὕτως ἐκ πολλῶν καὶ ἐκ τούτων τὸ ὅλον ὑπάρχει. Εἰ μέντοι πλείω μὲν ἦν ἕξ ὧν, συνελθόντα δὲ τὰ ὅλα ἐποίει τὸ πᾶν ἄλλο οὐκ ἔχοντα ὑπ' αὐτά, ἀρχαὶ μὲν ἂν ἦσαν, γένη δὲ οὐκ ἂν: οἷον εἴ τις ἐκ τῶν τεσσάρων ἐποίει τὸ αἰσθητόν, πυρὸς καὶ τῶν τοιούτων: ταῦτα γὰρ ἀρχαὶ ἂν ἦσαν, γένη δὲ οὐ: εἰ μὴ ὁμωνύμως τὸ γένος. Λέγοντες τοίνυν καὶ γένη τινὰ εἶναι, τὰ δ' αὐτὰ καὶ ἀρχὰς, ἄρα τὰ μὲν γένη, ἕκαστον μετὰ τῶν ὑπ' αὐτά, ὁμοῦ μιγνύντες ἀλλήλοις τὰ πάντα, τὸ ὅλον ἀποτελοῦμεν καὶ σύγκρασιν ποιῶμεν ἀπάντων; Ἀλλὰ δυνάμει, οὐκ ἐνεργείᾳ ἕκαστον οὐδὲ καθαρὸν αὐτὸ ἕκαστον ἔσται. Ἀλλὰ τὰ μὲν γένη ἐάσομεν, τὰ δὲ καθέκαστον μίξομεν; Τίνα οὖν ἔσται ἐφ' αὐτῶν τὰ γένη; ἢ ἔσται κάκεινα ἐφ' αὐτῶν καὶ καθαρὰ, καὶ τὰ μιχθέντα οὐκ ἀπολεῖ αὐτά. Καὶ πῶς; Ἡ ταῦτα μὲν εἰς ὕστερον: νῦν δ' ἐπεὶ συγκεχωρήκαμεν καὶ γένη εἶναι καὶ προσέτι καὶ τῆς οὐσίας ἀρχὰς καὶ τρόπον ἕτερον ἀρχὰς καὶ σύνθεσιν, πρῶτον λεκτέον πόσα λέγομεν γένη καὶ πῶς διίσταμεν ἀπ' ἀλλήλων αὐτὰ καὶ οὐχ ἕφ' ἐν ἄγομεν, ὡσπερ ἐκ τύχης συνελθόντα καὶ ἐν τι πεποιηκότα: καίτοι πολλῷ εὐλογώτερον ἕφ' ἓν. Ἡ, εἰ μὲν εἶδη οἷόν τε

ἦν τοῦ ὄντος ἅπαντα εἶναι καὶ ἐφεξῆς τούτοις τὰ ἄτομα καὶ μηδὲν τούτων ἔξω, ἦν ἂν ἴσως ποιεῖν οὕτως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοιαύτη θέσις ἀναίρεσις ἐστὶν αὐτῆς - οὐδὲ γὰρ τὰ εἶδη εἶδη ἔσται, οὐδ' ὅλως πολλὰ ὑφ' ἓν, ἀλλὰ πάντα ἓν, μὴ ἑτέρου ἢ ἑτέρων ἔξω ἐκείνου τοῦ ἑνὸς ὄντων: πῶς γὰρ ἂν πολλὰ ἐγένετο τὸ ἓν, ὥστε καὶ εἶδη γεννηῖσθαι, εἰ μὴ τι ἦν παρ' αὐτὸ ἄλλο; Οὐ γὰρ ἑαυτῷ πολλὰ, εἰ μὴ τις ὡς μέγεθος κερματίζει: ἀλλὰ καὶ οὕτως ἕτερον τὸ κερματίζον. Εἰ δ' αὐτὸ κερματιεῖ ἢ ὅλως διαιρήσει, πρὸ τοῦ διαιρεθῆναι ἔσται διηρημένον. Ταύτη μὲν οὖν καὶ δι' ἄλλα πολλὰ ἀποστατέον τοῦ γένος ἓν, καὶ ὅτι οὐχ οἷόν τε ἕκαστον ὀτιοῦν ληφθῆναι ἢ ὄν ἢ οὐσίαν λέγειν. Εἰ δέ τις λέγοι ὄν, τῷ συμβεβηκέναι φήσει, οἷον εἰ λευκὸν λέγοι [τὴν οὐσίαν]: οὐ γὰρ ὅπερ λευκὸν λέγει [τὴν οὐσίαν].

(6, 2, 3) Πλείω μὲν δὴ λέγομεν εἶναι καὶ οὐ κατὰ τύχην πλείω. Οὐκοῦν ἄφ' ἑνός. Ἡ, εἰ καὶ ἄφ' ἑνός, οὐ κατηγορουμένου δὲ κατ' αὐτῶν ἓν τῷ εἶναι, οὐδὲν κωλύει ἕκαστον οὐχ ὁμοειδὲς ὄν ἄλλω χωρὶς αὐτὸ εἶναι γένος. Ἄρ' οὖν ἔξωθεν τοῦτο τῶν γενομένων γενῶν τὸ αἴτιον μὲν, μὴ κατηγορούμενον δὲ τῶν ἄλλων ἓν τῷ τί ἐστίν; Ἡ τὸ μὲν ἔξω: ἐπέκεινα γὰρ τὸ ἓν, ὡς ἂν μὴ συναριθμούμενον τοῖς γένεσιν, εἰ δι' αὐτὸ τὰ ἄλλα, ἃ ἐπίσης ἀλλήλοις εἰς τὸ γένη εἶναι. Καὶ πῶς ἐκεῖνο οὐ συναριθμηταί; Ἡ τὰ ὄντα ζητοῦμεν, οὐ τὸ ἐπέκεινα. Τοῦτο μὲν οὖν οὕτως: τί δὲ τὸ συναριθμούμενον; Ἐφ' οὗ καὶ θαυμάσειεν ἂν τις, πῶς συναριθμούμενον τοῖς αἰτιατοῖς. Ἡ, εἰ μὲν ὑφ' ἓν γένος αὐτὸ καὶ τὰ ἄλλα, ἄτοπον: εἰ δὲ οἷς αἴτιον συναριθμεῖται, ὡς αὐτὸ τὸ γένος καὶ τὰ ἄλλα ἐφεξῆς - καὶ ἔστι διάφορα τὰ ἐφεξῆς πρὸς αὐτό, καὶ οὐ κατηγορεῖται αὐτῶν ὡς γένος οὐδ' ἄλλο τι κατ' αὐτῶν - ἀνάγκη καὶ αὐτὰ γένη εἶναι ἔχοντα ὑφ' αὐτά. Οὐδὲ γάρ, εἰ σὺ τὸ βαδίζεις ἐγέννας, ὑπὸ σέ ὡς γένος τὸ βαδίζεις ἦν ἂν: καὶ εἰ μηδὲν ἦν πρὸ αὐτοῦ ἄλλο ὡς γένος αὐτοῦ, ἦν δὲ τὰ μετ' αὐτό, γένος ἂν ἦν τὸ βαδίζεις ἓν τοῖς οὔσιν. Ὀλως δὲ ἴσως οὐδὲ τὸ ἓν φατέον αἴτιον τοῖς ἄλλοις εἶναι, ἀλλ' οἷον μέρη αὐτοῦ καὶ οἷον στοιχεῖα αὐτοῦ καὶ πάντα μίαν φύσιν μεριζομένην ταῖς ἡμῶν ἐπινοίαις, αὐτὸ δὲ εἶναι ὑπὸ δυνάμεις θαυμαστῆς ἓν εἰς πάντα καὶ φαινόμενον πολλὰ καὶ γινόμενον πολλὰ, οἷον ὅταν κινηθῆ: καὶ τὸ πολύχουν τῆς φύσεως ποιεῖν τὸ ἓν μὴ ἓν εἶναι, ἡμᾶς τε οἷον μοίρας αὐτοῦ προφέροντας ταύτας ἓν ἕκαστον τίθεσθαι καὶ γένος λέγειν ἀγνοοῦντας ὅτι μὴ ὅλον ἅμα εἶδομεν, ἀλλὰ κατὰ μέρος προφέροντες πάλιν αὐτὰ συνάπτομεν οὐ δυνάμενοι ἐπὶ πολὺν χρόνον αὐτὰ κατέχειν σπεύδοντα πρὸς αὐτά. Διὸ πάλιν μεθίεμεν εἰς τὸ ὅλον καὶ ἑῶμεν ἓν γενέσθαι, μᾶλλον δὲ ἓν εἶναι. Ἀλλὰ ἴσως σαφέστερα ταῦτα ἔσται

κάκεινων ἐγνωσμένων, ἦν τὰ γένη λάβωμεν ὁπόσα: οὕτω γὰρ καὶ τὸ πῶς. Ἄλλ' ἐπεὶ δεῖ λέγοντα μὴ ἀποφάσεις λέγειν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔννοιαν καὶ νόησιν ἵεναὶ τῶν λεγομένων, ὡδὶ ποιητέον.

(6, 2, 4) Εἰ τὴν σώματος φύσιν ἰδεῖν ἐβουλόμεθα, οἷόν τί ἐστὶν ἐν τῷδε τῷ ὅλῳ ἢ τοῦ σώματος αὐτοῦ φύσις, ἃρ οὐ καταμαθόντες ἐπὶ τινος τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς ἐστὶ τὸ μὲν ὡς ὑποκείμενον αὐτοῦ, οἷον ἐπὶ λίθου, τὸ δὲ ὁπόσον αὐτοῦ, τὸ μέγεθος, τὸ δὲ ὁποῖον, οἷον τὸ χρῶμα, καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου σώματος εἴποιμεν ἄν, ὡς ἐν τῇ σώματος φύσει τὸ μὲν ἐστὶν οἷον οὐσία, τὸ δὲ ἐστὶ ποσόν, τὸ δὲ ποιόν, ὁμοῦ μὲν πάντα, τῷ δὲ λόγῳ διαιρεθέντα εἰς τρία, καὶ σῶμα ἂν ἦν ἐν τὰ τρία; Εἰ δὲ καὶ κινήσεις αὐτοῦ παρῆν σύμφυτος τῇ συστάσει, καὶ τοῦτο ἂν συνηριθμήσαμεν, καὶ τὰ τέτταρα ἦν ἂν ἓν, καὶ τὸ σῶμα τὸ ἐν ἀπήρτιστο πρὸς τὸ ἐν καὶ τὴν αὐτοῦ φύσιν τοῖς ἅπασιν. Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον, ἐπειδὴ περὶ οὐσίας νοητῆς καὶ τῶν ἐκεῖ γενῶν καὶ ἀρχῶν ὁ λόγος ἐστίν, ἀφελόντας χρῆ τὴν ἐν τοῖς σώμασι γένεσιν καὶ τὴν δι αἰσθήσεως κατανόησιν καὶ τὰ μεγέθη - οὕτω γὰρ καὶ τὸ χωρὶς καὶ τὸ διεστηκότα ἀπ ἀλλήλων εἶναι - λαβεῖν τινα νοητὴν ὑπόστασιν καὶ ὡς ἀληθῶς ὄν καὶ μᾶλλον ἓν. Ἐν ᾧ καὶ τὸ θαῦμα πῶς πολλὰ καὶ ἐν τὸ οὕτως ἓν. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν σωμάτων συγκεχώρηται τὸ αὐτὸ ἐν καὶ πολλὰ εἶναι: καὶ γὰρ εἰς ἄπειρα τὸ αὐτό, καὶ ἕτερον τὸ χρῶμα καὶ τὸ σχῆμα ἕτερον: καὶ γὰρ χωρίζεται. Εἰ δέ τις λάβοι ψυχὴν μίαν ἀδιάστατον ἀμεγέθη ἀπλούστατον, ὡς δόξει τῇ πρώτῃ τῆς διανοίας ἐπιβολῇ, πῶς ἂν τις ἐλπίσειε πολλὰ εὐρήσειν πάλιν αὐτῷ; Καίτοι νομίσας εἰς τοῦτο τελευτᾶν, ὅτε διηρεῖτο τὸ ζῶον εἰς σῶμα καὶ ψυχὴν, καὶ σῶμα μὲν πολυειδές καὶ σύνθετον καὶ ποικίλον, τὴν δὲ ψυχὴν ἐθάρρει ὡς ἀπλοῦν εὐρὼν καὶ ἀναπαύσασθαι τῆς πορείας ἐλθὼν ἐπ ἀρχήν. Ταύτην τοίνυν τὴν ψυχὴν, ἐπειδήπερ ἐκ τοῦ <νοητοῦ τόπου> προεχειρίσθη ἡμῖν, ὡς ἐκεῖ τὸ σῶμα ἐκ τοῦ αἰσθητοῦ, λάβωμεν, πῶς τὸ ἐν τοῦτο πολλὰ ἐστὶ, καὶ πῶς τὰ πολλὰ ἓν ἐστὶν, οὐ σύνθετον ἐν ἐκ πολλῶν, ἀλλὰ μία φύσις πολλά: διὰ γὰρ τούτου ληφθέντος καὶ φανεροῦ γενομένου καὶ τὴν περὶ τῶν γενῶν τῶν ἐν τῷ ὄντι ἔφαμεν ἀλήθειαν φανεράν ἔσεσθαι.

(6, 2, 5) Πρῶτον δὲ τοῦτο ἐνθυμητέον ὡς, ἐπειδὴ τὰ σώματα, οἷον τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, ἕκαστον αὐτῶν πολλὰ ἐστὶ καὶ χρώμασι καὶ σχήμασι καὶ μεγέθεσι καὶ εἴδεσι μερῶν καὶ ἄλλο ἄλλοθι, ἔρχεται δὲ τὰ πάντα ἐξ ἑνός, ἢ παντάπασιν ἐξ ἑνός ἢ ἐξ ἑτι πάντη [πάντως] ἑνός ἢ μᾶλλον μὲν ἑνός ἢ οἷον τὸ ἐξ αὐτοῦ, ὥστε καὶ μᾶλλον ὄντος ἢ τὸ γενόμενον - ὅσω γὰρ πρὸς ἐν ἢ ἀπόστασις, τόσω καὶ πρὸς ὄν - ἐπεὶ οὖν ἐξ ἑνός μὲν, οὐχ οὕτω δὲ ἑνός, ὡς πάντη ἐν ἢ αὐτοῦ - οὐ γὰρ ἂν

διεστηκός πλήθος ἐποίει - λείπεται εἶναι ἐκ πλήθους ἐνός. Τὸ δὲ ποιοῦν ἦν ψυχὴ: τοῦτο ἄρα πλήθος ἐν. Τί οὖν; τὸ πλήθος οἱ λόγοι τῶν γινομένων; Ἄρ οὖν αὐτὸ μὲν ἄλλο, οἱ λόγοι δὲ ἄλλοι; Ἡ καὶ αὐτὴ λόγος καὶ κεφάλαιον τῶν λόγων, καὶ ἐνέργεια αὐτῆς κατ οὐσίαν ἐνεργούσης οἱ λόγοι: ἡ δὲ οὐσία δύναμις τῶν λόγων. Πολλὰ μὲν δὴ οὕτω τοῦτο τὸ ἐν ἐξ ἑνῶν εἰς ἄλλα ποιεῖ δεδειγμένον. Τί δ' εἰ μὴ ποιῶι, ἀλλὰ τις αὐτὴν μὴ ποιοῦσαν λαμβάνοι ἀναβαίνων αὐτῆς εἰς τὸ μὴ ποιοῦν; Οὐ πολλὰς καὶ ἐνταῦθα εὐρήσει δυνάμεις; Εἶναι μὲν γὰρ αὐτὴν πᾶς ἂν τις συγχωρήσειεν: ἄρα δὲ ταῦτόν ὡς εἰ καὶ λίθον ἔλεγεν εἶναι; Ἡ οὐ ταῦτόν. Ἄλλ ὅμως κάκεῖ ἐπὶ τοῦ λίθου τὸ εἶναι τῷ λίθῳ ἦν οὐ τὸ εἶναι, ἀλλὰ τὸ λίθῳ εἶναι: οὕτω καὶ ἐνταῦθα τὸ εἶναι ψυχῇ μετὰ τοῦ εἶναι ἔχει τὸ ψυχῇ εἶναι. Ἄρ οὖν ἄλλο τὸ εἶναι, ἄλλο δὲ τὸ λοιπόν, ὃ συμπληροῖ τὴν τῆς ψυχῆς οὐσίαν, καὶ τὸ μὲν ὄν, διαφορὰ δὲ ποιεῖ τὴν ψυχὴν; Ἡ τι ὄν μὲν ἡ ψυχὴ, οὐ μέντοι οὕτως, ὡς ἄνθρωπος λευκός, ἀλλ ὡς τις οὐσία μόνον: τοῦτο δὲ ταῦτόν τῳ μὴ ἔξωθεν τῆς οὐσίας ἔχειν ὃ ἔχει.

(6, 2, 6) Ἄλλ ἄρα οὐκ ἔξωθεν μὲν ἔχει τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας, ἵνα ἡ μὲν κατὰ τὸ εἶναι ἦ, ἡ δὲ κατὰ τὸ τοιόνδε εἶναι; Ἄλλ εἰ κατὰ τὸ τοιόνδε εἶναι καὶ ἔξωθεν τὸ τοιόνδε, οὐ τὸ ὅλον καθ' ὅλην ψυχὴ ἔσται οὐσία, ἀλλὰ κατὰ τι, καὶ μέρος αὐτῆς οὐσία, ἀλλ οὐ τὸ ὅλον οὐσία. Ἐπειτα τὸ εἶναι αὐτῆ τί ἔσται ἄνευ τῶν ἄλλων ἢ λίθος; Ἡ δεῖ τοῦτο τὸ εἶναι αὐτῆς ἐντὸς εἶναι οἷον <πηγὴν καὶ ἀρχὴν>, μᾶλλον δὲ πάντα, ὅσα αὐτῆ: καὶ ζῶην τοίνυν: καὶ συνάμφω ἐν τὸ εἶναι καὶ τὴν ζῶην. Ἄρ οὖν οὕτως ἐν, ὡς ἐνα λόγον; Ἡ τὸ ὑποκείμενον ἐν, οὕτω δὲ ἐν, ὡς αὖ δύο ἢ καὶ πλείω, ὅσα ἐστὶν ἡ ψυχὴ τὰ πρῶτα. Ἡ οὖν οὐσία καὶ ζῶη, ἡ ἔχει ζῶην. Ἄλλ εἰ ἔχει, τὸ ἔχον καθ' αὐτὸ οὐκ ἐν ζῳῇ, ἢ τε ζῳῇ οὐκ ἐν οὐσίᾳ: ἀλλ εἰ μὴ ἔχει θάτερον τὸ ἕτερον, λεκτέον ἐν ἄμφω. Ἡ ἐν καὶ πολλὰ καὶ τοσαῦτα, ὅσα ἐμφαίνεται ἐν τῷ ἐνί: καὶ ἐν ἑαυτῷ, πρὸς δὲ τὰ ἄλλα πολλά: καὶ ἐν μὲν ὄν, ποιοῦν δὲ ἑαυτὸ ἐν τῇ οἷον κινήσει πολλά: καὶ ὅλον ἐν, οἷον δὲ θεωρεῖν ἐπιχειροῦν ἑαυτὸ πολλά: ὡσπερ γὰρ οὐκ ἀνέχεται ἑαυτοῦ τὸ ὄν ἐν εἶναι πάντα δυνάμενον, ὅσα ἐστὶν. Ἡ δὲ θεωρία αἰτία τοῦ φανῆναι αὐτὸ πολλά, ἵνα νοήση: εἰ γὰρ ἐν φανῆ, οὐκ ἐνόησεν, ἀλλ ἔστιν ἤδη ἐκεῖνο.

(6, 2, 7) Τίνα οὖν ἐστὶ καὶ πόσα τὰ ἐνορώμενα; Ἐπειδὴ ἐν ψυχῇ εὐρομεν οὐσίαν ἅμα καὶ ζῶην - καὶ τοῦτο κοινὸν ἡ οὐσία ἐπὶ πάσης ψυχῆς, κοινὸν δὲ καὶ ἡ ζῳή, ζῳὴ δὲ καὶ ἐν νῷ - ἐπεισαγαγόντες καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν τούτου ζῳήν, κοινὸν τὸ ἐπὶ πάσῃ ζῳῇ τὴν κίνησιν ἐν τι γένος θησόμεθα. Οὐσίαν δὲ καὶ κίνησιν τὴν πρώτην ζῳήν οὖσαν δύο γένη θησόμεθα. Καὶ γὰρ εἰ ἐν, χωρίζει αὐτὰ τῇ νοήσει ὃ ἐν οὐκ ἐν εὐρών: ἢ οὐκ ἂν δυνηθείη χωρίσαι. Ὅρα δὲ καὶ ἐν

ἄλλοις σαφῶς τοῦ εἶναι τὴν κίνησιν ἢ τὴν ζωὴν χωριζο-
μένην, εἰ καὶ μὴ ἐν τῷ ἀληθινῷ εἶναι, ἀλλὰ τῇ σκιά καὶ τῷ
ὁμωνύμῳ τοῦ εἶναι. Ὡς γὰρ ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ ἀνθρώπου
πολλὰ ἐλλείπει καὶ μάλιστα τὸ κύριον, ἡ ζωὴ, οὕτω καὶ ἐν
τοῖς αἰσθητοῖς τὸ εἶναι σκιά τοῦ εἶναι ἀφηρημένον τοῦ
μάλιστα εἶναι, ὃ ἐν τῷ ἀρχετύπῳ ἦν ζωὴ. Ἄλλ οὖν ἔσχομεν
ἐντεῦθεν χωρίσαι τοῦ ζῆν τὸ εἶναι καὶ τοῦ εἶναι τὸ ζῆν.

Ἦντος μὲν δὴ εἶδη πολλὰ καὶ γένος: κίνησις δὲ οὔτε ὑπὸ
τὸ ὄν τακτέα οὔτ' ἐπὶ τῷ ὄντι, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὄντος, εὐρε-
θεῖσα ἐν αὐτῷ οὐχ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ: ἐνέργεια γὰρ αὐτοῦ
καὶ οὐδέτερον ἄνευ τοῦ ἑτέρου ἢ ἐπινοία, καὶ αἱ δύο φύσεις
μία: καὶ γὰρ ἐνεργεία τὸ ὄν, οὐ δυνάμει. Καὶ εἰ χωρὶς μέντοι
ἐκάτερον λάβοις, καὶ ἐν τῷ ὄντι κίνησις φανήσεται καὶ ἐν
τῇ κινήσει τὸ ὄν, οἷον καὶ ἐπὶ τοῦ <ἐνὸς ὄντος> ἐκάτερον
χωρὶς εἶχε θάτερον, ἀλλ' ὅμως ἡ διάνοια δύο φησὶ καὶ εἶδος
ἐκάτερον διπλοῦν ἐν. Κινήσεως δὲ περὶ τὸ ὄν φανείσης οὐκ
ἔξιστάσης τὴν ἐκείνου φύσιν, μᾶλλον δ' ἐν τῷ εἶναι οἷον
τέλειον ποιούσης, αἰεὶ τε τῆς τοιαύτης φύσεως ἐν τῷ οὕτω
κινεῖσθαι μενούσης, εἴ τις μὴ στάσιν ἐπεισάγοι, ἀτοπώτερος
ἂν εἴη τοῦ μὴ κίνησιν διδόντος: προχειροτέρα γὰρ ἢ τῆς
στάσεως περὶ τὸ ὄν ἐννοία καὶ νόησις τῆς περὶ τὴν κίνησιν
οὔσης: τὸ γὰρ <κατὰ ταῦτα> καὶ <ῶσαύτως> καὶ ἓνα λόγον
ἔχον ἐκεῖ. Ἐστω δὴ καὶ στάσις ἐν γένος ἕτερον ὄν κινή-
σεως, ὅπου καὶ ἐναντίον ἂν φανείη. Τοῦ δὲ ὄντος ὡς ἕτερον,
πολλαχῇ δῆλον ἂν εἴη καὶ διότι, εἰ τῷ ὄντι ταῦτόν εἴη, οὐ
μᾶλλον τῆς κινήσεως ταῦτόν τῷ ὄντι. Δια τί γὰρ ἢ μὲν
στάσις τῷ ὄντι ταῦτόν, ἢ δὲ κίνησις οὐ, ζωὴ τις αὐτοῦ καὶ
ἐνέργεια καὶ τῆς οὐσίας καὶ αὐτοῦ τοῦ εἶναι; Ἄλλ ὥσπερ
ἐχωρίζομεν τὴν κίνησιν αὐτοῦ ὡς ταῦτόν τε καὶ οὐ ταῦτόν
αὐτῷ καὶ ὡς δύο ἄμφω ἐλέγομεν καὶ αὖ ἐν, τὸν αὐτὸν τρό-
πον καὶ τὴν στάσιν χωριοῦμεν αὐτοῦ καὶ αὖ οὐ χωριοῦμεν
τοσοῦτον χωρίζοντες τῷ νῷ, ὅσον ἄλλο γένος θέσθαι ἐν τοῖς
οὔσιν. Ἡ εἰ συνάγοιμεν πάντη εἰς ἐν τὴν στάσιν καὶ τὸ ὄν
μηδὲν μηδαμῇ διαφέρειν λέγοντες, τό τε ὄν τῇ κινήσει
ῶσαύτως, τὴν στάσιν καὶ τὴν κίνησιν διὰ μέσου τοῦ ὄντος
εἰς ταῦτόν συνάξομεν, καὶ ἔσται ἡμῖν ἡ κίνησις καὶ ἡ στάσις
ἐν.

(6, 2, 8) Ἄλλὰ χρὴ τρία ταῦτα τίθεσθαι, εἴπερ ὁ νοῦς χωρὶς ἕκασ-
τον νοεῖ: ἅμα δὲ νοεῖ καὶ τίθησιν, εἴπερ νοεῖ, καὶ ἔστιν, εἴπερ
νενόηται. Οἷς μὲν γὰρ τὸ εἶναι μετὰ ὕλης ἐστί, τούτων
οὐκ ἐν τῷ νῷ τὸ εἶναι: [ἀλλ' ἔστιν ἄυλα] ἀ δ' ἔστιν ἄυλα,
εἰ νενόηται, τοῦτ' ἔστιν αὐτοῖς τὸ εἶναι. Ἴδε δὲ νοῦν καὶ
καθαρὸν καὶ βλέψον εἰς αὐτὸν ἀτενίσας, μὴ ὄμμασι τούτοις
δεδορκώς. Ὁρᾷς δὴ οὐσίας ἐστίαν καὶ φῶς ἐν αὐτῷ ἄυπνον
καὶ ὡς ἔστηκεν ἐν αὐτῷ καὶ ὡς διέστηκεν, ὁμοῦ ὄντα καὶ
ζωὴν μένουσαν καὶ νόησιν οὐκ ἐνεργοῦσαν εἰς τὸ μέλλον, ἀλλ

εἰς τὸ ἤδη, μᾶλλον δὲ ἤδη καὶ αἰεὶ ἤδη, καὶ τὸ παρὸν αἰεὶ,
 καὶ ὡς νοῶν ἐν ἑαυτῷ καὶ οὐκ ἔξω. Ἐν μὲν οὖν τῷ νοεῖν ἡ
 ἐνέργεια καὶ ἡ κίνησις, ἐν δὲ τῷ ἑαυτὸν ἡ οὐσία καὶ τὸ ὄν:
 ὧν γὰρ νοεῖ καὶ ὄντα ἑαυτόν, καὶ εἰς ὃ οἶον ἐπερείδεται, ὄν.
 Ἡ μὲν γὰρ ἐνέργεια ἡ εἰς αὐτὸν οὐκ οὐσία, εἰς ὃ δὲ καὶ
 ἀφ' οὗ, τὸ ὄν: τὸ γὰρ βλεπόμενον τὸ ὄν, οὐχ ἡ βλέψις: ἔχει
 δὲ καὶ αὕτη τὸ εἶναι, ὅτι ἀφ' οὗ καὶ εἰς ὄν, ὄν. Ἐνεργεῖα δὲ
 ὄν, οὐ δυνάμει, συναπτει πάλιν αὖ τὰ δύο καὶ οὐ χωρίζει,
 ἀλλὰ ποιεῖ ἑαυτὸν ἐκεῖνο καὶ ἐκεῖνο ἑαυτόν. Ὁ δὲ τὸ πάντων
 ἐδραιότατον καὶ περὶ ὃ τὰ ἄλλα, τὴν στάσιν ὑπεστήσατο καὶ
 ἔχει οὐκ ἐπακτόν, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ. Ἔστι δὲ καὶ
 εἰς ὃ λήγει ἡ νόησις οὐκ ἀρξαμένη στάσις, καὶ ἀφ' οὗ
 ὠρμηται οὐχ ὀρμήσασα στάσις: οὐ γὰρ ἐκ κινήσεως κίνησις
 οὐδ' εἰς κίνησιν. Ἔτι δὲ ἡ μὲν ἰδέα ἐν στάσει πέρασ οὐσα
 νοῦ, ὃ δὲ νοῦς αὐτῆς ἡ κίνησις.

Ὡστε ὄν πάντα καὶ κίνησις καὶ στάσις, καὶ δι' ὅλων ὄντα
 γένη, καὶ ἕκαστον τῶν ὑστερόν τι ὄν καὶ τις στάσις καὶ τις
 κίνησις. Τρία δὲ ταῦτα ἰδῶν τις, ἐν προσβολῇ τῆς τοῦ ὄντος
 φύσεως γεγεννημένος, καὶ τῷ παρ' αὐτῷ ὄντι τὸ ὄν καὶ τοῖς
 ἄλλοις ἰδῶν τὰ ἄλλα, τὴν κίνησιν τὴν ἐν αὐτῷ τῇ ἐν ἑαυτῷ
 κινήσει, καὶ τῇ στάσει τὴν στάσιν, καὶ ταῦτα ἐκείνοις ἐφαρ-
 μόσας, ὁμοῦ μὲν γενομένοις καὶ οἶον συγκεχυμένοις συμμίζας
 οὐ διακρίνων, οἶον δ' ὀλίγον διαστήσας καὶ ἐπισχῶν καὶ
 διακρίνας εἰσιδῶν ὄν καὶ στάσιν καὶ κίνησιν, τρία ταῦτα καὶ
 ἕκαστον ἐν, ἃρ' οὐχ ἕτερα ἀλλήλων εἴρηκε καὶ διέστησεν
 ἐν ἑτερότητι καὶ εἶδε τὴν ἐν τῷ ὄντι ἑτερότητα τρία τιθεῖς
 καὶ ἐν ἕκαστον, πάλιν δὲ ταῦτα εἰς ἓν καὶ ἐν ἐνὶ καὶ πάντα
 ἐν, εἰς ταῦτόν αὖ συνάγων καὶ βλέπων ταυτότητα εἶδε γενο-
 μένην καὶ οὐσαν; Οὐκοῦν πρὸς τρισὶν ἐκείνοις ἀνάγκη δύο
 ταῦτα προστιθέναι, ταῦτόν, θάτερον, ὥστε τὰ πάντα γένη
 γίνεσθαι πέντε πᾶσι, καὶ ταῦτα διδόντα τοῖς μετὰ ταῦτα τὸ
 ἑτέροις καὶ ταυτοῖς εἶναι: καὶ τι γὰρ ταῦτόν καὶ τι ἕτερον
 ἕκαστον: ἀπλῶς γε ταῦτόν καὶ ἕτερον ἄνευ τοῦ τι ἐν γένει
 ἂν εἴη. Καὶ πρῶτα δὲ γένη, ὅτι μηδὲν αὐτῶν κατηγορήσεις
 ἐν τῷ τί ἐστι. Τὸ γὰρ ὄν κατηγορήσεις αὐτῶν: ὄντα γὰρ: ἀλλ'
 οὐχ ὡς γένος: οὐ γὰρ ὅπερ ὄν τι. Οὐδ' αὖ τῆς κινήσεως
 οὐδὲ τῆς στάσεως: οὐ γὰρ εἶδη τοῦ ὄντος: ὄντα γὰρ τὰ μὲν
 ὡς εἶδη αὐτοῦ, τὰ δὲ μετέχοντα αὐτοῦ. Οὐδ' αὖ τὸ ὄν
 μετέχον τούτων ὡς γενῶν αὐτοῦ: οὐδὲ γὰρ ἐπαναβέβηκεν
 αὐτῷ οὐδὲ πρότερα τοῦ ὄντος.

(6, 2, 9) Ἄλλ' ὅτι μὲν ταῦτα γένη πρῶτα, ἐκ τούτων ἂν τις,
 ἴσως δὲ καὶ ἄλλων, βεβαιώσαιτο: ὅτι δὲ μόνα ταῦτα καὶ οὐκ
 ἄλλα πρὸς τούτοις, πῶς ἂν τις πιστεύσειε; Διὰ τί γὰρ οὐ
 καὶ τὸ ἐν; Διὰ τί δ' οὐ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν δέ, τὸ δὲ πρὸς τι
 καὶ τὰ ἄλλα, ἅπερ ἤδη ἕτεροι κατηγορήθησιν; Τὸ μὲν οὖν
 ἐν, εἰ μὲν τὸ πάντως ἐν, [ἐν] ᾧ μηδὲν ἄλλο πρόσεστι, μὴ

ψυχή, μὴ νοῦς, μὴ ὄτιοῦν, οὐδενὸς ἂν κατηγοροῖτο τοῦτο, ὥστε οὐδὲ γένος. Εἰ δὲ τὸ προσὸν τῷ ὄντι, ἐφ' οὗ τὸ ἐν ὄν λέγομεν, οὐ πρῶτως ἐν τοῦτο. Ἐτι ἀδιάφορον ὄν αὐτοῦ πῶς ἂν ποιήσειεν εἶδη; Εἰ δὲ τοῦτο μὴ, οὐ γένος. Πῶς γὰρ καὶ διαιρήσεις; Διαιρῶν γὰρ πολλὰ ποιήσεις: ὥστε αὐτὸ τὸ ἐν πολλὰ ἔσται καὶ ἀπολεῖ ἑαυτὸ, εἰ ἐθέλοι γένος εἶναι.

Ἐπειτά τι προσθήσεις διαιρῶν εἰς εἶδη: οὐ γὰρ ἂν εἶεν διαφοραὶ ἐν τῷ ἐν, ὡς περ εἰσὶ τῆς οὐσίας. ὄντος μὲν γὰρ δέχεται ὁ νοῦς εἶναι διαφοράς, ἐνὸς δὲ πῶς; Εἴτα ἐκάστοτε μετὰ τῆς διαφορᾶς δύο τιθεὶς ἀναιρεῖς τὸ ἐν, ἐπεὶ περ πανταχοῦ ἢ μονάδος προσθήκη τὸ πρότερον ποσὸν ἀφανίζει. Εἰ δὲ τις λέγοι τὸ ἐπὶ τῷ ὄντι ἐν καὶ τὸ ἐπὶ κινήσει ἐν καὶ τοῖς ἄλλοις κοινὸν εἶναι, εἰς μὲν ταῦτόν ἄγων τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν, ἐν ᾧ λόγῳ τὸ ὄν οὐκ ἐποίει τῶν ἄλλων γένος, ὅτι μὴ ὅπερ ὄντα, ἀλλ' ἕτερον τρόπον ὄντα, οὕτως οὐδὲ τὸ ἐν κοινὸν ἐπ' αὐτῶν ἔσται, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτως, τὰ δὲ ἄλλως. Εἰ δὲ μὴ πάντων λέγοι ποιεῖν, ἀλλὰ ἐν τι ἐφ' αὐτοῦ, ὡς περ τὰ ἄλλα, εἰ μὲν ταῦτόν αὐτῷ τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν, ἤδη τοῦ ὄντος ἠριθμημένου ἐν τοῖς γένεσιν ὄνομα εἰσάγει. Εἰ δὲ ἐν ἑκάτερον, τινὰ φύσιν λέγει, καὶ εἰ μὲν προστίθησιν [τι], τι ἐν λέγει, εἰ δὲ μηδέν, ἐκεῖνο, ὃ οὐδενὸς κατηγορεῖται, πάλιν αὐτὸ λέγει: εἰ δὲ τὸ τῷ ὄντι συνόν, εἶπομεν μὲν ὅτι οὐ πρῶτως ἐν λέγει. Ἀλλὰ τί κωλύει πρῶτως εἶναι τοῦτο ἐξηρημένου ἐκείνου τοῦ παντελῶς ἐν; Καὶ γὰρ τὸ ὄν μετ' ἐκεῖνο λέγομεν ὄν καὶ ὄν πρῶτως ὄν. Ἡ ὅτι οὐκ ἦν τὸ πρὸ αὐτοῦ ὄν ἢ, εἴπερ ἦν, οὐκ ἂν ἦν πρῶτως: τούτου δὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ ἐν. Ἐπειτα χωρισθὲν τῇ νοήσει τοῦ ὄντος διαφοραὶ οὐκ ἔχει: ἔπειτα ἐν τῷ ὄντι, εἰ μὲν ἐπακολούθημα αὐτοῦ, καὶ πάντων καὶ ὑστερον: πρότερον δὲ τὸ γένος. Εἰ δὲ ἅμα, καὶ πάντων: τὸ δὲ γένος οὐχ ἅμα. Εἰ δὲ πρότερον, ἀρχὴ τις καὶ αὐτοῦ μόνον: εἰ δὲ ἀρχὴ αὐτοῦ, οὐ γένος αὐτοῦ: εἰ δὲ μὴ αὐτοῦ, οὐδὲ τῶν ἄλλων: ἢ δέοι ἂν καὶ τὸ ὄν καὶ τῶν ἄλλων πάντων. Ὅλως γὰρ ἔοικε τὸ ἐν ἐν τῷ ὄντι πλησιάζον τῷ ἐνὶ καὶ οἷον συνεκπίπτον τῷ ὄντι, τοῦ ὄντος τὸ μὲν πρὸς ἐκείνῳ ἐν ὄντος, τὸ δὲ μετ' ἐκεῖνο ὄντος, ᾧ δύναται καὶ πολλὰ εἶναι, μένον αὐτὸ ἐν καὶ οὐ θέλον μερίζεσθαι οὐδὲ γένος εἶναι βούλεσθαι.

(6, 2, 10) Πῶς οὖν ἕκαστον τοῦ ὄντος ἐν; Ἡ τῷ τι ἐν οὐχ ἐν - πολλὰ γὰρ ἤδη τῷ τι ἐν - ἀλλ' ὁμωνύμως ἐν ἕκαστον τῶν εἰδῶν: τὸ γὰρ εἶδος πλήθος, ὥστε ἐν ἐνταῦθα ὡς στρατὸς ἢ χορὸς. Οὐ τοίνυν τὸ ἐκεῖ ἐν ἐν τούτοις, ὥστε οὐ κοινὸν τὸ ἐν οὐδ' ἐθεωρεῖτο ἐν τῷ ὄντι καὶ τοῖς τι οὔσι τὸ αὐτό. Ὡστε οὐ γένος τὸ ἐν: ἐπεὶ πᾶν γένος καθ' οὗ ἀληθεύεται, οὐκέτι καὶ τὰ ἀντικείμενα: καθ' οὗ δὲ παντὸς ὄντος ἀληθεύεται τὸ ἐν καὶ τὰ ἀντικείμενα [καθ' οὗ ἀληθεύεται τὸ ἐν ὡς γένος], κατὰ τούτου ἔσται οὐχ ὡς γένος. Ὡστε

οὔτε τῶν πρώτων γενῶν ἀληθεύσεται ὡς γένος, ἐπεὶ περ καὶ τὸ ἐν ὄν οὐ μᾶλλον ἐν ἢ πολλὰ οὐδέ τι τῶν ἄλλων γενῶν οὕτως ἐν ὡς μὴ πολλὰ, οὔτε κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ὑστέρων ἢ πάντως πολλὰ. Τὸ δ' ὅλον γένος οὐδὲν ἐν: ὥστε, εἰ τὸ ἐν γένος, ἀπολεῖ τὸ εἶναι ἐν. <Οὐ> γὰρ <ἀριθμὸς τὸ ἐν>. ἀριθμὸς δ' ἔσται γενόμενον γένος. Ἐτι τὸ ἐν ἀριθμῷ ἐν: εἰ γὰρ γένει ἐν, οὐ κυρίως ἐν. Ἐτι ὡς περ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς τὸ ἐν οὐχ ὡς γένος κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ἐνουπάρχειν μὲν λέγεται, οὐ γένος δὲ λέγεται, οὕτως οὐδ' εἰ ἐν τοῖς οὖσι τὸ ἐν, γένος ἂν εἴη οὔτε τοῦ ὄντος οὔτε τῶν ἄλλων οὔτε τῶν πάντων. Ἐτι ὡς περ τὸ ἀπλοῦν ἀρχὴ μὲν ἂν εἴη τοῦ οὐχ ἀπλοῦ, οὐ μὴν τούτου καὶ γένος - ἀπλοῦν γὰρ ἂν εἴη καὶ τὸ μὴ ἀπλοῦν - οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνός, εἰ τὸ ἐν ἀρχῇ, οὐκ ἔσται τῶν μετ' αὐτὸ γένος. Ἐσται οὖν οὔτε τοῦ ὄντος οὔτε τῶν ἄλλων. Ἄλλ' εἴπερ ἔσται, τῶν ἐν ἐκάστων, οἷον εἰ τις ἀξιώσειε χωρίσαι ἀπὸ τῆς οὐσίας τὸ ἐν. Τινῶν οὖν ἔσται. Ὡς περ γὰρ τὸ ὄν οὐ πάντων γένος, ἀλλὰ τῶν ὄν εἰδῶν, οὕτω καὶ τὸ ἐν τῶν ἐν ἐκάστων εἰδῶν. Τίς οὖν διαφορὰ ἄλλου πρὸς ἄλλο καθὸ ἐν, ὡς περ ἄλλου πρὸς ἄλλο ὄντος διαφορὰ; Ἄλλ' εἰ συμμερίζεται τῷ ὄντι καὶ τῇ οὐσίᾳ, καὶ τὸ ὄν τῷ μερισμῷ καὶ τῷ ἐν πολλοῖς θεωρεῖσθαι τὸ αὐτὸ γένος, διὰ τί οὐ καὶ τὸ ἐν τοσαῦτα φαινόμενον ὅσα ἡ οὐσία καὶ ἐπὶ τὰ ἴσα μεριζόμενον οὐκ ἂν εἴη γένος; Ἡ πρῶτον οὐκ ἀνάγκη, εἰ τι ἐνουπάρχει πολλοῖς, γένος εἶναι οὔτε αὐτῶν, οἷς ἐνουπάρχει, οὔτε ἄλλων: οὐδ' ὅλως, εἰ τι κοινόν, πάντως γένος. Τὸ γοῦν σημεῖον ἐνουπάρχον ταῖς γραμμαῖς οὐ γένος οὔτε αὐτῶν οὔτε ὅλως, οὐδέ γε, ὡς περ ἐλέγετο, τὸ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς ἐν οὔτε τῶν ἀριθμῶν οὔτε τῶν ἄλλων. Δεῖ γὰρ τὸ κοινὸν καὶ [ἐν] ἐν πολλοῖς καὶ διαφοραῖς οἰκείαις χρῆσθαι καὶ εἶδη ποιεῖν καὶ ἐν τῷ τί ἐστι. Τοῦ δὲ ἐνός τίνες ἂν εἴεν διαφοραὶ ἢ ποῖα γεννᾶ εἶδη; Εἰ δὲ τὰ αὐτὰ εἶδη ποιεῖ, ἢ περὶ τὸ ὄν, καὶ τὸ αὐτὸ ἂν εἴη τῷ ὄντι, καὶ ὄνομα μόνον θάτερον, καὶ ἀρκεῖ τὸ ὄν.

(6, 2, 11) Ἐπισκεπτέον δέ, πῶς ἐν τῷ ὄντι τὸ ἐν, καὶ πῶς ὁ λεγόμενος μερισμὸς καὶ ὅλως ὁ τῶν γενῶν, καὶ εἰ ὁ αὐτὸς ἢ ἄλλος ἐκάτερος. Πρῶτον οὖν, πῶς ὅλως ἐν ἐκαστον ὀτιοῦν λέγεται καὶ ἔστιν, εἴτα εἰ ὁμοίως καὶ ἐν τῷ ἐνὶ ὄντι λέγομεν καὶ ὡς ἐκεῖ λέγεται. Τὸ μὲν οὖν ἐπὶ πάντων ἐν οὐ ταυτόν: οὔτε γὰρ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν ὁμοίως καὶ τῶν νοητῶν - ἀλλὰ γὰρ οὐδὲ τὸ ὄν - οὐτ' ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν πρὸς ἄλληλα ὁμοίως: οὐ γὰρ ταυτόν ἐν χορῷ καὶ στρατοπέδῳ καὶ νηὶ καὶ οἰκίᾳ οὐδ' αὖ ἐν τούτοις καὶ ἐν τῷ συνεχεῖ. Ἄλλ' ὅμως πάντα τὸ αὐτὸ μιμεῖται, τυγχάνει δὲ τὰ μὲν πόρρωθεν, τὰ δὲ μᾶλλον, ἤδη δὲ καὶ ἀληθέστερον ἐν τῷ νῷ: ψυχὴ γὰρ μία καὶ ἔτι μᾶλλον νοῦς εἷς καὶ τὸ ὄν ἐν. Ἄρ' οὖν ἐν ἐκάστῳ τὸ ὄν αὐτοῦ λέγοντες ἐν λέγομεν καὶ ὡς ἔχει ὄντος, οὕτω

καὶ τοῦ ἑνός; Ἡ συμβέβηκε μὲν τοῦτο, οὐ μέντοι, καθὸ ὄν, καὶ ἓν, ἀλλ' ἔστι μὴ ἦττον ὄν ὑπάρχον ἦττον εἶναι ἓν. Οὐ γὰρ ἦττον στρατὸς ἢ χορὸς οὐκίαις, ἀλλ' ὅμως ἦττον ἓν. Ὅμοιον οὖν τὸ ἓν ἐκάστῳ ἓν πρὸς ἀγαθὸν μᾶλλον βλέπειν, καὶ καθόσον τυγχάνει ἀγαθοῦ, κατὰ τοσοῦτον καὶ ἓν, καὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον τοῦ ἓν ἐν τούτῳ: εἶναι γὰρ θέλει ἕκαστον οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ μὴ ἓν ὡς δύναται σπεύδει ἓν γενέσθαι, τὰ μὲν φύσει αὐτῇ τῇ φύσει συνιόντα εἰς ταῦτόν ἐνοῦσθαι αὐτοῖς θέλοντα: οὐ γὰρ ἀπ' ἀλλήλων σπεύδει ἕκαστα, ἀλλ' εἰς ἀλλήλα καὶ εἰς αὐτά: καὶ ψυχὰι πᾶσαι εἰς ἓν ἂν βούλοιντο ἵέναι μετὰ τὴν αὐτῶν οὐσίαν. Καὶ ἀμφοτέρωθεν δὲ τὸ ἓν: καὶ γὰρ τὸ ἀφ' οὗ καὶ τὸ εἰς ὅ: καὶ γὰρ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἓν καὶ σπεύδει εἰς τὸ ἓν. Οὕτω γὰρ καὶ τὸ ἀγαθόν: οὔτε γὰρ ὑπέστη ἓν τοῖς οὖσιν ὅτι οὖν ὑποστάν τε οὐκ ἂν ἀνέχοιτο μὴ πρὸς τὸ ἓν τὴν σπουδὴν ἔχον. Τὰ μὲν δὴ φύσει οὕτω: τὰ δὲ ἓν ταῖς τέχναις αὐτῇ ἐκάστη ἕκαστον πρὸς τοῦτο καθόσον δύναται καὶ ὡς δύναται ἐκεῖνα οὕτως ἄγει. Τὸ δὲ ὄν μάλιστα πάντων τούτου τυγχάνει: ἐγγὺς γάρ. Ὅθεν τὰ μὲν ἄλλα λέγεται ὃ λέγεται μόνον, οἷον ἄνθρωπος: καὶ γὰρ, εἴ ποτε λέγοιμεν εἰς, πρὸς δύο λέγομεν: εἰ δὲ καὶ ἄλλως τὸ ἓν λέγομεν, ἀπ' αὐτοῦ προστιθέντες λέγομεν. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὄντος λέγομεν τὸ ὅλον τοῦτο ἓν ὄν καὶ ἀξιούμεν ὡς ἓν ἐνδεικνύμενοι τὴν σφόδρα αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀγαθὸν συνουσίαν. Γίνεται οὖν τὸ ἓν καὶ ἓν αὐτῷ ὡς ἀρχὴ καὶ τέλος, οὐχ ὡσαύτως δέ, ἀλλὰ ἄλλως, ὥστε καὶ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον καὶ ἓν τῷ ἓν. Τί οὖν τὸ ἓν αὐτῷ ἓν; Οὐχὶ ὁμοίως ἓν ἅπασιν τοῖς μέρεσι καὶ κοινὸν θεωρούμενον; Ἡ πρῶτον μὲν καὶ ἓν ταῖς γραμμαῖς κοινὸν τὸ σημεῖον καὶ οὐ γένος τῶν γραμμῶν: καὶ ἓν τοῖς ἀριθμοῖς κοινὸν τὸ ἓν δὴ ἴσως τοῦτο καὶ οὐ γένος: οὐδὲ γὰρ ταῦτόν τὸ ἓν τὸ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἓν τῷ ἐπὶ μονάδος καὶ δυάδος καὶ τῶν ἄλλων ἀριθμῶν. Ἐπειτα καὶ ἓν τῷ ὄντι οὐδὲν καλύει τὰ μὲν πρῶτα, τὰ δ' ὕστερα εἶναι, καὶ τὰ μὲν ἀπλᾶ, τὰ δὲ σύνθετα εἶναι. Καὶ εἰ ταῦτόν δὲ ἓν πᾶσι τὸ ἓν τοῖς τοῦ ὄντος, διαφορὰ οὐκ οὔσα αὐτοῦ οὐδὲ εἶδη ποιεῖ: εἰ δὲ μὴ εἶδη, οὐδὲ γένος αὐτὸ δύναται εἶναι.

(6, 2, 12) Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Πῶς δὲ τοῖς ἀριθμοῖς τὸ ἀγαθὸν ἓν τῷ ἓν εἶναι ἕκαστον ἀψύχους οὖσιν; Ἡ κοινὸν τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀψύχων. Εἰ δὲ τις λέγοι μὴ εἶναι ὅλως αὐτούς, ἡμεῖς περὶ ὄντων εἴπομεν, καθὸ ἓν ἕκαστον. Εἰ δὲ τὸ σημεῖον ζητοῖεν πῶς ἀγαθοῦ μετέχει, εἰ μὲν καθ' αὐτὸ φήσουσιν εἶναι, εἰ μὲν ἀψύχον φήσουσι, τὸ αὐτὸ ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ζητοῦσιν: εἰ δ' ἓν ἄλλοις, οἷον ἐν κύκλῳ, τὸ ἀγαθὸν τὸ ἐκείνου τοῦτο, καὶ ἢ ὄρεξις πρὸς τοῦτο καὶ σπεύδει ὡς δύναται διὰ τούτου ἐκεῖ. Ἀλλὰ πῶς τὰ γένη ταῦτα; Ἄρα καὶ τὰ κερματιζό-

μενα ἕκαστα; Ἡ ὅλον ἐν ἑκάστῳ ὧν γένος. Καὶ πῶς ἔτι ἐν;
Ἡ τὸ γένει ἐν ὧς ἐν πολλοῖς ὅλον. Ἄρ οὖν μόνον ἐν τοῖς
μετέχουσιν; Ἡ οὐ, ἀλλὰ καὶ καθ' αὐτὸ καὶ ἐν τοῖς μετ-
έχουσιν. Ἄλλ ἴσως σαφέστερον ἔσται ὑστερον.

(6, 2, 13) Νῦν δέ, πῶς τὸ ποσὸν οὐκ ἐν τοῖς γένεσι τοῖς
πρώτοις, καὶ αὖ τὸ ποιόν; Ἡ ποσὸν μὲν οὐ πρῶτον μετὰ
τῶν ἄλλων, ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅμα μετὰ τοῦ ὄντος. Κίνησις
γὰρ μετὰ τοῦ ὄντος ἐνέργεια ὄντος ζωῆ αὐτοῦ οὔσα: καὶ
στάσις ἐν αὐτῇ τῇ οὐσίᾳ συνεισῆει: μᾶλλον δὲ συνῆν τὸ
εἶναι τούτοις ἑτέροις καὶ τοῖς αὐτοῖς, ὥστε συνοραῶσθαι
καὶ ταῦτα. Ἀριθμὸς δὲ ὑστερός τε ἐκείνων καὶ ἑαυτοῦ, καὶ
τὸ ὑστερος παρὰ τοῦ προτέρου, καὶ ἐφεξῆς ἀλλήλοις, καὶ
ἐνυπάρχει τὰ ὑστερα ἐν προτέροις: ὥστε ἐν μὲν τοῖς
πρώτοις οὐκ ἂν καταριθμοῖτο: ζητητέον δέ, εἰ ὅλως γένος.
Τὸ μέντοι μέγεθος ἔτι μᾶλλον ὑστερον καὶ σύνθετον:
ἀριθμὸς γὰρ ἐν τῷδε καὶ γραμμῇ δύο τινὰ καὶ ἐπίπεδον
τρία. Εἰ μὲν οὖν παρὰ τοῦ ἀριθμοῦ ἔχει καὶ τὸ συνεχές
μέγεθος τὸ ποσόν, τοῦ ἀριθμοῦ οὐκ ὄντος γένους πῶς ἂν
τοῦτο ἔχοι; Ἐνὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς μεγέθεσι τὸ πρότερον καὶ τὸ
ὑστερον. Εἰ δὲ κοινὸν ἐπ' ἀμφοῖν τὸ ποσοῖς, τί τοῦτο ἔστι
ληπτέον, καὶ εὐρόντας θετέον γένος ὑστερον, οὐκ ἐν τοῖς
πρώτοις: καὶ εἰ γένος μὴ ἐν τοῖς πρώτοις, εἷς τι ἀνακτέον
τῶν πρώτων ἢ τῶν εἰς τὰ πρῶτα. Δῆλον τοίνυν ἴσως, ὅτι
ὅσον τι δηλοῖ ἢ τοῦ ποσοῦ φύσις καὶ μετρεῖ τὸ ὅσον
ἐκάστου αὐτῆ τε ὅσον τι. Ἄλλ εἰ κοινὸν ἐπ' ἀριθμοῦ καὶ
μεγέθους τὸ ὅσον, ἢ ὁ ἀριθμὸς πρῶτος, τὸ δὲ μέγεθος
ἀπ' ἐκείνου, ἢ ὅλως ὁ μὲν ἀριθμὸς ἐν μίξει κινήσεως καὶ
στάσεως, τὸ δὲ μέγεθος κινήσεως τις ἢ ἐκ κινήσεως, τῆς
μὲν κινήσεως εἰς ἀόριστον προιούσης, τῆς δὲ στάσεως ἐν
τῇ ἐποχῇ τοῦ προιόντος μονάδα ποιούσης. Ἄλλὰ περὶ
γενέσεως ἀριθμοῦ καὶ μεγέθους, μᾶλλον δὲ ὑποστάσεως
ὑστερον καὶ ἐπινοίας θεωρητέον. Τάχα γὰρ ὁ μὲν ἀριθμὸς
ἐν τοῖς πρώτοις γένεσι, τὸ δὲ μέγεθος ὑστερον ἐν συνθέσει:
καὶ ὁ μὲν ἀριθμὸς ἐστῶτων, τὸ δὲ μέγεθος ἐν κινήσει.
Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ὑστερον, ὡς φαμεν.

(6, 2, 14) Περὶ δὲ τοῦ ποιοῦ, διὰ τί οὐκ ἐν τοῖς πρώτοις;
Ἡ ὅτι καὶ τοῦτο ὑστερον καὶ μετὰ τὴν οὐσίαν. Δεῖ δὲ τὴν
οὐσίαν παρακολουθοῦντα ταῦτα ἔχειν τὴν πρώτην, μὴ ἐκ
τούτων δὲ τὴν σύστασιν ἔχειν μηδὲ διὰ τούτων συμπλη-
ροῦσθαι: ἢ εἴη ἂν ὑστέρα ποιότητος καὶ ποσότητος. Ἐν
μὲν οὖν ταῖς συνθέταις οὐσίαις καὶ ἐκ πολλῶν, ἐν αἷς καὶ
ἀριθμοὶ καὶ ποσότητες διαλλαγὴν ἐποίησαν αὐτῶν, καὶ
ποιότητες εἶεν ἂν καὶ κοινότης τις ἐν αὐταῖς θεωρηθή-
σεται: ἐν δὲ τοῖς πρώτοις γένεσι τὴν διαίρεσιν οὐχ ἀπλῶν
καὶ συνθέτων δεῖ ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπλῶν καὶ τῶν τὴν οὐσίαν
συμπληρούντων, οὐ τὴν τινὰ οὐσίαν. Τὴν μὲν γὰρ τινὰ

ουσίαν συμπληροῦσθαι καὶ ἐκ ποιότητος οὐδὲν ἴσως ἄτοπον, ἐχούσης ἤδη τὴν οὐσίαν πρὸ τῆς ποιότητος, τὸ δὲ τοιόνδε ἔξωθεν, αὐτὴν δὲ τὴν οὐσίαν αἱ ἔχει οὐσιώδη ἔχειν. Καίτοι ἐν ἄλλοις ἠξιούμεν τὰ μὲν τῆς οὐσίας συμπληρωτικά ὁμω- νύμως ποιά εἶναι, τὰ δ' ἔξωθεν μετὰ τὴν οὐσίαν ὑπάρχοντα ποιά, καὶ τὰ μὲν ἐν ταῖς οὐσίαις ἐνεργείας αὐτῶν, τὰ δὲ μετ' αὐταῖς ἤδη πάθη. Νῦν δὲ λέγομεν οὐκ οὐσίας ὅλως εἶναι συμπληρωτικά τὰ τῆς τινὸς οὐσίας: οὐ γὰρ οὐσίας προσθήκη γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ καθὸ ἀνθρώπος εἰς οὐσίαν: ἀλλ' ἔστιν οὐσία ἀνωθεν, πρὶν ἐπὶ τὴν διαφορὰν ἐλθεῖν, ὡσπερ καὶ ζῶον ἤδη, πρὶν ἐπὶ τὸ λογικὸν ἦκειν.

(6, 2, 15) Πῶς οὖν τὰ τέτταρα γένη συμπληροῖ τὴν οὐσίαν οὕτω ποιά οὐσίαν ποιοῦντα; Οὐδὲ γὰρ τινά. Ὅτι μὲν οὖν τὸ ὄν πρῶτον, εἴρηται, καὶ ὡς ἡ κίνησις οὐκ ἂν εἴη ἄλλο οὐδ' ἡ στάσις οὐδὲ θάτερον οὐδὲ ταυτόν, δῆλον: καὶ ὅτι οὐ ποιότητα ἐνεργάζεται ἡ κίνησις αὕτη, ἴσως μὲν φανερόν, λεχθὲν δὲ μᾶλλον ποιήσει σαφέστερον. Εἰ γὰρ ἡ κίνησις ἐνεργεία ἐστὶν αὐτῆς, ἐνεργεία δὲ τὸ ὄν καὶ ὅλως τὰ πρῶτα, οὐκ ἂν συμβεβηκὸς εἴη ἡ κίνησις, ἀλλ' ἐνεργεία οὕσα ἐνεργεία ὄντος οὐδ' ἂν συμπληρωτικὸν ἔτι λέγοιτο, ἀλλ' αὐτῆ: ὥστε οὐκ ἐμβέβηκεν εἰς ὑστερόν τι οὐδ' εἰς ποιότητα, ἀλλ' εἰς τὸ ἅμα τέτακται. Οὐ γὰρ ἔστιν ὄν, εἴτα κεκίνηται, οὐδὲ ἔστιν ὄν, εἴτα ἔστη: οὐδὲ πάθος ἡ στάσις: καὶ ταυτόν δὲ καὶ θάτερον οὐχ ὑστερα, ὅτι μὴ ὑστερον ἐγένε- το πολλά, ἀλλ' ἦν ὅπερ ἦν <ἐν πολλά>: εἰ δὲ πολλά, καὶ ἑτερότης, καὶ εἰ ἐν πολλά, καὶ ταυτότης. Καὶ ταῦτα εἰς τὴν οὐσίαν ἀρκεῖ: ὅταν δὲ μέλλη πρὸς τὰ κάτω προιέναι, τότε ἄλλα, αἱ οὐκέτι οὐσίαν ποιεῖ, ἀλλὰ ποιά οὐσίαν καὶ ποσὴν οὐσίαν, καὶ γιγνέσθω γένη οὐ πρῶτα.

(6, 2, 16) Τὸ δὲ <πρὸς τι παραφυσίαι εἰκόσ> πῶς ἂν ἐν πρώτοις; Ἐτέρου γὰρ πρὸς ἕτερον καὶ οὐ πρὸς αὐτὸ ἡ σχέ- σις [καὶ πρὸς ἄλλο]. Ποῦ δὲ καὶ πότε ἔτι πόρρω. Τό τε γὰρ ποῦ ἄλλο ἐν ἄλλῳ, ὥστε δύο: τὸ δὲ γένος ἐν δεῖ εἶναι, οὐ σύνθεσιν: καὶ οὐδὲ τόπος ἐκεῖ: νῦν δὲ ὁ λόγος περὶ τῶν ὄντων κατ' ἀλήθειαν. Ὁ τε χρόνος εἰ ἐκεῖ, σκεπτέον: μᾶλλον δὲ ἴσως οὐ. Εἰ δὲ καὶ <μέτρον> καὶ οὐχ ἀπλῶς μέτρον, ἀλλὰ <κινήσεως>, δύο καὶ σύνθετον τὸ ὅλον καὶ κινήσεως ὑστερον, ὥστε οὐχ ὅπου κίνησις ἐν ἴσῃ διαιρέσει. Τὸ δὲ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἐν κινήσει, εἰ ἄρα ἐκεῖ τὸ πάσχειν: καὶ τὸ ποιεῖν δὲ δύο: ὁμοίως καὶ τὸ πάσχειν: οὐδέτερον οὖν ἀπλοῦν. Καὶ τὸ ἔχειν δύο καὶ τὸ κεῖσθαι ἄλλο ἐν ἄλλῳ οὕτως, ὥστε τρία.

(6, 2, 17) Ἀλλὰ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ αἱ ἀρεταὶ διὰ τί οὐκ ἐν τοῖς πρώτοις, ἐπιστήμη, νοῦς; Ἡ τὸ μὲν ἀγαθόν, εἰ τὸ πρῶτον, ἦν δὴ λέγομεν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν, καθ' ἧς οὐδὲν κατηγορεῖται, ἀλλ' ἡμεῖς μὴ ἔχοντες ἄλλως σημεῖναι

οὕτω λέγομεν, γένος οὐδενὸς ἂν εἴη. Οὐ γὰρ κατ' ἄλλων λέγεται ἢ ἦν ἂν καθ' ἑῶν λέγεται ἕκαστον ἐκεῖνο λεγόμενον. Καὶ πρὸ οὐσίας δὲ ἐκεῖνο, οὐκ ἔν οὐσίᾳ. Εἰ δ' ὡς ποιὸν τὸ ἀγαθόν, ὅλως τὸ ποιὸν οὐκ ἔν τοῖς πρώτοις. Τί οὖν ἢ τοῦ ὄντος φύσις οὐκ ἀγαθόν; Ἡ πρῶτον μὲν ἄλλως καὶ οὐκ ἐκείνως ὡς τὸ πρῶτον: καὶ ὡς ἐστὶν ἀγαθὸν οὐχ ὡς ποιόν, ἀλλ' ἐν αὐτῷ. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα ἐφάμεν γένη ἐν αὐτῷ, καὶ διότι κοινόν τι ἦν ἕκαστον καὶ ἐν πολλοῖς ἐωράτο, γένος. Εἰ οὖν καὶ τὸ ἀγαθὸν ὁράται ἐφ' ἑκάστῳ μέρει τῆς οὐσίας ἢ τοῦ ὄντος ἢ ἐπὶ τοῖς πλείστοις, διὰ τί οὐ γένος καὶ ἐν τοῖς πρώτοις; Ἡ ἐν ἅπασιν τοῖς μέρεσιν οὐ ταυτόν, ἀλλὰ πρῶτως καὶ δευτέρως καὶ ὑστέρως: ἢ γὰρ ὅτι θάτερον παρὰ θατέρου, τὸ ὑστερον παρὰ τοῦ προτέρου, ἢ ὅτι παρ' ἐνὸς πάντα τοῦ ἐπέκεινα, ἄλλα δ' ἄλλως κατὰ φύσιν τὴν αὐτῶν μεταλαμβάνει. Εἰ δὲ δὴ καὶ γένος ἐθέλει τις θέσθαι, ὑστερον: ὑστερον γὰρ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ τί ἐστὶ τὸ εἶναι αὐτὸ ἀγαθόν, κἂν αἰεὶ συνῆ, ἐκεῖνα δὲ ἦν τοῦ ὄντος ἢ ὄν καὶ εἰς τὴν οὐσίαν. Ἐντεῦθεν γὰρ καὶ τὸ <ἐπέκεινα τοῦ ὄντος>, ἐπειδὴ τὸ ὄν καὶ ἡ οὐσία οὐ δύναται μὴ πολλὰ εἶναι, ἀλλὰ ἀνάγκη αὐτῷ ἔχειν ταῦτα, ἡριθμημένα γένη, καὶ εἶναι ἐν πολλὰ. Εἰ μέντοι τὸ ἀγαθὸν τὸ ἐν τῷ ὄντι - μὴ ὀκνοῖμεν λέγειν τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν κατὰ φύσιν πρὸς τὸ ἐν τοῦτο εἶναι τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ, ἵν' ἐκεῖθεν ἀγαθοειδὲς ἦ - ἔσται τὸ ἀγαθὸν τούτῳ ἐνέργεια πρὸς τὸ ἀγαθόν: τοῦτο δὲ ἢ ζῶν αὐτοῦ: τοῦτο δὲ ἢ κίνησις, ἢ ἤδη ἐστὶν ἐν τι τῶν γενῶν.

(6, 2, 18) Περὶ δὲ τοῦ καλοῦ, εἰ μὲν ἐκεῖνο ἢ πρώτη καλλονή, τὰ αὐτὰ ἂν καὶ παραπλήσια λέγοιτο τοῖς ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ λόγοις: καὶ εἰ τὸ ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ οἶον ἀποστίλβον, ὅτι μὴ τὸ αὐτὸ ἐν πᾶσι, καὶ ὅτι ὑστερον τὸ ἐπιστίλβειν. Εἰ δὲ οὐκ ἄλλο τι τὸ καλὸν ἢ ἡ οὐσία αὐτή, ἐν τῇ οὐσίᾳ εἴρηται. Εἰ δὲ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ὁρῶντας τῷ τοιόνδε πάντος ποιεῖν ἐστὶ, τοῦτο τὸ ἐνεργεῖν κίνησις, καὶ εἰ πρὸς ἐκεῖνο ἢ ἐνέργεια, κίνησις. Ἔστι δὲ καὶ ἡ ἐπιστήμη αὐτοκίνησις ὄψις οὔσα τοῦ ὄντος καὶ ἐνέργεια, ἀλλ' οὐχ ἕξις: ὥστε καὶ αὐτὴ ὑπὸ τὴν κίνησιν, εἰ δὲ βούλει, ὑπὸ τὴν στάσιν, ἢ καὶ ὑπ' ἄμφω: εἰ δὲ ὑπ' ἄμφω, ὡς μικτόν: εἰ τοῦτο, ὑστερον τὸ μικτόν.

Ὁ δὲ νοῦς ὄν νοοῦν καὶ σύνθετον ἐκ πάντων, οὐχ ἐν τι τῶν γενῶν: καὶ ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς νοῦς ὄν μετὰ πάντων καὶ ἤδη πάντα τὰ ὄντα, τὸ δὲ ὄν [μόνον] ψιλὸν εἰς γένος λαμβανόμενον στοιχεῖον αὐτοῦ. Δικαιοσύνη δὲ καὶ σωφροσύνη καὶ ὅλως ἀρετὴ ἐνέργειαι τινες νοῦ πᾶσαι: ὥστε οὐκ ἐν πρώτοις καὶ ὑστερα γένους καὶ εἶδη.

(6, 2, 19) Γένη δὴ ὄντα τὰ τέτταρα ταῦτα καὶ πρῶτα ἄρα καθ' αὐτὸ ἕκαστον εἶδη ποιεῖ; Οἶον τὸ ὄν διαιροῖτο ἂν ἤδη ἐφ' ἑαυτοῦ ἄνευ τῶν ἄλλων; Ἡ οὐ: ἐπειδὴ ἕξωθεν τοῦ

γένους λαβεῖν δεῖ τὰς διαφοράς, καὶ εἶναι μὲν τοῦ ὄντος διαφορὰς ἢ ὄν, οὐ μέντοι τὰς διαφορὰς αὐτό. Πόθεν οὖν ἔξει; Οὐ γὰρ δὴ ἐκ τῶν οὐκ ὄντων. Εἰ δὴ ἐξ ὄντων, ἦν δὲ τὰ γένη τὰ τρία τὰ λοιπά, δῆλον ὅτι ἐκ τούτων καὶ μετὰ τούτων προστιθεμένων καὶ συνδυαζομένων καὶ ἅμα γινομένων. Ἄλλὰ ἅμα γινομένα τοῦτο δὴ ἐποίει τὸ ἐκ πάντων. Πῶς οὖν τὰ ἄλλα ἐστὶ μετὰ τὸ ἐκ πάντων; Καὶ πῶς γένη πάντα ὄντα εἶδη ποιεῖ; Πῶς δὲ ἡ κίνησις εἶδη κινήσεως καὶ ἡ στάσις καὶ τὰ ἄλλα; Ἐπεὶ κάκεινο δεῖ παραφυλάττειν, ὅπως μὴ ἀφανίζοιτο ἕκαστον ἐν τοῖς εἶδεσι, μηδ' αὖ τὸ γένος κατηγορούμενον ἢ μόνον ὡς ἐν ἐκείνοις θεωρούμενον, ἀλλ' ἢ ἐκείνοις ἅμα καὶ ἐν αὐτῷ καὶ μιγνύμενον αὖ καθαρόν καὶ μὴ μιγνύμενον ὑπάρχει, μηδ' ἄλλως συντελοῦν εἰς οὐσίαν αὐτὸ ἀπολλύη. Περὶ μὲν δὴ τούτων σκεπτέον. Ἐπεὶ δὲ ἔφαμεν τὸ ἐκ πάντων τῶν ὄντων νοῦν εἶναι ἕκαστον, πρὸ δὲ πάντων ὡς εἰδῶν καὶ μερῶν τὸ ὄν καὶ τὴν οὐσίαν τιθέμεθα [νοῦν εἶναι], τὸν ἤδη νοῦν ὑστερον λέγομεν εἶναι. Καὶ δὴ ταύτην τὴν ἀπορίαν χρήσιμον πρὸς τὸ ζητούμενον ποιησώμεθα καὶ οἷον παραδείγματι χρησάμενοι εἰς γνώσιν τῶν λεγομένων αὐτοὺς ἐμβιβάζωμεν.

(6, 2, 20) Λάβωμεν οὖν τὸν μὲν εἶναι νοῦν οὐδὲν ἐφαπτόμενον τῶν ἐν μέρει οὐδ' ἐνεργούντων περὶ οὐτιῶν, ἵνα μὴ τις νοῦς γίγνοιτο, ὡσπερ ἐπιστήμη πρὸ τῶν ἐν μέρει εἰδῶν, καὶ ἡ ἐν εἶδει δὲ ἐπιστήμη πρὸ τῶν ἐν αὐτῇ μερῶν: πᾶσα μὲν οὐδὲν τῶν ἐν μέρει δυνάμεις πάντων, ἕκαστον δὲ ἐνεργεῖα ἐκεῖνο, καὶ δυνάμει δὲ πάντα, καὶ ἐπὶ τῆς καθόλου ὡσαύτως: αἱ μὲν ἐν εἶδει, αἱ ἐν τῇ ὅλῃ δυνάμει κεῖνται, αἱ δὴ τὸ ἐν εἶδει λαβοῦσαι, δυνάμει εἰσὶν ἢ ὅλη: κατηγορεῖται γὰρ ἡ πᾶσα, οὐ μόριον τῆς πάσης: αὐτὴν γε μὴν δεῖ ἀκέραιον ἐφ' αὐτῆς εἶναι. Οὕτω δὴ ἄλλως μὲν νοῦν τὸν ζύμπαντα εἰπεῖν εἶναι, τὸν πρὸ τῶν καθέκαστον ἐνεργεῖα ὄντων, ἄλλως δὲ ἐκδέ[χεσθαι] ἕκαστους, τοὺς μὲν ἐν μέρει ἐκ πάντων πληρωθέντας, τὸν δ' ἐπὶ πᾶσι νοῦν χορηγὸν μὲν τοῖς καθέκαστα, δυνάμιν δὲ αὐτῶν εἶναι καὶ ἔχειν ἐν τῷ καθόλου ἐκείνους, ἐκείνους τε αὖ ἐν αὐτοῖς ἐν μέρει οὐσίᾳ ἔχειν τὸν καθόλου, ὡς ἡ τις ἐπιστήμη τὴν ἐπιστήμην. Καὶ εἶναι καὶ καθ' αὐτὸν τὸν μέγαν νοῦν καὶ ἕκαστους αὖ ἐν αὐτοῖς ὄντας, καὶ ἐμπεριέχεσθαι αὖ τοὺς ἐν μέρει τῷ ὅλῳ καὶ τὸν ὅλον τοῖς ἐν μέρει, ἕκαστους ἐφ' ἑαυτῶν καὶ ἐν ἄλλῳ καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ ἐκεῖνον καὶ ἐν ἐκείνοις, καὶ ἐν ἐκείνῳ μὲν πάντας ἐφ' ἑαυτοῦ ὄντι δυνάμει, ἐνεργεῖα ὄντι τὰ πάντα ἅμα, δυνάμει δὲ ἕκαστον χωρὶς, τοὺς δ' αὖ ἐνεργεῖα μὲν ὅ εἰσι, δυνάμει δὲ τὸ ὅλον. Καθόσον μὲν γὰρ τοῦτο ὃ λέγονται εἰσιν, ἐνεργεῖα εἰσὶν ἐκεῖνο ὃ λέγονται: ἢ δ' ἐν γένει ἐκεῖνο, δυνάμει ἐκεῖνο. Ὁ δ' αὖ, ἢ μὲν γένος, δυνάμεις πάντων τῶν ὑπ' αὐτὸ εἰδῶν καὶ οὐδὲν ἐνεργεῖα ἐκείνων, ἀλλὰ πάντα

ἐν αὐτῷ ἤσυχια: ἥ δὲ ὅ ἐστι πρὸ τῶν εἰδῶν ἐνεργεία, τῶν οὐ κατέκαστα. Δεῖ δὴ, εἴπερ ἐνεργεία ἔσονται οἱ ἐν εἶδει, τὴν ἀπ αὐτοῦ ἐνεργείαν αἰτίαν γίγνεσθαι.

(6, 2, 21) Πῶς οὖν μένων αὐτὸς ἐν τῷ λόγῳ τὰ ἐν μέρει ποιεῖ; Τοῦτο δὲ ταῦτόν πῶς ἐκ τῶν τεττάρων ἐκείνων τὰ λεγόμενα ἐφεξῆς. Ὅρα τοίνυν ἐν τούτῳ τῷ μεγάλῳ νῷ καὶ ἀμηχανῶ, οὐ πολυλάλῳ ἀλλὰ πολύνῳ νῷ, τῷ πάντα νῷ καὶ ὄλῳ καὶ οὐ μέρει οὐδὲ τινὶ νῷ, ὅπως ἐνὶ τὰ πάντα ἐξ αὐτοῦ. Ἀριθμὸν δὴ πάντως ἔχει ἐν τούτοις οἷς ὄρα, καὶ ἔστι δὲ ἐν καὶ πολλά, καὶ ταῦτα δὲ δυνάμεις καὶ θαυμασταὶ δυνάμεις οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ ἅτε καθαρὰ οὔσαι μέγισταί εἰσι καὶ οἷον σφριγῶσαι καὶ ἀληθῶς δυνάμεις, οὐ τὸ μέχρι τινὸς ἔχουσαι: ἀπειροὶ τοίνυν καὶ ἀπειρία καὶ τὸ μέγα. Τοῦτο τοίνυν τὸ μέγα σὺν τῷ ἐν αὐτῷ καλῷ τῆς οὐσίας καὶ τῆ περι αὐτὸ ἀγλαία καὶ τῷ φωτὶ ὡς ἐν νῷ ὄντα ἰδῶν ὄρας καὶ τὸ ποιὸν ἤδη ἐπανθῶν, μετὰ δὲ τοῦ συνεχῶς τῆς ἐνεργείας μέγεθος προφανιζόμενον τῆ σῆ προσβολῇ ἐν ἡσυχῳ κείμενον, ἐνὸς δὲ καὶ δύο ὄντων καὶ τριῶν καὶ τὸ μέγεθος τριττὸν ὄν καὶ τὸ ποσὸν πᾶν. Τοῦ δὲ ποσοῦ ἐνορωμένου καὶ τοῦ ποιοῦ καὶ ἄμφω εἰς ἐν ἰόντων καὶ οἷον γινομένων καὶ σχῆμα ὄρα. Εἰσπίπτοντος δὲ τοῦ θατέρου καὶ διαιροῦντος καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν σχημάτων τε διαφοραὶ καὶ ποιότητος ἄλλαι. Καὶ ταυτότης μὲν συνοῦσα ἰσότητα ποιεῖ εἶναι, ἑτερότης δὲ ἀνισότητα ἐν ποσῷ ἐν τε ἀριθμῷ ἐν τε μεγέθει, ἐξ ὧν καὶ κύκλους καὶ τετράγωνα καὶ τὰ ἐξ ἀνίσων σχήματα, ἀριθμούς τε ὁμοίους καὶ ἀνομοίους, περιπτούς τε καὶ ἀρτίους. Οὔσα γὰρ ἔννοους ζῶη καὶ ἐνέργεια οὐκ ἀτελής οὐδὲν παραλείπει ὧν εὐρίσκομεν νῦν νοερὸν ἔργον ὄν, ἀλλὰ πάντα ἔχει ἐν τῇ αὐτῆς δυνάμει ὄντα αὐτὰ ἔχουσα ὡς ἂν νοῦς ἔχοι. Ἐχει δὲ νοῦς ὡς ἐν νοήσει, νοήσει δὲ οὐ τῇ ἐν διεξόδῳ: παραλείπεται δὲ οὐδὲν τῶν ὅσα λόγοι, ἀλλ ἔστιν εἰς οἷον λόγος, μέγας, τέλειος, πάντας περιέχων, ἀπὸ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐπεξιῶν, μᾶλλον δὲ αἰεὶ ἐπεξεληθῶν, ὥστε μηδέποτε τὸ ἐπεξιέναι ἀληθὲς εἶναι. Ὅλως γὰρ πανταχοῦ, ὅσα ἂν τις ἐκ λογισμοῦ λάβοι ἐν τῇ φύσει ὄντα, ταῦτα εὐρήσει ἐν νῷ ἄνευ λογισμοῦ ὄντα, ὥστε νομίζειν τὸ ὄν νοῦν λελογισμένον οὕτω ποιῆσαι, οἷον καὶ ἐπὶ τῶν λόγων τῶν τὰ ζῶα ποιούντων: ὡς γὰρ ἂν ὁ ἀκριβέστατος λογισμὸς λογισαίτο ὡς ἄριστα, οὕτως ἔχει πάντα ἐν τοῖς λόγοις πρὸ λογισμοῦ οὔσι. Τί χρη προσδοκᾶν ἐν τοῖς πρὸ φύσεως καὶ τῶν λόγων τῶν ἐν αὐτῇ [ἐν τοῖς ἀνωτέρω] εἶναι; Ἐν οἷς γὰρ ἡ οὐσία οὐκ ἄλλο τι ἢ νοῦς, καὶ οὐκ ἐπακτὸν οὔτε τὸ ὄν αὐτοῖς οὔτε ὁ νοῦς, ἀμογητὶ ἂν εἶη ἄριστα ἔχον, εἴπερ κατὰ νοῦν κείσεται, καὶ τοῦτο ὄν, ὃ θέλει νοῦς καὶ ἔστι: διὸ καὶ ἀληθινὸν καὶ πρῶτον: εἰ γὰρ παρ ἄλλου, ἐκεῖνο νοῦς.

Σχημάτων δὴ πάντων ὁφθέντων ἐν τῷ ὄντι καὶ ποιότητος ἀπάσης - ἦν γὰρ οὐ τις: οὐδὲ γὰρ ἦν εἶναι μίαν τῆς θατέρου φύσεως ἐνούσης, ἀλλὰ μία καὶ πολλά: καὶ γὰρ ταυτότης ἦν: ἐν δὲ καὶ πολλά, καὶ ἐξ ἀρχῆς τὸ τοιοῦτον ὄν, ὥστε ἐν πᾶσιν εἶδεσι τὸ ἐν καὶ πολλά: μεγέθη δὴ διάφορα καὶ σχήματα διάφορα καὶ ποιότητες διάφοροι: οὐ γὰρ ἦν οὐδὲ θεμιτὸν ἦν παραλελειφθαι οὐδέν: τέλειον γὰρ ἐκεῖ τὸ πᾶν ἢ οὐκ ἂν ἦν πᾶν - καὶ ζωῆς ἐπιθεούσης, μᾶλλον δὲ συνούσης πανταχοῦ, πάντα ἐξ ἀνάγκης ζῶα ἐγίνετο, καὶ ἦν καὶ σώματα ὕλης καὶ ποιότητος ὄντων. Γενομένων δὲ πάντων αἰεὶ καὶ μενόντων καὶ ἐν τῷ εἶναι αἰῶνι περιληφθέντων, χωρὶς μὲν ἕκαστον ὃ ἐστὶν ὄντων, ὁμοῦ δ' αὖ ἐν ἐνὶ ὄντων, ἢ πάντων ἐν ἐνὶ ὄντων οἶον συμπλοκὴ καὶ σύνθεσις νοῦς ἐστι. Καὶ ἔχων μὲν τὰ ὄντα ἐν αὐτῷ <ζῶόν> ἐστὶ <παντελεῶς> καὶ ὃ <ἐστὶ ζῶον>, τῷ δ' ἐξ αὐτοῦ ὄντι παρέχων ἑαυτὸν ὁρᾶσθαι νοητὸν γενόμενος ἐκείνῳ δίδωσιν ὁρθῶς λέγεσθαι.

(6, 2, 22) Καὶ ἠνιγμένως Πλάτωνι τὸ <ἥπερ οὖν νοῦς ἐνούσας ἰδέασ> ἐν <τῷ παντελεῖ ζῶν οἰαί τε ἐνεῖσι καὶ ὅσαι καθορᾶ>. Ἐπεὶ καὶ ψυχὴ μετὰ νοῦν, καθόσον ψυχὴ ἔχουσα ἐν αὐτῇ, ἐν τῷ πρὸ αὐτῆς βέλτιον καθορᾶ: καὶ ὁ νοῦς ἡμῶν ἔχων ἐν τῷ πρὸ αὐτοῦ βέλτιον καθορᾶ: ἐν μὲν γὰρ αὐτῷ καθορᾶ μόνον, ἐν δὲ τῷ πρὸ αὐτοῦ καὶ καθορᾶ ὅτι καθορᾶ. Ὁ δὴ νοῦς οὗτος, ὃν φαμεν καθορᾶν, οὐκ ἀπαλλαγείς τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ὄν, ἅτε ὄν ἐξ ἐνὸς πολλά καὶ τὴν τοῦ θατέρου φύσιν συνούσαν ἔχων, εἰς πολλά γίνεται. Εἰς δὲ νοῦς καὶ πολλά ὄν καὶ τοὺς πολλοὺς νοῦς ποιεῖ ἐξ ἀνάγκης τῆς τοιαύτης. Ὅλως δὲ οὐκ ἐστὶ τὸ ἐν ἀριθμῷ λαβεῖν καὶ ἄτομον: ὃ τι γὰρ ἂν λάβῃς, εἶδος: ἄνευ γὰρ ὕλης. Διὸ καὶ τοῦτο αἰνιττόμενος ὁ Πλάτων εἰς <ἄπειρά> φησὶ <κατακερματίζεσθαι τὴν οὐσίαν>.

Ἔως μὲν γὰρ εἰς ἄλλο εἶδος, οἶον ἐκ γένους, οὔπω ἄπειρον: περατοῦται γὰρ τοῖς γεννηθεῖσιν εἶδεσι: τὸ δ' ἔσχατον εἶδος ὃ μὴ διαιρεῖται εἰς εἶδη, μᾶλλον ἄπειρον. Καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ <τότε δὲ ἤδη εἰς τὸ ἄπειρον μεθέντα ἔαν χαίρειν>. Ἄλλ' ὅσον μὲν ἐπ' αὐτοῖς, ἄπειρα: τῷ δὲ ἐνὶ περιληφθέντα εἰς ἀριθμὸν ἔρχεται ἤδη. Νοῦς μὲν οὖν ἔχει τὸ μεθ' ἑαυτὸν ψυχὴν, ὥστε ἐν ἀριθμῷ εἶναι, καὶ ψυχὴν μέχρι τοῦ ἐσχάτου αὐτῆς, τὸ δὲ ἔσχατον αὐτῆς ἤδη ἄπειρον παντάπασι. Καὶ ἐστὶ νοῦς μὲν ὁ τοιοῦτος μέρος, καίπερ τὰ πάντα ἔχων, καὶ ὁ πᾶς [μέρος] καὶ οἱ αὐτοῦ μέρη ἐνεργεῖα ὄντος αὐτοῦ ὄντες [μέρος], ψυχὴ δὲ μέρος μέρους, ἀλλ' ὡς ἐνεργεῖα ἐξ αὐτοῦ. Ὅτε μὲν γὰρ ἐν αὐτῷ ἐνεργεῖ, τὰ ἐνεργούμενα οἱ ἄλλοι νοῖ, ὅτε δὲ ἐξ αὐτοῦ, ψυχὴ. Ψυχῆς δὲ ἐνεργούσης ὡς γένους ἢ εἶδους αἰ ἄλλαι ψυχαὶ ὡς εἶδη. Καὶ τούτων αἰ ἐνεργεῖαι διτταί: ἢ μὲν πρὸς τὸ ἄνω νοῦς, ἢ δὲ πρὸς τὸ κάτω αἰ ἄλλαι δυνάμεις

κατὰ λόγον, ἡ δὲ ἐσχάτη ὕλης ἤδη ἐφαπτομένη καὶ μορφοῦσα. Καὶ τὸ κάτω αὐτῆς τὸ ἄλλο πᾶν οὐ κωλύει εἶναι ἄνω. Ἡ καὶ τὸ κάτω λεγόμενον αὐτῆς Ἰνδαλμά ἐστιν αὐτῆς, οὐκ ἀποτετμημένον δέ, ἀλλ ὡς τὰ ἐν τοῖς κατόπτροις, ἕως ἂν τὸ ἀρχέτυπον παρῆ ἕξω. Δεῖ δὲ λαβεῖν, πῶς τὸ ἕξω. Καὶ μέχρι τοῦ πρὸ τοῦ εἰδώλου ὁ νοητὸς κόσμος ἅπας τέλος ἐκ πάντων νοητῶν, ὡσπερ ὅδε μίμημα ὦν ἐκείνου, καθόσον οἶόν τε ἀποσφύζειν εἰκόνα ζῶου ζῶον αὐτό, ὡς τὸ γεγραμμένον ἢ τὸ ἐν ὕδατι φάντασμα τοῦ πρὸ ὕδατος καὶ γραφῆς δοκοῦντος εἶναι. Τὸ δὲ μίμημα τὸ ἐν γραφῇ καὶ ὕδατι οὐ τοῦ συναμφοτέρου, ἀλλὰ τοῦ ἑτέρου τοῦ μορφωθέντος ὑπὸ θατέρου. Νοητοῦ τοίνυν εἰκῶν ἔχουσα Ἰνδαλματα οὐ τοῦ πεποιηκότος, ἀλλὰ τῶν περιεχομένων ἐν τῷ πεποιηκότι, ὦν καὶ ἄνθρωπος καὶ ἄλλο πᾶν ζῶον: ζῶον δὲ καὶ τοῦτο καὶ τὸ πεποιηκός, ἄλλως ἑκάτερον καὶ ἄμφω ἐν νοητῷ.

(6, 3, 1) Περὶ μὲν τῆς οὐσίας ὅπη δοκεῖ, καὶ ὡς συμφώνως ἂν ἔχοι πρὸς τὴν τοῦ Πλάτωνος δόξαν, εἴρηται. Δεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς ἑτέρας φύσεως ἐπισκέψασθαι, πότερα τὰ αὐτὰ γένη θετέον, ἄπερ κάκει ἐθέμεθα, ἢ πλείω ἐνταῦθα πρὸς ἐκείνους ἄλλα τιθέντας ἢ ὅλως ἕτερα, ἢ τὰ μὲν ὡς ἐκεῖ, τὰ δ ἄλλως. Δεῖ μέντοι τὸ ταῦτα ἀναλογία καὶ ὁμω-
νυμία λαμβάνειν: τοῦτο δὲ φανήσεται γνωσθέντων. Ἀρχὴ δὲ ἡμῖν ἦδε: ἐπειδὴ περὶ τῶν αἰσθητῶν ὁ λόγος ἡμῖν, πᾶν δὲ τὸ αἰσθητὸν τῷδε τῷ κόσμῳ περιείληπται, περὶ τοῦ κόσμου ἀναγκαῖον ἂν εἴη ζητεῖν διαιροῦντας τὴν φύσιν αὐτοῦ καὶ ἐξ ὧν ἐστι διαιροῦντας κατὰ γένη θεῖναι, ὡσπερ ἂν εἰ τὴν <φωνήν> διηρούμεθα <ἄπειρον> οὔσαν εἰς ὠρισμένα ἀνάγοντες τὸ ἐν πολλοῖς ταῦτον εἰς ἓν, εἶτα πάλιν ἄλλο καὶ ἕτερον αὖ, ἕως εἰς ἀριθμὸν τινα θέντες ἕκαστον αὐτῶν, τὸ μὲν ἐπὶ τοῖς ἀτόμοις εἶδος λέγοντες, τὸ δ ἐπὶ τοῖς εἶδεσι γένος. Τὸ μὲν οὖν ἐπὶ τῆς φωνῆς ἕκαστον εἶδος καὶ ὁμοῦ πάντα τὰ φανέντα εἰς ἓν ἦν ἀνάγειν, καὶ κατηγορεῖν πάντων <στοιχείον> ἢ φωνήν: ἐπὶ δὲ ὧν ζητοῦμεν οὐχ οἶόν τε, ὡς δέδεικται. Διὸ δεῖ πλείω γένη ζητεῖν, καὶ ἐν τῷδε τῷ παντὶ ἕτερα ἐκείνων, ἐπειδὴ καὶ ἕτερον τοῦτο ἐκείνου καὶ οὐ συνώνυμον, ὁμώνυμον δὲ καὶ εἰκῶν. Ἄλλ ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα ἐν τῷ μίγματι καὶ ἐν τῇ συνθέσει τὸ μὲν ἐστι σῶμα, τὸ δὲ ψυχὴ - ζῶον γὰρ τὸ πᾶν - ἡ δὲ ψυχῆς φύσις ἐν ἐκείνῳ τῷ νοητῷ καὶ οὐδ ἀρμόσει οὐδ εἰς οὐσίας τῆς ἐνταῦθα λεγομένης σύνταξιν, ἀφοριστέον, εἰ καὶ χαλεπῶς, ὅμως μὴν τῆς ἐνταῦθα πραγματείας, ὡσπερ ἂν εἴ τις βουλόμενος τοὺς πολίτας συντάξαι πόλεώς τινος, οἶον κατὰ τιμήσεις ἢ τέχνας, τοὺς ἐπιδημοῦντας ζένους παραλίποι χωρίς. Περὶ δὲ τῶν παθημάτων, ὅσα μετὰ τοῦ σώματος ἢ διὰ τὸ σῶμα περὶ ψυχὴν συμβαίνει, περὶ τούτων ἐπισκεπτέον

ὑστερον, ὅπως τακτέον, ὅταν περὶ τῶν ἐνταῦθα ζητῶμεν.

(6, 3, 2) Καὶ πρῶτον περὶ τῆς λεγομένης οὐσίας θεωρητέον συγχωρῶντας τὴν περὶ τὰ σώματα φύσιν ὁμωνύμως ἢ οὐδὲ ὅλως οὐσίαν διὰ τὸ ἐφαρμόττειν τὴν ἔννοιαν ῥεόντων, ἀλλὰ γένεσιν οἰκείως λέγεσθαι. Εἶτα τῆς γενέσεως τὰ μὲν τοιά, τὰ δὲ τοιά: καὶ τὰ μὲν σώματα εἰς ἓν, τὰ τε ἀπλᾶ τὰ τε σύνθετα, τὰ δὲ συμβεβηκότα ἢ παρακολουθοῦντα, διαιροῦντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ ταῦτα. Ἡ τὸ μὲν ὕλην, τὸ δὲ εἶδος ἐπ' αὐτῇ, καὶ χωρὶς ἑκάτερον ὡς γένος ἢ ὑφ' ἓν ἄμφω, ὡς οὐσίαν ἑκάτερον ὁμωνύμως ἢ γένεσιν. Ἀλλὰ τί τὸ κοινὸν ἐπὶ ὕλης καὶ εἶδους; Πῶς δὲ γένος ἢ ὕλη καὶ τίνων; Τίς γὰρ διαφορὰ ὕλης; Ἐν τίνι δὲ τὸ ἐξ ἀμφοῖν τακτέον; Εἰ δὲ τὸ ἐξ ἀμφοῖν εἴη αὐτὸ ἡ σωματικὴ οὐσία, ἐκείνων δὲ ἑκάτερον οὐ σῶμα, πῶς ἂν ἐν ἐνὶ τάττοιτο καὶ τῷ αὐτῷ μετὰ τοῦ συνθέτου; Πῶς δ' ἂν τὰ στοιχεῖά τινος μετ' αὐτοῦ; Εἰ δ' ἀπὸ τῶν σωμάτων ἀρχοίμεθα, ἀρχοίμεθ' ἂν ἀπὸ συλλαβῶν. Διὰ τί δὲ οὐκ ἀνάλογον, εἰ καὶ μὴ κατὰ ταῦτα ἢ διαίρεσις, λέγοιμεν ἂν ἀντὶ μὲν τοῦ ἐκεῖ ὄντος ἐνταῦθα τὴν ὕλην, ἀντὶ δὲ τῆς ἐκεῖ κινήσεως ἐνταῦθα τὸ εἶδος, οἷον ζωὴν τινα καὶ τελείωσιν τῆς ὕλης, τῆς δὲ ὕλης τὴν οὐκ ἔκστασιν κατὰ τὴν στάσιν, καὶ τὸ ταῦτόν καὶ θιάτερον οὐσης καὶ ἐνταῦθα ἑτερότητος πολλῆς καὶ ἀνομοιότητος μάλλον; Ἡ πρῶτον μὲν ἢ ὕλη οὐχ οὕτως ἔχει καὶ λαμβάνει τὸ εἶδος ὡς ζωὴν αὐτῆς οὐδὲ ἐνέργειαν αὐτῆς, ἀλλ' ἐπεισιν ἀλλαχόθεν οὐκ ὄν τι ἐκείνης. Εἶτα ἐκεῖ τὸ εἶδος ἐνέργεια καὶ κίνησις, ἐνταῦθα δὲ ἢ κίνησις ἄλλο καὶ συμβεβηκός: τὸ δὲ εἶδος στάσις αὐτῆς μάλλον καὶ οἷον ἡσυχία: ὁρίζει γὰρ ἀόριστον οὔσαν. Τό τε ταῦτόν ἐκεῖ καὶ τὸ ἕτερον ἐνὸς τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑτέρου ὄντος, ἐνταῦθα δὲ ἕτερον μεταλήψει, καὶ πρὸς ἄλλο, καὶ τι ταῦτόν καὶ ἕτερον, οὐδ' ὡς ἐκεῖ εἴη ἂν τι ἐν τοῖς ὑστέροις τι ταῦτόν καὶ τι ἕτερον. Στάσις δὲ τῆς ὕλης πῶς ἐπὶ πάντα ἐλκομένης μεγέθη καὶ ἔξωθεν τὰς μορφὰς καὶ οὐκ αὐτάρκους ἑαυτῇ μετὰ τούτων τὰ ἄλλα γεννᾶν; Ταύτην μὲν οὖν τὴν διαίρεσιν ἀφετέον.

(6, 3, 3) Πῶς δέ, λέγωμεν: ἔστι δὴ πρῶτον οὕτως, τὸ μὲν ὕλην εἶναι, τὸ δὲ εἶδος, τὸ δὲ μικτὸν ἐξ ἀμφοῖν, τὰ δὲ περὶ ταῦτα: τῶν δὲ περὶ ταῦτα τὰ μὲν κατηγορούμενα μόνον, τὰ δὲ καὶ συμβεβηκότα: τῶν δὲ συμβεβηκότων τὰ μὲν ἐν αὐτοῖς, τὰ δὲ αὐτὰ ἐν ἐκείνοις, τὰ δὲ ἐνεργήματα αὐτῶν, τὰ δὲ πάθη, τὰ δὲ παρακολουθήματα. Καὶ τὴν μὲν ὕλην κοινὸν μὲν καὶ ἐν πάσαις ταῖς οὐσίαις, οὐ μὴν γένος, ὅτι μὴδὲ διαφορὰς ἔχει, εἰ μὴ τις τὰς διαφορὰς κατὰ τὸ τὴν μὲν πυρίνην, τὴν δὲ τὴν ἀέρος μορφήν ἔχειν. Εἰ δέ τις ἀρκοῖτο τῷ κοινῷ τῷ ἐν πᾶσιν οἷς ἐστὶν ὕλην εἶναι, ἢ ὡς ὅλον πρὸς μέρη, ἄλλως γένος ἂν εἴη: καὶ στοιχεῖον δὲ ἐν τούτῳ δυναμένου καὶ τοῦ στοιχείου γένους εἶναι. Τὸ δὲ

εἶδος προσκειμένου τοῦ περι ὑλην ἢ ἐν ὑλῇ τῶν μὲν ἄλλων εἰδῶν χωρίζει, οὐ μὴν περιλαμβάνει πᾶν εἶδος οὐσιώδες. Εἰ δὲ εἶδος λέγομεν τὸ ποιητικὸν οὐσίας καὶ λόγον τὸν οὐσιώδη κατὰ τὸ εἶδος, οὕτω τὴν οὐσίαν εἴπομεν πῶς δεῖ λαμβάνειν. Τὸ δὲ ἐξ ἀμφοῖν εἰ τοῦτο μόνον οὐσίαν, ἐκεῖνα οὐκ οὐσίας: εἰ δὲ κάκεινα καὶ τοῦτο, τί τὸ κοινὸν σκεπτέον. Τὰ δὲ κατηγορούμενα μόνον ἐν τῷ πρὸς τι ἂν εἴη, ὅσον αἴτιον εἶναι, στοιχεῖον εἶναι. Τῶν δὲ ἐν αὐτοῖς συμβεβηκότων τὸ μὲν ποσὸν εἶναι, τὸ δὲ ποιὸν εἶναι, ἃ ἐν αὐτοῖς: τὰ δὲ αὐτὰ ἐν ἐκείνοις ὡς τόπος καὶ χρόνος, τὰ δὲ ἐνεργήματα αὐτῶν καὶ πάθη ὡς κινήσεις, τὰ δὲ παρακολουθήματα ὡς τόπος καὶ χρόνος, ὃ μὲν τῶν συνθέτων, ὃ δὲ τῆς κινήσεως ὁ χρόνος. Καὶ τὰ μὲν τρία [εἰ] εἰς ἓν, εὐροίμεν κοινόν τι, τὴν ἐνταῦθα ὁμώνυμον οὐσίαν: εἶτα τὰ ἄλλα ἐφεξῆς, πρὸς τι, ποσόν, ποιόν, ἐν τόπῳ, ἐν χρόνῳ, κινήσεις, τόπος, χρόνος. Ἡ λειψθέντος τόπου καὶ χρόνου περιττὸν τὸ ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ, ὥστε εἶναι πέντε, ὡς ἐν τῶν πρώτων τριῶν: εἰ δὲ μὴ εἰς ἓν τὰ τρία, ἔσται ὑλη, εἶδος, συναμφοτέρον, πρὸς τι, ποσόν, ποιόν, κινήσεις. Ἡ καὶ ταῦτα εἰς τὰ πρὸς τι: περιεκτικὸν γὰρ μάλλον.

(6, 3, 4) Τί οὖν ταῦτὸν ἐν τοῖς τρισί, καὶ τί ἔσται, ὃ ταῦτα ποιεῖ οὐσίαν τὴν ἐν τούτοις; Ἄρα ὑποβάθρα τινὰ τοῖς ἄλλοις; Ἄλλ ἢ μὲν ὑλη ὑποβάθρα καὶ <ἔδρα> δοκεῖ τῷ εἶδει εἶναι, ὥστε τὸ εἶδος οὐκ ἔσται ἐν οὐσίᾳ. Τό τε σύνθετον ἄλλοις ὑποβάθρα καὶ ἔδρα, ὥστε καὶ τὸ εἶδος μετὰ τῆς ὑλης ὑποβεβλήσεται τοῖς συνθέτοις ἢ πᾶσί γε τοῖς μετὰ τὸ σύνθετον, ὅσον ποσῶ, ποιῶ, κινήσει. Ἄλλ ἄρα τὸ μὴ ἑτέρου ὃ λέγεται; Λευκὸν μὲν γὰρ καὶ μέλαν ἄλλου τοῦ λευκωμένου, καὶ τὸ διπλάσιον δὲ ἑτέρου - λέγω δὲ οὐ τοῦ ἡμίσεος εἶναι, ἀλλὰ ζύλον διπλάσιον - καὶ πατήρ ἄλλου ἢ πατήρ ἐστι, καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲ ἄλλου τοῦ ἐν ᾧ, καὶ τόπος δὲ πέρας ἄλλου, καὶ χρόνος μέτρον ἄλλου. Πῦρ δὲ οὐκ ἄλλου, οὐδὲ ζύλον καθὼς ζύλον ἄλλου, οὐδὲ ἄνθρωπος ἄλλου, οὐδὲ Σωκράτης, οὐδὲ ὅλως <ἡ σύνθετος οὐσία> οὐδὲ τὸ κατὰ τὴν οὐσίαν εἶδος ἄλλου, ὅτι οὐκ ἄλλου πάθος ἦν. Οὐ γὰρ τῆς ὑλης εἶδος, τοῦ δὲ συναμφοτέρου μέρος: τὸ δὲ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος καὶ ὁ ἄνθρωπος ταῦτόν: καὶ ἡ ὑλη μέρος ὅλου καὶ ἄλλου ὡς τοῦ ὅλου, οὐχ ὡς ἑτέρου ὄντος ἐκείνου, οὗ λέγεται: λευκὸν δὲ ὃ λέγεται εἶναι, ἑτέρου ἐστίν. Ὁ οὖν ἄλλου ὃν ἐκείνου λέγεται, οὐκ οὐσία: οὐσία τοίνυν, ὃ ὅπερ ἐστὶν αὐτοῦ ἐστιν, ἢ μέρος ὃν τοιούτου συμπληρωτικὸν ἐστὶ συνθέτου: ὄντος μὲν αὐτοῦ ἕκαστον μὲν ἢ ἑκάτερον αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὸ σύνθετον ἄλλον τρόπον ἐκείνου λεγόμενον: ἢ εἰ μὲν μέρος, πρὸς ἄλλο λεγόμενον, καθ' αὐτὸ δὲ φύσει ἐν τῷ εἶναι ὃ ἐστίν, οὐχ ἑτέρου λεγόμενον. Κοινὸν δὲ καὶ τὸ ὑποκείμενον

ἐπί τε τῆς ὕλης καὶ τοῦ εἴδους καὶ τοῦ συναμφοτέρου:
ἀλλὰ ἄλλως μὲν ἢ ὕλη τῷ εἶδει, ἄλλως δὲ τὸ εἶδος τοῖς
πάθεσι καὶ τὸ συναμφοτέρων. Ἡ οὔτε ἢ ὕλη ὑποκείμενον τῷ
εἶδει - τελείωσις γὰρ τὸ εἶδος αὐτῆς καθόσον ὕλη καὶ
καθόσον δυνάμει - οὐδ' αὖ τὸ εἶδος ἐν ταύτῃ: μεθ' οὗ γὰρ
τι ἀπαρτίζει ἐν τι, οὐκ ἔσται θάτερον ἐν θατέρῳ, ἀλλ' ἄμφω
ἢ ὕλη καὶ τὸ εἶδος ὁμοῦ ὑποκείμενα ἄλλω - οἷον ἄνθρωπος
καὶ τις ἄνθρωπος ὑπόκεινται τοῖς πάθεσι καὶ προυπάρχουσι
τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν παρακολουθούντων - καὶ ἀφ' ἧς δὲ
τὰ ἄλλα καὶ δι' ἦν τὰ ἄλλα καὶ περὶ ὃ τὸ πάσχειν καὶ ἀφ'
ἧς τὸ ποιεῖν.

(6, 3, 5) Ἀκουστέον δὲ ταῦτα περὶ τῆς ἐνθάδε οὐσίας λεγο-
μένης: εἰ δὲ πῆ ταῦτα καὶ ἐπ' ἐκείνης συμβαίνει, ἴσως μὲν
κατ' ἀναλογίαν καὶ ὁμωνύμως. Καὶ γὰρ τὸ πρῶτον ὡς πρὸς
τὰ μετ' αὐτὸ λέγεται. Οὐ γὰρ ἀπλῶς πρῶτον, ἀλλ' ἔστιν ὡς
πρὸς ἐκεῖνα ἔσχατα, ἄλλα πρῶτα μετ' ἐκεῖνα. Καὶ τὸ ὑποκεί-
μενον ἄλλως, καὶ τὸ πάσχειν εἰ ἐκεῖ ἀμφισβητεῖται, καὶ εἰ
κάκει, ἄλλο τὸ ἐκεῖ πάσχειν. Καὶ <τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ
εἶναι κατὰ πάσης οὐσίας>, εἰ τὸ <ἐν ὑποκειμένῳ>
εἶναι δεῖ <μὴ ὡς μέρος ὑπάρχειν τοῦ ἐν ᾧ ἔστι>, μὴδ'
οὕτως, ὥστε μὴδὲ συντελεῖν μετ' ἐκείνου εἰς ἐν τι: μεθ' οὗ γὰρ
συντελεῖ εἰς <σύνθετον οὐσίαν>, ἐν ἐκείνῳ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ
οὐκ ἂν εἴη: ὥστε μήτε τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλει εἶναι ὡς ἐν ὑποκειμέ-
νῳ μήτε τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ Σωκράτει μέρος ὄντα Σωκράτους.
Ἐπεὶ οὖν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ, οὐσία: εἰ δὲ λέγομεν <μήτε ἐν ὑποκει-
μένῳ μήτε κατ' ὑποκειμένου>, προσθετέον ὡς ἄλλου,
ἵνα καὶ ὁ ἄνθρωπος λεγόμενος κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου περι-
λαμβάνηται τῷ λόγῳ ἐν τῇ προσθήκῃ τῇ μὴ κατ' ἄλλου.
Ἐπεὶ οὖν τὸν ἄνθρωπον κατηγορῶ τοῦ Σωκράτους, οὕτως
λέγω, οὐχ ὡς τὸ ζύλον λευκόν, ἀλλ' ὡς τὸ λευκὸν λευκόν:
τὸν γὰρ Σωκράτη λέγων ἄνθρωπον τὸν τινὰ ἄνθρωπον λέγω
ἄνθρωπον, κατὰ τοῦ ἐν τῷ Σωκράτει ἀνθρώπου τὸν ἄνθρωπον:
τοῦτο δὲ ταῦτόν τῳ τὸν Σωκράτη Σωκράτη λέγειν, καὶ
ἔτι τῳ κατὰ ζῴου λογικοῦ τοιοῦδε τὸ ζῴον κατηγορεῖν. Εἰ
δέ τις λέγοι <μὴ ἴδιον> εἶναι τῆς <οὐσίας> τὸ μὴ ἐν ὑποκει-
μένῳ εἶναι, <τὴν> γὰρ <διαφορὰν μὴδ' αὐτῆς> <εἶναι τῶν ἐν
ὑποκειμένῳ>, μέρος οὐσίας λαμβάνων <τὸ δίπουν> τοῦτο
<οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ> φησὶν <εἶναι>: ἐπεὶ, εἰ μὴ τὸ δίπουν λαμβάνοι,
ὅ ἐστι τοιαύδε οὐσία, ἀλλὰ διποδίαν, μὴ οὐσίαν λέγων,
ἀλλὰ ποιότητα, ἐν ὑποκειμένῳ ἔσται τὸ δίπουν. Ἄλλ' οὐδὲ ὁ
χρόνος ἐν ὑποκειμένῳ, οὐδ' ὁ τόπος. Ἄλλ' εἰ μὲν τὸ <μέτρον>
λαμβάνεται <κινήσεως> κατὰ τὸ μεμετρημένον, τὸ μέτρον ἐν
τῇ κινήσει ὑπάρξει ὡς ἐν ὑποκειμένῳ, ἢ τε κινήσεις ἐν τῷ κινου-
μένῳ: εἰ δὲ κατὰ τὸ μετροῦν λαμβάνεται, ἐν τῷ μετροῦντι
ἔσται τὸ μέτρον. Ὁ δὲ <τόπος, πέρας τοῦ περιέχοντος>
ὄν, ἐν ἐκείνῳ. Καὶ τὸ περὶ ταύτην τὴν οὐσίαν, περὶ ἧς ὁ

λόγος; Γίνεται ἐναντίως ἢ κατὰ ἐν τούτων ἢ κατὰ πλείω ἢ κατὰ πάντα τὰ εἰρημένα λαμβάνεσθαι τὴν οὐσίαν τὴν τοιαύτην ἐφαρμοσθέντων καὶ τῆ ὕλης καὶ τῷ εἶδει καὶ τῷ συναμφοτέρῳ τῶν εἰρημένων.

(6, 3, 6) Εἰ δέ τις λέγοι, ὡς ταῦτα μὲν ἔστω τεθεωρημένα περὶ τὴν οὐσίαν, ὃ δ' ἔστιν οὐκ εἴρηται, αἰτεῖ ἔτι ἴσως αἰσθητὸν ἰδεῖν τοῦτο: τὸ δ' ἔστι τοῦτο καὶ τὸ εἶναι οὐκ ἂν ὁρῶτο. Τί οὖν; τὸ πῦρ οὐκ οὐσία καὶ τὸ ὕδωρ; Οὐσία οὖν ἑκάτερον, ὅτι ὁράται; οὐ. Ἄλλα τῷ ὕλῃ ἔχειν; οὐ. Ἄλλα τῷ εἶδος; οὐδὲ τοῦτο. Ἄλλ' οὐδὲ τῷ συναμφοτέρον. Ἄλλα τίνι δῆ; τῷ εἶναι. Ἄλλα καὶ τὸ ποσὸν ἔστι, καὶ τὸ ποιὸν ἔστιν. Ἡμεῖς δὲ φήσομεν ἄρα, ὅτι ὁμωνύμως. Ἄλλα τί τὸ [ἔστιν] ἐπὶ πυρὸς καὶ γῆς καὶ τῶν τοιούτων [τὸ ἔστι] καὶ τίς ἡ διαφορὰ τούτου τοῦ ἔστι καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἄλλων; Ἡ ὅτι τὸ μὲν ἀπλῶς εἶναι λέγει καὶ ἀπλῶς ὄν, τὸ δὲ λευκὸν εἶναι. Τί οὖν; τὸ εἶναι τὸ προσκείμενον τῷ λευκῷ ταῦτόν τῷ ἄνευ προσθήκης; Οὐχί, ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτως ὄν, τὸ δὲ κατὰ μετάληψιν καὶ δευτέρως. Τό τε γὰρ λευκὸν προστεθὲν πεποίηκε τὸ ὄν λευκόν, τό τε ὄν τῷ λευκῷ προστεθὲν πεποίηκε [τὸ] λευκὸν ὄν, ὥστε ἑκατέρῳ, τῷ μὲν ὄντι συμβεβηκὸς τὸ λευκόν, τῷ δὲ λευκῷ συμβεβηκὸς τὸ ὄν. Καὶ οὐχ οὕτως λέγομεν, ὡς ἂν εἴποι τις τὸν Σωκράτη λευκὸν καὶ τὸ λευκὸν Σωκράτη; ἐν γὰρ ἀμφοτέροις ὁ Σωκράτης ὁ αὐτός, ἀλλ' ἴσως τὸ λευκὸν οὐ ταῦτόν: ἐπὶ γὰρ τοῦ τὸ λευκὸν Σωκράτης ἐμπεριείληπται ὁ Σωκράτης τῷ λευκῷ, ἐν δὲ τῷ Σωκράτης λευκὸς καθαρῶς συμβεβηκὸς τὸ λευκόν. Καὶ ἐνταῦθα τὸ ὄν λευκὸν συμβεβηκὸς ἔχει τὸ λευκόν, ἐν δὲ τῷ τὸ λευκὸν ὄν τὸ λευκὸν συνειλημμένον τὸ ὄν. Καὶ ὅπως τὸ μὲν λευκὸν ἔχει τὸ εἶναι, ὅτι περὶ τὸ ὄν καὶ ἐν ὄντι: παρ' ἐκείνου οὖν τὸ εἶναι: τὸ δὲ ὄν παρ' αὐτοῦ τὸ ὄν, παρὰ δὲ τοῦ λευκοῦ τὸ λευκόν, οὐχ ὅτι αὐτὸ ἐν τῷ λευκῷ, ἀλλ' ὅτι τὸ λευκὸν ἐν αὐτῷ. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τοῦτο τὸ ὄν τὸ ἐν τῷ αἰσθητῷ οὐ παρ' αὐτοῦ ὄν, λεκτέον, ὅτι παρὰ τοῦ ὄντως ὄντος ἔχει τὸ ὄν, παρὰ δὲ τοῦ ὄντως λευκοῦ ἔχει τὸ λευκὸν εἶναι, κάκεινου τὸ λευκὸν ἔχοντος κατὰ μετάληψιν τοῦ ἐκεῖ ὄντος ἔχοντος τὸ εἶναι.

(6, 3, 7) Εἰ δέ τις λέγοι παρὰ τῆς ὕλης ἔχειν τὰ τῆδε ὅσα ἐπ' αὐτῆς τὸ εἶναι, πόθεν ἔξει ἡ ὕλη τὸ εἶναι καὶ τὸ ὄν ἀπαίτησομεν. Ὅτι δὲ μὴ πρῶτον ἡ ὕλη, εἴρηται ἐν ἄλλοις. Εἰ δέ, ὅτι τὰ ἄλλα οὐκ ἂν συσταίη μὴ ἐπὶ τῆς ὕλης, τὰ αἰσθητὰ φήσομεν. Πρὸ τούτων δὲ οὐσαν ὕστερον πολλῶν εἶναι καὶ τῶν ἐκεῖ πάντων οὐδὲν κωλύει ἀμυδρὸν τὸ εἶναι ἔχουσαν καὶ ἦττον ἢ τὰ ἐφ' αὐτῆς, ὅσω τὰ μὲν λόγοι καὶ μᾶλλον ἐκ τοῦ ὄντος, ἢ δ' ἄλογος παντελῶς, σκια λόγου καὶ ἔκπτωσις λόγου: εἰ δέ τις λέγοι, ὅτι τὸ εἶναι αὕτη δίδωσι τοῖς ἐπ' αὐτῆς, ὥσπερ ὁ Σωκράτης τῷ ἐπ' αὐτοῦ λευκῷ, λεκτέον, ὅτι τὸ

μὲν μᾶλλον ὄν δοίη ἂν τῷ ἦττον ὄντι τὸ [ἦττον] εἶναι, τὸ δὲ ἦττον ὄν οὐκ ἂν δοίη τῷ μᾶλλον ὄντι. Ἄλλ εἰ μᾶλλον ὄν τὸ εἶδος τῆς ὕλης, οὐκέτι κοινόν τι τὸ ὄν κατ ἀμφοῖν, οὐδ ἡ οὐσία γένος ἔχον τὴν ὕλην, τὸ εἶδος, τὸ συναμφοτέρον, ἀλλὰ κοινὰ μὲν πολλὰ αὐτοῖς ἔσται, ἅπερ λέγομεν, διάφορον δ ὅμως τὸ εἶναι. Περὶ γὰρ ἐλαττόνως ὄν μᾶλλον ὄν προσελθὸν τάξει μὲν πρῶτον ἂν εἴη, οὐσία δὲ ὕστερον: ὥστε, εἰ μὴ ἐπίσης τὸ εἶναι τῇ ὕλῃ καὶ τῷ εἶδει καὶ τῷ συναμφοτέρῳ, κοινὸν μὲν οὐκ ἂν ἔτι εἴη ἡ οὐσία ὡς γένος. Ἄλλως μέντοι ἔξει πρὸς τὰ μετὰ ταῦτα, ὡς κοινόν τι πρὸς ἐκεῖνα ἔχουσα τῷ αὐτῶν εἶναι, ὡς ζωῆς ἢ μὲν τις ἀμυδρά, ἢ δὲ ἐναργεστέρα, καὶ εἰκόνων ἢ μὲν τις ὑποτύπωσις, ἢ δὲ ἐξεργασία μᾶλλον. Εἰ δὲ τῷ ἀμυδρῷ τοῦ εἶναι μετροῖ τις τὸ εἶναι, τὸ δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις πλέον ἐφή, τούτῳ πάλιν αὖ κοινὸν ἔσται τὸ εἶναι. Ἄλλὰ μήποτε οὐχ οὕτω δεῖ ποιεῖν.

Ἄλλο γὰρ ἕκαστον ὅλον, ἀλλ οὐ κοινόν τι τὸ ἀμυδρόν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς ζωῆς οὐκ ἂν εἴη κοινόν τι ἐπὶ θρεπτικῆς καὶ αἰσθητικῆς καὶ νοεραῖς. Καὶ ἐνταῦθα τοίνυν τὸ εἶναι ἄλλο τὸ ἐπὶ τῆς ὕλης καὶ εἶδους, καὶ συνάμφω ἀφ ἑνὸς ἄλλως καὶ ἄλλως ῥυέντος. Οὐ γὰρ μόνον δεῖ, εἰ τὸ δεύτερον ἀπὸ τοῦ πρώτου, τὸ δὲ τρίτον ἀπὸ τοῦ δευτέρου, τὸ μὲν μᾶλλον, τὸ δὲ ἐφεξῆς χειρόν καὶ ἔλαττον, ἀλλὰ κἂν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀμφῶ, ἢ δὲ τὸ μὲν μᾶλλον μετασχὼν πυρός, οἶον κέραμος, τὸ δὲ ἦττον, ὥστε μὴ κέραμος γενέσθαι. Τάχα δὲ οὐδ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἡ ὕλη καὶ τὸ εἶδος: διαφορὰ γὰρ καὶ ἐν ἐκείνοις. (6, 3, 8) Ἄλλ ἄρα τὸ μὲν διαιρεῖν εἰς στοιχεῖα ἕαν δεῖ, καὶ μάλιστα περὶ τῆς αἰσθητῆς οὐσίας λέγοντα, ἦν δεῖ αἰσθήσει μᾶλλον ἢ λόγῳ λαμβάνειν, καὶ τὸ ἐξ ὧν σύγκειται μὴ προσποιεῖσθαι - οὐ γὰρ οὐσίαι ἐκεῖνα, ἢ οὐκ ἂν αἰσθηταὶ γε οὐσίαι - ἐνὶ δὲ γένει περιλαμβάνοντα τὸ κοινὸν ἐπὶ λίθου καὶ γῆς καὶ ὕδατος καὶ τῶν ἐκ τούτων φυτῶν, ἢ αἰσθητά, καὶ ζώων ὡσαύτως; Οὐ γὰρ παραλείψεται ἡ ὕλη οὐδὲ τὸ εἶδος: ἢ γὰρ αἰσθητὴ οὐσία ἔχει ταῦτα: ὕλη γὰρ καὶ εἶδος πῦρ καὶ γῆ καὶ τὰ μεταξὺ, τὰ δὲ σύνθετα ἤδη πολλὰ οὐσίαι εἰς ἓν. Καὶ τὸ κοινὸν πᾶσι τούτοις, ἢ τῶν ἄλλων κεχώρισται: ὑποκείμενα γὰρ ταῦτα τοῖς ἄλλοις καὶ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ οὐδὲ ἄλλου: καὶ ὅσα εἴρηται, ὑπάρχει ταύτη. Ἄλλ εἰ ἡ αἰσθητὴ οὐσία οὐκ ἄνευ μεγέθους οὐδ ἄνευ ποιότητος, πῶς ἔτι τὰ συμβεβηκότα χωριοῦμεν; Χωρίζοντες γὰρ ταῦτα, τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα, ξηρότητα, ὑγρότητα, τί τὴν οὐσίαν αὐτὴν θησόμεθα; ποιαὶ γὰρ οὐσίαι αὗται. Ἄλλὰ τί ἔστι, περὶ ὃ συμβαίνει τὰ ποιοῦντα ἐκ τοῦ μόνου οὐσίαν εἶναι ποιὰν οὐσίαν εἶναι; καὶ ἔσται τὸ πῦρ οὐχ ὅλον οὐσία, ἀλλά τι αὐτοῦ, οἶον μέρος; τοῦτο δὲ τί ἂν εἴη; Ἡ ὕλη. Ἄλλὰ ἄρα γε ἡ αἰσθητὴ οὐσία συμφορησίς τις ποιότητων καὶ ὕλης, καὶ ὁμοῦ μὲν πάντα ταῦτα συμπαγέντα ἐπὶ ὕλης μιᾶς οὐσίας, χωρὶς δὲ

ἕκαστον λαμβανόμενον τὸ μὲν ποιόν, τὸ δὲ ποσὸν ἔσται, ἢ ποια πολλά; Καὶ ὁ μὲν ἂν ἐλλείπον μήπω ἀπηρτισμένην ἔα γίνεσθαι τὴν ὑπόστασιν, μέρος τῆσδε τῆς οὐσίας, ὁ δὲ ἂν γενομένη τῇ οὐσίᾳ ἐπισυμβῆ, τὴν οἰκείαν ἔχει τάξιν οὐ κρυπτόμενον ἐν τῷ μίγματι τῷ ποιοῦντι τὴν λεγομένην οὐσίαν; Καὶ οὐ τοῦτό φημι, ὡς ἐκεῖ μετὰ τῶν ἄλλων ὄν ἐστὶν οὐσία, συμπληροῦν ἓνα ὄγκον τοσόνδε καὶ τοιόνδε, ἀλλαχοῦ δὲ μὴ συμπληροῦν ποιόν, ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖ ἕκαστον οὐσίαν, τὸ δὲ ὅλον τὸ ἐν πάντων οὐσίαν. Καὶ οὐ δυσχερα- τέον, εἰ τὴν οὐσίαν τὴν αἰσθητὴν ἐξ οὐκ οὐσιῶν ποιοῦμεν: οὐδὲ γὰρ τὸ ὅλον ἀληθῆς οὐσία, ἀλλὰ μιμούμενον τὴν ἀληθῆ, ἣτις ἄνευ τῶν ἄλλων τῶν περὶ αὐτὴν ἔχει τὸ ὄν καὶ τῶν ἄλλων ἐξ αὐτῆς γινομένων, ὅτι ἀληθῶς ἦν: ὠδὶ δὲ καὶ τὸ ὑποβεβλημένον ἄγονον καὶ οὐχ ἱκανὸν εἶναι ὄν, ὅτι μηδὲ ἐξ αὐτοῦ τὰ ἄλλα, σκια δὲ καὶ ἐπὶ σκιᾷ αὐτῇ οὕση ζωγραφία καὶ τὸ φαίνεσθαι.

(6, 3, 9) Καὶ περὶ μὲν τῆς λεγομένης οὐσίας αἰσθητῆς καὶ γένους ἑνὸς ταύτη. Εἶδη δὲ αὐτοῦ τίνα ἂν τις θεῖτο καὶ πῶς διέλοι; Σῶμα μὲν οὖν τὸ σύμπαν θετέον εἶναι, τούτων δὲ τὰ μὲν ὑλικώτερα, τὰ δὲ ὀργανικά: ὑλικώτερα μὲν πῦρ, γῆ, ὕδωρ, ἀήρ: ὀργανικά δὲ τὰ τῶν φυτῶν καὶ τὰ τῶν ζώων σώματα κατὰ τὰς μορφὰς τὰς παραλλαγὰς σχόντα. Εἶτα εἶδη γῆς λαμβάνειν καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων, καὶ ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν ὀργανικῶν τὰ τε φυτὰ κατὰ τὰς μορφὰς διαι- ροῦντα καὶ τὰ τῶν ζώων σώματα: ἢ τῷ τὰ μὲν ἐπίγεια καὶ ἔγγεια, καὶ καθ' ἕκαστον στοιχεῖον τὰ ἐν αὐτῷ: ἢ τῶν σωμά- των τὰ μὲν κοῦφα, τὰ δὲ βαρέα, τὰ δὲ μεταξὺ, καὶ τὰ μὲν ἐστάναι ἐν μέσῳ, τὰ δὲ περιέχειν ἄνωθεν, τὰ δὲ μεταξὺ: καὶ ἐν τούτων ἕκαστῳ σώματα ἤδη σχήμασι διειλημμένα, ὡς εἶναι σώματα τὰ μὲν ζώων οὐρανίων, τὰ δὲ κατὰ ἄλλα στοι- χεῖα: ἢ κατ' εἶδη διαστησάμενον τὰ τέσσαρα τὸ μετὰ τοῦτο ἄλλον τρόπον ἤδη συμπλέκειν καὶ μιγνύντα τὰς διαφορὰς αὐτῶν κατὰ τοὺς τόπους καὶ τὰς μορφὰς καὶ τὰς μίξεις, ὅσον πύρινα ἢ γῆινα τῷ πλείονι καὶ ἐπικρατοῦντι λεγόμενα. Τὸ δὲ <πρώτασ> καὶ <δευτέρασ> λέγειν - τότε τὸ πῦρ καὶ πῦρ - ἄλλως μὲν ἔχειν διαφορὰν, ὅτι τὸ μὲν καθ' ἕκαστον, τὸ δὲ καθόλου, οὐ μέντοι οὐσίας διαφορὰν: καὶ γὰρ καὶ ἐν ποιῶ τὸ λευκὸν καὶ λευκὸν καὶ τὶς γραμματικὴ καὶ γραμμα- τικῆ." Ἐπειτα τί ἔλαττον ἔχει ἢ γραμματικὴ πρὸς τινὰ γραμμα- τικὴν καὶ ὅλως ἐπιστήμη πρὸς τινὰ ἐπιστήμην; Οὐ γὰρ ἢ γραμματικὴ ὕστερον τῆς τινος γραμματικῆς, ἀλλὰ μάλλον οὕσης γραμματικῆς καὶ ἢ ἐν σοί: ἐπεὶ καὶ ἢ ἐν σοί τίς ἐστὶ τῷ ἐν σοί, αὐτὴ δὲ ταῦτόν τῇ καθόλου. Καὶ ὁ Σωκράτης οὐκ αὐτὸς ἔδωκε τῷ μὴ ἀνθρώπῳ τὸ εἶναι ἀνθρώπῳ, ἀλλ' ὁ ἀνθρώπος τῷ Σωκράτει: μεταλήψει γὰρ ἀνθρώπου ὁ τίς ἀνθρώπος." Ἐπειτα ὁ Σωκράτης τί ἂν εἴη ἢ ἀνθρώπος

τοιόσδε, τὸ δὲ τοιόσδε τί ἂν ἐργάζοιτο πρὸς τὸ μᾶλλον οὐσίαν εἶναι; Εἰ δ' ὅτι τὸ μὲν εἶδος μόνον ὁ ἄνθρωπος, τὸ δὲ εἶδος ἐν ὕλῃ, ἦττον ἄνθρωπος κατὰ τοῦτο ἂν εἴη: ἐν ὕλῃ γὰρ ὁ λόγος χείρων. Εἰ δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος οὐ καθ' αὐτὸ εἶδος, ἀλλ' ἐν ὕλῃ, τί ἔλαττον ἔξει τοῦ ἐν ὕλῃ, καὶ αὐτὸς λόγος τοῦ ἐν τινι ὕλῃ; Ἐτι πρότερον τῇ φύσει τὸ γενικώτερον, ὥστε καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἀτόμου: τὸ δὲ πρότερον τῇ φύσει καὶ ἀπλῶς πρότερον: πῶς ἂν οὖν ἦττον εἴη; Ἀλλὰ τὸ καθ' ἕκαστον πρὸς ἡμᾶς γνωριμώτερον ὄν πρότερον: τοῦτο δ' οὐκ ἐν τοῖς πράγμασι τὴν διαφορὰν ἔχει. Ἐπειτα οὕτως οὐχ εἷς λόγος τῆς οὐσίας: οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς τοῦ πρώτως καὶ δευτέρως, οὐδ' ὑφ' ἐν γένος.

(6, 3, 10) Ἐστι δὲ καὶ οὕτως διαιρεῖν, θερμῶ καὶ ξηρῶ, καὶ ξηρῶ καὶ ψυχρῶ, καὶ ὑγρῶ καὶ ψυχρῶ, ἢ ὅπως βούλεται τὸν συνδυασμὸν εἶναι, εἴτα ἐκ τούτων σύνθεσιν καὶ μίξιν: καὶ ἢ μένειν ἐνταῦθα στάντα ἐπὶ τοῦ συνθέτου, ἢ κατὰ τὸ ἔγγειον καὶ ἐπίγειον, ἢ κατὰ τὰς μορφὰς καὶ κατὰ τὰς τῶν ζῶων διαφοράς, οὐ τὰ ζῶα διαιροῦντα, ἀλλὰ κατὰ τὰ σώματα αὐτῶν ὥσπερ ὄργανα διαιροῦντα. Οὐκ ἄτοπος δὲ ἢ κατὰ τὰς μορφὰς διαφορά, εἴπερ οὐδ' ἢ κατὰ τὰς ποιότητος αὐτῶν διαίρεσις, θερμότης, ψυχρότης καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰ δέ τις λέγοι ἀλλὰ κατὰ ταύτας ποιεῖ τὰ σώματα, καὶ κατὰ τὰς μίξεις φήσομεν ποιεῖν καὶ κατὰ τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα. Ἐπεὶ γὰρ περὶ αἰσθητῆς οὐσίας ὁ λόγος, οὐκ ἄτοπος ἂν εἴη, διαφοραῖς εἰ λαμβάνοιτο ταῖς πρὸς τὴν αἰσθησιν: οὐδὲ γὰρ ὄν ἀπλῶς αὕτη, ἀλλ' αἰσθητὸν ὄν τὸ ὅλον τοῦτο: ἐπεὶ καὶ τὴν δοκοῦσαν ὑπόστασιν αὐτῆς σύνοδον τῶν πρὸς αἰσθησιν ἔφαμεν εἶναι καὶ ἢ πίστις τοῦ εἶναι παρὰ τῆς αἰσθήσεως αὐτοῖς. Εἰ δὲ ἄπειρος ἢ σύνθεσις, κατ' εἶδη τῶν ζῶων διαιρεῖν, οἷον ἀνθρώπου εἶδος τὸ ἐπὶ σώματι: ποιότης γὰρ αὕτη σώματος, τὸ τοιοῦτον εἶδος, ποιότησι δ' οὐκ ἄτοπον διαιρεῖν. Εἰ δ' ὅτι τὰ μὲν ἀπλά, τὰ δὲ σύνθετα εἴπομεν, ἀντιδιαιροῦντες τὸ σύνθετον τῷ ἀπλῶ, ὑλικώτερα εἴπομεν καὶ ὀργανικὰ οὐ προσποιούμενοι τὸ σύνθετον. Ἐστι δ' οὐκ ἀντιδιαίρεσις τὸ σύνθετον πρὸς τὸ ἀπλοῦν εἶναι, ἀλλὰ κατὰ πρώτην διαίρεσιν τὰ ἀπλά τῶν σωμάτων θέντα μίξαντα αὐτὰ ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ὑποβεβηκυίας διαφορὰν συνθέτων ἢ τόποις ἢ μορφαῖς ποιεῖσθαι, οἷον τὰ μὲν οὐράνια, τὰ δὲ γήινα. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς οὐσίας ἢ γενέσεως ταῦτα.

(6, 3, 11) Περὶ δὲ ποσοῦ καὶ ποσότητος, ὡς ἐν ἀριθμῶ δεῖ τίθεσθαι καὶ μεγέθει, καθόσον τοσοῦτον ἕκαστον, ὃ ἔστιν ἐν ἀριθμῶ τῶν ἐνύλων καὶ διαστήματι τοῦ ὑποκειμένου - οὐ γὰρ περὶ χωριστοῦ ποσοῦ ὁ λόγος, ἀλλ' ὃ ποιεῖ τρίπηχυ εἶναι τὸ ζύλον, καὶ ἢ πεμπαῖς ἢ ἐπὶ τοῖς ἵπποις - εἴρηται πολλάκις, ὅτι ταῦτα ποσὰ μόνον λεκτέον, τόπον δὲ καὶ

χρόνον μὴ κατὰ τὸ ποσὸν νενοῆσθαι, ἀλλὰ τὸν μὲν χρόνον τῷ <μέτρων κινήσεως> εἶναι καὶ τῷ πρὸς τι δοτέον αὐτόν, τὸν δὲ τόπον σώματος περιεκτικόν, ὡς καὶ τοῦτον ἐν σχέσει καὶ τῷ πρὸς τι κείσθαι: ἐπεὶ καὶ ἡ κίνησις συνεχῆς καὶ οὐκ ἐν ποσῷ ἐτέθη. Μέγα δὲ καὶ μικρὸν διὰ τί οὐκ ἐν ποσῷ; Ποσότητι γὰρ τι μὲγα τὸ μέγα, καὶ τὸ μέγεθος δὲ οὐ τῶν πρὸς τι, ἀλλὰ τὸ μείζον καὶ τὸ ἔλαττον τῶν πρὸς τι: πρὸς γὰρ ἕτερον, ὡσπερ καὶ τὸ διπλάσιον. Διὰ τί οὖν <ὅρος μικρόν, κέγχρος δὲ μεγάλη>; Ἡ πρῶτον μὲν ἀντὶ τοῦ μικρότερον λέγεται. Εἰ γὰρ πρὸς τὰ ὁμογενῆ ὁμολογεῖται καὶ παρ αὐτῶν εἰρησθαι, ὁμολογεῖται, ὅτι ἀντὶ τοῦ μικρότερον λέγεται. Καὶ μεγάλη κέγχρος οὐκ ἀπλῶς λεγομένη μεγάλη, ἀλλὰ κέγχρος μεγάλη: τοῦτο δὲ ταῦτόν τῶν ὁμογενῶν. τῶν δὲ ὁμογενῶν κατὰ φύσιν ἂν λέγοιτο μείζων. Ἐπειτα διὰ τί οὐ καὶ τὸ καλὸν λέγοιτο ἂν τῶν πρὸς τι; Ἀλλὰ φαμεν καλὸν μὲν καθ' ἑαυτὸ καὶ ποιόν, κάλλιον δὲ τῶν πρὸς τι: καίτοι καὶ καλὸν λεγόμενον φανείη ἂν πρὸς ἄλλο αἰσχρόν, οἷον ἀνθρώπου κάλλος πρὸς θεόν: <πιθήκων>, φησίν, <ὁ κάλλιστος αἰσχρὸς συμβάλλειν ἐτέρῳ γένει>: ἀλλ' ἐφ' ἑαυτοῦ μὲν καλόν, πρὸς ἄλλο δὲ ἢ κάλλιον ἢ τούναντίον. Καὶ ἐνταῦθα τοίνυν ἐφ' ἑαυτοῦ μὲν μέγα μετα[λήψει] μεγέθους, πρὸς ἄλλο δὲ οὐ τοιοῦτον. Ἡ ἀναιρετέον τὸ καλόν, ὅτι ἄλλο κάλλιον αὐτοῦ: οὕτω τοίνυν οὐδ' ἀναιρετέον τὸ μέγα, ὅτι ἔστι τι μείζον αὐτοῦ: ἐπεὶ οὐδὲ τὸ μείζον ὅλως ἂν εἴη μὴ μεγάλου ὄντος, ὡσπερ οὐδὲ κάλλιον μὴ καλοῦ.

(6, 3, 12) Ἀπολειπτέον τοίνυν καὶ ἐναντιότητα εἶναι περὶ τὸ ποσόν: αἱ γὰρ ἐννοιαὶ τὴν ἐναντιότητα συγχωροῦσιν, ὅταν μέγα λέγωμεν καὶ ὅταν μικρόν, ἐναντίας τὰς φαντασίας ποιούσαι, ὡσπερ ὅταν πολλὰ καὶ ὀλίγα: καὶ γὰρ τὰ παραπλήσια περὶ τοῦ ὀλίγα καὶ πολλὰ λεκτέον. <Πολλοὶ> γὰρ οἱ <ἐν τῇ οἰκίᾳ> ἀντὶ τοῦ πλείους: τοῦτο δὲ πρὸς ἄλλο: καὶ <ὀλίγοι ἐν τῷ θεάτρῳ> ἀντὶ τοῦ ἐλάττους. Καὶ δεῖ ὅλως τὰ πολλὰ πολὺ λέγειν πλήθος ἐν ἀριθμῷ - πλήθος δὲ πῶς τῶν πρὸς τι; - τοῦτο δὲ ταῦτόν τῳ ἐπέκτασις ἀριθμοῦ τὸ δὲ ἐναντίον συστολή. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ συνεχῶς τῆς ἐννοίας τὸ συνεχὲς προαγούσης εἰς τὸ πόρρω. Ποσὸν μὲν οὖν, ὅταν τὸ ἐν προέλθῃ καὶ τὸ σημείον. Ἀλλ' ἐὰν μὲν ταχὺ στῆ ἑκάτερον, τὸ μὲν ὀλίγον, τὸ δὲ μικρόν: ἐὰν δ' ἡ πρόοδος προιοῦσα μὴ παύσῃται ταχύ, τὸ μὲν πολὺ, τὸ δὲ μέγα. Τίς οὖν ὅρος; Τίς δὲ καλοῦ; Θερμοῦ δέ; Καὶ ἐνὶ θερμότερον καὶ ἐνταῦθα. Ἀλλὰ λέγεται τὸ μὲν θερμότερον πρὸς τι, τὸ δὲ θερμόν ἀπλῶς ποιόν. Ὀλως δὲ λόγον τινα, ὡσπερ καλοῦ, οὕτω καὶ μεγάλου εἶναι, ὅς μεταληφθεὶς μέγα ποιεῖ, ὡσπερ καλὸν ὁ τοῦ καλοῦ. Ἐναντιότης τοίνυν κατὰ ταῦτα περὶ τὸ ποσόν: κατὰ γὰρ τὸν τόπον οὐκέτι, ὅτι μὴ τοῦ ποσοῦ: ἐπεὶ καί, εἰ τοῦ ποσοῦ ἦν ὁ τόπος, οὐκ ἦν ἐναντίον

τὸ ἄνω τινὶ μὴ ὄντος τοῦ κάτω ἐν τῷ παντί. Ἐν δὲ τοῖς μέρεσι τὸ ἄνω καὶ κάτω λεγόμενον ἄλλο οὐδὲν ἂν σημαίνοι ἢ ἄνωτέρω καὶ κατωτέρω καὶ ὅμοιον τῷ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν: ταῦτα δὲ τῶν πρὸς τι. Συλλαβῆ δὲ καὶ λόγῳ συμβαίνει ποσοῖς εἶναι καὶ ὑποκείσθαι τῷ ποσῷ: φωνὴ γὰρ ποσῆ: αὕτη δὲ κίνησις τις: εἰς κίνησιν οὖν ὅλως ἀνακτέον, ὥσπερ καὶ τὴν πράξιν.

(6, 3, 13) Τὸ μὲν οὖν συνεχὲς ἀπὸ τοῦ διωρισμένου κεχωρίσθαι καλῶς τῷ κοινῷ καὶ τῷ ἰδίῳ ὄρω εἴρηται: τὸ δ' ἐντεῦθεν ἤδη ἐπὶ μὲν ἀριθμοῦ περιττῷ, ἀρτίῳ. Καὶ πάλιν, εἴ τινες διαφοραὶ τούτων ἑκατέρου, ἢ παραλειπτέον τοῖς περὶ ἀριθμὸν ἔχουσιν ἤδη, ἢ δεῖ ταύτας μὲν διαφορὰς τῶν μοναδικῶν ἀριθμῶν τίθεσθαι, τῶν δ' ἐν τοῖς αἰσθητοῖς οὐκέτι. Εἰ δὲ τοὺς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἀριθμοὺς χωρίζει ὁ λόγος, οὐδὲν κωλύει καὶ τούτων τὰς αὐτὰς νοεῖν διαφορὰς. Τὸ δὲ συνεχὲς πῶς, εἰ τὸ μὲν γραμμῆ, τὸ δ' ἐπίπεδον, τὸ δὲ στερεόν; Ἡ τὸ μὲν ἐφ' ἓν, τὸ δ' ἐπὶ δύο, τὸ δ' ἐπὶ τρία, οὐκ εἰς εἶδη διαιρουμένου δόξει, ἀλλὰ καταρίθμησιν μόνον ποιουμένου. Ἐπεὶ γὰρ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς οὕτω λαμβανομένοις κατὰ τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον κοινόν τι ἐπ' αὐτῶν οὐκ ἔστι γένος, οὐδ' ἐπὶ πρώτης καὶ δευτέρας καὶ τρίτης αὔξης κοινόν τι ἔσται. Ἀλλὰ ἴσως καθόσον ποσὸν τὸ ἴσον ἐπ' αὐτοῖς, καὶ οὐ τὰ μὲν μᾶλλον ποσά, τὰ δὲ ἥττον, κὰν τὰ μὲν ἐπὶ πλείω τὰς διαστάσεις ἔχη, τὰ δὲ ἐπ' ἔλαττον. Καὶ ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν τοίνυν, καθόσον πάντες ἀριθμοί, τὸ κοινόν ἂν εἴη: ἴσως γὰρ οὐχ ἡ μονὰς τὴν δυάδα, οὐδ' ἡ δυὰς τὴν τριάδα, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πάντα. Εἰ δὲ μὴ γίνεται, ἀλλ' ἔστιν, ἡμεῖς δ' ἐπινοοῦμεν γινόμενα, ἔστω ὁ μὲν ἐλάττων πρότερος, ὁ δὲ ὕστερος ὁ μείζων: ἀλλὰ καθόσον ἀριθμοὶ πάντες, ὑφ' ἓν. Καὶ ἐπὶ μεγεθῶν τοίνυν τὸ ἐπ' ἀριθμῶν μετενεκτέον: χωριοῦμεν δὲ ἀπ' ἀλλήλων γραμμῆν, ἐπίπεδον, στερεόν, ὃ δὴ κέκληκε <σῶμα>, τῷ διάφορα τῷ εἶδει μεγέθη ὄντα εἶναι. Εἰ δὲ δεῖ ἕκαστον τούτων διαιρεῖν, γραμμῆν μὲν εἰς εὐθύ, περιφερές, ἐλικοειδές, ἐπίπεδον δὲ [εἰς] εὐθύγραμμον καὶ περιφερές σχῆμα, στερεὸν δὲ εἰς στερεὰ σχήματα, σφαῖραν, [εἰς] εὐθυγράμμους πλευράς, καὶ ταῦτα πάλιν, οἷα οἱ γεωμέτραι ποιοῦσι τρίγωνα, τετράπλευρα, καὶ πάλιν ταῦτα εἰς ἄλλα, ἐπισκεπτέον.

(6, 3, 14) Τί γὰρ ἂν φαῖμεν εὐθεῖαν; Οὐ μέγεθος εἶναι;

Ἡ ποιὸν μέγεθος τὸ εὐθὺ φαίη τις ἂν. Τί οὖν κωλύει διαφορὰν εἶναι ἢ γραμμῆ; - οὐ γὰρ ἄλλου τινὸς τὸ εὐθὺ ἢ γραμμῆς - ἐπεὶ καὶ οὐσίας διαφορὰς κομίζομεν παρὰ τοῦ ποιού. Εἰ οὖν γραμμῆ εὐθεῖα, ποσὸν μετὰ διαφορᾶς, καὶ οὐ σύνθετον διὰ τοῦτο ἢ εὐθεῖα ἐξ εὐθύτητος καὶ γραμμῆς: εἰ δὲ σύνθετον, ὡς μετὰ οἰκείας διαφορᾶς. Τὸ δ' ἐκ τριῶν γραμμῶν - τὸ τρίγωνον - διὰ τί οὐκ ἐν τῷ ποσῷ; Ἡ οὐχ

ἀπλῶς τρεῖς γραμμαὶ τὸ τρίγωνον, ἀλλὰ οὕτως ἔχουσιν, καὶ τὸ τετράπλευρον τέσσαρες οὕτως: καὶ γὰρ ἡ γραμμὴ ἢ εὐθεῖα οὕτως καὶ ποσόν. Εἰ γὰρ τὴν εὐθεῖαν οὐ ποσόν μόνον, τί κωλύει καὶ τὴν πεπερασμένην μὴ ποσόν μόνον λέγειν; Ἄλλὰ τὸ πέρασ τῆς γραμμῆς στιγμὴ καὶ οὐκ ἐν ἄλλῳ. Καὶ τὸ πεπερασμένον τοίνυν ἐπίπεδον ποσόν, ἐπεὶ περ γραμμαὶ περατοῦσιν, αἱ πολὺ μᾶλλον ἐν τῷ ποσῷ. Εἰ οὖν τὸ πεπερασμένον ἐπίπεδον ἐν τῷ ποσῷ, τοῦτο δὲ ἢ τετράγωνον ἢ πολὺπλευρον ἢ ἑξάπλευρον, καὶ τὰ σχήματα πάντα ἐν τῷ ποσῷ. Εἰ δὲ ὅτι τὸ τρίγωνον λέγομεν ποιόν καὶ τὸ τετράγωνον, ἐν ποιῷ θησόμεθα, οὐδὲν κωλύει ἐν πλείοσι κατηγορίαις θέσθαι τὸ αὐτό: καθὸ μὲν μέγεθος καὶ τοιόνδε μέγεθος, ἐν τῷ ποσῷ, καθὸ δὲ τοιάνδε μορφήν παρέχεται, ἐν ποιῷ. Ἡ καὶ αὐτὸ τοιάδε μορφή τὸ τρίγωνον, τί οὖν κωλύει καὶ τὴν σφαῖραν ποιόν λέγειν; Εἰ οὖν τις ὁμοσεχωροῖ, τὴν γεωμετρίαν τοίνυν οὐ περὶ μεγέθη, ἀλλὰ περὶ ποιότητα καταγίνεσθαι. Ἄλλ οὐ δοκεῖ τοῦτο, ἀλλ ἡ πραγματεία αὕτη περὶ μεγέθη. Αἱ δὲ διαφοραὶ τῶν μεγεθῶν οὐκ ἀναιροῦσι τὸ μεγέθη αὐτὰ εἶναι, ὥσπερ οὐδ αἱ τῶν οὐσιῶν οὐκ οὐσίας τὰς οὐσίας εἶναι. Ἐτι πᾶν ἐπίπεδον πεπερασμένον, οὐ γὰρ οἶόν τε ἄπειρον εἶναι τι ἐπίπεδον. Ἐτι ὥσπερ, ὅταν περὶ οὐσίαν ποιότητα λαμβάνω, οὐσιώδη ποιότητα λέγω, οὕτω καὶ πολὺ μᾶλλον, ὅταν τὰ σχήματα λαμβάνω, ποσότητος διαφορὰς λαμβάνω. Ἐπειτα, εἰ μὴ ταύτας διαφορὰς μεγεθῶν ληψόμεθα, τίνων θησόμεθα; Εἰ δὲ μεγεθῶν εἰσι διαφοραὶ, τὰ γενόμενα ἐκ τῶν διαφορῶν μεγέθη διάφορα ἐν εἶδεσιν αὐτῶν τακτέον.

(6, 3, 15) Ἄλλὰ πῶς <ἴδιον τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσον καὶ ἄνισον>; Ὁμοια γὰρ τρίγωνα λέγεται - ἢ καὶ ὅμοια λέγεται μεγέθη - καὶ ἡ ὁμοιότης λεγομένη οὐκ ἀναιρεῖ τὸ ὅμοιον καὶ τὸ ἀνόμοιον εἶναι ἐν τῷ ποσῷ: ἴσως γὰρ ἐνταῦθα ἐν τοῖς μεγέθεσι τὸ ὅμοιον ἄλλως καὶ οὐχ ὡς ἐν τῷ ποιῷ. Ἐπειτα οὐκ, εἰ <ἴδιον> εἶπε <τὸ ἴσον καὶ ἄνισον>, ἀνείλε καὶ τὸ ὅμοιον κατηγορεῖν τινων: ἀλλ εἰ εἶπε τὸ <ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον τοῦ ποιῶ>, ἄλλως λεκτέον, ὡς ἔφαμεν, τὸ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ. Εἰ δὲ ταῦτόν τὸ ὅμοιον καὶ ἐπὶ τούτων, ἐπισκέψασθαι δεῖ ἰδιότητος ἄλλας ἑκατέρου τοῦ γένους, τοῦ τε ποσοῦ καὶ τοῦ ποιῶ. Ἡ λεκτέον, τὸ ὅμοιον καὶ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ λέγεσθαι, καθόσον αἱ διαφοραὶ ἐν αὐτῷ, καθόλου δέ, ὅτι συντάττειν δεῖ τὰς συμπληρούσας διαφορὰς τῷ οὐ διαφοραὶ, καὶ μάλιστα, ὅταν μόνου ἐκείνου ἢ διαφορὰ ἢ διαφορὰ. Εἰ δὲ ἐν ἄλλῳ μὲν συμπληροῖ τὴν οὐσίαν, ἐν ἄλλῳ δὲ μὴ, οὐ μὲν συμπληροῖ, συντακτέον, οὐ δὲ μὴ συμπληροῖ, μόνον ἐφ' ἑαυτοῦ ληπτέον: συμπληροῦν δὲ λέγω τὴν οὐσίαν οὐ τὴν ἀπλῶς, ἀλλὰ τὴν τοιάνδε, τοῦ τοιάνδε προσθήκη οὐκ οὐσιώδη δεχομένου. Κάκεινο δὲ ἐπισημαντέον, ὅτι ἴσα

μὲν λέγομεν καὶ τρίγωνα καὶ τετράγωνα καὶ ἐπὶ πάντων σχημάτων, ἐπιπέδων τε καὶ στερεῶν: ὥστε ἴσον τε καὶ ἄνισον κείσθω ἐπὶ ποσοῦ ἴδιον. Ὁμοιον δὲ καὶ ἀνόμοιον, εἰ ἐπὶ ποιῶν, ἐπισκεπτέον.

Περὶ δὲ τοῦ ποιῶν ἐλέχθη, ὡς σὺν ἄλλοις μὲν ὕλη καὶ ποσῶν συμμιχθὲν συμπλήρωσιν ἐργάζεται αἰσθητῆς οὐσίας, καὶ ὅτι κινδυνεύει ἢ λεγομένη αὕτη οὐσία εἶναι τοῦτο τὸ ἐκ πολλῶν, οὐ τί ἀλλὰ ποιὸν μᾶλλον: καὶ ὁ μὲν λόγος εἶναι ὅσον πυρὸς τὸ τί σημαίνων μᾶλλον, ἣν δὲ μορφήν ἐργάζεται, ποιὸν μᾶλλον: καὶ ὁ λόγος ὁ τοῦ ἀνθρώπου τὸ τί εἶναι, τὸ δ' ἀποτελεσθὲν ἐν σώματος φύσει εἶδωλον ὃν τοῦ λόγου ποιόν τι μᾶλλον εἶναι. Ὅσον εἰ ἀνθρώπου ὄντος τοῦ Σωκράτους τοῦ ὄρωμένου ἢ εἰκῶν αὐτοῦ ἢ ἐν γραφῇ χρώματα καὶ φάρμακα ὄντα Σωκράτης λέγοιτο: οὕτως οὖν καὶ λόγου ὄντος, καθ' ὃν Σωκράτης, τὸν αἰσθητὸν Σωκράτη [λέγομεν Σωκράτη]: ἀλλὰ χρώματα καὶ σχήματα ἐκείνων τῶν ἐν τῷ λόγῳ μιμήματα εἶναι: καὶ τὸν λόγον δὲ τοῦτον πρὸς τὸν ἀληθέστατον ἤδη λόγον τὸν ἀνθρώπου τὸ αὐτὸ πεπονθότα εἶναι. Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως.

(6, 3, 16) Ἐκαστον δὲ λαμβανόμενον χωρὶς τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὴν λεγομένην οὐσίαν ποιότητα τὴν ἐν τούτοις εἶναι, οὐ τὸ τί οὐδὲ τὸ ποσὸν οὐδὲ κίνησιν σημαίνοντα, χαρακτῆρα δὲ καὶ τὸ τοιόνδε [καὶ τὸ ὅιον] καὶ τὸ ὁποῖον δηλοῦντα, [ὅιον] καλὸν αἰσχροὺς τὸ ἐπὶ σώματι: ὁμώνυμον γὰρ τὸ καλὸν τὸ τῆδε κάκει, ὥστε καὶ τὸ ποιόν: ἐπεὶ καὶ τὸ μέλαν καὶ τὸ λευκὸν ἄλλο. Ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ σπέρματι καὶ τῷ τοιοῦτῳ λόγῳ πότερα τὸ αὐτὸ ἢ ὁμώνυμον τῷ φαινομένῳ; Καὶ τοῖς ἐκεῖ προσνεμητέον ἢ τοῖς τῆδε; Καὶ τὸ αἰσχροὺς τὸ περὶ τὴν ψυχὴν; Τὸ μὲν γὰρ καλὸν ὅτι ἄλλο, ἤδη δῆλον. Ἀλλ' εἰ ἐν τούτῳ τῷ ποιῶν καὶ ἡ ἀρετή, εἰ ἐν τοῖς τῆδε ποιῶν. Ἡ τὰς μὲν ἐν τοῖς τῆδε ποιῶν, τὰς δὲ ἐν τοῖς ἐκεῖ. Ἐπεὶ καὶ τὰς τέχνας λόγους οὕσας ἀπορήσειεν ἂν τις εἰ ἐν τοῖς τῆδε: καὶ γὰρ εἰ ἐν ὕλῃ λόγοι, ἀλλὰ ὕλη αὐτοῖς ἢ ψυχῇ. Ἀλλ' ὅταν καὶ μετὰ ὕλης, πῶς ἐνταῦθα; Ὅσον κιθαρῳδία: καὶ γὰρ περὶ χορδᾶς καὶ μέρος πῶς τῆς τέχνης ἢ ὠδῆ, φωνὴ αἰσθητή, εἰ μὴ ἄρα ἐνεργείας ταύτας τις, ἀλλ' οὐ μέρη, θεῖτο. Ἀλλ' οὖν ἐνεργεῖαι αἰσθηταί: ἐπεὶ καὶ τὸ καλὸν τὸ ἐν σώματι ἀσώματον: ἀλλ' ἀπέδομεν αὐτὸ αἰσθητὸν ὃν τοῖς περὶ σῶμα καὶ σώματος. Γεωμετρίαν δὲ καὶ ἀριθμητικὴν διττὴν θεμένους τὰς μὲν ὠδὶ ἐν τῷδε τῷ ποιῶν τακτέον, τὰς δὲ αὐτῆς τῆς ψυχῆς πραγματείας πρὸς τὸ νοητὸν ἐκεῖ τακτέον. Καὶ δὴ καὶ μουσικὴν φησιν ὁ Πλάτων καὶ ἀστρονομίαν ὡσαύτως. Τὰς τοίνυν τέχνας περὶ σῶματα ἐχούσας καὶ ὀργάνοις αἰσθητοῖς καὶ αἰσθήσει χρωμένους, εἰ καὶ ψυχῆς εἰσι διαθέσεις, ἐπειδὴ κάτω νεύουσης εἰσίν, ἐν τῷδε τῷ ποιῶν τακτέον. Καὶ δὴ καὶ τὰς πρακτικὰς ἀρετὰς

οὐδὲν κωλύει ἔνταῦθα τὰς οὕτω πραττούσας ὡς πολιτικῶς τὸ πράττειν ἔχειν, ὅσαι μὴ χωρίζουσι τὴν ψυχὴν πρὸς τὰ ἐκεῖ ἄγουσαι, ἀλλ' ἔνταῦθα τὸ καλῶς ἐνεργούσι προηγουμένον τοῦτο, ἀλλ' οὐχ ὡς ἀναγκαῖον τιθέμεναι. Καὶ τὸ ἐν τῷ σπέρματι τοίνυν καλὸν καὶ πολὺ μᾶλλον τὸ μέλαν καὶ τὸ λευκὸν ἐν τούτοις. Τί οὖν; καὶ τὴν ψυχὴν τὴν τοιαύτην, ἐν ἧ οὗτοι οἱ λόγοι, ἐν οὐσίᾳ τῇ τῆδε τάξομεν; Ἡ οὐδὲ ταῦτα σώματα εἶπομεν, ἀλλ' ἐπεὶ περὶ σῶμα καὶ σωμάτων ποιήσεις οἱ λόγοι, ἐν ποιότητι ἐθέμεθα τῇ τῆδε: οὐσίαν δὲ αἰσθητὴν τὸ ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων θέμενοι οὐδαμῶς ἀσώματον οὐσίαν ἐν αὐτῇ τάξομεν. Ποιότητος δὲ ἀσωμάτους ἀπάσας λέγοντες ἐν αὐτῇ πάθη ὄντα νενευκότα τῆδε ἐνηριθμήσαμεν καὶ λόγους ψυχῆς τινος: τὸ γὰρ πάθος μεμερισμένον εἰς δύο, εἷς τε τὸ περὶ ὃ ἐστὶ καὶ ἐν ᾧ ἐστὶ, τῇ ψυχῇ, ἐδίδομεν ποιότητι οὐ σωματικῇ οὕση, περὶ σῶμα δὲ οὕση: οὐκέτι δὲ τὴν ψυχὴν τῆδε τῇ οὐσίᾳ, ὅτι τὸ πρὸς σῶμα αὐτῆς πάθος ἤδη δεδωκότες ἤμεν ποιῶ: ἄνευ δὲ τοῦ πάθους καὶ τοῦ λόγου νοουμένην τῷ ὄθην ἐστὶν ἀποδεδώκαμεν οὐδεμίαν οὐσίαν ὅπως οὖν νοητὴν ἔνταῦθα καταλιπόντες.

(6, 3, 17) Εἰ μὲν οὖν οὕτω δοκεῖ, διαιρετέον τὰς μὲν ψυχικὰς, τὰς δὲ σωματικὰς, ὡς σώματος οὕσας ποιότητος. Εἰ δὲ τὰς ψυχικὰς ἀπάσας ἐκεῖ τις βούλεται, ταῖς αἰσθήσεσι τὰς τῆδε ποιότητος ἐστὶ διαιρεῖν, τὰς μὲν δι' ὁμμάτων, τὰς δὲ δι' ὠτων, τὰς δὲ δι' ἀφῆς, γεύσεως, ὀσφρήσεως: καὶ τούτων εἰ τινες διαφοραὶ, ὅψεσι μὲν χρώματα, ἀκοαῖς δὲ φωνάς, καὶ ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσι: φωνὰς δέ, ἧ ποιαί, ἡδύ, τραχύ, λείον. Ἐπεὶ δὲ τὰς διαφορὰς τὰς περὶ τὴν οὐσίαν ποιότησι διαιρούμεθα καὶ τὰς ἐνεργείας καὶ τὰς πράξεις καλὰς ἢ αἰσχροὺς καὶ ὅλως τοιάσδε - τὸ γὰρ ποσὸν ἢ ὀλιγάκις εἰς τὰς διαφορὰς τὰς εἶδη ποιούσας ἢ οὐδαμοῦ - καὶ τὸ ποσὸν δὲ ποιότησι ταῖς αὐτῶν οἰκείαις, πῶς ἂν τις καὶ τὸ ποιὸν διέλοι κατ' εἶδη, ἀπορήσειεν ἂν τις, ποίαις χρώμενος διαφοραῖς καὶ ἐκ ποίου γένους. Ἄτοπον γὰρ ἑαυτῷ καὶ ὅμοιον, ὥσπερ ἂν εἰ τις διαφορὰς οὐσίας οὐσίας πάλιν αὖ λέγοι. Τίνι οὖν τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν; Τίνι δὲ τὰ χρώματα ὅλως; Ἀπὸ χυμῶν καὶ τῶν ἀπτικῶν ποιότητων; Εἰ δὲ τοῖς διαφοροῖς αἰσθητηρίοις ταῦτα, οὐκ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις ἢ διαφορᾷ. Ἄλλα τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν αἰσθησιν πῶς; Εἰ δὲ ὅτι τὸ μὲν συγκριτικόν, τὸ δὲ διακριτικόν ὁμμάτων, τὸ δὲ διακριτικόν γλώττης καὶ συγκριτικόν, πρῶτον μὲν ἀμφισβητεῖται καὶ περὶ αὐτῶν τῶν παθῶν, εἰ διακρίσεις τινὲς καὶ συγκρίσεις ταῦτα: ἔπειτα οὐκ αὐτὰ οἷς διαφέρει εἴρηκεν. Εἰ δὲ τις λέγοι οἷς δύνανται - καὶ οὐκ ἄλογον δὲ οἷς δύνανται - ἐκεῖνο ἴσως λεκτέον, ὡς οἷς δύνανται διαιρετέον τὰ μὴ ὁρώμενα, οἷον τὰς ἐπιστήμας:

αἰσθητὰ δὲ ταῦτα ὄντα διὰ τί ἐξ ὧν ποιεῖ; Καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις δὲ διαιροῦντες οἷς δύνανται, καὶ ὅλως ταῖς τῆς ψυχῆς δυνάμεσι διαστησάμενοι ὡς ἕτεροι ἐξ ὧν ποιούσιν, ἔχομεν λόγῳ διαφορὰς αὐτῶν λαμβάνειν, οὐ μόνον περὶ ἅ, ἀλλὰ καὶ λόγους αὐτῶν ὁρῶντες. Ἡ τὰς μὲν τέχνας ἔξομεν τοῖς λόγοις αὐτῶν καὶ τοῖς θεωρήμασι, τὰς δὲ ἐπὶ σώμασι ποιότητος πῶς; Ἡ κάκει ἐπὶ τῶν λόγων τῶν διαφόρων πῶς ἕτεροι, ζητήσκειν ἂν τις. Καὶ γὰρ φαίνεται τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος διαφέρειν: ἀλλὰ τί, ζητοῦμεν. (6, 3, 18) Ἀλλὰ γὰρ ταῦτα ἅπαντα τὰ ἀπορηθέντα δεικνύει ὡς τῶν ἄλλων δεῖ διαφορὰς ζητεῖν, αἷς χωριούμεν ἀπ ἀλλήλων ἕκαστα, τῶν δὲ διαφορῶν διαφορὰς καὶ ἀδύνατον καὶ ἄλογον: οὔτε γὰρ οὐσίας οὐσιῶν οὔτε ποσοῦ ποσότητος οὔτε ποιότητος ποιοτήτων οὔτε διαφορὰς διαφορῶν οἶόν τε. Ἄλλ' ἀνάγκη, οὗ ἐγχωρεῖ, τοῖς ἔξωθεν ἢ τοῖς ποιητικοῖς ἢ τοῖς τοιούτοις: οὗ δὲ μηδὲ ταῦτα, οἷον πράσιον ὠχροῦ, ἐπειδὴ λευκοῦ καὶ μέλανος λέγουσι, τί ἂν τις εἴποι; Ἀλλὰ γὰρ, ὅτι ἕτερα, ἢ αἰσθησις ἢ ὁ νοῦς ἔρει, καὶ οὐ δώσουσι λόγον, ἢ μὲν αἰσθησις, ὅτι μηδ' αὐτῆς ὁ λόγος, ἀλλὰ μόνον μηνύσει διαφόρους ποιήσασθαι, ὁ δὲ νοῦς ἐν ταῖς αὐτοῦ ἐπιβολαῖς ἀπλαῖς καὶ οὐ λόγοις χρῆται πανταχοῦ, ὡς λέγειν ἕκαστον τόδε τόδε, τόδε τόδε: καὶ ἔστιν ἑτερότης ἐν ταῖς κινήσεσιν αὐτοῦ διαιρούσα θάτερον ἀπὸ θατέρου οὐχ ἑτερότητος αὐτῆ δεομένη. Αἱ τοίνυν ποιότητες πότερα διαφοραὶ πᾶσαι γένοιτο ἂν ἢ οὐ; Λευκότης μὲν γὰρ καὶ ὅλως αἱ χροαὶ καὶ [αἱ] περὶ ἀφῆν καὶ χυμοὺς γένοιτο ἂν διαφοραὶ ἐτέρων καὶ εἶδη ὄντα, γραμματικὴ δὲ καὶ μουσικὴ πῶς; Ἡ τῷ τὴν μὲν γραμματικὴν ψυχὴν, τὴν δὲ μουσικὴν, καὶ μάλιστα, εἰ φύσει εἶεν, ὥστε καὶ εἰδοποιοὺς διαφορὰς γίνεσθαι. Καὶ εἰ εἴη τις οὖν διαφορὰ, ἐκ τούτου τοῦ γένους ἢ καὶ ἐξ ἄλλου: καὶ εἰ ἐκ ταύτου γένους, τῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους, οἷον ποιοτήτων ποιότητος. Ἀρετὴ γὰρ καὶ κακία ἢ μὲν γὰρ ἔξις τοιάδε, ἢ δὲ τοιάδε: ὥστε ποιοτήτων οὐσῶν τῶν ἔξεων αἱ διαφοραὶ ποιότητες: εἰ μὴ τις φαίη τὴν μὲν ἔξιν ἄνευ τῆς διαφορᾶς μὴ ποιότητα εἶναι, τὴν δὲ διαφορὰν τὴν ποιότητα ποιεῖν. Ἀλλ' εἰ τὸ γλυκὺ ὠφέλιμον, βλαβερὸν δὲ τὸ πικρὸν, σχέσει, οὐ ποιότητι, διαιρεῖ. Τί δ' εἰ τὸ γλυκὺ παχύ, τὸ δὲ αἰσθηρὸν λεπτόν; Οὐ τί ἦν γλυκὺ ἴσως λέγει παχύ, ἀλλ' ὧ ἢ ἡ γλυκύτης: καὶ ἐπὶ τοῦ αἰσθηροῦ ὁ αὐτὸς λόγος. Ὡστε εἰ πανταχοῦ μὴ ποιότητος ποιότης διαφορὰ σκεπτέον, ὥσπερ οὐδὲ οὐσίας οὐσία, οὐδὲ ποσοῦ ποσότης. Ἡ τὰ πέντε τῶν τριῶν διαφέρει δυσὶν. Ἡ ὑπερέχει δυσί, διαφέρει δ' οὐ λέγεται: πῶς γὰρ ἂν καὶ διαφέρει δυσὶν ἐν τοῖς τρισίν; Ἀλλ' οὐδὲ κίνησις κινήσεως κινήσει διαφέρει ἂν, οὐδ' ἐπὶ τῶν ἄλλων ἂν τις εὔροι. Ἐπὶ δὲ τῆς ἀρετῆς καὶ κακίας τὸ ὅλον πρὸς τὸ ὅλον

ληπτέον, καὶ οὕτως αὐτοῖς διοίσει. Τὸ δὲ ἐκ ταύτου γένους, τοῦ ποιού, καὶ μὴ ἐξ ἄλλου, εἴ τις διαιροῖ τῷ τὴν μὲν περὶ ἡδονάς, τὴν δὲ περὶ ὀργάς, καὶ τὴν μὲν περὶ καρποῦ κομιδὴν, καὶ οὕτω παραδέξαιτο καλῶς ὠρίσθαι, δῆλον ὅτι ἔστι διαφορὰς εἶναι καὶ μὴ ποιότητος.

(6, 3, 19) Τῇ δὲ ποιότητι συντακτέον, ὥσπερ ἐδόκει, καὶ τοὺς κατ' αὐταῖς ποιούς, καθόσον ποιότης περὶ αὐτούς, οὐ προσποιουμένους αὐτούς, ἵνα μὴ κατηγορίαι δύο, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀνιόντας ἀπ' αὐτῶν, ἀφ' οὗ λέγονται. Τὸ δὲ οὐ λευκόν, εἰ μὲν σημαίνει ἄλλο χρῶμα, ποιότης: εἰ δὲ ἀπόφασις μόνον εἴη, [πραγμάτων ἢ ἐξαρίθμησις] οὐδὲν ἂν εἴη, εἰ μὴ φωνὴ ἢ ὄνομα ἢ λόγος γινομένου κατ' αὐτοῦ πράγματος: καὶ εἰ μὲν φωνή, κίνησις τις, εἰ δὲ ὄνομα ἢ λόγος, πρὸς τι, καθὸ σημαντικά. Εἰ δὲ μὴ μόνον πραγμάτων ἢ ἐξαρίθμησις κατὰ γένος, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὰ λεγόμενα καὶ τὰ σημαίνοντα, τίνος ἕκαστον γένους σημαντικόν, ἐροῦμεν τὰ μὲν τίθεσθαι αὐτὰ μόνον δηλοῦντα, τὰ δὲ ἀναιρεῖν αὐτά. Καίτοι βέλτιον ἴσως τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν μὴ συναριθμεῖν τὰς γε καταφάσεις διὰ τὸ σύνθετον μὴ συναριθμοῦντας. Τὰς δὲ στερήσεις πῶς; [τὰς δὲ στερήσεις] Εἰ ὧν αἱ στερήσεις ποιότητες, καὶ αὐταὶ ποιότητες, οἷον νωδὸς ἢ τυφλός. Ὁ δὲ γυμνός καὶ ἡμφιεσμένος οὐδέτερος ποιός, ἀλλὰ μᾶλλον πῶς ἔχων: ἐν σχέσει οὖν τῇ πρὸς ἄλλο. Πάθος δὲ τὸ μὲν ἐν τῷ πάσχειν ἔτι οὐ ποιότης, ἀλλὰ τις κίνησις: τὸ δὲ ἐν τῷ πεπονθέναι καὶ ἔχειν μένον ἤδη τὸ πάθος ποιότης: εἰ δὲ μὴ ἔχοι ἔτι τὸ πάθος, λέγοιτο δὲ πεπονθέναι, κεκινήσθαι: τοῦτο δὲ ταῦτόν τῷ ἦν ἐν κινήσει. Δεῖ δὲ μόνον κίνησιν νοεῖν ἀφαιροῦντα τὸν χρόνον: οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τὸ νῦν προσλαμβάνειν προσήκει. Τὸ δὲ καλῶς καὶ τὰ τοιαῦτα εἰς μίαν νόησιν τὴν τοῦ γένους ἀνακτέον. Εἰ δὲ τὸν μὲν ἐρυθρίαν εἰς τὸ ποιὸν ἀνακτέον, τὸν δὲ ἐρυθρὸν μηκέτι, ἐπισκεπτέον. Τὸ μὲν γὰρ ἐρυθραίνεσθαι ὀρθῶς οὐκ ἀνακτέον: πάσχει γὰρ ἢ ὅλως κινεῖται: εἰ δὲ μηκέτι ἐρυθραίνεται, ἀλλ' ἤδη ἔστι, διὰ τί οὐ ποιός; Οὐ γὰρ χρόνῳ ὁ ποιός - ἢ τί νι ὀριστέον; - ἀλλὰ τῷ τοιῶδε, καὶ ἐρυθρὸν λέγοντες ποιὸν λέγομεν: ἢ οὕτως τὰς ἕξεις μόνως ποιότητος ἐροῦμεν, τὰς δὲ διαθέσεις οὐκέτι. Καὶ θερμὸς τοίνυν οὐχ ὁ θερμαινόμενος, καὶ νοσῶν οὐχ ὁ ἀγόμενος εἰς νόσον.

(6, 3, 20) Ὁρᾶν δὲ δεῖ, εἰ μὴ πάση ποιότητί ἐστὶ τις ἄλλη ἐναντία: ἐπεὶ καὶ τὸ μέσον τοῖς ἄκροις δοκεῖ ἐπ' ἀρετῆς καὶ κακίας ἐναντίον εἶναι. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρωμάτων τὰ μεταξύ οὐχ οὕτως. Εἰ μὲν οὖν, ὅτι μίξεις τῶν ἄκρων τὰ μεταξύ, ἔδει μὴ ἀντιδιαιρεῖν, ἀλλὰ λευκῷ καὶ μέλανι, τὰ δ' ἄλλα συνθέσεις. Ἡ τῷ μίαν τινα ἄλλην ἐπὶ τῶν μεταξύ, κἂν ἐκ συνθέσεως ἢ θεωρεῖσθαι, ἀντιτίθεμεν. Ἡ ὅτι δὲ τὰ ἐναντία οὐ μόνον διαφέρει, ἀλλὰ καὶ πλεῖστον. Ἀλλὰ κινδου-

νεύει τὸ πλείστον διαφέρειν λαμβάνεσθαι ἐν τῷ θέσθαι ἤδη ταῦτα τὰ μεταξύ: ἐπεὶ, εἴ τις ταύτην τὴν διάταξιν ἀφέλοι, τίνι τὸ πλείστον ὀριεῖ; Ἡ ὅτι τὸ φαῖδον ἐγγυτέρω τοῦ λευκοῦ μάλλον ἢ τὸ μέλαν: καὶ τοῦτο παρὰ τῆς ὕψεως μηνύεται, καὶ ἐπὶ τῶν χυμῶν ὡσαύτως, θερμόν, ψυχρόν, τὸ μηδέτερον μεταξύ: ἀλλ' ὅτι μὲν οὕτως ὑπολαμβάνειν εἰθίσμεθα, δῆλον, τάχα δ' ἂν τις ἡμῖν οὐ συγχωροί ταῦτα: τὸ δὲ λευκὸν καὶ τὸ ξανθὸν καὶ ὀτιοῦν πρὸς ὀτιοῦν ὁμοίως πάντη ἕτερα ἀλλήλων εἶναι καὶ ἕτερα ὄντα ποῖα ἐναντία εἶναι. Οὐδὲ γὰρ τῷ εἶναι μεταξύ αὐτῶν, ἀλλὰ τούτῳ ἢ ἐναντιότης. Ὑγιεία γούν καὶ νόσῳ οὐδὲν παρεμπέπτωκε μεταξύ, καὶ ἐναντία: ἢ ὅτι τὰ γινόμενα ἐξ ἑκατέρου πλείστην παραλλαγὴν ἔχει. Καὶ πῶς πλείστην ἔστιν εἰπεῖν μὴ οὐσῶν ἐν τοῖς μέσοις ἐλαττόνων; Οὐκ ἔστιν οὖν ἐπὶ ὑγιείας καὶ νόσου πλείστον εἰπεῖν. Ἄλλῳ τοίνυν τὸ ἐναντίον, οὐ τῷ πλείστον, ὀριστέον. Εἰ δὲ τῷ πολλῷ, εἰ μὲν τὸ πολὺ ἀντὶ τοῦ πλέον πρὸς ἐλαττόν, πάλιν τὰ ἄμεσα ἐκφεύζεται: εἰ δ' ἀπλῶς πολὺ, ἐκάστη φύσει πολὺ ἀφεστάναι συγχωρηθέντος, μὴ τῷ πλείονι μετρεῖν τὴν ἀπόστασιν. Ἄλλ' ἐπισκεπτέον, πῶς τὸ ἐναντίον. Ἄρ' οὖν τὰ μὲν ἔχοντά τινα ὁμοιότητα - λέγω δὲ οὐ κατὰ τὸ γένος οὐδὲ πάντως τῷ μεμίχθαι ἄλλαις οἷον μορφαῖς αὐτῶν - ἢ πλείονα ἢ ἐλάττονα οὐκ ἐναντία, ἀλλ' οἷς μηδὲν ταῦτόν κατὰ τὸ εἶδος, ἐναντία; Καὶ προσθετέον δέ: ἐν γένει τῷ ποιῶ. Ἐντεῦθεν γὰρ καὶ τὰ μὲν ἄμεσα τῶν ἐναντίων, οἷς μηδὲν εἰς ὁμοίωσιν, οὐκ ὄντων ἄλλων τῶν οἷον ἐπαμφοτερίζόντων καὶ ὁμοιότητα πρὸς ἄλληλα ἔχόντων, τῶν δὲ τινῶν μόνων μὴ ἔχόντων. Εἰ τοῦτο, οἷς μὲν ἔστι κοινότης ἐν τοῖς χρώμασιν, οὐκ ἂν εἴη ἐναντία. Ἄλλ' οὐδὲν κωλύσει μὴ πᾶν μὲν παντί, ἄλλο δὲ ἄλλῳ οὕτως εἶναι ἐναντίον, καὶ ἐπὶ χυμῶν ὡσαύτως. Ταῦτα μὲν οὕτω διηπορήσθω.

Περὶ δὲ τοῦ μάλλον ἐν μὲν τοῖς μετέχουσιν ὅτι ἔστιν, ἐδόκει, ὑγιεία δὲ αὐτὴ καὶ δικαιοσύνη ἠπορεῖτο. Εἰ δὴ πλάτος ἔχει τούτων ἐκάστη αὐτῶν, καὶ τὰς ἕξεις αὐτὰς δοτέον: ἐκεῖ δ' ἕκαστον τὸ ὅλον καὶ οὐκ ἔχει τὸ μάλλον.

(6, 3, 21) Περὶ δὲ κινήσεως, εἰ δεῖ γένος θέσθαι, ὥδ' ἂν τις θεωρήσειε: πρῶτον μὲν, εἰ μὴ εἰς ἄλλο γένος ἀνάγειν προσῆκεν, ἔπειτα, εἰ μηδὲν ἄνωθεν αὐτῆς ἐν τῷ τί ἐστι κατηγοροῖτο, εἴτα, εἰ πολλὰς διαφορὰς λαβοῦσα εἶδη ποιήσει.

Εἰς ποῖόν τις γένος αὐτὴν ἀνάξει; Οὔτε γὰρ οὐσία οὔτε ποιότης τῶν ἔχόντων αὐτῆς: οὐ μὴν οὐδ' εἰς τὸ ποιεῖν - καὶ γὰρ ἐν τῷ πάσχειν πολλὰ κινήσεις - οὐδ' αὖ εἰς τὸ πάσχειν, ὅτι πολλὰ κινήσεις ποιήσεις: ποιήσεις δὲ καὶ πείσεις εἰς ταύτην. Οὐδ' αὖ εἰς τὸ πρὸς τι ὀρθῶς, ὅτι τινὸς ἢ κίνησις καὶ οὐκ ἐφ' αὐτῆς: οὕτω γὰρ ἂν καὶ τὸ ποιὸν ἐν τῷ πρὸς τι: τινὸς γὰρ ἢ ποιότης καὶ ἐν τινι: καὶ τὸ ποσὸν ὡσαύτως. Εἰ δ' ὅτι ὄντα ἐκεῖνά τινα, κἂν τινος ἢ καθ' ὅ ἐστι, τὸ μὲν

ποιότης, τὸ δὲ ποσότης εἴρηται, τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐπειδή, καὶν τινος ἢ κίνησις ἦ, ἔστι τι πρὸ τοῦ τινος εἶναι, ὃ ἔστιν ἐφ' αὐτοῦ ληπτέον ἂν εἴη. Ὡς γὰρ πρὸς τι δεῖ τίθεσθαι οὐχ ὃ ἔστιν, εἴτ' ἄλλου ἔστιν, ἀλλ' ὃ ἢ σχέσις ἀπογεννᾶ οὐδενὸς ὄντος ἄλλου παρὰ τὴν σχέσιν καθὸ λέγεται, οἷον τὸ διπλάσιον καθὸ λέγεται διπλάσιον ἐν τῇ πρὸς τὸ πηχυαῖον παραβολῇ τὴν γένεσιν λαβὼν καὶ τὴν ὑπόστασιν οὐδὲν νοούμενον πρὸ τούτου ἐν τῷ πρὸς ἕτερον παραβεβλήσθαι ἔσχε τοῦτο λέγεσθαι τε καὶ εἶναι. Τί οὖν ἔστι τοῦτο, ὃ ἑτέρου ὄν ἔστι τι, ἵνα καὶ ἑτέρου ἦ, ὡς τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν καὶ ἡ οὐσία; Ἡ πρότερον, ὅτι μηδὲν πρὸ αὐτοῦ ὡς γένος κατηγορεῖται, ληπτέον. Ἀλλ' εἰ τὴν μεταβολὴν τις λέγει πρὸ κινήσεως εἶναι, πρῶτον μὲν ἢ ταῦτ' ὅν λέγει ἢ γένος λέγων ἐκεῖνο ποιήσει ἕτερον παρὰ τὰ πρόσθεν εἰρημένα: εἴτα δῆλον, ὅτι ἐν εἴδει τὴν κίνησιν θήσεται καὶ τι ἕτερον ἀντιθήσει τῇ κινήσει, τὴν γένεσιν ἴσως, μεταβολὴν τινα κάκεινην λέγων, κίνησιν δὲ οὐ. Διὰ τί οὖν οὐ κίνησις ἢ γένεσις; Εἰ μὲν γάρ, ὅτι μήπω ἔστι τὸ γινόμενον, κίνησις δὲ οὐ περὶ τὸ μὴ ὄν, οὐδ' ἂν μεταβολὴ δηλονότι ἂν εἴη ἢ γένεσις. Εἰ δ' ὅτι ἢ γένεσις ἔστιν οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀλλοίωσις τις καὶ αὔξη τῷ ἀλλοιουμένων τινῶν καὶ αὔξομένων τὴν γένεσιν εἶναι, τὰ πρὸ τῆς γενέσεως λαμβάνει. Δεῖ δὲ τὴν γένεσιν ἐν τούτοις ἕτερόν τι εἶδος λαβεῖν. Οὐ γὰρ ἐν τῷ ἀλλοιούσθαι παθητικῶς τὸ γίνεσθαι καὶ ἢ γένεσις, οἷον θερμαίνεσθαι ἢ λευκαίνεσθαι - ἔστι γὰρ τούτων γενομένων μήπω τὴν ἀπλῶς γένεσιν γεγενῆσθαι, ἀλλὰ τι γίνεσθαι, αὐτὸ τοῦτο τὸ ἡλλοιωῖσθαι - ἀλλ' ὅταν [εἶδος τι λαμβάνη] ζῶον ἢ φυτὸν [ὅταν εἶδος τι λαμβάνη]. Εἶποι δ' ἂν τις τὴν μεταβολὴν μᾶλλον ἀρμόττειν ἐν εἴδει τίθεσθαι ἢ τὴν κίνησιν, ὅτι τὸ μὲν τῆς μεταβολῆς ἄλλο ἀνθ' ἑτέρου ἐθέλει σημαίνειν, τὸ δὲ τῆς κινήσεως ἔχει καὶ τὴν οὐκ ἐκ τοῦ οὐκείου μετάστασιν, ὡσπερ ἢ τοπικὴ κίνησις. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο βούλεται τις, ἀλλ' ἢ μάθησις καὶ ἢ κιθάρισις, ἢ ὄλως ἢ ἀφ' ἕξεως κίνησις. Ὡστε εἶδος τι ἂν εἴη κινήσεως μᾶλλον ἢ ἀλλοίωσις ἐκστατικὴ τις οὔσα κίνησις.

(6, 3, 22) Ἀλλ' ἔστω ταῦτ' ὅν νοούμενον τὸ τῆς ἀλλοιώσεως κατὰ τὸ παρακολουθεῖν τῇ κινήσει τὸ ἄλλο. Τί οὖν δεῖ λέγειν τὴν κίνησιν; Ἐστω δὴ ἢ κίνησις, ὡς τύπῳ εἶπειν, ἢ ἐκ δυνάμεως ὁδοῦ εἰς ἐκεῖνο, ὃ λέγεται δύνασθαι. Ὀντος γὰρ [τοῦ] δυνάμει τοῦ μέν, ὅτι ἦκοι ἂν εἰς εἶδος τι, οἷον δυνάμει ἀνδριάς, τοῦ δέ, ὅτι ἦκοι ἂν εἰς ἐνέργειαν, οἷον τὸ βαδιστικόν, ὅταν τὸ μὲν προίη εἰς ἀνδριάντα, ἢ πρόδος κίνησις, τὸ δ' ἐν τῷ βαδίσειν ἦ, τὸ βαδίσειν αὐτὸ κίνησις: καὶ ὄρχησις ἐπὶ τοῦ δυνάμενου ὄρχεσθαι, ὅταν ὄρχῃται. Καὶ ἐπὶ μὲν τινι κινήσει τῇ εἰς ἀνδριάντα εἶδος ἄλλο ἐπιγίνεται, ὃ εἰργάσατο ἢ κίνησις, τὸ δὲ ὡς ἀπλοῦν εἶδος ὃν τῆς δυνά-

μεως, ἡ ὄρχησις, οὐδὲν ἔχει μετ' αὐτὴν παυσαμένης τῆς
 κινήσεως. Ὡστε, εἴ τις λέγοι τὴν κίνησιν εἶδος ἐρηγορὸς
 ἀντίθετον τοῖς ἄλλοις εἶδεσι τοῖς ἐστηκόσιν, ἢ τὰ μὲν μένει,
 τὸ δὲ οὐ, καὶ αἴτιον τοῖς ἄλλοις εἶδεσιν, ὅταν μετ' αὐτὴν τι
 γίνηται, οὐκ ἂν ἄτοπος εἴη. Εἰ δὲ καὶ ζῶν τις λέγοι
 σωμάτων ταύτην, περὶ ἧς ὁ λόγος νῦν, τὴν γε κίνησιν ταύτην
 ὁμώνυμον δεῖ λέγειν ταῖς νοῦ καὶ ψυχῆς κινήσεσιν. Ὅτι δὲ
 γένος ἐστίν, οὐχ ἦττον ἂν τις καὶ ἐκ τοῦ μὴ ῥάδιον εἶναι
 ὀρισμῶ ἢ καὶ ἀδύνατον εἶναι λαβεῖν πιστώσαιτο. Ἀλλὰ πῶς
 εἶδος τι, ὅταν πρὸς τὸ χεῖρον ἢ κίνησις ἢ ὅλως παθητικὴ ἢ
 κινήσις; Ἡ ὅμοιον, ὥσπερ ἂν ἡ θέρμανσις τὰ μὲν αὐξή ἢ
 παρὰ τοῦ ἡλίου, τὰ δ' εἰς τοῦναντίον ἄγῃ, καὶ ἢ κοινόν τι ἢ
 κινήσις καὶ ἢ αὐτὴ ἐπ' ἀμφοῖν, τοῖς δὲ ὑποκειμένοις τὴν
 διαφορὰν τὴν δοκοῦσαν ἔχη. Ὑγίανσις οὖν καὶ νόσανσις
 ταῦτόν; Ἡ καθόσον μὲν κινήσις ταῦτόν: τίτι δὲ διοίσει;
 Πότερα τοῖς ὑποκειμένοις ἢ καὶ ἄλλω; Ἀλλὰ τοῦτο
 ὕστερον, ὅταν περὶ ἀλλοιώσεως ἐπισκοπῶμεν. Νῦν δὲ τί
 ταῦτόν ἐν πάσῃ κινήσει σκεπτέον: οὕτω γὰρ ἂν καὶ γένος
 εἴη. Ἡ πολλαχῶς ἂν λέγοιτο καὶ οὕτως ἐστὶ, ὥσπερ ἂν
 εἰ τὸ ὄν. Πρὸς δὲ τὴν ἀπορίαν, ὅτι ἴσως δεῖ, ὅσαι μὲν εἰς
 τὸ κατὰ φύσιν ἄγουσιν ἢ ἐνεργοῦσιν ἐν τοῖς κατὰ φύσιν,
 ταύτας μὲν οἷον εἶδη εἶναι, ὡς εἴρηται, τὰς δὲ εἰς τὰ
 παρὰ φύσιν ἀγωγὰς ἀνάλογον τίθεσθαι τοῖς ἐφ' αὐτὰ ἄγουσιν.
 Ἀλλὰ τί τὸ κοινὸν ἐπὶ τε ἀλλοιώσεως καὶ αὐξήσεως καὶ
 γενέσεως καὶ τῶν ἐναντίων τούτοις ἔτι τε τῆς κατὰ τόπον
 μεταβολῆς, καθὼ κινήσεις αὗται πᾶσαι; Ἡ τὸ μὴ ἐν τῷ
 αὐτῷ ἕκαστον, ἐν ᾧ πρότερον ἦν, εἶναι μὴδ' ἡρεμεῖν μὴδ'
 ἐν ἡσυχίᾳ παντελεῖ, ἀλλὰ, καθόσον κινήσις πάρεστιν, αἰεὶ
 πρὸς ἄλλο τὴν ἀγωγὴν ἔχειν, καὶ τὸ ἕτερον οὐκ ἐν τῷ
 αὐτῷ μένειν: ἀπόλλυσθαι γὰρ τὴν κίνησιν, ὅταν μὴ ἄλλο:
 διὸ καὶ ἕτερότης οὐκ ἐν τῷ γεγονέναι καὶ μείναι ἐν τῷ
 ἑτέρῳ, ἀλλ' αἰεὶ ἕτερότης. Ὅθεν καὶ ὁ χρόνος ἕτερον αἰεὶ,
 διότι κινήσις αὐτὸν ποιεῖ: μεμετρημένη γὰρ κινήσις οὐ
 μένουσα: συνθεῖ οὖν αὐτῇ ὡς ἐπὶ φερομένης ὀχούμενος.
 Κοινὸν δὲ πᾶσι τὸ ἐκ δυνάμεως καὶ τοῦ δυνατοῦ εἰς ἐνέρ-
 γειαν πρόοδον καὶ ἀγωγὴν εἶναι: πᾶν γὰρ τὸ κινούμενον
 καθ' ὅποιονοῦν κίνησιν, προυπάρχον δυνάμενον τοῦτο ποιεῖν
 ἢ πάσχειν, ἐν τῷ κινεῖσθαι γίγνεται.

(6, 3, 23) Καὶ ἐστὶν ἡ κίνησις ἢ περὶ τὰ αἰσθητὰ παρ' ἄλλου
 ἐνιεμένη σείουσα καὶ ἐλαύνουσα καὶ ἐγείρουσα καὶ ὠθοῦσα
 τὰ μεταλαβόντα αὐτῆς, ὥστε μὴ εὔδειν μὴδ' ἐν ταυτότητι
 εἶναι, ἵνα δὴ τῇ μὴ ἡσυχίᾳ καὶ οἷον πολυπραγμονήσει
 ταύτη εἰδῶλω συνέχεται ζῶντος. Δεῖ δὲ οὐ τὰ κινούμενα τὴν
 κίνησιν εἶναι νομίζεσθαι: οὐ γὰρ οἱ πόδες ἢ βᾶδισις, ἀλλ' ἢ
 περὶ τοὺς πόδας ἐνέργεια ἐκ δυνάμεως. Ἀοράτου δὲ τῆς
 δυνάμεως ὑπαρχούσης τοὺς ἐνεργοῦντας πόδας ὄραν μόνον

ανάγκη, οὐ πόδας ἀπλῶς, ὡσπερ ἂν εἰ ἡσύχαζον, ἀλλ ἤδη μετ ἄλλου, ἀοράτου μὲν τούτου, ὅτι δὲ μετ ἄλλου, κατὰ συμβεβηκὸς ὁρωμένου τῷ τοὺς πόδας ὁρᾶν ἄλλον τόπον ἔχοντας καὶ ἄλλον καὶ μὴ ἡρεμεῖν: τὸ δ ἄλλοιοῦσθαι παρὰ τοῦ ἄλλοιουμένου, ὅτι μὴ ἡ αὐτὴ ποιότης. Ἐν τίνι οὖν ἡ κίνησις, ὅταν ἄλλο κινῆ, καὶ ὅταν δὲ ἐκ τῆς ἐνούσης δυνάμεως εἰς ἐνέργειαν ἴη; Ἄρα ἐν τῷ κινοῦντι; Καὶ πῶς τὸ κινούμενον καὶ πάσχον μεταλήψεται; Ἄλλ ἐν τῷ κινουμένῳ; Διὰ τί οὖν ἐλθούσα οὐ μένει; Ἡ δεῖ μήτε τοῦ ποιούντος ἀπηλλάχθαι μήτε ἐν αὐτῷ εἶναι, ἀλλ ἐξ αὐτοῦ μὲν καὶ εἰς ἐκεῖνο, οὐκ ἐν ἐκείνῳ δὲ ἀποτετμημένην εἶναι, ἀλλ ἀπ ἐκείνου εἰς ἐκεῖνο, οἷον πνοὴν εἰς ἄλλο. Ὅταν μὲν οὖν ἡ δύναμις τοῦ κινεῖν βαδιστικὴ ἦ, οἷον ὡσε καὶ πεποίηκεν ἄλλον ἀλλάττειν αἰεὶ τόπον, ὅταν δὲ θερμαντικὴ, ἐθέρμανε: καὶ ὅταν ἡ δύναμις ὑλὴν λαβοῦσα εἰς φύσιν οἰκοδομῆ, αὔξησις, ὅταν δ ἄλλη δύναμις ἀφαιρῆ, μείωσις τοῦ δυναμένου ἀφαίρεσιν παθεῖν μειουμένου: καὶ ὅταν ἡ γεννῶσα φύσις ἐνεργῆ, γένεσις, ὅταν δὲ αὐτὴ ἀδυνατῆ, ἡ δὲ φθείρειν δυναμένη ἐπικρατῆ, φθορά, οὐχ ἡ ἐν τῷ ἤδη γεγονότι, ἀλλ ἡ ἐν τῷ πορευομένῳ: καὶ ὑγίανσις δὲ κατὰ τὰ αὐτά, τῆς ποιεῖν δυναμένης ὑγίειαν ἐνεργούσης καὶ κρατούσης [ὑγίανσις], τῆς δ ἐναντίας δυνάμεως τάναντία ποιούσης. Ὡστε συμβαίνειν μὴ παρὰ τὰ ἐν οἷς μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὰ ἐξ ὧν καὶ δι ὧν καὶ τὴν τῆς κινήσεως ἰδιότητα ποιᾶν τὴν κίνησιν καὶ τοιάνδε εἶναι ἐν τοῖς τοιοῦτοις.

(6, 3, 24) Περὶ δὲ τῆς κατὰ τόπον κινήσεως, εἰ τὸ ἄνω φέρεσθαι τῷ κάτω ἐναντίον, καὶ τὸ κύκλω τοῦ ἐπ εὐθείας διοίσει, πῶς ἡ διαφορά, οἷον τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ ὑπὸ πόδας ρίπτειν; Καὶ γὰρ ἡ δύναμις ἡ ὠστικὴ μία: εἰ μὴ τις ἄλλην τὴν ἄνω ὠθοῦσαν, καὶ ἄλλην λέγοι καὶ ἄλλως τὴν κάτω πρὸς τὴν ἄνω φορᾶν, καὶ μάλιστα εἰ φυσικῶς κινῶιτο, εἰ ἡ μὲν κουφότης εἴη, ἡ δὲ βαρύτης. Ἄλλὰ κοινὸν καὶ τὸ αὐτὸ τὸ εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον φέρεσθαι, ὡστε ἐνταῦθα κινδυνεύειν παρὰ τὰ ἕξω τὴν διαφοράν γίνεσθαι. Ἐπὶ δὲ τῆς κύκλω καὶ ἐπ εὐθείας, εἰ οἷόν περ ἐπ εὐθείας καὶ κύκλω περιθρέξαιεν, πῶς ἄλλη; Ἡ παρὰ τὸ τῆς πορείας σχῆμα, εἰ μὴ τις μικτὴν λέγοι τὴν κύκλω, ὡς οὐ παντελῶς οὔσαν κίνησιν οὐδὲ πάντῃ ἐξισταμένην. Ἄλλ ἔοικεν ὅλως μία τις εἶναι ἡ τοπικὴ τοῖς ἕξωθεν ταῖς διαφοραῖς λαμβάνουσα.

(6, 3, 25) Σύγκρισις δὲ καὶ διάκρισις ἐπισκεπτέα πῶς. Ἄρ ἕτεροι κινήσεις τῶν εἰρημένων, γενέσεως καὶ φθορᾶς, αὔξης καὶ φθίσεως, τοπικῆς μεταβολῆς, ἀλλοιώσεως, ἢ εἰς ταύτας αὐταῖς ἀνακτέον, ἢ τούτων τινὰς συγκρίσεις καὶ διακρίσεις θετέον; Εἰ μὲν οὖν τοῦτ ἔχει ἡ σύγκρισις, πρόσοδον ἑτέρου πρὸς ἕτερον καὶ τὸ πελάζειν, καὶ αὐ ἀποχώρησιν εἰς τοῦπίσω, τοπικὰς ἂν τις κινήσεις λέγοι

δύο κινούμενα λέγων πρὸς ἓν τι, ἢ ἀποχωροῦντα ἀπ' ἀλλή-
 λων. Εἰ δὲ σύγκρασίν τινα καὶ μίξιν σημαίνουσι καὶ κρᾶσιν
 καὶ εἰς ἓν ἐξ ἑνὸς σύστασιν τὴν κατὰ τὸ συνίστασθαι
 γινομένην, οὐ κατὰ τὸ συνεστάναι ἤδη, εἰς τίνα ἂν τις
 ἀνάγοι τῶν εἰρημένων ταύτας; Ἀρξίει μὲν γὰρ ἡ τοπικὴ
 κίνησις, ἕτερον δὲ ἐπ' αὐτῇ τὸ γινόμενον ἂν εἴη, ὡσπερ
 καὶ τῆς αὔξεως ἂν τις εὐροὶ ἄρχουσαν μὲν τὴν τοπικὴν,
 ἐπιγινομένην δὲ τὴν κατὰ [τὸ] ποσὸν κίνησιν: οὕτω δὴ καὶ
 ἐνταῦθα ἠγεῖται μὲν τὸ κατὰ τόπον κινήθηαι, ἔπεται δὲ
 οὐκ ἐξ ἀνάγκης συγκριθῆναι οὐδ' αὖ διακριθῆναι, ἀλλὰ
 γενομένης μὲν συμπλοκῆς τοῖς ἀπαντήσασιν συνεκρίθη,
 σχισθέντων δὲ τῇ συντεύξει διεκρίθη. Πολλαχοῦ δ' ἂν καὶ
 διακρινομένων ἐφέποιτο ἂν ἢ τοῦ τόπου ἢ ἅμα συμβαίνοι
 τοῦ πάθους ἄλλου περὶ τὰ διακρινόμενα, οὐ κατὰ τὸ
 κινεῖσθαι τοπικῶς, νοουμένου, ἓν τε τῇ συγκρίσει ἄλλου
 πάθους καὶ συστάσεως, ἐπακολουθοῦντος ἑτέρου τῆς
 τοπικῆς κινήσεως. Ἄρ' οὖν ταύτας μὲν ἐφ' ἑαυτῶν, τὴν δὲ
 ἀλλοίωσιν εἰς ταύτας ἀνακτέον; Πυκνὸν γὰρ γενόμενον
 ἠλλοίωται: τοῦτο δὲ ταῦτὸν τῷ συγκέκριται: μανθὸν δὲ αὖ
 ἠλλοίωται: τοῦτο δὲ ταῦτὸν τῷ διακέκριται. Καὶ οἴνου καὶ
 ὕδατος μιγνυμένων ἄλλο ἢ πρότερον ἢν ἑκάτερον ἐγένετο:
 τοῦτο δὲ σύγκρισις, ἢ πεποίηκε τὴν ἀλλοίωσιν. Ἡ φατέον
 καὶ ἐνταῦθα ἠγεῖσθαι τὰς συγκρίσεις καὶ διακρίσεις τινῶν
 ἀλλοιώσεων, ἑτέρας δὲ αὐτὰς εἶναι συγκρίσεων ἢ διακρίσεων:
 οὔτε γὰρ τὰς ἄλλας ἀλλοιώσεις εἶναι τοιαύτας, οὔτε τὴν
 ἀραιώσιν καὶ πύκνωσιν σύγκρισιν καὶ διάκρισιν ἢ ἐκ τούτων
 ὅλως εἶναι: οὕτω γὰρ ἂν τις καὶ κενὸν παραδέχοιτο. Ἐπὶ
 δὲ μελανίας ἢ λευκότητος πῶς; Εἰ δὲ ἐν τούτοις ἀμφι-
 σβητεῖ, πρῶτον μὲν τὰς χροᾶς καὶ τάχα τὰς ποιότητας
 ἀναιρεῖ ἢ τὰς γε πλείστας, μᾶλλον δὲ πάσας: εἰ γὰρ πᾶσαν
 ἀλλοίωσιν, ἢν λέγομεν <κατὰ ποιότητα μεταβολήν>, σύγ-
 κρισιν καὶ διάκρισιν λέγοι, τὸ γινόμενον οὐδὲν ἔστιν ἢ ποι-
 ότης, ἀλλὰ ἐγγὺς κείμενα καὶ διεστῶτα. Ἐπειτα τὸ μανθάν-
 νειν καὶ τὸ διδάσκεσθαι πῶς συγκρίσεις;

(6, 3, 26) Ἐπισκεπτέον δὴ περὶ τούτων καὶ ἤδη ζητητέον
 πάλιν αὖ τῶν κατ' εἶδη λεγομένων κινήσεων οἷον ἐπὶ
 τοπικῆς, εἰ μὴ τῷ ἄνω καὶ κάτω καὶ εὐθείᾳ καὶ κύκλῳ, ὡς
 ἠπόρηται, ἢ ἐμψύχων καὶ ἀψύχων κινήσει - οὐ γὰρ ὁμοία
 ἢ κίνησις τούτων - καὶ πάλιν ταύτας τῇ πεζῇ καὶ τῷ νεῖν
 καὶ πτήσει. Ἡ καὶ τῷ φύσει γε καὶ παρὰ φύσιν τάχ' ἂν τις
 διέλοι καθ' ἕκαστον εἶδος: τοῦτο δὲ οὐκ ἔξωθεν διαφορὰς
 κινήσεων: ἢ ποιητικαὶ τούτων αὐταί, καὶ οὐκ ἂν ἄνευ
 τούτων: καὶ ἢ φύσις δὲ ἀρχὴ δοκεῖ τούτων. Ἡ τὰς μὲν
 φύσει, τὰς δὲ τέχνῃ, τὰς δὲ προαιρέσει. φύσει μὲν αὐξήσεις,
 φθίσεις, τέχνῃ δὲ οἰκοδομεῖν, ναυπηγεῖν, προαιρέσει δὲ
 σκοπεῖσθαι, μανθάνειν, πολιτεύεσθαι, ὅλως λέγειν, πράτ-

τειν. Περὶ αὐξήσεως αὖ καὶ ἀλλοιώσεως καὶ γενέσεως
κατὰ φύσιν παρὰ φύσιν ἢ ὅλως τοῖς ὑποκειμένοις.
(6, 3, 27) Περὶ δὲ στάσεως, ὃ ἀντιτέτακται κινήσει, ἢ ἡρεμίας
τί ποτε χρῆ λέγειν; Πότερα καὶ αὐτὸ ἐν τι γένος θετέον
ἢ εἰς τι γένος τῶν εἰρημένων ἀνακτέον; Βέλτιον δ' ἴσως
στάσιν τοῖς ἐκεῖ ἀποδόντα ἡρεμίαν ἐνταῦθα ζητεῖν. Τὴν
οὖν ἡρεμίαν ταύτην ζητητέον πρῶτον τί ποτ' ἐστί. Καὶ εἰ
μὲν ταῦτὸν φανείη τῇ στάσει, οὐδ' ὀρθῶς ἂν ἐνταῦθα
ταύτην ζητοῖ οὐδενὸς ἐστηκότος, ἀλλὰ τοῦ φαινομένου
ἐστάναι σχολαιτέρα τῇ κινήσει χρωμένου. Εἰ δ' ἕτερον
ἡρεμίαν στάσεως λέγοιμεν τῷ τὴν μὲν στάσιν περὶ τὸ
ἀκίνητον παντελῶς εἶναι, τὴν δὲ ἡρεμίαν περὶ τὸ ἐστῶς,
πεφυκὸς δὲ κινεῖσθαι, ὅταν μὴ κινήται, εἰ μὲν τὸ ἡρεμί-
ζεσθαι λέγοι τὸ ἡρεμεῖν, κίνησιν οὕτω παυσαμένην, ἀλλ'
ἐνεστῶσαν: εἰ δὲ τὴν οὐκέτι περὶ τὸ κινούμενον οὔσαν,
πρῶτον μὲν ζητητέον, εἰ τί ἐστί μὴ κινούμενον ἐνταῦθα.
Εἰ δὲ μὴ πάσας οἷόν τέ τι τὰς κινήσεις κινεῖσθαι, ἀλλὰ
δεῖ κινήσεις τινὰς μὴ κινεῖσθαι, ἵνα καὶ ἐξῆ λέγειν τόδε τὸ
κινούμενον εἶναι, τί ἄλλο χρῆ λέγειν τὸ μὴ κινούμενον κατὰ
τόπον, ἀλλ' ἡρεμοῦν ταύτην τὴν κίνησιν, ἢ ὅτι μὴ κινεῖ-
ται; Ἀπόφασις ἄρα ἐστὶ ἡ ἡρεμία τοῦ κινεῖσθαι: τοῦτο
δὲ οὐκ ἐν γένει. Ἠρεμεῖ δὲ οὐκ ἄλλο τι ἢ ταύτην τὴν
κίνησιν, οἷον τὴν τοπικὴν: τὴν οὖν ἀφαίρεσιν τούτου λέγει.
Εἰ δὲ τις λέγοι: διὰ τί δ' οὐ τὴν κίνησιν ἀπόφασις τῆς
στάσεως φήσομεν; ὅτι, φήσομεν, ἤκει τι φέρουσα ἢ
κινήσις καὶ ἐστὶν ἄλλο τι ἐνεργοῦν καὶ οἷον ὠθοῦν τὸ ὑπο-
κείμενον καὶ μυρία ἐργαζόμενον αὐτὸ καὶ φθειρόν, ἢ δὲ
ἡρεμία ἐκάστου οὐδέν ἐστι παρ' αὐτό, ἀλλὰ σημαίνει
μόνον, ὅτι κίνησιν οὐκ ἔχει. Τί οὖν οὐ καὶ ἐπὶ τῶν νοητῶν
στάσιν εἶπομεν ἀπόφασις κινήσεως; Ἡ ὅτι οὐδ' ἐστὶν
εἰπεῖν ἀναίρεσιν τῆς κινήσεως τὴν στάσιν, ὅτι οὐ παυσα-
μένης τῆς κινήσεως ἐστὶν, ἀλλ' οὔσης ἐκείνης καὶ αὕτη
ἐστί. Καὶ οὐ πεφυκὸς κινεῖσθαι, καθόσον μὴ κινεῖται, ἢ
στάσις ἐκεῖ, ἀλλά, καθὸ στάσις κατείληφεν, ἐστηκε, καθὸ
δὲ ἐστὶ κινούμενον, ἀεὶ κινήσεται: διὸ καὶ στάσει ἐστηκε
καὶ κινήσει κινεῖται. Ἐνταῦθα δὲ κινήσει μὲν κινεῖται,
ἀπούσης δὲ ἡρεμεῖ ἐστερημένον τῆς ὀφειλομένης κινήσεως.
Ἐπειτα δὲ ὁρᾶν δεῖ, τί ἐστὶν ἡ στάσις αὕτη, καὶ οὕτως:
ὅταν ἐκ νόσου εἰς ὑγίαιαν ἴη, ὑγιαίνεται: τί οὖν τῇ ὑγιάνσει
ταύτῃ ἡρεμίας εἶδος ἀντιτάζομεν; Εἰ μὲν γὰρ τὸ ἐξ οὗ,
νόσος, ἀλλ' οὐ στάσις: εἰ δὲ τὸ εἰς ὅ, ὑγία: ὃ οὐ ταῦτὸν
τῇ στάσει. Εἰ δὲ τις λέγοι τὴν ὑγίαιαν ἢ τὴν νόσον τινὰ
στάσιν εἶναι, εἶδη στάσεως τὴν ὑγίαιαν καὶ τὴν νόσον
εἶναι φήσει: ὅπερ ἄτοπον. Εἰ δὲ συμβεβηκέναι τῇ ὑγείᾳ
τὴν στάσιν, πρὸ τῆς στάσεως ἢ ὑγία οὐχ ὑγία ἐστὶ;
Ἄλλὰ περὶ μὲν τούτων, ὅπη δοκεῖ ἐκάστῳ.

(6, 3, 28) Εἴρηται δ ὅτι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν κινήσεις λεκτέον, καὶ ἔστι τὰς μὲν τῶν κινήσεων ἀπολύτους, τὰς δὲ ποιήσεις, τὰς δὲ πείσεις λέγειν. Καὶ περὶ τῶν ἄλλων γενῶν λεγομένων, ὅτι εἰς ταῦτα. Καὶ περὶ τοῦ πρὸς τι, ὅτι ἄλλου πρὸς ἄλλο σχέσις, καὶ ὅτι σύνεισιν ἄμφω καὶ ἅμα: καὶ τὸ πρὸς τι δέ, ὅταν σχέσις οὐσίας ποιῇ αὐτό, οὐχ ἢ οὐσία ἔσται πρὸς τι, ἀλλὰ ἢ καθὸ μέρος τινός - οἷον χεῖρ ἢ κεφαλή - ἢ αἴτιον ἢ ἀρχὴ ἢ στοιχεῖον. Ἔστι δὲ καὶ τὰ πρὸς τι διαιρεῖν, ὡσπερ διήρηται τοῖς ἀρχαίοις, τὰ μὲν ὡς ποιητικά, τὰ δὲ ὡς μέτρα, τὰ δ' ἐν ὑπεροχῇ καὶ ἐλλείψει, τὰ δ' ὅλως χωρίζοντα ὁμοίτησι καὶ διαφοραῖς. Καὶ περὶ μὲν τούτων τῶν γενῶν ταῦτα.

(6, 4, 1) Ἄρα γε ἡ ψυχὴ πανταχοῦ τῷ παντὶ πάρεστιν, ὅτι σῶμά ἐστι τοῦ παντός τοσόνδε, περὶ τὰ σώματα φύσιν ἔχουσα μερίζεσθαι; Ἡ καὶ παρ αὐτῆς πανταχοῦ ἔστιν, οὐχ οὔπερ ἂν ὑπὸ σώματος προαχθῆ, ἀλλὰ σώματος εὐρίσκοντος αὐτὴν πρὸ αὐτοῦ πανταχοῦ οὔσαν, ὥστε, ὅπου ἂν τεθῆ, ἐκεῖ εὐρίσκειν ψυχὴν οὔσαν πρὶν αὐτὸ τεθῆναι ἐν μέρει τοῦ παντός, καὶ τὸ ὅλον τοῦ παντός σῶμα τεθῆναι ἐν ψυχῇ οὔσῃ; Ἄλλ' εἰ ἔστιν εἰς τοσοῦτον πρὶν τὸ τοσόνδε σῶμα ἐλθεῖν πληροῦσα τὸ διάστημα πᾶν, πῶς οὐ μέγεθος ἔξει; Ἡ τίς τρόπος ἂν εἴη τοῦ εἶναι ἐν τῷ παντὶ πρὶν τὸ πᾶν γενέσθαι τοῦ παντός οὐκ ὄντος; Τό τε ἀμερῆ λεγομένην καὶ ἀμεγέθη εἶναι πανταχοῦ εἶναι μέγεθος οὐκ ἔχουσαν πῶς ἂν τις παραδέξαιτο; Καὶ εἰ τῷ σώματι λέγοιτο συνεκτείνεσθαι μὴ σῶμα οὔσα, οὐδ' ὡς ἐκφεύγειν ποιεῖ τὴν ἀπορίαν τῷ κατα συμβεβηκὸς τὸ μέγεθος αὐτῆ διδόναι. Ὅμοίως γὰρ ἂν τις καὶ ἐνταῦθα ζητήσκειν εὐλόγως, ὅπως κατὰ συμβεβηκὸς μεγεθύνεται. Οὐ γὰρ δὴ, ὡσπερ ἡ ποιότης, οἷον γλυκύτης ἢ χροῶ, κατὰ πᾶν τὸ σῶμα, οὔτω καὶ ἡ ψυχὴ. Τὰ μὲν γὰρ πάθη τῶν σωμάτων, ὥστε πᾶν τὸ πεπονθὸς ἔχειν τὸ πάθος, καὶ μηδὲν εἶναι ἐφ' ἑαυτοῦ σώματος ὄν τι καὶ γινωσκόμενον τότε: διὸ καὶ ἐξ ἀνάγκης τοσοῦτον, τό τε ἄλλου μέρους λευκὸν οὐχ ὁμοπαθεῖς τῷ ἄλλου. Καὶ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ τὸ αὐτὸ μὲν εἶδει τὸ ἐπ' ἄλλου πρὸς τὸ ἐπ' ἄλλου μέρους, οὐ μὴν ταυτόν ἀριθμῶ, ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς τὸ αὐτὸ ἀριθμῶ τὸ ἐν τῷ ποδὶ καὶ τῇ χειρὶ ὑπάρχει, ὡς δηλοῦσιν αἱ ἀντιλήψεις. Καὶ ὅλως ἐν μὲν ταῖς ποιότησι τὸ αὐτὸ μεμερισμένον θεωρεῖται, ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς τὸ αὐτὸ οὐ μεμερισμένον, οὔτω δὲ μεμερίσθαι λεγόμενον, ὅτι πανταχοῦ. Λέγωμεν οὖν ἐξ ἀρχῆς περὶ τούτων, εἰ τι ἡμῖν σαφές καὶ εὐπαραδέκτον γένοιτο, πῶς ἀσώματος καὶ ἀμεγέθους οὔσα δύναται εἰς πλείστον ἰέναι εἴτε πρὸ τῶν σωμάτων εἴτ' ἐν τοῖς σώμασι. Τάχα δέ, εἰ φανείη καὶ πρὸ τῶν σωμάτων τούτο δύνασθαι, ῥᾶδιον ἂν καὶ ἐπὶ τῶν σωμάτων παραδέξασθαι τὸ τοιοῦτο γένοιτο.

(6, 4, 2) Ἔστι δὴ τὸ μὲν ἀληθινὸν πᾶν, τὸ δὲ τοῦ παντὸς μίμημα, ἢ τοῦδε τοῦ ὄρατοῦ φύσις. Τὸ μὲν οὖν ὄντως πᾶν ἐν οὐδενί ἐστιν: οὐδὲν γὰρ ἐστὶ πρὸ αὐτοῦ. Ὁ δ' ἄν μετα τοῦτο ἦ, τοῦτο ἤδη ἀνάγκη ἐν τῷ παντὶ εἶναι, εἶπερ ἔσται, καὶ μάλιστα ἐξ ἐκείνου ἠρτημένον καὶ οὐ δυνάμενον ἄνευ ἐκείνου οὔτε μένειν οὔτε κινεῖσθαι. Καὶ γὰρ εἰ μὴ ὡς ἐν τόπῳ τις τιθεῖτο τὸ τοιοῦτον, τὸν τόπον νοῶν ἢ <πέρας> σώματος <τοῦ περιέχοντος> καθὸ περιέχει, ἢ <διάστημα> τι ὃ πρότερον ἦν τῆς φύσεως τοῦ κενοῦ καὶ ἔτι ἐστίν, ἀλλὰ τῷ γε οἶον ἐρείδεσθαι ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἀναπαύεσθαι πανταχοῦ ὄντος ἐκείνου καὶ συνέχοντος, τὴν τοῦ ὀνόματος ἀφείδς κατηγορίαν τῇ διανοίᾳ τὸ λεγόμενον λαμβανέτω. Τοῦτο δὲ ἄλλου χάριν εἴρηται, ὅτι τὸ πᾶν ἐκεῖνο καὶ πρῶτον καὶ ὃν οὐ ζητεῖ τόπον, οὐδ' ὅλως ἐν τινι. Πᾶν δὴ τὸ πᾶν οὐκ ἔστιν ὅπως ἀπολείπεται ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἔστι τε πεπληρωκὸς ἑαυτοῦ καὶ ὃν ἴσον ἑαυτῷ: καὶ οὗ τὸ πᾶν, ἐκεῖ αὐτό: τὸ γὰρ πᾶν αὐτὸ ἐστίν. Ὅλως τε, εἴ τι ἐν τῷ παντὶ ἰδρῦθη ἄλλο ὃν παρ' ἐκεῖνο, μεταλαμβάνει αὐτοῦ καὶ συντυγχάνει αὐτῷ καὶ ἰσχύει παρ' αὐτοῦ οὐ μερίζον ἐκεῖνο, ἀλλ' εὐρίσκον αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ αὐτὸ προσελθὸν ἐκείνῳ ἐκείνου οὐκ ἔξω ἑαυτοῦ γενομένου: οὐ γὰρ οἶόν τε ἐν τῷ μὴ ὄντι τὸ ὃν εἶναι, ἀλλ' εἶπερ, τὸ μὴ ὄν ἐν τῷ ὄντι. Ὅλως οὖν ἐντυγχάνει τῷ ὄντι: οὐ γὰρ ἦν ἀποσπᾶσθαι αὐτὸ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ τὸ πανταχοῦ δὲ λέγεσθαι εἶναι αὐτὸ δῆλον, ὅτι ἐν τῷ ὄντι: ὥστε ἐν ἑαυτῷ. Καὶ οὐδὲν θαυμαστόν, εἰ τὸ πανταχοῦ ἐν τῷ ὄντι καὶ ἐν ἑαυτῷ: ἤδη γὰρ γίνεται τὸ πανταχοῦ ἐν ἐνί. Ἡμεῖς δὲ τὸ ὃν ἐν αἰσθητῷ θέμενοι καὶ τὸ πανταχοῦ ἐκεῖ τιθέμεθα, καὶ μέγα νομίζοντες τὸ αἰσθητὸν ἀποροῦμεν, πῶς ἐν μεγάλῳ καὶ τοσοῦτῳ ἐκείνῃ ἢ φύσις ἐκτείνεται. Τὸ δὲ ἐστὶ: τοῦτο τὸ λεγόμενον μέγα μικρόν: ὃ δὲ νομίζεται μικρόν, ἐκεῖνο μέγα, εἴ γε ὅλον ἐπὶ πᾶν τούτου μέρος φθάνει, μᾶλλον δὲ τοῦτο πανταχόθεν τοῖς αὐτοῦ μέρεσιν ἐπ' ἐκεῖνο ἰὸν εὐρίσκει αὐτὸ πανταχοῦ πᾶν καὶ μείζον ἑαυτοῦ. Ὅθεν ὡς οὐκ ἐν τῇ ἐκτάσει πλέον τι ληψόμενον - ἔξω γὰρ ἄν καὶ τοῦ παντὸς ἐγίνετο - περιθεῖν αὐτῷ ἐβουλήθη, οὔτε δὲ περιλαβεῖν δεδυνημένον οὐδ' αὖ ἐντὸς γενέσθαι ἠγάπησε τόπον ἔχειν καὶ τάξιν οὐ σφύζοιτο γειτονοῦν αὐτῷ παρόντι καὶ οὐ παρόντι αὖ: ἐστὶ γὰρ ἐφ' ἑαυτοῦ ἐκεῖνο, κἂν τι αὐτῷ ἐθέλη παρεῖναι. Ὅπου δὴ συνιδὸν τὸ σῶμα τοῦ παντὸς εὐρίσκει τὸ πᾶν, ὥστε μηδὲν ἔτι δεῖσθαι τοῦ πόρρω, ἀλλὰ στρέφεσθαι ἐν τῷ αὐτῷ, ὡς παντὸς ὄντος τούτου, οὗ κατὰ πᾶν μέρος αὐτοῦ ἀπολαύει ὅλου ἐκείνου. Εἰ μὲν γὰρ ἐν τόπῳ ἦν ἐκεῖνο αὐτό, προσχωρεῖν τε ἔδει ἐκεῖ καὶ εὐθυπορεῖν καὶ ἐν ἄλλῳ μέρει αὐτοῦ ἄλλῳ μέρει ἐφάπτεσθαι ἐκείνου καὶ εἶναι τὸ πόρρω καὶ ἐγγύθεν: εἰ δὲ μήτε τὸ πόρρω μήτε τὸ ἐγγύθεν, ἀνάγκη

ὅλον παρῆναι, εἴπερ πάρεστι. Καὶ ὅλως ἐστὶν ἐκείνων ἐκάστω, οἷς μῆτε πόρωθεν ἐστὶ μῆτε ἐγγύθεν, δυνατοῖς δὲ δέξασθαι ἐστὶν.

(6, 4, 3) Ἄρ οὖν αὐτὸ φήσομεν παρῆναι, ἢ αὐτὸ μὲν ἐφ' ἑαυτοῦ εἶναι, δυνάμεις δὲ ἀπ' αὐτοῦ ἰέναι ἐπὶ πάντα, καὶ οὕτως αὐτὸ πανταχοῦ λέγεσθαι εἶναι; Οὕτω γὰρ τὰς ψυχὰς οἷον βολὰς εἶναι λέγουσιν, ὥστε αὐτὸ μὲν ἰδρῦσθαι ἐν αὐτῷ, τὰς δ' ἐκπεμφθείσας κατ' ἄλλο καὶ κατ' ἄλλο ζῶον γίγνεσθαι. Ἡ ἐφ' ὧν μὲν τὸ ἐν, τῷ μὴ πᾶσαν τὴν φύσιν ἀποσφύζειν τὴν οὖσαν ἐν αὐτῷ ἐκείνω, ἐνταῦθα δύναμις αὐτοῦ ᾧ πάρεστι παρῆναι: οὐ μὴν οὐδ' ὡς ἐκεῖνο μὴ ὅλως παρῆναι, ἐπεὶ καὶ τότε οὐκ ἀποτέμνεται ἐκεῖνο τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ἣν ἔδωκεν ἐκείνω: ἀλλ' ὁ λαβὼν τοσοῦτον ἐδυνήθη λαβεῖν παντὸς παρόντος. Οὗ δὲ πᾶσαι αἱ δυνάμεις, αὐτὸ σαφῶς πάρεστι χωριστὸν ὅμως ὄν: γενόμενον μὲν γὰρ τοῦδε εἶδος ἀπέστη ἂν τοῦ τε πᾶν εἶναι τοῦ τε εἶναι ἐν αὐτῷ πανταχοῦ, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ καὶ ἄλλου. Μηδενὸς δὲ ὄν τοῦ θέλοντος αὐτοῦ εἶναι, ὃ ἂν αὐτῷ ἐθέλη, ὡς δύναται πελάζει οὐ γενόμενον ἐκείνου, ἀλλ' ἐκείνου ἐφιεμένου αὐτοῦ, οὐδ' αὖ ἄλλου. Θαυμαστὸν οὖν οὐδὲν οὕτως ἐν πᾶσιν εἶναι, ὅτι αὖ ἐν οὐδενί ἐστὶν αὐτῶν οὕτως ὡς ἐκείνων εἶναι. Διὸ καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς οὕτω λέγειν συμπαραθεῖν τῷ σώματι καὶ τὴν ψυχὴν οὐκ ἄτοπον ἴσως, εἰ αὐτὴ μὲν ἐφ' ἑαυτῆς λέγοιτο εἶναι οὐχ ὕλης γενομένη οὐδὲ σώματος, τὸ δὲ σῶμα πᾶν κατὰ πᾶν ἑαυτοῦ οἷον εἰλάμπωιτο. Θαυμάζειν δὲ οὐ δεῖ, εἰ αὐτὸ μὴ ὄν ἐν τόπῳ παντὶ τῷ ἐν τόπῳ ὄντι πάρεστιν: ἦν γὰρ ἂν τοῦναντίον θαυμαστὸν καὶ ἀδύνατον πρὸς τῷ θαυμαστῷ, εἰ τόπον καὶ αὐτὸ ἔχον οἰκῆιον παρῆν ἄλλῳ τῷ ἐν τόπῳ, ἢ ὅλως παρῆν, καὶ παρῆν οὕτως, ὡς τοὶ ἡμεῖς φαμεν. Νῦν δὲ φησὶν ὁ λόγος, ὡς ἀνάγκη αὐτῷ τόπον οὐκ εἰληχότι ᾧ πάρεστι τούτῳ ὅλον παρῆναι, παντὶ δὲ παρὸν ὡς καὶ ἐκάστω ὅλον παρῆναι.

Ἡ ἔσται αὐτοῦ τὸ μὲν ὡδί, τὸ δὲ ἄλλοθι: ὥστε μεριστὸν ἔσται καὶ σῶμα ἔσται. Πῶς γὰρ δὴ καὶ μεριεῖς; Ἄρα γε τὴν ζωὴν μεριεῖς; Ἀλλ' εἰ τὸ πᾶν ἦν ζωὴ, τὸ μέρος ζωὴ οὐκ ἔσται. Ἀλλὰ τὸν νοῦν, ἴν' ὁ μὲν ἦ ἐν ἄλλῳ, ὁ δὲ ἐν ἄλλῳ; Ἄλλ' οὐδέτερος αὐτῶν νοῦς ἔσται. Ἀλλὰ τὸ ὄν αὐτοῦ; Ἄλλὰ τὸ μέρος οὐκ ὄν ἔσται, εἰ τὸ ὅλον τὸ ὄν ὑπῆρχε. Τί οὖν, εἴ τις λέγοι καὶ τὸ σῶμα μεριζόμενον καὶ τὰ μέρη ἔχειν σώματα ὄντα; Ἡ ὁ μερισμὸς ἦν οὐ σώματος, ἀλλὰ τοσοῦδε σώματος, καὶ σῶμα ἕκαστον ἐλέγετο τῷ εἶδει καθ' ὅσον σῶμα: τοῦτο δὲ οὐκ εἶχε τὸ τοσόνδε τι, ἀλλὰ οὐδ' ὀπωσοῦν τοσόνδε.

(6, 4, 4) Πῶς οὖν τὸ ὄν καὶ τὰ ὄντα καὶ νοῦς πολλοὺς καὶ ψυχὰς πολλὰς, εἰ τὸ ὄν πανταχοῦ ἐν καὶ μὴ ὡς ὁμοειδές, καὶ νοῦς εἷς καὶ ψυχὴ μία; Καίτοι ἄλλην μὲν τοῦ παντός,

τάς δὲ ἄλλας. Ταῦτά τε γὰρ ἀντιμαρτυρεῖν δοκεῖ καὶ τὰ εἰρημένα, εἴ τινα ἀνάγκη, ἀλλ οὐ πειθῶ γε ἔχει ἀπίθανον νομιζούσης τῆς ψυχῆς τὸ ἐν οὕτω πανταχοῦ ταῦτον εἶναι. Βέλτιον γὰρ ἴσως μερίσαντα τὸ ὅλον ὡς μηδὲν ἐλαττοῦσθαι ἀφ' οὗ ὁ μερισμὸς γεγένηται, ἢ καὶ γεννήσαντα ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα δὴ βελτίοσι χρώμεθα ὀνόμασιν, οὕτω τὸ μὲν ἔᾶσαι ἐξ αὐτοῦ εἶναι, τὰ δ' οἷον μέρη γενόμενα, ψυχᾶς, συμπληροῦν ἤδη τὰ πάντα. Ἄλλ' εἰ ἐκεῖνο μένει τὸ ὄν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι παράδοξον εἶναι δοκεῖ τὸ ἅμα ὅλον τι πανταχοῦ παρεῖναι, ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ψυχῶν ἔσται. Ἐν οἷς γὰρ λέγονται σώμασιν ὅλαι ἐν ὅλοις εἶναι, οὐκ ἔσονται, ἀλλ ἢ μερισθῆσονται ἢ μένουσαι ὅλαι πού τοῦ σώματος δύναμιν αὐτῶν δώσουσιν. Ἐφ' ὧν καὶ τῶν δυνάμεων ἡ αὐτὴ ἀπορία ἔσται ἢ ὅλου πανταχοῦ. Καὶ ἔτι τὸ μὲν τι ψυχὴν ἔξει τοῦ σώματος, τὸ δὲ δύναμιν μόνον. Ἀλλὰ πῶς ψυχαὶ πολλαὶ καὶ νοῖ πολλοὶ καὶ τὸ ὄν καὶ τὰ ὄντα; Καὶ δὴ καὶ προιόντα ἐκ τῶν προτέρων ἀριθμοὶ ὄντα, ἀλλ οὐ μεγέθη, ὁμοίως ἀπορίαν παρέξουσι πῶς πληροῦσι τὸ πᾶν. Οὐδὲν οὖν ἡμῖν παρὰ τοῦ πλήθους οὕτω προιόντος ἐξεύρηται εἰς εὐπορίαν: ἐπεὶ καὶ τὸ ὄν πολλὰ συγχωροῦμεν εἶναι ἑτερότητι, οὐ τόπω. Ὁμοῦ γὰρ πᾶν τὸ ὄν, κἂν πολὺ οὕτως ἦ: <εὐὸν γὰρ ἐόντι πελάζει>, καὶ <πᾶν ὁμοῦ>, καὶ νοῦς πολὺς ἑτερότητι, οὐ τόπω, ὁμοῦ δὲ πᾶς. Ἄρ' οὖν καὶ ψυχαί; Ἡ καὶ ψυχαί: ἐπεὶ καὶ τὸ <περὶ τὰ σώματα μεριστὸν> λέγεται ἀμερές εἶναι τὴν φύσιν, τὰ δὲ σώματα μέγεθος ἔχοντα ταύτης τῆς ψυχῆς φύσεως αὐτοῖς παρούσης, μᾶλλον δὲ τῶν σωματικῶν ἐκεῖ γενομένων, ὅσον ἔστι μεμερισμένα, κατὰ πᾶν μέρος ἐκείνης ἐμφανταζομένης τῆς φύσεως, περὶ τὰ σώματα οὕτως ἐνομίσθη εἶναι μεριστή. Ἐπεὶ, ὅτι οὐ συνδιείληπται τοῖς μέρεσιν, ἀλλ ὅλη πανταχοῦ, φανερόν ποιεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ ἀμέριστον ὄντως τῆς φύσεως. Οὗτ' οὖν τὸ μίαν εἶναι τὰς πολλὰς ἀναιρεῖ, ὥσπερ οὐδὲ τὸ ὄν τὰ ὄντα, οὔτε μάχεται τὸ πλήθος ἐκεῖ τῷ ἐνί, οὔτε τῷ πλήθει συμπληροῦν δεῖ ζωῆς τὰ σώματα, οὔτε διὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος δεῖ νομίζειν τὸ πλήθος τῶν ψυχῶν γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸ τῶν σωματικῶν εἶναι καὶ πολλὰς καὶ μίαν. Ἐν γὰρ τῷ ὅλῳ αἰ πολλαὶ ἤδη οὐ δυνάμει, ἀλλ ἐνεργείᾳ ἐκάστη: οὔτε γὰρ ἡ μία ἢ ὅλη κωλύει τὰς πολλὰς ἐν αὐτῇ εἶναι, οὔτε αἰ πολλαὶ τὴν μίαν. Διέστησαν γὰρ οὐ διεστῶσαι καὶ πάρεσιν ἀλλήλαις οὐκ ἀλλοτριωθῆσαι: οὐ γὰρ πέρασιν εἰσι διωρισμένοι, ὥσπερ οὐδὲ ἐπιστῆμαι αἰ πολλαὶ ἐν ψυχῇ μιᾷ, καὶ ἔστιν ἡ μία τοιαύτη, ὥστε ἔχειν ἐν ἑαυτῇ πάσας. Οὕτως ἔστιν ἄπειρος ἢ τοιαύτη φύσις.

(6, 4, 5) Καὶ τὸ μέγα αὐτῆς οὕτω ληπτέον, οὐκ ἐν ὄγκῳ: τοῦτο γὰρ μικρόν ἐστιν εἰς τὸ μηδὲν ἰόν, εἴ τις ἀφαιροῖ. Ἐκεῖ δὲ οὐδὲ ἀφελεῖν ἔστιν, οὐδ' εἰ ἀφαιρεῖς ἐπιλείψει.

Εἰ δὴ οὐκ ἐπιλείπει, τί δεῖ δεδιέναι, μή τινος ἀποστατῆ;
<Πῶς γὰρ ἀποστατεῖ> οὐκ ἐπιλείπουσα, ἀλλ ἀένναος
οὔσα φύσις οὐ ρέουσα; ῥέουσα μὲν γὰρ ἐπὶ τοσοῦτον ἔρχε-
ται, ἐφ ὅσον ρεῖν δύναται, μὴ ρέουσα δέ - οὐδὲ γὰρ ἄν, οὐδ
ὅπου ρεύσειεν ἔχει: τὸ γὰρ πᾶν κατείληφε, μᾶλλον δὲ αὕτη
ἐστὶ τὸ πᾶν. Καὶ μεῖζόν τι οὔσα ἢ κατὰ σώματος φύσιν ὀλί-
γον γ ἄν εἰκότως νομίζοιτο τῷ παντὶ διδόναι, ὅσον δύναται
τοῦτο αὐτοῦ φέρειν. Δεῖ δὲ ἐκεῖνο μήτε ἔλαττον λέγειν,
μηδὲ τιθέμενον ἔλαττον τῷ ὄγκῳ ἀπιστεῖν ἤδη, ὡς οὐ
δυνατὸν ἐπὶ τὸ μεῖζον αὐτοῦ ἵέναι τὸ ἔλαττον. Οὔτε γὰρ τὸ
ἔλαττον κατηγορητέον, οὐδὲ παραθετέον ὄγκον πρὸς ἄογκον
ἐν μετρήσει - ὅμοιον γὰρ ὡς εἰ τις ἰατρικὴν λέγοι ἐλάττω
εἶναι τοῦ σώματος τοῦ ἰατροῦ - οὐδ αὖ οὕτως μεῖζον νομι-
στέον τῇ ποσοῦ μετρήσει, ἐπεὶ οὐδ ἐπὶ τῆς ψυχῆς: οὔτω
τὸ μέγα καὶ τὸ μεῖζον τοῦ σώματος. Μαρτυρεῖ δὲ τῷ
μεγάλῳ τῆς ψυχῆς καὶ τὸ μεῖζονος τοῦ ὄγκου γινομένου
φθάνειν ἐπὶ πᾶν αὐτοῦ τὴν αὐτὴν ψυχὴν, ἢ ἐπ ἐλάττονος
ὄγκου ἦν. Γελοῖον γὰρ πολλαχῆ, εἰ τις προσθείη καὶ τῇ
ψυχῇ ὄγκον.

(6, 4, 6) Τί οὖν οὐ καὶ ἐπ ἄλλο σῶμα ἔρχεται; Ἡ ὅτι ἐκεῖνο
δεῖ, εἰ δύναται, προσελθεῖν, τὸ δὲ προσεληλυθὸς καὶ δεξά-
μενον ἔχει. Τί οὖν; Τὸ ἄλλο σῶμα τὴν αὐτὴν ψυχὴν ἔχει
ἔχον καὶ αὐτὸ ἦν ἔχει ψυχὴν; Τί γὰρ διαφέρει; Ἡ
καὶ ταῖς προσθήκαις. Εἶτα πῶς ἐν ποδὶ καὶ χειρὶ τὴν
αὐτὴν, τὴν δὲ ἐν τῷδε τῷ μέρει τοῦ παντός οὐ τὴν αὐτὴν
τῇ ἐν τῷδε; Εἰ δὲ αἱ αἰσθήσεις διάφοροι, καὶ τὰ πάθη τὰ
συμπίπτοντα διάφορα λεκτέον εἶναι. Ἄλλα οὖν ἐστὶ τὰ κρινό-
μενα, οὐ τὸ κρίνον: ὁ δὲ κρίνων ὁ αὐτὸς δικαστὴς ἐν ἄλλοις
καὶ ἄλλοις πάθεσι γινόμενος: καίτοι οὐχ ὁ πάσχων αὐτός,
ἀλλ ἡ σώματος τοιοῦδε φύσις: καὶ ἐστὶν οἷον εἰ αὐτὸς
ἡμῶν καὶ ἡδονὴν κρίνει τὴν περὶ τὸν δάκτυλον καὶ ἀλγη-
δόνα τὴν περὶ τὴν κεφαλὴν. Διὰ τί οὖν οὐ συναισθάνεται
ἢ ἕτερα τὸ τῆς ἕτερας κρίμα; Ἡ ὅτι κρίσις ἐστίν, ἀλλ οὐ
πάθος. Εἶτα οὐδ αὐτὴ ἡ κρίνασα κέκρικα λέγει, ἀλλ
ἔκρινε μόνον: ἐπεὶ οὐδὲ παρ ἡμῖν ἢ ὄψις τῇ ἀκοῇ λέγει,
καίτοι ἔκριναν ἄμφω, ἀλλὰ ὁ λογισμὸς ἐπ ἀμφοῖν: τοῦτο δὲ
ἕτερον ἀμφοῖν. Πολλαχῆ δὲ καὶ ὁ λογισμὸς εἶδε τὸ ἐν ἑτέρῳ
κρίμα καὶ σύνεσιν ἔσχεν ἑτέρου πάθους. Εἴρηται δὲ περὶ
τούτου καὶ ἐν ἄλλοις.

(6, 4, 7) Ἄλλα πάλιν λέγωμεν πῶς ἐπὶ πάντα ἐστὶ τὸ αὐτό:
τοῦτο δὲ ταῦτόν ἐστι πῶς ἕκαστον τῶν πολλῶν τῶν
αἰσθητῶν οὐκ ἄμοιρον τοῦ αὐτοῦ πολλαχῆ κείμενον. Οὐ
γὰρ ἐκεῖνο ὀρθῶς ἔχει ἐκ τῶν εἰρημένων μερίζειν εἰς τὰ
πολλά, ἀλλὰ τὰ πολλά μεμερισμένα εἰς τὸ ἐν μᾶλλον
ἀνάγειν, ἀκαεῖνο οὐκ ἐληλυθέναι πρὸς ταῦτα, ἀλλὰ ταῦτα
ὅτι διέρριπται παρεσχηκέναι δόξαν ἡμῖν κατὰ ταῦτα

κάκεινο διειληφθαι, ὅσον εἴ τις τὸ κρατοῦν καὶ συνέχον εἰς
 ἴσα τῷ κρατουμένῳ διαιροῖ. Καίτοι κρατοῖ ἄν καὶ χεῖρ
 σῶμα ὅλον καὶ ζύλον πολύπηχυ καὶ ἄλλο τι, καὶ ἐπὶ πᾶν
 μὲν τὸ κρατοῦν, οὐ διείληπται δὲ ὅμως εἰς ἴσα τῷ κρατου-
 μένῳ ἐν τῇ χειρὶ, καθόσον ἐφάπτεται εἰς τοσοῦτον περι-
 γραφομένης, ὡς δοκεῖ, τῆς δυνάμεως, ἀλλ ὅμως τῆς
 χειρὸς ὀριζομένης τῷ αὐτῆς ποσῷ, οὐ τῷ τοῦ αἰωρουμένου
 καὶ κρατουμένου σώματος. Καὶ εἰ προσθείη δὲ τῷ κρα-
 τουμένῳ σώματι μήκος ἄλλο καὶ δύναιτο ἢ χεῖρ φέρειν, ἢ
 δύναμις κάκεινο κρατεῖ οὐ διαληφθεῖσα εἰς τοσαῦτα μέρη,
 ὅσα τὸ σῶμα ἔχει. Τί οὖν, εἴ τις τὸν ὄγκον τὸν σωμα-
 τικὸν τῆς χειρὸς ὑποθεῖτο ἀφηρῆσθαι, καταλείποι δὲ τὴν
 δύναμιν τὴν αὐτὴν τὴν ἀνέχουσαν καὶ πρότερον αὐτό, τὴν
 πρόσθεν ἐν τῇ χειρὶ οὔσαν; Ἄρ οὐκ ἄν ἡ αὐτὴ ἀμέριστος
 οὔσα ἐν παντὶ ὡσαύτως κατὰ πᾶν μέρος εἴη; Εἰ δὲ δὴ
 φωτεινὸν μικρὸν ὄγκον ὅσον κέντρον ποιησάμενος μεῖζόν
 τι περιθείη σφαιρικὸν σῶμα διαφανές, ὥστε τὸ φῶς τοῦ
 ἔνδον ἐν παντὶ τῷ περιέχοντι φαίνειν, οὐκ οὔσης ἄλλοθεν
 αὐτῆς τῷ ἔξωθεν ὄγκῳ, ἄρ οὐκ ἐκεῖνο τὸ ἔνδον φήσομεν
 αὐτὸ μηδὲν παθόν, ἀλλὰ μένον ἐπὶ πάντα τὸν ἔξωθεν
 ὄγκον ἐληλυθέναι, καὶ τὸ ἐκεῖ ἐνορώμενον ἐν τῷ μικρῷ
 ὄγκῳ φῶς κατειληφέναι τὸ ἔξω; Ἐπειδὴ τοίνυν οὐ παρὰ
 τοῦ ὄγκου τοῦ σωματικοῦ τοῦ μικροῦ ἐκείνου ἦν τὸ φῶς
 - οὐ γὰρ ἦ σῶμα ἦν εἶχε τὸ φῶς, ἀλλ ἦ φωτεινὸν σῶμα,
 ἑτέρα δύναμις, οὐ σωματικῆ οὔσης - φέρε, εἴ τις τὸν ὄγκον
 τοῦ σώματος ὑφέλοι, τηροῖ δὲ τὴν τοῦ φωτὸς δύναμιν,
 ἄρ ἄν ἔτι εἴποις πού εἶναι τὸ φῶς, ἢ ἐπίσης ἄν εἴη
 καθ ὅλην τε τὴν ἔξω σφαῖραν; Οὐκέτι δὲ οὐδ ἀπερείση
 τῇ διανοίᾳ ὅπου πρότερον ἦν κείμενον, καὶ οὔτε ἔτι ἑρεῖς
 ὅθεν οὔτε ὅπη, ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου ἄπορος ἔση ἐν θαύ-
 ματι ποιούμενος, ἅμα δὲ ὠδὶ τοῦ σφαιρικοῦ σώματος ἀτε-
 νίσας εἴση τὸ φῶς καὶ ὠδὶ αὐτός. Ἐπεὶ καὶ ἐπὶ τοῦ ἡλίου
 ἔχεις μὲν εἰπεῖν ὅθεν τὸ φῶς ἐπιλάμπει κατὰ πάντα τὸν
 ἀέρα εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἡλίου βλέπων, τὸ δὲ αὐτὸ ὅμως ὁρᾷς
 φῶς πανταχοῦ οὐδὲ τοῦτο μεμερισμένον. Δηλοῦσι δὲ αἱ
 ἀποτομαὶ ἐπὶ θάτερα ἢ ὅθεν ἐλήλυθεν οὐ διδοῦσαι εἶναι οὐδὲ
 μερίζουσαι. Καὶ δὴ τοίνυν εἰ δύναμις μόνον ὁ ἥλιος ἦν
 σώματος χωρὶς οὔσα καὶ φῶς παρείχεν, οὐκ ἄν ἐντεῦθεν
 ἤρξατο οὐδ ἄν εἶπερ ὅθεν, ἀλλ ἦν ἄν τὸ φῶς πανταχοῦ
 ἐν καὶ ταῦτόν ὄν οὐκ ἀρξάμενον οὐδ ἀρχὴν ποθεν ἔχον.

(6, 4, 8) Τὸ μὲν οὖν φῶς, ἐπειδὴ σώματός ἐστιν, ὅθεν ἐλή-
 λυθεν εἰπεῖν ἔχεις ἔχων εἰπεῖν τὸ σῶμα ὅπου ἐστίν, ἄυλον
 δὲ εἴ τί ἐστι καὶ δεῖται οὐδὲν σώματος πρότερον ὄν τῇ
 φύσει παντὸς σώματος, ἰδρυμένον αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ, μᾶλλον
 δὲ οὐδὲ ἰδρύσεως δεόμενον οὐδὲν τῆς τοιαύτης, τοῦτο δὴ
 τὸ τοιαύτην ἔχον φύσιν οὐκ ἔχον ἀρχὴν ὅθεν ὀρηθεῖη

οὔτε ἕκ τινος τόπου οὔτε τινὸς ὄν σώματος, πῶς αὐτοῦ τὸ μὲν ὡδὶ φήσεις, τὸ δὲ ὡδί; Ἡδὴ γὰρ ἂν καὶ τὸ ὅθεν ὠρμήθη ἔχει καὶ τὸ τινος εἶναι. Λείπεται τοίνυν εἰπεῖν ὡς, εἴ τι αὐτοῦ μεταλαμβάνει, τῆ τοῦ ὄλου δυνάμει μεταλαμβάνειν αὐτοῦ πάσχοντος μηδὲν μήτ οὖν ἄλλο τι μήτε μεμερισμένου. Τῷ μὲν γὰρ σῶμα ἔχοντι τὸ πάσχειν κἂν κατὰ συμβεβηκὸς ἂν γένοιτο, καὶ ταύτη παθητὸν ἂν λέγοιτο καὶ μεριστόν, ἐπειδὴ σώματός ἐστὶ τι οἷον πάθος ἢ εἶδος: ὁ δὲ ἐστὶ μηδενὸς σώματος, ἀλλὰ τὸ σῶμα ἐθέλει αὐτοῦ εἶναι, ἀνάγκη τοῦτο τὰ τε ἄλλα πάθη τοῦ σώματος μηδαμῶς αὐτὸ πάσχειν μερίζεσθαι τε οὐχ οἷόν τε: σώματος γὰρ καὶ τοῦτο καὶ πρώτως πάθος καὶ ἡ σῶμα. Εἰ δὴ ἡ σῶμα τὸ μεριστόν, ἡ μὴ σῶμα τὸ ἀμέριστον. Πῶς γὰρ καὶ μερίσεις οὐκ ἔχον μέγεθος; Εἰ οὖν οὐκ ἔχοντος μέγεθος τὸ ἔχον τὸ μέγεθος ἀμηγέπη μεταλαμβάνει, οὐ μεριζομένου αὐτοῦ ἂν μεταλαμβάνοι: ἢ μέγεθος αὐτῷ ἔξει πάλιν. Ὅταν οὖν ἐν πολλοῖς λέγῃς, οὐκ αὐτὸ πολλὰ γενόμενον λέγεις, ἀλλὰ τῶν πολλῶν τὸ πάθος περιάπτεις τῷ ἐνὶ ἐκείνῳ ἐν πολλοῖς αὐτὸ ἅμα ὁρῶν. Τὸ δὲ ἐν αὐτοῖς οὕτω ληπτέον ὡς οὐκ αὐτῶν γενόμενον ἐκάστου οὐδ' αὐτῷ παντός, ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν αὐτοῦ εἶναι καὶ αὐτὸ εἶναι, αὐτὸ δὲ ὄν οὐκ ἀπολείπεσθαι ἑαυτοῦ. Οὐδ' αὖ τοσοῦτον, ὅσον τὸ πᾶν αἰσθητόν, οὐδ' εἴ τι μέρος τοῦ παντός: ὅλως γὰρ οὐδὲ ποσόν: πῶς ἂν οὖν τοσοῦτον; Σώματι μὲν γὰρ τοσοῦτον, τῷ δὲ μὴ σώματι, ἀλλ' ἐτέρας ὄντι φύσεως, οὐδαμῆ δεῖ προσάπτειν τοσοῦτον, ὅπου μηδὲ τὸ τοιοῦτον: οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ πῶ: οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ ἐνταῦθα καὶ ἐνταῦθα: ἤδη γὰρ ἂν πολλάκις πῶ εἴη. Εἰ τοίνυν ὁ μερισμὸς τοῖς τόποις, ὅταν τὸ μὲν τι αὐτοῦ ὡδί, τὸ δὲ ὡδί, ὅτῳ τὸ ὡδί μὴ ὑπάρχει, πῶς ἂν τὸ μερίζεσθαι ἔχει; Ἀμέριστον ἄρα δεῖ αὐτὸ σὺν αὐτῷ εἶναι, κἂν τὰ πολλὰ αὐτοῦ ἐπιέμενα τυγχάνη. Εἰ οὖν τὰ πολλὰ ἐφίεται αὐτοῦ, δῆλον ὅτι ὄλου ἐφίεται αὐτοῦ: ὥστε εἰ καὶ δύναται μεταλαβεῖν, ὄλου ἂν αὐτοῦ καθόσον δύναται μεταλαμβάνοι. Δεῖ οὖν τὰ μεταλαμβάνοντα αὐτοῦ οὕτως ἔχειν αὐτοῦ, ὡς οὐ μετέλαβε, μὴ ἰδίου αὐτῶν ὄντος: οὕτως γὰρ ἂν μένοι αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ ὄλον καὶ ἐν οἷς ὁράται ὄλον. Εἰ γὰρ μὴ ὄλον, οὐκ αὐτό, οὐδ' αὖ οὐ ἐφίενται ἢ μετὰληψις ἔσται, ἀλλὰ ἄλλου, οὗ ἢ ἔφεσις οὐκ ἦν.

(6, 4, 9) Καὶ γὰρ εἰ τὸ μέρος τὸ γενόμενον ἐν ἐκάστῳ ὄλον ἦν καὶ αὐτὸ ἕκαστον οἷον τὸ πρῶτον - ἀποτετμημένον ἀεὶ ἕκαστον - πολλὰ τὰ πρῶτα καὶ ἕκαστον πρῶτον. Εἴτα ταῦτα τὰ πολλὰ πρῶτα τί ἂν εἴη τὸ διεῖργον, ὥστε μὴ ἐν ὁμοῦ πάντα εἶναι; Οὐ γὰρ δὴ τὰ σώματα αὐτῶν: οὐ γὰρ τῶν σωμάτων οἷόν τε ἦν εἶδη αὐτὰ εἶναι, εἴπερ ὅμοια καὶ ταῦτα ἐκείνῳ τῷ πρώτῳ ἀφ' οὗ. Εἰ δὲ δυνάμεις αὐτοῦ τὰ

λεγόμενα μέρη τὰ ἐν τοῖς πολλοῖς, πρῶτον μὲν οὐκέτι ὅλον ἕκαστον: ἔπειτα πῶς ἦλθον ἀποτμηθεῖσαι καὶ καταλεί-
 πουσαι; Εἰ γὰρ δὴ καὶ κατέλιπον, δηλονότι κατέλιπόν που
 ἴουσαι. Εἶτα πότερα ἔτι εἰσὶν ἐν αὐτῷ αἱ δυνάμεις αἱ
 ἐνταῦθα ἐν τῷ αἰσθητῷ γεγενημένοι ἢ οὐ; Εἰ μὲν γὰρ μὴ
 εἰσιν, ἀτοπον ἐλαττωθῆναι ἐκεῖνο καὶ ἀδύναμον γεγονέναι
 ἔστερημένον ὧν πρότερον εἶχε δυνάμεων, χωρὶς τε τὰς
 δυνάμεις εἶναι τῶν οὐσιῶν ἑαυτῶν πῶς ἂν οἶόν τε ἢ
 ἀποτετμημένας; Εἰ δ' ἐν ἐκείνῳ τέ εἰσι καὶ ἄλλοθι, ἢ ὅλαι
 ἢ μέρη αὐτῶν ἐνταῦθα ἔσονται. Ἄλλ' εἰ μέρη, κάκει τὰ
 λοιπὰ μέρη. Εἰ δὲ ὅλαι, ἦτοι αἴπερ ἐκεῖ καὶ ἐνταῦθα οὐ
 μεμερισμένοι, καὶ πάλιν αὖ ἔσται τὸ αὐτὸ πανταχοῦ οὐ
 μεμερισμένον: ἢ πολλὰ γενόμενον ὅλον ἕκαστον αἱ δυνάμεις
 καὶ ὅμοιαι ἀλλήλαις, ὥστε καὶ μετὰ τῆς οὐσίας ἕκαστης ἢ
 δύναμις: ἢ μία μόνον ἔσται ἢ συνοῦσα τῇ οὐσίᾳ, αἱ δ' ἄλλαι
 δυνάμεις μόνον: καίτοι οὐχ οἶόν τε, ὥσπερ οὐσίαν ἄνευ
 δυνάμεως, οὕτως οὐδὲ δύναμιν ἄνευ οὐσίας. Ἡ γὰρ δύναμις
 ἐκεῖ ὑπόστασις καὶ οὐσία ἢ μεῖζον οὐσίας. Εἰ δ' ἕτεραι ὡς
 ἐλάττους καὶ ἀμυδραὶ δυνάμεις αἱ ἐξ ἐκείνου, οἶονεὶ φῶς
 ἐκ φωτὸς ἀμυδρὸν ἐκ φανοτέρου, καὶ δὴ καὶ οὐσίαι συνοῦσαι
 ταῖς δυνάμεσι ταύταις, ἵνα μὴ γίνηται ἄνευ οὐσίας δύναμις,
 πρῶτον μὲν καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων δυνάμεων ἀναγκαῖον
 ὁμοειδῶν πάντως πρὸς ἀλλήλας γινομένων ἢ τὴν αὐτὴν
 πανταχοῦ συγχωρεῖν εἶναι, ἢ καί, εἰ μὴ πανταχοῦ, ἀλλ'
 οἷον πανταχῇ ἅμα τὴν αὐτὴν ὅλην, οὐ μεμερισμένην, οἶον
 ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ σώματι: εἰ δὲ τοῦτο, διὰ τί οὐκ ἐν
 παντὶ τῷ ὅλῳ; Εἰ δὲ μεμερίσθαι ἕκαστην εἰς ἀπειρον, καὶ
 οὐκέτι οὐδ' αὐτῇ ὅλη, ἀλλὰ τῷ μερισμῷ ἔσται ἀδυναμία.

Ἐπειτα ἄλλη κατ' ἄλλο οὔσα οὐ καταλείψει συναίσθησιν.

Ἐπειτα δέ, [εἰ] καθάπερ τὸ ἴνδαλμά τινος, οἶον καὶ τὸ
 ἀσθενέστερον φῶς, ἀποτεμνόμενον τοῦ παρ' οὗ ἔστιν
 οὐκέτ' ἂν εἶη, καὶ ὅλως πᾶν τὸ παρ' ἄλλου τὴν ὑπόστασιν
 ἔχον ἴνδαλμα ὄν ἐκείνου οὐχ οἶόν τε ἀποτέμνοντα ἐν
 ὑποστάσει ποιεῖν εἶναι, οὐδ' ἂν αἱ δυνάμεις αὗται αἱ ἀπ'
 ἐκείνου ἐλθοῦσαι ἀποτετμημένοι ἂν ἐκείνου εἶεν. Εἰ δὲ
 τοῦτο, οὗ εἰσιν αὗται, κάκεινο ἀφ' οὗ ἐγένοντο ἐκεῖ ἅμα
 ἔσται, ὥστε πανταχοῦ ἅμα πάλιν αὐτὸ οὐ μεμερισμένον
 ὅλον ἔσται.

(6, 4, 10) Εἰ δέ τις λέγοι, ὡς οὐκ ἀνάγκη τὸ εἶδωλόν του
 συνηρηθῆσθαι τῷ ἀρχετύπῳ - ἔστι γὰρ καὶ εἰκόνα εἶναι
 ἀπόντος τοῦ ἀρχετύπου, ἀφ' οὗ ἢ εἰκόν, καὶ τοῦ πυρὸς
 ἀπελθόντος τὴν θερμότητα εἶναι ἐν τῷ θερμανθέντι -
 πρῶτον μὲν ἐπὶ τοῦ ἀρχετύπου καὶ τῆς εἰκόνας, εἰ τὴν
 παρὰ τοῦ ζωγράφου εἰκόνα λέγοι τις, οὐ τὸ ἀρχετυπον
 φήσομεν τὴν εἰκόνα πεποιηκέναι, ἀλλὰ τὸν ζωγράφον, οὐκ
 οὔσαν αὐτοῦ εἰκόνα οὐδ' εἰ αὐτόν τις γράφει: τὸ γὰρ γράφον

ἦν οὐ τὸ σῶμα τοῦ ζωγράφου οὐδὲ τὸ εἶδος τὸ μεμιμημένον:
καὶ οὐ τὸν ζωγράφον, ἀλλὰ τὴν θέσιν τὴν οὕτως τῶν
χρωμάτων λεκτέον ποιεῖν τὴν τοιαύτην εἰκόνα. Οὐδὲ κυρίως
ἢ τῆς εἰκόνας καὶ τοῦ ἰνδάλματος ποιήσεις οἷον ἐν ὕδασι
καὶ κατόπτροις ἢ ἐν σκιάϊσ - ἐνταῦθα ὑφίσταται τε
παρὰ τοῦ προτέρου κυρίως καὶ γίνεται ἀπ' αὐτοῦ καὶ οὐκ
ἔστιν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀποτετμημένα τὰ γενόμενα εἶναι. Τοῦτον
δὲ τὸν τρόπον καὶ τὰς ἀσθενεστέρας δυνάμεις παρὰ τῶν
προτέρων ἀξιώσουσι γίνεσθαι. Τὸ δ' ἐπὶ τοῦ πυρὸς λεγό-
μενον οὐκ εἰκόνα τὴν θερμότητα τοῦ πυρὸς λεκτέον εἶναι,
εἰ μὴ τις λέγοι καὶ πῦρ ἐν τῇ θερμότητι εἶναι: εἰ γὰρ τοῦτο,
χωρὶς πυρὸς ποιήσει τὴν θερμότητα. Εἶτα κὰν εἰ μὴ αὐτίκα,
ἀλλ' οὖν παύεται καὶ ψύχεται τὸ σῶμα τὸ θερμανθὲν
ἀποστάντος τοῦ πυρὸς. Εἰ δὲ καὶ οὗτοι ταύτας τὰς δυνά-
μεις σβεννύοιεν, πρῶτον μὲν ἐν μόνον ἀφθαρτον φήσουσι,
τὰς δὲ ψυχὰς καὶ τὸν νοῦν φθαρτὰ ποιήσουσιν. Εἶτα καὶ
οὐκ ἐκ ῥεούσης οὐσίας ῥέοντα τὰ ἐξ αὐτῆς ποιήσουσι.
Καίτοι, εἰ μένοι ἰδρυθεὶς ἥλιος ὅπου οὖν, τὸ αὐτὸ φῶς ἂν
παρέχοι τοῖς αὐτοῖς τόποις: εἰ δὲ λέγοι τις μὴ τὸ αὐτό,
τούτῳ ἂν πιστῶτο τὸ τὸ σῶμα ῥεῖν τοῦ ἡλίου. Ἄλλ' ὅτι μὲν
μὴ φθαρτὰ τὰ παρ' ἐκείνου, ἀθάνατοι δὲ καὶ αἱ ψυχαὶ καὶ
νοῦς πᾶς, καὶ ἐν ἄλλοις διὰ πλειόνων εἴρηται.

(6, 4, 11) Ἄλλα διὰ τί, εἶπερ ὅλον πανταχοῦ, οὐχ ὅλου
πάντα μεταλαμβάνει τοῦ νοητοῦ; Πῶς δὲ τὸ μὲν πρῶτον
ἐκεῖ, τὸ δὲ ἔτι δεύτερον καὶ μετ' ἐκεῖνο ἄλλα; Ἡ τὸ
παρὸν ἐπιτηδειότητι τοῦ δεξομένου [παρ]εῖναι νομιστέον,
καὶ εἶναι μὲν πανταχοῦ τοῦ ὄντος τὸ ὄν οὐκ ἀπολειπό-
μενον ἑαυτοῦ, παρεῖναι δὲ αὐτῷ τὸ δυνάμενον παρεῖναι, καὶ
καθόσον δύναται κατὰ τοσοῦτον αὐτῷ οὐ τόπῳ παρεῖναι,
οἷον τῷ φωτὶ τὸ διαφανές, τῷ δὲ τεθολωμένῳ ἢ μεταλήψις
ἄλλως. Καὶ δὴ τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα καὶ τρίτα τάξει καὶ
δυνάμει καὶ διαφοραῖς, οὐ τόποις. Οὐδὲν γὰρ κωλύει ὁμοῦ
εἶναι τὰ διάφορα, οἷον ψυχὴν καὶ νοῦν καὶ πάσας ἐπιστήμας
μείζους τε καὶ ὑφιεμένας. Ἐπεὶ καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὁ μὲν
ὀφθαλμὸς εἶδε τὸ χρῶμα, ἢ δὲ ὄσφρησις τὸ εὐῶδες, ἄλλη
δὲ αἴσθησις ἄλλο, ὁμοῦ πάντων, ἀλλ' οὐ χωρὶς ὄντων.
Οὐκοῦν ἐκεῖνο ποικίλον καὶ πολὺ; Ἡ τὸ ποικίλον ἀπλοῦν
αἰ, καὶ τὰ πολλὰ ἓν. Λόγος γὰρ εἷς καὶ πολὺς, καὶ πᾶν τὸ
ὄν ἓν. Καὶ γὰρ τὸ ἕτερον ἑαυτῷ καὶ ἡ ἕτερότης αὐτοῦ.
οὐ γὰρ δὴ τοῦ μὴ ὄντος. Καὶ τὸ ὄν δὲ τοῦ ἑνὸς οὐ κεχωρισ-
μένου, καὶ ὅπου ἂν ἦ τὸ ὄν, πάρεστιν αὐτῷ καὶ τὸ αὐτοῦ
ἓν, καὶ τὸ ἐν ὄν αἰ ἀφ' ἑαυτοῦ. Ἔστι γὰρ καὶ παρεῖναι
χωρὶς ὄν. Ἄλλως δὲ τὰ αἰσθητὰ τοῖς νοητοῖς πάρεστιν,
ὅσα πάρεστιν αὐτῶν καὶ οἷς πάρεσιν, ἄλλως τὰ νοητὰ
αὐτοῖς: ἐπεὶ καὶ ἄλλως ψυχῇ σῶμα, ἄλλως ἐπιστήμη ψυχῇ
καὶ ἐπιστήμη ἐπιστήμη ἐν τῷ αὐτῷ ἑκατέρα οὔσα: σῶμα δὲ

σώματι παρα ταῦτα ἑτέρως.

(6, 4, 12) Ὡσπερ δὲ φωνῆς οὔσης κατα τὸν ἀέρα πολλαίαις καὶ λόγου ἐν τῇ φωνῇ οὓς μὲν παρὸν ἐδέξατο καὶ ἦσθητο, καὶ εἰ ἕτερον θείης μεταξὺ τῆς ἐρημίας, ἦλθε καὶ πρὸς αὐτὸ ὁ λόγος καὶ ἡ φωνή, μᾶλλον δὲ τὸ οὓς ἦλθε πρὸς τὸν λόγον, καὶ ὀφθαλμοὶ πολλοὶ πρὸς τὸ αὐτὸ εἶδον καὶ πάντες ἐπλήσθησαν τῆς θείας καίτοι ἑναφωρισμένου τοῦ θεάματος κειμένου, ὅτι ὁ μὲν ὀφθαλμός, ὁ δὲ οὓς ἦν, οὕτω τοι καὶ τὸ δυνάμενον ψυχὴν ἔχειν ἕξει καὶ ἄλλο αὖ καὶ ἕτερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ φωνὴ πανταχοῦ τοῦ ἀέρος οὐ μία μεμερισμένη, ἀλλὰ μία πανταχοῦ ὅλη: καὶ τὸ τῆς ὀψεως δέ, εἰ παθῶν ὁ ἀήρ τὴν μορφήν ἔχει, ἔχει οὐ μεμερισμένην: οὐ γὰρ ἂν ὄψις τεθῆ, ἔχει ἐκεῖ τὴν μορφήν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐ πᾶσα δόξα συγχωρεῖ, εἰρήσθω δὲ οὖν δι' ἐκεῖνο, ὅτι ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἑνὸς ἡ μεταλήψις. Τὸ δὲ ἐπὶ τῆς φωνῆς ἑναργέστερον, ὡς ἐν παντὶ τῷ ἀέρι ὅλον τὸ εἶδός ἐστιν: οὐ γὰρ ἂν ἤκουσε πᾶς τὸ αὐτὸ μὴ ἑκασταχοῦ ὅλου ὄντος τοῦ φωνηθέντος λόγου καὶ ἐκάστης ἀκοῆς τὸ πᾶν ὁμοίως δεδεγμένης. Εἰ δὲ μὴδ' ἐνταῦθα ἡ ὅλη φωνὴ καθ' ὅλον τὸν ἀέρα παρατέταται, ὡς τότε μὲν τὸ μέρος αὐτῆς τῷδε τῷ μέρει συνεχεῦσθαι, τότε δὲ τῷδε συμμεμερίσθαι, τί δεῖ ἀπιστεῖν, εἰ ψυχὴ μὴ μία τέταται συμμεριζομένη, ἀλλὰ πανταχοῦ οὐ ἂν παρῆ πάρεστι καὶ ἔστι πανταχοῦ τοῦ παντός οὐ μεμερισμένη; Καὶ γενομένη μὲν ἐν σώμασιν, ὡς ἂν γένοιτο, ἀνάλογον ἕξει τῇ ἤδη ἐν τῷ ἀέρι φωνηθείσῃ φωνῇ, πρὸ δὲ τῶν σωμάτων τῷ φωνοῦντι καὶ φωνήσοντι: καίτοι καὶ γενομένη ἐν σώματι οὐδ' ὡς ἀπέστη τοῦ κατα τὸν φωνοῦντα εἶναι, ὅστις φωνῶν καὶ ἔχει τὴν φωνὴν καὶ δίδωσι. Τὰ μὲν οὖν τῆς φωνῆς ταυτότητα μὲν οὐκ ἔχει τοῖς πρὸς ἃ εἴληπται, ἔχει δὲ οὖν ὁμοιότητα κατὰ τι: τὰ δὲ τῆς ψυχῆς ἄτε καὶ φύσεως ὄντα τῆς ἑτέρας δεῖ λαμβάνειν ὡς οὐκ ὄντος αὐτῆς τοῦ μὲν ἐν σώμασι, τοῦ δὲ ἐφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ ὅλου ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πολλοῖς αὖ φανταζομένου. Καὶ αὖ ἦλθεν ἄλλο εἰς τὸ λαβεῖν ψυχὴν καὶ ἐξ ἀφανοῦς αὖ καὶ τοῦτο ἔχει, ὅπερ ἦν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις. Οὐδὲ γὰρ οὕτω προητοίμαστο, ὥστε μέρος αὐτῆς ὡδὶ κείμενον εἰς τοῦτο ἐλθεῖν, ἀλλὰ τὸ λεγόμενον ἦκειν ἦν ἐν παντὶ ἐν ἑαυτῷ καὶ ἔστιν ἐν ἑαυτῷ, καίτοι δοκοῦν ἐνταῦθα ἐλθεῖν. Πῶς γὰρ καὶ ἦλθεν; Εἰ οὖν μὴ ἦλθεν, ὥφθη δὲ νῦν παρούσα καὶ παρούσα οὐ τῷ ἀναμεῖναι τὸ μεταληψόμενον, δηλονότι οὔσα ἐφ' ἑαυτῆς πάρεστι καὶ τούτῳ. Εἰ δὲ οὔσα ἐφ' ἑαυτῆς τούτῳ πάρεστι, τοῦτο ἦλθε πρὸς αὐτήν. Εἰ δὲ τοῦτο ἕξω ὄν του οὕτως ὄντος ἦλθε πρὸς τὸ οὕτως ὄν καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τῆς ζωῆς κόσμῳ, ἦν δὲ ὁ κόσμος ὁ τῆς ζωῆς ἐφ' ἑαυτοῦ, καὶ πᾶς δὴ ἦν ἐφ' ἑαυτοῦ οὐ διειλημμένος εἰς τὸν ἑαυτοῦ ὄγκον - οὐδὲ γὰρ ὄγκος ἦν - καὶ τὸ ἐληλυθὸς δὲ οὐκ

εἰς ὄγκον ἤλθε: μετέλαβεν ἄρα αὐτοῦ οὐ μέρος [όλου]: ἀλλὰ καὶ ἄλλο ἤκη εἰς τὸν τοιοῦτον κόσμον, ὅλου αὐτοῦ μεταλήψεται. Ὁμοίως ἄρα, εἰ λέγοιτο ἐκεῖνος ἐν τούτοις ὅλος, ἐν παντὶ ἐκάστῳ ἔσται. Καὶ πανταχοῦ ἄρα ὁ αὐτὸς εἰς ἀριθμῶ οὐ μεμερισμένος, ἀλλ ὅλος ἔσται.

(6, 4, 13) Πόθεν οὖν ἡ ἑκτασις ἢ ἐπὶ πάντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ζῶα; Ἡ οὐκ ἐξετάθη. Ἡ μὲν γὰρ αἴσθησις, ἢ προσέχοντες ἀπιστοῦμεν τοῖς λεγομένοις, λέγει ὅτι ὦδε καὶ ὦδε, ὁ δὲ λόγος τὸ ὦδε καὶ ὦδέ φησιν οὐκ ἐκταθεῖσαν ὦδε καὶ ὦδε γεγονέναι, ἀλλὰ τὸ ἐκταθὲν πᾶν αὐτοῦ μετεληφέναι ὄντος ἀδιαστάτου αὐτοῦ. Εἰ οὖν τι μεταλήψεται τινος, δῆλον ὅτι οὐχ αὐτοῦ μεταλήψεται: ἢ οὐ μετεληφὸς ἔσται, ἀλλ αὐτὸ ἔσται. Δεῖ οὖν σῶμα μεταλαμβάνον τινὸς οὐ σώματος μεταλαμβάνειν: ἔχει γὰρ ἤδη. Σῶμα δὲ οὐ σώματος μεταλήψεται. Οὐδὲ μέγεθος τοίνυν μεγέθους μεταλήψεται: ἔχει γὰρ ἤδη. Οὐδὲ γὰρ εἰ προσθήκη λάβοι, τὸ μέγεθος ἐκεῖνο, ὃ πρότερον ἦν, μεγέθους μεταλήψεται: οὐ γὰρ τὸ δίπηχυ τρίπηχυ γίνεται, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον ἄλλο ποσὸν ἔχον ἄλλο ἔσχεν: ἐπεὶ οὕτω γε αὐτὰ τὰ δύο τρία ἔσται. Εἰ οὖν τὸ διειλημμένον καὶ τὸ ἐκτεταμένον εἰς τόσον ἄλλου γένους μεταλήψεται ἢ ὅλως ἄλλου, δεῖ τὸ οὐ μεταλαμβάνει μήτε διειλημμένον εἶναι μήτε ἐκτεταμένον μήτε ὅλως ποσὸν τι εἶναι. Ὅλον ἄρα δεῖ τὸ παρεσόμενον αὐτῷ πανταχοῦ ἀμερές ὃν παρεῖναι, οὐχ οὕτω δὲ ἀμερές, ὡς μικρόν: οὕτω γὰρ οὐδὲν ἦττον καὶ μεριστὸν ἔσται καὶ οὐ παντὶ αὐτῷ ἐφαρμόσει οὐδ ἂν αὐξομένῳ τὸ αὐτὸ συνέσται. Ἄλλ οὐδ οὕτως, ὡς σημείον: οὐ γὰρ ἐν σημείον ὁ ὄγκος, ἀλλ ἄπειρα ἐν αὐτῷ: ὥστε καὶ τοῦτο ἄπειρα σημεία ἔσται, εἴπερ ἔσται, καὶ οὐ συνεχές: ὥστε οὐδ ὡς ἐφαρμόσει. Εἰ οὖν ὁ ὄγκος ὁ πᾶς ἔξει αὐτὸ ὅλον, ἔξει αὐτὸ κατὰ πᾶν ἑαυτοῦ.

(6, 4, 14) Ἄλλ εἰ ἡ αὐτὴ ἐκασταχοῦ ψυχῆ, πῶς ἰδίᾳ ἐκάστου; Καὶ πῶς ἡ μὲν ἀγαθὴ, ἡ δὲ κακὴ; Ἡ ἐξαρκεῖ καὶ ἐκάστῳ καὶ πάσας ψυχὰς ἔχει καὶ πάντας νοῦς. Καὶ γὰρ ἐν ἔστι καὶ ἄπειρον αὐτὸ καὶ πάντα ὁμοῦ καὶ ἐκαστον ἔχει διακεκριμένον καὶ αὐτὸ οὐ διακριθὲν χωρὶς. Πῶς γὰρ ἂν καὶ ἄπειρον ἢ οὕτω λέγοιτο, ὅτι ὁμοῦ πάντα ἔχει, πᾶσαν ζωὴν καὶ πᾶσαν ψυχὴν καὶ νοῦν ἅπαντα; Ἐκαστον δὲ αὐτῶν οὐ πέρασιν ἀφώρισται: διὰ τοῦτο αὐτὸ καὶ ἐν. Οὐ γὰρ δὴ μίαν ζωὴν ἔδει αὐτὸ ἔχειν, ἀλλ ἄπειρον, καὶ αὐτὴ μίαν καὶ τὴν μίαν οὕτω μίαν, ὅτι πάσας ὁμοῦ οὐ συμφορηθείσας εἰς ἐν, ἀλλ ἀφ ἑνὸς ἀρξαμένης καὶ μενούσας ὅθεν ἤρξαντο, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἤρξαντο, ἀλλ οὕτως εἶχεν ἀεὶ: οὐδὲν γὰρ γινόμενον ἐκεῖ: οὐδὲ μεριζόμενον τοίνυν, ἀλλὰ δοκεῖ μερίζεσθαι τῷ λαβόντι. Τὸ δὲ ἐκεῖ τὸ ἐκπαλαι καὶ ἐξ ἀρχῆς: τὸ δὲ γινόμενον πελάζει καὶ συνάπτεσθαι δοκεῖ καὶ

ἐξήρτηται ἐκείνου. Ἡμεῖς δέ - τίνες δὲ ἡμεῖς; Ἐὰρ ἐκεῖνο ἢ τὸ πελάζον καὶ τὸ γινόμενον ἐν χρόνῳ; Ἡ καὶ πρὸ τοῦ ταύτην τὴν γένεσιν γενέσθαι ἡμεν ἐκεῖ ἄνθρωποι ἄλλοι ὄντες καὶ τινες καὶ θεοί, ψυχὰι καθαραὶ καὶ νοῦς συνημμένος τῇ ἀπάσῃ οὐσίᾳ, μέρη ὄντες τοῦ νοητοῦ οὐκ ἀφωρισμένα οὐδὲ ἀποτετμημένα, ἀλλ ὄντες τοῦ ὅλου: οὐδὲ γὰρ οὐδὲ νῦν ἀποτετμήμεθα. Ἄλλα γὰρ νῦν ἐκείνῳ τῷ ἀνθρώπῳ προσελήλυθεν ἄνθρωπος ἄλλος εἶναι θέλων: καὶ εὐρὼν ἡμᾶς - ἡμεν γὰρ τοῦ παντός οὐκ ἔξω - περιέθηκεν ἑαυτὸν ἡμῖν καὶ προσέθηκεν ἑαυτὸν ἐκείνῳ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ὃς ἦν ἕκαστος ἡμῶν τότε: οἷον εἰ φωνῆς οὐσης μιᾶς καὶ λόγου ἑνὸς ἄλλος ἄλλοθεν παραθεῖς τὸ οὖς ἀκούσειε καὶ δέξαιτο, καὶ γένοιτο κατ' ἐνέργειαν ἀκοή τις ἔχουσα τὸ ἐνεργοῦν εἰς αὐτὴν παρόν: καὶ γεγενήμεθα τὸ συνάμφω καὶ οὐ θάτερον, ὃ πρότερον ἡμεν, καὶ θάτερόν ποτε, ὃ ὕστερον προσεθέμεθα ἀργήσαντος τοῦ προτέρου ἐκείνου καὶ ἄλλον τρόπον οὐ παρόντος.

(6, 4, 15) Ἄλλα πῶς προσελήλυθε τὸ προσεληλυθός; ἢ ἐπειδὴ ἐπιτηδειότης αὐτῷ παρῆν, ἔσχε πρὸς ὃ ἦν ἐπιτήδειον: ἦν δὲ γενόμενον οὕτως, ὡς δέξασθαι ψυχὴν. Τὸ δὲ γίνεται ὡς μὴ δέξασθαι πᾶσαν καίτοι παροῦσαν πᾶσαν, ἀλλ οὐχ αὐτῷ, οἷον καὶ ζῶα τὰ ἄλλα καὶ τὰ φυτὰ τοσοῦτον ἔχει, ὅσον δύναται λαβεῖν: οἷον φωνῆς λόγον σημαινούσης τὰ μὲν καὶ τοῦ λόγου μετέσχε μετὰ τῆς κατὰ φωνὴν ἡχῆς, τὰ δὲ τῆς φωνῆς καὶ τῆς πληγῆς μόνον. Γενομένου δὴ ζώου, ὃ ἔχει μὲν παροῦσαν αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄντος ψυχὴν, καθ' ἣν δὴ ἀνήρτηται εἰς πᾶν τὸ ὄν, παρόντος δὲ καὶ σώματος οὐ κενοῦ οὐδὲ ψυχῆς ἀμοίρου, ὃ ἔκειτο μὲν οὐδὲ πρότερον ἐν τῷ ἀψύχῳ, ἔτι δὲ μᾶλλον οἷον ἐγγὺς γενόμενον τῇ ἐπιτηδειότητι, καὶ γενομένου οὐκέτι σώματος μόνου, ἀλλὰ καὶ ζῶντος σώματος, καὶ τῇ οἷον γειτονείᾳ καρπωσαμένου τι ἵχνος ψυχῆς, οὐκ ἐκείνης μέρους, ἀλλ οἷον θερμασίας τινὸς ἢ ἐλλάμψεως ἐλθούσης, γένεσις ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν καὶ ἀλγηδόνων ἐν αὐτῷ ἐξέφυ: ἦν δὲ οὐκ ἀλλότριον τὸ σῶμα τοῦ ζώου τοῦ γεγενημένου. Ἡ μὲν δὲ ἐκ τοῦ θείου ψυχὴ ἡσυχος ἦν κατὰ τὸ ἦθος τὸ ἑαυτῆς ἐφ' ἑαυτῆς βεβῶσα, τὸ δὲ ὑπ' ἀσθενείας τὸ σῶμα θορυβούμενον καὶ ῥέον τε αὐτὸ καὶ πληγαῖς κρουόμενον ταῖς ἔξω, πρῶτον αὐτὸ εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ζώου ἐφθέγγετο, καὶ τὴν αὐτοῦ ταραχὴν ἐδίδου τῷ ὅλῳ. Οἷον ἐκαλησίᾳ δημογερόντων καθημένων ἐφ' ἡσύχῳ συννοία δῆμος ἄτακτος, τροφῆς δεόμενος καὶ ἄλλα ἃ δὴ πάσχει αἰτιώμενος, τὴν πᾶσαν ἐκαλησίαν εἰς θόρυβον ἀσχήμενα ἐμβάλλοι. Ὅταν μὲν οὖν ἡσυχίαν ἀγόντων τῶν τοιούτων ἀπὸ τοῦ φρονούντος ἦκη εἰς αὐτοὺς λόγος, κατέστη εἰς τάξιν μετρίαν τὸ πλῆθος, καὶ οὐ κεκράτηκε τὸ χεῖρον: εἰ δὲ μή, κρατεῖ τὸ χεῖρον ἡσυχίαν ἀγόντος τοῦ βελτίονος, ὅτι μὴ

ἡδυνήθη τὸ θορυβοῦν δέξασθαι τὸν ἄνωθεν λόγον, καὶ τοῦτό ἐστι πόλεως καὶ ἐκκλησίας κακία. Τοῦτο δὲ καὶ ἀνθρώπου κακία αὖ ἔχοντος δῆμον ἐν αὐτῷ ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων κρατησάντων συνδόντος ἑαυτὸν τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου δῆμῳ τῷ τοιούτῳ: ὃς δ' ἂν τοῦτον τὸν ὄχλον δουλώσῃται καὶ ἀναδράμῃ εἰς ἐκεῖνον, ὅς ποτε ἦν, κατ' ἐκεῖνόν τε ζῆ καὶ ἔστιν ἐκεῖνος διδούς τῷ σώματι, ὅσα δίδωσιν ὡς ἑτέρῳ ὄντι ἑαυτοῦ: ἄλλος δὲ τις ὅτε μὲν οὕτως, ὅτε δὲ ἄλλως ζῆ, μικτός τις ἐξ ἀγαθοῦ ἑαυτοῦ καὶ κακοῦ ἑτέρου γεγεννημένος.

(6, 4, 16) Ἄλλ' εἰ ἐκείνη ἢ φύσις οὐκ ἂν γένοιτο κακὴ καὶ οὗτος τρόπος ψυχῆς εἰς σῶμα ἰούσης καὶ παρούσης, τίς ἢ κἀθοδος ἢ ἐν περιόδοις καὶ ἀνοδος αὖ καὶ αἱ δίκαι καὶ αἱ εἰς ἄλλων ζῶν σώματα εἰσκρίσεις; Ταῦτα γὰρ παρὰ τῶν πάλαι περὶ ψυχῆς ἄριστα πεφιλοσοφηκότων παρελήφραμεν, οἷς πειρᾶσθαι προσήκει σύμφωνον ἢ μὴ διάφωνόν γε ἐπιδείξαι τὸν νῦν προκείμενον λόγον. Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ μεταλαμβάνειν ἐκείνης τῆς φύσεως ἦν οὐ τὸ ἐλθεῖν ἐκείνην εἰς τὰ τῆδε ἀποστάσαν ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὸ τῆδε ἐν ἐκείνῃ γίνεσθαι καὶ μεταλαβεῖν, δῆλον ὅτι ὃ λέγουσιν ἐκεῖνοι ἦκειν λεκτέον εἶναι τὴν σώματος φύσιν ἐκεῖ γενέσθαι καὶ μεταλαβεῖν ζωῆς καὶ ψυχῆς, καὶ ὅλως οὐ τοπικῶς τὸ ἦκειν, ἀλλ' ὅστις τρόπος τῆς τοιαύτης κοινωνίας. Ὡστε τὸ μὲν κατελθεῖν τὸ ἐν σώματι γενέσθαι, ὡς φαμεν ψυχὴν ἐν σώματι γενέσθαι, τὸ τούτῳ δοῦναί τι παρ' αὐτῆς, οὐκ ἐκεῖνου γενέσθαι, τὸ δ' ἀπελθεῖν τὸ μηδαμῆ τὸ σῶμα ἐπικοινωνεῖν αὐτῆς: ἀξίον δὲ εἶναι τῆς τοιαύτης κοινωνίας τοῖς τοῦδε τοῦ παντὸς μέρεσι, τὴν δὲ οἷον ἐν ἐσχάτῳ τῷ <νοητῷ τόπῳ> πλεονάκις διδόναι ἑαυτῆς ἄτε πλησίον τῆ δυνάμει οὔσαν καὶ ἐν βραχυτέροις διαστήμασι φύσεως τῆς τοιαύτης νόμῳ: κακὸν δὲ εἶναι τὴν τοιαύτην κοινωνίαν καὶ ἀγαθὸν τὴν ἀπαλλαγὴν. Διὰ τί; Ὅτι, κὰν μὴ τοῦδε ἦ, ἀλλ' οὖν ψυχὴ τοῦδε λεγομένη ὅπως οὖν μερικῆ πως ἐκ τοῦ παντὸς γίνεται: ἢ γὰρ ἐνέργεια αὐτῆς οὐκέτι πρὸς τὸ ὅλον καίπερ τοῦ ὅλου οὔσης, ὡσπερ ἂν εἰ ἐπιστήμης ὅλης οὔσης κατὰ τι θεώρημα ὃ ἐπιστήμων ἐνεργεῖ: τὸ δ' ἀγαθὸν αὐτῷ ἦν τῷ ἐπιστήμονι οὐ κατὰ τι τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ κατὰ τὴν πᾶσαν ἦν ἔχει. Καὶ τοίνυν αὕτη τοῦ παντὸς οὔσα κόσμου νοητοῦ καὶ ἐν τῷ ὅλῳ τὸ μέρος ἀποκρύπτουσα οἷον ἐξέθορον ἐκ τοῦ παντὸς εἰς μέρος, εἰς δ' ἐνεργεῖ ἑαυτὴν μέρος ὄν, οἷον εἰ πῦρ πᾶν καίειν δυνάμενον μικρόν τι καίειν ἀναγκάζοιτο καίτοι πᾶσαν ἔχον τὴν δυνάμιν. Ἔστι γὰρ ἡ ψυχὴ χωρὶς πάντη οὔσα ἐκάστη οὐχ ἐκάστη, ὅταν δὲ διακριθῆ οὐ τόπῳ, ἀλλ' ἐνεργεία γένηται τὸ καθέκαστον, μοῖρά τίς ἐστίν, οὐ πᾶσα, καίτοι καὶ ὡς πᾶσα τρόπον ἄλλον: οὐδενὶ δὲ ἐπιστατοῦσα πάντη πᾶσα, οἷον δυνάμει τότε τὸ μέρος οὔσα. Τὸ δὲ

εἰς Αἰδοῦ γίνεσθαι, εἰ μὲν ἐν τῷ αἰδεῖ, τὸ χωρὶς λέγεται: εἰ δὲ
τινα χεῖρω τόπον, τί θαυμαστόν; Ἐπεὶ καὶ νῦν, οὗ τὸ σῶμα
ἡμῶν καὶ ἐν ᾧ τόπῳ, κάκεινη λέγεται ἐκεῖ. Ἄλλ οὐκ ὄντος
ἔτι τοῦ σώματος; Ἡ τὸ εἶδωλον εἰ μὴ ἀποσπασθείη, πῶς
οὐκ ἐκεῖ, οὗ τὸ εἶδωλον; Εἰ δὲ παντελῶς λύσειε φιλοσοφία,
καὶ ἀπέλθοι τὸ εἶδωλον εἰς τὸν χεῖρω τόπον μόνον, αὐτὴ
δὲ καθαρῶς ἐν τῷ νοητῷ οὐδενὸς ἐξηρημένου αὐτῆς. Τὸ
μὲν οὖν ἐκ τοῦ τοιοῦδε εἶδωλον γενόμενον οὕτως: ὅταν δ
αὐτὴ οἶον ἐλλάμψῃ πρὸς αὐτήν, τῇ νεύσει τῇ ἐπὶ θάτερα
πρὸς τὸ ὅλον συνέσταλται καὶ οὐκ ἔστιν ἐνεργεία οὐδ' αὖ
ἀπόλωλεν. Ἄλλα περὶ μὲν τούτων ταῦτα: πάλιν δὲ ἀναλα-
βόντες τὸν ἐξ ἀρχῆς λόγον λέγωμεν.

(6, 5, 1) Τὸ ἐν καὶ ταῦτόν ἀριθμῷ πανταχοῦ ἅμα ὅλον εἶναι
κοινὴ μὲν τις ἐννοία φησὶν εἶναι, ὅταν πάντες κινούμενοι
αὐτοφυῶς λέγωσι τὸν ἐν ἐκάστῳ ἡμῶν θεὸν ὡς ἓνα καὶ τὸν
αὐτόν. Καὶ εἰ τις αὐτοὺς τὸν τρόπον μὴ ἀπαιτοῖ μηδὲ
λόγῳ ἐξετάζειν τὴν δόξαν αὐτῶν ἐθέλοι, οὕτως ἂν καὶ
θεῖντο καὶ ἐνεργοῦντες τοῦτο τῇ διανοίᾳ οὕτως ἀναπαύονται
εἰς ἓν πως συνερείδοντες καὶ ταῦτόν, καὶ οὐδ' ἂν ἐθέλοιεν
ταύτης τῆς ἐνότητος ἀποσχίζεσθαι. Καὶ ἔστι πάντων
<βεβαιοτάτη ἀρχή>, ἣν ὡσπερ αἱ ψυχαὶ ἡμῶν φθέγγονται,
μὴ ἐκ τῶν καθέκαστα συγκεφαλαιωθεῖσα, ἀλλὰ πρὸ τῶν
καθέκαστα πάντων προελθούσα καὶ πρὸ ἐκείνης τῆς τοῦ
ἀγαθοῦ πάντα ὀρέγεσθαι τιθεμένης τε καὶ λεγούσης. Οὕτω
γὰρ ἂν αὐτὴ ἀληθὲς εἴη, εἰ τὰ πάντα εἰς ἓν σπεύδοι καὶ
ἐν εἴη, καὶ τούτου ἡ ὄρεξις εἴη. Τὸ γὰρ ἐν τοῦτο προῖον
μὲν ἐπὶ θάτερα, ἐφ' ὅσον προελθεῖν αὐτῷ οἶόν τε, πολλὰ ἂν
φανείη τε καὶ πως καὶ εἴη, ἢ δ' ἀρχαία φύσις καὶ ἡ ὄρεξις
τοῦ ἀγαθοῦ, ὅπερ ἔστιν αὐτοῦ, εἰς ἓν ὄντως ἄγει, καὶ ἐπὶ
τοῦτο σπεύδει πᾶσα φύσις, ἐφ' ἑαυτήν. Τοῦτο γὰρ ἔστι τὸ
ἀγαθὸν τῇ μιᾷ ταύτῃ φύσει τὸ εἶναι αὐτῆς καὶ εἶναι αὐτήν:
τοῦτο δ' ἔστι τὸ εἶναι μίαν. Οὕτω δὲ καὶ τὸ ἀγαθὸν ὀρθῶς
εἶναι λέγεται οἰκείον: διὸ οὐδὲ ἕξω ζητεῖν αὐτὸ δεῖ. Ποῦ
γὰρ ἂν εἴη ἕξω τοῦ ὄντος περιπεπωκόσ; Ἡ πῶς ἂν τις ἐν
τῷ μὴ ὄντι ἐξεύροι αὐτό; Ἄλλα δηλονότι ἐν τῷ ὄντι οὐκ
ὄν αὐτὸ μὴ ὄν. Εἰ δὲ ὄν καὶ ἐν τῷ ὄντι ἐκεῖνο, ἐν ἑαυτῷ
ἂν εἴη ἐκάστῳ. Οὐκ ἀπέστημεν ἄρα τοῦ ὄντος, ἀλλ' ἐσμὲν
ἐν αὐτῷ, οὐδ' αὖ ἐκεῖνο ἡμῶν: ἐν ἄρα πάντα τὰ ὄντα.

(6, 5, 2) Λόγος δὲ ἐπιχειρήσας ἐξέτασιν ποιῆσθαι τοῦ λεγο-
μένου οὐχ ἓν τι ὄν, ἀλλὰ τι μεμερισμένον, παραλαμβάνων
τε εἰς τὴν ζήτησιν τὴν τῶν σωματίων φύσιν καὶ ἐντεῦθεν
ταῖς ἀρχαῖς λαμβάνων ἐμέρισέ τε τὴν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι
νομίσας, καὶ τῇ ἐνότητι ἠπίστησεν αὐτῆς ἅτε μὴ ἐξ
ἀρχῶν τῶν οἰκείων τὴν ὀρμὴν τῆς ζητήσεως πεποιημένος.
Ἡμῖν δὲ ληπτέον εἰς τὸν ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς καὶ πάντη ὄντος
λόγον οἰκειᾶς εἰς πίστιν ἀρχαῖς: τοῦτο δ' ἔστι νοηταῖς

νοητῶν καὶ τῆς ἀληθινῆς οὐσίας ἔχομένας. Ἐπεὶ γὰρ τὸ μὲν ἔστι πεφορημένον καὶ παντοίας δεχόμενον μεταβολὰς καὶ εἰς πάντα τόπον διειλημμένον, ὃ δὴ γένεσιν ἂν προσήκοι ὀνομάζειν, ἀλλ οὐκ οὐσίαν, τὸ δὲ ὄν αἰεὶ [διειλημμένον], <ῶσαύτως κατὰ ταῦτα> ἔχον, οὔτε γινόμενον οὔτε ἀπολλύμενον οὐδέ τινα χώραν οὐδέ τόπον οὐδέ τινα ἔδραν ἔχον οὐδ ἕξιόν ποθεν οὐδ αὖ εἰσιὸν εἰς ὅτιοῦν, ἀλλ ἐν αὐτῷ μένον, περὶ μὲν ἐκείνων λέγων ἂν τις ἐξ ἐκείνης τῆς φύσεως καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀξιουμένων συλλογίζοιτο ἂν εἰκότως δι εἰκότων εἰκότας καὶ τοὺς συλλογισμοὺς ποιούμενος. Ὅταν δ αὖ τοὺς περὶ τῶν νοητῶν λόγους τις ποιῆται, λαμβάνων τὴν τῆς οὐσίας φύσιν περὶ ἧς πραγματεύεται τὰς ἀρχὰς τῶν λόγων δικαίως ἂν ποιῶιτο μὴ παρεκβαίνων ὡσπερ ἐπιλεησμένος ἐπ ἄλλην φύσιν, ἀλλ ὑπ αὐτῆς ἐκείνης περὶ αὐτῆς τὴν κατανόησιν ποιούμενος, ἐπειδὴ πανταχοῦ τὸ τί ἐστὶν ἀρχή, καὶ τοῖς καλῶς ὀρισμένοις λέγεται καὶ τῶν συμβεβηκότων τὰ πολλὰ γινώσκεισθαι: οἷς δὲ καὶ πάντα ἐν τῷ τί ἐστὶν ὑπάρχει, πολλῶ μᾶλλον ἐν τούτοις ἔχεσθαι δεῖ τούτου, καὶ εἰς τοῦτο βλεπτόν καὶ πρὸς τοῦτο πάντα ἀνενεκτέον.

(6, 5, 3) Εἰ δὴ τὸ ὄν ὄντως τοῦτο καὶ ῶσαύτως ἔχει καὶ οὐκ ἐξίσταται αὐτὸ ἑαυτοῦ καὶ γένεσις περὶ αὐτὸ οὐδεμία οὐδ ἐν τόπῳ ἐλέγετο εἶναι, ἀνάγκη αὐτὸ οὕτως ἔχον αἰεὶ τε σὺν αὐτῷ εἶναι, καὶ μὴ διεστάναι ἀφ αὐτοῦ μηδὲ αὐτοῦ τὸ μὲν ὡδί, τὸ δὲ ὡδί εἶναι, μηδὲ προιέναι τι ἀπ αὐτοῦ: ἤδη γὰρ ἂν ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ εἴη, καὶ ὅλως ἐν τινι εἴη, καὶ οὐκ ἐφ ἑαυτοῦ οὐδ ἀπαθές: πάθῃοι γὰρ ἂν, εἰ ἐν ἄλλῳ: εἰ δ ἐν ἀπαθῆϊ ἐστὶν, οὐκ ἐν ἄλλῳ. Εἰ οὖν μὴ ἀποστὰν ἑαυτοῦ μηδὲ μερισθὲν μηδὲ μεταβάλλον αὐτὸ μηδεμίαν μεταβολὴν ἐν πολλοῖς ἅμα εἴη ἐν ὅλον ἅμα ἑαυτῷ ὄν, τὸ αὐτὸ ὄν πανταχοῦ ἑαυτῷ τὸ ἐν πολλοῖς εἶναι ἂν ἔχοι: τοῦτο δὲ ἐστὶν ἐφ ἑαυτοῦ ὄν μὴ αὖ ἐφ ἑαυτοῦ εἶναι. Λεῖπεται τοίνυν λέγειν αὐτὸ μὲν ἐν οὐδενὶ εἶναι, τὰ δ ἄλλα ἐκείνου μεταλαμβάνειν, ὅσα δύναται αὐτῷ παρεῖναι, καὶ καθόσον ἐστὶ δυνατὰ αὐτῷ παρεῖναι. Ἀνάγκη τοίνυν ἢ τὰς ὑποθέσεις καὶ τὰς ἀρχὰς ἐκείνας ἀναιρεῖν μηδεμίαν εἶναι τοιαύτην φύσιν λέγοντας ἢ, εἰ τοῦτό ἐστὶν ἀδύνατον καὶ ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης τοιαύτη φύσις καὶ οὐσία, παραδέχουσθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς, τὸ ἐν καὶ ταῦτόν ἀριθμῶ μὴ μεμερισμένον, ἀλλὰ ὅλον ὄν, τῶν ἄλλων τῶν παρ αὐτὸ μηδενὸς ἀποστατεῖν, οὐδὲν τοῦ χεῖσθαι δεηθὲν οὐδὲ τῷ μοίρας τινὰς ἀπ αὐτοῦ ἐλθεῖν μηδ αὖ τῷ αὐτὸ μὲν μείναι ἐν αὐτῷ ὅλον, ἄλλο δὲ τι ἀπ αὐτοῦ γεγονὸς καταλελοιπὸς αὐτὸ ἴκειν εἰς τὰ ἄλλα πολλαχῆ. Ἔσται τε γὰρ οὕτως τὸ μὲν ἄλλοθι, τὸ δ ἀπ αὐτοῦ ἄλλοθι, καὶ τόπον ἔξει διεστηκὸς ἀπὸ τῶν ἀπ αὐτοῦ. Καὶ ἐπ ἐκείνων αὖ, εἰ ἕκαστον ὅλον ἢ μέρος -

καὶ εἰ μὲν μέρος, οὐ τὴν τοῦ ὅλου ἀποσώσει φύσιν, ὅπερ δὴ εἴρηται: εἰ δὲ ὅλον ἕκαστον, ἢ ἕκαστον μεριούμεν ἴσα μέρη τῶ ἐν ᾧ ἔστιν ἢ ταὐτὸν ὅλον πανταχοῦ συγχωρήσομεν δύνασθαι εἶναι. Οὗτος δὴ ὁ λόγος ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος καὶ τῆς οὐσίας ἀλλότριον οὐδὲν οὐδὲ ἐκ τῆς ἑτέρας φύσεως ἐλκύσας.

(6, 5, 4) Ἰδὲ δέ, εἰ βούλει, καὶ τόνδε: τὸν θεὸν οὐ πῆ μὲν εἶναι, πῆ δ' οὐκ εἶναί φαμεν. Ἔστι γὰρ ἀξιούμενόν τε παρὰ πᾶσι τοῖς ἔννοιαν ἔχουσι θεῶν οὐ μόνον περὶ ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων λέγειν θεῶν, ὡς πανταχοῦ πάρεσι, καὶ ὁ λόγος δέ φησι δεῖν οὕτω τίθεσθαι. Εἰ οὖν πανταχοῦ, οὐχ οἷόν τε μεμερισμένον: οὐ γὰρ ἂν ἔτι πανταχοῦ αὐτὸς εἴη, ἀλλ' ἕκαστον αὐτοῦ μέρος τὸ μὲν ὠδί, τὸ δὲ ὠδί ἔσται, αὐτὸς τε οὐχ εἷς ἔτι ἔσται, ὡσπερ εἰ τμηθεῖη τι μέγεθος εἰς πολλά, ἀπολλύμενόν τε ἔσται καὶ τὰ μέρη πάντα οὐκέτι τὸ ὅλον ἐκεῖνο ἔσται: πρὸς τούτοις δὲ καὶ σῶμα ἔσται. Εἰ δὴ ταῦτα ἀδύνατα, πάλιν αὖ ἀνεφάνη τὸ ἀπιστούμενον ἐν πάσῃ φύσει ἀνθρώπου ὁμοῦ τῶ θεῶν νομίζειν καὶ πανταχοῦ τὸ αὐτὸ ἅμα ὅλον εἶναι. Πάλιν δέ, εἰ ἀπειρον λέγομεν ἐκείνην τὴν φύσιν - οὐ γὰρ δὴ πεπερασμένην - τί ἂν ἄλλο εἴη, ἢ ὅτι οὐκ ἐπιλείψει; Εἰ δὲ μὴ ἐπιλείψει, ὅτι πάρεστιν ἕκαστῳ. Εἰ γὰρ μὴ δύνατο παρεῖναι, ἐπιλείψει τε καὶ ἔσται ὅπου οὐ. Καὶ γὰρ εἰ λέγομεν ἄλλο μετ' αὐτὸ τὸ ἐν, ὁμοῦ αὖ αὐτῷ καὶ τὸ μετ' αὐτὸ περὶ ἐκεῖνο καὶ εἰς ἐκεῖνο καὶ αὐτοῦ οἷον γέννημα συναφὲς ἐκείνῳ, ὥστε τὸ μετέχον τοῦ μετ' αὐτὸ κάκεινου μετεληφέναι. Πολλῶν γὰρ ὄντων τῶν ἐν τῷ νοητῷ, πρώτων τε καὶ δευτέρων καὶ τρίτων, καὶ οἷον σφαίρας μίᾳς εἰς ἐν κέντρον ἀνημμένων, οὐ διαστήμασι διειλημμένων, ἀλλ' ὄντων ὁμοῦ αὐτοῖς ἀπάντων, ὅπου ἂν παρῆ τὰ τρίτα, καὶ τὰ δεύτερα καὶ τὰ πρῶτα πάρεστι.

(6, 5, 5) Καὶ σαφηνείας μὲν ἕνεκα ὁ λόγος πολλάκις οἷον ἐκ κέντρου ἑνὸς πολλάς γραμμάς ποιήσας εἰς ἔννοιαν τοῦ πλήθους τοῦ γενομένου ἐθέλει ἄγειν. Δεῖ δὲ τηροῦντας <ὁμοῦ πάντα> τὰ λεγόμενα πολλὰ γεγονέναι λέγειν, ὡς κάκει ἐπὶ τοῦ κύκλου οὐκ οὔσας γραμμάς ἀφωρισμένας ἔστι λαμβάνειν: ἐπίπεδον γὰρ ἐν. Οὐ δὲ οὐδὲ κατ' ἐπίπεδον ἐν διάστημά τι, ἀλλ' ἀδιάστατοι δυνάμεις καὶ οὐσίαι, πάντα ἂν εἰκότως κατὰ κέντρα λέγοιτο ἐν ἐνὶ ὁμοῦ κέντρῳ ἠνωμένα, οἷον ἀφέντα τὰς γραμμάς τὰ πέρατα αὐτῶν τὰ πρὸς τῷ κέντρῳ κείμενα, ὅτε δὴ καὶ ἐν ἔστι πάντα.

Πάλιν δέ, εἰ προσθείη τὰς γραμμάς, αἱ μὲν ἐξάφονται τῶν κέντρων αὐτῶν ἀ κατέλιπον ἕκαστη, ἔσται γε μὴν οὐδὲν ἦττον κέντρον ἕκαστον οὐκ ἀποτετμημένον τοῦ ἐνὸς πρώτου κέντρου, ἀλλ' ὁμοῦ ὄντα ἐκείνῳ ἕκαστον αὖ εἶναι, καὶ τσαῦτα ὅσα αἱ γραμμαὶ αἷς ἔδοσαν αὐτὰ πέρατα εἶναι ἐκείνων, ὥστε ὅσων μὲν ἐφάπτεται γραμμῶν τσαῦτα

φανῆναι, ἐν δὲ ὁμοῦ πάντα ἐκεῖνα εἶναι. Εἰ δ' οὖν κέντροις πολλοῖς ἀπεικάσαμεν πάντα τὰ νοητὰ [εἶναι] εἰς ἓν κέντρον ἀναφερομένοις καὶ ἐνουμένοις, πολλὰ δὲ φανείσι διατάξ γραμμὰς οὐ τῶν γραμμῶν γεννησασῶν αὐτά, ἀλλὰ δειξασῶν, αἱ γραμμαὶ παρεχέτωσαν ἡμῖν χρεῖαν ἐν τῷ παρόντι ἀνάλογον εἶναι ὧν ἐφαπτομένη ἢ νοητὴ φύσις πολλὰ καὶ πολλαχῆ φαίνεται παρῆναι.

(6, 5, 6) Πολλὰ γὰρ ὄντα τὰ νοητὰ ἓν ἔστι, καὶ ἐν ὄντα τῇ ἀπείρῳ φύσει πολλὰ ἔστι, καὶ πολλὰ ἐν ἐνὶ καὶ ἐν ἐπὶ πολλοῖς καὶ <ὁμοῦ πάντα>, καὶ ἐνεργεῖ πρὸς τὸ ὅλον μετὰ τοῦ ὅλου, καὶ ἐνεργεῖ πρὸς τὸ μέρος αὐτὸ μετὰ τοῦ ὅλου. Δέχεται δὲ τὸ μέρος εἰς αὐτὸ τὸ ὡς μέρους πρῶτον ἐνέργημα, ἀκολουθεῖ δὲ τὸ ὅλον: οἷον εἰ ὁ ἄνθρωπος ἐλθὼν εἰς τὸν τινα ἄνθρωπον τὶς ἄνθρωπος γίνοιτο ὧν αὐτὸς ἄνθρωπος. Ὁ μὲν οὖν ἄνθρωπος ὁ ἐν τῇ ὑλῇ ἀφ' ἐνὸς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κατὰ τὴν ἰδέαν πολλοὺς ἐποίησε τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἔστιν ἐν τὸ αὐτὸ ἐν πολλοῖς οὕτως, ὅτι ἔστιν ἐν τι οἷον ἐνσφραγιζόμενον ἐν πολλοῖς αὐτό. Αὐτὸ δὲ ἄνθρωπος καὶ αὐτὸ ἕκαστον καὶ ὅλον τὸ πᾶν οὐχ οὕτως ἐν πολλοῖς, ἀλλὰ τὰ πολλὰ ἐν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ περὶ αὐτό. Ἄλλον γὰρ τρόπον τὸ λευκὸν πανταχοῦ καὶ ἡ ψυχὴ ἕκαστου ἐν παντὶ μέρει τοῦ σώματος ἢ αὐτῆ: οὕτω γὰρ καὶ τὸ ὄν πανταχοῦ.

(6, 5, 7) Ἀνάγεται γὰρ καὶ τὸ ἡμέτερον καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ ὄν, καὶ ἀναβαίνομεν τε εἰς ἐκεῖνο καὶ τὸ πρῶτον ἀπ' ἐκείνου, καὶ νοοῦμεν ἐκεῖνα οὐκ εἶδωλα αὐτῶν οὐδὲ τύπους ἔχοντες. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ὄντες ἐκεῖνα. Εἰ οὖν ἀληθινῆς ἐπιστήμης μετέχομεν, ἐκεῖνά ἔσμεν οὐκ ἀπολαβόντες αὐτὰ ἐν ἡμῖν, ἀλλ' ἡμεῖς ἐν ἐκείνοις ὄντες. Ὄντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐ μόνον ἡμῶν, ἐκεῖνα, πάντες ἔσμεν ἐκεῖνα. Ὁμοῦ ἄρα ὄντες μετὰ πάντων ἔσμεν ἐκεῖνα: πάντα ἄρα ἔσμεν ἓν. Ἐξω μὲν οὖν ὁρῶντες ἢ ὄθεν ἐξήμμεθα ἀγνοοῦμεν ἐν ὄντες, οἷον πρόσωπα πολλὰ εἰς τὸ ἕξω πολλά, κορυφὴν ἔχοντα εἰς τὸ εἶσω μίαν. Εἰ δὲ τις ἐπιστραφῆναι δύναται ἢ παρ' αὐτοῦ ἢ τῆς Ἀθηνᾶς αὐτῆς εὐτυχήσας τῆς ἔλξεως, θεόν τε καὶ αὐτὸν καὶ τὸ πᾶν ὄψεται: ὄψεται δὲ τὰ μὲν πρῶτα οὐχ ὡς τὸ πᾶν, εἴτ' οὐκ ἔχων ὅπῃ αὐτὸν στήσας ὀριεῖ καὶ μέχρι τίνος αὐτός ἔστιν, ἀφείς περιγράφειν ἀπὸ τοῦ ὄντος ἅπαντος αὐτὸν εἰς ἅπαν τὸ πᾶν ἢξει προελθὼν οὐδαμῶς, ἀλλ' αὐτοῦ μείνας, οὗ ἴδρυται τὸ πᾶν.

(6, 5, 8) Οἶμαι δὲ ἔγωγε καὶ εἴ τις ἐπισκέψαιτο τὴν τῆς ὑλῆς τῶν εἰδῶν μετάληψιν, μᾶλλον ἂν εἰς πίστιν ἐλθεῖν τοῦ λεγομένου καὶ μὴ ἂν ἔτι ὡς ἀδυνατῶ ἀπιστεῖν ἢ αὐτὸ ἀπορεῖν. Εὐλόγον γὰρ καὶ ἀναγκαῖον, οἶμαι, μὴ κειμένων τῶν εἰδῶν χωρὶς καὶ αὐτῆς ὑλῆς πόρρωθεν <ἀνωθεν ποθεν> τὴν ἔλλαμψιν εἰς αὐτὴν γεγονέναι: μὴ γὰρ ἢ κενὸν τοῦτο λεγόμενον: τί γὰρ ἂν εἴη τὸ πόρρω ἐν τούτοις καὶ τὸ

χωρίς; Καὶ οὐκ αὖ τὸ <δύσφραστον> καὶ τὸ ἀπορώτατον ἦν τὸ τῆς μεταλήψεως λεγόμενον, ἀλλ εἴρητο ἂν προχειρότατα γνώριμον ὄν τοῖς παραδείγμασιν. Ἄλλὰ καὶ ἔλλαμψιν λέγωμέν ποτε, οὐχ οὕτως ἐροῦμεν, ὡς ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν λέγομεν εἰς αἰσθητὸν τὰς ἐλλάμψεις: ἀλλ ἐπεὶ εἶδωλα τὰ ἐν τῇ ὕλῃ, ἀρχετύπων δὲ τάξιν ἔχει τὰ εἶδη, τὸ δὲ τῆς ἐλλάμψεως τοιοῦτον οἶον χωρὶς ἔχειν τὸ ἐλλαμπόμενον, οὕτω λέγομεν. Δεῖ δὲ νῦν ἀκριβέστερον λέγοντας μὴ οὕτω τίθεσθαι ὡς χωρὶς ὄντος τόπῳ τοῦ εἶδους εἶθ ὡς περ ἐν ὕδατι ἐνοραῖσθαι τῇ ὕλῃ τὴν ἰδέαν, ἀλλὰ τὴν ὕλην [εἶναι] πανταχόθεν οἶον ἐφαπτομένην καὶ αὖ οὐκ ἐφαπτομένην τῆς ἰδέας κατὰ πᾶν ἑαυτῆς ἴσχειν παρὰ τοῦ εἶδους τῷ πλησιασμῷ ὅσον δύναται λαβεῖν οὐδενὸς μεταξὺ ὄντος, οὐ τῆς ἰδέας δια πάσης διεξεληθούσης καὶ ἐπιδραμούσης, ἀλλ ἐν αὐτῇ μενούσης. Εἰ γὰρ μὴ ἐν τῇ ὕλῃ ἐστὶν οἶον πυρὸς ἢ ἰδέα - τὴν γὰρ τοῖς στοιχείοις ὕλην ὑποβεβλημένην ὁ λόγος λαμβανέτω - αὐτὸ δὲ πῦρ τῇ ὕλῃ οὐκ ἐγγενόμενον αὐτὸ [τῇ ὕλῃ] μορφήν πυρὸς κατὰ πᾶσαν τὴν πυρωθεῖσαν ὕλην παρέξεται. Ὅγκος δὲ πολὺς πῦρ τὸ πρῶτον ἐνυλον ὑποκείσθω γενόμενον: ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν λεγομένων στοιχείων ἀρμόσει. Εἰ οὖν τὸ ἐν ἐκείνῳ πῦρ - ἢ ἰδέα - ἐν πᾶσι θεωρεῖται παρέχον εἰκόνα ἑαυτοῦ, καὶ τόπῳ χωρὶς ὄν οὐ παρέξει ὡς ἢ ἔλλαμψις ἢ ὀρωμένη: ἤδη γὰρ εἶη που πᾶν τοῦτο τὸ πῦρ τὸ ἐν αἰσθήσει, εἰ πᾶν αὐτὸ πολλά, ἢ ἑαυτοῦ τῆς ἰδέας αὐτῆς μενούσης ἐν ἀτόπῳ αὐτὸ τόπους γεννήσαν ἐξ αὐτοῦ, ἐπεὶ περ ἔδει τὸ αὐτὸ πολὺ γενόμενον φυγεῖν ἀφ ἑαυτοῦ, ἵν ἢ πολὺ οὕτως καὶ πολλακίς μεταλάβῃ τοῦ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἔδωκε μὲν ἑαυτῆς οὐδὲν τῇ ὕλῃ ἢ ἰδέα ἀσκέδαστος οὔσα, οὐ μὴν ἀδύνατος γέγονεν ἐν οὔσα τὸ μὴ ἐν τῷ ἐνὶ αὐτῆς μορφῶσαι καὶ παντὶ αὐτοῦ οὕτω τοι παρ-εἶναι, ὡς [μὴ] ἄλλῳ μὲν μέρει αὐτῆς τόδε, ἄλλῳ δὲ ἄλλο μορφῶσαι, ἀλλὰ παντὶ ἕκαστον καὶ πᾶν. Γελοῖον γὰρ τὸ πολλαῖς ἰδέας πυρὸς ἐπισφάειν, ἵν ἕκαστον πῦρ ὑφ ἑκάστης ἄλλης, τὸ δὲ ἄλλης, μορφοῖτο: ἀπειροὶ γὰρ οὕτως ἔσονται αἱ ἰδέαι. Εἶτα πῶς καὶ μεριεῖς τὰ γινόμενα συνεχῶς ἐνὸς πυρὸς ὄντος; Καὶ εἰ προσθείημεν τῇ ὕλῃ ταύτῃ ἄλλο πῦρ μείζον ποιήσαντες αὐτό, καὶ κατ ἐκείνο αὖ τὸ μέρος τῆς ὕλης φατέον τὴν αὐτὴν ἰδέαν τὰ αὐτὰ εἰργάσθαι: οὐ γὰρ δὴ ἄλλην.

(6, 5, 9) Καὶ τοίνυν εἰ πάντα γενόμενα ἤδη τὰ στοιχεῖα τῷ λόγῳ τις εἰς ἐν σφαιρικὸν σχῆμα ἄγοι, οὐ πολλοὺς φατέον τὴν σφαῖραν ποιεῖν κατὰ μέρη ἄλλον ἄλλη ἀποτεμνόμενον αὐτῷ εἰς τὸ ποιεῖν μέρος, ἀλλ ἐν εἶναι τὸ αἴτιον τῆς ποιήσεως ὅλῳ ἑαυτῷ ποιῶν οὐ μέρους αὐτοῦ ἄλλου ἄλλο ποιῶντος: οὕτω γὰρ ἂν πάλιν πολλοὶ εἶεν, εἰ μὴ εἰς ἐν ἄμερὲς ἀναφέροις τὴν ποίησιν, μᾶλλον δ εἰ ἐν ἄμερὲς

τὸ ποιῶν τὴν σφαῖραν εἶη οὐκ αὐτοῦ χυθέντος εἰς τὴν
 σφαῖραν τοῦ ποιῶντος, ἀλλὰ τῆς σφαίρας ὅλης εἰς τὸ
 ποιῶν ἀνηρημένης. Καὶ ζῶη τοίνυν μία τὴν σφαῖραν
 ἔχει ἢ αὐτῆ, τῆς σφαίρας αὐτῆς τεθείσης ἐν ζῶῃ μιᾷ· καὶ
 τὰ ἐν τῇ σφαίρα τοίνυν πάντα εἰς μίαν ζῶήν· καὶ πάσαι αἱ
 ψυχαὶ τοίνυν μία, οὕτω δὲ μία, ὡς ἄπειρος αὖ. Διὸ καὶ οἱ
 μὲν ἀριθμὸν ἔλεγον, οἱ δὲ <[λόγον] αὐτὸν αὖξοντα> τὴν
 φύσιν αὐτῆς, φαντασθέντες ταύτη ἴσως, ὡς οὐδενὶ ἐπιλεί-
 πει, ἀλλ' ἐπὶ πάντα εἶσιν ὅ ἐστι μένουσα, καὶ εἰ πλείων ὁ
 κόσμος ἦν, οὐκ ἂν ἐπέλιπεν ἢ δύναμις μὴ οὐκ ἐπὶ πάντα
 αὖ ἐλθεῖν, μᾶλλον δὲ τοῦτον ἐν πάσῃ αὐτῇ εἶναι. Δεῖ δὴ τα
 λαβεῖν τὸ αὖξων οὐχ ὡς τῷ ῥήματι λέγεται, ἀλλ' ὅτι
 οὐκ ἐπιλείπει εἰς τὸ πανταχοῦ ἐν οὔσα· τοιοῦτον γὰρ αὐτῆς
 τὸ ἐν ὡς μὴ τοιοῦτον εἶναι οἷον μεμετρῆσθαι ὅσον· τοῦτο
 γὰρ φύσεως ἄλλης τῆς τὸ ἐν ψευδομένης καὶ μεταλήψει
 ἐν φανταζομένης. Τὸ δ' ἀληθείας ἐχόμενον ἐν οἷον μήτε
 συγκεῖσθαι ἐκ πολλῶν ἐν, ἵν' ἀφαιρεθέντος τινὸς ἀπ
 αὐτοῦ ἀπολωλὸς ἢ ἐκεῖνο τὸ ὅλον ἐν, μήτε διειληφθῆναι
 πέρασιν, ἵνα μὴ ἐναρμοζομένων αὐτῶ τῶν ἄλλων ἢ ἐλατ-
 τοῖτο αὐτῶν μειζόνων ὄντων ἢ διασπῶτο βουλόμενον ἐπὶ
 πάντα ἵεναι, παρῆ τε οὐχ ὅλον πᾶσιν, ἀλλὰ μέρεσιν αὐτοῦ
 μέρεσιν ἐκείνων· καὶ τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο ἀγνοεῖ ὅπου
 ἐστὶ γῆς εἰς μίαν τινα συντέλειαν οὐ δυνάμενον ἵεναι ἅτε
 διεσπασμένον ἑαυτοῦ. Εἴπερ οὖν ἀληθεύσει τὸ ἐν τοῦτο,
 καθ' οὗ δὴ καὶ κατηγορεῖν ἐστὶν ὡς οὐσίας τὸ ἐν, δεῖ αὐτὸ
 φανῆναι τρόπον τινα τὴν ἐναντίαν αὐτῷ φύσιν ἔχον τὴν
 τοῦ πλήθους ἐν τῇ δυνάμει, τῷ δὲ μὴ ἔζωθεν αὖ τὸ πλήθος
 τοῦτο ἔχειν, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ καὶ ἐξ αὐτοῦ, τούτῳ ἐν
 ὄντως εἶναι, καὶ ἐν τῷ ἐνὶ ἔχειν τὸ εἶναι ἄπειρόν τε καὶ
 πλήθος, τοιοῦτον δὲ ὄν πανταχοῦ ὅλον φαίνεσθαι ἕνα λόγον
 ὄντα ἑαυτὸν περιέχοντα, καὶ τὸν περιέχοντα αὐτὸν εἶναι,
 καὶ τὸν περιέχοντα αὐτὸν οὐδαμῶς αὐτοῦ ἀποστατοῦντα,
 ἀλλ' ἐν αὐτῷ πανταχοῦ ὄντα. Οὐ δὴ ἐστὶν αὐτὸ οὕτω ἄλλου
 τόπῳ διειλημμένον· πρὸ γὰρ τῶν ἐν τόπῳ ἀπάντων ἦν καὶ
 οὐδὲν ἐδεῖτο αὐτὸ τούτων, ἀλλὰ ταῦτα ἐκείνου, ἵνα ἰδρυθῆ.
 Ἰδρυθέντα δὲ οὐκ ἀπέστησεν ἐκεῖνο τῆς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
 ἕδρας· κινήσεως γὰρ ἐκείνης ἀπώλετο ἂν αὐτὰ ἀπολομένης
 αὐτῶν τῆς βάσεως καὶ τοῦ στηρίζοντος αὐτά, οὐδ' αὖ ἐκεῖνο
 οὕτως ἀνόητον ἦν, ὥστε ἀπαλλαγὴν αὐτὸ ἑαυτοῦ διασπασθῆ-
 ναι καὶ σφῆζόμενον ἐν ἑαυτῷ ἀπίστω δοῦναι ἑαυτὸ τόπῳ τῷ
 αὐτοῦ πρὸς τὸ σφῆζεσθαι δεομένῳ.

(6, 5, 10) Μένει οὖν ἐν ἑαυτῷ σωφρονοῦν καὶ οὐκ ἂν ἐν ἄλλῳ
 γένοιτο· ἐκεῖνα δὲ τὰ ἄλλα ἀνήρηται εἰς αὐτὸ ὡς περ οὗ
 ἐστὶ πόθῳ ἐξευρόντα. Καὶ οὗτός ἐστιν ὁ θυραυλῶν Ἔρωσ
 παρῶν ἐζωθεν αἰεὶ καὶ ἐφιέμενος τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαπῶν αἰεὶ
 οὕτως ὡς δύναται μετασχεῖν· ἐπεὶ καὶ ὁ ἐνταῦθα ἔραστης

οὐ δεχόμενος τὸ κάλλος, ἀλλὰ παρακείμενος οὕτως ἔχει. Τὸ δὲ ἐφ' ἑαυτοῦ μένει, καὶ οἱ ἑνὸς ἑρασταὶ πολλοὶ ὅλου ἐρώντες ὅλον ἔχουσιν οὕτως, ὅταν ἔχωσι: τὸ γὰρ ὅλον ἦν τὸ ἐρώμενον. Πῶς ἂν οὖν ἐκεῖνο οὐκ ἂν πᾶσιν ἀρκοῖ μένον; Ἐπεὶ καὶ διὰ τοῦτο ἀρκεῖ, ὅτι μένει, καὶ καλόν, ὅτι πᾶσιν ὅλον. Καὶ γὰρ καὶ τὸ φρονεῖν πᾶσιν ὅλον: διὸ καὶ <ξυνὸν τὸ φρονεῖν>, οὐ τὸ μὲν ὧδε, τὸ δὲ ὧδι ὄν: γελοῖον γάρ, καὶ τόπου δεόμενον τὸ φρονεῖν ἔσται. Καὶ οὐχ οὕτω τὸ φρονεῖν, ὡς τὸ λευκόν: οὐ γὰρ σώματος τὸ φρονεῖν: ἀλλ' εἴπερ ὄντως μετέχομεν τοῦ φρονεῖν, ἐν δεῖ εἶναι τὸ αὐτὸ πᾶν ἑαυτῶ συνόν. Καὶ οὕτως ἐκεῖθεν, οὐ μοίρας αὐτοῦ λαβόντες, οὐδὲ ὅλον ἐγώ, ὅλον δὲ καὶ σύ, ἀποσπασθὲν ἑκάτερον ἑκατέρου. Μιμοῦνται δὲ καὶ ἐκατησῖαι καὶ πᾶσα σύνοδος ὡς εἰς ἓν τὸ φρονεῖν ἰόντων: καὶ χωρὶς ἕκαστος εἰς τὸ φρονεῖν ἀσθενής, συμβάλλων δὲ εἰς ἓν πᾶς ἐν τῇ συνόδῳ καὶ τῇ ὡς ἀληθῶς συνέσει τὸ φρονεῖν ἐγέννησε καὶ εὔρε: τί γὰρ δὴ καὶ διείρξει, ὡς μὴ ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι νοῦν ἀπ' ἄλλου; Ἄλλ' ὁμοῦ ὄντες ἡμῖν οὐχ ὁμοῦ δοκοῦσιν εἶναι: οἷον εἴ τις πολλοῖς τοῖς δακτύλοις ἐφαπτόμενος τοῦ αὐτοῦ ἄλλου καὶ ἄλλου ἐφάπτεσθαι νομίζοι, ἢ τὴν αὐτὴν χορδὴν μὴ ὀρῶν κρούοι. Καίτοι καὶ ταῖς ψυχαῖς ὡς ἐφαπτόμεθα τοῦ ἀγαθοῦ ἐχρῆν ἐνθυμεῖσθαι. Οὐ γὰρ ἄλλου μὲν ἐγώ, ἄλλου δὲ σὺ ἐφάπτη, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ, οὐδὲ τοῦ αὐτοῦ μὲν, προσελθόντος δέ μοι ρεύματος ἐκεῖθεν ἄλλου, σοὶ δὲ ἄλλου, ὥστε τὸ μὲν εἶναι που ἄνω, τὰ δὲ παρ' αὐτοῦ ἐνταῦθα. Καὶ [δίδωσι] τὸ διδόν τοῖς λαμβάνουσιν, ἵνα ὄντως λαμβάνωσι, [καὶ δίδωσι τὸ διδόν] οὐ τοῖς ἀλλοτρίοις, ἀλλὰ τοῖς ἑαυτοῦ. Ἐπεὶ οὐ πόμπιος ἢ νοερά δόσις. Ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς διεστηκόσιν ἀπ' ἀλλήλων τοῖς τόποις σώμασιν ἢ δόσις ἄλλου ἄλλου συγγενής, καὶ εἰς αὐτὸ ἢ δόσις καὶ ἢ ποίησις, καὶ τό γε σωματικὸν τοῦ παντὸς ὄρα καὶ πάσχει ἐν αὐτῷ, καὶ οὐδὲν ἔξωθεν εἰς αὐτό. Εἰ δὴ ἐπὶ σώματος οὐδὲν ἔξωθεν τοῦ ἐκ φύσεως οἷον φεύγοντος ἑαυτό, ἐπὶ πράγματος ἀδιαστάτου πῶς τὸ ἔξωθεν; Ἐν τῷ αὐτῷ ἄρα ὄντες καὶ ὀρῶμεν τ' ἀγαθὸν καὶ ἐφαπτόμεθα αὐτοῦ ὁμοῦ ὄντες τοῖς ἡμετέροις νοητοῖς. Καὶ κόσμος εἰς πολὺ μᾶλλον ἐκεῖ: ἢ δύο κόσμοι αἰσθητοὶ ἔσονται ὅμοια μεμερισμένοι, καὶ ἢ σφαῖρα ἢ νοητή, εἰ οὕτως ἔν, ὡς αὕτη: ὥστε διοίσει ἢ γελοιοτέρα ἔσται, εἴπερ τῇ μὲν ἐξ ἀνάγκης ὄγκος καὶ εὔλογος, ἢ δὲ μηδὲν δεομένη ἐκτενεῖ ἑαυτὴν καὶ ἑαυτῆς ἐκστήσεται. Τί δὲ καὶ ἐμπόδιον τοῦ εἰς ἓν; Οὐ γὰρ δὴ τὸ ἕτερον ἀπωθεῖ θάτερον τόπον οὐ παρέχον - ὥσπερ οὐχ ὀρῶντες πᾶν μάθημα καὶ θεωρήμα καὶ ὅλως ἐπιστήμας πάσας ἐπὶ ψυχῆς οὐ στενοχωρουμένας. Ἄλλ' ἐπὶ οὐσιῶν φήσει τις οὐ δυνατόν. Ἄλλ' οὐ δυνατόν ἦν ἂν, εἴπερ ὄγκοι ἦσαν αἱ

ἀληθινὰ οὐσίαι.

(6, 5, 11) Ἀλλὰ πῶς τὸ ἀδιάστατον παρήκει παρὰ πᾶν σῶμα μέγεθος τοσοῦτον ἔχον; Καὶ πῶς οὐ διασπᾶται ἐν ὄν καὶ ταυτό; Ὁ πολλακίς ἠπόρηται, παύειν τοῦ λόγου τὸ ἄπορον τῆς διανοίας περιττῆ προθυμίᾳ βουλομένου. Ἀποδέδεικται μὲν οὖν ἤδη πολλαχῆ, ὅτι οὕτως: δεῖ δέ τινων καὶ παραμυθίων, καίτοι οὐκ ἐλάχιστον, ἀλλὰ μέγιστον εἰς πειθῶ ἦν ἐκείνη ἢ φύσις οἷα ἔστι διδαχθεῖσα, ὅτι οὐκ ἔστιν οἷα λίθος, οἷον κύβος τις μέγας κείμενος οὗ κεῖται τοσοῦτον ἐπέχων, ὅσος ἐστίν, ἐκβαίνειν οὐκ ἔχων τοὺς αὐτοῦ ὅρους μετρηθεῖς ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τῷ ὄγκῳ καὶ τῇ συμπεριγραφείσῃ ἐν αὐτῷ τῇ τοῦ λίθου δυνάμει. Ἀλλὰ οὕσα πρώτη φύσις καὶ οὐ μετρηθεῖσα οὐδὲ ὀρισθεῖσα ὅσον δεῖ εἶναι - ταύτη γὰρ αὖ [ἢ] ἑτέρα μετρηθήσεται - πᾶσα ἔστι δύναμις οὐδαμῶς τοσῆδε. Διὸ οὐδ' ἐν χρόνῳ, ἀλλὰ παντὸς χρόνου ἔξω, τοῦ μὲν χρόνου σκιδναμένου αἰετὸς πρὸς διάστασιν, τοῦ δ' αἰῶνος ἐν τῷ αὐτῷ μένοντος καὶ κρατοῦντος καὶ πλείονος ὄντος δυνάμει αἰδίῳ τοῦ ἐπὶ πολλὰ δοκοῦντος ἵεναι χρόνου, οἷον εἰ γραμμῆς εἰς ἄπειρον ἵεναι δοκούσης εἰς σημεῖον ἀνηρημένης καὶ περὶ αὐτὸ θεούσης πανταχῆ οὗ ἂν δράμη τοῦ σημείου αὐτῆ ἐμφανταζομένου αὐτοῦ οὐ θέοντος, ἀλλὰ περὶ αὐτὸ ἐκείνης κυκλουμένης. Εἰ τοίνυν χρόνος πρὸς τὸ ἐν τῷ αὐτῷ μένον ἐν οὐσίᾳ ἔχει τὴν ἀναλογίαν, ἔστι δὲ ἐκείνη ἢ φύσις οὐ μόνον τῷ αἰετῷ ἄπειρος, ἀλλὰ καὶ τῇ δυνάμει, χρητὴ καὶ πρὸς ταύτην τὴν ἀπειρίαν τῆς δυνάμεως ἀντιπαραθέουσαν ἀποδοῦναι φύσιν ἀνταιωρουμένην καὶ ἐξηρητημένην ἐκείνης: ταύτης τὰ ἴσα πως τῷ χρόνῳ θεούσης πρὸς μένουσαν δύναμιν πλείω οὕσαν τῷ ποιεῖν, ἐκείνη ἔστιν ὅσον παρετάθη ἠτισοῦν αὐτῆ ἔστιν ἢ μεταλαμβάνουσα ταύτης τῆς φύσεως καθόσον οἷόν τε αὐτῆ μεταλαβεῖν, πάσης μὲν παρούσης, οὐ παντὶ δὲ πάσης ἐνορωμένης ἀδυναμίᾳ τοῦ ὑποκειμένου. Πάρεστι δὲ ταῦτον πάντη, οὐχ ὡς τὸ ἔνυλον τρίγωνον ἐν πολλοῖς πλείω ὄν ἀριθμῶ ταυτόν, ἀλλ' ὡς τὸ ἄυλον αὐτό, ἀφ' οὗ καὶ τὰ ἐν ὕλῃ. Διὰ τί οὖν οὐ πανταχοῦ τρίγωνον ἔνυλον, εἴπερ πανταχοῦ τὸ ἄυλον; Ὅτι οὐ πᾶσα μετέσχευ ὕλη, ἀλλὰ ἄλλο τι ἔχει, καὶ οὐ πᾶσα πρὸς πᾶν. Ἐπεὶ οὐδὲ ἢ πρώτη πᾶσα πρὸς πᾶν, ἀλλὰ πρὸς τὰ πρῶτα τῶν γενῶν, εἴτ' ἐπὶ τούτοις ἄλλα. Παρῆν μὲν τι παντί.

(6, 5, 12) Πάρεστιν οὖν πῶς; Ὡς ζωὴ μία: οὐ γὰρ μέχρι τινὸς ἐν ζῳῇ ἢ ζωῇ, εἴτ' οὐ δύναται εἰς ἅπαν φθάσαι, ἀλλὰ πανταχοῦ. Εἰ δὲ τις ζητεῖ πάλιν πῶς, ἀναμνησθήτω τῆς δυνάμεως, ὅτι μὴ ποσῆ, ἀλλ' εἰς ἄπειρον διαιρῶν τῇ διανοίᾳ αἰετὸς ἔχει δύναμιν τὴν αὐτὴν βυσσόθεν ἄπειρον: οὐ γὰρ ἔνει ὕλην, ἵνα τῷ μεγέθει τοῦ ὄγκου συνεπιλείπη εἰς μικρὸν ἐλθοῦσα. Ἐὰν οὖν λάβῃς ἀένναον ἐν αὐτῇ

ἀπειρίαν, φύσιν ἀκάματον καὶ ἄτρυτον καὶ οὐδαμῆ ἑλλεί-
πουσαν ἐν αὐτῇ, οἷον ὑπερζέουσαν ζῶῃ, ἢ που ἐπιβαλὼν
ἢ πρὸς τι ἀτενίσας οὐχ εὐρήσεις ἐκεῖ, τοῦναντίον δ' ἂν σοι
γένοιτο. Οὐ γὰρ σύ γε ὑπερβήσῃ παρελθὼν οὐδὲ αὖ στήσῃ
εἰς μικρὸν ὡς οὐκέτι ἐχούσης διδόναι ἐν τῷ κατὰ μικρὸν
ἐπιλιπεῖν: ἀλλ' ἢ συνθεῖν δυνηθεῖς, μᾶλλον δὲ ἐν τῷ παντὶ
γενόμενος οὐδὲν ἔτι ζητήσεις, ἢ ἀπειπὼν παρεκβήσῃ εἰς
ἄλλο καὶ πεσῆ παρὸν οὐκ ἰδὼν τῷ εἰς ἄλλον βλέπειν. Ἐὰν
εἰ οὐδὲν ἔτι ζητήσεις, πῶς ποτε τοῦτο πείσει; ἢ ὅτι
παντὶ προσῆλθες καὶ οὐκ ἔμεινας ἐν μέρει αὐτοῦ οὐδ'
εἴπας οὐδὲ σὺ τοσοῦτός εἰμι, ἀφεις δὲ τὸ τοσοῦτος
γένοντας πᾶς, καίτοι καὶ πρότερον ἦσθα πᾶς: ἀλλ' ὅτι καὶ
ἄλλο τι προσῆν σοι μετὰ τὸ πᾶς, ἐλάττων ἐγίνου τῇ
προσθήκῃ: οὐ γὰρ ἐκ τοῦ παντὸς ἦν ἡ προσθήκη - οὐδὲν γὰρ
ἐκείνῳ προσθήσεις - ἀλλὰ τοῦ μὴ ὄντος. Γενόμενος δὲ τις
καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἐστὶν οὐ πᾶς, ἀλλ' ὅταν τὸ μὴ ὄν ἀφῆ.
Αὐξίεις τοίνυν σεαυτὸν ἀφεις τὰ ἄλλα καὶ πάρεστί σοι τὸ
πᾶν ἀφέντι: εἰ δὲ πάρεστι μὲν ἀφέντι, μετὰ δὲ ἄλλων ὄντι
οὐ φαίνεται, οὐκ ἦλθεν, ἵνα παρῆ, ἀλλὰ σὺ ἀπῆλθες, ὅτε
οὐ πάρεστιν. Εἰ δ' ἀπῆλθες, οὐκ ἀπ' αὐτοῦ - αὐτὸ γὰρ
πάρεστιν - οὐδὲ τότε ἀπῆλθες, ἀλλὰ παρῶν ἐπὶ τὰ ἐναντία
ἐστράφης. Οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ πολλῶν παρόντων
ἐνὶ φαίνονται πολλάκις, ὅτι ὁ εἰς ἐκεῖνος μόνος δύναται
βλέπειν. Ἐὰν οὖτοι μὲν οἱ θεοί, ὅτι <παντοῖοι τελέ-
θοντες ἐπιστροφῶσι τὰς πόλεις>, εἰς ἐκεῖνον δὲ
αἱ πόλεις ἐπιστρέφονται καὶ πᾶσα γῆ καὶ πᾶς οὐρανός,
πανταχοῦ ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ μένοντα καὶ ἔχοντα ἐξ
αὐτοῦ τὸ ὄν καὶ τὰ ἀληθῶς ὄντα μέχρι ψυχῆς καὶ ζῶης
ἐξηρητημένα καὶ εἰς ἐν ἀπειρον ἰόντα ἀμεγέθει τῷ ἀπείρῳ.
(6, 6, 1) Ἄρ' ἐστὶ τὸ πλήθος ἀπόστασις τοῦ ἐνὸς καὶ ἡ ἀπειρία
ἀπόστασις παντελής τῷ πλήθους ἀνάριθμον εἶναι, καὶ διὰ
τοῦτο κακὸν [εἶναι] ἡ ἀπειρία καὶ ἡμεῖς κακοί, ὅταν πλήθος;
καὶ γὰρ πολὺ ἕκαστον, ὅταν ἀδυνατοῦν εἰς αὐτὸ νεύειν
χέηται καὶ ἐκτείνηται σκιδνάμενον: καὶ πάντη μὲν στερι-
σκόμενον ἐν τῇ χύσει τοῦ ἐνὸς πλήθους γίνεσθαι, οὐκ ὄντος
τοῦ ἄλλο πρὸς ἄλλο μέρος αὐτοῦ ἐνοῦντος: εἰ δέ τι γένοιτο
ἀεὶ χεόμενον μένον, μέγεθος γίνεται. Ἐὰν τί δεινὸν τῷ
μεγέθει; ἢ εἰ ἦσθάνετο, ἦν ἂν: ἀφ' ἑαυτοῦ γὰρ γινόμενον
καὶ ἀφιστάμενον εἰς τὸ πόρρω ἦσθάνετο. Ἐκαστον γὰρ οὐκ
ἄλλο, ἀλλ' αὐτὸ ζητεῖ, ἢ δ' ἔξω πορεία μάταιος ἢ ἀναγ-
καία. Μᾶλλον δὲ ἐστὶν ἕκαστον, οὐκ ὅταν γένηται πολὺ ἢ
μέγα, ἀλλ' ὅταν ἑαυτοῦ ἦ: ἑαυτοῦ δ' ἐστὶ πρὸς αὐτὸ νενευ-
κός. ἢ δὲ ἔφεσις ἢ πρὸς τὸ οὕτως μέγα ἀγνοοῦντός ἐστι
τὸ ὄντως μέγα καὶ σπεύδοντος οὐκ οὐ δεῖ, ἀλλὰ πρὸς
τὸ ἔξω: τὸ δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ ἐνδον ἦν. Μαρτύριον δὲ τὸ
γενόμενον μεγέθει, εἰ μὲν ἀπηρητημένον, ὡς ἕκαστον τῶν

μερῶν αὐτοῦ εἶναι, ἐκεῖνα εἶναι ἕκαστα, ἀλλ οὐκ αὐτὸ τὸ ἐξ ἀρχῆς: εἰ δ' ἔσται αὐτό, δεῖ τὰ πάντα μέρη πρὸς ἓν: ὥστε εἶναι αὐτό, ὅταν ἀμηγήπη ἓν, μὴ μέγα, ἦ. Γίνεται τοίνυν διὰ μὲν τὸ μέγεθος, καὶ ὅσον ἐπὶ τῷ μεγέθει ἀπολλύμενον αὐτοῦ: ὅ τι δὲ ἔχει ἓν, ἔχει ἑαυτό. Καὶ μὴν τὸ πᾶν μέγα καὶ καλόν. Ἡ ὅτι οὐκ ἀφείθη φυγεῖν εἰς τὴν ἀπειρίαν, ἀλλὰ περιελήφθη ἐνί: καὶ καλὸν οὐ τῷ μέγα, ἀλλὰ τῷ καλῷ: καὶ ἐδεήθη τοῦ καλοῦ, ὅτι ἐγένετο μέγα. Ἐπεὶ ἔρημον ὄν τοῦτο ὅσω μέγα, τόσω ἂν κατεφάνη αἰσχρόν: καὶ οὕτω τὸ μέγα ὑψηλὸν τοῦ καλοῦ, ὅτι πολὺ τὸ δεόμενον κόσμου. Μᾶλλον οὖν ἄκοσμον τὸ μέγα καὶ μᾶλλον αἰσχρόν.

(6, 6, 2) Τί οὖν ἐπὶ τοῦ λεγομένου ἀριθμοῦ τῆς ἀπειρίας; Ἀλλὰ πρῶτον πῶς ἀριθμός, εἰ ἄπειρος; Οὔτε γὰρ τὰ αἰσθητὰ ἄπειρα, ὥστε οὐδὲ ὁ ἐπ' αὐτοῖς ἀριθμός, οὔτε ὁ ἀριθμῶν τὴν ἀπειρίαν ἀριθμεῖ: ἀλλὰ κἂν διπλάσια ἢ πολλαπλάσια ποιῆ, ὀρίζει ταῦτα, κἂν πρὸς τὸ μέλλον ἢ τὸ παρεληλυθὸς λαμβάνῃ ἢ καὶ ὁμοῦ, ὀρίζει ταῦτα. Ἄρ οὖν οὐχ ἀπλῶς ἄπειρος, οὕτω δέ, ὥστε αἰεὶ ἐξεῖναι λαμβάνειν; Ἡ οὐκ ἐπὶ τῷ ἀριθμοῦντι τὸ γεννᾶν, ἀλλ ἤδη ὠρίσται καὶ ἔστηκεν. Ἡ ἐν μὲν τῷ νοητῷ ὡσπερ τὰ ὄντα οὕτω καὶ ὁ ἀριθμὸς ὠρισμένος ὅσος τὰ ὄντα. Ἡμεῖς δὲ ὡς τὸν ἀνθρώπον πολλὰ ποιούμεν ἐφαρμόζοντες πολλακίς καὶ τὸ καλὸν καὶ τὰ ἄλλα, οὕτω μετὰ τοῦ εἰδώλου ἑκάστου καὶ εἰδῶλον ἀριθμοῦ συναπογεννῶμεν, καὶ ὡς τὸ ἄστῳ πολλαπλασιούμεν οὐχ ὑφεστὸς οὕτως, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοὺς ἀριθμοὺς πολυπλασίους ποιούμεν: καὶ εἰ τοὺς χρόνους δὲ ἀριθμοῖμεν, ἀφ' ὧν ἔχομεν ἀριθμῶν ἐπάγομεν ἐπὶ τοὺς χρόνους μενόντων ἐν ἡμῖν ἐκείνων.

(6, 6, 3) Ἀλλὰ τὸ ἄπειρον δὴ τοῦτο πῶς ὑφέστηκεν ὄν ἄπειρον; Ὁ γὰρ ὑφέστηκε καὶ ἔστιν, ἀριθμῷ κατείληπται ἤδη. Ἀλλὰ πρότερον, εἰ ἐν τοῖς οὖσιν ὄντως πλήθος, πῶς κακὸν τὸ πλήθος; Ἡ ὅτι ἦνωται τὸ πλήθος καὶ κεκώλυται πάντη πλήθος εἶναι ἐν ὄν πλήθος. Καὶ διὰ τοῦτο δὲ ἐλαττοῦται τοῦ ἐνός, ὅτι πλήθος ἔχει, καὶ ὅσον πρὸς τὸ ἐν χεῖρον: καὶ οὐκ ἔχον δὲ τὴν φύσιν ἐκείνου, ἀλλὰ ἐκβεβηκός, ἡλάττωται, τῷ δ' ἐνὶ παρ' ἐκείνῳ τὸ σεμνὸν ἔχει, καὶ ἀνέστρεψε δὲ τὸ πλήθος εἰς ἐν καὶ ἔμεινε. Ἀλλ ἡ ἀπειρία πῶς; Ἡ γὰρ οὖσα ἐν τοῖς οὖσιν ἤδη ὠρίσται, ἢ εἰ μὴ ὠρίσται, οὐκ ἐν τοῖς οὖσιν, ἀλλ ἐν τοῖς γινομένοις ἴσως, ὡς καὶ [ἐν] τῷ χρόνῳ. Ἡ κἂν ὀρισθῆ, τούτῳ γε ἄπειρος: οὐ γὰρ τὸ πέρασ, ἀλλὰ τὸ ἄπειρον ὀρίζεται: οὐ γὰρ δὴ ἄλλο τι μεταξὺ πέρατος καὶ ἀπίρου, ὃ τὴν τοῦ ὅρου δέχεται φύσιν. Τοῦτο δὴ τὸ ἄπειρον φεύγει μὲν αὐτὸ τὴν τοῦ πέρατος ἰδέαν, ἀλίσκεται δὲ περιληφθὲν ἕξωθεν. Φεύγει δὲ οὐκ εἰς τόπον ἄλλον ἐξ ἑτέρου: οὐ γὰρ οὐδ' ἔχει τόπον:

ἀλλ ὅταν ἀλῶ, ὑπέστη τόπος. Διὸ οὐδὲ τὴν λεγομένην
 κίνησιν αὐτῆς τοπικὴν θετέον οὐδέ τινα ἄλλην τῶν λεγο-
 μένων αὐτῆ παρ αὐτῆς ὑπάρχειν: ὥστε οὐδ ἂν κινοῖτο.
 Ἐὰν οὐδ ἔστηκεν αὐτῆ: ποῦ γὰρ τοῦ ποῦ ὑστερον γενομένου;
 Ἐὰν ἔοικεν ἢ κίνησις αὐτῆς τῆς ἀπειρίας οὕτω λέγεσθαι,
 ὅτι μὴ μένει. Ἄρ οὖν οὕτως ἔχει, ὡς μετέωρος εἶναι ἐν
 τῷ αὐτῷ, ἢ αἰωρεῖσθαι ἐκείσε καὶ δεῦρο; Οὐδαμῶς: ἀμφω
 γὰρ πρὸς τὸν αὐτὸν τόπον κρίνεται, τό τε μετέωρον οὐ
 παρεγκλίνον πρὸς τὸν αὐτὸν τόπον καὶ τὸ παρεγκλίνον. Τί
 ἂν οὖν τις ἐπινοήσῃεν αὐτήν; Ἡ χωρίσας τὸ εἶδος τῆ διανοοῖα.
 Τί οὖν νοήσῃ; Ἡ τὰ ἐναντία ἅμα καὶ οὐ τὰ ἐναντία: καὶ
 γὰρ μέγα καὶ σμικρὸν νοήσῃ - γίνεται γὰρ ἀμφω - καὶ
 ἔστῳς καὶ κινούμενον - καὶ γὰρ ταῦτα γίνεται. Ἄλλὰ πρὸ
 τοῦ γίνεσθαι δῆλον, ὅτι οὐδέτερον ὠρισμένως: εἰ δὲ μή,
 ὠρισας. Εἰ οὖν ἀπειρος καὶ ταῦτα ἀπείρως καὶ ἀορίστως,
 φαντασθεῖη γ ἂν ἑκάτερα. Καὶ προσελθὼν ἐγγὺς μὴ ἐπι-
 βάλλων τι πέρας ὡσπερ δίκτυον ὑπεκφεύγουσαν ἔξεις καὶ
 οὐδὲ ἐν εὐρήσεις: ἤδη γὰρ ὠρισας. Ἄλλ εἴ τῃ προσέλ-
 θοις ὡς ἐνί, πολλὰ φανεῖται: καὶ πολλὰ εἴπῃς, πάλιν
 αὐ ψεύσῃ: οὐκ ὄντος γὰρ ἑκάστου ἑνὸς οὐδὲ πολλὰ τὰ
 πάντα. Καὶ αὕτη ἡ φύσις αὐτῆς καθ ἕτερον τῶν φαντασ-
 μάτων κίνησις, καὶ, καθὸ προσῆλθεν ἢ φαντασία, στάσις.
 Καὶ τὸ μὴ δύνασθαι δι αὐτῆς αὐτὴν ἰδεῖν, κίνησις ἀπὸ
 νοῦ καὶ ἀπολίθησις: τὸ δὲ μὴ ἀποδρᾶναι ἔχειν, εἴργεσθαι
 δὲ ἔξωθεν καὶ κύκλω καὶ μὴ ἐξεῖναι προχωρεῖν, στάσις ἂν
 εἴη: ὥστε μὴ μόνον ἐξεῖναι κινεῖσθαι λέγειν.

(6, 6, 4) Περὶ δὲ τῶν ἀριθμῶν ὅπως ἔχουσιν ἐν τῷ νοητῷ
 σκεπτέον, πότερα ὡς ἐπιγινόμενων τοῖς ἄλλοις εἶδεσιν ἢ
 καὶ παρακολουθούτων αἰεὶ: οἷον ἐπειδὴ τὸ ὄν τοιοῦτον
 οἷον πρῶτον αὐτὸ εἶναι, ἐνοήσαμεν μονάδα, εἴτ ἐπει
 κίνησις ἐξ αὐτοῦ καὶ στάσις, τρία ἤδη, καὶ ἐφ ἑκάστου
 τῶν ἄλλων ἑκάστον. Ἡ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ συνεγεννήθη
 ἑκάστῳ μονάς μία, ἢ ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου ὄντος μονάς,
 ἐπὶ δὲ τοῦ μετ ἐκείνο, εἰ τὰξις ἐστὶ, δυὰς ἢ καὶ ὅσον τὸ
 πλῆθος ἑκάστου, οἷον εἰ δέκα, δεκάς. Ἡ οὐχ οὕτως, ἀλλ
 αὐτὸς ἐφ ἑαυτοῦ ὁ ἀριθμὸς ἐνοήθη: καὶ εἰ οὕτως, πότερα
 πρότερος τῶν ἄλλων, ἢ ὑστερος. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων εἰς
 ἔννοιαν ἀριθμοῦ τοὺς ἀνθρώπους ἐληλυθέναι εἰπὼν ἡμερῶν
 πρὸς νύκτας τῆ παραλλαγῆ, τῆ τῶν πραγμάτων ἑτερότητι
 διδοὺς τὴν νόησιν, τάχ ἂν τὰ ἀριθμητὰ πρότερον δι ἑτε-
 ρότητος ποιεῖν ἀριθμὸν λέγοι, καὶ εἶναι αὐτὸν συνιστά-
 μενον ἐν μεταβάσει ψυχῆς ἐπεξιούσης ἄλλο μετ ἄλλο
 πρᾶγμα καὶ τότε γίνεσθαι, ὅταν ἀριθμῆ ψυχῆ: τοῦτο δ
 ἐστίν, ὅταν αὐτὰ διεξίη καὶ λέγη παρ αὐτῆ ἄλλο, τὸ δὲ
 ἄλλο, ὡς, ἕως γε ταῦτόν τι καὶ μὴ ἕτερον μετ αὐτὸ νοεῖ,
 ἐν λεγοῦσῃ. Ἄλλὰ μὴν ὅταν λέγη <ἐν τῷ ἀληθινῷ

ἀριθμῶν καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐν οὐσίᾳ, πάλιν αὖ ὑπόστασιν
τινα ἂν ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ ἀριθμοῦ λέγοι καὶ οὐκ ἐν τῇ ἀριθ-
μούσῃ ὑφίστασθαι ψυχῇ, ἀλλὰ ἀνακινεῖσθαι ἐν ἑαυτῇ ἐκ
τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ παραλλαγῆς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀριθμοῦ.

(6, 6, 5) Τίς οὖν ἡ φύσις αὐτοῦ; Ἄρα παρακολούθημα καὶ
οἶον ἐπιθεωρούμενον ἐκάστη οὐσίᾳ, οἶον ἄνθρωπος καὶ εἷς
ἄνθρωπος, καὶ ὄν καὶ ἐν ὄν, καὶ τὰ πάντα ἕκαστα τὰ νοητὰ
καὶ πᾶς ὁ ἀριθμὸς; Ἀλλὰ πῶς δυὰς καὶ τριάς καὶ πῶς τὰ
πάντα καθ' ἓν καὶ ὁ τοιοῦτος ἀριθμὸς εἷς ἐν ἂν συνάγοιτο;
Οὕτω γὰρ ἔσται πλήθους μὲν ἐνάδων, εἷς ἐν δὲ οὐδεὶς παρὰ
τὸ ἀπλοῦν ἓν: εἰ μὴ τις λέγοι, ὡς δυὰς μὲν ἔστιν ἐκεῖνο τὸ
πράγμα, μᾶλλον δὲ τὸ ἐπὶ τῷ πράγματι θεωρούμενον, ὃ
δύο ἔχει δυνάμεις συνειλημμένας οἶον σύνθετον εἷς ἓν.

Ἡ οἴους ἔλεγον οἱ Πυθαγόρειοι, οἱ ἐδόκουν λέγειν ἀριθ-
μοὺς ἐκ τοῦ ἀνάλογον, οἶον δικαιοσύνην τετράδα καὶ ἄλλον
ἄλλως: ἐκείνως δὲ μᾶλλον τῷ πλήθει τοῦ πράγματος ἑνὸς
ὄντος ὅμως καὶ τὸν ἀριθμὸν συζυγῆ, τοσοῦτον ἓν, οἶον δε-
κάδα. Καίτοι ἡμεῖς οὐχ οὕτω τὰ δέκα, ἀλλὰ συνάγοντες καὶ
τὰ διεστῶτα δέκα λέγομεν. Ἡ οὕτω μὲν δέκα λέγομεν, ὅταν
δὲ ἐκ πολλῶν γίνηται ἓν, δεκάδα, ὡς κάκει οὕτως. Ἄλλ' εἰ
οὕτως, ἄρ' ἔτι ὑπόστασις ἀριθμοῦ ἔσται ἐπὶ τοῖς πράγμασιν
αὐτοῦ θεωρουμένου; Ἀλλὰ τί κωλύει, φαίη ἂν τις, καὶ τοῦ
λευκοῦ ἐπὶ τοῖς πράγμασι θεωρουμένου ὑπόστασιν τοῦ λευ-
κοῦ ἐν τοῖς πράγμασιν εἶναι; Ἐπεὶ καὶ κινήσεως ἐπὶ τῷ
ὄντι θεωρουμένης ὑπόστασις ἦν κινήσεως ἐν τῷ ὄντι οὔσης.
[ὁ δ' ἀριθμὸς οὐχ ὡς ἡ κίνησις] Ἄλλ' ὅτι ἡ κίνησις τι,
οὕτως ἐν ἐπ' αὐτῆς ἐθεωρήθη: [ὁ δ' ἀριθμὸς οὐχ ὡς ἡ κίνη-
σις] λέγεται. Εἴτα καὶ ἡ τοιαύτη ὑπόστασις ἀφίστησι τὸν
ἀριθμὸν τοῦ οὐσίαν εἶναι, συμβεβηκὸς δὲ μᾶλλον ποιεῖ. Καί-
τοι οὐδὲ συμβεβηκὸς ὅλως: τὸ γὰρ συμβεβηκὸς δεῖ τι εἶναι
πρὸ τοῦ συμβεβηκέναι, κἂν ἀχώριστον ἦ, ὅμως εἶναι τι ἐφ'
ἑαυτοῦ φύσιν τινα, ὡς τὸ λευκόν, καὶ κατηγορεῖσθαι κατ'
ἄλλου ἤδη ὄν ὃ κατηγορηθήσεται. Ὡστε, εἰ περὶ ἕκαστον
τὸ ἐν καὶ οὐ ταῦτόν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ εἷς ἄνθρωπος,
ἀλλ' ἕτερον τὸ ἐν τοῦ ἀνθρώπου καὶ κοινὸν τὸ ἐν καὶ ἐφ'
ἑκάστου τῶν ἄλλων, πρότερον ἂν εἴη τὸ ἐν τοῦ ἀνθρώπου
καὶ ἑκάστου τῶν ἄλλων, ἵνα καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἕκαστον
τῶν ἄλλων τύχη ἕκαστον τοῦ ἐν εἶναι. Καὶ πρὸ κινήσεως
τοίνυν, εἶπερ καὶ ἡ κίνησις ἓν, καὶ πρὸ τοῦ ὄντος, ἵνα
καὶ αὐτὸ τοῦ ἐν εἶναι τύχη: λέγω δὲ οὐ τὸ ἐν ἐκεῖνο, ὃ δὴ
<ἐπέκεινα τοῦ ὄντος> φαμέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ ἐν ὃ
κατηγορεῖται τῶν εἰδῶν ἑκάστου. Καὶ δεκαὶς τοίνυν πρὸ τοῦ
καθ' οὗ κατηγορεῖται δεκαίς: καὶ τοῦτο ἔσται αὐτοδεκαίς: οὐ
γὰρ δὴ ᾧ πράγματι ἐπιθεωρεῖται δεκαίς αὐτοδεκαίς ἔσται.
Ἄλλ' ἄρα συνεγένετο καὶ συνέστη τοῖς οὖσιν; Ἄλλ' εἰ συν-
εγεννήθη ὡς μὲν συμβεβηκός, οἶον τῷ ἀνθρώπῳ ὑγίεια -

δεῖ καὶ καθ' αὐτὸ ὑγίειαν εἶναι. Καὶ εἰ ὡς στοιχεῖον δὲ συν-
θέτου τὸ ἓν, δεῖ πρότερον εἶναι ἐν αὐτὸ τὸ ἓν, ἵνα σὺν ἄλλω:
εἶτα [εἰ πρότερον εἶναι] συμμιχθὲν ἄλλω τῷ γενομένῳ δι
αὐτὸ ἐν ἐκείνῳ ποιήσει ψευδῶς ἓν, δύο ποιοῦν αὐτό. Ἐπὶ
δὲ τῆς δεκάδος πῶς; Τί γὰρ δεῖ ἐκείνῳ τῆς δεκάδος, ὃ ἔσται
διὰ τὴν τοσαύτην δύναμιν δεκάς; Ἄλλ' εἰ εἰδοποιήσει αὐτὸ
ὡςπερ ὕλην καὶ ἔσται παρουσίᾳ δεκάδος δέκα καὶ δεκάς,
δεῖ πρότερον ἐφ' ἑαυτῆς τὴν δεκάδα οὐκ ἄλλο τι οὔσαν ἢ
δεκάδα μόνον εἶναι.

(6, 6, 6) Ἄλλ' εἰ ἄνευ τῶν πραγμάτων τὸ ἓν αὐτὸ καὶ ἡ δεκάς
αὐτῆ, εἶτα τὰ πράγματα τὰ νοητὰ μετὰ τὸ εἶναι ὅπερ
ἔστι τὰ μὲν ἐνάδες ἔσονται, τὰ δὲ καὶ δυάδες καὶ τριάδες,
τίς ἂν εἴη ἡ φύσις αὐτῶν καὶ πῶς συστάσα; Λόγῳ δὲ δεῖ
νομίζειν τὴν γένεσιν αὐτῶν ποιέσθαι. Πρῶτον τοίνυν δεῖ
λαβεῖν τὴν οὐσίαν καθόλου τῶν εἰδῶν, ὅτι ἔστιν οὐχὶ νοή-
σαντος ἕκαστον τοῦ νενοηκότος, εἶτ' αὐτῇ τῇ νοήσει τὴν
ὑπόστασιν αὐτῶν παρασχομένου. Οὐ γάρ, ὅτι ἐνόησε τί
ποτ' ἔστι δικαιοσύνη, δικαιοσύνη ἐγένετο, οὐδ' ὅτι ἐνόησε
τί ποτ' ἔστι κίνησις, κίνησις ὑπέστη. Οὕτω γὰρ ἔμελλε
τοῦτο τὸ νόημα καὶ ὕστερον εἶναι τοῦ πράγματος αὐτοῦ τοῦ
νοηθέντος - δικαιοσύνης αὐτῆς ἢ νόησις αὐτῆς - καὶ πάλιν
αὐτὴ ἢ νόησις προτέρα τοῦ ἐκ τῆς νοήσεως ὑποστάντος, εἰ
τῷ νενοηθέντι ὑπέστη. Εἰ δὲ τῇ νοήσει τῇ τοιαύτῃ
ταῦτόν ἢ δικαιοσύνη, πρῶτον μὲν ἄτοπον μηδὲν εἶναι
δικαιοσύνην ἢ τὸν οἶον ὄρισμόν αὐτῆς: τί γὰρ ἔστι τὸ
νενοηθέντι δικαιοσύνην ἢ κίνησιν ἢ τὸ τί ἔστιν αὐτῶν λαβόντα;
Τοῦτο δὲ ταῦτόν τῳ μὴ ὑφ' ἑστῶτος πράγματος λόγον λαβεῖν,
ὅπερ ἀδύνατον. Εἰ δὲ τις λέγοι, ὡς <ἐπὶ τῶν ἄνευ ὕλης τὸ
αὐτὸ ἔστιν ἡ ἐπιστήμη τῷ πράγματι>, ἐκείνως χρῆ
νοεῖν τὸ λεγόμενον, ὡς οὐ τὴν ἐπιστήμην τὸ πρᾶγμα λέγει
εἶναι οὐδὲ τὸν λόγον τὸν θεωροῦντα τὸ πρᾶγμα αὐτὸ τὸ
πρᾶγμα, ἀλλὰ ἀνάπαλιν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἄνευ ὕλης ὃν νοητόν
τε καὶ νόησιν εἶναι, οὐχ οἷαν λόγον εἶναι τοῦ πράγματος
οὐδ' ἐπιβολὴν πρὸς αὐτό, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ νοητῷ
ὃν τί ἄλλο ἢ νοῦν καὶ ἐπιστήμην εἶναι. Οὐ γὰρ ἡ ἐπιστήμη
πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖ τὴν ἐπιστήμην οὐ μένου-
σαν, οἷα ἔστιν ἡ τοῦ ἐν ὕλῃ πράγματος, ἐτέραν ἐποίησεν
εἶναι: τοῦτο δ' ἔστιν ἀληθινὴν ἐπιστήμην: τοῦτο δ' ἔστιν
οὐκ εἰκόνα τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα αὐτό. Ἡ νόησις
τοίνυν τῆς κινήσεως οὐ πεποίηκεν αὐτοκίνησιν, ἀλλ' ἡ
αὐτοκίνησις πεποίηκε τὴν νόησιν, ὥστε αὐτῇ ἑαυτὴν
κίνησιν καὶ νόησιν: ἡ γὰρ κίνησις ἢ ἐκεῖ κάκεινου νόησις,
καὶ αὐτὸ δὲ κίνησις, ὅτι πρώτη - οὐ γὰρ ἄλλη πρὸ αὐτῆς -
καὶ ἡ ὄντως, ὅτι μὴ συμβέβηκεν ἄλλω, ἀλλὰ τοῦ κινουμέ-
νου ἐνέργεια ὄντος ἐνεργεία. Ὡστε αὐτὴ καὶ οὐσία: ἐπίνοια δὲ
τοῦ ὄντος ἐτέρα. Καὶ δικαιοσύνη δὲ οὐ νόησις δικαιοσύνης,

ἀλλὰ νοῦ οἶον διάθεσις, μᾶλλον δὲ ἐνέργεια τοιαύδε, ἥς ὡς ἀληθῶς καλὸν τὸ <πρόσωπον> καὶ <οὔτε ἔσπερος [οὔτε ἔως οὔτω> καλὰ] οὐδ' ὅλως τι τῶν αἰσθητῶν, ἀλλ' οἶον ἀγαλμᾶ τι νοερόν, οἶον ἐξ αὐτοῦ ἐστηκὸς καὶ προφανὲν ἐν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ ὄν ἐν αὐτῷ.

(6. 6. 7) Ὅλως γὰρ δεῖ νοῆσαι τὰ πράγματα ἐν μιᾷ [φύσει] καὶ μίαν φύσιν πάντα ἔχουσαν καὶ οἶον περιλαβοῦσαν, οὐχ ὡς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἕκαστον χωρὶς, ἀλλαχοῦ ἥλιος καὶ ἄλλο ἄλλοθι, ἀλλ' ὁμοῦ ἐν ἐνὶ <πάντα>: αὕτη γὰρ νοῦ φύσις: ἐπεὶ καὶ ψυχὴ οὔτω μιμῆται καὶ ἡ λεγομένη φύσις, καθ' ἣν καὶ ὑφ' ἥς ἕκαστα γεννᾶται ἄλλο ἄλλοθι, αὐτῆς ὁμοῦ ἑαυτῇ οὔσης. Ὁμοῦ δὲ πάντων ὄντων ἕκαστον αὖ χωρὶς ἐστίν: ἐνορᾷ δὲ αὐτὰ τὰ ἐν τῷ νῷ καὶ τῇ οὐσίᾳ ὁ [ἔχων] νοῦς οὐκ ἐπιβλέπων, ἀλλ' ἔχων, οὐδὲ χωρίζων ἕκαστον: κεχώρισται γὰρ ἤδη ἐν αὐτῷ αἰεί. Πιστούμεθα δὲ πρὸς τοὺς τεθραυμακότας ἐκ τῶν μετεληφόντων: τὸ δὲ μέγεθος αὐτοῦ καὶ τὸ κάλλος ψυχῆς ἔρωτι πρὸς αὐτό, καὶ τῶν ἄλλων τὸν εἰς ψυχὴν ἔρωτα διὰ τὴν τοιαύτην φύσιν καὶ τῷ ἔχειν ἢ κατὰ τι ὁμοίωται. Καὶ γὰρ δὴ καὶ ἄτοπον εἶναι τι ζῶον καλὸν αὐτοζῶου μὴ θαυμαστοῦ τὸ κάλλος καὶ ἀφάστου ὄντος. Τὸ δὴ <παντελὲς ζῶον> ἐκ πάντων ζῶων ὄν, μᾶλλον δὲ <ἐν αὐτῷ τὰ πάντα ζῶα περιέχον> καὶ ἐν ὄν τοσοῦτον, ὅσα τὰ πάντα, ὥσπερ καὶ τόδε τὸ πᾶν ἐν ὄν καὶ πᾶν τὸ ὄρατὸν περιέχον πάντα τὰ ἐν τῷ ὄρατῷ.

(6. 6. 8) Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ ζῶον πρῶτως ἐστὶ καὶ διὰ τοῦτο αὐτοζῶον καὶ νοῦς ἐστὶ καὶ οὐσία ἢ ὄντως καὶ φαμεν ἔχειν καὶ ζῶα τὰ πάντα καὶ ἀριθμὸν τὸν σύμπαντα καὶ δίκαιον αὐτὸ καὶ καλὸν καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα - ἄλλως γὰρ αὐτοάνθρωπόν φαμεν καὶ ἀριθμὸν αὐτὸ καὶ δίκαιον αὐτό - σκεπτόν πῶς τούτων ἕκαστον καὶ τί ὄν, εἰς ὅσον οἶόν τέ τι εὔρειν περὶ τούτων. Πρῶτον τοίνυν ἀφετέον πᾶσαν αἰσθησιν καὶ νοῦν νῷ θεωρητέον καὶ ἐνθυμητέον, ὡς καὶ ἐν ἡμῖν ζῶῃ καὶ νοῦς οὐκ ἐν ὄγκῳ, ἀλλ' ἐν δυνάμει ἀόγκῳ, καὶ τὴν ἀληθινὴν οὐσίαν ἐκδεδυκέναι ταῦτα καὶ δύνάμιν εἶναι ἐφ' ἑαυτῆς βεβῶσαν, οὐκ ἀμενηνόν τι χρῆμα, ἀλλὰ πάντων ζωτικωτάτην καὶ νοερωτάτην, ἥς οὔτε ζωτικώτερον οὔτε νοερώτερον οὔτε οὐσιωδέστερον, οὐ τὸ ἐφαιψάμενον ἔχει ταῦτα κατὰ λόγον τῆς ἐπαφῆς, τὸ μὲν ἐγγυὲς ἐγγυτέρω, τὸ δὲ πόρρω πορρωτέρω. Εἶπερ οὖν ἐφετὸν τὸ εἶναι, τὸ μάλιστα ὄν μᾶλλον ὅ τε μάλιστα νοῦς, εἶπερ τὸ νοεῖν ὅλως: καὶ τὸ τῆς ζωῆς ὡσαύτως. Εἰ δὴ τὸ ὄν πρῶτον δεῖ λαβεῖν πρῶτον ὄν, εἶτα νοῦν, εἶτα τὸ ζῶον - τοῦτο γὰρ ἤδη <πάντα> δοκεῖ <περιέχειν> - ὁ δὲ νοῦς δεύτερον - ἐνέργεια γὰρ τῆς οὐσίας - οὐτ' ἂν κατὰ τὸ ζῶον ὁ ἀριθμὸς εἴη - ἤδη γὰρ καὶ πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐν καὶ δύο ἦν - οὔτε κατὰ τὸν νοῦν - πρὸ γὰρ αὐτοῦ ἡ οὐσία ἐν οὔσα καὶ πολλὰ ἦν.

(6, 6, 9) Λείπεται τοίνυν θεωρεῖν, ποτέρα ἢ οὐσία τὸν ἀριθμὸν ἐγέννησε τῷ αὐτῆς μερισμῷ, ἢ ὁ ἀριθμὸς ἐμέρισε τὴν οὐσίαν: καὶ δὴ καὶ ἡ οὐσία καὶ κίνησις καὶ στάσις καὶ ταῦτὸν καὶ ἕτερον αὐτὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ ὁ ἀριθμὸς ταῦτα. Ἀρχὴ δὲ τῆς σκέψεως: ἄρ οἶόν τε ἀριθμὸν εἶναι ἐφ' ἑαυτοῦ ἢ δεῖ καὶ τὰ δύο ἐπὶ δυσὶ πράγμασι θεωρεῖσθαι καὶ τὰ τρία ὡσαύτως; Καὶ δὴ καὶ τὸ ἐν τὸ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς; Εἰ γὰρ ἐφ' ἑαυτοῦ ἄνευ τῶν ἀριθμητῶν δύναιτο εἶναι, πρὸ τῶν ὄντων δύναιτο ἄν εἶναι. Ἄρ οὖν καὶ πρὸ τοῦ ὄντος; Ἡ τοῦτο ἑατέον καὶ πρὸ ἀριθμοῦ ἐν τῷ παρόντι καὶ δοτέον ἀριθμὸν ἐξ ὄντος γίνεσθαι. Ἀλλ' εἰ τὸ ὄν ἐν ὄν ἐστι καὶ τὰ [δύο] ὄντα δύο ὄντα ἐστί, προηγήσεται τοῦ τε ὄντος τὸ ἐν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὄντων. Ἄρ οὖν τῇ ἐπινοίᾳ καὶ τῇ ἐπιβολῇ ἢ καὶ τῇ ὑποστάσει; Σκεπτέον δὲ ὧδε: <ὅταν τις ἀνθρώπων ἕνα> νοῆ <καὶ καλὸν ἕν>, ὕστερον δὴπου τὸ ἐν νοεῖ ἐφ' ἑκατέρω: καὶ δὴ καὶ ὅταν ἵππον καὶ κύνα, καὶ δὴ σαφῶς τὰ δύο ἐνταῦθα ὕστερον. Ἀλλ' εἰ γεννῶν ἀνθρώπων καὶ γεννῶν ἵππον καὶ κύνα ἢ ἐν αὐτῷ ὄντας προφέροι καὶ μὴ κατὰ τὸ ἐπελθὸν μήτε γεννῶν μήτε προφέροι, ἄρ οὐκ ἐρεῖ: εἰς ἐν ἰτέον καὶ μετιτέον εἰς ἄλλο ἐν καὶ δύο ποιητέον καὶ μετ' ἐμοῦ καὶ ἄλλο ποιητέον; Καὶ μὴν οὐδὲ τὰ ὄντα, ὅτε ἐγένετο, ἠριθμήθη: ἀλλ' ὅσα ἔδει γενέσθαι δῆλον ἦν [ὅσα ἔδει]. Πᾶς ἄρα ὁ ἀριθμὸς ἦν πρὸ αὐτῶν τῶν ὄντων. Ἀλλ' εἰ πρὸ τῶν ὄντων, οὐκ ἦν ὄντα. Ἡ ἦν ἐν τῷ ὄντι, οὐκ ἀριθμὸς ὦν τοῦ ὄντος - ἐν γὰρ ἦν ἔτι τὸ ὄν - ἀλλ' ἢ τοῦ ἀριθμοῦ δύναμις ὑποστᾶσα ἐμέρισε τὸ ὄν καὶ οἶον ὠδίνειν ἐποίησεν αὐτὸν τὸ πλήθος. Ἡ γὰρ ἡ οὐσία αὐτοῦ ἢ ἡ ἐνέργεια ὁ ἀριθμὸς ἐσται, καὶ τὸ ζῶν αὐτὸ καὶ ὁ νοῦς ἀριθμὸς. Ἄρ οὖν τὸ μὲν ὄν ἀριθμὸς ἠνωμένος, τὰ δὲ ὄντα ἐξεληλιγμένους ἀριθμὸς, νοῦς δὲ ἀριθμὸς ἐν ἑαυτῷ κινούμενος, τὸ δὲ ζῶν ἀριθμὸς περιέχων; Ἐπεὶ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς γενόμενον τὸ ὄν, ὡς ἦν ἐν ἐκείνῳ, δεῖ αὐτὸ οὕτως ἀριθμὸν εἶναι: διὸ καὶ τὰ εἶδη ἔλεγον καὶ ἐνάδας καὶ ἀριθμούς. Καὶ οὗτός ἐστιν ὁ οὐσιώδης ἀριθμὸς: ἄλλος δὲ ὁ μοναδικὸς λεγόμενος εἰδῶλον τούτου. Ὁ δὲ οὐσιώδης ὁ μὲν ἐπιθεωρούμενος τοῖς εἶδεσι καὶ συγγενῶν αὐτά, πρώτως δὲ ὁ ἐν τῷ ὄντι καὶ μετὰ τοῦ ὄντος καὶ πρὸ τῶν ὄντων. Βάσιν δὲ ἔχει τὰ ὄντα ἐν αὐτῷ καὶ πηγὴν καὶ ρίζαν καὶ ἀρχήν. Καὶ γὰρ τῷ ὄντι τὸ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐπὶ τούτου ἐστὶν ὄν: σκεδασθείη γὰρ ἄν: ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῷ ὄντι τὸ ἐν: ἤδη γὰρ ἄν εἴη ἐν πρὶν τυχεῖν τοῦ ἐν, καὶ ἤδη τὸ τυγχάνον τῆς δεκάδος δεκάς πρὶν τυχεῖν τῆς δεκάδος.

(6, 6, 10) Ἐστὼς οὖν τὸ ὄν ἐν πλήθει ἀριθμὸς, ὅτε πολὺ μὲν ἠγείρετο, παρασκευὴ δὲ οἶον ἦν πρὸς τὰ ὄντα καὶ πρότυπσις καὶ οἶον ἐνάδες τόπον ἔχουσαι τοῖς ἐπ' αὐτάς ἰδρυθησομένοις. Καὶ γὰρ καὶ νῦν τοσοῦτον βούλομαι

φησι πλήθος χρυσοῦ ἢ οἰκιῶν. Καὶ ἐν μὲν ὁ χρυσός, βούλεται δὲ οὐ τὸν ἀριθμὸν χρυσοῦ ποιῆσαι, ἀλλὰ τὸν χρυσοῦ ἀριθμὸν, καὶ τὸν ἀριθμὸν ἤδη ἔχων ἐπιθεῖναι ζητεῖ τοῦτον τῷ χρυσῷ, ὥστε συμβῆναι τῷ χρυσῷ τοσοῦτω γενέσθαι. Εἰ δὲ τὰ ὄντα μὲν ἐγίνετο πρὸ ἀριθμοῦ, ὁ δὲ ἀριθμὸς ἐπ' αὐτοῖς ἐπεθεωρεῖτο τοσαῦτα κινήσεως τῆς ἀριθμούσεως φύσεως, ὅσα τὰ ἀριθμητά, κατὰ συντυχίαν ἦν ἂν τοσαῦτα καὶ οὐ κατὰ πρόθεσιν τοσαῦτα, ὅσα ἐστίν. Εἰ οὖν μὴ εἰκῆ τοσαῦτα, ὁ ἀριθμὸς αἴτιος προῶν τοῦ τοσαῦτα: τοῦτο δὲ ἐστίν, ἤδη ὄντος ἀριθμοῦ μετέσχε τὰ γενόμενα τοῦ τοσαῦτα, καὶ ἕκαστον μὲν τοῦ ἐν μετέσχε, ἵνα ἐν ἦ.

Ἔστι δὲ ὃν παρὰ τοῦ ὄντος, ἐπεὶ καὶ τὸ ὄν παρ' αὐτοῦ ὄν, ἐν δὲ παρὰ τοῦ ἐν. Ἐκαστόν τε ἐν, εἰ ὁμοῦ πολλὰ ἦν τὸ ἐν τὸ ἐπ' αὐτοῖς, ὡς τριάς ἐν, καὶ τὰ πάντα ὄντα οὕτως ἐν, οὐχ ὡς τὸ ἐν τὸ κατὰ τὴν μονάδα, ἀλλ' ὡς ἐν ἡ μυριάς ἢ ἄλλος τις ἀριθμὸς. Ἐπεὶ καὶ ὁ λέγων ἤδη πράγματα μύρια γενόμενα, εἰ εἶπε μύρια ὁ ἀριθμῶν, οὐ παρ' αὐτῶν φησι τὰ μύρια προσφωνεῖσθαι δεικνύντων ὡσπερ τὰ χρώματα αὐτῶν, ἀλλὰ τῆς διανοίας λεγούσης τοσαῦτα: εἰ γὰρ μὴ λέγοι, οὐκ ἂν εἶδείη, ὅσον τὸ πλήθος. Πῶς οὖν ἐρεῖ; Ἡ ἐπιστάμενος ἀριθμῶν: τοῦτο δὲ, εἰ ἀριθμὸν εἶδείη: εἶδείη δ' ἂν, εἰ εἶη ἀριθμὸς. Ἀγνοεῖν δὲ τὴν φύσιν ἐκείνην, ὅσα ἐστὶ τὸ πλήθος, ἄτοπον, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον. Ὡσπερ τοίνυν εἰ λέγοι τις ἀγαθόν, ἢ τὰ παρ' αὐτῶν τοιαῦτα λέγει, ἢ κατηγορεῖ τὸ ἀγαθὸν ὡς συμβεβηκὸς αὐτῶν. Καὶ εἰ τὰ πρῶτα λέγει, ὑπόστασιν λέγει τὴν πρώτην: εἰ δὲ οἷς συμβέβηκε τὸ ἀγαθόν, δεῖ εἶναι φύσιν ἀγαθοῦ, ἵνα καὶ ἄλλοις συμβεβήκη, ἢ τὸ αἴτιον τὸ πεποιηκὸς καὶ ἐν ἄλλῳ [δεῖ] εἶναι, ἢ αὐτοαγαθόν, ἢ γεγεννηκὸς τὸ ἀγαθὸν ἐν φύσει οἰκείᾳ. Οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν ὄντων ὁ λέγων ἀριθμὸν, οἷον δεκάδα, ἢ αὐτὴν ὑφ' ἑσέωσαν δεκάδα ἂν λέγοι, ἢ οἷς συμβέβηκε δεκάς λέγων αὐτὴν δεκάδα ἀναγκάζοιτο ἂν τίθεσθαι ἐφ' αὐτῆς οὐκ ἄλλο τι ἢ δεκάδα οὔσαν. Ἀνάγκη τοίνυν, εἰ τὰ ὄντα δεκάδα λέγοι, ἢ αὐτὰ δεκάδα εἶναι ἢ πρὸ αὐτῶν ἄλλην δεκάδα εἶναι οὐκ ἄλλο τι ἢ αὐτὸ τοῦτο δεκάδα εἶναι. Καθόλου τοίνυν δεκτέον, ὅτι πᾶν, ὅ τι περ' ἂν κατ' ἄλλου κατηγορεῖται, παρ' ἄλλου ἐλήλυθεν εἰς ἐκεῖνο ἢ ἐνεργείᾳ ἐστὶν ἐκείνου. Καὶ εἰ τοιοῦτον, οἷον μὴ ποτὲ μὲν παρεῖναι, ποτὲ δὲ μὴ παρεῖναι, ἀλλ' ἀεὶ μετ' ἐκείνου εἶναι, εἰ οὐσία ἐκεῖνο, οὐσία καὶ αὐτό, καὶ οὐ μᾶλλον ἐκεῖνο ἢ αὐτὸ οὐσία: εἰ δὲ μὴ οὐσίαν διδοίη, ἀλλ' οὖν τῶν ὄντων καὶ ὄν. Καὶ εἰ μὲν δύναται τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο νοεῖσθαι ἄνευ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἅμα μὲν εἶναι οὐδὲν ἤττον ἐκείνω, ὑστερον δὲ τῇ ἐπινοίᾳ τάττεσθαι παρ' ἡμῶν. Εἰ δὲ μὴ παρεπινοεῖσθαι οἷόν τε ἄνευ ἐκείνου, οἷον ἀνθρώπον ἄνευ τοῦ ἐν, ἢ οὐχ' ὑστερον αὐτοῦ, ἀλλὰ συνυπάρχον, ἢ πρότερον αὐτοῦ, ἵνα αὐτὸ δι' ἐκεῖνο ὑπάρχη: ἡμεῖς

δή φαμεν πρότερον τὸ ἐν καὶ τὸν ἀριθμόν.

(6, 6, 11) Ἄλλ ἐὶ τὴν δεκάδα μηδὲν εἶναί τις λέγοι ἢ ἐνάδας τοσαύτας, εἰ μὲν τὴν ἐνάδα συγχωροῖ εἶναι, διὰ τί μίαν μὲν συγχωρήσει ἐνάδα εἶναι, τὰς δὲ δέκα οὐκέτι; Ὡς γὰρ ἢ μία τὴν ὑπόστασιν ἔχει, διὰ τί οὐ καὶ αἱ ἄλλαι; Οὐ γὰρ δὴ συνεζεύχθαι δεῖ ἐνὶ τινι τῶν ὄντων τὴν μίαν ἐνάδα: οὕτω γὰρ οὐκέτι ἕκαστον τῶν ἄλλων ἐν εἴη. Ἄλλ ἐὶ δεῖ καὶ ἕκαστον τῶν ἄλλων ἐν εἶναι, κοινὸν τὸ ἐν: τοῦτο δὲ φύσις μία κατὰ πολλῶν κατηγορουμένη, ἣν ἐλέγομεν καὶ πρὸ τοῦ ἐν πολλοῖς θεωρεῖσθαι δεῖν καθ' αὐτὴν ὑπάρχειν. Οὕσης δὲ ἐνάδος ἐν τούτῳ καὶ πάλιν ἐν ἄλλῳ θεωρουμένης, εἰ μὲν κάκεινη ὑπάρχει, οὐ μία μόνον ἐνάς τὴν ὑπόστασιν ἔξει καὶ οὕτως πλήθος ἔσται ἐνάδων: εἰ δ' ἐκείνην μόνην τὴν πρώτην, ἥτοι τῷ μάλιστα ὄντι συνοῦσαν ἢ τῷ μάλιστα ἐνὶ πάντῃ. Ἄλλ ἐὶ μὲν τῷ μάλιστα ὄντι, ὁμωνύμως ἂν αἱ ἄλλαι ἐνάδες καὶ οὐ συνταχθήσονται τῇ πρώτῃ, ἢ ὁ ἀριθμὸς ἐξ ἀνομοίων μονάδων καὶ διαφοραὶ τῶν μονάδων καὶ καθόσον μονάδες: εἰ δὲ τῷ μάλιστα ἐνὶ, τί ἂν δέοιτο τὸ μάλιστα ἐν, ἵνα ἐν ἦ, τῆς μονάδος ταύτης; Εἰ δὴ ταῦτα ἀδύνατα, ἀνάγκη ἐν εἶναι οὐκ ἄλλο τι ὄν ἢ ἐν ψιλόν, ἀπηρημωμένον τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ πρὸ τοῦ ἕκαστον ἐν λεχθῆναι καὶ νοηθῆναι. Εἰ οὖν τὸ ἐν ἄνευ τοῦ πράγματος τοῦ λεγομένου ἐν κάκει ἔσται, διὰ τί οὐ καὶ ἄλλο ἐν ὑποστήσεται; Καὶ χωρὶς μὲν ἕκαστον πολλαὶ μονάδες, ἃ καὶ πολλαὶ ἐν. Εἰ δ' ἐφεξῆς οἶον γεννώη ἢ φύσις, μᾶλλον δὲ γεννήσασα ἢ οὐ στᾶσα καθ' ἐν ὧν ἐγέννα, οἶον συνεχῆ ἕνα ποιούσα, περιγράψασα μὲν καὶ στᾶσα θᾶττον ἐν τῇ προόδῳ τοὺς ἐλάττους ἀριθμοὺς ἀπογεννήσαι, εἰς πλεόν δὲ κινηθεῖσα, οὐκ ἐπ' ἄλλοις, ἀλλ' ἐν αὐταῖς ταῖς κινήσεσι, τοὺς μείζους ἀριθμοὺς ὑποστήσαι: καὶ οὕτω δὴ ἕκαστοις ἀριθμοῖς ἐφαρμόσαι τὰ πλήθη ἕκαστα καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων εἰδυῖαν, ὡς, εἰ μὴ ἐφαρμοσθείη ἕκαστον ἀριθμῷ ἐκάστῳ, ἢ οὐδ' ἂν εἴη ἢ ἄλλο τι ἂν παρεκβᾶν εἴη ἀνάριθμον καὶ ἄλογον γεγενημένον.

(6, 6, 12) Ἄλλ ἐὶ καὶ τὸ ἐν καὶ τὴν μονάδα μὴ ὑπόστασιν λέγοι ἔχειν - οὐδὲν γὰρ ἐν, ὃ μὴ τί ἐν - πάθημα δέ τι τῆς ψυχῆς πρὸς ἕκαστον τῶν ὄντων, πρῶτον μὲν τί κωλύει, καὶ ὅταν λέγῃ ὄν, πάθημα λέγειν εἶναι τῆς ψυχῆς καὶ μηδὲν εἶναι ὄν; Εἰ δ' ὅτι νύττει τοῦτο καὶ πλήττει καὶ φαντασίαν περὶ ὄντος ποιεῖ, νυττομένην καὶ φαντασίαν λαμβάνουσαν τὴν ψυχὴν καὶ περὶ τὸ ἐν ὀρώμεν. Ἐπειτα πότερα καὶ τὸ πάθημα καὶ τὸ νόημα τῆς ψυχῆς ἐν ἢ πλήθος ὀρώμεν; Ἄλλ ὅταν λέγωμεν μὴ ἐν, ἐκ μὲν τοῦ πράγματος αὐτοῦ οὐκ ἔχομεν τὸ ἐν - φαμέν γὰρ οὐκ εἶναι ἐν αὐτῷ τὸ ἐν - ἔχομεν ἄρα ἐν, καὶ ἔστιν ἐν ψυχῇ ἄνευ τοῦ τί ἐν. Ἄλλ ἔχομεν τὸ ἐν ἐκ τῶν ἕξωθεν λαβόντες τινα νόησιν καὶ τινα τύπον, οἶον

ἐννόημα ἐκ τοῦ πράγματος. Οἱ μὲν γὰρ τῶν λεγομένων παρ αὐτοῖς ἐννοημάτων ἐν εἶδος τὸ τῶν ἀριθμῶν καὶ τοῦ ἐνὸς τιθέντες ὑποστάσεις ἂν τοιαύτας τιθεῖεν, εἴπερ τι τῶν τοιούτων ἐν ὑποστάσει, πρὸς οὓς περὶ αὐτῶν καιρίως ἂν λέγοιτο. Ἄλλ οὖν εἰ τοιοῦτον οἶον ὕστερον ἀπὸ τῶν πραγμάτων λέγοιεν γεγονέναι ἐν ἡμῖν πάθημα ἢ νόημα, οἶον καὶ τὸ τοῦτο καὶ τὸ τί καὶ δὴ καὶ ὄχλον καὶ ἑορτὴν καὶ στρατὸν καὶ πλῆθος - καὶ γὰρ ὡσπερ τὸ πλῆθος παρὰ τὰ πράγματα τὰ πολλὰ λεγόμενα οὐδὲν ἐστὶν οὐδὲ ἡ ἑορτὴ παρὰ τοὺς συναχθέντας καὶ εὐθυμουμένους ἐπὶ ἱεροῖς, οὕτως οὐδὲ τὸ ἐν μόνον τι καὶ ἀπηρημωμένον τῶν ἄλλων νοοῦντες, ὅταν λέγωμεν ἓν: πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶναι, οἶον καὶ δεξιὸν καὶ τὸ ἄνω καὶ τὰ ἀντικείμενα τούτοις: τί γὰρ ἂν εἴη πρὸς ὑπόστασιν ἐπὶ δεξιῷ ἢ ὅτι μὲν ὠδί, ὁ δὲ ὠδί ἐστηκεν ἢ κἀθήται; καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ ἄνω ὡσαύτως, τὸ μὲν τοιαύτην θέσιν καὶ ἐν τούτῳ τοῦ παντὸς μᾶλλον, ὃ λέγομεν ἄνω, τὸ δὲ εἰς τὸ λεγόμενον κάτω - πρὸς δὴ τὰ τοιαῦτα πρῶτον μὲν ἐκεῖνο λεκτέον, ὡς ὑπόστασις τις τῶν εἰρημένων ἐν ἑκάστῳ τούτων, οὐ μέντοι ἡ αὐτὴ [ἐπὶ πάντων] οὔτε αὐτῶν πρὸς ἄλληλα οὔτε πρὸς τὸ ἐν ἐπὶ πάντων. Χωρὶς μέντοι πρὸς ἕκαστον τῶν λεχθέντων ἐπιστατέον.

(6, 6, 13) Τὸ δὴ ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου γενέσθαι τὴν νόησιν τοῦ ἐνός, τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ ἐν αἰσθήσει ἀνθρώπου ὄντος ἢ ἄλλου ὁτουοῦν ζώου ἢ καὶ λίθου, πῶς ἂν εἴη εὐλογον, ἄλλου μὲν ὄντος τοῦ φανέντος - τοῦ ἀνθρώπου - ἄλλου δὲ καὶ οὐ ταύτου ὄντος τοῦ ἐν; Οὐ γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ἀνθρώπου τὸ ἐν ἡ διάνοια κατηγοροῖ. Ἐπειτα, ὡσπερ ἐπὶ τοῦ δεξιῷ καὶ τῶν τοιούτων οὐ μάτην κινουμένη, ἀλλ ὁρώσα θέσιν διάφορον ἔλεγε τὸ ὠδί, οὕτωςί τι ἐνταῦθα ὁρώσα λέγει ἓν: οὐ γὰρ δὴ κενὸν πάθημα καὶ ἐπὶ μηδενὶ τὸ ἐν λέγει. Οὐ γὰρ δὴ ὅτι μόνον καὶ οὐκ ἄλλο: καὶ γὰρ ἐν τῷ καὶ οὐκ ἄλλο ἄλλο ἐν λέγει. Ἐπειτα τὸ ἄλλο καὶ τὸ ἕτερον ὕστερον: μὴ γὰρ ἐρείσασα πρὸς ἓν οὔτε ἄλλο ἐρεῖ ἢ διάνοια οὔτε ἕτερον, τό τε μόνον ὅταν λέγη, ἐν μόνον λέγει: ὥστε τὸ ἐν λέγει πρὸ τοῦ μόνον. Ἐπειτα τὸ λέγον, πρὶν εἰπεῖν περὶ ἄλλου ἐν, ἐστὶν ἓν, καὶ περὶ οὗ λέγει, πρὶν εἰπεῖν ἢ νοῆσαι τινα περὶ αὐτοῦ, ἐστὶν ἓν: ἢ γὰρ ἐν ἢ πλείω ἐνός καὶ πολλὰ: καὶ εἰ πολλὰ, ἀνάγκη προυπάρχειν ἓν. Ἐπεὶ καὶ ὅταν πλῆθος λέγη πλείω ἐνός λέγει: καὶ στρατὸν πολλοὺς ὀπλισμένους καὶ εἰς ἐν συντεταγμένους νοεῖ, καὶ πλῆθος ὃν οὐκ ἔα πλῆθος εἶναι: ἢ διάνοια δῆλόν που καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ ἢ διδοῦσα τὸ ἐν, ὃ μὴ ἔχει τὸ πλῆθος, ἢ ὀξέως τὸ ἐν τὸ ἐκ τῆς τάξεως ἰδοῦσα τὴν τοῦ πολλοῦ φύσιν συνήγαγεν εἰς ἓν: οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἐνταῦθα τὸ ἐν ψεύδεται, ὡσπερ καὶ ἐπὶ οἰκίας τὸ ἐκ πολλῶν λίθων ἓν: μᾶλλον μέντοι τὸ ἐν ἐπὶ οἰκίας. Εἰ οὖν μᾶλλον ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς

καὶ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ μὴ μεριστοῦ, δῆλον ὅτι ὄντος τινὸς φύσεως τοῦ ἐνὸς καὶ ὑφειστώσεως. Οὐ γὰρ οἶόν τε ἐν τοῖς μὴ οὔσι τὸ μᾶλλον εἶναι, ἀλλ ὡσπερ τὴν οὐσίαν κατηγοροῦντες καθ' ἑκάστου τῶν αἰσθητῶν, κατηγοροῦντες δὲ καὶ κατὰ τῶν νοητῶν κυριώτερον κατὰ τῶν νοητῶν τὴν κατηγορίαν ποιούμεθα ἐν τοῖς οὔσι τὸ μᾶλλον καὶ κυριώτερον τιθέντες, καὶ τὸ ὄν μᾶλλον ἐν οὐσίᾳ καὶ αἰσθητῇ ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις γένεσιν, οὕτω καὶ τὸ ἐν μᾶλλον καὶ κυριώτερον ἐν τε τοῖς αἰσθητοῖς αὐτοῖς διάφορον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς ὁρῶντες εἶναι - κατὰ πάντας τοὺς τρόπους εἰς ἀναφορὰν μέντοι ἐνὸς εἶναι φατέον. Ὡσπερ δὲ ἡ οὐσία καὶ τὸ εἶναι νοητὸν καὶ οὐκ αἰσθητὸν ἐστὶ, καὶ μετέχη τὸ αἰσθητὸν αὐτῶν, οὕτω καὶ τὸ ἐν περὶ αἰσθητὸν μὲν ἂν κατὰ μετοχὴν θεωροῖτο, νοητὸν μέντοι καὶ νοητῶς ἢ διάνοια αὐτὸ λαμβάνει: ὥστε ἀπ' ἄλλου ἄλλο νοεῖ, ὃ οὐχ ὁρᾷ: προήδει ἄρα: εἰ δὲ προήδει ὄν τόδε τι, ταῦτόν τῷ ὄν. Καὶ ὅταν τι, ἐν αὐτῷ λέγει: ὡσπερ ὅταν τινέ, δύο: καὶ ὅταν τινάς, πολλούς. Εἰ τοίνυν μηδέ τι νοῆσαι ἔστιν ἀνευ τοῦ ἐν ἢ τοῦ δύο ἢ τινος ἀριθμοῦ, πῶς οἶόν τε ἀνευ οὐ οὐχ οἶόν τε τι νοῆσαι ἢ εἰπεῖν μὴ εἶναι; Οὐ γὰρ μὴ ὄντος μὴ ὅτι οὐκ δυνατὸν νοῆσαι ἢ εἰπεῖν, λέγειν μὴ εἶναι ἀδύνατον. Ἄλλ οὐ χρεῖα πανταχοῦ πρὸς παντὸς νοήματος ἢ λόγου γένεσιν, προυπάρχειν δεῖ καὶ λόγου καὶ νοήσεως: οὕτω γὰρ ἂν πρὸς τὴν τούτων γένεσιν παραλαμβάνοιτο. Εἰ δὲ καὶ εἰς οὐσίας ἐκάστης ὑπόστασιν - οὐδὲν γὰρ ὄν, ὃ μὴ ἐν - καὶ πρὸ οὐσίας ἂν εἴη καὶ γεννῶν τὴν οὐσίαν. Διὸ καὶ <ἐν ὄν>, ἀλλ οὐκ ὄν, εἴτα ἐν: ἐν μὲν γὰρ τῷ ὄν καὶ <ἐν πολλα> ἂν εἴη, ἐν δὲ τῷ ἐν οὐκ ἐνὶ τὸ ὄν, εἰ μὴ καὶ ποιήσκειν αὐτὸ προσνεῦσαν αὐτοῦ τῇ γενέσει. Καὶ τὸ τοῦτο δὲ οὐ κενόν: ὑπόστασιν γὰρ δεικνυμένην λέγει ἀντὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καὶ παρουσίαν τινά, οὐσίαν ἢ ἄλλο τι τῶν ὄντων: ὥστε τὸ τοῦτο σημαίνει ἂν οὐ κενόν τι οὐδ' ἔστι πάθημα τῆς διανοίας ἐπὶ μηδενὶ ὄντι, ἀλλ ἔστι πρᾶγμα ὑποκείμενον, ὡσπερ εἰ καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ τινος ὄνομα λέγοι.

(6, 6, 14) Πρὸς δὲ τὰ κατὰ τὸ πρὸς τι λεχθέντα ἂν τις εὐλόγως λέγοι, ὡς οὐκ ἔστι τὸ ἐν τοιοῦτον οἶον ἄλλου παθόντος αὐτὸ μηδὲν παθὸν ἀπολωλέκεναι τὴν αὐτοῦ φύσιν, ἀλλὰ δεῖ, εἰ μέλλοι ἐκ τοῦ ἐν ἐκβῆναι, πεπονθέναι τὴν τοῦ ἐνὸς στέρησιν εἰς δύο ἢ πλείω διαιρεθέν. Εἰ οὖν ὁ αὐτὸς ὄγκος διαιρεθεὶς δύο γίνεται οὐκ ἀπολόμενος ὡς ὄγκος, δῆλον ὅτι παρὰ τὸ ὑποκείμενον ἦν ἐν αὐτῷ προσὸν τὸ ἐν, ὃ ἀπέβαλε τῆς διαιρέσεως αὐτὸ φθειράσης. Ὁ δὲ ὅτε μὲν τῷ αὐτῷ πάρεστιν, ὅτε δὲ ἀπογίνεται, πῶς οὐκ ἐν τοῖς οὔσι τάξομεν, ὅπου ἂν ἦ; Καὶ συμβεβηκέναι μὲν τούτοις, καθ' αὐτὸ δὲ εἶναι, ἐν τε τοῖς αἰσθητοῖς ὅταν φαίνεται ἐν τε τοῖς νοητοῖς, τοῖς μὲν ὑστέροις συμβεβηκός, ἐφ' αὐτοῦ δὲ

ἐν τοῖς νοητοῖς, τῷ πρώτῳ, ὅταν ἓν, εἶτα ὄν. Εἰ δέ τις λέγοι, ὡς καὶ τὸ ἐν μηδὲν παθὸν προσελθόντος ἄλλου αὐτῷ οὐκέτι ἓν, ἀλλὰ δύο ἔσται, οὐκ ὀρθῶς ἔρει. Οὐ γὰρ τὸ ἐν ἐγένετο δύο, οὔτε ὧ̃ προσετέθη οὔτε τὸ προστεθέν, ἀλλ' ἑκάτερον μένει ἓν, ὡσπερ ἦν: τὰ δὲ δύο κατηγορεῖται κατ' ἀμφοῖν, χωρὶς δὲ τὸ ἐν καθ' ἑκατέρου μένοντος. Οὐκ οὖν τὰ δύο φύσει ἐν σχέσει καὶ ἡ δυάς. Ἄλλ' εἰ μὲν κατὰ τὴν σύνοδον καὶ τὸ συνόδῳ εἶναι ταῦτόν τῷ δύο ποιεῖν, τάχ' ἂν ἦν ἡ τοιαύτη σχέσηις τὰ δύο καὶ ἡ δυάς. Νῦν δὲ καὶ ἐν τῷ ἐναντίῳ πάθει θεωρεῖται πάλιν αὐτὴ δυάς: σχισθέντος γὰρ ἑνὸς τινος γίνεται δύο: οὐ τοίνυν οὔτε σύνοδος οὔτε σχέσις τὰ δύο, ἴν' ἂν ἦν σχέσις. Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ἐπὶ παντός ἀριθμοῦ. Ὅταν γὰρ σχέσις ἢ ἡ γεννώσά τι, ἀδύνατον τὴν ἐναντίαν τὸ αὐτὸ γεννᾶν, ὡς τοῦτο εἶναι τὸ πρᾶγμα τὴν σχέσιν. Τί οὖν τὸ κύριον αἴτιον; Ἐν μὲν εἶναι τοῦ ἐν παρουσίας, δύο δὲ δυάδος, ὡσπερ καὶ λευκὸν λευκοῦ καὶ καλὸν καλοῦ καὶ δικαίου δίκαιον. Ἡ οὐδὲ ταῦτα θετέον εἶναι, ἀλλὰ σχέσεις καὶ ἐν τούτοις αἰτιατέον, ὡς δίκαιον μὲν διὰ τὴν πρὸς τάδε τοιάνδε σχέσιν, καλὸν δέ, ὅτι οὕτω διατιθέμεθα οὐδενὸς ὄντος ἐν αὐτῷ τῷ ὑποκειμένῳ οἴου διαθεῖναι ἡμᾶς οὐδ' ἦκοντος ἐπακτοῦ τῷ καλῷ φαινομένῳ. Ὅταν τοίνυν ἴδῃς τι ἐν ᾧ λέγεις, πάντως δήπου ἔστι καὶ μέγα καὶ καλὸν καὶ μυρία ἂν εἴη εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ. Ὡς οὖν τὸ μέγα καὶ μέγεθος ἔστιν ἐν αὐτῷ καὶ γλυκὺ καὶ πικρὸν καὶ ἄλλαι ποιότητες, διὰ τί οὐχὶ καὶ τὸ ἐν; Οὐ γὰρ δὴ ποιότης μὲν ἔσται πᾶσα ἡτισοῦν, ποσότης δ' ἐν τοῖς οὖσιν οὐκ ἔσται, οὐδὲ ποσότης μὲν τὸ συνεχές, τὸ δὲ διωρισμένον οὐκ ἔσται, καίτοι μέτρῳ τὸ συνεχές χρήται τῷ διωρισμένῳ. Ὡς οὖν μέγα μεγέθους παρουσίας, οὕτω καὶ ἐν ἑνὸς καὶ δύο δυάδος καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως. Τὸ δὲ ζητεῖν πῶς μεταλαμβάνει κοινὸν πρὸς πάντων τῶν εἰδῶν τὴν ζητουμένην μεταληψιν. Φατέον δ' ἐν μὲν τοῖς διηρημένοις ἄλλως θεωρεῖσθαι τὴν δεκάδα [ἐνοῦσαν δεκάδα], ἐν δὲ τοῖς συνεχέσιν ἄλλως, ἐν δὲ ταῖς πολλαῖς εἰς ἐν τοσαύταις δυνάμεσιν ἄλλως: καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς ἤδη ἀναβεβηκέναι: ἔτι δὲ ἐκεῖ μηκέτι ἐν ἄλλοις θεωρουμένους, ἀλλ' αὐτοὺς ἐφ' αὐτῶν ὄντας τοὺς ἀληθεστάτους ἀριθμοὺς εἶναι, αὐτοδεκάδα, οὐ δεκάδα τινῶν νοητῶν.

(6, 6, 15) Πάλιν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τούτων ἤδη λεχθέντων λέγωμεν τὸ μὲν ζῦμπαν ὄν τὸ ἀληθινὸν ἐκεῖνο καὶ ὄν εἶναι καὶ νοῦν καὶ ζῶον τέλειον εἶναι, ὁμοῦ δὲ πάντα ζῶα εἶναι, οὗ δὴ τὸ ἐν ἐνί, ὡς ἦν αὐτῷ δυνατόν, μεμίμηται καὶ τότε τὸ ζῶον τὸ πᾶν: ἔφυγε γὰρ ἡ τοῦ αἰσθητοῦ φύσις τὸ ἐκεῖ ἓν, εἴπερ καὶ ἔμελλεν αἰσθητὸν εἶναι. Ἀριθμὸν δὲ δεῖ αὐτὸν εἶναι σύμπαντα: εἰ γὰρ μὴ τέλειος εἴη, ἔλλείποι ἂν ἀριθμῷ τι: καὶ εἰ μὴ πᾶς ἀριθμὸς ζῶων ἐν αὐτῷ εἴη, <παντελές

ζῶον> οὐκ ἂν εἴη. Ἔστιν οὖν ὁ ἀριθμὸς πρὸς ζῴου παντὸς καὶ τοῦ παντελοῦς ζῴου. Ὁ μὲν δὴ ἄνθρωπος ἐν τῷ νοητῷ καὶ τὰ ἄλλα ζῶα καθὸ ἐστι, καὶ ἡ ζῶον παντελής ἐστιν ἐκεῖνο. Καὶ γὰρ καὶ ὁ ἐνταῦθα ἄνθρωπος, ἡ ζῶον, [τὸ πᾶν] μέρος αὐτοῦ: καὶ ἕκαστον, ἡ ζῶον, ἐκεῖ ἐν ζῴῳ ἐστίν. Ἐν δὲ τῷ νῷ, καθόσον νοῦς, ὡς μὲν μέρη οἱ νοῖ πάντες καθ' ἕκαστον: ἀριθμὸς δὲ καὶ τούτων. Οὐ τοίνυν οὐδ' ἐν νῷ ἀριθμὸς πρώτως: ὡς δὲ ἐν νῷ, ὅσα νοῦ ἐνεργεῖαι: καὶ ὡς νοῦ, δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ καὶ ἐπιστήμη καὶ ὅσα νοῦς ἔχων νοῦς ἐστὶν ὄντως. Πῶς οὖν οὐκ ἐν ἄλλῳ ἢ ἐπιστήμῃ; ἢ ὅτι ἐστὶ ταῦτόν καὶ ὁμοῦ ὁ ἐπιστήμων, τὸ ἐπιστητόν, ἢ ἐπιστήμη, καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως: διὸ καὶ πρώτως ἕκαστον καὶ οὐ συμβεβηκὸς ἢ δικαιοσύνη, ψυχῇ δέ, καθόσον ψυχῇ, συμβεβηκός: δυνάμει γὰρ μᾶλλον ταῦτα, ἐνεργεῖα δέ, ὅταν πρὸς νοῦν καὶ συνῆ. Μετὰ δὲ τοῦτο ἤδη τὸ ὄν, καὶ ἐν τούτῳ ὁ ἀριθμὸς, μεθ' οὗ τὰ ὄντα γεννᾶ κινούμενον κατ' ἀριθμόν, προστησάμενον τοὺς ἀριθμοὺς τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν, ὡσπερ καὶ αὐτοῦ τὸ ἐν συνάπτον αὐτὸ τὸ ὄν πρὸς τὸ πρῶτον, οἱ δ' ἀριθμοὶ οὐκέτι τὰ ἄλλα πρὸς τὸ πρῶτον: ἀρκεῖ γὰρ τὸ ὄν συνημμένον. Τὸ δὲ ὄν γενόμενον ἀριθμὸς συνάπτει τὰ ὄντα πρὸς αὐτό: σχίζεται γὰρ οὐ καθὸ ἐν, ἀλλὰ μένει τὸ ἐν αὐτοῦ: σχιζόμενον δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν εἰς ὅσα ἠθέλησεν, εἶδεν εἰς ὅσα κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἐγέννησεν ἐν αὐτῷ ἄρα ὄντα: ταῖς γὰρ δυνάμεσι τοῦ ἀριθμοῦ ἐσχίσθη καὶ τοσαῦτα ἐγέννησεν, ὅσα ἦν ὁ ἀριθμὸς. <Ἀρχὴ οὖν καὶ πηγὴ> ὑποστάσεως τοῖς οὖσιν ὁ ἀριθμὸς ὁ πρῶτος καὶ ἀληθής. Διὸ καὶ ἐνταῦθα μετὰ ἀριθμῶν ἢ γένεσις ἕκαστοις, κἂν ἄλλον ἀριθμὸν λάβητι, ἢ ἄλλο γεννᾶ ἢ γίνεται οὐδέν. Καὶ οὗτοι μὲν πρῶτοι ἀριθμοί, ὡς ἀριθμητοί: οἱ δ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἤδη ἀμφοτέρω ἔχουσιν: ἡ μὲν παρὰ τούτων, ἀριθμητοί, ἡ δὲ κατὰ τούτους τὰ ἄλλα μετροῦσι, καὶ ἀριθμοῦντες τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰ ἀριθμητά: τίνοι γὰρ δέκα ἂν λέγοιεν ἢ τοῖς παρ' αὐτοῖς ἀριθμοῖς;

(6, 6, 16) Τούτους δὴ, οὓς φάμεν πρώτους ἀριθμοὺς καὶ ἀληθεῖς, ποῦ ἂν τις φαίη θείητε καὶ εἰς τί γένος τῶν ὄντων; Ἐν μὲν γὰρ τῷ ποσῷ δοκοῦσιν εἶναι παρὰ πᾶσι καὶ δὴ καὶ ποσοῦ μνήμην ἐν τῷ πρόσθεν ἐποιεῖσθε ἀξιοῦντες ὁμοίως [ἐν] τῷ συνεχεῖ καὶ τὸ διωρισμένον ἐν τοῖς οὖσι τιθέναι. Πάλιν τε αὖ λέγετε, ὡς πρώτων ὄντων οὗτοι εἰσιν οἱ ἀριθμοί, ἄλλους τε αὖ ἀριθμοὺς παρ' ἐκείνους εἶναι λέγετε ἀριθμοῦντας. Πῶς οὖν ταῦτα διατάττεσθε, λέγετε ἡμῖν. Ἐχει γὰρ πολλὴν ἀπορίαν: ἐπεὶ καὶ τὸ ἐν τὸ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς πότερα ποσόν τι ἢ πολλακίς μὲν τὸ ἐν ποσόν, αὐτὸ δὲ μόνον ἀρχὴ ποσοῦ καὶ οὐ ποσόν; Καὶ πότερα ἀρχὴ οὖσα συγγενὲς ἢ ἄλλο τι; Ταῦτα ἡμῖν πάντα δίκαιοι διασαφεῖν ἐστε. Λεκ-

τέον οὖν ἀρξαμένοις ἐντεῦθεν περὶ τούτων, ὡς ὅταν μὲν -
πρῶτον δ' ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν ποιητέον τὸν λόγον - ὅταν
τοίνυν ἄλλο μετ' ἄλλου λαβῶν εἴπῃς δύο, οἷον κύνα καὶ
ἄνθρωπον ἢ καὶ ἀνθρώπους δύο ἢ πλείους, δέκα εἰπὼν καὶ
ἀνθρώπων δεκάδα, ὁ ἀριθμὸς οὗτος οὐκ οὐσία οὐδ' ὡς ἐν
αἰσθητοῖς, ἀλλὰ καθαρῶς ποσὸν καὶ μερίζον καθ' ἓνα: καὶ
τῆς δεκάδος ταύτης μέρη ποιῶν τὰ ἓνα ἀρχὴν ποιεῖς καὶ
τίθεσαι ποσοῦ: εἷς γὰρ τῶν δέκα οὐχ' ἐν καθ' αὐτό. Ὅταν
δὲ τὸν ἀνθρώπον αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ λέγῃς ἀριθμὸν τινα,
οἷον δυάδα, ζῶον καὶ λογικόν, οὐχ' εἷς ἔτι ὁ τρόπος ἐνταῦθα,
ἀλλ' ἢ μὲν διεξοδεύεις καὶ ἀριθμεῖς, ποσὸν τι ποιεῖς, ἢ δὲ
τὰ ὑποκείμενά ἐστι δύο καὶ ἑκάτερον ἓν, εἰ τὸ ἐν ἑκάτερον
συμπληροῦν τὴν οὐσίαν καὶ ἡ ἐνότης ἐν ἑκατέρῳ, ἀριθμὸν
ἄλλον καὶ οὐσιώδη λέγεις. Καὶ ἡ δυὰς αὕτη οὐχ' ὕστερον
οὐδὲ ὅσον λέγει μόνον ἕξωθεν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τὸ ἐν
τῇ οὐσίᾳ καὶ συνέχον τὴν τοῦ πράγματος φύσιν. Οὐ γὰρ
ποιεῖς ἀριθμὸν σὺ ἐνταῦθα ἐν διεξόδῳ ἐπιὼν πράγματα
καθ' αὐτὰ ὄντα οὐδὲ συνιστάμενα ἐν τῷ ἀριθμεῖσθαι: τί
γὰρ ἂν γένοιτο εἷς οὐσίαν ἄλλῳ ἀνθρώπῳ μετ' ἄλλου ἀριθμου-
μένῃ; Οὐδὲ γὰρ τις ἐνάς, ὡσπερ ἐν χορῷ, ἀλλ' ἡ δεκάς αὕτη
τῶν ἀνθρώπων ἐν σοὶ τῷ ἀριθμοῦντι τὴν ὑπόστασιν ἂν ἔχοι,
ἐν δὲ τοῖς δέκα οὐδ' ἀριθμεῖς μὴ συντεταγμένοις εἷς ἐν οὐδὲ
δεκάς ἂν λέγοιτο, ἀλλὰ δέκα σὺ ποιεῖς ἀριθμῶν, καὶ ποσὸν
τοῦτο τὸ δέκα: ἐν δὲ τῷ χορῷ καὶ ἔστι τι ἕξω καὶ ἐν τῷ
στρατῷ. Πῶς δ' ἐν σοὶ; Ἡ ὁ μὲν πρὸ τοῦ ἀριθμεῖν ἐγκείμε-
νος ἄλλως: ὁ δ' ἐκ τοῦ φανῆναι ἕξωθεν πρὸς τὸν ἐν σοὶ
ἐνεργεῖα ἢ ἐκείνων ἢ κατ' ἐκείνους, ἀριθμοῦντος ἅμα καὶ
ἀριθμὸν γεννῶντος καὶ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ ὑπόστασιν ποιοῦντος
ποσοῦ, ὡσπερ καὶ ἐν τῷ βαδίζειν ὑπόστασιν τινος κινή-
σεως. Πῶς οὖν ἄλλως ὁ ἐν ἡμῖν; Ἡ ὁ τῆς οὐσίας ἡμῶν:
<μετέχουσα> φησιν ἀριθμοῦ <καὶ ἀρμονίασ> καὶ ἀριθμὸς
αὐτὴ καὶ ἀρμονία: οὔτε γὰρ σῶμά φησὶ τις οὔτε μέγεθος:
ἀριθμὸς ἄρα ἡ ψυχὴ, εἴπερ οὐσία. Ὁ μὲν δὴ τοῦ σώματος
ἀριθμὸς οὐσία, ὡς σῶμα, ὁ δὲ τῆς ψυχῆς οὐσία, ὡς ψυχαί.
Καὶ δὴ ὅλως ἐπὶ τῶν νοητῶν, εἰ ἔστι τὸ ἐκεῖ ζῶον αὐτὸ
πλείω, οἷον τριάς, αὕτη ἡ τριάς οὐσιώδης ἢ ἐν τῷ ζῶῳ.
Ἡ δὲ τριάς ἢ μήπω ζῶου, ἀλλ' ὅλως τριάς ἐν τῷ ὄντι,
ἀρχὴ οὐσίας. Εἰ δ' ἀριθμεῖς ζῶον καὶ καλόν, ἑκάτερον μὲν
ἓν, σὺ δὲ γεννᾷς ἀριθμὸν ἐν σοὶ καὶ ἐνεργεῖς ποσὸν καὶ
δυάδα. Εἰ μὲντοι ἀρετὴν τέτταρα λέγοισ - καὶ τετράς ἐστὶ
τις οἷον τὰ μέρη αὐτῆς εἷς ἓν - καὶ ἐνάδα τετράδα οἷον τὸ
ὑποκείμενον, καὶ σὺ τετράδα ἐφαρμόττεις τὴν ἐν σοὶ.
(6, 6, 17) Ὁ δὲ λεγόμενος ἀπειρος ἀριθμὸς πῶς; Πέρας γὰρ
οὔτοι αὐτῷ διδῶσιν οἱ λόγοι. Ἡ καὶ ὀρθῶς, εἴπερ ἔσται
ἀριθμὸς: τὸ γὰρ ἀπειρον μάχεται τῷ ἀριθμῷ. Διὰ τί οὖν
λέγομεν ἀπειρος ὁ ἀριθμὸς; Ἀρ' οὖν ὡσπερ ἀπειρον

λέγομεν γραμμὴν - λέγομεν δὲ γραμμὴν ἄπειρον, οὐχ ὅτι ἐστὶ τις τοιαύτη, ἀλλ ὅτι ἔξεστιν ἐπὶ τῇ μεγίστῃ, οἷον τοῦ παντός, ἐπινοῆσαι μείζω - οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ; Γνωσθέντος γὰρ ὅσος ἐστὶν ἐστὶν αὐτὸν διπλασίονα ποιῆσαι τῇ διανοίᾳ οὐκ ἐκείνῳ συνάψαντα. Τὸ γὰρ ἐν σοὶ μόνῳ νόημα καὶ φάντασμα πῶς ἂν τοῖς οὔσι προσάψαις; Ἡ φήσομεν ἄπειρον ἐν τοῖς νοητοῖς εἶναι γραμμὴν; Ποσὴ γὰρ ἂν εἴη ἢ ἐκεῖ γραμμὴ; ἀλλ εἰ μὴ ποσὴ τις ἐν ἀριθμῷ, ἄπειρος ἂν εἴη. Ἡ τὸ ἄπειρον ἄλλον τρόπον, οὐχ ὡς ἀδιεξίτητον. Ἄλλα πῶς ἄπειρος; Ἡ ἐν τῷ λόγῳ τῆς αὐτο-γραμμῆς οὐκ ἐνὶ προσνοούμενον πέρας. Τί οὖν ἐκεῖ γραμμὴ καὶ ποῦ; Ὑστερον μὲν γὰρ ἀριθμοῦ: ἐνορᾶται γὰρ ἐν αὐτῇ τὸ ἐν: καὶ γὰρ ἀφ' ἐνὸς καὶ πρὸς μίαν διάστασιν: ποσὸν δὲ τὸ τῆς διαστάσεως μέτρον οὐκ ἔχει. Ἄλλα ποῦ τοῦτο; Ἄρα μόνον ἐν ἐννοήσει οἷον ὀριστικῆ; Ἡ καὶ πρᾶγμα, νοερὸν μέντοι. Πάντα γὰρ οὕτως, ὡς καὶ νοερά καὶ πως τὸ πρᾶγμα. Καὶ δὴ καὶ περὶ ἐπιπέδου καὶ στερεοῦ καὶ πάντων τῶν σχημάτων, ποῦ καὶ ὅπως: οὐ γὰρ δὴ ἡμεῖς τὰ σχήματα ἐπινοοῦμεν. Μαρτυρεῖ δὲ τό τε τοῦ παντός σχῆμα πρὸ ἡμῶν καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα φυσικὰ σχήματα ἐν τοῖς φύσει οὔσιν, ἃ δὴ ἀνάγκη πρὸ τῶν σωμάτων εἶναι ἀσχημάτιστα ἐκεῖ καὶ πρῶτα σχήματα. Οὐ γὰρ μορφαὶ ἐν ἄλλοις, ἀλλ αὐτὰ αὐτῶν ὄντα οὐκ ἐδεῖτο ἐκταθῆναι: τὰ γὰρ ἐκταθέντα ἄλλων. Πάντοτε οὖν σχῆμα ἐν ἐν τῷ ὄντι, διεκρίθη δὲ ἦτοι ἐν τῷ ζῶνι ἢ πρὸ τοῦ ζῶου. Λέγω δὲ διεκρίθη οὐχ ὅτι ἐμεγεθύνθη, ἀλλ ὅτι ἕκαστον ἐμερίσθη πρὸς ἕκαστον, ὡς τὸ ζῶον, καὶ τοῖς σώμασιν ἐδόθη τοῖς ἐκεῖ, οἷον πυρί, εἰ βούλει, τῷ ἐκεῖ ἢ ἐκεῖ πυραμῖς. Διὸ καὶ τοῦτο μιμείσθαι θέλει μὴ δυνάμενον ὑλῆς αἰτία καὶ τὰ ἄλλα ἀνάλογον, ὡς λέγεται περὶ τῶν τῆδε. Ἄλλ οὖν ἐν τῷ ζῶνι καθ' ὃ ζῶον ἢ ἐν τῷ νῷ πρότερον; Ἔστι μὲν γὰρ ἐν τῷ ζῶνι: εἰ μὲν οὖν τὸ ζῶον περιεκτικὸν ἦν τοῦ νοῦ, ἐν τῷ ζῶνι πρώτως, εἰ δὲ νοῦς κατὰ τὴν τάξιν πρότερος, ἐν νῷ. Ἄλλ εἰ ἐν τῷ ζῶνι τῷ παντελεῖ καὶ ψυχαί, πρότερος νοῦς.

Ἄλλα <νοῦς> φησιν ὅσα <ὄρα ἐν τῷ παντελεῖ ζῶνι>: εἰ οὖν ὄρα, ὕστερος. Ἡ δυνατὸν τὸ ὄρα οὕτως εἰρησθαι, ὡς ἐν τῇ ὀράσει τῆς ὑποστάσεως γινομένης: οὐ γὰρ ἄλλος, ἀλλὰ πάντα ἐν, καὶ ἡ νόσις δὲ ψιλὸν ἔχει σφαῖραν, τὸ δὲ ζῶον ζῶου σφαῖραν.

(6, 6, 18) Ἄλλα γὰρ ὁ ἀριθμὸς ἐκεῖ ὄρισται: ἡμεῖς δ' ἐπινοήσομεν πλείονα τοῦ προτεθέντος, καὶ τὸ ἄπειρον οὕτως ἀριθμούντων. Ἐκεῖ δ' ἐπινοῆσαι πλέον οὐκ ἐστὶ τοῦ ἐπινοηθέντος: ἤδη γὰρ ἐστὶν: οὐδ' ἐλείφθη τις οὐδὲ λειφθήσεται, ἵνα τις καὶ προστεθῇ αὐτῷ. Εἴη δ' ἂν κάκεῖ ἄπειρος, ὅτι οὐκ ἐστὶ μεμετρημένος: ὑπὸ τίνος γάρ; Ἄλλ ὅς ἐστι, πᾶς ἐστὶν ἐν ὧν καὶ ὁμοῦ καὶ ὅλος δὴ καὶ οὐ

περιειλημμένος πέρατί τι, ἀλλ' ἑαυτῷ ὣν ὅς ἐστι: τῶν γὰρ ὄντων ὅλως οὐδὲν ἐν πέρατι, ἀλλ' ἐστὶ τὸ πεπερασ-
μένον καὶ μεμετρημένον τὸ εἰς ἀπειρίαν κωλυθὲν δραμεῖν
καὶ μέτρου δεόμενον: ἐκεῖνα δὲ πάντα μέτρα, ὅθεν καὶ
καλὰ πάντα. Καὶ γὰρ, ἢ ζῶον, καλόν, ἀρίστην τὴν ζωὴν
ἔχον, οὐδεμιᾶ ζῶῃ ἑλλείπον, οὐδ' αὖ πρὸς θάνατον συμ-
μιγῆ ἔχον τὴν ζωὴν: οὐδὲν γὰρ θνητὸν οὐδ' ἀποθνήσκον:
οὐδ' αὖ ἀμενηνὴ ἢ ζωὴ τοῦ ζώου αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ πρώτη
καὶ ἐναργεστάτη καὶ τὸ τρανὸν ἔχουσα τοῦ ζῆν, ὡσπερ τὸ
πρῶτον φῶς, ἀφ' οὗ καὶ αἱ ψυχαὶ ζῶσί τε ἐκεῖ καὶ αἱ
δεῦρο ἰοῦσαι κομίζονται. Οἶδε δὲ καὶ ὅτου χάριν ζῆ καὶ
πρὸς ὃ ζῆ, ἀφ' οὗ καὶ ζῆ: ἐξ οὗ γὰρ, καὶ εἰς ὃ ζῆ. Ἡ δὲ
πάντων φρόνησις καὶ ὁ πᾶς νοῦς ἐπὶ τῶν καὶ συνῶν καὶ ὁμοῦ
ὣν ἀγαθώτερον αὐτὸ ἐπιχρώσας καὶ συγκερασάμενος φρό-
νησιν σεμνότερον αὐτοῦ τὸ κάλλος παρέχεται. Ἐπεὶ καὶ ἐν-
ταῦθα φρόνιμος ζωὴ τὸ σεμνὸν καὶ τὸ καλὸν κατὰ ἀλήθειάν
ἐστὶ, καίτοι ἀμυδρῶς ὁράται. Ἐκεῖ δὲ καθαρῶς ὁράται:
δίδωσι γὰρ τῷ ὁρῶντι ὄρασιν καὶ δύναμιν εἰς τὸ μᾶλλον
ζῆ καὶ μᾶλλον εὐτόνως ζῶντα ὁρᾶν καὶ γενέσθαι ὃ ὁρᾷ.
Ἐνταῦθα μὲν γὰρ ἡ προσβολὴ καὶ πρὸς ἄψυχα ἢ πολλή,
καὶ ὅταν πρὸς ζῶα, τὸ μὴ ζῶν αὐτῶν προβέβληται, καὶ ἡ
ἔνδον ζωὴ μέμικται. Ἐκεῖ δὲ ζῶα πάντα καὶ ὅλα ζῶντα
καὶ καθαρά: καὶ ὡς οὐ ζῶόν τι λάβησ, ἐξέλαμψεν αὐτοῦ
εὐθέως καὶ αὐτὸ τὴν ζωὴν. Τὴν δὲ οὐσίαν ἐν αὐτοῖς
διαβάσαν, ἀκίνητον εἰς μεταβολὴν παρέχουσαν αὐτοῖς τὴν
ζωὴν, καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς σοφίαν καὶ ἐπι-
στήμην θεασάμενος τὴν κάτω φύσιν ἀπασαν γελάσει τῆς
εἰς οὐσίαν προσποιήσεως. Παρὰ γὰρ ταύτης μένει μὲν
ζωὴ, μένει νοῦς, ἔστηκε δὲ ἐν αἰῶνι τὰ ὄντα: ἐξίστησι
δὲ οὐδὲν οὐδέ τι τρέπει οὐδὲ παρακινεῖ αὐτό: οὐδὲ γὰρ
ἐστὶ τι ὃν μετ' αὐτό, ὃ ἐφάπεται αὐτοῦ: εἰ δέ τι ἦν, ὑπὸ
τούτου ἂν ἦν. Καὶ εἰ ἐναντίον τι ἦν, ἀπαθὲς ἂν ἦν τοῦτο
ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐναντίου: ὃν δὲ αὐτὸ οὐκ ἂν τοῦτο
ἐποίησεν ὄν, ἀλλ' ἕτερον πρὸ αὐτοῦ κοινόν, καὶ ἦν
ἐκεῖνο τὸ ὄν: ὡστε ταύτη Παρμενίδης ὀρθῶς ἐν εἰπὼν τὸ
ὄν: καὶ οὐ δι' ἐρημίαν ἄλλου ἀπαθὲς, ἀλλ' ὅτι ὄν: μόνῳ γὰρ
τούτῳ παρ' αὐτοῦ ἐστὶν εἶναι. Πῶς ἂν οὖν τις τὸ ὄν παρ'
αὐτοῦ ἀφέλοιτο ἢ ὁτιοῦν ἄλλο, ὅσα ὄντος ἐνεργεῖα καὶ
ὅσα ἀπ' αὐτοῦ; Ἔως γὰρ ἂν ἦ, χορηγεῖ: ἐστὶ δ' αἰεὶ: ὡστε
κάκεινα. Οὕτω δ' ἐστὶν ἐν δυνάμει καὶ κάλλει μέγα, ὡστε
θέλγειν καὶ τὰ πάντα ἀνηρτῆσθαι αὐτοῦ καὶ ἴχνος αὐτοῦ
παρ' αὐτοῦ ἔχοντα ἀγαπᾶν καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ ἀγαθὸν
ζητεῖν: τὸ γὰρ εἶναι πρὸ ἐκείνου ὡς πρὸς ἡμᾶς. Καὶ ὁ πᾶς
δὲ κόσμος οὗτος καὶ ζῆ καὶ φρονεῖν, ἵνα ἦ, θέλει, καὶ
πᾶσα ψυχὴ καὶ πᾶς νοῦς ὃ ἐστὶν εἶναι: τὸ δὲ εἶναι
αὐταρκες ἑαυτῷ.

(6, 7, 1) Εἰς γένεσιν πέμπων ὁ θεὸς ἢ θεός τις τὰς ψυχὰς <φωσφόρα> περὶ τὸ πρόσωπον ἔθηκεν <ὄμματα> καὶ τὰ ἄλλα ὄργανα ταῖς αἰσθήσεσιν ἐκάσταις ἔδωκε προορώμενος, ὡς οὕτως ἂν σφύζοιτο, εἰ προορῶτο καὶ προακούοι καὶ ἀψαμένη τὸ μὲν φεύγοι, τὸ δὲ διώκοι. Πόθεν δὴ προιδῶν ταῦτα; Οὐ γὰρ δὴ πρότερον γενομένων ἄλλων, εἴτα δι ἀπουσίαν αἰσθήσεων φθαρέντων, ἔδωκεν ὕστερον ἃ ἔχοντες ἔμελλον ἄνθρωποι καὶ τὰ ἄλλα ζῶα τὸ παθεῖν φυλάξασθαι.

Ἡ εἴποι ἂν τις, ἥδει, ὅτι ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς ἔσοιτο τὸ ζῶον καὶ τοῖς ἄλλοις σωμαίων πάθεισι: ταῦτα δὲ εἰδώς, ὅπως μὴ φθείροιτο ῥαδίως τῶν ζώων τὰ σώματα, τὸ αἰσθάνεσθαι ἔδωκε, καὶ δι ὧν ἐνεργήσουσιν αἱ αἰσθήσεις ὄργανων. Ἄλλ ἦτοι ἐχούσαις τὰς δυνάμεις ἔδωκε τὰ ὄργανα ἢ ἄμφω. Ἄλλ εἰ μὲν ἔδωκε καὶ τὰς αἰσθήσεις, οὐκ ἦσαν αἰσθητικαὶ πρότερον ψυχὰι οὔσαι: εἰ δ εἶχον, ὅτε ἐγένοντο ψυχὰι, καὶ ἐγένοντο, ἵν εἰς γένεσιν ἴωσι, σύμφυτον αὐταῖς τὸ εἰς γένεσιν ἰέναι. Παρὰ φύσιν ἄρα τὸ ἀπὸ γενέσεως καὶ ἐν τῷ νοητῷ εἶναι, καὶ πεποίηται δὴ, ἵνα ἄλλου ὦσι καὶ ἵνα ἐν κακῷ εἶεν: καὶ ἡ πρόνοια, ἵνα σφύζοιτο ἐν τῷ κακῷ, καὶ ὁ λογισμὸς ὁ τοῦ θεοῦ οὗτος καὶ ὅλως λογισμὸς. Ἀρχαὶ δὲ λογισμῶν τίνες; Καὶ γάρ, εἰ ἐξ ἄλλων λογισμῶν, δεῖ ἐπὶ τι πρὸ λογισμοῦ ἢ τινά γε πάντως ἰέναι. Τίνες οὖν ἀρχαί; Ἡ γὰρ αἰσθησις ἢ νοῦς. Ἀλλὰ αἰσθησις μὲν οὔπω: νοῦς ἄρα. Ἄλλ εἰ νοῦς αἱ προτάσεις, τὸ συμπέρασμα ἐπιστήμη: περὶ αἰσθητοῦ οὐδενὸς ἄρα. Οὐ γὰρ ἀρχὴ μὲν ἐκ τοῦ νοητοῦ, τελευτὴ δὲ εἰς νοητὸν ἀφικνεῖται, πῶς ἐνὶ ταύτην τὴν ἔξιν πρὸς αἰσθητοῦ διανόησιν ἀφικνεῖσθαι; Οὗτ οὖν ζώου πρόνοια οὔθ ὅλως τοῦδε τοῦ παντὸς ἐκ λογισμοῦ ἐγένετο: ἐπεὶ οὐδὲ ὅλως λογισμὸς ἐκεῖ, ἀλλὰ λέγεται λογισμὸς εἰς ἐνδειξιν τοῦ πάντα οὕτως, ὡς [ἄλλος σοφὸς] ἐκ λογισμοῦ ἐν τοῖς ὕστερον, καὶ προόρασις, ὅτι οὕτως, ὡς ἂν τις σοφὸς [ἐν τοῖς ὕστερον] προίδοιτο. Ἐν γὰρ τοῖς μὴ γενομένοις πρὸ λογισμοῦ ὁ λογισμὸς χρήσιμον ἀπορίᾳ δυνάμεως τῆς πρὸ λογισμοῦ, καὶ προόρασις, ὅτι μὴ ἦν δύναμις τῷ προορῶντι, καθ ἦν οὐκ ἐδεήθη προοράσεως. Καὶ γὰρ ἡ προόρασις, ἵνα μὴ τοῦτο, ἀλλὰ τοῦτο, καὶ οἷον φοβεῖται τὸ μὴ τοιοῦτον. Οὐ δὲ τοῦτο μόνον, οὐ προόρασις. Καὶ ὁ λογισμὸς τοῦτο ἀντὶ τούτου. Μόνου δ ὄντος θατέρου τί καὶ λογίζεται; Πῶς οὖν τὸ μόνον καὶ ἐν καὶ ἀπλῶς ἔχει ἀναπτυττόμενον τὸ τοῦτο, ἵνα μὴ τοῦτο; Καὶ ἔμελλε γὰρ τοῦτο, εἰ μὴ τοῦτο, καὶ χρήσιμον τοῦτο ἀνεφάνη καὶ σωτήριον τοῦτο γενόμενον. Προείδετο ἄρα καὶ προελογίσαστο ἄρα. Καὶ δὴ καὶ τὸ νῦν ἐξ ἀρχῆς λεχθὲν τὰς αἰσθήσεις διὰ τοῦτο ἔδωκε καὶ τὰς δυνάμεις, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἄπορος ἢ δόσις καὶ πῶς. Οὐ μὴν ἄλλ εἰ δεῖ ἐκάστην ἐνέργειαν μὴ ἀτελῆ εἶναι, μηδὲ θεμιτὸν θεοῦ

ὅτι οὖν ὄν ἄλλο τι νομίζειν ἢ ὅλον τε καὶ πᾶν, δεῖ ἐν ὁπωσὺν τῶν αὐτοῦ πάντα ἐνυπάρχειν. Δεῖ τοίνυν καὶ τοῦ ἀεὶ εἶναι. Δεῖ τοίνυν καὶ τοῦ μέλλοντος ἤδη παρόντος εἶναι. Οὐ δὴ ὕστερόν τι ἐν ἐκείνῳ, ἀλλὰ τὸ ἤδη ἐκεῖ παρὸν ὕστερον ἐν ἄλλῳ γίνεται. Εἰ οὖν ἤδη πάρεστι τὸ μέλλον, ἀνάγκη οὕτω παρεῖναι, ὡς προνενοημένον εἰς τὸ ὕστερον: τοῦτο δέ ἐστιν, ὡς μηδὲν δεῖσθαι μηδενὸς τότε, τοῦτο δέ ἐστι μηδὲν ἐλλείψοντος. Πάντα ἄρα ἤδη ἦν καὶ ἀεὶ ἦν καὶ οὕτως ἦν, ὡς εἰπεῖν ὕστερον τότε μετὰ τότε: ἐκτεινόμενον μὲν γὰρ καὶ οἷον ἀπλούμενον ἔχει δεικνύναι τότε μετὰ τότε, ὁμοῦ δὲ ὄν πᾶν τότε: τοῦτο δέ ἐστιν ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν αἰτίαν.

(6, 7, 2) Διὸ καὶ ἐντεῦθεν ἂν τις οὐχ ἦττον καταμάθῃ τὴν νοῦ φύσιν, ἦν καὶ πλέον τῶν ἄλλων ὀρώμεν: οὐδ ὡς ὅσον ἐστὶ τὸ νοῦ χρῆμα ὀρώμεν. Τὸ μὲν γὰρ ὅτι δίδομεν αὐτὸν ἔχειν, τὸ δὲ διότι οὐκέτι, ἢ, εἰ δοίημεν, χωρίς. Καὶ ὀρώμεν ἄνθρωπον ἢ ὀφθαλμόν, εἰ τύχοι, ὡσπερ ἄγαλμα ἢ ἀγάλματος: τὸ δέ ἐστιν ἐκεῖ ἄνθρωπος καὶ διὰ τί ἄνθρωπος, εἴπερ καὶ νοερὸν αὐτὸν δεῖ τὸν ἐκεῖ ἄνθρωπον εἶναι, καὶ ὀφθαλμὸς καὶ διὰ τί: ἢ οὐκ ἂν ὅλως εἴη, εἰ μὴ διὰ τί. Ἐνταῦθα δὲ ὡσπερ ἕκαστον τῶν μερῶν χωρίς, οὕτω καὶ τὸ διὰ τί. Ἐκεῖ δ ἐν ἐνὶ πάντα, ὥστε ταῦτόν τὸ πράγμα καὶ τὸ διὰ τί τοῦ πράγματος. Πολλαχοῦ δὲ καὶ ἐνταῦθα τὸ πράγμα καὶ τὸ διὰ τί ταῦτόν, <οἷον τί> ἐστὶν <ἐκλειψισ>. Τί οὖν κωλύει καὶ ἕκαστον διὰ τί εἶναι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦτο εἶναι τὴν οὐσίαν ἕκαστου; μᾶλλον δὲ ἀνάγκη: καὶ πειρωμένοις οὕτως τὸ τί ἦν εἶναι λαμβάνειν ὀρθῶς συμβαίνει. Ὅ γάρ ἐστιν ἕκαστον, διὰ τοῦτό ἐστι. Λέγω δὲ οὐχ, ὅτι τὸ εἶδος ἕκαστου αἰτίον τοῦ εἶναι - τοῦτο μὲν γὰρ ἀληθές - ἀλλ ὅτι, εἰ καὶ αὐτὸ τὸ εἶδος ἕκαστον πρὸς αὐτὸ ἀναπτύττεις, εὐρήσεις ἐν αὐτῷ τὸ διὰ τί. Ἀργὸν μὲν γὰρ ὄν καὶ ζῶην [μὴ] ἔχον τὸ διὰ τί οὐ πάντως ἔχει, εἶδος δὲ ὄν καὶ νοῦ ὄν πόθεν ἂν λάβοι τὸ διὰ τί; Εἰ δὲ παρὰ νοῦ τις λέγοι, οὐ χωρίς ἐστὶν, εἰ γε καὶ αὐτό ἐστὶν: εἰ οὖν δεῖ ἔχειν ταῦτα μηδενὶ ἐλλείποντα, μηδὲ τῷ διὰ τί ἐλλείπειν. Νοῦς δὲ ἔχει τὸ διὰ τί οὕτως ἕκαστον τῶν ἐν αὐτῷ: τὰ δὲ ἐν αὐτῷ αὐτὸς ἕκαστον ἂν εἴη τῶν ἐν αὐτῷ, ὥστε μηδὲν προσδεῖσθαι τοῦ διὰ τί γέγονεν, ἀλλ ὁμοῦ γέγονε καὶ ἔχει ἐν αὐτῷ τὴν τῆς ὑποστάσεως αἰτίαν. Γεγονὸς δὲ οὐκ εἰκῆ οὐδὲν ἂν παραλειμμένον ἔχοι τοῦ διὰ τί, ἀλλὰ πᾶν ἔχον ἔχει καὶ τὸ καλῶς ὁμοῦ τῆς αἰτίας. Καὶ τοῖς ἄρα μεταλαμβάνουσιν οὕτω δίδωσιν, ὡς τὸ διὰ τί ἔχειν. Καὶ μὴν, ὡσπερ ἐν τῷδε τῷ παντὶ ἐκ πολλῶν συνεστηκότι συνείρεται πρὸς ἀλληλα τὰ πάντα, καὶ ἐν τῷ πάντα εἶναι ἐστὶ καὶ τὸ διότι ἕκαστον - ὡσπερ καὶ ἐφ ἕκαστου τὸ μέρος πρὸς τὸ ὅλον ἔχον ὁράται - οὐ τούτου γενομένου, εἴτα τούτου μετὰ τότε, ἀλλὰ

πρὸς ἄλληλα ὁμοῦ τὴν αἰτίαν καὶ τὸ αἰτιατὸν συνιστάντων, οὕτω χρῆ πολὺ μᾶλλον ἐκεῖ τὰ τε πάντα πρὸς τὸ ὅλον ἕκαστα καὶ ἕκαστον πρὸς αὐτό. Εἰ οὖν ἡ συνυπόστασις ὁμοῦ πάντων καὶ οὐκ εἰκῆ πάντων καὶ δεῖ μὴ ἀπηρτηθῆναι, ἐν αὐτοῖς ἂν ἔχοι τὰ αἰτιατὰ τὰς αἰτίας, καὶ τοιοῦτον ἕκαστον, οἷον ἀναιτίως τὴν αἰτίαν ἔχειν. Εἰ οὖν μὴ ἔχει αἰτίαν τοῦ εἶναι, αὐτάρκη δέ ἐστι καὶ μεμονωμένα αἰτίας ἐστίν, εἴη ἂν ἐν αὐτοῖς ἔχοντα σὺν αὐτοῖς τὴν αἰτίαν. Καὶ γὰρ αὖ εἰ μηδὲν ἐστι μάρτην ἐκεῖ, πολλὰ δὲ ἐν ἑκάστῳ ἐστί, πάντα ὅσα ἔχει ἔχοις ἂν εἰπεῖν διότι ἕκαστον. Προῆν ἄρα καὶ συνῆν τὸ διότι ἐκεῖ οὐκ ὄν διότι, ἀλλ ὅτι: μᾶλλον δὲ ἄμφω ἓν. Τί γὰρ ἂν καὶ περιττὸν εἶχε νοῦ, ὡς ἂν νοῦ νόημα μὴ τοιοῦτον ὄν, οἷον μὴ τέλεον γέννημα; Εἰ οὖν τέλεον, οὐκ ἐστὶν εἰπεῖν ὅτῳ ἐλλείπει, οὐδὲ διὰ τί τοῦτο οὐ πάρεστι. Παρὸν ἄρα ἔχοις ἂν εἰπεῖν διότι πάρεστιν: ἐν ἄρα τῇ ὑποστάσει τὸ διὰ τί: ἐν ἑκάστῳ τοίνυν νοήματι καὶ ἐνεργήματι οἷον καὶ ἀνθρώπου πᾶς προεφάνη ὁ ἀνθρώπος συμφέρων ἑαυτὸν αὐτῷ, καὶ πάντα ὅσα ἔχει ἐξ ἀρχῆς ὁμοῦ ἔχων ἕτοιμός ἐστιν ὅλος. Εἴτα, εἰ μὴ πᾶς ἐστίν, ἀλλὰ δεῖ τι αὐτῷ προσθεῖναι, γεννήματός ἐστιν. Ἔστι δ ἁεὶ: ὥστε πᾶς ἐστίν.

Ἄλλ ὁ γινόμενος ἀνθρώπος γενητός.

(6, 7, 3) Τί οὖν κωλύει προβουλεύσασθαι περὶ αὐτοῦ; Ἡ κατ' ἐκείνόν ἐστίν, ὥστε οὔτε τι ἀφελεῖν δεῖ οὔτε προσθεῖναι, ἀλλὰ τὸ βουλεύσασθαι καὶ λελογίσθαι διὰ τὴν ὑπόθεσιν: ὑπέθετο γὰρ γινόμενα. Καὶ οὕτω μὲν ἡ βούλησις καὶ ὁ λογισμός: τῷ δ <ἁεὶ γινόμενα> ἐνδείξασθαι καὶ ὅτι λογίζεται ἀνεῖλεν. Οὐ γὰρ ἓνι λογίζεσθαι ἐν τῷ ἁεὶ: καὶ γὰρ αὖ ἐπιλεησμένου ἦν, ὅπως καὶ πρότερον. Εἴτα, εἰ μὲν ἀμείνω ὕστερον, οὐκ ἂν καλὰ πρότερον: εἰ δ ἦν καλὰ, ἔχει τὸ ὡσαύτως. Καλὰ δ ἐστὶ μετὰ τῆς αἰτίας: ἐπεὶ καὶ νῦν καλόν τι, ὅτι πάντα - τοῦτο γὰρ καὶ εἶδος τὸ πάντα - καὶ ὅτι τὴν ὕλην κατέχει: κατέχει δέ, εἰ μηδὲν αὐτῆς ἀμόρφωτον καταλείπει: καταλείπει δέ, εἴ τις μορφή ἐλλείπει, οἷον ὀφθαλμὸς ἢ ἄλλο τι: ὥστε αἰτιολογῶν πάντα λέγεις. Διὰ τί οὖν ὀφθαλμοί; ἵνα πάντα. Καὶ διὰ τί ὀφρύες; ἵνα πάντα. Καὶ γὰρ εἰ ἕνεκα σωτηρίας λέγοις, φυλακτικὸν τῆς οὐσίας λέγεις ἐν αὐτῇ ὑπάρχον: τοῦτο δὲ εἶναι συμβαλλόμενον. Οὕτως ἄρα οὐσία ἦν πρὶν καὶ τοῦτο, καὶ τὸ αἴτιον ἄρα μέρος τῆς οὐσίας: καὶ ἄλλο τοίνυν τοῦτο, ὃ δ ἐστὶ, τῆς οὐσίας. Πάντα τοίνυν ἀλλήλοις καὶ ἡ ὅλη καὶ τελεία καὶ πᾶσα καὶ τὸ καλῶς μετὰ τῆς αἰτίας καὶ ἐν τῇ αἰτία, καὶ ἡ οὐσία καὶ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὸ διότι ἓν. Εἰ τοίνυν ἔγκειται τὸ αἰσθητικὸν εἶναι καὶ οὕτως αἰσθητικὸν ἐν τῷ εἶδει ὑπὸ αἰδίου ἀνάγκης καὶ τελειότητος νοῦ ἐν αὐτῷ ἔχοντος, εἴπερ τέλειος, τὰς

αίτιας, ὥστε ἡμᾶς ὕστερον ἰδεῖν, ὡς ἄρα ὀρθῶς οὕτως ἔχει
- ἐκεῖ γὰρ ἐν καὶ συμπληρωτικὸν τὸ αἴτιον καὶ οὐχὶ ὁ
ἄνθρωπος ἐκεῖ μόνον νοῦς ἦν, προσετέθη δὲ τὸ αἰσθητικόν,
ὅτε εἰς γένεσιν ἐστέλλετο - πῶς οὐκ ἂν ἐκεῖνος ὁ νοῦς
πρὸς τὰ τῆδε ῥέποι; Τί γὰρ ἂν εἴη αἰσθητικὸν ἢ ἀντιληπ-
τικὸν αἰσθητῶν; Πῶς δ οὐκ ἄτοπον, ἐκεῖ μὲν αἰσθητικὸν
ἐξ αἰδίου, ἐνταῦθα δὲ αἰσθάνεσθαι καὶ τῆς ἐκεῖ δυνάμεως
τὴν ἐνέργειαν πληροῦσθαι ἐνταῦθα, ὅτε χείρων ἢ ψυχῆ
γίνεται;

(6, 7, 4) Πάλιν οὖν πρὸς ταύτην τὴν ἀπορίαν ἄνωθεν ληπ-
τέον τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἐκεῖνός ἐστιν. Ἴσως δὲ πρότερον
χρῆ τὸν τῆδε ἄνθρωπον ὅστις ποτέ ἐστιν εἰπεῖν - μήποτε
οὐδὲ τοῦτον ἀκριβῶς εἰδότες ὡς ἔχοντες τοῦτον ἐκεῖνον
ζητοῦμεν. Φανείη δ ἂν ἴσως τισὶν ὁ αὐτὸς οὗτός τε
κάκεινος εἶναι. Ἀρχὴ δὲ τῆς σκέψεως ἐντεῦθεν: ἄρα ὁ
ἄνθρωπος οὗτος λόγος ἐστὶ ψυχῆς ἕτερος τῆς τὸν ἄνθρω-
πον τοῦτον ποιούσης καὶ ζῆν αὐτὸν καὶ λογίζεσθαι παρ-
εχομένης; Ἡ ἢ ψυχὴ ἢ τοιαύτη ὁ ἀνθρωπός ἐστιν; Ἡ ἢ
τῷ σώματι τῷ τοιῷδε ψυχὴ προσχρωμένη; Ἀλλ εἰ μὲν
ζῶν λογικὸν ὁ ἀνθρωπος, ζῶν δὲ τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώμα-
τος, οὐκ ἂν εἴη ὁ λόγος οὗτος τῆ ψυχῆ ὁ αὐτός. Ἀλλ εἰ
τὸ ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος ὁ λόγος τοῦ ἀνθρώ-
που, πῶς ἂν εἴη ὑπόστασις αἰδίου, τούτου τοῦ λόγου τοῦ
τοιούτου ἀνθρώπου γινομένου, ὅταν σῶμα καὶ ψυχὴ συν-
έλθῃ; Ἐστὶ γὰρ ὁ λόγος οὗτος δηλωτικὸς τοῦ ἐσομέ-
νου, οὐχ οἷος ὅν φαμεν αὐτοάνθρωπος, ἀλλὰ μᾶλλον εἰκωῶς
ῥῶν, καὶ τοιούτῳ οἷῳ μηδὲ δηλωτικῶ τοῦ τί ἦν εἶναι.
Οὐδὲ γὰρ εἶδους ἐστὶ τοῦ ἐνύλου, ἀλλὰ τὸ συναμφοτέρων
δηλῶν, ὃ ἐστὶν ἤδη. Εἰ δὲ τοῦτο, οὕτω εὔρηται ὁ ἀνθρω-
πος: ἦν γὰρ ὁ κατὰ τὸν λόγον. Εἰ δέ τις λέγοι τὸν λόγον
δεῖ τὸν τῶν τοιούτων εἶναι συναμφοτέρον τι, τόδ ἐν
τῷδε, καθ' ὃ ἐστὶν ἕκαστον, οὐκ ἀξιοῖ λέγειν: χρῆ δέ,
καὶ εἰ ὅτι μάλιστα τῶν ἐνύλων εἰδῶν καὶ μετὰ ὕλης τοὺς
λόγους χρῆ λέγειν, ἀλλὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸν πεποιηκότα,
οἷον τὸν ἄνθρωπον, λαμβάνειν καὶ μάλιστα, ὅσοι <τὸ τί ἦν
εἶναι> ἀξιοῦσιν ἐφ' ἑκάστου ὀρίζεσθαι, ὅταν κυρίως ὀρίζων-
ται. Τί οὖν ἐστὶ τὸ εἶναι ἀνθρώπου; Τοῦτο δ ἐστὶ, τί ἐστὶ
τὸ πεποιηκὸς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον ἐνυπάρχον, οὐ χωρι-
στόν; Ἄρ οὖν αὐτὸς ὁ λόγος ζῶν ἐστὶ λογικόν, ἢ τὸ
συναμφοτέρων, αὐτὸς δέ τις ποιητικὸς ζῶντος λογικοῦ;
Τίς ὢν αὐτός; Ἡ τὸ ζῶν ἀντὶ ζωῆς λογικῆς ἐν τῷ
λόγῳ. Ζωὴ τοίνυν λογικὴ ὁ ἀνθρωπος. Ἄρ οὖν ζωὴ ἀνευ
ψυχῆς; Ἡ γὰρ ἢ ψυχὴ παρέξεται τὴν ζωὴν τὴν λογικὴν
καὶ ἔσται ὁ ἀνθρωπος ἐνέργεια ψυχῆς καὶ οὐκ οὐσία, ἢ ἢ
ψυχὴ ὁ ἀνθρωπος ἔσται. Ἀλλ εἰ ἢ ψυχὴ ἢ λογικὴ ὁ
ἄνθρωπος ἔσται, ὅταν εἰς ἄλλο ζῶν ἢ ἢ ψυχῆ, πῶς οὐκ

ἄνθρωπος;

(6, 7, 5) Λόγον τοίνυν δεῖ τὸν ἄνθρωπον ἄλλον παρὰ τὴν ψυχὴν εἶναι. Τί κωλύει συναμφότερόν τι τὸν ἄνθρωπον εἶναι, ψυχὴν ἐν τοιῷδε λόγῳ, ὄντος τοῦ λόγου οἶον ἐνεργείας τοιαύτης, τῆς δὲ ἐνεργείας μὴ δυναμένης ἄνευ τοῦ ἐνεργοῦντος εἶναι; Οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἐν τοῖς σπέρμασι λόγοι: οὔτε γὰρ ἄνευ ψυχῆς οὔτε ψυχῆς ἀπλῶς. Οἱ γὰρ λόγοι οἱ ποιοῦντες οὐκ ἀψυχοί, καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν τὰς τοιαύτας οὐσίας λόγους εἶναι. Οἱ οὖν δὴ ποιοῦντες ἄνθρωπον λόγοι ποίας ψυχῆς ἐνεργεῖαι; ἄρα τῆς φυτικῆς; Ἡ τῆς ζῶν ποιούσης, ἐναργεστέρως τινὸς καὶ αὐτὸ τοῦτο ζωτικωτέρας. Ἡ δὲ ψυχὴ ἢ τοιαύτη ἢ ἐγγενομένη τῇ τοιαύτῃ ὕλῃ, ἅτε οὔσα τοῦτο, οἶον οὕτω διακειμένη καὶ ἄνευ τοῦ σώματος, ἄνθρωπος, ἐν σώματι δὲ μορφώσασα κατ' αὐτὴν καὶ ἄλλο εἶδωλον ἀνθρώπου ὅσον ἐδέχετο τὸ σῶμα ποιήσασα, ὡσπερ καὶ τούτου αὖ ποιήσει ὁ ζωγράφος ἔτι ἐλάττω ἀνθρωπὸν τινα, τὴν μορφήν ἔχει καὶ τοὺς λόγους ἢ τὰ ἦθη, τὰς διαθέσεις, τὰς δυνάμεις ἀμυδράς, πάντα, ὅτι μὴ οὗτος πρῶτος: καὶ δὴ καὶ εἶδη αἰσθήσεων ἄλλων, αἰσθήσεις ἄλλας ἐναργεῖς δοκούσας εἶναι, ἀμυδροτέρας δὲ ὡς πρὸς τὰς πρὸ αὐτῶν καὶ εἰκόνας. Ὁ δὲ ἐπὶ τούτῳ ἄνθρωπος ψυχῆς ἤδη θειοτέρας, ἐχούσης βελτίω ἄνθρωπον καὶ αἰσθήσεις ἐναργεστέρως. Καὶ εἶη ἂν ὁ Πλάτων τοῦτον ὀρισάμενος, προσθεὶς δὲ τὸ <χρωμένῃν σώματι>, ὅτι ἐποχεῖται τῇ ἦτις προσχρῆται πρῶτως σώματι, ἢ δὲ δευτέρως ἢ θειοτέρα.

Ἦδη γὰρ αἰσθητικὸν ὄντος τοῦ γενομένου ἐπηκολούθησεν αὕτη τρανοτέραν ζωὴν διδοῦσα: μᾶλλον δ' οὐδ' ἐπηκολούθησεν, ἀλλὰ οἶον προσέθηκεν αὐτῇ: οὐ γὰρ ἐξίσταται τοῦ νοητοῦ, ἀλλὰ συναψαμένη οἶον ἐκκρεμαμένην ἔχει τὴν κάτω συμμίξασα ἑαυτὴν λόγῳ πρὸς λόγον. Ὅθεν καὶ ἀμυδρὸς οὗτος ὦν ἐγένετο φανερός τῇ ἐλλάμπει.

(6, 7, 6) Πῶς οὖν ἐν τῇ κρείττονι τὸ αἰσθητικόν; Ἡ τὸ αἰσθητικὸν τῶν ἐκεῖ ἂν αἰσθητῶν, καὶ ὡς ἐκεῖ τὰ αἰσθητά. Διὸ καὶ οὕτως αἰσθάνεται τὴν αἰσθητὴν ἄρμονίαν, τῇ δὲ αἰσθήσει παραδεξαμένου τοῦ αἰσθητικοῦ ἀνθρώπου καὶ συναρμόσαντος εἰς ἕσχατον πρὸς τὴν ἐκεῖ ἄρμονίαν, καὶ πυρὸς ἐναρμόσαντος πρὸς τὸ ἐκεῖ πῦρ, οὗ αἰσθησις ἦν ἐκείνη τῇ ψυχῇ ἀνάλογον [τῇ] τοῦ πυρὸς τοῦ ἐκεῖ φύσει. Εἰ γὰρ ἦν ἐκεῖ σώματα ταῦτα, ἦσαν αὐτῶν τῇ ψυχῇ αἰσθήσεις καὶ ἀντιλήψεις: καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐκεῖ, ἢ τοιαύτη ψυχὴ, ἀντιληπτικὴ τούτων, ὅθεν καὶ ὁ ὕστερος ἄνθρωπος, τὸ μίμημα, εἶχε τοὺς λόγους ἐν μιμήσει: καὶ ὁ ἐν νῷ ἄνθρωπος τὸν πρὸ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἄνθρωπον.

Ἐλλάμπει δ' οὗτος τῷ δευτέρῳ καὶ οὗτος τῷ τρίτῳ: ἔχει δὲ πῶς πάντας ὁ ἕσχατος, οὐ γινόμενος ἐκείνοι, ἀλλὰ

παρακείμενος ἐκείνοις. Ἐνεργεῖ δὲ ὁ μὲν ἡμῶν κατὰ τὸν ἔσχατον, τῷ δὲ τι καὶ παρὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ, τῷ δὲ καὶ παρὰ τοῦ τρίτου ἢ ἐνέργεια, καὶ ἔστιν ἕκαστος καθ' ὃν ἐνεργεῖ, καίτοι πάντας ἕκαστος ἔχει καὶ αὐτὸς οὐκ ἔχει. Τοῦ δὲ σώματος χωρισθείσης τῆς τρίτης ζωῆς καὶ τοῦ τρίτου ἀνθρώπου, εἰ συνέποιτο ἢ δευτέρα, συνέποιτο δὲ μὴ χωρισθεῖσα τῶν ἄνω, οὗ ἐκείνη καὶ αὕτη λέγεται εἶναι. Μεταλαβούσης δὲ θήρειον σῶμα θιαυμάζεται δέ, πῶς λόγος οὔσα ἀνθρώπου. Ἡ πάντα ἦν, ἄλλοτε δὲ ἐνεργεῖ κατ' ἄλλον. Καθαρὰ μὲν οὖν οὔσα καὶ πρὶν κακυνθῆναι ἀνθρώπων θέλει καὶ ἀνθρωπός ἐστι: καὶ γὰρ κάλλιον τοῦτο, καὶ τὸ κάλλιον ποιεῖ. Ποιεῖ δὲ καὶ δαίμονας προτέρους, ὁμοειδεῖς τῇ [ἦ] ἀνθρώπων: καὶ ὁ πρὸ αὐτῆς δαιμονιώτερος, μᾶλλον δὲ θεός, καὶ ἔστι μίμημα θεοῦ δαίμων εἰς θεὸν ἀνηρημένος, ὡς περ ἀνθρώπος εἰς ἀνθρώπον. Οὐ γὰρ λέγεται θεός, εἰς ὃν ὁ ἀνθρώπος. Ἐχει γὰρ διαφορὰν, ἣν ἔχουσι ψυχὰι πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὡς στίχου. Λέγειν δὲ δεῖ δαίμονας εἶδος δαημόνων, οὓς φησὶν ὁ Πλάτων δαίμονας. Ὅταν δὲ συνέπηται - τὴν <θήρειον φύσιν> ἐλομένη - ψυχὴ ἢ συνηρημένη τῇ ὅτε ἀνθρώπος ἦν, τὸν ἐν αὐτῇ λόγον ἐκείνου τοῦ ζῶου ἔδωκεν. Ἐχει γὰρ, καὶ ἡ ἐνέργεια αὕτη χείρων.

(6, 7, 7) Ἄλλ' εἰ κακυνθεῖσα καὶ χείρων γενομένη πλάττει θήρειον φύσιν, οὐκ ἦν ὁ ἐξ ἀρχῆς βούν' ἐποίει ἢ ἵππον, καὶ ὁ λόγος δὲ ἵππου καὶ ἵππος παρὰ φύσιν. Ἡ ἔλαττον, οὐ μὴν παρὰ φύσιν, ἀλλ' ἐκείνῳ πως καὶ ἐξ ἀρχῆς ἵππος ἢ κύων. Καὶ εἰ μὲν ἔξει, ποιεῖ τὸ κάλλιον, εἰ δὲ μή, ὁ δύναται, ἢ γε ποιεῖν προσταχθεῖσα: οἷα καὶ οἱ πολλὰ εἶδη ποιεῖν εἰδότες δημιουργοί, εἶτα τοῦτο ποιῶντες, ἢ ὁ προσετάχθησαν, ἢ ὁ ἡ ὕλη ἐθέλει τῇ ἐπιτηδειότητι. Τί γὰρ κωλύει τὴν μὲν δύναμιν τῆς τοῦ παντὸς ψυχῆς προουγράφειν, ἅτε λόγον πάντα οὔσαν, πρὶν καὶ παρ' αὐτῆς ἦκειν τὰς ψυχικὰς δυνάμεις, καὶ τὴν προουγραφὴν οἷον προδρόμους ἐλλάμψεις εἰς τὴν ὕλην εἶναι, ἥδη δὲ τοῖς τοιοῦτοις ἴχνεσιν ἐπακολουθοῦσαν τὴν ἐξεργαζομένην ψυχὴν κατὰ μέρη τὰ ἴχνη διαρθροῦσαν ποιῆσαι καὶ γενέσθαι ἐκάστην τοῦτο, ὥς προσῆλθε σχηματίσασα ἑαυτήν, ὡς περ τὸν ἐν ὀρχήσει πρὸς τὸ δοθὲν αὐτῷ δράμα; Ἀλλὰ γὰρ ἐπισπόμενοι τῷ ἐφεξῆς εἰς τοῦτο ἤκομεν. Ἦν δὲ ἡμῖν ὁ λόγος, τὸ αἰσθητικὸν ὅπως τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῶς οὐκ ἐκεῖνα πρὸς γένεσιν βλέπει: καὶ ἡμῖν ἐφαίνετο καὶ ὁ λόγος ἐδείκνυεν οὐκ ἐκεῖνα πρὸς τὰ τῆδε βλέπειν, ἀλλὰ ταῦτα εἰς ἐκεῖνα ἀνηρητῆσθαι καὶ μιμείσθαι ἐκεῖνα, καὶ τοῦτον τὸν ἀνθρώπον παρ' ἐκείνου ἔχοντα τὰς δυνάμεις πρὸς ἐκεῖνα, καὶ συνεζεύχθαι ταῦτα τὰ αἰσθητὰ τούτῳ, ἐκεῖνα δ' ἐκείνῳ: ἐκεῖνα γὰρ τὰ αἰσθητὰ, ἃ οὕτως ὠνομά-

σαμεν, ὅτι ἀσώματα, ἄλλον δὲ τρόπον ἐν ἀντιλήψει, καὶ τήνδε τὴν αἰσθησιν ἀμυδροτέραν οὖσαν τῆς ἐκεῖ ἀντιλήψεως, ἦν ὠνομάζομεν αἰσθησιν, ὅτι σωμαίων ἦν, ἐναργεστέραν εἶναι. Καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῦτον αἰσθητικόν, ὅτι ἐλαττόνως καὶ ἐλαττόνων ἀντιληπτικὸς εἰκόνων ἐκείνων: ὥστε εἶναι τὰς αἰσθήσεις ταύτας ἀμυδράς νοήσεις, τὰς δὲ ἐκεῖ νοήσεις ἐναργεῖς αἰσθήσεις.

(6.7.8) Ἀλλὰ τὸ μὲν αἰσθητικὸν οὕτως. Τὸ δὲ ἵππος ὅλως καὶ ἕκαστον τῶν ζώων ἐκεῖ πῶς οὐ πρὸς τὰ ἐνταῦθα ἐθέλει βλέπειν; Ἀλλ' εἰ μὲν, ἵνα ἐνταῦθα ἵππος γένοιτο ἢ ἄλλο τι ζῶον, ἐξεῦρε νόησιν ἵππου; Καίτοι πῶς οἶόν τε ἦν βουλόμενον ἵππον ποιῆσαι νοῆσαι ἵππον; Ἡδὴ γὰρ δῆλον ὅτι ὑπῆρχεν ἵππου νόησις, εἴπερ ἠβουλήθη ἵππον ποιῆσαι: ὥστε οὐκ ἔστιν, ἵνα ποιήσῃ, νοῆσαι, ἀλλὰ πρότερον εἶναι τὸν μὴ γενόμενον ἵππον πρὸ τοῦ μετὰ ταῦτα ἐσομένου. Εἰ οὖν πρὸ τῆς γενέσεως ἦν καὶ οὐχ, ἵνα γένηται, ἐνοήθη, οὐ πρὸς τὰ τῆδε βλέπων εἶχε παρ' ἑαυτῷ ὅς εἶχε τὸν ἐκεῖ ἵππον, οὐδ' ἵνα τὰ τῆδε ποιήσῃ, εἶχε τοῦτόν τε καὶ τὰ ἄλλα, ἀλλὰ ἦν μὲν ἐκεῖνα, ταῦτα δὲ ἐπηκολούθει ἐξ ἀνάγκης ἐκείνοις: οὐ γὰρ ἦν στήναι μέχρι τῶν ἐκεῖ. Τίς γὰρ ἂν ἔστησε δύναμιν μένειν τε καὶ προιέναι δυναμένην; Ἀλλὰ διὰ τί ἐκεῖ ζῶα ταῦτα; Τί γὰρ ἐν θεῶ ταῦτα; Τὰ μὲν γὰρ λογικὰ ἔστω: ἀλόγων δὲ τοσοῦτον πλήθος τί τὸ σεμνὸν ἔχει; Τί δὲ οὐ τοῦναντίον; Ὅτι μὲν οὖν πολλὰ δεῖ τοῦτο τὸ ἐν εἶναι ὄν μετὰ τὸ πάντη ἐν, δῆλον: ἢ οὐκ ἂν ἦν μετ' ἐκεῖνο, ἀλλ' ἐκεῖνο. Μετ' ἐκεῖνο δὲ ὄν ὑπὲρ μὲν ἐκεῖνο πρὸς τὸ μᾶλλον ἐν γενέσθαι οὐκ ἦν, ἐλλείπον δ' ἐκείνου: τοῦ δ' ἀρίστου ὄντος ἐνὸς ἔδει πλεόν ἢ ἐν εἶναι: τὸ γὰρ πλήθος ἐν ἐλλείψει. Τί οὖν κωλύει δυάδα εἶναι; Ἡ ἑκάτερον τῶν ἐν τῇ δυάδι οὐχ οἶόν τε ἦν ἐν παντελῶς εἶναι, ἀλλὰ πάλιν αὐτὸ δύο τοῦλάχιστον εἶναι, καὶ ἐκείνων αὐτῶ ὡσαύτως: εἴτα καὶ κίνησις ἦν ἐν τῇ δυάδι τῇ πρώτῃ καὶ στάσις, ἦν δὲ καὶ νοῦς, καὶ ζωὴν ἦν ἐν αὐτῇ: καὶ τέλος νοῦς καὶ ζωὴ τελεία. Ἦν τοίνυν οὐχ ὡς νοῦς εἷς, ἀλλὰ πᾶς καὶ πάντας τοὺς καθ' ἕκαστα νοῦς ἔχων καὶ τοσοῦτος ὅσοι πάντες, καὶ πλείων: καὶ ἔζη οὐχ ὡς ψυχὴ μία, ἀλλ' ὡς πᾶσαι, καὶ πλείων, δύναμιν εἷς τὸ ποιεῖν ψυχὰς ἕκαστας ἔχων, καὶ <ζῶον παντελές> ἦν, οὐκ ἄνθρωπον ἐν αὐτῷ μόνον ἔχων: μόνον γὰρ ἄνθρωπος ἐνταῦθα ἦν.

(6.7.9) Ἀλλ' ἔστω, φήσει τις, τὰ τίμια τῶν ζώων: πῶς αὐτὰ εὐτελεῖ καὶ τὰ ἄλογα ἦν; Τὸ εὐτελὲς δηλονότι τῷ ἀλόγῳ ἔχοντα, εἰ τῷ λογικῷ τὸ τίμιον: καὶ εἰ τῷ νοερῷ τὸ τίμιον, τῷ ἀνοήτῳ τὸ ἐναντίον. Καίτοι πῶς ἀνόητον ἢ ἄλογον ἐκείνου ὄντος ἐν ᾧ ἕκαστα ἢ ἐξ οὗ; Πρὸ δὴ τῶν περὶ ταῦτα καὶ πρὸς ταῦτα λεχθησομένων λάβωμεν, ὡς ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐνταῦθα οὐ τοιοῦτός ἐστιν, οἷος ἐκείνος, ὥστε

καὶ τὰ ἄλλα ζῶα οὐχ οἷα τὰ ἐνταῦθα κάκει, ἀλλὰ μειζόνως δεῖ ἐκεῖνα λαμβάνειν: εἴτα οὔτε τὸ λογικὸν ἐκεῖ: ὧδε γὰρ ἴσως λογικός, ἐκεῖ δὲ ὁ πρὸ τοῦ λογίζεσθαι. Διὰ τί οὖν ἐνταῦθα λογίζεται οὗτος, τὰ δ' ἄλλα οὐ; Ἡ διαφόρου ὄντος ἐκεῖ τοῦ νοεῖν ἐν τε ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις, διάφορον καὶ τὸ λογίζεσθαι: ἐνὶ γὰρ πως καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις πολλὰ διανοίας ἔργα. Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπίσης λογικά; Διὰ τί δὲ ἀνθρωποὶ πρὸς ἀλλήλους οὐκ ἐπίσης; Δεῖ δὲ ἐνθυμῆσθαι, ὡς τὰς πολλὰς ζωὰς οἷον κινήσεις οὔσας καὶ τὰς πολλὰς νοήσεις οὐκ ἐχρῆν τὰς αὐτὰς εἶναι, ἀλλὰ καὶ ζωὰς διαφόρους καὶ νοήσεις ὡσαύτως: τὰς δὲ διαφορὰς πως φωτεινοτέρας καὶ ἐναργεστέρας, κατὰ τὸ ἐγγὺς δὲ τῶν πρώτων πρώτας καὶ δευτέρας καὶ τρίτας. Διόπερ τῶν νοήσεων αἱ μὲν θεοί, αἱ δὲ δευτέρον τι γένος, ἐν ᾧ τὸ λογικὸν ἐπικλην ἐνταῦθα, ἐξῆς δ' ἀπὸ τούτων τὸ ἄλογον κληθέν. Ἐκεῖ δὲ καὶ τὸ ἄλογον λεγόμενον λόγος ἦν, καὶ τὸ ἀνοῦν νοῦς ἦν, ἐπεὶ καὶ ὁ νοῦν ἵππον νοῦς ἐστὶ, καὶ ἡ νόησις ἵππου νοῦς ἦν. Ἄλλ' εἰ μὲν νόησις μόνον, ἄτοπον οὐδὲν τὴν νόησιν αὐτὴν νόησιν οὔσαν ἀνοήτου εἶναι: νῦν δ' εἰ ταῦτόν ἡ νόησις τῷ πράγματι, πῶς ἡ μὲν νόησις, ἀνόητον δὲ τὸ πρᾶγμα; οὕτω γὰρ ἂν νοῦς ἀνόητον ἑαυτὸν ποιῶι. Ἡ οὐκ ἀνόητον, ἀλλὰ νοῦς τοιόσδε: ζωὴ γὰρ τοιάδε. Ὡς γὰρ ἡτισοῦν ζωὴ οὐκ ἀπήλλακται τοῦ εἶναι ζωὴ, οὕτως οὐδὲ νοῦς τοιόσδε ἀπήλλακται τοῦ εἶναι νοῦς: ἐπεὶ οὐδὲ ὁ νοῦς ὁ κατὰ ὀτιοῦν ζῶον ἀπήλλακται αὐτῷ τοῦ νοῦς εἶναι πάντων, οἷον καὶ ἀνθρώπου, εἴπερ ἕκαστον μέρος, ὅ τι ἂν λάβῃς, πάντα ἀλλ' ἴσως ἄλλως. Ἐνεργεῖα μὲν γὰρ ἐκεῖνο, δύναται δὲ πάντα: λαμβάνομεν δὲ καθ' ἕκαστον τὸ ἐνεργεῖα: τὸ δ' ἐνεργεῖα ἔσχατον, ὥστε τοῦδε τοῦ νοῦ τὸ ἔσχατον ἵππον εἶναι, καὶ ἡ ἔληξε προιῶν ἀεὶ εἰς ἐλάττω ζωὴν, ἵππον εἶναι, ἄλλον δὲ κατωτέρω λῆξαι. Ἐξελιττόμεναι γὰρ αἱ δυνάμεις καταλείπουσιν ἀεὶ εἰς τὸ ἄνω: προίασι δὲ τι ἀφιείσασιν καὶ ἐν τῷ ἀφείναι δὲ ἄλλα ἄλλαι διὰ τὸ ἐνδεὲς τοῦ ζῶου τοῦ φανέντος ἐκ τοῦ ἐλλείποντος ἕτερον ἐξευροῦσαι προσθεῖναι: οἷον ἐπεὶ οὐκ ἐστὶν ἔτι τὸ ἱκανὸν εἰς ζωὴν, ἀνεφάνη ὄνουξ καὶ τὸ γαμψώνυχον ἢ τὸ καρχαρόδον ἢ κέρατος φύσις: ὥστε, ἡ κατῆλθεν ὁ νοῦς, ταύτη πάλιν αὐτῷ αὐτάρκει τῆς φύσεως ἀνακύψαι καὶ εὐρεῖν ἐν αὐτῷ τοῦ ἐλλείποντος κειμένην ἴασιν.

(6, 7, 10) Ἀλλὰ πῶς ἐκεῖ ἐνέλειπε; Τί γὰρ κέρατα ἐκεῖ πρὸς ἄμυναν; Ἡ πρὸς τὸ αὐτάρκες ὡς ζῶου καὶ τὸ τέλεον. Ὡς γὰρ ζῶον ἔδει τέλεον εἶναι, καὶ ὡς νοῦν δὲ τέλεον, καὶ ὡς ζωὴν δὲ τέλεον: ὥστε, εἰ μὴ τοῦτο, ἀλλὰ τοῦτο. Καὶ ἡ διαφορὰ τῷ ἄλλο ἀντὶ ἄλλου, ἵνα ἐκ πάντων μὲν τὸ τελειότατον ζῶον καὶ ὁ τέλειος νοῦς καὶ ἡ τελειοτάτη ζωὴ, ἕκαστον δὲ ὡς ἕκαστον τέλειον. Καὶ μήν, εἰ ἐκ πολλῶν,

δεῖ εἶναι αὖ ἓν: ἢ οὐχ οἶόν τε ἐκ πολλῶν μὲν εἶναι, τῶν αὐτῶν δὲ πάντων: ἢ αὐταρκες ἦν ἄν ἓν. Δεῖ τοίνυν ἐξ ἐτέρων αἰεὶ κατ εἶδος, ὡσπερ καὶ πᾶν σύνθετον, καὶ σφζομένων ἐκάστων, οἷα καὶ αἱ μορφαὶ καὶ οἱ λόγοι. Αἶ τε γὰρ μορφαί, οἶον ἀνθρώπου, ἐξ ὅσων διαφορῶν, καίτοι τὸ ἐπὶ πᾶσιν ἓν. Καὶ βελτίω καὶ χείρω ἀλλήλων, ὀφθαλμὸς καὶ δάκτυλος, ἀλλ ἑνός: καὶ οὐ χείρον τὸ πᾶν, ἀλλ ὅτι οὕτω, βέλτιον: καὶ ὁ λόγος δὲ ζῶον καὶ ἄλλο τι, ὃ μὴ ταῦτον τῷ ζῶον. Καὶ ἀρετὴ δὲ τὸ κοινὸν καὶ τὸ ἴδιον καὶ τὸ ὅλον καλὸν ἀδιαφόρου τοῦ κοινοῦ ὄντος.

(6, 7, 11) Λέγεται δὲ οὐδ ὁ οὐρανός - καὶ πολλὰ δὲ φαίνεται - οὐκ ἀτιμάσαι τὴν τῶν ζῶων πάντων φύσιν, ἐπεὶ καὶ τόδε τὸ πᾶν πάντα ἔχει. Πόθεν οὖν ἔχει; Πάντα οὖν ἔχει ὅσα ἐνταῦθα τάκεῖ; Ἡ ὅσα λόγῳ πεποιήται καὶ κατ εἶδος.

Ἄλλ ὅταν πῦρ ἔχη, καὶ ὕδωρ ἔχει, ἔχει δὲ πάντως καὶ φυτά. Πῶς οὖν τὰ φυτὰ ἐκεῖ; Καὶ πῶς πῦρ ζῆ; Καὶ πῶς γῆ; Ἡ γὰρ ζῆ ἢ οἶον νεκρὰ ἔσται ἐκεῖ, ὥστε μὴ πᾶν τὸ ἐκεῖ ζῆν. Καὶ τί ὅλως ἐστὶν ἐκεῖ καὶ ταῦτα; Τὰ μὲν οὖν φυτὰ δύναται ἄν τῷ λόγῳ συναρμόσαι: ἐπεὶ καὶ τὸ τῆδε φυτὸν λόγος ἐστὶν ἐν ζῶῳ κείμενος. Εἰ δὴ ὁ ἔνυλος λόγος ὁ τοῦ φυτοῦ, καθ ὃν τὸ φυτὸν ἐστὶ, ζῶή τις ἐστὶ τοιαύδε καὶ ψυχὴ τις, καὶ ὁ λόγος ἐν τι, ἦτοι τὸ πρῶτον φυτὸν ἐστὶν οὗτος ἢ οὗ, ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ φυτὸν τὸ πρῶτον, ἀφ οὗ καὶ τοῦτο. Καὶ γὰρ ἐκεῖνο ἓν, ταῦτα δὲ πολλὰ καὶ ἀφ ἑνὸς ἐξ ἀνάγκης. Εἰ δὴ τοῦτο, δεῖ πολὺ πρότερον ἐκεῖνο ζῆν καὶ αὐτὸ τοῦτο φυτὸν εἶναι, ἀπ ἐκείνου δὲ ταῦτα δευτέρως καὶ τρίτως καὶ κατ ἴχνος ἐκείνου ζῆν. Γῆ δὲ πῶς; Καὶ τί τὸ γῆ εἶναι; Καὶ τίς ἢ ἐκεῖ γῆ τὸ ζῆν ἔχουσα; Ἡ πρότερον τίς αὕτη; Τοῦτο δ ἐστὶ τί τὸ εἶναι ταύτη; Δεῖ δὴ μορφήν τινα εἶναι καὶ ἐνταῦθα καὶ λόγον. Ἐκεῖ μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ φυτοῦ ἔζη καὶ ὁ τῆδε αὐτοῦ λόγος. Ἄρ οὖν καὶ ἐν τῆδε τῆ γῆ; Ἡ εἰ λάβοιμεν τὰ μάλιστα γῆνα γεννώμενα καὶ πλαττόμενα ἐν αὐτῇ, εὔροιμεν ἄν καὶ ἐνταῦθα τὴν γῆς φύσιν. Λίθων τοίνυν ἀξήσεις τε καὶ πλάσεις καὶ ὀρῶν ἀναφυομένων ἔνδον μορφώσεις πάντως που λόγου ἐμφύχου δημιουργοῦντος ἔνδοθεν καὶ εἰδοποιούντος χρὴ νομίζειν γίνεσθαι: καὶ τοῦτο εἶναι τὸ εἶδος τῆς γῆς τὸ ποιῶν, ὡσπερ ἐν τοῖς δένδροις τὴν λεγομένην φύσιν, τῷ δὲ ζύλῳ τοῦ δένδρου ἀνάλογον τὴν λεγομένην εἶναι γῆν, καὶ ἀποτμηθέντα τὸν λίθον οὕτως ἔχειν, ὡς εἰ ἐκ τοῦ δένδρου τι κοπεῖη, μὴ παθόντος δὲ τούτου, ἀλλ ἔτι συνηρημένου, ὡς τὸ μὴ κοπὲν ἐκ τοῦ ζῶντος φυτοῦ. Τὴν δημιουργοῦσαν ἐγκαθημένην τῆ γῆ φύσιν ζῶῳ ἐν λόγῳ ἀνευρόντες πιστοίμεθα ἄν τὸ ἐντεῦθεν ῥαδίως τὴν ἐκεῖ γῆν πολὺ πρότερον ζῶσαν εἶναι καὶ ζῶῳ ἔλλογον γῆς, αὐτογῆν καὶ πρῶτως γῆν, ἀφ ἧς καὶ ἡ ἐνταῦθα γῆ. Εἰ δὲ καὶ τὸ πῦρ λόγος τις

ἐν ὕλῃ ἔστι καὶ τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτομάτου πῦρ - πόθεν γάρ; οὐ γὰρ ἐκ παρατρίψεως, ὡς ἄν τις οἰηθείη: ἤδη γὰρ ὄντος ἐν τῷ παντὶ πυρὸς ἢ παρατριψίς ἐχόντων τῶν παρατριβομένων σωμάτων: οὐδὲ γὰρ ἡ ὕλη οὕτως δυνάμει, ὥστε παρ αὐτῆς - εἰ δὴ κατὰ λόγον δεῖ τὸ ποιοῦν εἶναι ὡς μορφοῦν, τί ἄν εἴη; ἢ ψυχὴ ποιεῖν πῦρ δυναμένη: τοῦτο δ' ἔστι ζῶν καὶ λόγος, ἐν καὶ ταῦτο ἄμφω. Διὸ καὶ Πλάτων ἐν ἑκάστῳ τούτων ψυχὴν φησὶν εἶναι οὐκ ἄλλως ἢ ὡς ποιοῦσαν τοῦτο δὴ τὸ αἰσθητὸν πῦρ.

Ἔστιν οὖν καὶ τὸ ἐνταῦθα ποιοῦν πῦρ ζῶν τις πυρίνη, ἀληθέστερον πῦρ. Τὸ ἄρα ἐπέκεινα πῦρ μᾶλλον ὄν πῦρ μᾶλλον ἄν εἴη ἐν ζῶνι: ζῆ ἄρα καὶ αὐτὸ τὸ πῦρ. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὕδατός τε καὶ ἀέρος. Ἄλλὰ διατί οὐκ ἔμψυχα καὶ ταῦτα ὡσπερ ἡ γῆ; Ὅτι μὲν οὖν καὶ ταῦτα ἐν ζῶνι τῷ παντί, δῆλόν που, καὶ ὅτι μέρη ζῶου: οὐ φαίνεται δὲ ζῶν ἐν αὐτοῖς, ὡσπερ οὐδ' ἐπὶ τῆς γῆς: συλλογίζεσθαι δὲ ἦν κάκει καὶ ἐκ τῶν γινομένων ἐν αὐτῇ: ἀλλὰ γίνεται καὶ ἐν πυρὶ ζῶα, καὶ ἐν ὕδατι δὲ φανερώτερον: καὶ ἀέρινοι δὲ ζῶων συστάσεις. Γινόμενον δὲ τὸ πῦρ ἕκαστον καὶ ταχὺ σβεννύμενον τὴν ἐν τῷ ὅλῳ ψυχὴν παρέρχεται εἰς τε ὄγκον οὐ γεγένηται μένον, ἵν' ἔδειξε τὴν ἐν αὐτῷ ψυχὴν: ἀπὸ τε καὶ ὕδωρ ὡσαύτως: ἐπεὶ, εἰ παγείη πως κατὰ φύσιν, δείξειεν ἄν: ἀλλ' ὅτι ἔδει εἶναι κεχυμένα, ἦν ἔχει οὐ δείκνυσι. Καὶ κινδυνεύει ὅμοιον εἶναι οἷον τὸ ἐπὶ τῶν ὑγρῶν τῶν ἐν ἡμῖν, οἷον αἵματος: ἡ μὲν γὰρ σὰρξ ἔχειν δοκεῖ καὶ ὅτι ἄν σὰρξ γένηται ἐκ τοῦ αἵματος, τὸ δ' αἷμα αἰσθησὶν οὐ παρεχόμενον ἔχειν οὐ δοκεῖ - καίτοι ἀνάγκη ἐνεῖναι καὶ ἐν αὐτῷ - ἐπεὶ καὶ οὐδὲν ἔστι βίαιον γινόμενον περὶ αὐτό. Ἄλλ' ἔτοιμόν ἔστι διεστάναι τῆς ἐνυπαρχούσης ψυχῆς, οἷον καὶ ἐπὶ τῶν στοιχείων τῶν τριῶν δεῖ νομίζεσθαι εἶναι: ἐπεὶ καὶ ὅσα ἐξ ἀέρος συστάντος μᾶλλον ζῶα, ἔχει τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι εἰς τὸ παθεῖν. Ὡσπερ δὲ ὁ ἀπὸ τὸ φῶς ἀτενὲς ὄν καὶ μένον, ἕως μένει, αὐτὸς παρέρχεται, τοῦτον τὸν τρόπον πάρεσι καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ κύκλω καὶ οὐ πάρεσι: καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως.

(6, 7, 12) Ἄλλὰ πάλιν ὧδε λέγωμεν: ἐπεὶ γὰρ φαμεν πρὸς οἷον παράδειγμα ἐκείνου τότε τὸ πᾶν εἶναι, δεῖ κάκει πρότερον τὸ πᾶν ζῶον εἶναι καί, εἰ <παντελὲς> τὸ εἶναι αὐτῷ, πάντα εἶναι. Καὶ οὐρανὸν δὴ ἐκεῖ ζῶον εἶναι, καὶ οὐκ ἔρημον τοίνυν ἀστρων τῶν ἐνταῦθα τοῦτο λεγομένων οὐρανόν, καὶ τὸ οὐρανῶ εἶναι τοῦτο. Ἔστι δ' ἐκεῖ δηλονότι καὶ γῆ οὐκ ἔρημος, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐζωωμένη, καὶ ἔστιν ἐν αὐτῇ ζῶα ζύμπαντα, ὅσα περὶ καὶ χερσαῖα λέγεται ἐνταῦθα, καὶ φυτὰ δηλονότι ἐν τῷ ζῆν ἰδρυμένα: καὶ θάλασσα δὲ ἔστιν ἐκεῖ, καὶ πᾶν ὕδωρ ἐν ῥοῇ καὶ ζῶν μενούση, καὶ τὰ ἐν ὕδατι ζῶα πάντα, ἀέρος τε φύσις τοῦ

ἐκεῖ παντὸς μοῖρα, καὶ ζῶα ἀέρια ἐν αὐτῷ ἀνάλογον αὐτῷ τῷ ἀέρι. Τὰ γὰρ ἐν ζῶντι πῶς ἂν οὐ ζῶντα, ὅπου δὴ καὶ ἐνταῦθα; Πῶς οὖν οὐ πᾶν ζῶον ἐξ ἀνάγκης ἐκεῖ; Ὡς γὰρ ἕκαστον τῶν μεγάλων μερῶν ἐστίν, ἐξ ἀνάγκης οὕτως ἔχει καὶ ἡ τῶν ζῶων ἐν αὐτοῖς φύσις. Ὅπως οὖν ἔχει καὶ ἐστὶν ἐκεῖ οὐρανός, οὕτω καὶ ἔχει καὶ ἐστὶν ἐκεῖ τὰ ἐν οὐρανῷ ζῶα πάντα, καὶ οὐκ ἐστὶ μὴ εἶναι: ἢ οὐδ' ἐκεῖνα ἐστὶ. Ὁ οὖν ζητῶν πόθεν ζῶα, ζητεῖ πόθεν οὐρανός ἐκεῖ: τοῦτο δ' ἐστὶ ζητεῖν πόθεν ζῶον, τοῦτο δὲ ταῦτόν πόθεν ζωὴ καὶ ζωὴ πᾶσα καὶ ψυχὴ πᾶσα καὶ νοῦς ὁ ζύμπαρς, μηδεμίᾳς ἐκεῖ πενίας μηδ' ἀπορίας οὔσης, ἀλλὰ πάντων ζωῆς πεπληρωμένων καὶ οἷον ζεόντων. Ἔστι δ' αὐτῶν ἡ οἷον ῥοὴ ἐκ μιᾶς πηγῆς, οὐχ οἷον ἑνός τινος πνεύματος ἢ θερμότητος μιᾶς, ἀλλὰ οἷον εἴ τις ἦν ποιότης μία πάσας ἐν αὐτῇ ἔχουσα καὶ σύζουσα τὰς ποιότητας, γλυκύτητος μετὰ εὐωδίας, καὶ ὁμοῦ οἰνώδης ποιότης καὶ χυλῶν ἀπάντων δυνάμεις καὶ χρωμάτων ὀψεις καὶ ὅσα ἀφαί γινώσκουσιν: ἔστωσαν δὲ καὶ ὅσα ἀκοαὶ ἀκούουσι, πάντα μέλη καὶ ῥυθμὸς πᾶς.

(6, 7, 13) Ἔστι γὰρ οὔτε νοῦς ἀπλοῦν, οὔτε ἡ ἐξ αὐτοῦ ψυχὴ, ἀλλὰ ποικίλα πάντα ὅσω ἀπλᾶ, τοῦτο δὲ ὅσω μὴ σύνθετα καὶ ὅσω ἀρχαὶ καὶ ὅσω ἐνέργειαι. Τοῦ μὲν γὰρ ἐσχάτου ἡ ἐνέργεια ὡς ἂν λήγουσα ἀπλῆ, τοῦ δὲ πρώτου πᾶσαι: νοῦς τε κινούμενος κινεῖται μὲν ὡσαύτως καὶ κατὰ ταῦτα καὶ ὅμοια αἰεὶ, οὐ μέντοι ταῦτόν καὶ ἐν τι ἐν μέρει, ἀλλὰ πάντα: ἐπεὶ καὶ τὸ ἐν μέρει αὐτὸ οὐχ ἓν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἄπειρον διαιρούμενον. Ἀπὸ τίνος δὲ φαμεν ἂν καὶ πάντως ἐπὶ τί ὡς ἔσχατον; Τὸ δὲ μεταξὺ πᾶν ἄρα ὡσπερ γραμμὴ, ἢ ὡσπερ ἕτερον σῶμα ὁμοιομερές τι καὶ ἀποίκιον; Ἀλλὰ τί τὸ σεμνόν; Εἰ γὰρ μηδεμίαν ἔχει ἐξαλλαγὴν μηδέ τις ἐξεγείρει αὐτὸ εἰς τὸ ζῆν ἑτερότητος, οὐδ' ἂν ἐνέργεια εἴη: οὐδὲν γὰρ ἂν ἡ τοιαύτη κατάστασις μὴ ἐνεργείας διαφέροι. Κἂν κινήσις δὲ ἢ τοιαύτη, οὐ πανταχῶς, μοναχῶς δ' ἂν εἴη ζωὴ: δεῖ δὲ πάντα ζῆν καὶ πανταχόθεν καὶ οὐδὲν μὴ ζῆν. Ἐπὶ πάντα οὖν κινεῖσθαι δεῖ, μᾶλλον δὲ κεινῆσθαι. Ἀπλοῦν δὴ εἰ κινεῖτο, ἐκεῖνο μόνον ἔχει: καὶ ἡ αὐτὸ καὶ οὐ προὔβη εἰς οὐδέν, ἢ εἰ προὔβη, ἄλλο μένον: ὥστε δύο: καὶ εἰ ταῦτόν τοῦτο ἐκείνῳ, μένει ἐν καὶ οὐ προελήλυθεν, εἰ δ' ἕτερον, προῆλθε μετὰ ἑτερότητος καὶ ἐποίησεν ἐκ ταυτοῦ τινος καὶ ἑτέρου τρίτον ἓν. Γενόμενον δὲ ἐκ ταυτοῦ καὶ ἑτέρου τὸ γενόμενον φύσιν ἔχει ταῦτόν καὶ ἕτερον εἶναι: ἕτερον δὲ οὐ τί, ἀλλὰ πᾶν ἕτερον: καὶ γὰρ τὸ ταῦτόν αὐτοῦ πᾶν. Πᾶν δὲ ταῦτόν ὄν καὶ πᾶν ἕτερον οὐκ ἐστὶν ὅ τι ἀπολείπει τῶν ἑτέρων. Φύσιν ἄρα ἔχει ἐπὶ πᾶν ἑτεροιοῦσθαι. Εἰ μὲν οὖν ἐστὶ πρὸ αὐτοῦ τὰ ἕτερα πάντα, ἤδη πάσχοι ἂν ὑπ' αὐτῶν: εἰ δὲ μὴ ἐστίν, οὗτος τὰ πάντα ἐγέννα, μᾶλλον

δὲ τὰ πάντα ἦν. Οὐκ ἔστιν ἄρα τὰ ὄντα εἶναι μὴ νοῦ ἑνεργήσαντος, ἐνεργήσαντος δὲ αἰεὶ ἄλλο μετ' ἄλλο καὶ οἷον πλανηθέντος πᾶσαν πλάνην καὶ ἐν αὐτῷ πλανηθέντος, οἷα νοῦς ἐν αὐτῷ ὁ ἀληθινὸς πέφυκε πλανᾶσθαι: πέφυκε δ' ἐν οὐσίαις πλανᾶσθαι συνθεουσῶν τῶν οὐσιῶν ταῖς αὐτοῦ πλάναις. Πανταχοῦ δ' αὐτός ἐστι: μένουσαν οὖν ἔχει τὴν πλάνην. Ἡ δὲ πλάνη αὐτῷ ἐν τῷ τῆς <ἀληθείας πεδίῳ>, οὐ οὐκ ἐκβαίνει. Ἐχει δὲ καταλαβὼν πᾶν καὶ αὐτῷ ποιήσας εἰς τὸ κινεῖσθαι οἷον τόπον, καὶ ὁ τόπος ὁ αὐτὸς τῷ οὐ τόπος. Ποικίλον δὲ ἐστι τὸ πεδίον τοῦτο, ἵνα καὶ διεξίτοι: εἰ δὲ μὴ κατὰ πᾶν καὶ αἰεὶ ποικίλον, καθόσον μὴ ποικίλον, ἔστηκεν. Εἰ δ' ἔστηκεν, οὐ νοεῖ: ὥστε καί, εἰ ἔστη, οὐ νενόηκεν: εἰ δὲ τοῦτο, οὐδ' ἔστιν. Ἔστιν οὖν νόησις: ἡ δὲ κίνησις πᾶσα πληροῦσα οὐσίαν πᾶσαν, καὶ ἡ πᾶσα οὐσία νόησις πᾶσα ζῶν περιλαβοῦσα πᾶσαν, καὶ μετ' ἄλλο αἰεὶ ἄλλο, καὶ ὅ τι αὐτοῦ ταύτόν, καὶ ἄλλο, καὶ διαιροῦντι αἰεὶ τὸ ἄλλο ἀναφαίνεται. Πᾶσα δὲ διὰ ζῶης ἡ πορεία καὶ διὰ ζῶων πᾶσα, ὥσπερ καὶ τῷ διὰ γῆς ἰόντι πάντα, ἃ διεξείσι, γῆ, καὶν διαφορὰς ἔχη ἡ γῆ. Καὶ ἐκεῖ ἡ μὲν ζῶή, δι' ἧς, ἡ αὐτή, ὅτι δὲ αἰεὶ ἄλλη, οὐχ ἡ αὐτή. Αἰεὶ δ' ἔχων τὴν αὐτὴν διὰ τῶν οὐκ αὐτῶν διεξοδόν, ὅτι μὴ ἀμείβει, ἀλλὰ σύνεστι τοῖς ἄλλοις τὸ ὡσαύτως καὶ κατὰ ταῦτά: ἐὰν γὰρ μὴ περὶ τὰ ἄλλα τὰ ὡσαύτως καὶ κατὰ τὰ αὐτά, ἀργεῖ πάντη καὶ τὸ ἐνεργεῖα καὶ ἡ ἐνέργεια οὐδαμοῦ. Ἔστι δὲ καὶ τὰ ἄλλα αὐτός, ὥστε πᾶς αὐτός. Καὶ εἶπερ αὐτός, πᾶς, εἰ δὲ μή, οὐκ αὐτός. Εἰ δὲ πᾶς αὐτὸς καὶ πᾶς, ὅτι τὰ πάντα, καὶ οὐδέν ἐστιν, ὅ τι μὴ συντελεῖ εἰς τὰ πάντα, οὐδέν ἐστιν αὐτοῦ, ὅ τι μὴ ἄλλο, ἵνα ἄλλο ὄν καὶ τοῦτο συντελεῖ. Εἰ γὰρ μὴ ἄλλο, ἀλλὰ ἄλλῳ ταύτόν, ἐλαττώσει αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἰδίαν οὐ παρεχόμενον εἰς συντέλειαν αὐτοῦ φύσιν.

(6, 7, 14) Ἔστι δὲ καὶ παραδείγμασι νοεροῖς χρώμενον εἰδέ-
 ναι οἷον ἔστι νοῦς, ὡς οὐκ ἀνέχεται οἷον κατὰ μονάδα μὴ
 ἄλλος εἶναι. Τίνα γὰρ καὶ βούλει εἰς παράδειγμα λαβεῖν
 λόγον εἴτε φυτοῦ εἴτε ζώου; Εἰ γὰρ ἐν τι καὶ μὴ ἐν
 τοῦτο ποικίλον, οὔτ' ἂν λόγος εἴη, τό τε γενόμενον ὕλη
 ἂν εἴη τοῦ λόγου μὴ πάντα γενομένου εἰς τὸ πανταχοῦ
 τῆς ὕλης ἐμπεσόντα μηδὲν αὐτῆς ἔασαι τὸ αὐτὸ εἶναι.
 Οἷον πρόσωπον οὐκ ὄγκος εἷς, ἀλλὰ καὶ ῥίνες καὶ ὀφθαλ-
 μοί: καὶ ἡ ῥίς οὐχὶ οὔσα ἐν, ἀλλ' ἕτερον, τὸ δ' ἕτερον αὖ
 πάλιν αὐτῆς, εἰ ἔμελλε ῥίς εἶναι: ἐν γὰρ τι ἀπλῶς οὔσα
 ὄγκος ἂν ἦν μόνον. Καὶ τὸ ἄπειρον οὕτως ἐν νῷ, ὅτι ἂν ὡς <ἐν
 πολλά>, οὐχ ὡς ὄγκος εἷς, ἀλλ' ὡς λόγος πολὺς ἐν αὐτῷ, ἐν
 ἐνὶ σχήματι νοῦ οἷον περιγραφῆ ἔχων περιγραφαῖς ἐντὸς
 καὶ σχηματισμοῦς αὖ ἐντὸς καὶ δυνάμεις καὶ νοήσεις καὶ
 τὴν διαίρεσιν μὴ κατ' εὐθύ, ἀλλ' εἰς τὸ ἐντὸς αἰεὶ, οἷον
 τοῦ παντὸς ζώου ἐμπεριεχομένης ζώων φύσεις, καὶ πάλιν

αὐτὴ ἄλλας ἐπὶ τὰ μικρότερα τῶν ζώων καὶ εἰς τὰς ἐλάττους δυνάμεις, ὅπου στήσεται εἰς εἶδος ἄτομον. Ἡ δὲ διαίρεσις ἔγκειται οὐ συγκεχυμένων, καίτοι εἰς ἓν ὄντων, ἀλλ' ἔστιν ἢ λεγομένη ἐν τῷ παντὶ φιλία τοῦτο, οὐχ ἢ ἐν τῷδε τῷ παντί: μιμείται γὰρ αὕτη ἐκ διεστηκότων οὐσα φίλη: ἢ δὲ ἀληθῆς πάντα ἐν εἶναι καὶ μήποτε διακριθῆναι. Διακρίνεσθαι δὲ φησι τὸ ἐν τῷδε τῷ οὐρανῷ.

(6, 7, 15) Ταύτην οὖν τὴν ζωὴν τὴν πολλὴν καὶ πᾶσαν καὶ πρώτην καὶ μίαν τίς ἰδὼν οὐκ ἐν ταύτῃ εἶναι ἀσπάζεται τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀτιμάσας; Σκότος γὰρ αἱ ἄλλαι αἱ κάτω καὶ σμικραὶ καὶ ἀμυδραὶ καὶ ἀτελεῖς καὶ οὐ καθαραὶ καὶ τὰς καθαράς μολύνουσαι. Κἂν εἰς αὐτὰς ἴδῃς, οὐκέτι τὰς καθαράς οὔτε ὄραῖς οὔτε ζῆς ἐκείνας τὰς πάσας ὁμοῦ, ἐν αἷς οὐδὲν ἔστιν ὅτι μὴ ζῆ καὶ καθαρῶς ζῆ κακὸν οὐδὲν ἔχον. Τὰ γὰρ κακὰ ἐνταῦθα, ὅτι ἵχνος ζωῆς καὶ νοῦ ἵχνος: ἐκεῖ δὲ τὸ ἀρχέτυπον τὸ <ἀγαθοειδέες> φησιν, ὅτι ἐν τοῖς εἶδεσι τὸ ἀγαθὸν ἔχει. Τὸ μὲν γὰρ ἔστιν ἀγαθόν, ὃ δὲ ἀγαθὸς ἔστιν ἐν τῷ θεωρεῖν τὸ ζῆν ἔχων: θεωρεῖ δὲ ἀγαθοειδῆ ὄντα τὰ θεωρούμενα καὶ αὐτά, ἀ' ἐκτήσατο, ὅτε ἐθεώρει τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν. Ἦλθε δὲ εἰς αὐτὸν οὐχ ὡς ἐκεῖ ἦν, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ἔσχεν. Ἀρχὴ γὰρ ἐκεῖνος καὶ ἐξ ἐκείνου ἐν τούτῳ καὶ οὗτος ὁ ποιήσας ταῦτα ἐξ ἐκείνου. Οὐ γὰρ ἦν θέμις βλέποντα εἰς ἐκεῖνον μηδὲν νοεῖν οὐδ' αὖτὰ ἐν ἐκείνῳ: οὐ γὰρ ἂν αὐτὸς ἐγέννα. Δύναμιν οὖν εἰς τὸ γεννᾶν εἶχε παρ' ἐκείνου καὶ τῶν αὐτοῦ πληροῦσθαι γεννημάτων διδόντος ἐκείνου ἀ' μὴ εἶχεν αὐτός. Ἀλλ' ἐξ ἐνὸς αὐτοῦ πολλὰ τούτῳ: ἦν γὰρ ἐκομίζετο δύναμιν ἀδυνατῶν ἔχειν συνέθραυε καὶ πολλὰ ἐποίησε τὴν μίαν, ἵν' οὕτω δύναιτο κατὰ μέρος φέρειν. Ὅτι οὖν ἐγέννα, ἀγαθοῦ ἐκ δυνάμεως ἦν καὶ ἀγαθοειδές ἦν, καὶ αὐτὸς ἀγαθὸς ἐξ ἀγαθοειδῶν, ἀγαθὸν ποικίλον. Διὸ καὶ εἴ τις αὐτὸν ἀπεικάζει σφαῖρα ζώση ποικίλη, εἴτε παμπρόσωπόν τι χρῆμα λάμπον ζῶσι προσώποις εἴτε ψυχὰς τὰς καθαράς πάσας εἰς τὸ αὐτὸ συνδραμούσας φαντάζοιτο οὐκ ἐνδεεῖς, ἀλλὰ πάντα τὰ αὐτῶν ἐχούσας, καὶ νοῦν τὸν πάντα ἐπ' ἄκραις αὐταῖς ἰδρυμένον, ὡς φέγγει νοερῷ καταλάμπεσθαι τὸν τόπον - φανταζόμενος μὲν οὕτως ἔξω πως ἄλλος ὢν ὁρῶν ἄλλον: δεῖ δὲ ἑαυτὸν ἐκεῖνο γενόμενον τὴν θέαν [ἑαυτὸν] ποιήσασθαι.

(6, 7, 16) Χρὴ δὲ μηδ' αἰεὶ ἐν τῷ πολλῷ τούτῳ καλῶ μένειν, μεταβαίνειν δ' ἔτι πρὸς τὸ ἄνω αἰξάντα, ἀφέντα καὶ τοῦτο, οὐκ ἐκ τούτου τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ἐξ ἐκείνου, θαυμάσαντα τίς ὁ γεννήσας καὶ ὅπως. Ἐκαστον μὲν οὖν εἶδος, ἕκαστον καὶ ἴδιος οἷον τύπος: ἀγαθοειδές δὲ ὃν κοινὸν τὸ ἐπιθέον ἐπὶ πᾶσι πάντα ἔχει. Ἐχει μὲν οὖν καὶ τὸ ὃν ἐπὶ πᾶσιν, ἔχει δὲ καὶ τὸ ζῶν ἕκαστον ζωῆς κοινῆς ἐπὶ πᾶσιν ὑπαρ-

χούσης, τάχα δ' ἂν καὶ ἄλλα. Ἐὰν καθ' ὅσον ἀγαθὰ καὶ δι-
ὅτι ἀγαθὰ, τί ἂν εἴη; Πρὸς δὴ τὴν τοιαύτην σκέψιν τάχ' ἂν
εἴη προὔργου ἄρξασθαι ἐντεῦθεν. Ἄρα, ὅτε ἑώρα πρὸς τὸ
ἀγαθόν, ἐνόει ὡς πολλὰ τὸ ἐν ἐκείνῳ καὶ ἐν ὄν αὐτὸς
ἐνόει αὐτὸν πολλὰ, μερίζων αὐτὸν παρ αὐτῷ τῷ νοεῖν μὴ
ὅλον ὁμοῦ δύνασθαι; Ἄλλ' οὐπω νοῦς ἦν ἐκεῖνο βλέπων,
ἀλλ' ἔβλεπεν ἀνοήτως. Ἡ φατέον ὡς οὐδὲ ἑώρα πώποτε,
ἀλλ' ἔζη μὲν πρὸς αὐτὸ καὶ ἀνήρητο αὐτοῦ καὶ ἐπέ-
στραπτο πρὸς αὐτό, ἢ δὴ κίνησις αὕτη πληρωθεῖσα τῷ
ἐκεῖ κινεῖσθαι καὶ περὶ ἐκεῖνο ἐπλήρωσεν αὐτὸ καὶ
οὐκέτι κίνησις ἦν μόνον, ἀλλὰ κίνησις διακορῆς καὶ
πλήρης: ἐξῆς δὲ πάντα ἐγένετο καὶ ἔγνω τοῦτο ἐν συν-
αισθήσει αὐτοῦ καὶ νοῦς ἤδη ἦν, πληρωθεὶς μὲν, ἴν' ἔχη,
ὃ ὄψεται, βλέπων δὲ αὐτὰ μετὰ φωτὸς παρὰ τοῦ δόντος
ἐκεῖνα καὶ τοῦτο κομιζόμενος. Διὰ τοῦτο οὐ μόνον
λέγεται τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὁρᾶσθαι αὐτὴν αἴτιος
ἐκεῖνος εἶναι. Ὡσπερ δὲ ὁ ἥλιος τοῦ ὁρᾶσθαι τοῖς
αἰσθητοῖς καὶ τοῦ γίνεσθαι αἴτιος ὣν αἴτιός πως καὶ
τῆς ὄψεώς ἐστιν - οὐκ οὐτε ὄψις οὔτε τὰ γινόμενα
- οὕτως καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ φύσις αἰτία οὐσίας καὶ
νοῦ οὔσα καὶ φῶς κατὰ τὸ ἀνάλογον τοῖς ἐκεῖ ὁρατοῖς καὶ
τῷ ὁρῶντι οὔτε τὰ ὄντα οὔτε νοῦς ἐστιν, ἀλλὰ αἴτιος
τούτων καὶ νοεῖσθαι φωτὶ τῷ ἑαυτοῦ εἰς τὰ ὄντα καὶ εἰς
τὸν νοῦν παρέχων. Πληρούμενος μὲν οὖν ἐγένετο, πλη-
ρωθεὶς δὲ ἦν, καὶ ὁμοῦ ἀπετελέσθη καὶ ἑώρα. Ἀρχὴ δὲ
αὐτοῦ ἐκεῖνο τὸ πρὶν πληρωθῆναι ἦν: ἑτέρα δὲ ἀρχὴ
οἴονει ἔξωθεν ἢ πληροῦσα ἦν, ἀφ' ἧς οἶον ἐτυποῦτο πλη-
ρούμενος.

(6, 7, 17) Ἀλλὰ πῶς ταῦτα ἐν αὐτῷ καὶ αὐτός, οὐκ ὄντων
ἐκεῖ ἐν τῷ πληρώσαντι οὐδ' αὖ ἐν αὐτῷ τῷ πληρουμένῳ;
Ὅτε γὰρ μήπω ἐπληροῦτο, οὐκ εἶχεν. Ἡ οὐκ ἀνάγκη, ὃ
τις δίδωσι, τοῦτο ἔχειν, ἀλλὰ δεῖ ἐν τοῖς τοιούτοις τὸ μὲν
διδόν μεῖζον νομίζειν, τὸ δὲ διδόμενον ἔλαττον τοῦ διδόν-
τος: τοιαύτη γὰρ ἡ γένεσις ἐν τοῖς οὔσι. Πρῶτον γὰρ δεῖ
τὸ ἐνεργεῖα εἶναι, τὰ δ' ὕστερα εἶναι δυνάμει τὰ πρὸ
αὐτῶν: καὶ τὸ πρῶτον δὲ ἐπέκεινα τῶν δευτέρων καὶ τοῦ
διδομένου τὸ διδόν ἐπέκεινα ἦν: κρεῖττον γάρ. Εἴ τι τοίνυν
ἐνεργείας πρότερον, ἐπέκεινα ἐνεργείας, ὥστε καὶ ἐπ-
έκεινα ζωῆς. Εἰ οὖν ζωὴ ἐν τούτῳ, ὃ διδοὺς ἔδωκε μὲν
ζωὴν, καλλίων δὲ καὶ τιμιώτερος ζωῆς. Εἶχεν οὖν ζωὴν
καὶ οὐκ ἔδειτο ποικίλου τοῦ διδόντος, καὶ ἦν ἢ ζωὴ ἴχνος
τι ἐκεῖνου, οὐκ ἐκεῖνου ζωῆ. Πρὸς ἐκεῖνο μὲν οὖν βλέ-
πουσα ἀόριστος ἦν, βλέψασα δ' ἐκεῖ ὠρίζετο ἐκεῖνου ὅρον
οὐκ ἔχοντος. Εὐθὺς γὰρ πρὸς ἐν τι ἰδοῦσα ὠρίζεται τούτῳ
καὶ ἴσχει ἐν αὐτῇ ὅρον καὶ πέρας καὶ εἶδος: καὶ τὸ εἶδος
ἐν τῷ μορφωθέντι, τὸ δὲ μορφῶσαν ἀμορφον ἦν. Ὁ δὲ ὅρος

οὐκ ἔξωθεν, οἷον μεγέθει περιτεθείς, ἀλλ ἦν πάσης ἐκεί-
 νης τῆς ζωῆς ὅρος πολλῆς καὶ ἀπείρου οὔσης, ὡς ἂν
 παρὰ τοιαύτης φύσεως ἐκλαμπάσης. Ζωὴ τε ἦν οὐ τοῦδε·
 ὄριστο γὰρ ἂν ὡς ἀτόμου ἤδη· ἀλλ ὄριστο μέντοι· ἦν ἄρα
 ὀρισθεῖσα ὡς ἐνός τινος πολλοῦ - ὄριστο δὴ καὶ ἕκαστον
 τῶν πολλῶν - διὰ μὲν τὸ πολὺ τῆς ζωῆς πολλὰ ὀρισθεῖσα,
 διὰ δὲ αὐτὸν ὅρον ἓν. Τί οὖν τὸ ἐν ὀρίσθη; Νοῦς· ὀρι-
 σθεῖσα γὰρ ζωὴ νοῦς. Τί δὲ τὸ πολλά; Νόες πολλοί.
 Πάντα οὖν νόες, καὶ ὁ μὲν πᾶς νοῦς, οἱ δὲ ἕκαστοι νοῖ. Ὁ
 δὲ πᾶς νοῦς ἕκαστον περιέχων ἄρα ταῦτόν ἕκαστον
 περιέχει; Ἄλλ ἓνα ἂν περιείχεν. Εἰ οὖν πολλοί, διαφορὰν
 δεῖ εἶναι. Πάλιν οὖν πῶς ἕκαστος διαφορὰν ἔσχεν; Ἡ ἐν
 τῷ καὶ εἰς ὅλως γενέσθαι εἶχε τὴν διαφορὰν· οὐ γὰρ
 ταῦτόν ὅπου οὖν νοῦ τὸ πᾶν. Ἦν οὖν ἡ μὲν ζωὴ δύναμις
 πᾶσα, ἡ δὲ ὄρασις ἡ ἐκείθεν δύναμις πάντων, ὁ δὲ γενό-
 μενος νοῦς αὐτὰ ἀνεφάνη τὰ πάντα. Ὁ δὲ ἐπικάθηται
 αὐτοῖς, οὐχ ἵνα ἰδρυθῆ, ἀλλ ἵνα ἰδρύσῃ <εἶδος εἰδῶν> τῶν
 πρώτων ἀνείδεον αὐτό. Καὶ νοῦς δὲ γίνεται πρὸς ψυχὴν
 οὕτως φῶς εἰς αὐτήν, ὡς ἐκεῖνος εἰς νοῦν· καὶ ὅταν καὶ
 οὗτος ὀρίσῃ τὴν ψυχὴν, λογικὴν ποιεῖ δοῦς αὐτῇ ὣν ἔσχεν
 ἵχνος. Ἴχνος οὖν καὶ νοῦς ἐκεῖνου· ἐπεὶ δὲ ὁ νοῦς εἶδος
 καὶ ἐν ἐκτάσει καὶ πλήθει, ἐκεῖνος ἄμορφος καὶ ἀνείδεος·
 οὕτω γὰρ εἰδοποιεῖ. Εἰ δὲ ἦν ἐκεῖνος εἶδος, ὁ νοῦς ἦν ἂν
 λόγος. Ἐδεῖ δὲ τὸ πρῶτον μὴ πολὺ μηδαμῶς εἶναι· ἀνήρ-
 τητο γὰρ ἂν τὸ πολὺ αὐτοῦ εἰς ἕτερον αὐτὸ πρὸ αὐτοῦ.
 (6, 7, 18) Ἄλλ ἀγαθοειδῆ κατὰ τί τὰ ἐν τῷ νῷ; Ἄρα ἡ εἶδος
 ἕκαστον ἢ ἡ καλὰ ἢ τί; Εἰ δὴ τὸ παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ
 ἦκον πᾶν ἵχνος καὶ τύπον ἔχει ἐκεῖνου ἢ ἀπ ἐκεῖνου,
 ὥσπερ τὸ ἀπὸ πυρὸς ἵχνος πυρὸς καὶ τὸ ἀπὸ γλυκέος
 γλυκέος ἵχνος, ἦκει δὲ εἰς νοῦν καὶ ζωὴ ἀπ ἐκεῖνου - ἐκ
 γὰρ τῆς παρ ἐκεῖνου ἐνεργείας ὑπέστη - καὶ νοῦς δὲ δι
 ἐκεῖνον καὶ τὸ τῶν εἰδῶν κάλλος ἐκείθεν, πάντα ἂν ἀγα-
 θοειδῆ εἶη καὶ ζωὴ καὶ νοῦς καὶ ἰδέα. Ἄλλὰ τί τὸ κοινόν;
 Οὐ γὰρ δὴ ἀρκεῖ τὸ ἀπ ἐκεῖνου πρὸς τὸ ταῦτόν· ἐν αὐτοῖς
 γὰρ δεῖ τὸ κοινὸν εἶναι· καὶ γὰρ ἂν γένοιτο ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ
 μὴ ταῦτόν ἢ καὶ δοθέν ὡσαύτως ἐν τοῖς δεξομένοις ἄλλο
 γίνεσθαι· ἐπεὶ καὶ ἄλλο τὸ εἰς πρώτην ἐνέργειαν, ἄλλο δὲ
 τὸ τῇ πρώτῃ ἐνεργείᾳ δοθέν, τὸ δὲ ἐπὶ τούτοις ἄλλο ἤδη.
 Ἡ οὐδὲν κωλύει καθ ἕκαστον μὲν ἀγαθοειδὲς εἶναι,
 μᾶλλον μὴν κατ ἄλλο. Τί οὖν καθὸ μάλιστα; Ἄλλὰ πρό-
 τερον ἐκεῖνο ἀναγκαῖον ἰδεῖν· ἄρα γε ἀγαθὸν ἢ ζωὴ ἢ αὐτὸ
 τοῦτο ζωὴ ἢ ψιλῆ θεωρουμένη καὶ ἀπογεγυμνωμένη; Ἡ
 ἢ ζωὴ ἢ ἀπ αὐτοῦ, τὸ δὲ ἀπ αὐτοῦ ἄλλο τι ἢ τοιαύτη.
 Πάλιν οὖν τί ἢ τοιαύτη ζωὴ; Ἡ ἀγαθοῦ. Ἄλλ οὐκ
 αὐτοῦ ἦν, ἀλλὰ ἐξ αὐτοῦ. Ἄλλ εἰ ἐν τῇ ζωῇ ἐκείνη
 ἐνίοιτο ἐξ ἐκεῖνου καὶ ἔστιν ἢ ὄντως ζωὴ, καὶ οὐδὲν

ἀτιμον παρ ἐκείνου λεκτέον εἶναι, καὶ καθὸ ζωῆ, ἀγαθὸν εἶναι, καὶ ἐπὶ νοῦ δὴ τοῦ ἀληθινοῦ ἀνάγκη λέγειν τοῦ πρώτου ἐκείνου, ὅτι ἀγαθόν: καὶ δῆλον ὅτι καὶ εἶδος ἕκαστον ἀγαθὸν καὶ ἀγαθοειδές. Ἡ οὖν τι ἔχει ἀγαθόν, εἴτε κοινόν, εἴτε μᾶλλον ἄλλο, εἴτε τὸ μὲν πρώτως, τὸ δὲ τῷ ἐφεξῆς καὶ δευτέρως. Ἐπεὶ γὰρ εἰλήφαμεν ἕκαστον ὡς ἔχον ἤδη ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ ἀγαθόν τι καὶ διὰ τοῦτο ἦν ἀγαθόν - καὶ γὰρ ἡ ζωὴ ἦν ἀγαθὸν οὐχ ἀπλῶς, ἀλλ ὅτι ἐλέγετο ἀληθινῆ καὶ ὅτι παρ ἐκείνου, καὶ νοῦς ὁ ὄντως - δεῖ τι τοῦ αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς ὁραῖσθαι. Διαφόρων γὰρ ὄντων, ὅταν τὸ αὐτὸ αὐτῶν κατηγορῆται, κωλύει μὲν οὐδὲν ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῶν τοῦτο ἐνυπάρχειν, ὅμως δ ἔστι λαβεῖν αὐτὸ χωρὶς τῷ λόγῳ, οἷον καὶ τὸ ζῶον ἐπ ἀνθρώπου καὶ ἵππου, καὶ τὸ θερμὸν ἐπὶ ὕδατος καὶ πυρός, τὸ μὲν ὡς γένος, τὸ δ ὡς τὸ μὲν πρώτως, τὸ δὲ δευτέρως: ἡ ὁμωνύμως ἂν ἑκάτερον ἢ ἕκαστον λέγοιτο ἀγαθόν. Ἄρ οὖν ἐνυπάρχει τῇ οὐσίᾳ αὐτῶν τὸ ἀγαθόν; Ἡ ὅλον ἕκαστον ἀγαθόν ἐστίν, οὐ καθ' ἐν τὸ ἀγαθόν. Πῶς οὖν; ἢ ὡς μέρος; Ἀλλὰ ἀμερές τὸ ἀγαθόν. Ἡ ἐν μὲν αὐτό, οὕτως δὲ τόδε, οὕτως δὲ τόδε. Καὶ γὰρ ἡ ἐνέργεια ἡ πρώτη ἀγαθὸν καὶ τὸ ἐπ αὐτῇ ὀρισθὲν ἀγαθὸν καὶ τὸ συνάμφω: καὶ τὸ μὲν ὅτι γενόμενον ὑπ αὐτοῦ, τὸ δ ὅτι κόσμος ἀπ αὐτοῦ, τὸ δ ὅτι συνάμφω. Ἄπ αὐτοῦ οὖν, καὶ οὐδὲν ταῦτόν, οἷον εἰ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ φωνῆ καὶ βᾶδισις καὶ ἄλλο τι, πάντα κατορθούμενα. Ἡ ἐνταῦθα, ὅτι τάξις καὶ ῥυθμός: ἐκεῖ δὲ τί; Ἀλλ εἴποι τις ἂν, ὡς ἐνταῦθα ὅλον εἰς τὸ καλῶς ἐξωθεν διαφόρων ὄντων τῶν περὶ ἃ ἡ τάξις, ἐκεῖ δὲ καὶ αὐτά. Ἀλλὰ διὰ τί καὶ αὐτά; Οὐ γὰρ ὅτι ἀπ ἐκείνου δεῖ πιστεύοντας ἀφεῖναι: δεῖ μὲν γὰρ συγχωρεῖν ἀπ ἐκείνου ὄντα εἶναι τίμια, ἀλλὰ ποθεῖ ὁ λόγος λαβεῖν, κατὰ τί τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν.

(6, 7, 19) Ἄρ οὖν τῇ ἐφέσει καὶ τῇ ψυχῇ ἐπιτρέψομεν τὴν κρίσιν καὶ τῷ ταύτης πάθει πιστεύσαντες τὸ ταύτη ἐφετὸν ἀγαθὸν φήσομεν, διότι δὲ ἐφίεται οὐ ζητήσομεν; Καὶ τί μὲν ἕκαστον, περὶ τούτου ἀποδείξεις κομιοῦμεν, τὸ δ ἀγαθὸν τῇ ἐφέσει δώσομεν; Ἀλλὰ πολλὰ ἄτοπα ἡμῖν φαίνεται. Πρῶτον μὲν, ὅτι καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν τι τῶν περὶ.

Ἐπειτα, ὅτι πολλὰ τὰ ἐφιέμενα καὶ ἄλλα ἄλλων: πῶς οὖν κρινοῦμεν τῷ ἐφιεμένῳ, εἰ βέλτιον; Ἀλλ ἴσως οὐδὲ τὸ βέλτιον γνωσόμεθα τὸ ἀγαθὸν ἀγνοοῦντες. Ἀλλὰ ἄρα τὸ ἀγαθὸν ὀριοῦμεθα κατὰ τὴν ἐκάστου ἀρετὴν; Ἀλλ οὕτως εἰς εἶδος καὶ λόγον ἀνάξομεν, ὁρθῶς μὲν πορευόμενοι. Ἀλλὰ ἐλθόντες ἐκεῖ τί ἐροῦμεν αὐτὰ ταῦτα ζητοῦντες πῶς ἀγαθὰ; Ἐν μὲν γὰρ τοῖς χείροσιν, ὡς ἔοικε, γινώσκουμεν ἂν τὴν φύσιν τὴν τοιαύτην καίτοι οὐκ ἔχουσιν εἰλικρινῶς, ἐπειδὴ οὐ πρώτως, τῇ πρὸς τὰ χείρω παραθέσει, ὅπου δὲ μηδὲν ἐστὶ κακόν, αὐτὰ δ ἐφ ἑαυτῶν ἐστὶ τὰ ἀμείνω,

ἀπορήσομεν. Ἄρ οὖν, ἐπειδὴ [ὁ] λόγος τὸ διότι ζητεῖ, ταῦτα δὲ ἀγαθὰ παρ αὐτῶν, διὰ τοῦτο ἀπορεῖ τοῦ διότι τὸ ὅτι ὄντος; Ἐπεὶ καὶν ἄλλο φῶμεν αἴτιον, τὸν θεόν, λόγου μὴ φθάνοντος ἐκεῖ ὁμοίως ἢ ἀπορία. Οὐ μὴν ἀποστατέον, εἴ πη κατ ἄλλην ὁδὸν πορευομένοις τι φανείη.

(6, 7, 20) Ἐπειδὴ τοίνυν ἀπιστοῦμεν ἐν τῷ παρόντι ταῖς ὀρέξεσι πρὸς τὰς τοῦ τί ἐστὶν ἢ ποῖόν ἐστι θέσεις, ἄρα χρὴ πρὸς τὰς κρίσεις ἰέναι καὶ τὰς τῶν πραγμάτων ἐναντιώσεις, οἷον τάξις ἀταξίαν, σύμμετρον ἀσύμμετρον, ὑγίαν νόσον, εἶδος ἀμορφίαν, οὐσίαν φθοράν, ὅλως συστασίαν ἀφάνισιν; Τούτων γὰρ τὰ πρῶτα καθ' ἑκάστην συζυγίαν τίς ἂν ἀμφισβητήσει μὴ οὐκ ἐν ἀγαθοῦ εἶδει εἶναι; Εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὰ ποιητικὰ αὐτῶν ἀνάγκη <ἐν ἀγαθοῦ μοίρα> τίθεσθαι. Καὶ ἀρετὴ δὴ καὶ νοῦς καὶ ζωὴ καὶ ψυχὴ, ἢ γε ἔμφρων, ἐν ἀγαθοῦ εἶδει: καὶ ὧν ἐφίεται τοίνυν ἔμφρων ζωὴ. Τί οὖν οὐ στησόμεθα, φήσει τις, εἰς νοῦν καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν θησόμεθα; Καὶ γὰρ ψυχὴ καὶ ζωὴ νοῦ ἴχνη, καὶ τούτου ἐφίεται ψυχὴ. Καὶ κρίνει τοίνυν καὶ ἐφίεται νοῦ, κρίνουσα μὲν δικαιοσύνην ἀντ' ἀδικίας ἄμεινον καὶ ἕκαστον εἶδος ἀρετῆς πρὸ κακίας εἶδους, καὶ τῶν αὐτῶν ἢ προτίμησις, ὧν καὶ ἡ αἴρεσις. Ἄλλ' εἰ μὲν νοῦ μόνον ἐφίεται, τάχα ἂν πλείονος ἐδέησε λόγου δεικνύντων, ὡς οὐ τὸ ἔσχατον ὁ νοῦς καὶ νοῦ μὲν οὐ πάντα, ἀγαθοῦ δὲ πάντα. Καὶ τῶν μὲν μὴ ἐχόντων νοῦν οὐ πάντα νοῦν κτήσασθαι ζητεῖ, τὰ δ' ἐχόντα νοῦν οὐχ ἴσταται ἤδη, ἀλλὰ πάλιν τὸ ἀγαθὸν ζητεῖ, καὶ νοῦν μὲν ἐκ λογισμοῦ, τὸ δ' ἀγαθὸν καὶ πρὸ τοῦ λόγου. Εἰ δὲ καὶ ζωῆς ἐφίεται καὶ τοῦ ἀεὶ εἶναι καὶ ἐνεργεῖν, οὐχ ἦ νοῦς ἂν εἴη τὸ ἐφετόν, ἀλλ' ἦ ἀγαθὸν καὶ ἀπὸ ἀγαθοῦ καὶ εἰς ἀγαθόν: ἐπεὶ καὶ ἡ ζωὴ οὕτως.

(6, 7, 21) Τί οὖν ἐν ὄν ἐν πᾶσι τούτοις ποιεῖ ἀγαθὸν ἕκαστον; Ὡδε τοίνυν τετολμήσθω: εἶναι μὲν τὸν νοῦν καὶ τὴν ζωὴν ἐκείνην ἀγαθοειδῆ, ἔφεσιν δὲ εἶναι καὶ τούτων, καθόσον ἀγαθοειδῆ: ἀγαθοειδῆ δὲ λέγω τῷ τὴν μὲν ἀγαθοῦ εἶναι ἐνέργειαν, μᾶλλον δὲ ἐκ ἀγαθοῦ ἐνέργειαν, τὸν δὲ ἤδη ὀρισθεῖσαν ἐνέργειαν. Εἶναι δ' αὐτὰ μεστὰ μὲν ἀγλαίας καὶ διώκεσθαι ὑπὸ ψυχῆς, ὡς ἐκεῖθεν καὶ πρὸς ἐκεῖνα αἰ: ὡς τοίνυν οἰκεία, ἀλλ' οὐχὶ ἀγαθὰ: ἀγαθοειδῆ δὲ ὄντα οὐδὲ ταύτη ἀπόβλητα εἶναι. Τὸ γὰρ οἰκεῖον, εἰ μὴ ἀγαθὸν εἴη, οἰκεῖον μὲν ἐστὶ, φεύγει δὲ τις αὐτό: ἐπεὶ καὶ ἄλλα πόρρω ὄντα καὶ κάτω κινήσειεν ἂν. Γίνεται δὲ πρὸς αὐτὰ ἔρως ὁ σύντονος οὐχ ὅταν ἦ ἄπερ ἐστίν, ἀλλ' ὅταν ἐκεῖθεν ἤδη ὄντα ἄπερ ἐστὶν ἄλλο προσλάβῃ. Οἷον γὰρ ἐπὶ τῶν σωμάτων φωτὸς ἐμμεμιγμένου ὅμως δεῖ φωτὸς ἄλλου, ἵνα καὶ φανείη τὸ ἐν αὐτοῖς χρῶμα τὸ φῶς, οὕτω τοι δεῖ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκεῖ καίπερ πολὺ φῶς ἐχόντων φωτὸς κρείττονος ἄλλου, ἵνα κάκεινα καὶ ὑπ' αὐτῶν καὶ ὑπ' ἄλλου ὀφθῇ.

(6, 7, 22) Όταν οὖν τὸ φῶς τοῦτό τις ἴδῃ, τότε δὴ καὶ κινεῖται ἐπ' αὐτὰ καὶ τοῦ φωτὸς τοῦ ἐπιθέοντος ἐπ' αὐτοῖς γλιχόμενος εὐφραίνεται, ὡσπερ κάπῃ τῶν ἐνταῦθα σωματίων οὐ τῶν ὑποκειμένων ἐστὶν ὁ ἔρωσ, ἀλλὰ τοῦ ἐμφανταζομένου κάλλους ἐπ' αὐτοῖς. Ἔστι γὰρ ἕκαστον ὃ ἐστὶν ἐφ' αὐτοῦ: ἐφετὸν δὲ γίνεται ἐπιχρώσαντος αὐτὸ τοῦ ἀγαθοῦ, ὡσπερ χάριτας δόντος αὐτοῖς καὶ εἰς τὰ ἐφιέμενα ἔρωτας. Καὶ τοίνυν ψυχὴ λαβοῦσα εἰς αὐτὴν <τὴν> ἐκεῖθεν <ἀπορροήν> κινεῖται καὶ ἀναβακχεύεται καὶ οἰστρῶν πίμπλαται καὶ ἔρωσ γίνεται. Πρὸ τοῦδε οὐδὲ πρὸς τὸν νοῦν κινεῖται, καίπερ καλὸν ὄντα: ἀργόν τε γὰρ τὸ κάλλος αὐτοῦ, πρὶν τοῦ ἀγαθοῦ φῶς λάβῃ, <ὑπτία τε ἀναπέπτωκεν> ἢ ψυχὴ παρ' αὐτῆς καὶ πρὸς πᾶν ἀργῶς ἔχει καὶ παρόντος νοῦ ἐστὶ πρὸς αὐτὸν νωθῆς. Ἐπειδὴν δὲ ἦκη εἰς αὐτὴν ὡσπερ θερμασία ἐκεῖθεν, ῥώννυται τε καὶ ἐγείρεται καὶ ὄντως πτεροῦται καὶ πρὸς τὸ παρακείμενον καὶ πλησίον καίπερ ἐπτοημένη ὅμως πρὸς ἄλλο οἷον τῇ μνήμῃ μείζον κουφίζεται. Καὶ ἕως τί ἐστὶν ἀνωτέρω τοῦ παρόντος, αἴρεται φύσει ἄνω αἰρομένη ὑπὸ τοῦ δόντος τὸν ἔρωτα. Καὶ νοῦ μὲν ὑπεραίρει, οὐ δύναται δὲ ὑπὲρ τὸ ἀγαθὸν δραμεῖν, ὅτι μηδὲν ἐστὶ τὸ ὑπερκείμενον. Ἐὰν δὲ μένη ἐν νῶ, καλὰ μὲν καὶ σεμνὰ θεᾶται, οὐπω μὴν ὁ ζητεῖ πάντῃ ἔχει. Οἷον γὰρ προσώπῳ πελάζει καλῶ μὲν, οὐπω δὲ ὄψιν κινεῖν δυναμένῳ, ὧ μὴ ἐμπρέπει χάρις ἐπιθέουσα τῷ κάλλει. Διὸ καὶ ἐνταῦθα φατέον μᾶλλον τὸ κάλλος τὸ ἐπὶ τῇ συμμετρίᾳ ἐπιλαμπόμενον ἢ τὴν συμμετρίαν εἶναι καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἐράσμιον. Δια τί γὰρ ἐπὶ μὲν ζῶντος προσώπου μᾶλλον τὸ φέγγος τοῦ καλοῦ, ἴχνος δ' ἐπὶ τεθνηκότος καὶ μήπω τοῦ προσώπου ταῖς σαρκὶ καὶ ταῖς συμμετρίαις μεμαρασμένου; Καὶ τῶν ἀγαλμάτων δὲ τὰ ζωτικώτερα καλλίω, κἂν συμμετρότερα τὰ ἕτερα ἦ; Καὶ αἰσχιῶν ζῶν καλλίων τοῦ ἐν ἀγάλματι καλοῦ;

ἢ ὅτι τοδὶ ἐφετὸν μᾶλλον: τοῦτο δ' ὅτι ψυχὴν ἔχει: τοῦτο δ' ὅτι ἀγαθοειδέστερον: τοῦτο δ' ὅτι ἀγαθοῦ ἀμνηγέπη φωτὶ κέχρωσται καὶ χρωσθεῖσα ἐγήγερται καὶ ἀνακεκούφισται καὶ ἀνακουφίζει ὃ ἔχει, καὶ ὡς οἷόν τε αὐτῷ ἀγαθοποιεῖ αὐτὸ καὶ ἐγείρει.

(6, 7, 23) Ἐκεῖ δὴ, ὃ ψυχὴ διώκει, καὶ ὃ νῶ φῶς παρέχει καὶ ἐμπεσὸν αὐτοῦ ἴχνος κινεῖ, οὗτοι δεῖ θαυμάζειν, εἰ τοιαύτην δύναμιν ἔχει ἕλκον πρὸς αὐτὸ καὶ ἀνακαλούμενον ἐκ πάσης πλάνης, ἵνα πρὸς αὐτὸν ἀναπαύσαιοτο. Εἰ γὰρ ἐκ τοῦ τὰ πάντα, οὐδὲν ἐστὶ κρεῖττον αὐτοῦ, ἐλάττω δὲ πάντα. Τὸ δὴ ἄριστον τῶν ὄντων πῶς οὐ τὸ ἀγαθὸν ἐστὶ; Καὶ μὴν εἰ δεῖ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν αὐταρκεστάτην τε εἶναι αὐτῇ καὶ ἀνευδεᾶ ἄλλου ὅτουσιν παντός, τίνα ἂν ἄλλην ἢ ταύτην οὔσαν εὔροι τις, ἢ πρὸ τῶν ἄλλων ἦν ὅπερ ἦν, ὅτε μηδὲ κακία πῶ ἦν; Εἰ δὲ τὰ κακὰ ὕστερον ἐν

τοῖς μηδὲ καθ' ἐν τούτου μετεληφόσι καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις καὶ οὐδὲν ἐπέκεινα τῶν κακῶν πρὸς τὸ χεῖρον, ἐναντίως ἂν ἔχοι τὰ κακὰ πρὸς αὐτὸ οὐδὲν ἔχοντα μέσον πρὸς ἐναντίωσιν. Τὸ ἄρα ἀγαθὸν τοῦτο ἂν εἴη: ἢ γὰρ οὐκ ἔστιν ὅλως ἀγαθόν, ἢ, εἰ ἀνάγκη εἶναι, τοῦτο ἂν καὶ οὐκ ἄλλο εἴη. Εἰ δέ τις λέγοι μὴ εἶναι, οὐδὲ κακὸν ἂν εἴη: ἀδιάφορα ἄρα πρὸς αἴρεσιν τῆ φύσει: τοῦτο δ' ἀδύνατον. Ἄ δ' ἄλλα λέγουσιν ἀγαθὰ, εἰς τοῦτο, αὐτὸ δὲ εἰς οὐδέν. Τί οὖν ποιεῖ τοιοῦτον ὄν; Ἡ ἐποίησε νοῦν, ἐποίησε ζωὴν, ψυχᾶς ἐκ τούτου καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα λόγου ἢ νοῦ ἢ ζωῆς μετέχει. Ὁ δὴ τούτων <πηγὴ καὶ ἀρχή>, τίς ἂν εἴποι, ὅπως ἀγαθὸν καὶ ὅσον; Ἀλλὰ τί νῦν ποιεῖ; Ἡ καὶ νῦν σώζει ἐκεῖνα καὶ νοεῖν ποιεῖ τὰ νοοῦντα καὶ ζῆν τὰ ζῶντα, ἐμπνέον νοῦν, ἐμπνέον ζωὴν, εἰ δέ τι μὴ δύναται ζῆν, εἶναι.

(6, 7, 24) Ἡμᾶς δὲ τί ποιεῖ; Ἡ πάλιν περὶ τοῦ φωτὸς λέγωμεν τί τὸ φῶς, ᾧ καταλάμπεται μὲν νοῦς, μεταλαμβάνει δὲ αὐτοῦ ψυχὴ. Ἡ τοῦτο νῦν εἰς ὕστερον ἀφέντες εἰκότως ἐκεῖνα πρότερον ἀπορήσωμεν. Ἄρα γε τὸ ἀγαθόν, ὅτι ἔστιν ἄλλῳ ἐφετόν, ἔστι καὶ λέγεται ἀγαθόν, καὶ τινι μὲν ὄν ἐφετόν τινι ἀγαθόν, πᾶσι δὲ ὄν τοῦτο λέγομεν εἶναι τὸ ἀγαθόν; Ἡ μαρτύριον μὲν ἂν τις τοῦτο ποιήσαιτο τοῦ εἶναι ἀγαθόν, δεῖ δέ γε φύσιν αὐτὸ τὸ ἐφετόν ἔχειν τοιαύτην, ὡς δικαίως ἂν τυχεῖν τῆς τοιαύτης προσηγορίας. Καὶ πότερα τῷ τι δέχεσθαι τὰ ἐπιέμενα ἐφίεται ἢ τῷ χαίρειν αὐτῷ; Καὶ εἰ μὲν τι δέχεται, τί τοῦτο; Εἰ δὲ τῷ χαίρειν, διὰ τί τούτῳ, ἀλλὰ μὴ ἄλλῳ τινί; Ἐν ᾧ δὴ καὶ πότερα τῷ οἰκείῳ τὸ ἀγαθόν ἢ ἄλλῳ τινί. Καὶ δὴ καὶ πότερα τὸ ἀγαθόν ὅλως ἄλλου ἔστιν, ἢ καὶ αὐτῷ τὸ ἀγαθόν ἀγαθόν ἔστιν: ἢ ὁ ἂν ἢ ἀγαθόν, αὐτῷ μὲν οὐκ ἔστιν, ἄλλου δὲ ἐξ ἀνάγκης; Καὶ τίνι φύσει ἀγαθόν ἔστιν; Ἐστι δέ τις φύσις, ἢ μηδὲν ἀγαθόν ἔστι; Κακῆϊνο δὲ οὐκ ἀφετέον, ὃ τάχ' ἂν τις δυσχεραντικὸς ἀνὴρ εἴποι, ὡς ὑμεῖς, ᾧ οὗτοι, τί δὴ ἀποσεμνύνετε τοῖς ὀνόμασιν ἄνω καὶ κάτω ζωὴν ἀγαθόν λέγοντες καὶ νοῦν ἀγαθόν λέγοντες καὶ τι ἐπέκεινα τούτων; Τί γὰρ ἂν καὶ ὁ νοῦς ἀγαθόν εἴη; Ἡ τί ὁ νοῦν τὰ εἶδη αὐτὰ ἀγαθόν ἔχοι αὐτὸ ἕκαστον θεωρῶν; Ἡπατημένος μὲν γὰρ ἂν καὶ ἠδόμενος ἐπὶ τούτοις τάχα ἂν ἀγαθόν λέγοι καὶ τὴν ζωὴν ἠδεῖαν οὔσαν: σταῖς δ' ἐν τῷ ἀνήδονος εἶναι διὰ τί ἂν φήσειεν ἀγαθὰ; Ἡ τὸ αὐτὸν εἶναι; Τί γὰρ ἂν ἐκ τοῦ εἶναι καρπώσαιτο; Ἡ τί ἂν διαφέροι ἐν τῷ εἶναι ἢ ὅλως μὴ εἶναι, εἰ μὴ τις τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν αἰτίαν τούτων θεῖτο; Ὡστε διὰ ταύτην τὴν ἀπάτην φυσικὴν οὔσαν καὶ τὸν φόβον τῆς φθορᾶς τὴν τῶν ἀγαθῶν νομισθῆναι θέσιν.

(6, 7, 25) Ὁ μὲν οὖν Πλάτων ἠδονὴν τῷ τέλει μιγνύς καὶ τὸ ἀγαθόν οὐχ ἀπλοῦν οὐδὲ ἐν νῷ μόνῳ τιθέμενος, ὡς ἐν τῷ

Φιλήβω γέγραπται, τάχα ἂν αἰσθόμενος ταύτης τῆς ἀπο-
 ρίας οὔτε παντάπασιν ἐπὶ τὸ ἡδὺ τίθεσθαι τὸ ἀγαθὸν ἐτρα-
 πετο, ὀρθῶς ποιῶν, οὔτε τὸν νοῦν ἀνήδονον ὄντα ᾤηθη
 δεῖν θέσθαι ἀγαθὸν τὸ κινεῖν ἐν αὐτῷ οὐχ ὀρῶν. Τάχα δὲ
 οὐ ταύτη, ἀλλ ὅτι ἠξίου τὸ ἀγαθὸν ἔχον φύσιν ἐν αὐτῷ
 τοιαύτην δεῖν ἐξ ἀνάγκης χαρτὸν εἶναι, τό τε ἐφετὸν τῷ
 τυγχάνοντι καὶ τυχόντι πάντως ἔχειν τὸ χαίρειν, ὥστε, ᾧ
 μὴ τὸ χαίρειν, ἀγαθὸν μηδὲ εἶναι, καὶ ὥστε, εἰ τὸ χαίρειν
 τῷ ἐφιεμένῳ, τῷ πρώτῳ μὴ εἶναι: ὥστε μηδὲ τὸ ἀγαθόν.
 Καὶ οὐκ ἄτοπον τοῦτο: αὐτὸς γὰρ οὐ τὸ πρῶτον ἀγαθὸν ἐζήτει,
 τὸ δὲ ἡμῶν, καὶ ὅλως ἐτέρου ὄντος ἔστιν αὐτῷ ἕτερον ὄν
 αὐτοῦ, ἔλλειπουσ ὄντος αὐτοῦ καὶ ἴσως συνθέτου: ὅθεν καὶ
 τὸ <ἔρημον καὶ μόνον> μηδὲν ἔχειν ἀγαθόν, ἀλλ εἶναι ἐτέ-
 ρως καὶ μειζόνως. Ἐφετὸν μὲν οὖν δεῖ τὸ ἀγαθὸν εἶναι, οὐ
 μέντοι τῷ ἐφετὸν εἶναι ἀγαθὸν γίγνεσθαι, ἀλλὰ τῷ ἀγαθὸν
 εἶναι ἐφετὸν γίγνεσθαι. Ἄρ οὖν τῷ μὲν ἐσχάτῳ ἐν τοῖς οὔσι
 τὸ πρὸ αὐτοῦ, καὶ αἰεὶ ἡ ἀνάβασις τὸ ὑπὲρ ἕκαστον διδουσα
 ἀγαθὸν εἶναι τῷ ὑπ αὐτό, εἰ ἡ ἀνάβασις οὐκ ἐξίσταται
 τοῦ ἀνάλογον, ἀλλὰ ἐπὶ μείζον αἰεὶ προχωροῖ; Τότε δὲ
 στήσεται ἐπ ἐσχάτῳ, μεθ ὃ οὐδέν ἐστιν εἰς τὸ ἄνω λαβεῖν,
 καὶ τοῦτο τὸ πρῶτον καὶ τὸ ὄντως καὶ τὸ μάλιστα κυρίως
 ἔσται, καὶ αἴτιον δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις. Τῇ μὲν γὰρ ὕλη τὸ
 εἶδος - εἰ γὰρ αἰσθησιν λάβοι, ἀσπάσαιτ ἄν - τῷ δὲ σώματι
 ψυχῇ - καὶ γὰρ οὐδ ἂν εἴη οὐδ ἂν σφύζοιτο - ψυχῇ δὲ ἀρετῇ.
 Ἦδη δὲ καὶ ἀνωτέρω νοῦς καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦν δὴ φαμεν
 πρώτην φύσιν. Καὶ δὴ καὶ τούτων ἕκαστον ποιεῖν τι εἰς τὰ
 ὧν ἀγαθὰ ἐστί, τὰ μὲν τάξιν καὶ κόσμον, τὰ δ ἡδὴ ζωὴν,
 τὰ δὲ φρονεῖν καὶ ζῆν εἶ, τῷ δὲ νῷ τὸ ἀγαθόν, ὃ φαμεν
 καὶ εἰς τοῦτο ἦκειν, καὶ ὅτι ἐνέργεια ἐξ αὐτοῦ, καὶ ὅτι
 καὶ νῦν δίδωσι φῶς λεγόμενον: ὃ δὴ τί ποτ ἐστίν, ὕστερον.
 (6, 7, 26) Καὶ δὴ τὸ πεφυκὸς αἰσθάνεσθαι, παρ αὐτὸν εἰ ἦκοι
 αὐτῷ τὸ ἀγαθόν, γινώσκειν καὶ λέγειν ἔχειν. Τί οὖν, εἰ
 ἠπάτηται; Δεῖ ἄρα τινα εἶναι ὁμοίωσιν, καθ ἦν ἠπά-
 τηται. Εἰ δὲ τοῦτο, ἐκεῖνο ἀγαθὸν ἂν αὐτῷ εἴη [ἄφ οὔ
 ἠπάτηται]: ἐπεὶ καί, ὅταν ἐκεῖνο ἦκη, ἀφίσταται ἀφ οὔ
 ἠπάτηται. Καὶ ἡ ἔφεσις δ αὐτοῦ ἕκαστου καὶ ἡ ὠδὸς
 μαρτυρεῖ, ὅτι ἐστί τι ἀγαθὸν ἕκαστου. Τοῖς μὲν γὰρ ἀψύ-
 χοις παρ ἄλλου τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῖς ἡ δόσις, τῷ δὲ ψυχῇ
 ἔχοντι ἡ ἔφεσις τὴν δίωξιν ἐργάζεται, ὥσπερ καὶ τοῖς
 νεκροῖς γεγενημένοις σώμασι παρὰ τῶν ζώντων ἡ ἐπι-
 μέλεια καὶ ἡ κήδευσις, τοῖς δὲ ζῶσι παρ αὐτῶν ἡ πρό-
 νοια. Ὅτι δ ἔτυχε, πιστοῦται, ὅταν βέλτιόν τι γίνηται
 καὶ ἀμετανόητον ἢ καὶ πεπληρωσθαι αὐτῷ γίγνηται καὶ
 ἐπ ἐκεῖνου μένη καὶ μὴ ἄλλο ζητῇ. Διὸ καὶ ἡ ἡδονὴ οὐκ
 αὔταρκες: οὐ γὰρ ἀγαπᾷ ταυτόν: οὐ γάρ, ὅτι ἡδονὴν πάλιν,
 ταυτόν: ἄλλο γὰρ αἰεὶ τὸ ἐφ ᾧ ἡδεται. Δεῖ δὴ τὸ ἀγαθόν,

ὃ αἰρεῖται τις, εἶναι οὐ τὸ πάθος τὸ ἐπὶ τῷ τυχόντι: ὅθεν καὶ κενὸς μένει ὁ τοῦτο ἀγαθὸν νομίζων, τὸ πάθος μόνον ἔχων, ὃ ἔσχεν ἂν τις ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ. Διὸ οὐκ ἂν ἀνάσχοιτό τις τοῦ πάθους, ἐφ' ᾧ οὐκ ἔχων, ὅσον ἐπὶ τῷ παιδί, ὅτι πάρεστιν, ἠδεσθαι οὐ παρόντος: οὐδέ γε οἶμαι οἷς ἐν τῷ πληροῦσθαι σωματικῶς τὸ ἀγαθὸν ἠδεσθαι ὡς ἐσθίοντα μὴ ἐσθίοντα, ὡς ἀφροδισίοις χρώμενον μὴ συνόντα ἢ ἐβούλετο, ἢ ὅλως μὴ δρῶντα.

(6, 7, 27) Ἀλλὰ τίνος γενομένου ἑκάστῳ τὸ αὐτῷ προσῆκον ἔχει; Ἡ εἶδους τινὸς φήσομεν: καὶ γὰρ τῇ ὕλῃ εἶδος, καὶ ψυχῇ ἢ ἀρετῇ εἶδος. Ἀλλὰ τὸ εἶδος τοῦτο ἄρα γε τῷ οἰκείον εἶναι ἀγαθὸν ἐστὶν ἐκείνῳ, καὶ ἡ ἔφεσις πρὸς τὸ οἰκείον; Ἡ οὐ: καὶ γὰρ τὸ ὅμοιον οἰκείον, κἂν ἐθέλῃ αὐτὸ καὶ χαίρῃ τῷ ὁμοίῳ, οὐπω τὸ ἀγαθὸν ἔχει. Ἀλλ' οὐκ οἰκείον φήσομεν ἀγαθὸν εἰπόντες εἶναι; Ἡ φατέον τοῦ οἰκείου τῷ κρεῖττονι κρίνειν δεῖ καὶ τῷ βελτίονι αὐτοῦ, πρὸς δὲ δυνάμει ἐστίν. Ὁν γὰρ δυνάμει πρὸς ὃ ἐστὶν, ἐνδεές ἐστὶν αὐτοῦ, οὗ δὲ ἐνδεές ἐστὶ κρεῖττονος ὄντος, ἀγαθὸν ἐστὶν αὐτῷ ἐκείνο. Ἡ δὲ ὕλη πάντων ἐνδεέστατον καὶ τὸ ἔσχατον εἶδος προσεχές αὐτῇ: μετ' αὐτὴν γὰρ πρὸς τὸ ἄνω. Εἰ δὲ δὴ καὶ αὐτὸ αὐτῷ ἀγαθὸν ἐστὶ, πολὺ μᾶλλον ἂν εἴη ἀγαθὸν αὐτῷ ἢ τελειότης αὐτοῦ καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ κρεῖττον αὐτοῦ, καὶ τῇ ἑαυτοῦ φύσει ὃν τοιοῦτον καὶ αὐτῷ, ὅτι καὶ αὐτὸ ἀγαθὸν ποιεῖ. Ἀλλὰ διὰ τί αὐτῷ ἀγαθὸν ἔσται; Ἄρ' ὅτι οἰκειότατον αὐτῷ; Ἡ οὐ: ἀλλ' ὅτι ἐστὶ τις ἀγαθοῦ μοῖρα. Διὸ καὶ μᾶλλον οἰκείωσις πρὸς αὐτοὺς τοῖς ἐιλικρινέσι καὶ τοῖς μᾶλλον ἀγαθοῖς. Ἀτοπον δὴ τὸ ζητεῖν, διὰ τί ἀγαθὸν ὃν αὐτῷ ἀγαθὸν ἐστὶν, ὡσπερ δέον πρὸς αὐτὸ ἐξίστασθαι τῆς αὐτοῦ φύσεως καὶ μὴ ἀγαπᾶν ἑαυτὸ ὡς ἀγαθόν. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ τοῦτο σκεπτέον, εἰ, ὅπου μηδαμῶς ἐνὶ ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο, ἐστὶν ἢ οἰκείωσις πρὸς αὐτό, [καὶ εἰ αὐτὸ] ἀγαθὸν ἐστὶν ἑαυτῷ. Νῦν δέ, εἰ ταῦτα ὀρθῶς λέγεται, καὶ ἡ ἐπανάβασις ἔχει τὸ ἀγαθὸν ἐν φύσει τινὶ κείμενον, καὶ οὐχ ἡ ἔφεσις ποιεῖ τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἡ ἔφεσις, ὅτι ἀγαθόν, καὶ γίνεται τι τοῖς κτωμένοις καὶ τὸ ἐπὶ τῇ κτήσει ἡδύ. Ἀλλὰ τὸ μὲν εἰ μὴ ἔποιτο ἡδονή, αἰρετέον τὸ ἀγαθόν, καὶ αὐτὸ ζητητέον.

(6, 7, 28) Τὸ δ' ἐκ τοῦ λόγου συμβαῖνον νῦν ὁπτεόν. Εἰ γὰρ πανταχοῦ τὸ παραγινόμενον ὡς ἀγαθὸν εἶδος, καὶ τῇ ὕλῃ δὲ εἶδος ἐν τὸ ἀγαθόν, πότερον ἠθέλησεν ἂν ἡ ὕλη, εἴπερ ἦν αὐτῇ τὸ θέλειν, εἶδος μόνον γενέσθαι; Ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἀπολέσθαι θελήσει: τὸ δ' ἀγαθὸν αὐτῷ πᾶν ζητεῖ. Ἀλλ' ἴσως οὐχ ὕλη εἶναι ζητήσεται, ἀλλὰ εἶναι, τοῦτο δ' ἔχουσα ἀφεῖναι αὐτῆς θελήσει τὴν κάκην. Ἀλλὰ τὸ κακὸν πῶς ἔφεσιν ἔξει τοῦ ἀγαθοῦ; Ἡ οὐδὲ τὴν ὕλην ἐν ἔφεσει ἐτιθέμεθα, ἀλλ' ὑπόθεσιν ἐποιεῖτο ὁ λόγος αἰσθησιν δούς,

εἴπερ οἶόν τε ἦν δοῦναι ὕλην τηροῦσιν: ἀλλὰ τοῦ εἶδους ἐπελθόντος, ὡσπερ ὀνειράτος ἀγαθοῦ, ἐν καλλίονι τάξει γεγονέναι. Εἰ μὲν οὖν τὸ κακὸν ἢ ὕλη, εἴρηται: εἰ δ' ἄλλο τι, οἶον κακία, εἰ αἰσθησιν λάβοι τὸ εἶναι αὐτῆς, ἄρ οὖν ἔτι τὸ οἰκείον πρὸς τὸ κρεῖττον τὸ ἀγαθὸν ἔσται; Ἡ οὐχ ἢ κακία ἦν ἢ αἰρομένη, ἀλλὰ τὸ κακούμενον. Εἰ δὲ ταῦτόν τὸ εἶναι καὶ τὸ κακόν, πῶς τοῦτο τὸ ἀγαθὸν αἰρήσεται; Ἀλλ' ἄρα γε, εἰ αἰσθησιν αὐτοῦ λάβοι τὸ κακόν, ἀγαπήσει αὐτό; Καὶ πῶς ἀγαπητὸν τὸ μὴ ἀγαπητὸν ἔσται; οὐ γὰρ δὴ τῷ οἰκείῳ ἐθέμεθα τὸ ἀγαθόν. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη. Ἀλλ' εἰ εἶδος τὸ ἀγαθὸν πανταχοῦ καὶ μᾶλλον ἐπαναβαίνουσι μᾶλλον εἶδος - μᾶλλον γὰρ ψυχῇ εἶδος ἢ σώματος εἶδος, καὶ ψυχῆς τὸ μὲν μᾶλλον, τὸ δ' ἐπιμᾶλλον, καὶ νοῦς ψυχῆς - τὸ ἀγαθὸν ἂν προσχωροῖ τῷ τῆς ψυχῆς ἐναντίῳ καὶ οἶον καθαιρομένῳ καὶ ἀποτιθεμένῳ κατὰ δύναμιν μὲν ἐκάστῳ, τὸ δὲ μάλιστα πᾶν ὅ τι ὕλης ἀποτιθεμένῳ. Καὶ δὴ καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ φύσις πᾶσαν ὕλην φυγοῦσα, μᾶλλον δὲ οὐδαμῇ οὐδαμῶς πλησίον γενομένη, ἀναπεφευγῖα ἂν εἴη εἰς τὴν ἀνείδεον φύσιν, ἀφ' ἧς τὸ πρῶτον εἶδος. Ἀλλὰ περὶ τούτου ὕστερον.

(6, 7, 29) Ἀλλ' εἰ μὴ ἔποιτο ἡδονὴ τῷ ἀγαθῷ, γίνοιτο δὲ πρὸ τῆς ἡδονῆς τι, δι' ὃ καὶ ἡ ἡδονή, διὰ τί οὐκ ἀσπαστόν;

Ἡ εἰπόντες ἀσπαστόν ἡδονὴν ἤδη εἶπομεν. Ἀλλ' εἰ ὑπάρξει μὲν, ὑπάρξαντος δὲ δυνατὸν μὴ ἀσπαστόν εἶναι; Ἀλλ' εἰ τοῦτο, παρόντος τοῦ ἀγαθοῦ αἰσθησιν ἔχον τὸ ἔχον οὐ γνώσεται, ὅτι. Ἡ τί κωλύει καὶ γιγνώσκειν καὶ μὴ κινεῖσθαι ἄλλως μετὰ τὸ αὐτὸ ἔχειν; Ὁ μᾶλλον ἂν τῷ σωφρονεστέρῳ ὑπάρχοι καὶ μᾶλλον τῷ μὴ ἐνδεεῖ. Διὸ οὐδὲ τῷ πρώτῳ, οὐ μόνον ὅτι ἀπλοῦν, ἀλλ' ὅτι ἡ κτήσις δεηθέντος ἡδεῖα. Ἀλλὰ καὶ τουτὶ καταφανὲς ἔσται τὰ ἄλλα ὅσα λοιπὰ προανακαθηραμένοις καὶ ἐκεῖνον τὸν ἀντίτυπον λόγον ἀπωσαμένοις. Ἔστι δὲ οὗτος, ὃς ἀπορεῖ, τί ἂν καρπώσαιο ὁ νοῦν ἔχων εἰς ἀγαθοῦ μοῖραν οὐδὲν πληττόμενος, ὅταν ταῦτα ἀκούῃ, τῷ μὴ σύνεσιν αὐτῶν ἴσχειν, ἢ ὄνομα ἀκούων ἢ ἄλλο τι ἕκαστον αὐτῶν ὑπολαμβάνων ἢ αἰσθητόν τι ζητῶν καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν χρήμασιν ἢ τισι τοιούτοις τιθέμενος. Πρὸς δὲ λεκτέον, ὡς, ὅταν ταῦτα ἀτιμάξῃ, ὁμολογῇ τίθεσθαι τι παρ' αὐτῷ ἀγαθόν, ἀπορῶν δ' ὅπῃ, τῇ ἐννοίᾳ τῇ παρ' αὐτῷ ταῦτα ἐφαρμόττει. Οὐ γὰρ ἔστι λέγειν μὴ τοῦτο πάντῃ ἀπειρον καὶ ἀνευνόητον ὄντα τούτου. Τάχα δὲ καὶ τὸ ὑπὲρ νοῦν ἀπομαντεύεται. Ἐπειτα δέ, εἰ τῷ ἀγαθῷ ἢ τῷ ἐγγὺς τούτου προσβάλλων ἀγνοεῖ, ἐκ τῶν ἀντικειμένων εἰς ἐννοιαν ἵτω.

Ἡ οὐδὲ κακὸν τὴν ἀνοιαν θήσεται: καίτοι πᾶς αἰρεῖται νοεῖν καὶ νοῦν σεμνύνεται. Μαρτυροῦσι δὲ καὶ αἱ αἰσθησεις εἰδήσεις εἶναι θέλουσαι. Εἰ δὴ νοῦς τίμιον καὶ καλὸν

καὶ νοῦς ὁ πρῶτος μάλιστα, τί ἂν φαντασθεῖη τις, εἴ τις δύναιτο, τὸν τούτου γεννητὴν καὶ πατέρα; Τὸ δὲ εἶναι καὶ τὸ ζῆν ἀτιμάζων ἀντιμαρτυρεῖ ἑαυτῶ καὶ τοῖς ἑαυτοῦ πάθεσι πᾶσιν. Εἰ δὲ τις δυσχεραίνει τὸ ζῆν, ὧ θάνατος μέμικται, τὸ τοιοῦτο δυσχεραίνει, οὐ τὸ ἀληθῶς ζῆν.

(6, 7, 30) Ἀλλὰ εἰ δεῖ τῷ ἀγαθῷ τὴν ἡδονὴν μεμίχθαι καὶ μὴ τέλεόν ἐσθαι τὸ ζῆν, εἴ τις τὰ θεία θεῶτο καὶ μάλιστα τὴν τούτων ἀρχὴν, νῦν ἰδεῖν ἐφαπτομένους τοῦ ἀγαθοῦ πάντως προσήκει. Τὸ μὲν οὖν οἴεσθαι τὸ ἀγαθὸν ἕκ τε τοῦ νοῦ ὡς ὑποκειμένου ἕκ τε τοῦ πάθους τῆς ψυχῆς ὃ γίνεται ἕκ τοῦ φρονεῖν, οὐ τὸ τέλος οὐδ' αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὸ συναμφοτέρων ἐσθαι τιθέντος, ἀλλὰ νοῦς ἂν εἴη τὸ ἀγαθόν, ἡμεῖς δὲ χαίροντες τῷ τὸ ἀγαθὸν ἔχειν. Καὶ εἴη ἂν αὕτη τις δόξα περὶ ἀγαθοῦ. Ἐτέρα δὲ εἴη ἂν παρὰ ταύτην, ἢ μίξασα τῷ νῷ τὴν ἡδονὴν ὡς ἓν τι ἐξ ἀμφοῖν ὑποκείμενον τοῦτο τίθεται εἶναι, ἵν' ἡμεῖς τὸν τοιοῦτον νοῦν κτησάμενοι ἢ καὶ ἰδόντες τὸ ἀγαθὸν ἔχωμεν: τὸ γὰρ <ἐρημον καὶ μόνον> οὔτε γενέσθαι οὔτε αἰρετὸν εἶναι δυνατὸν ὡς ἀγαθόν. Πῶς ἂν οὖν μιχθείη νοῦς ἡδονῇ εἰς μίαν συντέλειαν φύσεως; Ὅτι μὲν οὖν τὴν σώματος ἡδονὴν οὐκ ἂν τις οἰηθείη νῷ δυνατὴν εἶναι μίγνυσθαι, παντὶ δήπου δῆλον: ἀλλ' οὐδ' ὅσαι χαραὶ ψυχῆς ἂν ἄλλοι γένοιτο. Ἀλλ' ἐπειδὴ πάση ἐνεργείᾳ καὶ διαθέσει δὲ καὶ ζῳῇ ἐπεσθαι δεῖ καὶ συνεῖναι οἷόν τι ἐπιθέον, καθὸ τῆ μὲν ἐσθαι κατὰ φύσιν ἰούση τὸ ἐμποδίζον καὶ τι τοῦ ἐναντίου παραμειγμένον, ὃ οὐκ ἔῤ τὴν ζῳὴν ἑαυτῆς εἶναι, τῆ δὲ <καθαρὸν καὶ εἰλικρινές> τὸ ἐνέργημα καὶ ἢ ζῳὴ ἐν διαθέσει φαιδρᾷ, τὴν τοιαύτην τοῦ νοῦ κατάστασιν ἀσμενιστὴν καὶ αἰρετωτάτην εἶναι τιθέμενοι ἡδονῇ μεμίχθαι λέγουσιν ἀπορία οἰκείας προσηγορίας, οἷα ποιούσι καὶ τὰ ἄλλα ὀνόματα παρ' ἡμῖν ἀγαπώμενα μεταφέροντες, τὸ <μεθυσθεῖς> ἐπὶ <τοῦ νέκταρος> καὶ ἐπὶ <δαίτα> καὶ ἐστίασιν καὶ τὸ <μείδησε δὲ πατήρ> οἱ ποιηταὶ καὶ ἄλλα τοιαῦτα μυρία. Ἔσθαι γὰρ καὶ τὸ ἀσμενον ὄντως ἐκεῖ καὶ τὸ ἀγαπητότατον καὶ τὸ ποθεινότατον, οὐ γινόμενον οὐδ' ἐν κινήσει, αἴτιον δὲ τὸ ἐπιχρῶσαν αὐτὰ καὶ ἐπιλάμπαν καὶ φαιδρῦναν. Διὸ καὶ ἀλήθειαν τῷ μίγματι προστίθησι καὶ τὸ μετρήσον πρὸ αὐτοῦ ποιεῖ καὶ ἢ συμμετρία καὶ τὸ κάλλος ἐπὶ τῷ μίγματι ἐκεῖθεν φησιν εἰς τὸ καλὸν ἐλήλυθεν. Ὡστε κατὰ τοῦτο ἂν ἡμεῖς καὶ ἐν τούτῳ μοίρας: τὸ δὲ ὄντως ὄρεκτὸν ἡμῖν ἄλλως μὲν ἡμεῖς αὐτοῖς εἰς τὸ βέλτιστον ἑαυτῶν ἀναγόντες ἑαυτούς, τοῦτο δὲ τὸ σύμμετρον καὶ καλὸν καὶ εἶδος ἀσύνθετον καὶ ζῳὴν ἐναργῆ καὶ νοερὰν καὶ καλήν.

(6, 7, 31) Ἀλλ' ἐπεὶ ἐκαλλύνθη τὰ πάντα ἐκείνῳ τῷ πρὸ τούτων καὶ φῶς ἔσχε, νοῦς μὲν τὸ τῆς ἐνεργείας τῆς

νοεράς φέγγος, ὧ τὴν φύσιν ἐξέλαμψε, ψυχὴ δὲ δύναμιν ἔσχεν εἰς τὸ ζῆν ζωῆς πλείονος εἰς αὐτὴν ἐλθούσης.

Ἦρθη μὲν οὖν ἐκεῖ καὶ ἔμεινεν ἀγαπήσας τὸ περὶ ἐκείνον εἶναι: ἐπιστραφέισα δὲ καὶ ψυχὴ ἢ δυνηθεῖσα, ὡς ἔγνω καὶ εἶδεν, ἦσθη τε τῇ θέα καὶ ὅσον οἶα τε ἦν ἰδεῖν ἐξεπλάγη. Εἶδε δὲ οἶον πληγεῖσα καὶ ἐν αὐτῇ ἔχουσα τι αὐτοῦ συνήσθητο καὶ διατεθεῖσα ἐγένετο ἐν πόθῳ, ὡς περ οἱ ἐν τῷ εἰδῶλῳ τοῦ ἔρασμοῦ κινούμενοι εἰς τὸ αὐτὸ ἰδεῖν ἐθέλουν τὸ ἐρώμενον. Ὡς περ δὲ ἐνταῦθα σχηματίζονται εἰς ὁμοιότητα τῷ ἔραστῳ οἱ ἂν ἐρώσι, καὶ τὰ σώματα εὐπρεπέστερα καὶ τὰς ψυχὰς ἄγοντες εἰς ὁμοιότητα, ὡς μὴ λείπεσθαι κατὰ δύναμιν θέλουν τῇ τοῦ ἐρωμένου συμφροσύνη τε καὶ ἀρετῇ τῇ ἄλλῃ - ἢ ἀπόβλητοι ἂν εἶεν τοῖς ἐρωμένοις τοῖς τοιούτοις - καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ συνεῖναι δυνάμενοι, τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ψυχὴ ἐρᾷ μὲν ἐκείνου ὑπ αὐτοῦ ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ ἐρᾶν κινήθεῖσα. Καὶ ἡ πρόχειρον ἔχουσα τὸν ἔρωτα ὑπόμνησιν οὐ περιμένει ἐκ τῶν καλῶν τῶν τῆδε, ἔχουσα δὲ τὸν ἔρωτα, καὶ ἂν ἀγνοῇ ὅτι ἔχει, ζητεῖ ἀεὶ καὶ πρὸς ἐκεῖνο φέρεσθαι θέλουσα ὑπεροψίαν τῶν τῆδε ἔχει, καὶ ἰδοῦσα τὰ ἐν τῷδε τῷ παντὶ καλὰ ὑποψίαν ἔχει πρὸς αὐτὰ, ὅτι ἐν σαρκὶ καὶ σώμασιν ὄρα αὐτὰ ὄντα καὶ μαινώμενα τῇ παρούσῃ οἰκῆσει καὶ τοῖς μεγέθεσι διειλημμένα καὶ οὐκ αὐτὰ τὰ καλὰ ὄντα: μὴ γὰρ ἂν τολμῆσαι ἐκεῖνα οἷά ἐστιν εἰς βόρβορον σωμάτων ἐμβῆναι καὶ ῥυπαρῶναι ἑαυτὰ καὶ ἀφανίσει. Ὅταν δὲ καὶ παραρρέοντα ἴδῃ, ἤδη παντελῶς γινώσκει, ὅτι ἄλλοθεν ἔχει, ὃ ἦν αὐτοῖς ἐπιθέον. Εἴτ' ἐκεῖ φέρεται δεινὴ ἀνευρεῖν οὐπερ ἐρᾷ οὔσα, καὶ οὐκ ἂν πρὶν ἐλείν ἀποστᾶσα, εἰ μὴ πού τις αὐτῆς καὶ τὸν ἔρωτα ἐξέλοι. Ἐνθα δὲ εἶδε μὲν καλὰ πάντα καὶ ἀληθῆ ὄντα, καὶ ἐπερρώσθη πλέον τῆς τοῦ ὄντος ζωῆς πληρωθεῖσα, καὶ ὄντως ὄν καὶ αὐτὴ γενομένη καὶ σύνεσιν ὄντως λαβοῦσα ἐγγὺς οὔσα αἰσθάνεται οὐ πάσαι ζητεῖ.

(6, 7, 32) Πού οὖν ὁ ποιήσας τὸ τοσοῦτον κάλλος καὶ τὴν τοσαύτην ζωὴν καὶ γεννήσας οὐσίαν; Ὅρας τὸ ἐπ αὐτοῖς ἅπανσι ποικίλοις οὐσιν εἶδεσι κάλλος. Καλὸν μὲν ὠδὶ μένειν: ἀλλ' ἐν καλῷ ὄντα δεῖ βλέπειν, ὅθεν ταῦτα καὶ ὅθεν καλὰ. Δεῖ δ' αὐτὸ εἶναι τούτων μηδὲ ἓν: τί γὰρ αὐτῶν ἔσται μέρος τε ἔσται. Οὐ τοίνυν οὐδὲ τοιαύτη μορφή οὐδέ τις δύναμις οὐδ' αὖ πᾶσαι αἰ γεγενημένοι καὶ οὔσαι ἐνταῦθα, ἀλλὰ δεῖ ὑπὲρ πάσας εἶναι δυνάμεις καὶ ὑπὲρ πάσας μορφάς. Ἀρχὴ δὲ τὸ ἀνείδεον, οὐ τὸ μορφῆς δεόμενον, ἀλλ' ἀφ' οὗ πᾶσα μορφή νοερά. Τὸ γὰρ γενόμενον, εἴπερ ἐγένετο, ἔδει γενέσθαι τι καὶ μορφήν ἰδίαν ἔσχεν: ὃ δὲ μηδεὶς ἐποίησε, τίς ἂν ποιήσειεν; Οὐδὲν οὖν τοῦτο τῶν ὄντων καὶ πάντα: οὐδὲν μὲν, ὅτι ὕστερα τὰ ὄντα, πάντα δὲ, ὅτι ἐξ αὐτοῦ. Πάντα δὲ ποιεῖν δυνάμενον

τί ἂν μέγεθος ἔχοι; Ἡ ἄπειρος ἂν εἴη, ἀλλ εἰ ἄπειρος, μέγεθος ἂν ἔχοι οὐδέν. Καὶ γὰρ μέγεθος ἐν τοῖς ὑστάτοις: καὶ δεῖ, εἰ καὶ τοῦτο ποιήσῃ, αὐτὸν μὴ ἔχειν. Τό τε τῆς οὐσίας μέγα οὐ ποσόν: ἔχοι δ' ἂν καὶ ἄλλο τι μετ' αὐτὸν τὸ μέγεθος. Τὸ δὲ μέγα αὐτοῦ τὸ μηδὲν αὐτοῦ εἶναι δυνατώτερον παρισουῖσθαι τε μηδὲν δύνασθαι: τίνοι γὰρ τῶν αὐτοῦ εἰς ἴσον ἂν τι ἔλθοι μηδὲν ταῦτ' ἔχον; Τό τε εἰς ἀεὶ καὶ εἰς πάντα οὐ μέτρον αὐτῷ δίδωσιν οὐδ' αὖ ἀμετρίαν: πῶς γὰρ ἂν τὰ ἄλλα μετρήσειεν; Οὐ τοίνυν αὖ οὐδὲ σχῆμα. Καὶ μὴν, ὅτου ἂν ποθεινοῦ ὄντος μήτε σχῆμα μήτε μορφήν ἔχοις λαβεῖν, ποθεινότατον καὶ ἔρασμιώτατον ἂν εἴη, καὶ ὁ ἔρωσ ἂν ἀμετρος εἴη. Οὐ γὰρ ὤριστα ἐνταῦθα ὁ ἔρωσ, ὅτι μηδὲ τὸ ἐρώμενον, ἀλλ ἄπειρος ἂν εἴη ὁ τούτου ἔρωσ, ὥστε καὶ τὸ κάλλος αὐτοῦ ἄλλον τρόπον καὶ κάλλος ὑπὲρ κάλλος. Οὐδὲν γὰρ ὄν τί κάλλος; Ἐράσμιον δὲ ὄν τὸ γεννῶν ἂν εἴη τὸ κάλλος. Δύναμις οὖν παντὸς καλοῦ ἀνθός ἐστί, κάλλος καλλοποιόν. Καὶ γὰρ γεννᾷ αὐτὸ καὶ κάλλιον ποιεῖ τῇ παρ' αὐτοῦ παρουσίᾳ τοῦ κάλλους, ὥστε ἀρχὴ κάλλους καὶ πέρασ κάλλους. Οὕσα δὲ κάλλους ἀρχὴ ἐκεῖνο μὲν καλὸν ποιεῖ οὐ ἀρχή, καὶ καλὸν ποιεῖ οὐκ ἐν μορφῇ: ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ γενόμενον ἀμορφεῖν, ἄλλον δὲ τρόπον ἐν μορφῇ. ἢ γὰρ λεγομένη αὐτὸ τοῦτο μόνον μορφή ἐν ἄλλῳ, ἐφ' ἑαυτῆς δὲ οὕσα ἀμορφον. Τὸ οὖν μετέχον κάλλους μεμόρφωται, οὐ τὸ κάλλος.

(6, 7, 33) Διὸ καὶ ὅταν κάλλος λέγῃται, φευκτέον μάλλον ἀπὸ μορφῆς τοιαύτης, ἀλλ οὐ πρὸ ὁμμάτων ποιητέον, ἵνα μὴ ἐκπέσης τοῦ καλοῦ εἰς τὸ ἀμυδρᾶ μετοχῇ καλὸν λεγόμενον. Τὸ δὲ ἀμορφον εἶδος καλόν, εἶπερ εἶδος ἐστί, καὶ ὅσῳ ἂν ἀποσυλήσας εἴης πᾶσαν μορφήν, οἷον καὶ τὴν ἐν λόγῳ, ἣ διαφέρειν ἄλλο ἄλλου λέγομεν, ὡς δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην ἀλλήλων ἕτερα, καίτοι καλὰ ὄντα. Ἐπειδὴ ὁ νοῦς ἴδιόν τι νοεῖ, ἡλάττωται, κἂν ὁμοῦ πάντα λάβῃ ὅσα ἐν τῷ νοητῷ: κἂν ἕκαστον, μίαν μορφήν νοητὴν ἔχει: ὁμοῦ δὲ πάντα οἷον ποικίλην τινα, ἔτι ἐν δεήσει, οἷον δεῖ θεάσασθαι ὄν ὑπὲρ ἐκεῖνο τὸ πάγκαλον καὶ ποικίλον καὶ οὐ ποικίλον, οὗ ὁρέγεται μὲν ψυχὴ οὐ λέγουσα διὰ τί τοιοῦτον ποθεῖ, ὁ δὲ λόγος λέγει, ὅτι τοῦτο τὸ ὄντως, εἶπερ ἐν τῷ πάντῃ ἀνειδέω ἢ τοῦ ἀρίστου φύσις καὶ ἢ τοῦ ἔρασμιωτάτου. Διὸ ὅ τι ἂν εἰς εἶδος ἀνάγων τῇ ψυχῇ δεικνύης, ἐπὶ τούτῳ ἄλλο τὸ μορφῶσαν ζητεῖ. Λέγει δὴ ὁ λόγος, ὅτι τὸ μορφήν ἔχον καὶ ἢ μορφή καὶ τὸ εἶδος μεμετρημένον πᾶν, τοῦτο δὲ οὐ πᾶν οὐδὲ αὐταρκες οὐδὲ παρ' αὐτοῦ καλόν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μέμικται. Δεῖ τοίνυν ταῦτα μὲν καλὰ, τὸ δὲ ὄντως ἢ τὸ ὑπέγκαλον μὴ μεμετρηῖσθαι: εἰ δὲ τοῦτο, μὴ μεμορφῶσθαι μηδὲ εἶδος εἶναι. Ἀνείδεον ἄρα τὸ πρῶτως καὶ πρῶτον καὶ

ἢ καλλονὴ ἐκεῖνο ἢ τοῦ ἀγαθοῦ φύσις. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ τῶν ἔραστῶν πάθος, ὡς, ἕως ἐστὶν ἐν ἐκείνῳ τῷ τύπον αἰσθητὸν ἔχοντι, οὕτω ἔρα: ὅταν δ' ἀπ' ἐκείνου αὐτὸς ἐν αὐτῷ οὐκ αἰσθητὸν γεννήσῃ τύπον ἐν ἀμερεῖ ψυχῇ, τότε ἔρωσ φύεται. Βλέπειν δὲ ζητεῖ τὸ ἐρώμενον, ἴν' ἐκεῖνο ἐπάρδοι μαραινόμενον. Εἰ δὲ σύνεσιν λάβοι, ὡς δεῖ μεταβαίνειν ἐπὶ τὸ ἀμορφότερον, ἐκείνου ἂν ὀρέγοιτο: καὶ γὰρ ὃ ἐξ ἀρχῆς ἐπαθεν, ἐκ σέλαος ἀμυδροῦ ἔρωσ φωτὸς μεγάλου. Τὸ γὰρ ἴχνος τοῦ ἀμόρφου μορφῆ: τοῦτο γοῦν γεννᾷ τὴν μορφήν, οὐχ ἢ μορφὴ τοῦτο, καὶ γεννᾷ, ὅταν ὕλη προσέλθῃ. Ἡ δὲ ὕλη πορρωτάτῳ ἐξ ἀνάγκης, ὅτι μηδὲ τῶν ὑστάτων μορφῶν παρ' αὐτῆς τινα ἔχει. Εἰ οὖν ἐράσμιον μὲν οὐχ ἢ ὕλη, ἀλλὰ τὸ εἰδοποιηθὲν διὰ τὸ εἶδος, τὸ δ' ἐπὶ τῇ ὕλει εἶδος παραδ' ψυχῆς, ψυχῆ δὲ μᾶλλον εἶδος καὶ μᾶλλον ἐράσμιον καὶ νοῦς μᾶλλον ταύτης εἶδος καὶ ἔτι μᾶλλον ἐρασμιώτερον, ἀνείδεον δεῖ τὴν καλοῦ τίθεσθαι φύσιν τὴν πρώτην.

(6, 7, 34) Καὶ οὐκέτι θαυμάσομεν τὸ τοὺς δεινοὺς πόθους παρέχον εἰ πάντῃ ἀπήλλακται καὶ μορφῆς νοητῆς: ἐπεὶ καὶ ψυχῇ, ὅταν αὐτοῦ ἔρωτα σύντονον λάβῃ, ἀποτίθεται πᾶσαν ἣν ἔχει μορφήν, καὶ ἥτις ἂν καὶ νοητοῦ ἢ ἐν αὐτῇ. Οὐ γὰρ ἐστὶν ἔχοντά τι ἄλλο καὶ ἐνεργοῦντα περὶ αὐτὸ οὔτε ἰδεῖν οὔτε ἐναρμοσθῆναι. Ἀλλὰ δεῖ μήτε κακὸν μήτ' αὖ ἀγαθὸν μηδὲν ἄλλο πρόχειρον ἔχειν, ἵνα δέξῃται μόνον. Ὅταν δὲ τούτου εὐτυχήσῃ ἢ ψυχῇ καὶ ἦκη πρὸς αὐτήν, μᾶλλον δὲ παρὸν φανῇ, ὅταν ἐκείνη ἐκνεύσῃ τῶν παρόντων καὶ παρασκευάσασα αὐτήν ὡς ὅτι μάλιστα καλήν καὶ εἰς ὁμοιότητα ἐλθούσα - ἢ δὲ παρασκευῆ καὶ ἢ κόσμησις δῆλη που τοῖς παρασκευαζομένοις - ἰδοῦσα δὲ ἐν αὐτῇ ἐξαίφνης φανέντα - μεταξὺ γὰρ οὐδὲν οὐδ' ἔτι δύο, ἀλλ' ἐν ἄμφω: οὐ γὰρ ἂν διακρίναις ἔτι, ἕως πάρεστι: μίμησις δὲ τούτου καὶ οἱ ἐνταῦθα ἔρασταὶ καὶ ἐρώμενοι συγκρίναι θέλοντες - καὶ οὔτε σώματος ἔτι αἰσθάνεται, ὅτι ἐστὶν ἐν αὐτῷ, οὔτε ἑαυτὴν ἄλλο τι λέγει, οὐκ ἄνθρωπον, οὐ ζῶον, οὐκ ὄν, οὐδὲ πᾶν - ἀνώμαλος γὰρ ἢ τούτων πως θέα - καὶ οὐδὲ σχολὴν ἄγει πρὸς αὐτὰ οὔτε θέλει, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ζητήσασα ἐκείνῳ παρόντι ἀπαντᾷ κάκεινο ἂν αὐτῆς βλέπει: τίς δὲ οὔσα βλέπει, οὐδὲ τοῦτο σχολάζει ὄραν. Ἐνθα δὲ οὐδὲν πάντων ἀντὶ τούτου ἀλλάξαιτο, οὐδ' εἴ τις αὐτῇ πάντα τὸν οὐρανὸν ἐπιτρέποι, ὡς οὐκ ὄντος ἄλλου ἔτι ἀμείνωνος οὐδὲ μᾶλλον ἀγαθοῦ: οὔτε γὰρ ἀνωτέρω τρέχει τὰ τε ἄλλα πάντα κατιούσης, κἂν ἢ ἄνω. Ὡστε τότε ἔχει καὶ τὸ κρίνειν καλῶς καὶ γινώσκειν, ὅτι τοῦτό ἐστιν οὐ ἐφίετο, καὶ τίθεσθαι, ὅτι μηδὲν ἐστὶ κρεῖττον αὐτοῦ. Οὐ γὰρ ἐστὶν ἀπάτη ἐκεῖ: ἢ ποῦ ἂν τοῦ ἀληθοῦς ἀληθέστερον τύχοι; Ὁ οὖν λέγει, ἐκεῖνό ἐστι, καὶ ὕστερον λέγει, καὶ σιωπῶσα δὲ λέγει καὶ

εὐπαθῶσα οὐ ψεύδεται, ὅτι εὐπαθεῖ: οὐδὲ γαργαλιζο-
μένου λέγει τοῦ σώματος, ἀλλὰ τοῦτο γενομένη, ὃ πάλαι,
ὅτε εὐτύχει. Ἄλλα καὶ τὰ ἄλλα πάντα, οἷς πρὶν ἦδετο,
ἀρχαῖς ἢ δυνάμεσιν ἢ πλούτοις ἢ κάλλεσιν ἢ ἐπιστήμαις,
ταῦτα ὑπεριδοῦσα λέγει οὐκ ἂν εἰποῦσα μὴ κρείττοσι συν-
τυχῶσα τούτων: οὐδὲ φοβεῖται, μή τι πάθῃ, μετ' ἐκείνου
οὔσα οὐδ' ὅλως ἰδοῦσα: εἰ δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ περὶ αὐτὴν
φθείροιτο, εὖ μάλα καὶ βούλεται, ἵνα πρὸς τούτῳ ἢ μόνον:
εἰς τόσον ἤκει εὐπαθείας.

(6, 7, 35) Οὕτω δὲ διάκειται τότε, ὡς καὶ τοῦ νοεῖν καταφρο-
νεῖν, ὃ τὸν ἄλλον χρόνον ἠσπάζετο, ὅτι τὸ νοεῖν κίνησις
τις ἦν, αὕτη δὲ οὐ κινεῖσθαι θέλει. Καὶ γὰρ οὐδ' ἐκείνων
φησιν, ὃν ὄρα, καίτοι νοῦς γενόμενος αὕτη θεωρεῖ οἷον νο-
θεῖσα καὶ <ἐν τῷ τόπῳ τῷ νοητῷ> γενομένη: ἀλλὰ γε-
νομένη μὲν ἐν αὐτῷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχουσα τὸ νοητὸν νοεῖ,
ἐπὴν δ' ἐκείνον ἴδῃ τὸν θεόν, πάντα ἤδη ἀφίησιν, οἷον εἴ τις
εἰσελθὼν εἰς οἶκον ποικίλον καὶ οὕτω καλὸν θεωροῖ ἔνδον
ἕκαστα τῶν ποικιλμάτων καὶ θαυμάζοι, πρὶν ἰδεῖν τὸν τοῦ
οἴκου δεσπότην, ἰδὼν δ' ἐκείνον καὶ ἀγασθεὶς οὐ κατὰ τὴν τῶν
ἀγαλμάτων φύσιν ὄντα, ἀλλ' ἄξιον τῆς ὄντως θεάς, ἀφείς
ἐκεῖνα τοῦτον μόνον τοῦ λοιποῦ βλέποι, εἴτα βλέπων καὶ
μὴ ἀφαιρῶν τὸ ὄμμα μηκέτι ὄραμα βλέποι τῷ συνεχεῖ τῆς
θεάς, ἀλλὰ τὴν ὄψιν αὐτοῦ συγκεράσαιτο τῷ θεάματι, ὥστε
ἐν αὐτῷ ἤδη τὸ ὄρατὸν πρότερον ὄψιν γεγονέναι, τῶν δ'
ἄλλων πάντων ἐπιλάθεται θεαμάτων. Καὶ τάχα ἂν σῶζοι τὸ
ἀνάλογον ἢ εἰκῶν, εἰ μὴ ἄνθρωπος εἶη ὁ ἐπιστάς τῷ τὰ
τοῦ οἴκου θεωμένῳ, ἀλλὰ τις θεός, καὶ οὗτος οὐ κατ' ὄψιν
φανείς, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν ἐμπλήσας τοῦ θεωμένου. Καὶ τὸν
νοῦν τοίνυν τὴν μὲν ἔχειν δύναμιν εἰς τὸ νοεῖν, ἢ τὰ
ἐν αὐτῷ βλέπει, τὴν δέ, ἢ τὰ ἐπέκεινα αὐτοῦ ἐπιβολῇ τινι
καὶ παραδοχῇ, καθ' ἣν καὶ πρότερον ἑώρα μόνον καὶ ὄρων
ὑστερον καὶ νοῦν ἔσχε καὶ ἓν ἔστι. Καὶ ἔστιν ἐκείνη μὲν
ἢ θεά νοῦ ἔμφρονος, αὕτη δὲ νοῦς ἐρῶν, ὅταν ἄφρων
γένηται <μεθυσθεὶς τοῦ νέκταρος>: τότε ἐρῶν γίνεται
ἀπλωθεὶς εἰς εὐπάθειαν τῷ κόρῳ: καὶ ἔστιν αὐτῷ μεθύειν
βέλτιον ἢ σεμνοτέρῳ εἶναι τοιαύτης μέθης. Παρὰ μέρος δὲ ὁ
νοῦς ἐκεῖνος ἄλλα, τὰ δὲ ἄλλοτε ἄλλα ὄρα; Ἡ οὐ: ὁ δὲ λόγος
διδάσκων γινόμενα ποιεῖ, τὸ δὲ ἔχει τὸ νοεῖν ἀεὶ, ἔχει δὲ καὶ
τὸ μὴ νοεῖν, ἀλλὰ ἄλλως ἐκείνον βλέπειν. Καὶ γὰρ ὄρων
ἐκείνον ἔσχε γεννήματα καὶ συνήσθητο καὶ τούτων γενομέ-
νων καὶ ἐνόητων: καὶ ταῦτα μὲν ὄρων λέγεται νοεῖν, ἐκεῖνο
δὲ ἢ δυνάμει ἐμελλε νοεῖν. Ἡ δὲ ψυχὴ οἷον συγχεάσα καὶ
ἀφανίσασα μένοντα τὸν ἐν αὐτῇ νοῦν, μᾶλλον δὲ ὁ νοῦς
αὐτῆς ὄρα πρῶτος, ἔρχεται δὲ ἢ θεά καὶ εἰς αὐτὴν καὶ τὰ
δύο ἐν γίνεται. Ἐκταθὲν δὲ τὸ ἀγαθὸν ἐπ' αὐτοῖς καὶ συν-
αρμοσθὲν τῇ ἀμφοτέρων συστάσει ἐπιδραμὸν καὶ ἐνώσαν τὰ

δύο ἔπεστιν αὐτοῖς <μακαρίαν> διδούς αἴσθησιν καὶ <θέαν>, τοσοῦτον ἄρας, ὥστε μήτε ἐν τόπῳ εἶναι, μήτε ἐν τῷ ἄλλῳ, ἐν οἷς πέφυκεν ἄλλο ἐν ἄλλῳ εἶναι: οὐδὲ γὰρ αὐτός που: ὁ δὲ <νοητὸς τόπος> ἐν αὐτῷ, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐν ἄλλῳ. Διὸ οὐδὲ κινεῖται ἡ ψυχὴ τότε, ὅτι μηδὲ ἐκεῖνο. Οὐδὲ ψυχὴ τοίνυν, ὅτι μηδὲ ζῆ ἐκεῖνο, ἀλλὰ ὑπὲρ τὸ ζῆν. Οὐδὲ νοῦς, ὅτι μηδὲ νοεῖ: ὁμοιοῦσθαι γὰρ δεῖ. Νοεῖ δὲ οὐδὲ ἐκεῖνο, ὅτι οὐδὲ νοεῖ.

(6, 7, 36) Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα δῆλα, εἴρηται δέ τι καὶ περὶ τούτου. Ἄλλ ὅμως καὶ νῦν ἐπ ὀλίγον λεκτέον ἀρχομένοις μὲν ἐκεῖθεν, διὰ λογισμῶν δὲ προιοῦσιν. Ἔστι μὲν γὰρ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ εἴτε γνῶσις εἴτε ἐπαφὴ μέγιστον, καὶ <μέγιστόν> φησι τοῦτ εἶναι <μάθημα, οὐ> τὸ πρὸς αὐτὸ ἰδεῖν μάθημα λέγων, ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ μαθεῖν τι πρότερον. Διδάσκουσι μὲν οὖν ἀναλογίαι τε καὶ ἀφαιρέσεις καὶ γνώσεις τῶν ἐξ αὐτοῦ καὶ <ἀναβασμοί> τινες, πορεύουσι δὲ καθάρσεις πρὸς αὐτὸ καὶ ἀρεταὶ καὶ κοσμήσεις καὶ τοῦ νοητοῦ <ἐπιβάσεις> καὶ ἐπ αὐτοῦ ἰδρύσεις καὶ τῶν ἐκεῖ ἐστιάσεις. Ὅστις γένηται ὁμοῦ θεατῆς τε καὶ θέαμα αὐτὸς αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων καὶ γενόμενος οὐσία καὶ νοῦς καὶ <ζῶον παντελὲς> μηκέτι ἔξωθεν αὐτὸ βλέπει - τοῦτο δὲ γενόμενος ἐγγύς ἐστι, καὶ τὸ ἐφεξῆς ἐκεῖνο, καὶ πλησίον αὐτὸ ἤδη ἐπὶ παντὶ τῷ νοητῷ ἐπιστίλβον. Ἐνθα δὴ ἐάσας τις πᾶν μάθημα, καὶ μέχρι του παιδαγωγηθεὶς καὶ ἐν καλῷ ἰδρυθεὶς, ἐν ᾧ μὲν ἐστι, μέχρι τούτου νοεῖ, ἐξενεχθεὶς δὲ τῷ αὐτοῦ τοῦ νοῦ οἶον κύματι καὶ ὑψοῦ ὑπ αὐτοῦ οἶον οἰδήσαντος ἀρθεὶς εἰσεῖδεν ἐξαίφνης οὐκ ἰδὼν ὅπως, ἀλλ ἡ θεὰ πλήσασα φωτὸς τὰ ὄμματα οὐ δι αὐτοῦ πεποίηκεν ἄλλο ὄραν, ἀλλ αὐτὸ τὸ φῶς τὸ ὄραμα ἦν. Οὐ γὰρ ἦν ἐν ἐκείνῳ τὸ μὲν ὁρώμενον, τὸ δὲ φῶς αὐτοῦ, οὐδὲ νοῦς καὶ νοούμενον, ἀλλ αὐγὴ γεννώσα ταῦτα εἰς ὕστερον καὶ ἀφεῖσα εἶναι παρ αὐτῷ: αὐτὸς δὲ αὐγὴ μόνον γεννώσα νοῦν, οὔτι σβέσασα αὐτῆς ἐν τῷ γεννῆσαι, ἀλλὰ μείναςα μὲν αὐτῇ, γενομένου δ ἐκείνου τῷ τοῦτο εἶναι. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτο τοιοῦτον ἦν, οὐκ ἂν ὑπέστη ἐκεῖνο.

(6, 7, 37) Οἱ μὲν οὖν νόησιν αὐτῷ δόντες τῷ λόγῳ τῶν μὲν ἐλαττόνων καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ οὐκ ἔδοσαν: καίτοι καὶ τοῦτο ἄτοπον τὰ ἄλλα, φασί τινες, μὴ εἰδέναι: ἀλλ οὖν ἐκεῖνοι ἄλλο τιμιώτερον αὐτοῦ οὐχ εὐρόντες τὴν νόησιν αὐτῷ αὐτοῦ εἶναι ἔδοσαν, ὡσπερ τῇ νοήσει σεμνοτέρου αὐτοῦ ἐσομένου καὶ τοῦ νοεῖν κρείττονος ἢ κατ αὐτὸν ὃ ἐστὶν ὄντος, ἀλλ οὐκ αὐτοῦ σεμνύνοντος τὴν νόησιν. Τίτι γὰρ τὸ τίμιον ἔξει, τῇ νοήσει ἢ αὐτῷ; Εἰ μὲν τῇ νοήσει, αὐτῷ οὐ τίμιον ἢ ἦττον, εἰ δὲ αὐτῷ, πρὸ τῆς νοήσεώς ἐστι τέλειος καὶ οὐ τῇ νοήσει τελειούμενος. Εἰ δ ὅτι ἐνέργειά ἐστιν, ἀλλ οὐ δύναμις, δεῖ νοεῖν, εἰ μὲν οὐσία ἐστὶν αἰεὶ νοοῦσα καὶ τούτῳ ἐνέργειαν

λέγουσι, δύο ὅμως λέγουσι, τὴν οὐσίαν καὶ τὴν νόησιν, καὶ οὐχ ἀπλοῦν λέγουσιν, ἀλλὰ τι ἕτερον προστιθέασιν αὐτῷ, ὡσπερ ὀφθαλμοῖς τὸ ὄραν κατ' ἐνέργειαν, καὶ ἄει βλέπωσιν. Εἰ δ' ἐνεργεία λέγουσιν, ὅτι ἐνέργειά ἐστι καὶ νόησις, οὐκ ἂν οὕσα νόησις νοεῖ, ὡσπερ οὐδὲ κίνησις κινεῖτο ἄν. Τί οὖν; οὐ καὶ αὐτοὶ λέγετε οὐσίαν καὶ ἐνέργειαν εἶναι ἐκεῖνα; Ἄλλὰ πολλὰ ταῦτα ὁμολογοῦμεν εἶναι καὶ ταῦτα ἕτερα, τὸ δὲ πρῶτον ἀπλοῦν, καὶ τὸ ἐξ ἄλλου δίδομεν νοεῖν καὶ ὄιον ζητεῖν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν καὶ αὐτὸ καὶ τὸ ποιῆσαν αὐτό, καὶ ἐπιστραφέν ἐν τῇ θέα καὶ γνωρίσαν νοῦν ἤδη δικαίως εἶναι: τὸ δὲ μήτε γενόμενον μήτ' ἔχον πρὸ αὐτοῦ, ἀλλ' ἄει [ὄν] ὅ ἐστι - τίς αἰτία τοῦ νοεῖν ἔξει; Διὸ ὑπὲρ νοῦν φησιν ὁ Πλάτων εἶναι ὀρθῶς. Νοῦς μὲν γὰρ μὴ νοῦν ἀνόητος: ὧ γὰρ ἡ φύσις ἔχει τὸ νοεῖν, εἰ μὴ τοῦτο πράττοι, ἀνόητος: ὧ δὲ μηδὲν ἔργον ἐστί, τί ἂν τούτῳ τις ἔργον προσάγων κατὰ στέρησιν αὐτοῦ κατηγοροῖ τοῦτο, ὅτι μὴ πράττει; Οἶον εἰ ἀνίατρον αὐτόν τις λέγοι. Μηδὲν δὲ ἔργον εἶναι αὐτῷ, ὅτι μηδὲν ἐπιβάλλει αὐτῷ ποιεῖν: ἀρκεῖ γὰρ αὐτὸς καὶ οὐδὲν δεῖ ζητεῖν παρ' αὐτόν ὑπὲρ τὰ πάντα ὄντα: ἀρκεῖ γὰρ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ὧν αὐτὸς ὅ ἐστιν.

(6, 7, 38) Ἐστί δὲ οὐδὲ τὸ ἔστιν: οὐδὲν γὰρ οὐδὲ τούτου δεῖται: ἐπεὶ οὐδὲ τὸ ἀγαθὸς ἐστι κατὰ τούτου, ἀλλὰ καθ' οὗ τὸ ἔστι: τὸ δὲ ἔστιν οὐχ ὡς κατ' ἄλλου ἄλλο, ἀλλ' ὡς σημαῖνον ὅ ἐστι. Λέγομεν δὲ τὰγαθὸν περὶ αὐτοῦ λέγοντες οὐκ αὐτὸ οὐδὲ κατηγοροῦντες, ὅτι αὐτῷ ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι αὐτό: εἴτα οὐδ' ἔστιν ἀγαθὸν λέγειν ἀξιούντες οὐδὲ τὸ τὸ προτιθέναι αὐτοῦ, δηλοῦν δὲ οὐ δυνάμενοι, εἴ τις αὐτὸ παντάπασιν ἀφέλοι, ἵνα μὴ ἄλλο, τὸ δὲ ἄλλο ποιῶμεν, ὡς μὴ δεῖσθαι τοῦ ἔστιν ἔτι, οὕτω λέγομεν τὰγαθόν. Ἄλλὰ τίς παραδέξεται φύσιν οὐκ οὕσαν [εν] αἰσθήσει καὶ γνώσει αὐτῆς; Τί οὖν γνώσεται; ἐγὼ εἰμι; Ἄλλ' οὐκ ἔστι. Διὰ τί οὖν οὐκ ἔρεῖ τὸ ἀγαθόν εἰμι; Ἡ πάλιν τὸ ἔστι κατηγορήσει αὐτοῦ. Ἄλλὰ τὸ ἀγαθὸν μόνον ἔρεῖ τι προσθείς: ἀγαθὸν μὲν γὰρ νοήσειεν ἄν τις ἄνευ τοῦ ἔστιν, εἰ μὴ κατ' ἄλλου κατηγοροῖ: ὁ δὲ αὐτὸ νοῶν ὅτι ἀγαθὸν πάντως νοήσει τὸ ἐγὼ εἰμι τὸ ἀγαθόν: εἰ δὲ μή, ἀγαθὸν μὲν νοήσει, οὐ παρέσται δὲ αὐτῷ τὸ ὅτι αὐτός ἐστι τοῦτο νοεῖν. Δεῖ οὖν τὴν νόησιν εἶναι, ὅτι ἀγαθόν εἰμι. Καὶ εἰ μὲν νόησις αὐτῇ τὸ ἀγαθόν, οὐκ αὐτοῦ ἔσται νόησις, ἀλλ' ἀγαθοῦ, αὐτός τε οὐκ ἔσται τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ἡ νόησις. Εἰ δὲ ἕτερα τοῦ ἀγαθοῦ ἢ νόησις τοῦ ἀγαθοῦ, ἔστιν ἤδη τὸ ἀγαθὸν πρὸ τῆς νοήσεως αὐτοῦ. Εἰ δ' ἔστι πρὸ τῆς νοήσεως τὸ ἀγαθὸν αὐταρκες, αὐταρκες ὄν αὐτῷ εἰς ἀγαθὸν οὐδὲν ἂν δέοιτο τῆς νοήσεως τῆς περὶ αὐτοῦ: ὥστε ἢ ἀγαθὸν οὐ νοεῖ ἑαυτό.

(6, 7, 39) Ἄλλὰ ἢ τί; Ἡ οὐδὲν ἄλλο πάρεστιν αὐτῷ, ἀλλ' ἀπλή

τις ἐπιβολὴ αὐτῷ πρὸς αὐτὸν ἔσται. Ἄλλα οὐκ ὄντος οἶον διαστήματός τινος οὐδὲ διαφορᾶς πρὸς αὐτὸ τὸ ἐπιβάλλειν ἑαυτῷ τί ἂν εἴη ἢ αὐτό; Διὸ καὶ ὀρθῶς ἑτερότητα λαμβάνει, ὅπου νοῦς καὶ οὐσία. Δεῖ γὰρ τὸν νοῦν αἰεὶ ἑτερότητα καὶ ταυτότητα λαμβάνειν, εἴπερ νοήσει. Ἐαυτὸν τε γὰρ οὐ διακρινεῖ ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τῆ πρὸς αὐτὸ ἑτέρου σχέσει τὰ τε πάντα οὐ θεωρήσει, μηδεμίᾳς ἑτερότητος γενομένης εἰς τὸ πάντα εἶναι: οὐδὲ γὰρ ἂν οὐδὲ δύο. Ἐπειτα, εἰ νοήσει, οὐ δήπου ἑαυτὸν μόνον νοήσει, εἴπερ ὅλως νοήσει: διὰ τί γὰρ οὐχ ἅπαντα; Ἡ ἀδυνατήσῃ; Ὀλως δὲ οὐχ ἀπλοῦς γίνεται νοῦν ἑαυτόν, ἀλλὰ δεῖ τὴν νόησιν τὴν περὶ αὐτοῦ ἑτέρου εἶναι, εἴ τι ὅλως δύνατο νοεῖν αὐτό. Ἐλέγομεν δέ, ὅτι οὐ νόησις τοῦτο, οὐδὲ εἰ ἄλλον αὐτὸν ἐθέλοι ἰδεῖν. Νοήσας δὲ αὐτὸς πολὺς γίνεται, νοητός, νοῦν, κινούμενος καὶ ὅσα ἄλλα προσήκει νῷ. Πρὸς δὲ τούτοις κάκεινο ὄραν προσήκει, ὅπερ εἴρηται ἤδη ἐν ἄλλοις, ὡς ἐκάστη νόησις, εἴπερ νόησις ἔσται, ποικίλον τι δεῖ εἶναι, τὸ δὲ ἀπλοῦν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶν οἶον κίνημα, εἰ τοιοῦτον εἴη οἶον ἐπαφή, οὐδὲν νοερὸν ἔχει. Τί οὖν; οὔτε τὰ ἄλλα οὔτε αὐτὸν εἰδήσει; Ἄλλα σεμνὸν ἐστήξεται. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὕστερα αὐτοῦ, καὶ ἦν πρὸ αὐτῶν ὃ ἦν, καὶ ἐπίκτητος αὐτῶν ἢ νόησις καὶ οὐχ ἢ αὐτὴ αἰεὶ καὶ οὐχ ἐστηκότων; καὶ τὰ ἐστῶτα δὲ νοῦν, πολὺς ἐστίν. Οὐ γὰρ δὴ τὰ μὲν ὕστερα μετὰ τῆς νοήσεως καὶ τὴν οὐσίαν ἔξει, αἱ δὲ τούτου νοήσεις θεωρίαι κεναὶ μόνον ἔσσονται. Ἡ δὲ πρόνοια ἀρκεῖ ἐν τῷ αὐτὸν εἶναι, παρ' οὗ τὰ πάντα. Τὸ δὲ πρὸς αὐτὸν πῶς, εἰ μὴ αὐτόν; Ἄλλα σεμνὸν ἐστήξεται. Ἐλεγε μὲν οὖν ὁ Πλάτων περὶ τῆς οὐσίας λέγων, ὅτι νοήσει, ἀλλ' οὐ σεμνὸν ἐστήξοιτο ὡς τῆς οὐσίας μὲν νοούσης, τοῦ δὲ μὴ νοοῦντος σεμνοῦ ἐστηξομένου, τὸ μὲν ἐστήξοιτο τῷ μὴ ἄλλως ἂν δεδυνῆσθαι ἐρμηνεύσαι, σεμνότερον δὲ καὶ ὄντως σεμνὸν νομίζων εἶναι τὸ ὑπερβεβηκὸς τὸ νοεῖν.

(6, 7, 40) Καὶ ὅτι μὲν μὴ δεῖ νόησιν περὶ αὐτὸν εἶναι, εἰδεῖεν ἂν οἱ προσαψάμενοι τοῦ τοιοῦτου: δεῖ γε μὴν παραμύθια ἄττα πρὸς τοῖς εἰρημένοις κομίζειν, εἴ πη οἶόν τε τῷ λόγῳ σημῆναι. Δεῖ δὲ τὴν πειθῶ μεμιγμένην ἔχειν τὴν ἀνάγκην. Δεῖ τοίνυν γινώσκειν ἐπιστήσαντα, ὡς νόησις πᾶσα ἔκ τινός ἐστι καὶ τινός. Καὶ ἢ μὲν συνοῦσα τῷ ἔξ οὗ ἐστίν ὑποκείμενον μὲν ἔχει τὸ οὗ ἐστίν νόησις, οἶον δὲ ἐπικείμενον αὐτῇ γίνεται ἐνέργεια αὐτοῦ οὔσα καὶ πληροῦσα τὸ δυνάμει ἐκεῖνο οὐδὲν αὐτῇ γεννώσα: ἐκείνου γὰρ ἐστίν, οὗ ἐστίν, μόνον, οἶον τελείωσις. Ἡ δὲ οὔσα νόησις μετ' οὐσίας καὶ ὑποστήσασα τὴν οὐσίαν οὐκ ἂν δύνατο ἐν ἐκείνῳ εἶναι, ἀφ' οὗ ἐγένετο: οὐ γὰρ ἂν ἐγέννησέ τι ἐν ἐκείνῳ οὔσα. Ἄλλ' οὔσα δύναμις τοῦ

γεννᾶν ἐφ' ἑαυτῆς ἐγέννα, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτῆς ἐστὶν οὐσία, καὶ σύνεστι καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ, καὶ ἔστιν οὐχ ἕτερον ἢ νόησις καὶ ἡ οὐσία αὕτη καὶ αὐτὴ ἡ ἑαυτὴν νοεῖ ἢ φύσις, οὐχ ἕτερον, ἀλλ' ἢ λόγῳ, τὸ νοούμενον καὶ τὸ νοοῦν, πλῆθος ὄν, ὡς δέδεικται πολλαχῆ. Καὶ ἔστιν αὕτη πρώτη ἐνέργεια ὑπόστασιν γεννήσασα εἰς οὐσίαν, καὶ ἴνδαλμα ὄν ἄλλου οὕτως ἐστὶ μέγαλου τινός, ὥστε ἐγένετο οὐσία. Εἰ δ' ἦν ἐκείνου καὶ μὴ ἀπ' ἐκείνου, οὐδ' ἂν ἄλλο τι ἢ ἐκείνου ἦν, καὶ οὐκ ἂν ἐφ' ἑαυτῆς ὑπόστασις ἦν. Πρώτη δὴ οὕσα αὕτη ἐνέργεια καὶ πρώτη νόησις οὐκ ἂν ἔχοι οὔτε ἐνέργειαν πρὸ αὐτῆς οὔτε νόησιν. Μεταβαίνων τοίνυν τις ἀπὸ ταύτης τῆς οὐσίας καὶ νοήσεως οὔτε ἐπὶ οὐσίαν ἤξει οὔτε ἐπὶ νόησιν, ἀλλ' <επέκεινα> ἤξει <οὐσίᾳσ> καὶ νοήσεως ἐπὶ τι θαυμαστόν, ὃ μήτε ἔχει ἐν αὐτῷ οὐσίαν μήτε νόησιν, ἀλλ' ἔστιν <ἐρημον> αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ τῶν ἐξ αὐτοῦ οὐδὲν δεόμενον. Οὐ γὰρ ἐνεργήσας πρό-τερον ἐγέννησεν ἐνέργειαν: ἤδη γὰρ ἂν ἦν, πρὶν γενέσθαι: οὐδὲ νοήσας ἐγέννησε νόησιν: ἤδη γὰρ ἂν νενοήκει, πρὶν γενέσθαι νόησιν. Ὅμως γὰρ ἡ νόησις, εἰ μὲν ἀγαθῷ, χεῖρον αὐτοῦ: ὥστε οὐ τοῦ ἀγαθοῦ ἂν εἴη: λέγω δὲ οὐ τοῦ ἀγαθοῦ, οὐχ ὅτι μὴ ἔστι νοῆσαι τὸ ἀγαθόν - τοῦτο γὰρ ἔστω - ἀλλ' ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ ἀγαθῷ οὐκ ἂν εἴη νόησις: ἡ ἐν ἔσται ὁμοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἔλαττον αὐτοῦ, ἡ νόησις αὐτοῦ. Εἰ δὲ χεῖρον ἔσται, ὁμοῦ ἢ νόησις ἔσται καὶ ἡ οὐσία. Εἰ δὲ κρείττον ἢ νόησις, τὸ νοητὸν χεῖρον ἔσται. Οὐ δὲ ἐν τῷ ἀγαθῷ ἢ νόησις, ἀλλὰ χεῖρον οὕσα καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἀξιωθεῖσα ἐτέρωθι ἂν εἴη αὐτοῦ, καθαρὸν ἐκεῖνο ὡσπερ τῶν ἄλλων καὶ αὐτῆς ἀφείσα. Καθαρὸν δὲ ὄν νοήσεως εἰλικρινῶς ἐστὶν ὃ ἐστὶν, οὐ παραποδιζόμενον τῇ νοήσει παρούσῃ, ὡς μὴ εἰλικρινὲς καὶ ἐν εἶναι. Εἰ δὲ τις καὶ τοῦτο ἅμα νοοῦν καὶ νοούμενον ποιεῖ καὶ οὐσίαν καὶ νόησιν συνουσαν τῇ οὐσίᾳ καὶ οὕτως αὐτὸ νοοῦν θέλει ποιεῖν, ἄλλου δεήσεται καὶ τούτου πρὸ αὐτοῦ, ἐπεὶ περ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ νόησις ἢ ἄλλου ὑποκειμένου τελείωσις ἢ συνυπόστασις οὕσα πρὸ αὐτῆς καὶ αὐτὴ ἄλλην ἔχει φύσιν, ἢ καὶ τὸ νοεῖν εἰκότως. Καὶ γὰρ ἔχει ὃ νοήσει, ὅτι ἄλλο πρὸ αὐτῆς: καὶ ὅταν αὐτὴ αὐτὴν, οἷον καταμανθάνει ἃ ἔσχεν ἐκ τῆς ἄλλου θέας ἐν αὐτῇ. Ὡς δὲ μήτε τι ἄλλο πρὸ αὐτοῦ μήτε τι σύνεστιν αὐτῷ ἐξ ἄλλου, τί καὶ νοήσει ἢ πῶς ἑαυτόν; Τί γὰρ ἐζήτει ἢ τί ἐπόθει; ἢ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ὅση, ὡς ἐκτὸς οὔσης αὐτοῦ, καθὸ ἐνοεῖ; Λέγω δέ, εἰ ἄλλη μὲν ἢ δύναμις αὐτοῦ, ἦν ἐμάνθανεν, ἄλλη δέ, ἢ ἐμάνθανεν: εἰ δὲ μία, τί ζητεῖ;

(6, 7, 41) Κινδυνεύει γὰρ βοήθεια τὸ νοεῖν δεδόσθαι ταῖς φύσεσι ταῖς θειοτέραις μὲν, ἐλάττωσι δὲ οὐσαις, καὶ οἷον αὐταῖς τυφλαῖς οὐσαις ὄμμα. Ὁ δ' ὀφθαλμὸς τί ἂν δέοιτο

τὸ ὄν ὁρᾶν φῶς αὐτὸς ὢν; Ὁ δ' ἂν δέηται, δι' ὀφθαλμοῦ
σκότον ἔχων παρ' αὐτῷ φῶς ζητεῖ. Εἰ οὖν φῶς τὸ νοεῖν,
τὸ δὲ φῶς φῶς οὐ ζητεῖ, οὐκ ἂν ἐκείνη ἡ αὐγὴ φῶς μὴ
ζητοῦσα ζητήσῃ νοεῖν, οὐδὲ προσθήσῃ αὐτῇ τὸ νοεῖν:
τί γὰρ καὶ ποιήσῃ; Ἡ τί προσθήσῃ δεόμενος καὶ αὐτὸς
ὁ νοῦς, ἵνα νοῆ; Οὐκ αἰσθάνεται οὖν ἑαυτοῦ - οὐ γὰρ
δεῖται - οὐδ' ἔστι δύο, μᾶλλον [οὐ]δὲ πλείω, αὐτός, ἢ νόησις
- οὐ γὰρ δὴ ἡ νόησις αὐτός - δεῖ δὲ τρίτον καὶ τὸ νοού-
μενον εἶναι. Εἰ δὲ ταῦτόν νοῦς, νόησις, νοητόν, πάντη
ἐν γενόμενα ἀφανιεῖ αὐτὰ ἐν αὐτοῖς: διακριθέντα δὲ τῷ
ἄλλο πάλιν αὐτὸ οὐκ ἐκεῖνο ἔσται. Ἐατέον οὖν τὰ ἄλλα
πάντη ἐπὶ φύσεως ἀρίστης οὐδεμιᾶς ἐπικουρίας δεομένης:
ὁ γὰρ ἂν προσθήῃς, ἡλάττωσας τῇ προσθήκῃ τὴν οὐδενὸς
δεομένην. Ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ νόησις καλόν, ὅτι ψυχὴ
δεῖται νοῦν ἔχειν, καὶ νῶ, ὅτι τὸ εἶναι αὐτῷ ταυτόν, καὶ
ἡ νόησις πεποίηκεν αὐτόν: συνεῖναι οὖν δεῖ τῇ νοήσῃ
τοῦτον καὶ σύνεσιν αὐτοῦ λαμβάνειν αἰεὶ, ὅτι τοῦτο τοῦτο,
ὅτι τὰ δύο ἓν: εἰ δ' ἐν ἧν μόνον, ἤρκεσεν ἂν αὐτῷ καὶ οὐκ
ἂν ἐδεήθη λαβεῖν. Ἐπεὶ καὶ τὸ γινῶθι σαυτὸν λέγεται
τούτοις, οἱ διὰ τὸ πλῆθος ἑαυτῶν ἔργον ἔχουσι διαριθμεῖν
ἑαυτοὺς καὶ μαθεῖν, ὅσα καὶ ποῖα ὄντες οὐ πάντα ἴσασιν
ἢ οὐδέν, οὐδ' ὅ τι ἄρχει οὐδὲ κατὰ τί αὐτοί. Εἰ δέ τί
ἔστιν αὐτό, μειζρόνως ἔστιν ἢ κατὰ γινῶσιν καὶ νόησιν καὶ
συναίσθησιν αὐτοῦ: ἐπεὶ οὐδὲ ἑαυτῷ οὐδέν ἔστιν: οὐδέν
γὰρ εἰσάγει εἰς αὐτόν, ἀλλὰ ἄρκει αὐτό. Οὐ τοίνυν οὐδ'
ἀγαθὸν αὐτῷ, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις: ταῦτα γὰρ καὶ δεῖται
αὐτοῦ, αὐτὸ δὲ οὐκ ἂν δέοιτο ἑαυτοῦ: γελοῖον γὰρ: οὕτω
γὰρ ἂν καὶ ἐνδεὲς ἦν αὐτοῦ. Οὐδὲ βλέπει δὴ ἑαυτό: δεῖ
γὰρ τι εἶναι καὶ γίνεσθαι αὐτῷ ἐκ τοῦ βλέπειν. Τούτων
γὰρ ἀπάντων παρακεχώρηκε τοῖς μετ' αὐτό, καὶ κινδυνεύει
μηδὲν τῶν προσόντων τοῖς ἄλλοις ἐκείνων παρεῖναι, ὥσπερ
οὐδὲ οὐσία: οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ νοεῖν, εἴπερ ἐνταῦθα ἡ
οὐσία καὶ ὁμοῦ ἄμφω ἡ νόησις ἢ πρώτη καὶ κυρίως καὶ
τὸ εἶναι. Διὸ <οὔτε λόγος οὔτε αἰσθησις οὔτε
ἐπιστήμη>, ὅτι μηδὲν ἔστι κατηγορεῖν αὐτοῦ ὡς παρόν.
(6, 7, 42) Ἀλλ' ὅταν ἀπορῆς ἐν τῷ τοιούτῳ καὶ ζητῆς, ὅπου
δεῖ ταῦτα θέσθαι, λογισμῷ ἐπ' αὐτὰ στελλόμενος, ἀπόθου
ταῦτα, ἃ νομίζεις σεμνὰ εἶναι, ἐν τοῖς δευτέροις, καὶ
μήτε τὰ δευτέρα προστίθει τῷ πρώτῳ μήτε τὰ τρίτα
τοῖς δευτέροις, ἀλλὰ τὰ δευτέρα περὶ τὸ πρῶτον τίθει
καὶ τὰ τρίτα περὶ τὸ δεύτερον. Οὕτω γὰρ αὐτὰ ἕκαστα
ἑάσεις, ὡς ἔχει, καὶ τὰ ὑστερα ἐξαρτήσεις ἐκείνων ὡς ἐκεῖνα
περιθέοντα ἐφ' ἑαυτῶν ὄντα. Διὸ καὶ ὀρθῶς καὶ ταύτη
λέγεται <περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἔστι
κάκεινου ἕνεκα πάντα>, τὰ πάντα ὄντα λέγοντος αὐτοῦ
καὶ τὸ ἐκείνου ἕνεκα, ἐπειδὴ καὶ τοῦ εἶναι αἴτιος αὐτοῖς καὶ

ὄιον ὁρέγεται ἐκείνου ἑτέρου ὄντος τῶν πάντων καὶ οὐδὲν ἔχοντος, ὃ ἐκείνοις πάρεστιν: ἢ οὐκ ἂν εἴη ἔτι τὰ πάντα, εἴ τι ἐκείνῳ τῶν ἄλλων τῶν μετ' αὐτὸν παρείη. Εἰ οὖν καὶ νοῦς τῶν πάντων, οὐδὲ νοῦς ἐκείνῳ. <Αἴτιον> δὲ λέγων <πάντων καλῶν> τὸ καλὸν ἐν τοῖς εἴδεσι φαίνεται τιθέμενος, αὐτὸ δὲ ὑπὲρ τὸ καλὸν πᾶν τοῦτο. Ταῦτα δὴ δευτέρα τιθεὶς εἰς [αὐτὰ] τὰ τρίτα φησὶν ἀνηρητῆσθαι τὰ μετὰ ταῦτα γενόμενα, καὶ περὶ τὰ τρίτα δὲ τιθεὶς εἶναι, δῆλον ὅτι τὰ γενόμενα ἐκ τῶν τρίτων, κόσμον τόνδε, εἰς ψυχὴν.

Ἀνηρητημένης δὲ ψυχῆς εἰς νοῦν καὶ νοῦ εἰς τάγαθόν, οὕτω πάντα εἰς ἐκείνον διὰ μέσων, τῶν μὲν πλησίον, τῶν δὲ τοῖς πλησίον γειτονούντων, ἐσχάτην δ' ἀπόστασιν τῶν αἰσθητῶν ἐχόντων εἰς ψυχὴν ἀνηρητημένων.

(6, 8, 1) Ἄρ' ἔστι καὶ ἐπὶ θεῶν εἴ τί ἐστιν ἐπ' αὐτοῖς ζητεῖν, ἢ ἐν ἀνθρώπων ἀδυναμίαις τε καὶ ἀμφισβητήσιμοις δυνάμεσι τὸ τοιοῦτον ἂν πρόποι ζητεῖν, θεοῖς δὲ τὸ πάντα δύνασθαι ἐπιτρεπτόν καὶ ἐπ' αὐτοῖς οὐ μόνον τι, ἀλλὰ καὶ πάντα εἶναι; Ἡ τὴν δύναμιν δὴ πᾶσαν καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ δὴ πάντα ἐνὶ ἐπιτρεπτόν, τοῖς δ' ἄλλοις τὰ μὲν οὕτως, τὰ δ' ἐκείνως ἔχειν, καὶ τισιν ἑκατέρως; Ἡ καὶ ταῦτα μὲν ζητητέον, τολμητέον δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων καὶ τοῦ ἄνω ὑπὲρ πάντα ζητεῖν τὸ τοιοῦτον, πῶς τὸ ἐπ' αὐτῷ, κἂν πάντα συγχωρῶμεν δύνασθαι. Καίτοι καὶ τὸ δύνασθαι τοῦτο σκεπτόν πῶς ποτε λέγεται, μήποτε οὕτως τὸ μὲν δύναμιν, τὸ δ' ἐνέργειαν φήσομεν, καὶ ἐνέργειαν μέλλουσαν. Ἄλλα ταῦτα μὲν ἐν τῷ παρόντι ἀναβλητέον, πρότερον δὲ ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν, ἐφ' ὧν καὶ ζητεῖν ἔθος, εἴ τι ἐφ' ἡμῖν ὄν τυγχάνει. Πρῶτον ζητητέον τί ποτε δεῖ τὸ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τι λέγειν: τοῦτο δ' ἐστὶ τίς ἔννοια τοῦ τοιούτου: οὕτω γὰρ ἂν πως γνωσθεῖη, εἴ καὶ ἐπὶ θεοῦ καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ θεὸν ἀρμόζει μεταφέρειν ἢ οὐ μετενεκτέον: ἢ μετενεκτέον μὲν, ζητητέον δέ, πῶς τὸ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς τε ἄλλοις καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων. Τί τοίνυν νοοῦντες τὸ ἐφ' ἡμῖν λέγομεν καὶ διὰ τί ζητοῦντες; Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἐν ταῖς ἐναντίαις κινούμενοι τύχαις τε καὶ ἀνάγκαις καὶ παθῶν ἰσχυραῖς προσβολαῖς τὴν ψυχὴν κατεχούσαις, ἅπαντα ταῦτα κύρια νομίσαντες εἶναι καὶ δουλεύοντες αὐτοῖς καὶ φερόμενοι ἢ ἐκεῖνα ἄγιοι, μή ποτε οὐδὲν ἔσμεν οὐδέ τί ἐστιν ἐφ' ἡμῖν ἠπορήσαμεν, ὡς τούτου ἔσομένου ἂν ἐφ' ἡμῖν, ὃ μὴ τύχαις δουλεύοντες μηδὲ ἀνάγκαις μηδὲ πάθεισιν ἰσχυροῖς πράξαιμεν ἂν βουλευθέντες οὐδενὸς ἐναντιουμένου ταῖς βουλήσεσιν. Εἰ δὲ τοῦτο, εἴη ἂν ἡ ἔννοια τοῦ ἐφ' ἡμῖν, ὃ τῇ βουλήσει δουλεῖ καὶ παρὰ τοσοῦτον ἂν γένοιτο ἢ μή, παρ' ὅσον βουληθεῖημεν ἂν. Ἐκούσιον μὲν γὰρ πᾶν, ὃ μὴ βίᾳ μετὰ

τοῦ εἰδέναι, ἐφ' ἡμῖν δέ, ὃ καὶ κύριοι προᾶξαι. Καὶ συνθεῖ-
μεν ἂν πολλαχοῦ ἄμφω καὶ τοῦ λόγου αὐτῶν ἑτέρου ὄντος,
ἔστι δ' οὗ καὶ διαφωνήσειεν ἄν: οἷον εἰ κύριος ἦν τοῦ
ἀποκτείνειν, ἦν ἂν οὐχ ἑκούσιον αὐτῷ πεπραχότι, εἰ τὸν
πατέρα ἠγνόει τοῦτον εἶναι. Τάχα δ' ἂν κάκεινο διαφωνοῖ
ἔχοντι τὸ ἐφ' ἑαυτῷ: δεῖ δὴ καὶ τὴν εἶδησιν ἐν τῷ
ἑκουσίῳ οὐκ ἐν τοῖς καθέκαστα μόνον εἶναι, ἀλλὰ καὶ
ὅλως. Διὰ τί γάρ, εἰ μὲν ἀγνοεῖ, ὅτι φίλιος, ἀκούσιον, εἰ
δὲ ἀγνοεῖ, ὅτι μὴ δεῖ, οὐκ ἀκούσιον; Εἰ δ' ὅτι ἔδει μαν-
θάνειν; Οὐχ ἑκούσιον τὸ μὴ εἰδέναι, ὅτι ἔδει μανθάνειν,
ἢ τὸ ἀπάγον ἀπὸ τοῦ μανθάνειν.

(6, 8, 2) Ἄλλ' ἐκεῖνο ζητητέον: τοῦτο δὴ τὸ ἀναφερόμενον
εἰς ἡμᾶς ὡς ἐφ' ἡμῖν ὑπάρχον τίτι δεῖ διδόναι; Ἡ γὰρ
τῆ ὀρμῆ καὶ ἠτινιοῦν ὀρέξει, οἷον ὃ θυμῷ πράττεται
ἢ ἐπιθυμίας ἢ λογισμῷ τοῦ συμφέροντος μετ' ὀρέξεως
ἢ μὴ πράττεται. Ἄλλ' εἰ μὲν θυμῷ καὶ ἐπιθυμίας, καὶ
παισὶ καὶ θηρίοις τὸ ἐπ' αὐτοῖς τι εἶναι δώσομεν καὶ
μαινομένοις καὶ ἐξεστηκόσι καὶ φαρμάκοις ἀλοῦσι καὶ ταῖς
προσπιπτούσαις φαντασίαις, ὧν οὐ κύριοι: εἰ δὲ λογισμῷ
μετ' ὀρέξεως, ἄρ' εἰ καὶ πεπλανημένῳ τῷ λογισμῷ; Ἡ
τῷ ὀρθῷ λογισμῷ καὶ τῆ ὀρθῇ ὀρέξει. Καίτοι καὶ
ἐνταῦθα ζητήσεεν ἄν τις, πότερα ὁ λογισμὸς τὴν
ὀρεξιν ἐκίνησεν, ἢ τοῦτον ἡ ὀρεξις. Καὶ γὰρ εἰ κατα-
φύσιν αἱ ὀρέξεις, εἰ μὲν ὡς ζῶου καὶ τοῦ συνθέτου,
ἠκολούθησεν ἡ ψυχὴ τῆ τῆς φύσεως ἀνάγκη: εἰ δὲ ὡς
ψυχῆς μόνης, πολλὰ τῶν νῦν ἐφ' ἡμῖν λεγομένων ἔξω
ἂν τούτου γίνοιτο. Εἶτα καὶ τίς λογισμὸς ψιλὸς πρόεισι
τῶν παθημάτων; Ἡ τε φαντασία ἀναγκάζουσα ἢ τε ὀρεξις
ἐφ' ὃ τι ἂν ἄγη ἔλκουσα πῶς ἐν τούτοις κυρίους ποιεῖ;
Πῶς δ' ὅλως κύριοι, οὗ ἀγόμεθα; Τὸ γὰρ ἐνδεές ἐξ
ἀνάγκης πληρώσεως ὀρεγόμενον οὐκ ἔστι κύριον τοῦ ἐφ'
ὃ παντελῶς ἀγεται. Πῶς δ' ὅλως αὐτό τι παρ' αὐτοῦ, ὃ
παρ' ἄλλου καὶ ἀρχὴν εἰς ἄλλο ἔχει κάκειθεν γεγένηται
οἷον ἔστι; Κατ' ἐκεῖνο γὰρ ζῆ καὶ ὡς πέπλασται: ἢ
οὕτω γε καὶ τὰ ἀψυχα ἔξει τὸ ἐπ' αὐτοῖς τι εἰληφέναι:
ποιεῖ γὰρ ὡς γεγένηται καὶ τὸ πῦρ. Εἰ δ' ὅτι γινώσκει
τὸ ζῶον καὶ ἡ ψυχὴ ὃ ποιεῖ, εἰ μὲν αἰσθήσει, τίς ἢ
προσθήκη πρὸς τὸ ἐπ' αὐτοῖς εἶναι; οὐ γὰρ ἡ αἰσθησις
πεποίηκε τοῦ ἔργου κύριον ἰδοῦσα μόνον. Εἰ δὲ γνώσει,
εἰ μὲν γνώσει τοῦ ποιουμένου, καὶ ἐνταῦθα οἶδε μόνον,
ἄλλο δὲ ἐπὶ τὴν προᾶξιν ἄγει: εἰ δὲ καὶ παρὰ τὴν ὀρεξιν
ὁ λόγος ποιεῖ ἢ ἡ γνῶσις καὶ κρατεῖ, εἰς τί ἀναφέρει
ζητητέον, καὶ ὅλως ποῦ τοῦτο συμβαίνει. Καὶ εἰ μὲν
αὐτὸς ἄλλην ὀρεξιν ποιεῖ, πῶς ληπτέον: εἰ δὲ τὴν ὀρεξιν
παύσας ἔστη καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐφ' ἡμῖν, οὐκ ἐν πράξει
τοῦτο ἔσται, ἀλλ' ἐν νῷ στήσεται τοῦτο: ἐπεὶ καὶ τὸ ἐν

πράξει πᾶν, κὰν κρατῆ ὁ λόγος, μικτὸν καὶ οὐ καθαρὸν δύναται τὸ ἐφ ἡμῖν ἔχειν.

(6, 8, 3) Διὸ σκεπτέον περὶ τούτων: ἤδη γὰρ αὖ καὶ ἐγγύς γινόμεθα τοῦ λόγου τοῦ περὶ θεῶν. Ἀναγαγόντες τοίνυν τὸ ἐφ ἡμῖν εἰς βούλησιν, εἶτα ταύτην ἐν λόγῳ θέμενοι, εἶτα ἐν λόγῳ ὀρθῶ - ἴσως δὲ δεῖ προσθεῖναι τῷ ὀρθῶ τὸ τῆς ἐπιστήμης: οὐ γάρ, εἴ τις ἐδόξασεν ὀρθῶς καὶ ἔπραξεν, ἔχει ἂν ἴσως ἀναμφισβήτητον τὸ αὐτεξούσιον, εἰ μὴ εἰδῶς διότι ὀρθῶς, ἀλλὰ τύχῃ ἢ φαντασίᾳ τινὶ πρὸς τὸ δέον ἀχθεῖς: ἐπεὶ καὶ τὴν φαντασίαν οὐκ ἐφ ἡμῖν εἶναι λέγοντες τοὺς κατ' αὐτὴν δρῶντας πῶς ἂν εἰς τὸ αὐτεξούσιον τάξαιμεν; ἀλλὰ γὰρ ἡμεῖς τὴν μὲν φαντασίαν, ἣν ἂν τις καὶ φαντασίαν κυρίως εἴποι, τὴν ἐκ τοῦ σώματος τῶν παθημάτων ἐγειρομένην [καὶ γὰρ κενώσεις σίτων καὶ ποτῶν φαντασίας οἷον ἀναπλάττουσι καὶ πληρώσεις αὖ καὶ μεστός τις σπέρματος ἄλλα φαντάζεται καὶ καθ' ἑκάστας ποιότητος ὑγρῶν τῶν ἐν σώματι] τοὺς κατὰ τὰς τοιαύτας φαντασίας ἐνεργοῦντας εἰς ἀρχὴν αὐτεξούσιον οὐ τάξομεν: διὸ καὶ τοῖς φαύλοις κατὰ ταύτας πράττουσι τὰ πολλὰ οὔτε τὸ ἐπ αὐτοῖς οὔτε τὸ ἐκούσιον δώσομεν, τῷ δὲ διὰ νοῦ τῶν ἐνεργειῶν ἐλευθέρῳ τῶν παθημάτων τοῦ σώματος τὸ αὐτεξούσιον δώσομεν - εἰς ἀρχὴν τὸ ἐφ ἡμῖν καλλίστην ἀνάγοντες τὴν τοῦ νοῦ ἐνέργειαν καὶ τὰς ἐντεῦθεν προτάσεις ἐλευθέρας ὄντως δώσομεν, καὶ τὰς ὀρέξεις τὰς ἐκ τοῦ νοεῖν ἐγειρομένας οὐκ ἀκουσίους εἶναι δώσομεν, καὶ τοῖς θεοῖς τοῦτον ζῶσι τὸν τρόπον [ῥοσοὶ νῶ καὶ ὀρέξει τῇ κατὰ νοῦν ζῶσι] φήσομεν παρεῖναι.

(6, 8, 4) Καίτοι ζητήσκειν ἂν τις, πῶς ποτε τὸ κατ' ὄρεξιν γινόμενον αὐτεξούσιον ἔσται τῆς ὀρέξεως ἐπὶ τὸ ἔξω ἀγούσης καὶ τὸ ἐνδεὲς ἐχούσης: ἀγεται γὰρ τὸ ὀρεγόμενον, κὰν εἰ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἀγοιτο. Καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ νοῦ αὐτοῦ ἀπορητέον, εἰ ὅπερ πέφυκε καὶ ὡς πέφυκεν ἐνεργῶν λέγοιτο ἂν τὸ ἐλεύθερον ἔχειν καὶ τὸ ἐπ αὐτῷ, οὐκ ἔχων ἐπ αὐτῷ τὸ μὴ ποιεῖν. Ἐπειτα, εἰ ὅλως κυρίως λέγοιτο ἐπ' ἐκείνων τὸ ἐπ αὐτοῖς, οἷς πρᾶξις οὐ πάρεστιν. Ἀλλὰ καὶ οἷς πρᾶξις, ἢ ἀνάγκη ἔξωθεν: οὐ γὰρ μάτην πράξουσιν. Ἄλλ' οὖν πῶς τὸ ἐλεύθερον δουλευόντων καὶ τούτων τῇ αὐτῶν φύσει; Ἡ, εἰ μὴ ἑτέρῳ ἔπεσθαι ἠναγκασται, πῶς ἂν τὸ δουλεύειν λέγοιτο; Πῶς δὲ πρὸς τὸ ἀγαθόν τι φερόμενον ἠναγκασμένον ἂν εἴη ἐκούσιου τῆς ἐφέσεως οὔσης, εἰ εἰδῶς ὅτι ἀγαθὸν ὡς ἐπ' ἀγαθὸν ἴοι; Τὸ γὰρ ἀκούσιον ἀπαγωγὴ ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ πρὸς τὸ ἠναγκασμένον, εἰ πρὸς τοῦτο φέροιτο, ὃ μὴ ἀγαθὸν αὐτῷ: καὶ δουλεύει τοῦτο, ὃ μὴ κύριόν ἐστιν ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ἐλθεῖν, ἀλλ' ἑτέρου κρείττονος ἐφεστηκότος

ἀπάγεται τῶν αὐτοῦ ἀγαθῶν δουλεύον ἐκείνῳ. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ δουλεία ψέγεται οὐχ οὗ τις οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ἐπὶ τὸ κακὸν ἐλθεῖν, ἀλλ οὗ ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν τὸ ἑαυτοῦ ἀγόμενος πρὸς τὸ ἀγαθὸν τὸ ἄλλου. Τὸ δὲ καὶ δουλεύειν λέγειν τῇ αὐτοῦ φύσει δύο ποιούντος ἔστι τό τε δουλεύον καὶ τὸ ὤ. Φύσις δὲ ἀπλῆ καὶ ἐνέργεια μία καὶ οὐδὲ τὸ δυνάμει ἔχουσα ἄλλο, ἄλλο δὲ τὸ ἐνεργεῖα, πῶς οὐκ ἐλευθέρα; Οὐδὲ γὰρ ὡς πέφυκε λέγοιτο ἂν ἐνεργεῖν ἄλλης οὐσης τῆς οὐσίας, τῆς δὲ ἐνεργείας ἄλλης, εἶπερ τὸ αὐτὸ τὸ εἶναι ἐκεῖ καὶ τὸ ἐνεργεῖν. Εἰ οὖν οὔτε δι ἕτερον οὔτε ἐφ ἑτέρῳ, πῶς οὐκ ἐλευθέρα; Καὶ εἰ μὴ τὸ ἐπ αὐτῷ ἀρμόσει, ἀλλὰ μείζον ἐνταῦθα τοῦ ἐπ αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐπ αὐτῷ, ὅτι μὴ ἐφ ἑτέρῳ μηδ ἄλλο τῆς ἐνεργείας κύριον; οὐδὲ γὰρ τῆς οὐσίας, εἶπερ ἀρχή. Καὶ εἰ ἄλλην δὲ ὁ νοῦς ἀρχὴν ἔχει, ἀλλ οὐκ ἔξω αὐτοῦ, ἀλλ ἐν τῷ ἀγαθῷ. Καὶ εἰ κατ ἐκείνο τὸ ἀγαθόν, πολὺ μᾶλλον [τὸ] ἐπ αὐτῷ καὶ τὸ ἐλεύθερον; ἐπεὶ καὶ τὸ ἐλεύθερον καὶ τὸ ἐπ αὐτῷ τις ζητεῖ τοῦ ἀγαθοῦ χάριν. Εἰ οὖν κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἐνεργεῖ, μᾶλλον ἂν τὸ ἐπ αὐτῷ; ἥδη γὰρ ἔχει τὸ πρὸς αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ ὀρμώμενον καὶ ἐν αὐτῷ, εἶπερ πρὸς αὐτό, ὃ ἄμεινον ἂν εἴη αὐτῷ ἐν αὐτῷ ἂν εἶναι, εἶπερ πρὸς αὐτό.

(6, 8, 5) Ἄρ οὖν ἐν νῷ μόνῳ νοοῦντι τὸ αὐτεξούσιον καὶ τὸ ἐπ αὐτῷ καὶ ἐν νῷ τῷ καθαρῷ ἢ καὶ ἐν ψυχῇ κατὰ νοῦν ἐνεργούση καὶ κατὰ ἀρετὴν πραττούση; Τὸ μὲν οὖν πραττούση εἶπερ δώσομεν, πρῶτον μὲν οὐ πρὸς τὴν τεύξιν ἴσως χρῆ διδόναι; οὐ γὰρ ἡμεῖς τοῦ τυχεῖν κύριοι. Εἰ δὲ πρὸς τὸ καλῶς καὶ τὸ πάντα ποιῆσαι τὰ παρ αὐτοῦ, τάχα μὲν ἂν τοῦτο ὀρθῶς λέγοιτο. Ἐκεῖνο δὲ πῶς ἐφ ἡμῖν; Οἷον εἰ, διότι πόλεμος, ἀνδριζοίμεθα; λέγω δὲ τὴν τότε ἐνέργειαν πῶς ἐφ ἡμῖν, ὅποτε πολέμου μὴ καταλαβόντος οὐκ ἦν τὴν ἐνέργειαν ταύτην ποιήσασθαι; Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πράξεων τῶν κατὰ ἀρετὴν ἀπασῶν πρὸς τὸ προσπίπτον ἀεὶ ἀναγκαζομένης τῆς ἀρετῆς τοδὶ ἢ τοδὶ ἐργάζεσθαι. Καὶ γὰρ εἴ τις αἵρεσιν αὐτῇ δοίη τῇ ἀρετῇ, πότερα βούλεται, ἵνα ἔχοι ἐνεργεῖν, εἶναι πολέμους, ἵνα ἀνδρίζοιτο, καὶ εἶναι ἀδικίαν, ἵνα τὰ δίκαια ὀρίξῃ καὶ κατακοσμήῃ, καὶ πενίαν, ἵνα τὸ ἐλεύθεριον ἐνδεικνύοιτο, ἢ πάντων εὖ ἐχόντων ἡσυχίαν ἀγειν, ἔλοιτο ἂν τὴν ἡσυχίαν τῶν πράξεων οὐδενὸς θεραπείας δεομένου τῆς παρ αὐτῆς, ὡσπερ ἂν εἴ τις ἰατρός, οἷον Ἱπποκράτης, μηδένα δεῖσθαι τῆς παρ αὐτοῦ τέχνης. Εἰ οὖν ἐνεργούσα ἐν ταῖς πράξεσιν ἢ ἀρετὴ ἠνάγκασται βοηθεῖν, πῶς ἂν καθαρῶς ἔχοι τὸ ἐπ αὐτῇ; Ἄρ οὖν τὰς πράξεις μὲν ἀναγκαίας, τὴν δὲ βούλησιν τὴν πρὸ τῶν πράξεων καὶ τὸν λόγον οὐκ ἠναγκασμένον φήσομεν; Ἄλλ εἰ τοῦτο,

ἐν ψιλῷ τιθέμενοι τῷ πρὸ τοῦ πραττομένου, ἕξω τῆς πράξεως τὸ αὐτεξούσιον καὶ τὸ ἐπ' αὐτῇ τῇ ἀρετῇ θήσομεν. Τί δὲ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀρετῆς τῆς κατὰ τὴν ἕξιν καὶ τὴν διάθεσιν; Ἄρ' οὐ κακῶς ψυχῆς ἐχούσης φήσομεν αὐτὴν εἰς κατακόσμησιν ἐλθεῖν συμμετρομένην τὰ πάθη καὶ τὰς ὁρέξεις; Τίνα οὖν τρόπον λέγομεν ἐφ' ἡμῖν τὸ ἀγαθοῖς εἶναι καὶ τὸ <ἀδέσποτον τὴν ἀρετὴν;> Ἡ τοῖς γε βουλευθεῖσι καὶ ἐλομένοις: ἢ ὅτι ἐγγενομένη αὕτη κατασκευάζει τὸ ἐλεύθερον καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν καὶ οὐκ ἕα ἔτι δούλους εἶναι, ὡς πρότερον ἦμεν. Εἰ οὖν οἷον νοῦς τις ἄλλος ἐστὶν ἢ ἀρετὴ καὶ ἕξις οἷον νοσηθῆναι τὴν ψυχὴν ποιούσα, πάλιν αὐτὴ ἴκει οὐκ ἐν πράξει τὸ ἐφ' ἡμῖν, ἀλλ' ἐν νῷ ἡσύχῳ τῶν πράξεων.

(6, 8, 6) Πῶς οὖν εἰς βούλησιν πρότερον ἀνήγομεν τοῦτο λέγοντες ὃ παρὰ τὸ βουληθῆναι γένοιτο ἄν; Ἡ κακεῖ ἐλέγετο ἢ μὴ γένοιτο. Εἰ οὖν τὰ τε νῦν ὀρθῶς λέγεται, ἐκεῖνά τε τούτοις συμφώνως ἕξει, φήσομεν τὴν μὲν ἀρετὴν καὶ τὸν νοῦν κύρια εἶναι καὶ εἰς ταῦτα χρῆναι ἀνάγειν τὸ ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ ἐλεύθερον: ἀδέσποτα δὲ ὄντα ταῦτα τὸν μὲν ἐφ' αὐτοῦ εἶναι, τὴν δὲ ἀρετὴν βούλεσθαι μὲν ἐφ' αὐτῆς εἶναι ἐφειστώσαν τῇ ψυχῇ, ὥστε εἶναι ἀγαθὴν, καὶ μέχρι τούτου αὐτὴν τε ἐλευθέραν καὶ τὴν ψυχὴν ἐλευθέραν παρασχέσθαι: προσπιπτόντων δὲ τῶν ἀναγκαίων παθημάτων τε καὶ πράξεων ἐφειστώσαν ταῦτα μὲν μὴ βεβουλεῦσθαι γενέσθαι, ὅμως γε μὴν καὶ ἐν τούτοις διασώσειν τὸ ἐφ' αὐτῇ εἰς αὐτὴν καὶ ἐνταῦθα ἀναφέρουσαν: οὐ γὰρ τοῖς πράγμασιν ἐφέψεσθαι, οἷον σφύζουσα τὸν κινδυνεύοντα, ἀλλ' εἰ δοκοῖ αὐτῇ, καὶ προιεμένην τοῦτον καὶ τὸ ζῆν κελεύουσαν προίεσθαι καὶ χρήματα καὶ τέκνα καὶ αὐτὴν πατρίδα, σκοπὸν τὸ καλὸν αὐτῆς ἔχουσαν, ἀλλ' οὐ τὸ εἶναι τῶν ὑπ' αὐτῆν: ὥστε καὶ τὸ ἐν ταῖς πράξεσιν αὐτεξούσιον καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν οὐκ εἰς τὸ πράττειν ἀνάγεσθαι οὐδ' εἰς τὴν ἕξω, ἀλλ' εἰς τὴν ἐντὸς ἐνέργειαν καὶ νόησιν καὶ θεωρίαν αὐτῆς τῆς ἀρετῆς. Δεῖ δὲ τὴν ἀρετὴν ταύτην νοῦν τινα λέγειν εἶναι οὐ συναριθμοῦντα τὰ πάθη τὰ δουλωθέντα ἢ μετρηθέντα τῷ λόγῳ: ταῦτα γὰρ ἔοικέ, φησὶν, <εγγύς τι> τείνειν <τοῦ σώματος ἔθεσι καὶ ἀσκήσεσι> κατορθωθέντα.

Ὅστε εἶναι σαφέστερον, ὡς τὸ ἄυλόν ἐστι τὸ ἐλεύθερον καὶ εἰς τοῦτο ἢ ἀναγωγὴ τοῦ ἐφ' ἡμῖν καὶ αὕτη ἢ βούλησις ἢ κυρία καὶ ἐφ' ἑαυτῆς οὔσα, καὶ εἴ τι ἐπιτάξειε πρὸς τὰ ἕξω ἕξ ἀνάγκης. Ὅσα οὖν ἐκ ταύτης καὶ διὰ ταύτην, ἐφ' ἡμῖν, ἕξω τε καὶ ἐφ' αὐτῆς: ὃ αὐτὴ βούλεται καὶ ἐνεργεῖ ἀνεμποδίστως, τοῦτο καὶ πρῶτον ἐφ' ἡμῖν.

Ὁ δὲ θεωρητικὸς νοῦς καὶ πρῶτος οὕτω τὸ ἐφ' αὐτῷ, ὅτι τὸ ἔργον αὐτοῦ μηδαμῶς ἐπ' ἄλλῳ, ἀλλὰ πᾶς

ἐπέστραπται πρὸς αὐτὸν καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ αὐτὸς καὶ ἐν τῷ ἀγαθῷ κείμενος ἀνευδεῆς καὶ πλήρης ὑπάρχων καὶ οἷον κατὰ βούλησιν ζῶν: ἡ δὲ βούλησις ἢ νόησις, βούλησις δ' ἐλέχθη, ὅτι κατὰ νοῦν: καὶ γὰρ λέγομεν: ἡ βούλησις τὸ κατὰ νοῦν μιμείται. Ἡ γὰρ βούλησις θέλει τὸ ἀγαθόν: τὸ δὲ νοεῖν ἀληθῶς ἐστὶν ἐν τῷ ἀγαθῷ. Ἐχει οὖν ἐκεῖνος, ὅπερ ἡ βούλησις θέλει καὶ οὗ τυχούσα ἂν ταύτη νόησις γίνεται. Εἰ οὖν βουλήσει τοῦ ἀγαθοῦ τίθεμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν, τὸ ἤδη ἐν ᾧ θέλει ἡ βούλησις εἶναι ἰδρυμένον πῶς οὐ τὸ ἐφ' αὐτῷ ἔχει; Ἡ μείζων εἶναι θετέον, εἰ μὴ τις ἐθέλει εἰς τοῦτο ἀναβαίνειν τὸ ἐφ' αὐτῷ.

(6, 8, 7) Γίνεται οὖν ψυχὴ μὲν ἐλευθέρᾳ διὰ νοῦ πρὸς τὸ ἀγαθὸν σπεύδουσα ἀνεμποδίστως, καὶ ὃ διὰ τοῦτο ποιεῖ, ἐφ' αὐτῇ: νοῦς δὲ δι' αὐτόν: ἡ δὲ τοῦ ἀγαθοῦ φύσις αὐτὸ τὸ ἐφετὸν καὶ δι' ὃ τὰ ἄλλα ἔχει τὸ ἐφ' αὐτοῖς, ὅταν τὸ μὲν τυγχάνειν ἀνεμποδίστως δύνηται, τὸ δὲ ἔχειν. Πῶς δὴ αὐτὸ τὸ κύριον ἀπάντων τῶν μετ' αὐτὸ τιμίῳν καὶ ἐν πρώτῃ ἔδρᾳ ὄν, πρὸς ὃ τὰ ἄλλα ἀναβαίνειν θέλει καὶ ἐξήρηται αὐτοῦ καὶ τὰς δυνάμεις ἔχει παρ' αὐτοῦ, ὥστε δύνασθαι τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἔχειν, πῶς ἂν τις εἰς τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἢ ἐπὶ σοὶ ἄγοι; Ὅπου καὶ νοῦς μόλις, ὅμως δὲ βία εἴλκετο. Εἰ μὴ τις τολμηρὸς λόγος ἐτέρωθεν σταλεῖς λέγοι, ὡς τυχούσα οὕτως ἔχειν, ὡς ἔχει, καὶ οὐκ οὔσα κυρία τοῦ ὅ ἐστιν, οὔσα τοῦτο ὅ ἐστιν οὐ παρ' αὐτῆς οὔτε τὸ ἐλεύθερον ἂν ἔχοι οὔτε τὸ ἐπ' αὐτῇ ποιούσα ἢ μὴ ποιούσα, ὃ ἠνάγκασται ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν.

Ὅς δὴ λόγος ἀντίτυπός τε καὶ ἄπορος καὶ παντάπασιν τὴν τοῦ ἔκουσίου τε καὶ αὐτεξουσίῳ φύσιν καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐφ' ἡμῖν εἶη ἂν ἀναιρῶν, ὡς μάτην εἶναι ταῦτα λέγεσθαι καὶ φωνᾶς πραγμάτων ἀνυποστάτων. Οὐ γὰρ μόνον μηδὲν ἐπὶ μηδενὶ εἶναι λέγειν, ἀλλ' οὐδὲ νοεῖν οὐδὲ συνιέναι ἀναγκαῖον αὐτῷ λέγειν ταύτην τὴν φωνήν. Εἰ δὲ ὁμολογοῖ συνιέναι, ἤδη ἂν ῥαδίως ἐλέγχοιτο τῆς ἐννοίας τοῦ ἐφ' ἡμῖν ἐφαρμοζομένης οἷς ἐφαρμόττειν οὐκ ἔφη. Ἡ γὰρ ἐννοία τὴν οὐσίαν οὐ πολυπραγμονεῖ οὐδὲ ἐκείνην προσπαραλαμβάνει - ἀδύνατον γὰρ ἑαυτὸ τι ποιεῖν καὶ εἰς ὑπόστασιν ἄγειν - ἀλλὰ ἐθέλει θεωρεῖν ἢ ἐπίνοια, τί τῶν ὄντων δοῦλον ἐτέρων, καὶ τί ἔχει τὸ αὐτεξουσίον καὶ τί μὴ ὑπ' ἄλλῳ, ἀλλ' αὐτὸ τῆς ἐνεργείας κύριον, ὃ καθαρῶς τοῖς αἰδίοις ὑπάρχει καὶ τοῖς καθ' ὅ εἰσιν αἰδίοι καὶ τοῖς ἀκωλύτως τὸ ἀγαθὸν διώκουσιν ἢ ἔχουσιν. Ὑπερ δὴ ταῦτα τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ ὄντος οἷον ἄλλο παρ' αὐτὸ ἀγαθὸν ζητεῖν ἄτοπον. Ἐπεὶ καὶ τὸ κατὰ τύχην λέγειν αὐτὸ εἶναι οὐκ ὀρθόν: ἐν γὰρ τοῖς ὑστερον καὶ ἐν πολλοῖς ἢ τύχη: τὸ δὲ πρῶτον οὔτε κατὰ τύχην ἂν

λέγοιμεν, οὔτε οὐ κύριον τῆς αὐτοῦ γενέσεως, ὅτι μηδὲ γέγονε. Τὸ δὲ ὅτι ὡς ἔχει ποιεῖ ἄτοπον, εἴ τις ἀξιοῖ τότε εἶναι τὸ ἐλεύθερον, ὅταν παρὰ φύσιν ποιῆ ἢ ἐνεργῆ. Οὐδὲ δὴ τὸ τὸ μοναχὸν ἔχον ἀφήρηται τῆς ἐξουσίας, εἰ τὸ μοναχὸν μὴ τῷ κωλύεσθαι παρ' ἄλλου ἔχει, ἀλλὰ τῷ τοῦτο αὐτὸ εἶναι καὶ οἷον ἀρέσκειν ἑαυτῷ, καὶ μὴ ἔχειν ὅ τι κρεῖττον αὐτοῦ: ἢ οὕτω γε τὸ μάλιστα τυγχάνον τοῦ ἀγαθοῦ ἀφαιρήσεται τις τὸ αὐτεξούσιον. Εἰ δὲ τοῦτο ἄτοπον, ἀτοπώτερον ἂν γίνοιτο αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν ἀποστειρεῖν τοῦ αὐτεξουσίου, ὅτι ἀγαθὸν καὶ ὅτι ἐφ' αὐτοῦ μένει οὐ δεόμενον κινεῖσθαι πρὸς ἄλλο τῶν ἄλλων κινουμένων πρὸς αὐτὸ καὶ οὐδὲν δεόμενον οὐδενός. Ὅταν δὲ δὴ ἢ οἷον ὑπόστασις αὐτοῦ ἢ οἷον ἐνέργεια ἢ - οὐ γὰρ ἢ μὲν ἕτερον, ἢ δ' ἕτερόν ἐστιν, εἴ γε μηδὲ ἐπὶ τοῦ νοῦ τοῦτο, ὅτι μᾶλλον κατὰ τὸ εἶναι ἢ ἐνέργεια ἢ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τὸ εἶναι - ὥστε οὐκ ἔχει τὸ ὡς πέφυκεν ἐνεργεῖν, οὐδὲ ἢ ἐνέργεια καὶ ἢ οἷον ζωὴ ἀνενεχθήσεται εἰς τὴν οἷον οὐσίαν, ἀλλ' ἢ οἷον οὐσία συνοῦσα καὶ οἷον συγγενομένη ἐξ αἰδίου τῆς ἐνεργείας ἐξ ἀμφοῖν αὐτὸ αὐτὸ ποιεῖ, καὶ ἑαυτῷ καὶ οὐδενός.

(6, 8, 8) Ἡμεῖς δὲ θεωροῦμεν οὐ συμβεβηκὸς τὸ αὐτεξούσιον ἐκεῖνω, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν περὶ τὰ ἄλλα αὐτεξουσίων ἀφαιρέσει τῶν ἐναντίων αὐτὸ ἐφ' ἑαυτό: πρὸς αὐτὸ τὰ ἐλάττω ἀπὸ ἐλαττόνων μεταφέροντες ἀδυναμία τοῦ τυχεῖν τῶν ἃ προσήκει λέγειν περὶ αὐτοῦ, ταῦτα ἂν περὶ αὐτοῦ εἴπομεν. Καίτοι οὐδὲν ἂν εὔροιμεν εἰπεῖν οὐχ ὅτι κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ περὶ αὐτοῦ κυρίως: πάντα γὰρ ἐκείνου καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ σεμνὰ ὕστερα. Τούτων γὰρ αὐτὸς ἀρχή: καίτοι ἄλλον τρόπον οὐκ ἀρχή. Ἀποτιθεμένοις δὴ πάντα καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ ὡς ὕστερον καὶ τὸ αὐτεξούσιον - ἥδη γὰρ εἰς ἄλλο ἐνέργειαν λέγει - καὶ ὅτι ἀνεμποδίστως καὶ ὄντων ἄλλων τὸ εἰς αὐτὰ ἀκωλύτως. Δεῖ δὲ ὅλως πρὸς οὐδὲν αὐτὸν λέγειν: ἐστὶ γὰρ ὅπερ ἐστὶ καὶ πρὸ αὐτῶν: ἐπεὶ καὶ τὸ ἐστὶν ἀφαιροῦμεν, ὥστε καὶ τὸ πρὸς τὰ ὄντα ὁπωσοῦν: οὐδὲ δὴ τὸ ὡς πέφυκεν: ὕστερον γὰρ καὶ τοῦτο, καὶ εἰ λέγοιτο καὶ ἐπ' ἐκείνων, ἐπὶ τῶν ἐξ ἄλλου ἂν λέγοιτο, ὥστε πρῶτως ἐπὶ τῆς οὐσίας, ὅτι ἐξ ἐκείνου ἐφυ: εἰ δ' ἐν τοῖς ἐν χρόνῳ ἢ φύσις, οὐδ' ἐπὶ τῆς οὐσίας. Οὐδὲ δὴ τὸ οὐ παρ' αὐτῆς εἶναι λεκτέον: τό τε γὰρ εἶναι ἀφηροῦμεν, τό τε οὐ παρ' αὐτῆς λέγοιτο ἂν, ὅταν ὑπ' ἄλλου. Οὕτως οὖν συνέβη; Ἡ οὐδὲ τὸ συνέβη ἀκτέον: οὔτε γὰρ αὐτῷ οὔτε πρὸς ἄλλο: ἐν γὰρ πολλοῖς τὸ συνέβη, ὅταν τὰ μὲν ἢ, τὸ δὲ ἐπὶ τούτοις συμβῆ. Πῶς οὖν τὸ πρῶτον συνέβη; Οὐδὲ γὰρ ἦλθεν, ἵνα ζητῆς πῶς οὖν ἦλθε; τύχη τίς ἤγαγεν ἢ ὑπέστησεν αὐτό; Ἐπεὶ οὐδὲ τύχη πῶς ἦν οὐδὲ τὸ αὐτόματον δέ:

καὶ γὰρ τὸ αὐτόματον καὶ παρ ἄλλου καὶ ἐν γινομένοις.
(6, 8, 9) Ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ εἴ τις λαμβάνοι τὸ συνέβη, οὗτοι
δεῖ πρὸς τὸ ὄνομα ἴστασθαι, ἀλλὰ ὅπως νοεῖ ὁ λέγων συνιέ-
ναι. Τί οὖν νοεῖ; Τοῦτο, ὅτι ταύτην ἔχον τὴν φύσιν
καὶ τὴν δύναμιν ἀρχή: καὶ γὰρ εἰ ἄλλην εἶχεν, ἦν ἂν
[ἀρχή] τοῦτο, ὅπερ ἦν, καὶ εἰ χεῖρον, ἐνήργησεν ἂν κατὰ τὴν
αὐτοῦ οὐσίαν. Πρὸς δὴ τὸ τοιοῦτον λεκτέον, ὅτι μὴ οἷόν τε
ἦν ἀρχὴν οὔσαν πάντων τὸ τυχὸν εἶναι, μὴ ὅτι χεῖρον,
ἀλλ οὐδὲ ἀγαθὸν μὲν, ἀγαθὸν δὲ ἄλλως, οἷον ἐνδεέστερον.
Ἄλλὰ δεῖ κρείττονα εἶναι τὴν ἀρχὴν ἀπάντων τῶν μετ
αὐτῆς: ὥστε ὠρισμένον τι. Λέγω δὲ ὠρισμένον, ὅτι μοναχῶς
καὶ οὐκ ἐξ ἀνάγκης: οὐδὲ γὰρ ἦν ἀνάγκη: ἐν γὰρ τοῖς ἐπομέ-
νοις τῇ ἀρχῇ ἢ ἀνάγκη καὶ οὐδὲ αὕτη ἔχουσα ἐν αὐτοῖς τὴν
βίαν: τὸ δὲ μοναχὸν τοῦτο παρ αὐτοῦ. Τοῦτο οὖν καὶ οὐκ
ἄλλο, ἀλλ ὅπερ ἐχρῆν εἶναι: οὐ τοίνυν οὕτω συνέβη, ἀλλ
ἔδει οὕτως: τὸ δὲ ἔδει τοῦτο ἀρχὴ τῶν ὅσα ἔδει. Τοῦτο
τοίνυν οὐκ ἂν οὕτως εἶη, ὡς συνέβη: οὐ γὰρ ὅπερ ἔτυχεν
ἐστίν, ἀλλ ὅπερ ἐχρῆν εἶναι: μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὅπερ ἐχρῆν,
ἀλλὰ ἀναμένειν δεῖ τὰ ἄλλα, τί ποτε αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς
φανείη, καὶ τοῦτο, ὅπερ ἐστὶν αὐτός, τοῦτο αὐτὸν θέσθαι
οὐχ ὡς συνέβη φανέντα, ἀλλὰ ὄντως βασιλέα καὶ ὄντως
ἀρχὴν καὶ τὸ ἀγαθὸν ὄντως, οὐκ ἐνεργοῦντα κατὰ τὸ ἀγα-
θόν - οὕτω γὰρ ἂν δόξειεν ἐπεσθαι ἄλλω - ἀλλ ὄντα ἐν, ὅπερ
ἐστίν, ὥστε οὐ κατ' ἐκεῖνο, ἀλλ ἐκεῖνο. Εἰ τοίνυν οὐδ' ἐπὶ
τοῦ ὄντος τὸ συνέβη - τῷ γὰρ ὄντι, εἴ τι συμβήσεται, τὸ
συνέβη, ἀλλ οὐκ αὐτὸ τὸ ὄν συνέβη, οὐδὲ συνέκυρσε τὸ ὄν
οὕτως εἶναι, οὐδὲ παρ ἄλλου τὸ οὕτως εἶναι, ὄν ὡς ἐστίν, ἀλλ
αὕτη ὄντως φύσις ὄν εἶναι - πῶς ἂν τις ἐπὶ τοῦ <ἐπέκεινα>
ὄντος τοῦτο ἐνθυμοῖτο τὸ οὕτω συνέβη, ᾧ ὑπάρχει γεγεννηκέ-
ναι τὸ ὄν, ὃ οὐχ οὕτω συνέβη, ἀλλ ἐστίν ὡς ἐστίν ἢ οὐσία,
οὔσα ὅπερ ἐστὶν οὐσία καὶ ὅπερ ἐστὶ νοῦς: ἐπεὶ οὕτω τις καὶ
τὸν νοῦν εἴποι οὕτω συνέβη νοῦν εἶναι, ὥσπερ ἄλλο τι ἂν τὸν
νοῦν ἐσόμενον ἢ τοῦτο, ὃ δὴ φύσις ἐστὶ νοῦ. Τὸ δὴ οὐ παρεκβε-
βηκὸς ἑαυτό, ἀλλ ἀκλινὲς ὄν ἑαυτοῦ, αὐτὸ ἂν τις κυριώτατα
λέγοι εἶναι ὃ ἐστὶ. Τί ἂν οὖν τις λέγοι ἐκεῖ εἰς τὸ ὑπὲρ
τοῦτο ἀναβαῖς καὶ εἰσιδών; Ἄρα γε τὸ οὕτως [συνέβη], ὡς
εἶδεν αὐτὸν ἔχοντα; [τὸ οὕτως συνέβη] ἢ οὔτε τὸ οὕτω οὔτε
τὸ ὅπως συνέβη, ἀλλ οὐδὲ ὅλως τὸ συνέβη. Ἀλλὰ τὸ οὕτω
μόνον καὶ οὐκ ἂν ἄλλως, ἀλλ οὕτως; Ἄλλ οὐδὲ τὸ οὕτως:
οὕτω γὰρ ἂν ὀρίσας εἴησιν καὶ τότε τι: ἀλλ ἐστὶ τῷ ἰδόντι
οὐδὲ τὸ οὕτως εἰπεῖν δύνασθαι οὐδ' αὖ τὸ μὴ οὕτως: τί γὰρ
ἂν εἴποις αὐτὸ τῶν ὄντων, ἐφ' ὧν τὸ οὕτως; Ἄλλο τοίνυν
παρ ἅπαντα τὰ οὕτως. Ἄλλ ἀόριστον ἰδὼν πάντα μὲν
ἔξεις εἰπεῖν τὰ μετ' αὐτό, φήσεις δὲ οὐδὲν ἐκείνων εἶναι,
ἀλλά, εἴπερ, δύναμιν πᾶσαν αὐτῆς ὄντως κυρίαν, τοῦτο
οὔσαν ὃ θέλει, μᾶλλον δὲ ὃ θέλει ἀπορρίψασαν εἰς τὰ ὄντα,

αὐτὴν δὲ μείζονα παντὸς τοῦ θέλειν οὖσαν τὸ θέλειν μετ
αὐτὴν θεμένην. Οὐτ' οὖν αὐτὴ ἠθέλησε τὸ οὕτως, ἵνα ἂν
εἶπετο, οὔτε ἄλλος πεποίηκεν οὕτως.

(6, 8, 10) Καὶ τοίνυν καὶ ἐρωτῆσαι χρὴ τὸν λέγοντα τὸ οὕτω
συνέβη, πῶς ἂν ἀξιώσῃ ψεῦδος εἶναι τὸ συνέβη, εἴ τι εἴη,
καὶ πῶς ἂν τις ἀφέλοι τὸ συνέβη. Καὶ εἴ τις εἴη φύσις,
τότε φήσει οὐκ ἐφαρμόζειν τὸ συνέβη. Εἰ γὰρ τὴν τῶν
ἄλλων ἀφαιρούσαν τὸ οὕτω συνέβη ἀνατίθησι τύχη, ποῦ
ποτε τὸ μὴ ἐκ τύχης εἶναι γένοιτο; Ἀφαιρεῖ δὲ τὸ ὡς
ἔτυχεν αὕτη ἡ ἀρχὴ τῶν ἄλλων εἶδος καὶ πέρασ καὶ μορφὴν
διδούσα, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς οὕτω κατὰ λόγον γινομένοις
τύχη ἀναθεῖναι, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο λόγῳ τὴν αἰτίαν, ἐν δὲ
τοῖς μὴ προηγουμένως καὶ μὴ ἀκολουθῶς, ἀλλὰ συμπτώ-
μασιν, ἡ τύχη. Τὴν δὴ ἀρχὴν παντὸς λόγου τε καὶ τάξεως
καὶ ὅρου πῶς ἂν τις τὴν τούτου ὑπόστασιν ἀναθεῖη τύχη;
Καὶ μὴν πολλῶν μὲν ἡ τύχη κυρία, νοῦ δὲ καὶ λόγου καὶ
τάξεως εἰς τὸ γεννᾶν ταῦτα οὐ κυρία: ὅπου καὶ ἐναντίον γε
δοκεῖ λόγῳ εἶναι τύχη, πῶς ἂν γεννήτῃρα αὐτοῦ γένοιτο;
Εἰ οὖν μὴ γεννᾷ νοῦν τύχη, οὐδὲ τὸ πρὸ νοῦ οὐδὲ τὸ κρεῖτ-
τον νοῦ: οὔτε γὰρ εἶχεν ὅθεν γεννήσει, οὔτε ἦν τὸ παράπαν
αὕτη οὐδ' ὅλως ἐν τοῖς αἰδίοις. Εἰ οὖν μηδὲν πρὸ ἐκείνου,
αὐτὸς δὲ πρῶτος, στῆναι ἐνταῦθα δεῖ καὶ μηδὲν ἔτι περὶ
αὐτοῦ λέγειν, ἀλλὰ τὰ μετ' αὐτὸ ζητεῖν πῶς ἐγένετο, αὐτὸ
δὲ μηκέτι ὅπως, ὅτι ὄντως τοῦτο μὴ ἐγένετο. Τί οὖν, εἰ
μὴ ἐγένετο, ἔστι δὲ οἷός ἐστιν, οὐκ ὦν τῆς αὐτοῦ οὐσίας
κύριος; Καὶ εἰ μὴ οὐσίας δέ, ἀλλ' ὦν ὅς ἐστιν, οὐχ
ὑποστήσας ἑαυτὸν, χρώμενος δὲ ἑαυτῷ οἷός ἐστιν, ἐξ
ἀνάγκης τοῦτο ἂν εἴη, ὅ ἐστι, καὶ οὐκ ἂν ἄλλως. Ἡ
οὐχ ὅτι οὐκ ἄλλως, οὕτως, ἀλλ' ὅτι τὸ ἄριστον οὕτως.
Πρὸς μὲν γὰρ τὸ βέλτιον ἐλθεῖν οὐ πᾶν αὐτεξούσιον, πρὸς
δὲ τὸ χεῖρον ἐλθεῖν οὐδὲν ὑπ' ἄλλου κεκώλυται. Ἄλλ' ὅτι
μὴ ἦλθε, παρ' αὐτοῦ οὐκ ἐλήλυθεν, οὐ τῷ κεκωλύσθαι, ἀλλὰ
τῷ αὐτὸ εἶναι, ὃ μὴ ἐλήλυθε: καὶ τὸ ἀδύνατον ἐλθεῖν πρὸς
τὸ χεῖρον οὐκ ἀδυναμίαν σημαίνει τοῦ μὴ ἦκοντος, ἀλλὰ
παρ' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτὸν τὸ μὴ ἦκειν. Καὶ τὸ μὴ ἦκειν
πρὸς μηδὲν ἄλλο τὴν ὑπερβολὴν τῆς δυνάμεως ἐν αὐτῷ
ἔχει, οὐκ ἀνάγκη κατειλημμένου, ἀλλ' αὐτοῦ ἀνάγκης τῶν
ἄλλων οὔσης καὶ νόμου. Αὐτὴν οὖν ἡ ἀνάγκη ὑπέστησεν;
ἢ οὐδὲ ὑπέστη τῶν ἄλλων ὑποστάντων τῶν μετ' αὐτὸ δι'
αὐτό. Τὸ οὖν πρὸ ὑποστάσεως πῶς ἂν ἢ ὑπ' ἄλλου ἢ ὑφ'
αὐτοῦ ὑπέστη;

(6, 8, 11) Ἄλλὰ τὸ μὴ ὑποστὰν τοῦτο τί; Ἡ σιωπήσαντας
δεῖ ἀπελθεῖν, καὶ ἐν ἀπόρῳ τῇ γνώμῃ θεμένους μηδὲν ἔτι
ζητεῖν. Τί γὰρ ἂν τις καὶ ζητήσῃεν εἰς οὐδὲν ἔτι ἔχων
προελθεῖν πάσης ζητήσεως εἰς ἀρχὴν ἰούσης καὶ ἐν τῷ
τοιούτῳ ἰσταμένης; Πρὸς δὲ τούτοις ζήτησιν ἄπασαν χρὴ

νομίζεῖν ἢ τοῦ τί ἐστὶν εἶναι ἢ τοῦ οἶον ἢ τοῦ διὰ τί ἢ τοῦ εἶναι. Τὸ μὲν οὖν εἶναι, ὡς λέγομεν ἐκεῖνο εἶναι, ἐκ τῶν μετ' αὐτό. Τὸ δὲ διὰ τί ἀρχὴν ἄλλην ζητεῖ: ἀρχῆς δὲ τῆς πάσης οὐκ ἐστὶν ἀρχή. Τὸ δὲ οἶόν ἐστι ζητεῖν τί συμβέβηκεν αὐτῷ, ὧ συμβέβηκε μηδέν. Τὸ δὲ τί ἐστὶ δηλοῖ μᾶλλον τὸ μηδέν δεῖν περὶ αὐτοῦ ζητεῖν, αὐτὸ μόνον εἰ δυνατὸν αὐτοῖς λαβόντας, ἐν τῷ μηδέν αὐτῷ θεμιτὸν εἶναι προσάπτειν μαθόντας. Ὡς δὲ εἰκόκαμεν ταύτην τὴν ἀπορίαν ἐνεθυμηθῆναι, περὶ ταύτης τῆς φύσεως οἵπερ ἐνεθυμήθημεν, ἐκ τοῦ πρώτον μὲν τίθεσθαι χώραν καὶ τόπον, ὡς περὶ τι χάος, εἶτα χώρας ἤδη οὔσης ἐπαγαγεῖν ταύτην τὴν φύσιν εἰς τὸν ἐν τῇ φαντασίᾳ ἡμῶν γεγονότα ἢ ὄντα τόπον, εἰσάγοντας δὲ αὐτὸν εἰς τὸν τοιοῦτον τόπον οὕτω τοι ζητεῖν, οἶον πόθεν καὶ πῶς ἐλήλυθεν ἐνταῦθα, καὶ ὡς περὶ ἔπηλυν ὄντα ἐζητηκέναι αὐτοῦ τὴν παρουσίαν καὶ οἶον τὴν οὐσίαν, καὶ δὴ καὶ ὡς περὶ ἐκ τινος βάθους ἢ ἐξ ὕψους τινὸς ἐνθάδε ἐρριφθῆαι. Διόπερ δεῖ τὸ αἴτιον τῆς ἀπορίας ἀνελόντα ἔξω ποιήσασθαι τῆς ἐπιβολῆς τῆς πρὸς αὐτὸ πάντα τόπον καὶ μηδὲ ἐν ὁπωῦν τίθεσθαι αὐτό, μήτε αἰεὶ κείμενον ἐν αὐτῷ καὶ ἰδρυμένον μήτε ἐληλυθότα, ἀλλ' ὄντα μόνον, ὡς ἐστὶ, λεγόμενον ὑπ' ἀνάγκης τῶν λόγων εἶναι, τὸν δὲ τόπον, ὡς περὶ καὶ τὰ ἄλλα, ὕστερον καὶ ὕστερον ἀπάντων. Τὸ οὖν ἄτοπον τοῦτο νοοῦντες, ὡς νοοῦμεν, οὐδὲν περὶ αὐτὸ ἔτι τιθέντες οἶον κύκλω οὐδὲ περιλαβεῖν ἔχοντες ὅσος, οὐδὲ τὸ ὅσον αὐτῷ συμβεβηκέναι φήσομεν: οὐ μὴν οὐδὲ τὸ ποιόν: οὐδὲ γὰρ μορφή τις περὶ αὐτὸν οὐδὲ νοητὴ ἂν εἴη: οὐδὲ τὸ πρὸς ἄλλο: ἐφ' αὐτοῦ γὰρ καὶ ὑφέστηκε, πρὶν ἄλλο. Τί ἂν οὖν ἔτι εἴη τὸ οὕτω συνέβη; ἢ πῶς φθεγγόμεθα τοῦτο, ὅτι καὶ τὰ ἄλλα ἐν ἀφαιρέσει πάντα τὰ περὶ τούτου λεγόμενα; Ὡστε ἀληθὲς μᾶλλον οὐ τὸ οὕτω συνέβη, ἀλλὰ τὸ οὐδὲ οὕτω συνέβη, ὅπου καὶ τὸ οὐδὲ συνέβη ὅλως.

(6, 8, 12) Τί οὖν; Οὐκ ἐστὶν ὅ ἐστι; Τοῦ δὲ εἶναι ὅ ἐστιν ἢ τοῦ ἐπέκεινα εἶναι ἄρα γε κύριος αὐτός; Πάλιν γὰρ ἡ ψυχὴ οὐδέν τι πεισθεῖσα τοῖς εἰρημένοις ἀπορός ἐστὶ. Λεκτέον τοίνυν πρὸς ταῦτα ὧδε, ὡς ἕκαστος μὲν ἡμῶν κατὰ μὲν τὸ σῶμα πόρρω ἂν εἴη οὐσίας, κατὰ δὲ τὴν ψυχὴν καὶ ὁ μάλιστα ἐσμὲν μετέχομεν οὐσίας καὶ ἐσμέν τις οὐσία, τοῦτο δὲ ἐστὶν οἶον σύνθετόν τι ἐκ διαφορᾶς καὶ οὐσίας. Οὐκ οὐκ κυρίως οὐσία οὐδ' αὐτοουσία: διὸ οὐδὲ κύριοι τῆς αὐτῶν οὐσίας. Ἄλλο γὰρ πῶς ἡ οὐσία καὶ ἡμεῖς ἄλλο, καὶ κύριοι οὐχ ἡμεῖς τῆς αὐτῶν οὐσίας, ἀλλ' ἡ οὐσία αὐτὸ ἡμῶν, εἴπερ αὕτη καὶ τὴν διαφορὰν προστίθησιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὅπερ κύριον ἡμῶν ἡμεῖς πῶς ἐσμὲν, οὕτω τοι οὐδὲν ἦττον καὶ ἐνταῦθα λεγόμεθα ἂν αὐτῶν κύριοι. Οὗ δέ γε παντελῶς ἐστὶν ὅ ἐστιν αὐτοουσία, καὶ οὐκ ἄλλο μὲν αὐτό, ἄλλο

δὲ ἡ οὐσία αὐτοῦ, ἐνταῦθα ὅπερ ἐστὶ, τούτου ἐστὶ καὶ κύριον καὶ οὐκέτι εἰς ἄλλο, ἢ ἐστὶ καὶ ἢ ἐστὶν οὐσία. Καὶ γὰρ αὐτὸ ἀφείθη κύριον εἶναι αὐτοῦ, ἢ ὁ πρῶτον εἰς οὐσίαν. Τὸ δὲ πεποιηκὸς ἐλεύθερον τὴν οὐσίαν, πεφυκὸς δηλονότι ποιεῖν ἐλεύθερον καὶ ἐλευθεροποιὸν ἂν λεχθῆν, τίνι ἂν δούλον εἶη, εἶπερ ὅλως καὶ θεμιτὸν φθέγγεσθαι; Τὸ δὲ τῆ αὐτοῦ οὐσία; Ἀλλὰ καὶ αὕτη παρ αὐτοῦ ἐλευθέρα καὶ ὑστέρα, καὶ αὐτὸ οὐκ ἔχον οὐσίαν. Εἰ μὲν οὖν ἐστὶ τις ἐνέργεια ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτὸν θησόμεθα, οὐδ' ἂν διὰ τοῦτο εἶη ἂν ἕτερον αὐτοῦ καὶ οὐκ αὐτὸς αὐτοῦ κύριος, ἀφ' οὗ ἡ ἐνέργεια, ὅτι μὴ ἕτερον ἐνέργεια καὶ αὐτός. Εἰ δ' ὅλως ἐνεργείαν οὐ δώσομεν ἐν αὐτῷ εἶναι, ἀλλὰ τὰλλα περὶ αὐτὸν ἐνεργοῦντα τὴν ὑπόστασιν ἴσχειν, ἔτι μᾶλλον οὔτε τὸ κύριον οὔτε τὸ κυριεύμενον ἐκεῖ εἶναι δώσομεν. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ αὐτοῦ κύριος, οὐχ' ὅτι ἄλλο αὐτοῦ κύριον, ἀλλ' ὅτι τὸ αὐτοῦ κύριον τῇ οὐσίᾳ ἀπέδομεν, τὸ δὲ ἐν τιμιωτέρῳ ἢ κατὰ τοῦτο ἐθέμεθα. Τί οὖν τὸ ἐν τιμιωτέρῳ τοῦ ὅ ἐστὶν αὐτοῦ κύριον; Ἡ ὅτι, ἐπειδὴ οὐσία καὶ ἐνέργεια ἐκεῖ δύο πως ὄντα ἐκ τῆς ἐνεργείας τὴν ἐννοιαν ἐδίδου τοῦ κυρίου, τοῦτο δὲ ἦν τῇ οὐσίᾳ ταῦτόν, διὰ τοῦτο καὶ χωρὶς ἐγένετο τὸ κύριον εἶναι καὶ αὐτὸ αὐτοῦ ἐλέγετο κύριον. Ὅπου δὲ οὐ δύο ὡς ἐν, ἀλλὰ ἓν - ἢ γὰρ ἐνέργεια μόνον ἢ οὐδ' ὅλως ἐνέργεια - οὐδὲ τὸ κύριον αὐτοῦ ὀρθῶς.

(6, 8, 13) Ἀλλ' εἰ καὶ τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐπάγειν δεῖ οὐκ ὀρθῶς τοῦ ζητουμένου, πάλιν αὐτὸ λεγέσθω, ὡς τὰ μὲν ὀρθῶς εἴρηται, ὅτι οὐ ποιητέον οὐδ' ὡς εἰς ἐπίνοιαν δύο, τὰ δὲ νῦν τῆς πειθοῦς χάριν καὶ τι παρανοητέον ἐν τοῖς λόγοις. Εἰ γὰρ δοίημεν ἐνεργείας αὐτῷ, τὰς δ' ἐνεργείας αὐτοῦ ὅσον βουλήσει αὐτοῦ - οὐ γὰρ ἀβουλήν ἐνεργεῖ - αἱ δὲ ἐνέργειαι ἢ ὅσον οὐσία αὐτοῦ, ἢ βούλησις αὐτοῦ καὶ ἡ οὐσία ταῦτόν ἐσται. Εἰ δὲ τοῦτο, ὡς ἄρα ἐβούλετο, οὕτω καὶ ἐστὶν. Οὐ μᾶλλον ἄρα ὡς πέφυκε βούλεται τε καὶ ἐνεργεῖ, ἢ ὡς βούλεται τε καὶ ἐνεργεῖ ἢ οὐσία ἐστὶν αὐτοῦ. Κύριος ἄρα πάντη ἑαυτοῦ ἐφ' ἑαυτῷ ἔχων καὶ τὸ εἶναι. Ἴδε δὲ καὶ τόδε: τῶν ὄντων ἕκαστον ἐφιέμενον τοῦ ἀγαθοῦ βούλεται ἐκεῖνο μᾶλλον ἢ ὅ ἐστὶν εἶναι, καὶ τότε μάλιστα οἴεται εἶναι, ὅταν τοῦ ἀγαθοῦ μεταλάβῃ, καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ αἰρεῖται ἑαυτῷ ἕκαστον τὸ εἶναι καθόσον ἂν παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ ἴσχη, ὡς τῆς τοῦ ἀγαθοῦ φύσεως ἑαυτῷ δηλονότι πολὺ πρότερον αἰρετῆς οὔσης, εἶπερ τὸ ὅση μοῖρα ἀγαθοῦ παρ' ἄλλῃ αἰρετωτάτη, καὶ οὐσία ἐκούσιος καὶ παραγενομένη θελήσει καὶ ἐν καὶ ταῦτόν οὔσα θελήσει καὶ διὰ θελήσεως ὑποστᾶσα. Καὶ ἕως μὲν τὸ ἀγαθὸν μὴ εἶχεν ἕκαστον, ἠθέλησεν ἄλλο, ἢ δὲ ἔσχεν, ἑαυτὸ τε θέλει ἤδη καὶ ἐστὶν οὔτε κατὰ τύχην ἢ τοιαύτη παρουσία οὔτε ἔξω τῆς βουλήσεως αὐτοῦ ἢ οὐσία, καὶ τούτῳ καὶ ὀρίζεται καὶ

ἑαυτῆς ἐστὶ τούτῳ. Εἰ οὖν τούτῳ αὐτό τι ἕκαστον ἑαυτὸ
 ποιεῖ, δῆλον δῆπου γίνεται ἤδη, ὡς ἐκεῖνο ἂν εἴη
 ἑαυτῷ τοιοῦτον πρώτως, ὧ καὶ τὰ ἄλλα ἑαυτοῖς ἐστὶν
 εἶναι, καὶ σύνεστιν αὐτοῦ τῆ οἶον οὐσίᾳ ἢ θέλησις τοῦ οἶον
 τοιοῦτον εἶναι, καὶ οὐκ ἐστὶν αὐτὸν λαβεῖν ἄνευ τοῦ θέλειν
 ἑαυτῷ ὅπερ ἐστί, καὶ σύνδρομος αὐτὸς ἑαυτῷ θέλων αὐτὸς
 εἶναι καὶ τοῦτο ὣν, ὅπερ θέλει, καὶ ἢ θέλησις καὶ αὐτὸς
 ἓν, καὶ τούτῳ οὐχ ἦττον ἓν, ὅτι μὴ ἄλλο αὐτός, ὅπερ
 ἔτυχεν, ἄλλο δὲ τὸ ὡς ἐβουλήθη ἄν. Τί γὰρ ἂν καὶ ἠθέλη-
 σεν ἢ τοῦτο, ὅ ἐστι; Καὶ γὰρ εἰ ὑποθούμεθα ἐλέσθαι αὐτῷ ὅ
 τι θέλοι γενέσθαι, καὶ ἐξεῖναι αὐτῷ ἀλλάξασθαι τὴν αὐτοῦ
 φύσιν εἰς ἄλλο, μήτ ἂν ἄλλο τι γενέσθαι βουληθῆναι, μήτ
 ἂν ἑαυτῷ τι μέμψασθαι ὡς ὑπὸ ἀνάγκης τοῦτο ὄν, ὅ
 ἐστὶ, τοῦτο τὸ αὐτὸς εἶναι ὅπερ αὐτὸς ἀεὶ ἠθέλησε
 καὶ θέλει. Ἐστὶ γὰρ ὄντως ἢ ἀγαθοῦ φύσις θέλησις αὐτοῦ
 οὐ δεδεκασμένου οὐδὲ τῆ ἑαυτοῦ φύσει ἐπισπωμένου, ἀλλ
 ἑαυτὸν ἐλομένου, ὅτι μὴδὲ ἦν ἄλλο, ἵνα πρὸς ἐκεῖνο ἐλχθῆ.
 Καὶ μὴν κάκεινο ἂν τις λέγοι, ὡς ἐν τῆ αὐτῶν ἕκαστον τὰ
 ἄλλα οὐσίᾳ οὐ περιείληφε τὸν λόγον τὸν τοῦ ἀρέσκεισθαι
 αὐτῷ: καὶ γὰρ ἂν καὶ δυσχεραῖνοι τι αὐτό. Ἐν δὲ τῆ τοῦ
 ἀγαθοῦ ὑποστάσει ἀνάγκη τὴν αἴρεσιν καὶ τὴν αὐτοῦ
 θέλησιν ἐμπεριειλημμένην εἶναι ἢ σχολῆ γ ἂν ἄλλῳ ὑπάρχου
 ἑαυτῷ ἀρεστῷ εἶναι, ἃ μετουσίᾳ ἢ ἀγαθοῦ φαντασίᾳ
 ἀρέσκειται αὐτοῖς. Δεῖ δὲ συγχωρεῖν τοῖς ὀνόμασιν, εἴ τις
 περὶ ἐκεῖνου λέγων ἐξ ἀνάγκης ἐνδείξεως ἕνεκα αὐτοῖς
 χρῆται, ἃ ἀκριβεῖα οὐκ ἐῷμεν λέγεσθαι: λαμβανέτω δὲ καὶ
 τὸ οἶον ἐφ ἕκαστου. Εἰ οὖν ὑφέστηκε τὸ ἀγαθὸν καὶ συνυφ-
 ἴστησιν αὐτὸ ἢ αἴρεσις καὶ ἢ βούλησις - ἄνευ γὰρ τούτων
 οὐκ ἐστὶ - δεῖ δὲ τοῦτο μὴ πολλὰ εἶναι, συνακτέον ὡς ἐν
 τὴν βούλησιν καὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὸ θέλειν: τὸ δὲ θέλειν [εἰ]
 παρ αὐτοῦ, ἀνάγκη παρ αὐτοῦ καὶ τὸ εἶναι αὐτῷ εἶναι, ὥστε
 αὐτὸν πεποιηκέναι αὐτὸν ὁ λόγος ἀνεῦρεν. Εἰ γὰρ ἢ
 βούλησις παρ αὐτοῦ καὶ οἶον ἔργον αὐτοῦ, αὕτη δὲ ταῦτὸν
 τῆ ὑποστάσει αὐτοῦ, αὐτὸς ἂν οὕτως ὑποστήσας ἂν εἴη
 αὐτόν: ὥστε οὐχ ὅπερ ἔτυχεν ἐστὶν, ἀλλ ὅπερ ἐβουλήθη
 αὐτός.

(6, 8, 14) Ἐτι δὲ ὁρᾶν δεῖ καὶ ταύτη: ἕκαστον τῶν λεγομένων
 εἶναι ἢ ταῦτόν ἐστὶ τῷ εἶναι αὐτοῦ, ἢ ἕτερον: οἶον ἄν-
 θρωπος ὅδε ἕτερος, καὶ τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι ἄλλο: μετέχει γε
 μὴν ὁ ἀνθρώπος τοῦ ὅ ἐστὶν ἀνθρώπῳ εἶναι. <Ψυχῆ> δὲ
 <καὶ> τὸ <ψυχῆ εἶναι ταῦτόν>, εἰ ἀπλοῦν ψυχῆ καὶ μὴ κατ
 ἄλλου, καὶ ἀνθρώπος αὐτὸ καὶ τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι. Καὶ τὸ μὲν
 ἂν κατὰ τύχην γένοιτο ἀνθρώπος, ὅσῳ ἕτερον τοῦ ἀνθρώπῳ
 εἶναι, τὸ δὲ ἀνθρώπῳ εἶναι οὐκ ἂν γένοιτο κατὰ τύχην: τοῦτο
 δ ἐστὶ παρ αὐτοῦ ἀνθρώπος αὐτό. Εἰ δὴ τὸ ἀνθρώπῳ
 εἶναι παρ αὐτοῦ καὶ οὐ κατὰ τύχην τοῦτο οὐδὲ συμβέβηκε,

πῶς ἂν τὸ ὑπὲρ τὸ ἄνθρωπος αὐτό, τὸ γεννητικὸν τοῦ ἀνθρώπου αὐτό, καὶ οὗ τὰ ὄντα πάντα, κατὰ τύχην ἂν λέγοιτο, φύσις ἀπλουστέρα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καὶ τοῦ ὅλως τὸ ὄν εἶναι; Ἐτι πρὸς τὸ ἀπλοῦν ἰόντι οὐκ ἔστι συναφέρειν τὴν τύχην, ὥστε καὶ εἰς τὸ ἀπλούστατον ἀδύνατον ἀναβαίνειν τὴν τύχην. Ἐτι δὲ κάκεινο ἀναμνησθῆναι προσήκει ἤδη που εἰρημένον, ὡς ἕκαστον τῶν κατὰ ἀλήθειαν ὄντων καὶ ὑπ' ἐκείνης τῆς φύσεως ἐλθόντων εἰς ὑπόστασιν, καὶ εἴ τι δὲ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς τοιοῦτον, τῷ ἀπ' ἐκείνων τοιοῦτον: λέγω δὲ τὸ τοιοῦτον τὸ σὺν αὐτῶν τῇ οὐσίᾳ ἔχειν καὶ τῆς ὑποστάσεως τὴν αἰτίαν, ὥστε τὸν ὑστερον θεατὴν ἕκαστου ἔχειν εἰπεῖν, διὸ ἕκαστον τῶν ἐνυπαρχόντων, οἷον διὰ τί ὀφθαλμὸς καὶ διὰ τί πόδες τοῖσδε τοιοῖδε, καὶ τὴν αἰτίαν συναπογεννώσαν ἕκαστον μέρος ἕκαστου εἶναι καὶ δι' ἀλλήλα τὰ μέρη εἶναι. Διὰ τί πόδες εἰς μῆκος; Ὅτι καὶ τότε τοιόνδε καὶ ὅτι πρόσωπον τοιόνδε, καὶ πόδες τοιοῖδε. Καὶ ὅλως ἢ πρὸς ἀλλήλα πάντων συμφωνία ἀλλήλοις αἰτία: καὶ τὸ διὰ τί τότε, ὅτι τοῦτ' ἔστι τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι: ὥστε ἐν καὶ τὸ αὐτὸ τὸ εἶναι καὶ τὸ αἴτιον. Ταῦτα δὲ ἐκ μιᾶς πηγῆς οὕτως ἦλθεν οὐ λελογισμένης, ἀλλὰ παρεχούσης ὅλον ἀθρόον τὸ διὰ τί καὶ τὸ εἶναι. Πηγὴ οὖν τοῦ εἶναι καὶ τοῦ διὰ τί εἶναι ὁμοῦ ἄμφω διδοῦσα: ἀλλὰ οἷα τὰ γινόμενα, πολὺ ἀρχετυπώτερον καὶ ἀληθέστερον καὶ μᾶλλον ἢ κατ' ἐκείνα πρὸς τὸ βέλτιον τὸ ἀφ' οὗ ταῦτα. Εἰ οὖν μηδὲν εἰκῆ μηδὲ κατὰ τύχην μηδὲ τὸ συνέβη γὰρ οὕτως τῶν ὅσα τὰς αἰτίας ἐν αὐτοῖς ἔχει, ἔχει δὲ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἅπαντα, λόγου ὦν καὶ <αἰτίασ> καὶ οὐσίας αἰτιώδους <πατήρ>, ἃ δὴ πάντα πόρρω ὑπάρχει τύχης, εἴη ἂν ἀρχὴ καὶ οἷον παράδειγμα τῶν ὅσα μὴ κεκοινωνήκε τύχῃ, τὸ ὄντως καὶ τὸ πρῶτον, ἀμιγῆς τύχαις καὶ αὐτομάτῳ καὶ συμβάσει, αἴτιον ἑαυτοῦ καὶ παρ' αὐτοῦ καὶ δι' αὐτὸν αὐτός: καὶ γὰρ πρῶτως αὐτός καὶ ὑπερόντως αὐτός. (6, 8, 15) Καὶ ἑράσμιον καὶ ἔρωσ ὁ αὐτός καὶ αὐτοῦ ἔρωσ, ἅτε οὐκ ἄλλως καλὸς ἢ παρ' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ. Καὶ γὰρ καὶ τὸ συνεῖναι ἑαυτῷ οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, εἰ μὴ τὸ συνὸν καὶ τὸ ᾧ σύνεστιν ἐν καὶ ταῦτὸν εἶη. Εἰ δὲ τὸ συνὸν τῷ ᾧ σύνεστιν ἐν καὶ τὸ οἷον ἐφιέμενον τῷ ἐφετῷ ἐν, τὸ δὲ ἐφετὸν κατὰ τὴν ὑπόστασιν καὶ οἷον ὑποκείμενον, πάλιν αὖ ἡμῖν ἀνεφάνη ταῦτὸν ἢ ἐφεις καὶ ἡ οὐσία. Εἰ δὲ τοῦτο, πάλιν αὖ αὐτός ἐστιν οὗτος ὁ ποιῶν ἑαυτὸν καὶ κύριος ἑαυτοῦ καὶ οὐχ ὡς τι ἕτερον ἠθέλησε γενόμενος, ἀλλ' ὡς θέλει αὐτός. Καὶ μὴν καὶ λέγοντες αὐτὸν οὔτε τι εἰς αὐτὸν δέχεσθαι οὔτε ἄλλο αὐτὸν καὶ ταύτη ἂν εἴημεν ἔξω ποιῶντες τοῦ τύχῃ εἶναι τοιοῦτον οὐ μόνον τῷ μονοῦν αὐτὸν καὶ τῷ καθαρὸν ποιεῖν ἀπάντων, ἀλλ' ὅτι, εἴ ποτε καὶ αὐτοὶ ἐν αὐτοῖς ἐνίδοιμέν τινα φύσιν τοιαύτην

οὐδὲν ἔχουσιν τῶν ἄλλων, ὅσα συνήρτηται ἡμῖν, καθὰ
πάσχειν ὅ τί περ ἂν συμβῆ [καί] κατὰ τύχην ὑπάρχει -
πάντα γὰρ τὰ ἄλλα, ὅσα ἡμῶν, δοῦλα καὶ ἐκκείμενα τύχαις
καὶ οἷον κατὰ τύχην προσελθόντα, τούτῳ δὲ μόνῳ τὸ κύριον
αὐτοῦ καὶ τὸ αὐτεξούσιον φωτὸς <ἀγαθοειδοῦς> καὶ ἀγαθοῦ
ἐνεργεία καὶ μείζονος ἢ κατὰ νοῦν, οὐκ ἐπακτὸν τὸ ὑπὲρ
τὸ νοεῖν ἐχούσης: εἰς δὲ διὰ ἀναβάντες καὶ γενόμενοι τοῦτο
μόνον, τὰ δὲ ἄλλα ἀφέντες, τί ἂν εἴποιμεν αὐτὸ ἢ ὅτι πλέον
ἢ ἐλεύθεροι, καὶ πλέον ἢ αὐτεξούσιοι; Τίς δὲ ἂν ἡμᾶς προσ-
άψειε τότε τύχαις ἢ τῷ εἰκῆ ἢ τῷ συμβέβηκεν αὐτὸ τὸ
ἀληθινὸν ζῆν γενομένους ἢ ἐν τούτῳ γενομένους, ὃ μηδὲν
ἔχει ἄλλο, ἀλλ' ἔστιν αὐτὸ μόνον; Τὰ μὲν οὖν ἄλλα μονούμενα
οὐκ ἔστιν αὐτοῖς αὐτάρκη εἶναι εἰς τὸ εἶναι: τοῦτο δὲ ἔστιν
ὅ ἔστι καὶ μονούμενον. Ὑπόστασις δὲ πρώτη οὐκ ἐν ἀψύχῳ
οὐδ' ἐν ζωῇ ἀλόγῳ: ἀσθενῆς γὰρ εἰς τὸ εἶναι καὶ αὐτὴ σκέδασις
οὔσα λόγου καὶ ἀοριστία: ἀλλ' ὅσῳ πρόεισιν εἰς λόγον, ἀπο-
λείπει τύχην: τὸ γὰρ κατὰ λόγον οὐ τύχη. Ἀναβαίνουσι δὲ
ἡμῖν ἐκεῖνο μὲν οὐ λόγος, κάλλιον δὲ ἢ λόγος: τοσοῦτον ἀπέχει
τοῦ τύχη συμβῆναι. Ῥίζα γὰρ λόγου παρ' αὐτῆς καὶ εἰς
τοῦτο λήγει τὰ πάντα, ὡσπερ φυτοῦ μεγίστου κατὰ λόγον
ζῶντος ἀρχὴ καὶ βάσις, μένουσα γὰρ αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς,
διδούσα δὲ κατὰ λόγον τῷ φυτῷ, ὃν ἔλαβεν, εἶναι.

(6, 8, 16) Ἐπεὶ δὲ φαμεν καὶ δοκεῖ πανταχοῦ τε εἶναι τοῦτο
καὶ αὖ εἶναι οὐδαμοῦ, τοῦτό τοι χρὴ ἐνθυμηθῆναι καὶ
νοῆσαι, οἷον δεῖ καὶ ἐντεῦθεν σκοπούμενοις θέσθαι περὶ
ῶν ζητοῦμεν. Εἰ γὰρ μηδαμοῦ, οὐδαμοῦ συμβέβηκε, καὶ εἰ
πανταχοῦ, ὅσος ἐστὶν αὐτός, τοσοῦτος πανταχοῦ: ὥστε
τὸ πανταχοῦ καὶ τὸ πάντῃ αὐτός, οὐκ ἐν ἐκείνῳ ὦν τῷ
πανταχοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ὦν τοῦτο καὶ δοῦς εἶναι τοῖς
ἄλλοις ἐν τῷ πανταχοῦ παρακεῖσθαι. Ὁ δὲ ὑπερτάτην ἔχων
τάξιν, μᾶλλον δὲ οὐκ ἔχων, ἀλλ' ὦν ὑπέρτατος αὐτός,
δοῦλα πάντα ἔχει, οὐ συμβαῖς αὐτοῖς, αὐτῷ δὲ τῶν ἄλλων,
μᾶλλον δὲ περὶ αὐτὸν τῶν ἄλλων, οὐ πρὸς αὐτὰ βλέποντος
αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκείνων πρὸς αὐτόν: ὃ δὲ εἰς τὸ εἶσω οἷον
φέρεται αὐτοῦ οἷον ἑαυτὸν ἀγαπήσας, <αὐγὴν καθαρὰν>,
αὐτὸς ὦν τοῦτο, ὅπερ ἠγάπησε: τοῦτο δὲ ἐστὶν ὑποστήσας
αὐτόν, εἴπερ ἐνεργεῖα μένουσα καὶ τὸ ἀγαπητότατον οἷον
νοῦς. Νοῦς δὲ ἐνεργημα: ὥστε ἐνεργημα αὐτός. Ἀλλὰ
ἄλλου μὲν οὐδενός: ἑαυτοῦ ἄρα ἐνεργημα αὐτός. Οὐκ ἄρα
ὡς συμβέβηκεν ἐστίν, ἀλλ' ὡς ἐνεργεῖ αὐτός. Ἐτι τοίνυν,
εἰ ἔστι μάλιστα, ὅτι πρὸς αὐτόν οἷον στηρίζει καὶ οἷον
πρὸς αὐτόν βλέπει καὶ τὸ οἷον εἶναι τοῦτο αὐτῷ τὸ πρὸς
αὐτόν βλέπειν, οἷον ποιῶν ἂν αὐτόν, οὐχ ὡς ἔτυχεν ἄρα
ἐστίν, ἀλλ' ὡς αὐτὸς θέλει, καὶ οὐδ' ἢ θέλησις εἰκῆ οὐδ'
οὔτω συνέβη: τοῦ γὰρ ἀρίστου ἢ θέλησις οὔσα οὐκ ἐστίν
εἰκῆ. Ὅτι δὲ ἢ τοιαύτη νεῦσις αὐτοῦ πρὸς αὐτόν οἷον

ἐνέργεια οὐσα αὐτοῦ καὶ μονὴ ἐν αὐτῷ τὸ εἶναι ὅ ἐστι ποιεῖ, μαρτυρεῖ ὑποτεθὲν τοῦναντίον: ὅτι, εἰ πρὸς τὸ ἔξω νεύσειεν αὐτοῦ, ἀπολεῖ τὸ εἶναι ὅπερ ἐστί: τὸ ἄρα εἶναι ὅπερ ἐστὶν ἢ ἐνέργεια ἢ πρὸς αὐτόν: τοῦτο δὲ ἐν καὶ αὐτός. Αὐτὸς ἄρα ὑπέστησεν αὐτὸν συνεξενεχ-
θείσης τῆς ἐνεργείας μετ' αὐτοῦ. Εἰ οὖν μὴ γέγονεν, ἀλλ ἦν αἰὲ ἢ ἐνέργεια αὐτοῦ καὶ οἷον ἐρηγήροσις οὐκ ἄλλου ὄντος τοῦ ἐρηγήροτος, ἐρηγήροσις καὶ ὑπερνόησις αἰὲ οὐσα, ἔστιν οὕτως, ὡς ἐρηγήροησεν. Ἡ δὲ ἐρηγήροσις ἔστιν <ἐπέκεινα οὐσίᾳσ> καὶ νοῦ καὶ <ζωῆς ἔμφρονοσ>: ταῦτα δὲ αὐτός ἐστιν. Αὐτὸς ἄρα ἔστιν ἐνέργεια ὑπὲρ νοῦν καὶ φρόνησιν καὶ ζωήν: ἐξ αὐτοῦ δὲ ταῦτα καὶ οὐ παρ' ἄλλου. Παρ' αὐτοῦ ἄρα αὐτῷ καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ εἶναι. Οὐκ ἄρα, ὡς συνέβη, οὕτως ἐστὶν, ἀλλ ὡς ἠθέλησεν αὐτός ἐστιν.

(6, 8, 17) Ἐτι δὲ καὶ ὧδε: ἕκαστά φαμεν τὰ ἐν τῷ παντὶ καὶ τότε τὸ πᾶν οὕτως ἔχειν, ὡς ἂν ἔσχεν, ὡς ἢ τοῦ ποιούν-
τος προαίρεσις ἠθέλησε, καὶ οὕτως ἔχειν, ὡς ἂν προιέμενος καὶ προιδῶν ἐν λογισμοῖς κατὰ πρόνοιαν οὗτος εἰργάσατο. Ἀεὶ δὲ οὕτως ἐχόντων καὶ αἰὲ οὕτως γιγνομένων, οὕτω
τοι καὶ αἰὲ ἐν τοῖς συνοῦσι κείσθαι τοὺς λόγους ἐν μείζο-
νι εὐθημοσύνη ἐστῶτας: ὥστε ἐπέκεινα προνοίας τάκει
εἶναι καὶ ἐπέκεινα προαιρέσεως καὶ πάντα αἰὲ νοερῶς
ἐστηκότα εἶναι, ὅσα ἐν τῷ ὄντι. Ὡστε τὴν οὕτω διάθεσιν
εἴ τις ὀνομάζει πρόνοιαν, οὕτω νοεῖτω, ὅτι ἐστὶ πρὸ
τοῦδε νοῦς τοῦ παντός ἐστῶς, ἀφ' οὗ καὶ καθ' ὃν τὸ πᾶν
τόδε. Εἰ μὲν οὖν νοῦς πρὸ πάντων καὶ ἀρχὴ ὁ τοιοῦτος
νοῦς, οὐκ ἂν εἴη ὡς ἔτυχε, πολὺς μὲν ὢν, συνωδὸς δὲ
αὐτῷ καὶ οἷον εἰς ἐν συντεταγμένος. Οὐδὲν γὰρ πολὺ καὶ
πλήθος συντεταγμένον καὶ λόγοι πάντες καὶ περιληφθέντες
ἐνὶ διαῖ παντός ὡς ἔτυχε καὶ ὡς συνέβη, ἀλλὰ πόρρω
φύσεως τῆς τοιαύτης καὶ ἐναντίον, ὅσον τύχη ἐν
ἀλογία κειμένη λόγῳ. Εἰ δὲ τὸ πρὸ τοῦ τοιούτου ἀρχή,
δηλονότι προσεχῆς τούτῳ τῷ οὕτω λελογωμένῳ, καὶ τὸ
οὕτω λεγόμενον τοῦτο κατ' ἐκεῖνο καὶ μετέχον ἐκείνου
καὶ οἷον θέλει ἐκεῖνο καὶ δύναμις ἐκείνου. Ἀδιάστατος
τοῖνον ἐκεῖνος, εἷς [εἷς] πάντα λόγος, εἷς ἀριθμὸς καὶ εἷς
μείζων τοῦ γενομένου καὶ δυνατώτερος, καὶ οὐδὲν μείζον
αὐτοῦ οὐδὲ κρεῖττον. Οὐδὲ ἄρα ἐξ ἄλλου ἔχει οὔτε τὸ
εἶναι οὔτε τὸ ὁποῖός ἐστιν εἶναι. Αὐτὸς ἄρα αὐτῷ ὅ ἐστι
πρὸς αὐτόν καὶ εἰς αὐτόν, ἵνα μηδὲ ταύτη πρὸς τὸ ἔξω ἢ
πρὸς ἄλλον, ἀλλὰ πρὸς αὐτόν πᾶς.

(6, 8, 18) Καὶ σὺ ζητῶν μηδὲν ἔξω ζήτηει αὐτοῦ, ἀλλ εἴσω
πάντα τὰ μετ' αὐτόν: αὐτόν δὲ ἕα. Τὸ γὰρ ἔξω αὐτός
ἐστι, περίληψις πάντων καὶ μέτρον. Ἡ εἴσω ἐν βάρθι,
τὸ δ' ἔξω αὐτοῦ, οἷον κύκλῳ ἐφαπτόμενον αὐτοῦ καὶ

ἐξηρητημένον πᾶν ὁ λόγος καὶ νοῦς: μᾶλλον δ' ἂν εἴη νοῦς, καθὼς ἐφάπτεται καὶ ἥ ἐφάπτεται αὐτοῦ καὶ ἥ ἐξήρηται, ἅτε παρ' ἐκείνου ἔχων τὸ νοῦς εἶναι. Ὡσπερ ἂν οὖν κύκλος, [δς] ἐφάπτοιτο κέντρου κύκλω, ὁμολογοῖτο ἂν τὴν δύναμιν παρὰ τοῦ κέντρου ἔχειν καὶ οἶον κεντροειδῆς, ἥ γραμμαὶ ἐν κύκλω πρὸς κέντρον ἐν συνιούσαι τὸ πέρασ αὐτῶν τὸ πρὸς τὸ κέντρον ποιούσι τοιοῦτον εἶναι οἶον τὸ πρὸς ὃ ἠνέχθησαν καὶ ἀφ' οὗ οἶον ἐξέφυσαν, μείζονος ὄντος ἢ κατὰ ταύτας τὰς γραμμάς καὶ τὰ πέρατα αὐτῶν τὰ αὐτῶν σημεία τῶν γραμμῶν - καὶ ἔστι μὲν οἶον ἐκεῖνο, ἀμυδρὰ δὲ καὶ ἴχνη ἐκείνου τοῦ ὃ δύναται αὐτὰ καὶ τὰς γραμμάς δυνάμενον, αἱ πανταχοῦ ἔχουσιν αὐτό: καὶ ἐμφαίνεται διὰ τῶν γραμμῶν, οἷόν ἐστιν ἐκεῖνο, οἶον ἐξελιχθὲν οὐκ ἐξεληλιγμένον - οὕτω τοι καὶ τὸν νοῦν καὶ τὸ ὄν χρῆ λαμβάνειν, γενόμενον ἐξ ἐκείνου καὶ οἶον ἐκχυθὲν καὶ ἐξελιχθὲν καὶ ἐξηρητημένον ἐκ τῆς αὐτοῦ νοεραῖς φύσεως, μαρτυρεῖν τὸν οἶον ἐν ἐνὶ νοῦν οὐ νοῦν ὄντα: ἐν γάρ. Ὡσπερ οὐδ' ἐκεῖ γραμμαῖς οὐδὲ κύκλον τὸ κέντρον, κύκλου δὲ καὶ γραμμῶν πατέρα, ἴχνη αὐτοῦ δόντα καὶ δυνάμει μενούση γραμμαῖς καὶ κύκλον οὐ πάντη ἀπηρητημένα αὐτοῦ ῥώμη τινὶ γεγεννηκότα: οὕτω τοι κάκεινο, τῆς νοεραῖς περιθεούσης δυνάμεως, τὸ οἶον ἰνδαλματος αὐτοῦ ἀρχέτυπον, ἐν ἐνὶ νοῦν, πολλοῖς καὶ εἰς πολλὰ οἶον νενικημένου καὶ νοῦ διὰ ταῦτα γενομένου, ἐκείνου πρὸ νοῦ μείναντος [εκ] τῆς δυνάμεως αὐτοῦ νοῦν γεννήσαντος - τίς ἂν συντυχία [ἢ τὸ αὐτόματον ἢ τὸ ὡς συνέβη εἶναι] τῆς τοιαύτης δυνάμεως τῆς νοοποιοῦ καὶ ὄντως ποιητικῆς πλησίον ἦκοι; Οἶον γάρ τὸ ἐν νῶ, πολλαχῆ μείζον ἢ τοιοῦτον τὸ ἐν ἐνὶ ἐκείνω, ὥσπερ φωτὸς ἐπὶ πολὺ σκεδασθέντος ἐξ ἐνός τινος ἐν αὐτῶ ὄντος διαφανοῦς: εἶδωλον μὲν τὸ σκεδασθὲν, τὸ δ' ἀφ' οὗ τὸ ἀληθές: οὐ μὴν ἄλλοειδὲς τὸ σκεδασθὲν εἶδωλον ὁ νοῦς, δς οὐ τύχη, ἀλλὰ καθέκαστον αὐτοῦ λόγος καὶ αἰτία, αἴτιον δὲ ἐκεῖνο τοῦ αἰτίου. Μειζόνως ἄρα οἶον αἰτιώτατον καὶ ἀληθέστερον αἰτία, ὁμοῦ πάσας ἔχον τὰς μελλούσας ἀπ' αὐτοῦ ἔσεσθαι νοεραῖς αἰτίας καὶ γεννητικὸν τοῦ οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ὡς ἠθέλησεν αὐτός. Ἡ δὲ θέλησις οὐκ ἄλογος ἦν οὐδὲ τοῦ εἰκῆ οὐδ' ὡς ἐπῆλθεν αὐτῶ, ἀλλ' ὡς ἔδει, ὡς οὐδενὸς ὄντος ἐκεῖ εἰκῆ. Ὅθεν καὶ <δέον καὶ καιρὸν> ὁ Πλάτων ὡς οἷόν τε ἦν σημῆναι ἐφιέμενος, ὅτι πόρρω τοῦ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ὅπερ ἐστὶ, τοῦτο δέον. Εἰ δὲ τὸ δέον τοῦτο, οὐκ ἀλόγως τοῦτο, καὶ εἰ καιρός, τὸ μάλιστα κυριώτατον ἐν τοῖς μετ' αὐτὸ καὶ πρότερον αὐτῶ καὶ οὐχ οἶον ἔτυχε τοῦτό ἐστιν, ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν, ὅπερ οἶον ἐβουλήθη αὐτός, εἶπερ τὰ δέοντα βούλεται καὶ ἐν τὸ δέον καὶ ἢ τοῦ δέοντος ἐνέργεια: καὶ

ἔστι δέον οὐχ ὡς ὑποκείμενον, ἀλλ ὡς ἐνέργεια πρώτη τοῦτο ἑαυτὴν ἐκφήνασα, ὅπερ ἔδει. Οὕτω γὰρ δεῖ αὐτὸν λέγειν ἀδυνατοῦντα λέγειν ὡς τις ἐθέλει.

(6, 8, 19) Λαμβανέτω τις οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ἀνακινηθεὶς πρὸς ἐκεῖνο ἐκεῖνο αὐτό, καὶ θεάσεται καὶ αὐτὸς οὐχ ὅσον θέλει εἰπεῖν δυνάμενος. Ἰδὼν δὲ ἐκεῖνο ἐν αὐτῷ πάντα λόγον ἀφείδς θήσεται παρ αὐτοῦ ἐκεῖνο τοῦτο ὄν, ὡς, εἴπερ εἶχεν οὐσίαν, δούλην ἂν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν εἶναι καὶ οἶον παρ αὐτοῦ εἶναι. Οὐδ ἂν τολμήσειέ τις ἰδὼν ἔτι τὸ ὡς συνέβη λέγειν, οὐδ ἂν ὅλως φθέγγασθαι δύναται: ἐκπλαγείη γὰρ ἂν τολμῶν, καὶ οὐδ ἂν ἔχοι ἀίξας ποῦ εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ πάντη αὐτῷ ἐκεῖνου οἶον πρὸ ὁμμάτων τῆς ψυχῆς προφαινομένου καί, ὅποι ἂν ἀτενίσῃ, ἐκεῖνον βλέποντος, εἰ μὴ που ἄλλη ἀφείδς τὸν θεὸν ἀτενίσῃ μηδὲν ἔτι περὶ αὐτοῦ διανοούμενος. Χρῆ δὲ ἴσως καὶ τὸ <επέκεινα οὐσία> καὶ ταύτη νοεῖσθαι τοῖς παλαιοῖς λεγόμενον δι ἀνίξεως, οὐ μόνον ὅτι γεννᾷ οὐσίαν, ἀλλ ὅτι οὐ δουλεύει οὐδὲ οὐσίᾳ οὐδὲ ἑαυτῷ, οὐδέ ἐστιν αὐτῷ ἀρχὴ ἢ οὐσία αὐτοῦ, ἀλλ αὐτὸς ἀρχὴ τῆς οὐσίας ὣν οὐχ αὐτῷ ἐποίησε τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ ποιήσας ταύτην ἔξω εἶασεν ἑαυτοῦ, ἅτε οὐδὲν τοῦ εἶναι δεόμενος, ὃς ἐποίησεν αὐτό. Οὐ τοίνυν οὐδὲ καθό ἐστι ποιεῖ τὸ ἔστι.

(6, 8, 20) Τί οὖν; Οὐ συμβαίνει, εἴποι τις ἂν, πρὶν ἢ γενέσθαι γεγονέναι; Εἰ γὰρ ποιεῖ ἑαυτόν, τῷ μὲν ἑαυτὸν οὔπω ἐστί, τῷ δ αὖ ποιεῖν ἔστιν ἤδη πρὸ ἑαυτοῦ τοῦ ποιουμένου ὄντος αὐτοῦ. Πρὸς δ δὴ λεκτέον, ὡς ὅλως οὐ τακτέον κατὰ τὸν ποιούμενον, ἀλλὰ κατὰ τὸν ποιῶντα, ἀπόλυτον τὴν ποιήσιν αὐτοῦ τιθεμένοις, καὶ οὐχ ἵνα ἄλλο ἀποτελεσθῆ ἔξ αὐτοῦ τῆς ποιήσεως, ἄλλου τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ οὐκ ἀποτελεστικῆς, ἀλλ ὅλου τούτου ὄντος: οὐ γὰρ δύο, ἀλλ ἓν. Οὐδὲ γὰρ φοβητέον ἐνέργειαν τὴν πρώτην τίθεσθαι ἄνευ οὐσίας, ἀλλ αὐτὸ τοῦτο τὴν οἶον ὑπόστασιν θετέον. Εἰ δὲ ὑπόστασιν ἄνευ ἐνεργείας τις θεῖτο, ἐλλιπὴς ἢ ἀρχὴ καὶ ἀτελής ἢ τελειοτάτη πασῶν ἔσται. Καὶ εἰ προσθείη ἐνέργειαν, οὐχ ἔν τηρεῖ. Εἰ οὖν τελειότερον ἢ ἐνέργεια τῆς οὐσίας, τελειότατον δὲ τὸ πρῶτον, πρώτη ἂν ἐνέργεια εἴη. Ἐνεργήσας οὖν ἤδη ἐστὶ τοῦτο, καὶ οὐκ ἔστιν ὡς πρὶν γενέσθαι ἦν: τότε γὰρ οὐκ ἦν πρὶν γενέσθαι, ἀλλ ἤδη πᾶς ἦν. Ἐνέργεια δὴ οὐ δουλεύσασα οὐσίᾳ καθαρῶς ἐστὶν ἐλευθέρα, καὶ οὕτως αὐτὸς παρ αὐτοῦ αὐτός. Καὶ γὰρ εἰ μὲν ἐσῴζετο εἰς τὸ εἶναι ὑπ ἄλλου, οὐ πρῶτος αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ: εἰ δ αὐτὸς αὐτὸν ὀρθῶς λέγεται συνέχειν, αὐτός ἐστι καὶ ὁ παράγων ἑαυτόν, εἴπερ, ὅπερ συνέχει κατὰ φύσιν, τοῦτο καὶ ἐξ ἀρχῆς πεποίηκεν εἶναι. Εἰ μὲν οὖν χρόνος ἦν, ὅθεν ἤρξατο

εἶναι, τὸ πεποιημέναι κυριώτατον ἂν ἐλέγχθη: νῦν δέ, εἰ καὶ
 πρὶν αἰῶνα εἶναι ὅπερ ἔστιν ἦν, τὸ πεποιημέναι ἑαυ-
 τὸν τοῦτο νοεῖτω τὸ σύνδρομον εἶναι τὸ πεποιημέναι καὶ
 αὐτό: ἐν γὰρ τῇ ποιήσει καὶ οἷον γεννήσει αἰδίω τὸ εἶναι.
 Ὅθεν καὶ τὸ ἄρχων ἑαυτοῦ: καὶ εἰ μὲν δύο, κυρίως, εἰ
 δὲ ἓν, τὸ ἄρχων μόνον: οὐ γὰρ ἔχει τὸ ἀρχόμενον. Πῶς
 οἷον ἄρχων οὐκ ὄντος πρὸς ὅ; Ἡ τὸ ἄρχων ἐνταῦθα πρὸς τὸ
 πρὸ αὐτοῦ, ὅτι μηδὲν ἦν. Εἰ δὲ μηδὲν ἦν, πρῶτον: τοῦτο
 δὲ οὐ τάξει, ἀλλὰ κυριότητι καὶ δυνάμει αὐτεξουσίω
 καθαρῶς. Εἰ δὲ καθαρῶς, οὐκ ἔστιν ἐκεῖ λαβεῖν τὸ μὴ
 αὐτεξουσίως. Ὅλον οἷον αὐτεξουσίως ἐν αὐτῷ. Τί οἷον
 αὐτοῦ, ὃ μὴ αὐτός; Τί οἷον, ὃ μὴ ἐνεργεῖ; Καὶ τί, ὃ μὴ
 ἔργον αὐτοῦ; Εἰ γὰρ τι εἴη μὴ ἔργον αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, οὐ
 καθαρῶς ἂν εἴη οὔτε αὐτεξούσιος οὔτε πάντα δυνάμενος:
 ἐκείνου τε γὰρ οὐ κύριος πάντα τε οὐ δυνάμενος. Ἐκεῖνο
 γοῦν οὐ δύναται, οὐ μὴ αὐτὸς κύριος εἰς τὸ ποιεῖν.
 (6, 8, 21) Ἐδύνατο οἷον ἄλλο τι ποιεῖν ἑαυτὸν ἢ ὃ ἐποίησεν;
 Ἡ οὕτω καὶ τὸ ἀγαθὸν ποιεῖν ἀναιρήσομεν, ὅτι μὴ ἂν
 κακὸν ποιῶ. Οὐ γὰρ οὕτω τὸ δύνασθαι ἐκεῖ, ὡς καὶ τὰ ἀντι-
 κείμενα, ἀλλ' ὡς ἀστεμφεῖ καὶ ἀμετακινήτω δυνάμει, ἢ
 μάλιστα δυνάμις ἔστιν, ὅταν μὴ ἐξίστηται τοῦ ἓν: καὶ γὰρ
 τὸ τὰ ἀντικείμενα δύνασθαι ἀδυναμίας ἔστι τοῦ ἐπὶ τοῦ
 ἀρίστου μένειν. Δεῖ δὲ καὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ, ἦν
 λέγομεν, καὶ ταύτην ἄπαξ εἶναι: καλὴ γάρ. Καὶ τίς ἂν
 παρατρέψειε βουλήσει γενομένην θεοῦ καὶ βούλησιν
 οὔσαν; Βουλήσει οἷον μήπω ὄντος; Τί δὲ βούλησιν ἐκείνου
 ἀβουλοῦντος τῇ ὑποστάσει; Πόθεν οἷον αὐτῷ ἔσται ἢ
 βούλησις ἀπὸ οὐσίας ἀνενεργήτου; Ἡ ἦν βούλησις ἐν
 τῇ οὐσίᾳ: οὐχ ἕτερον ἄρα τῆς οὐσίας οὐδέν. Ἡ
 τί ἦν, ὃ μὴ ἦν, οἷον ἢ βούλησις; Πᾶν ἄρα βούλησις ἦν
 καὶ οὐκ ἓν τὸ μὴ βουλόμενον: οὐδὲ τὸ πρὸ βουλήσεως
 ἄρα. Πρῶτον ἄρα ἢ βούλησις αὐτός. Καὶ τὸ ὡς ἐβού-
 λετο ἄρα καὶ οἷον ἐβούλετο, καὶ τὸ τῇ βουλήσει ἐπό-
 μενον, ὃ ἢ τοιαύτη βούλησις ἐγέννα - ἐγέννα δὲ οὐδὲν
 ἔτι ἐν αὐτῷ - τοῦτο γὰρ ἤδη ἦν. Τὸ δὲ συνέχειν ἑαυτὸν
 οὕτω ληπτέον νοεῖν, εἴ τις ὀρθῶς αὐτὸ φθέγγοιτο, ὡς τὰ
 μὲν ἄλλα πάντα ὅσα ἔστι παρὰ τούτου συνέχεται: μετουσία
 γὰρ τι αὐτοῦ ἔστί, καὶ εἰς τοῦτο ἢ ἀναγωγὴ πάντων.
 Αὐτοῖς δὲ ἤδη παρ αὐτοῦ οὔτε συνοχῆς οὔτε μετουσίας
 δεόμενος, ἀλλὰ πάντα ἑαυτῷ, μᾶλλον δὲ οὐδὲν οὐδὲ τῶν
 πάντων δεόμενος εἰς αὐτόν: ἀλλ' ὅταν αὐτὸν εἴπῃς ἢ
 ἐννοηθῆς, τὰ ἄλλα πάντα ἄφες. Ἀφελὼν πάντα,
 καταλιπὼν δὲ μόνον αὐτόν, μὴ τί προσθῆς ζήτηι, ἀλλὰ
 μὴ τί πω οὐκ ἀφήρηκας ἀπ αὐτοῦ ἐν γνώμῃ τῇ σῇ.
 Ἔστι γὰρ τινος ἐφάσασθαι καὶ σέ, περὶ οὗ οὐκέτι ἄλλο
 ἐνδέχεται οὔτε λέγειν οὔτε λαβεῖν: ἀλλ' ὑπεράνω κεί-

μενον μόνον τοῦτο ἀληθεία ἐλεύθερον, ὅτι μηδὲ δουλεύον ἐστιν ἑαυτῷ, ἀλλὰ μόνον αὐτὸ καὶ ὄντως αὐτό, εἴ γε τῶν ἄλλων ἕκαστον αὐτὸ καὶ ἄλλο.

(6, 9, 1) Πάντα τὰ ὄντα τῷ ἐνί ἐστιν ὄντα, ὅσα τε πρώτως ἐστὶν ὄντα, καὶ ὅσα ὀπωσοῦν λέγεται ἐν τοῖς οὖσιν εἶναι. Τί γὰρ ἂν καὶ εἶη, εἴ μὴ ἐν εἶη; Ἐπεὶ περ ἀφαιρεθέντα τοῦ ἐν ὃ λέγεται οὐκ ἐστὶν ἐκεῖνα. Οὔτε γὰρ στρατὸς ἐστὶν, εἴ μὴ ἐν ἔσται, οὔτε χορὸς οὔτε ἀγέλη μὴ ἐν ὄντα. Ἄλλ οὐδὲ οἰκία ἢ ναῦς τὸ ἐν οὐκ ἔχοντα, ἐπεὶ περ ἢ οἰκία ἐν καὶ ἢ ναῦς, ὃ εἴ ἀποβάλοι, οὔτ ἂν ἢ οἰκία ἔτι οἰκία οὔτε ἢ ναῦς. Τὰ τοίνυν συνεχῆ μεγέθη, εἴ μὴ τὸ ἐν αὐτοῖς παρείη, οὐκ ἂν εἶη: τμηθέντα γοῦν, καθόσον τὸ ἐν ἀπόλλυσιν, ἀλλάσσει τὸ εἶναι. Καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν φυτῶν καὶ ζῴων σώματα ἐν ὄντα ἕκαστα εἰ φεύγοι τὸ ἐν εἰς πλῆθος θρυπτόμενα, τὴν οὐσίαν αὐτῶν, ἣν εἶχεν, ἀπώλεσεν οὐκέτι ὄντα ἃ ἦν, ἄλλα δὲ γενόμενα καὶ ἐκεῖνα, ὅσα ἐν ἐστι. Καὶ ἡ υἱεία δέ, ὅταν εἰς ἐν συνταχθῆ τὸ σῶμα, καὶ κάλλος, ὅταν ἢ τοῦ ἐνὸς τὰ μόρια κατάσχη φύσις: καὶ ἀρετὴ δὲ ψυχῆς, ὅταν εἰς ἐν καὶ εἰς μίαν ὁμολογίαν ἐνωθῆ. Ἄρ οὖν, ἐπειδὴ ψυχὴ τὰ πάντα εἰς ἐν ἄγει δημιουργοῦσα καὶ πλάττουσα καὶ μορφοῦσα καὶ συντάττουσα, ἐπὶ ταύτην ἐλθόντας δεῖ λέγειν, ὡς αὕτη τὸ ἐν χορηγεῖ καὶ αὕτη ἐστὶ τὸ ἐν; Ἡ ὡπερ τὰ ἄλλα χορηγοῦσα τοῖς σώμασιν οὐκ ἐστὶν αὕτη ὃ δίδωσιν, οἷον μορφή καὶ εἶδος, ἀλλ ἕτερα αὐτῆς, οὕτω χρή, εἴ καὶ ἐν δίδωσιν, ἕτερον ὃν αὐτῆς νομίζειν αὐτὴν δίδοναι καὶ πρὸς τὸ ἐν βλέπουσαν ἐν ἕκαστον ποιεῖν, ὡπερ καὶ πρὸς ἄνθρωπον ἄνθρωπον, συλλαμβάνουσαν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ ἐν. Τῶν γὰρ ἐν λεγομένων οὕτως ἕκαστόν ἐστιν ἐν, ὡς ἔχει καὶ ὃ ἐστὶν, ὡστε τὰ μὲν ἦττον ὄντα ἦττον ἔχειν τὸ ἐν, τὰ δὲ μᾶλλον μᾶλλον. Καὶ δὴ καὶ ψυχὴ ἕτερον οὖσα τοῦ ἐνὸς μᾶλλον ἔχει κατὰ λόγον τοῦ μᾶλλον καὶ ὄντως εἶναι τὸ μᾶλλον ἐν. Οὐ μὴν αὐτὸ τὸ ἐν: ψυχὴ γὰρ μία καὶ συμβεβηκός πως τὸ ἐν, καὶ δύο ταῦτα ψυχὴ καὶ ἐν, ὡπερ σῶμα καὶ ἐν. Καὶ τὸ μὲν διεστηκός, ὡπερ χορὸς, πορρωτάτω τοῦ ἐν, τὸ δὲ συνεχές ἐγγυτέρω: ψυχὴ δὲ ἔτι μᾶλλον κοινωνοῦσα καὶ αὐτῆ. Εἰ δ ὅτι ἄνευ τοῦ ἐν εἶναι οὐδ ἂν ψυχὴ εἶη, ταύτη εἰς ταυτόν τις ἄγει ψυχὴν καὶ τὸ ἐν, πρῶτον μὲν καὶ τὰ ἄλλα [ἄ] ἐστὶν ἕκαστα μετὰ τοῦ ἐν εἶναί ἐστιν: ἀλλ ὅμως ἕτερον αὐτῶν τὸ ἐν - οὐ γὰρ ταῦτόν σῶμα καὶ ἐν, ἀλλὰ τὸ σῶμα μετέχει τοῦ ἐν - ἐπειτα δὲ πολλὴ ἢ ψυχὴ καὶ ἢ μία καὶ ἢ μὴ ἐκ μερῶν: πλείστα γὰρ δυνάμεις ἐν αὐτῇ, λογίζεσθαι, ὀρέγεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ἃ τῷ ἐνὶ ὡπερ δεσμῶ συνέχεται. Ἐπάγει μὲν δὴ ψυχὴ τὸ ἐν ἐν οὖσα καὶ αὐτῆ ἄλλω: πάσχει δὲ τοῦτο καὶ αὐτῆ ὑπ ἄλλου.

(6, 9, 2) Ἄρα οὖν ἐκάστῳ μὲν τῶν κατὰ μέρος ἐν οὐ ταυτὸν ἢ οὐσία αὐτοῦ καὶ τὸ ἐν, ὅλω δὲ τῷ ὄντι καὶ τῇ οὐσίᾳ ταυτὸν ἢ οὐσία καὶ τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν; Ὡστε τὸν ἐξευρόντα τὸ ὄν ἐξευρηκέναι καὶ τὸ ἐν, καὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν αὐτὸ εἶναι τὸ ἐν: οἷον, εἰ νοῦς ἢ οὐσία, νοῦν καὶ τὸ ἐν εἶναι πρῶτως ὄντα ὄν καὶ πρῶτως ἐν, μεταδιδόντα δὲ τοῖς ἄλλοις τοῦ εἶναι οὕτως καὶ κατὰ τοσοῦτον καὶ τοῦ ἐνός. Τί γὰρ ἂν τις καὶ παρ' αὐτὰ εἶναι αὐτὸ φῆσαι;

Ἡ γὰρ ταυτὸν τῷ ὄντι - <ἄνθρωπος> γὰρ <καὶ εἷς ἄνθρωπος ταυτόν> - ἢ οἷον ἀριθμὸς τις ἐκάστου, ὥσπερ εἰ δύο τινα ἔλεγε, οὕτως ἐπὶ μόνου τινός τὸ ἐν. Εἰ μὲν οὖν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὄντων, δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἐν: καὶ ζητητέον τί ἐστίν. Εἰ δὲ ψυχῆς ἐνέργημα τὸ ἀριθμεῖν ἐπεξιούσης, οὐδὲν ἂν εἴη ἐν τοῖς πράγμασι τὸ ἐν. Ἄλλ' ἔλεγεν ὁ λόγος, εἰ ἀπολεῖ ἐκάστον τὸ ἐν, μηδ' ἔσεσθαι τὸ παράπαν. Ὅρα οὖν δεῖ, εἰ ταυτὸν τὸ ἐν ἐκάστον καὶ τὸ ὄν, καὶ τὸ ὅλω ὄν καὶ τὸ ἐν. Ἄλλ' εἰ τὸ ὄν τὸ ἐκάστου πλήθος ἐστίν, τὸ δὲ ἐν ἀδύνατον πλήθος εἶναι, ἕτερον ἂν εἴη ἐκάτερον. Ἄνθρωπος γοῦν καὶ ζῷον καὶ λογικὸν καὶ πολλὰ μέρη καὶ συνδεδεῖται ἐνὶ τὰ πολλὰ ταῦτα: ἄλλο ἄρα ἄνθρωπος καὶ ἐν, εἰ τὸ μὲν μεριστόν, τὸ δὲ ἀμερές. Καὶ δὴ καὶ τὸ ὅλον ὄν πάντα ἐν αὐτῷ ἔχον τὰ ὄντα πολλὰ μᾶλλον ἂν εἴη καὶ ἕτερον τοῦ ἐνός, μεταλήψει δὲ ἔχον καὶ μεθέξει τὸ ἐν. Ἐχει δὲ καὶ ζωὴν [καὶ νοῦν] τὸ ὄν: οὐ γὰρ δὴ νεκρόν: πολλὰ ἄρα τὸ ὄν. Εἰ δὲ νοῦς τοῦτο εἴη, καὶ οὕτω πολλὰ ἀνάγκη εἶναι. Καὶ ἔτι μᾶλλον, εἰ τὰ εἶδη περιέχει: οὐδὲ γὰρ ἡ ἰδέα ἐν, ἀλλ' ἀριθμὸς μᾶλλον καὶ ἐκάστη καὶ ἡ σύμπασα, καὶ οὕτως ἐν, ὥσπερ ἂν εἴη ὁ κόσμος ἐν. Ὅλω δὲ τὸ μὲν ἐν τὸ πρῶτον, ὁ δὲ νοῦς καὶ τὰ εἶδη καὶ τὸ ὄν οὐ πρῶτα. Εἰδός τε γὰρ ἐκάστον ἐκ πολλῶν καὶ σύνθετον καὶ ὕστερον: ἐξ ὧν γὰρ ἐκάστον ἐστίν, πρότερα ἐκεῖνα. Ὅτι δὲ οὐχ οἷόν τε τὸν νοῦν τὸ πρῶτον εἶναι καὶ ἐκ τῶνδε δῆλον ἐστίν: τὸν νοῦν ἀνάγκη ἐν τῷ νοεῖν εἶναι καὶ τὸν γε ἄριστον καὶ τὸν οὐ πρὸς τὸ ἕξω βλέποντα νοεῖν τὸ πρὸ αὐτοῦ: εἰς αὐτὸν γὰρ ἐπιστρέφων εἰς ἀρχὴν ἐπιστρέφει. Καὶ εἰ μὲν αὐτὸς τὸ νοεῖν καὶ τὸ νοούμενον, διπλοῦς ἐστίν καὶ οὐχ ἀπλοῦς οὐδὲ τὸ ἐν: εἰ δὲ πρὸς ἕτερον βλέπει, πάντως πρὸς τὸ κρεῖττον καὶ πρὸ αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον, καὶ οὕτως δεύτερον. Καὶ χρὴ τὸν νοῦν τοιοῦτον τίθεσθαι, οἷον παρῆναι μὲν τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ πρώτῳ καὶ βλέπειν εἰς ἐκεῖνον, συνεῖναι δὲ καὶ ἑαυτῷ νοεῖν τε καὶ ἑαυτὸν καὶ νοεῖν ἑαυτὸν ὄντα τὰ πάντα. Πολλοῦ ἄρα δεῖ τὸ ἐν εἶναι ποικίλον ὄντα. Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ ἐν τὰ πάντα ἐστίν, οὕτω γὰρ οὐκέτι ἐν εἴη: οὐδὲ νοῦς, καὶ γὰρ ἂν οὕτως εἴη τὰ πάντα τοῦ νοῦ τὰ πάντα ὄντος: οὐδὲ

τὸ ὄν: τὸ γὰρ ὄν τὰ πάντα.

(6, 9, 3) Τί ἂν οὖν εἴη τὸ ἐν καὶ τίνα φύσιν ἔχον; Ἡ οὐδὲν θαυμαστόν μὴ ῥάδιον εἶπεν εἶναι, ὅπου μηδὲ τὸ ὄν ῥάδιον μηδὲ τὸ εἶδος: ἀλλ' ἔστιν ἡμῖν γνῶσις εἰδεσιν ἐπεριδομένη.

Ὅσῳ δ' ἂν εἰς ἀνείδεον ἢ ψυχὴ ἴη, ἐξαδυνατούσα περιλαβεῖν τῷ μὴ ὀρίζεσθαι καὶ οἷον τυποῦσθαι ὑπὸ ποικίλου τοῦ τυποῦντος ἐξολισθάνει καὶ φοβεῖται, μὴ οὐδὲν ἔχη. Διὸ κάμνει ἐν τοῖς τοιούτοις καὶ ἀσμένῃ καταβαίνει πολλαίς ἀποπίπτουσα ἀπὸ πάντων, μέχρις ἂν εἰς αἰσθητὸν ἤκη ἐν στερεῷ ὡσπερ ἀναπαυομένη: οἷον καὶ ἡ ὄψις κάμνουσα ἐν τοῖς μικροῖς τοῖς μεγάλοις ἀσμένως περιπίπτει. Καθ' ἑαυτὴν δὲ ἡ ψυχὴ ὅταν ἰδεῖν ἐθέλῃ, μόνον ὀρῶσα τῷ συνεῖναι καὶ ἐν οὖσα τῷ ἐν εἶναι αὐτῷ οὐκ οἶεται πῶ ἔχειν ὃ ζητεῖ, ὅτι τοῦ νοουμένου μὴ ἕτερόν ἐστιν. Ὅμως δὴ χρὴ οὕτως ποιεῖν τὸν μέλλοντα περὶ τὸ ἐν φιλοσοφήσειν. Ἐπεὶ τοίνυν ἐν ἔστιν ὃ ζητοῦμεν, καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν πάντων ἐπισκοποῦμεν, τὰ γὰρ πρῶτον καὶ τὸ πρῶτον, οὔτε πόρρω δεῖ γενέσθαι τῶν περὶ τὰ πρῶτα εἰς τὰ ἔσχατα τῶν πάντων πεσόντα, ἀλλ' ἰέμενον εἰς τὰ πρῶτα ἐπαναγαγεῖν ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐσχάτων ὄντων, κακίας τε πάσης ἀπηλλαγμένον εἶναι ἅτε πρὸς τὸ ἀγαθὸν σπεύδοντα γενέσθαι, ἐπὶ τε τὴν ἐν ἑαυτῷ ἀρχὴν ἀναβεβηκέναι καὶ ἐν ἑκ πολλῶν γενέσθαι ἀρχῆς καὶ ἐνὸς θεατὴν ἐσόμενον. Νοῦν τοίνυν χρὴ γενόμενον καὶ τὴν ψυχὴν τὴν αὐτοῦ νῷ πιστεύσαντα καὶ ὑφιδρύσαντα, ἵν' αὖ ὅρα ἑκεῖνος ἐρηγοῦντα δέχοιτο, τούτῳ θεᾶσθαι τὸ ἐν οὐ προστιθέντα αἰσθησιν οὐδεμίαν οὐδέ τι παρ αὐτῆς εἰς ἐκεῖνον δεχόμενον, ἀλλὰ καθαρῶ τῷ νῷ τὸ καθαρώτατον θεᾶσθαι καὶ τοῦ νοῦ τῷ πρώτῳ. Ὅταν τοίνυν ὃ ἐπὶ τὴν θέαν τοῦ τοιούτου ἐσταλμένος ἢ μέγεθος ἢ σχῆμα ἢ ὄγκον περὶ ταύτην τὴν φύσιν φαντασθῆ, οὐ νοῦς τούτῳ ἡγεμῶν γίνεται τῆς θέας, ὅτι μὴ νοῦς τὰ τοιαῦτα πέφυκεν ὄραν, ἀλλ' ἔστιν αἰσθήσεως καὶ δόξης ἐπομένης αἰσθήσει ἢ ἐνέργεια. Ἀλλὰ δεῖ λαβεῖν παρὰ τοῦ νοῦ τὴν ἐπαγγελίαν ὧν δύναται. Δύναται δὲ ὄραν ὃ νοῦς ἢ τὰ πρὸ αὐτοῦ ἢ τὰ αὐτοῦ [ἢ τὰ παρ αὐτοῦ]. Καθαρὰ δὲ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, ἔτι δὲ καθαρώτερα καὶ ἀπλούστερα τὰ πρὸ αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ. Οὐδὲ νοῦς τοίνυν, ἀλλὰ πρὸ νοῦ: τί γὰρ τῶν ὄντων ἐστὶν ὃ νοῦς: ἐκεῖνο δὲ οὐ τί, ἀλλὰ πρὸ ἐκάστου, οὐδὲ ὄν: καὶ γὰρ τὸ ὄν οἷον μορφὴν τὴν τοῦ ὄντος ἔχει, ἀμορφον δὲ ἐκεῖνο καὶ μορφῆς νοητῆς. Γεννητικὴ γὰρ ἢ τοῦ ἐνὸς φύσις οὖσα τῶν πάντων οὐδὲν ἐστὶν αὐτῶν. Οὔτε οὖν τι οὔτε ποιὸν οὔτε ποσὸν οὔτε νοῦν οὔτε ψυχὴν: οὐδὲ κινούμενον οὐδ' αὖ ἐστῶς, οὐκ ἐν τόπῳ, οὐκ ἐν χρόνῳ, <ἀλλ' αὐτὸ καθ' αὐτὸ μονοειδέσ>, μᾶλλον δὲ ἀνείδεον πρὸ εἶδους ὄν παντός, πρὸ κινήσεως, πρὸ στάσεως: ταῦτα γὰρ περὶ τὸ ὄν, ἃ πολλὰ αὐτὸ ποιεῖ. Διὰ τί οὖν, εἰ

μη κινούμενον, οὐχ ἔστώς; Ὅτι περὶ μὲν τὸ ὄν τούτων
θάτερον ἢ ἀμφοτέρω ἀνάγκη, τό τε ἔστώς στάσει ἔστώς και
οὐ ταύτων τῇ στάσει: ὥστε συμβήσεται αὐτῷ και οὐκέτι
ἀπλοῦν μενεῖ. Ἐπει και τὸ αἴτιον λέγειν οὐ κατηγορεῖν
ἔστι συμβεβηκός τι αὐτῷ, ἀλλ ἡμῖν, ὅτι ἔχομέν τι παρ
αὐτοῦ ἐκείνου ὄντος ἐν αὐτῷ: δεῖ δὲ μηδὲ τὸ ἐκείνου
μηδὲ ὄντως λέγειν ἀκριβῶς λέγοντα, ἀλλ ἡμᾶς οἶον
ἔξωθεν περιθέοντα τὰ αὐτῶν ἐρμηνεύειν ἐθέλειν πάθη ὅτε
μὲν ἐγγύς, ὅτε δὲ ἀποπίπτοντα ταῖς περὶ αὐτὸ ἀπορίαις.
(6, 9, 4) Γίνεται δὲ ἡ ἀπορία μάλιστα, ὅτι μηδὲ κατ ἐπιστή-
μην ἢ σύνεσις ἐκείνου μηδὲ κατὰ νόησιν, ὥσπερ τὰ ἄλλα
νοητά, ἀλλὰ κατὰ παρουσίαν ἐπιστήμης κρείττονα. Πάσχει
δὲ ἡ ψυχὴ τοῦ ἐν εἶναι τὴν ἀπόστασιν και οὐ πάντη ἔστιν
ἐν, ὅταν ἐπιστήμην του λαμβάνη: λόγος γὰρ ἡ ἐπιστήμη,
πολλὰ δὲ ὁ λόγος. Παρέρχεται οὖν τὸ ἐν εἰς ἀριθμὸν και
πλήθος πεσοῦσα. Ὑπὲρ ἐπιστήμην τοίνυν δεῖ δραμεῖν και
μηδαμῆ ἐκβαίνειν τοῦ ἐν εἶναι, ἀλλ ἀποστῆναι δεῖ και
ἐπιστήμης και ἐπιστητῶν και παντὸς ἄλλου και καλοῦ
θεάματος. Πᾶν γὰρ καλὸν ὕστερον ἐκείνου και παρ ἐκεί-
νου, ὥσπερ πᾶν φῶς μεθημερινὸν παρ ἡλίου. Διὸ <οὐδὲ
ῤητὸν> οὐδὲ γραπτὸν, φησιν, ἀλλὰ λέγομεν και γράφομεν
πέμποντες εἰς αὐτὸ και ἀνεγείροντες ἐκ τῶν λόγων ἐπὶ τὴν
θέαν ὥσπερ ὁδὸν δεικνύντες τῷ τι θεάσασθαι βουλομένῳ.
Μέχρι γὰρ τῆς ὁδοῦ και τῆς πορείας ἡ δίδαξις, ἡ δὲ
θέα αὐτοῦ ἔργον ἤδη τοῦ ἰδεῖν βεβουλημένου. Εἰ δὲ μὴ
ἦλθέ τις ἐπὶ τὸ θέαμα, μηδὲ σύνεσιν ἔσχεν ἡ ψυχὴ τῆς
ἐκεῖ ἀγλαίας μηδὲ ἔπαθε μηδὲ ἔσχεν ἐν ἑαυτῷ οἶον ἔρωτι-
κὸν πάθημα ἐκ τοῦ ἰδεῖν ἔραστοῦ ἐν ᾧ ἔρα ἀναπαυσα-
μένου, δεξάμενος φῶς ἀληθινὸν και πᾶσαν τὴν ψυχὴν περι-
φωτίσας διὰ τὸ ἐγγυτέρω γεγονέναι, ἀναβεβηκέναι δὲ ἔτι
ὀπισθοβαρῆς ὑπάρχων, ἀ ἐμπόδια ἦν τῇ θέα, και οὐ μόνος
ἀναβεβηκώς, ἀλλ ἔχων τὸ διεῖργον ἀπ αὐτοῦ, ἡ μήπω εἰς
ἐν συναχθεῖς - οὐ γὰρ δὴ ἀπεστιν οὐδενὸς ἐκεῖνο και
πάντων δέ, ὥστε παρῶν μὴ παρῆναι ἀλλ ἡ τοῖς δέχεσθαι
δυναμένοις και παρεσκευασμένοις, ὥστε ἐναρμόσαι και
οἶον ἐφάψασθαι και θίγειν ὁμοιότητι και τῇ ἐν αὐτῷ
δυνάμει συγγενεῖ τῷ ἀπ αὐτοῦ: ὅταν οὕτως ἔχη, ὡς εἶχεν,
ὅτε ἦλθεν ἀπ αὐτοῦ, ἤδη δύναται ἰδεῖν ὡς πέφυκεν ἐκεῖ-
νος θεατὸς εἶναι - εἰ οὖν μήπω ἔστιν ἐκεῖ, ἀλλὰ διὰ ταῦτά
ἔστιν ἔξω, ἡ δι ἐνδειαν τοῦ παιδαγωγῶντος λόγου και
πίστιν περὶ αὐτοῦ παρεχομένου, δι ἐκεῖνα μὲν αὐτὸν ἐν
αἰτίᾳ τιθέσθω, και πειράσθω ἀποστάς πάντων μόνος
εἶναι, ἀ δὲ ἐν τοῖς λόγοις ἀπιστεῖ ἑλλείπων, ὧδε δια-
νοεῖσθω.

(6, 9, 5) Ὅστις οἶεται τὰ ὄντα τύχη και τῷ αὐτομάτῳ διοι-
κεῖσθαι και σωματικαῖς συνέχεσθαι αἰτίαις, οὗτος πόρρω

ἀπελήλαται καὶ θεοῦ καὶ ἐννοίας ἑνός, καὶ ὁ λόγος οὐ πρὸς τούτους, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἄλλην φύσιν παρὰ τὰ σώματα τιθεμένους καὶ ἀνιόντας ἐπὶ ψυχὴν. Καὶ δὴ δεῖ τούτους φύσιν ψυχῆς κατανενοηθέναι τὰ τε ἄλλα καὶ ὡς παρὰ νοῦ ἔστι καὶ λόγου παρὰ τούτου κοιωνήσασα ἀρετὴν ἴσχει: μετὰ δὲ ταῦτα νοῦν λαβεῖν ἕτερον τοῦ λογιζομένου καὶ λογιστικοῦ καλουμένου, καὶ τοὺς λογισμοὺς ἤδη οἶον ἐν διαστάσει καὶ κινήσει, καὶ τὰς ἐπιστήμας λόγους ἐν ψυχῇ τὰς τοιαύτας ἐν φανερωῦ ἤδη γεγυυίας τῷ ἐν τῇ ψυχῇ γεγονέναι τὸν νοῦν τῶν ἐπιστημῶν αἴτιον. Καὶ νοῦν ἰδόντα οἶον αἰσθητὸν τῷ ἀντιληπτὸν εἶναι ἐπαναβεβηκότα τῇ ψυχῇ καὶ πατέρα αὐτῆς ὄντα κόσμον νοητόν, νοῦν ἡσυχον καὶ ἀτρεμῇ κινήσειν φατέον πάντα ἔχοντα ἐν αὐτῷ καὶ πάντα ὄντα, πλήθος ἀδιάκριτον καὶ αὐτὸ διακεκριμένον. Οὔτε γὰρ διακρίκται ὡς οἱ λόγοι οἱ ἤδη καθ' ἐν νοούμενοι, οὔτε συγκέχεται τὰ ἐν αὐτῷ: πρόεισι γὰρ ἕκαστον χωρὶς: οἶον καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμασι πάντων ἐν ἀμερεῖ ὄντων ὅμως ἔστιν ἕκαστον χωρὶς αὐτῶν. Τοῦτο οὖν τὸ ὁμοῦ πλήθος, ὁ κόσμος ὁ νοητός, ἔστι μὲν ὁ πρὸς τῷ πρώτῳ, καὶ φησιν αὐτὸ ὁ λόγος ἐξ ἀνάγκης εἶναι, εἴπερ τις καὶ ψυχὴν εἶναι, τοῦτο δὲ κυριώτερον ψυχῆς: οὐ μέντοι πρώτον, ὅτι ἐν μηδὲ ἀπλοῦν: ἀπλοῦν δὲ τὸ ἐν καὶ ἡ πάντων ἀρχή. Τὸ δὴ πρὸ τοῦ ἐν ταῖς οἴσι τιμιωτάτου, εἴπερ δεῖ τι πρὸ νοῦ εἶναι ἐν μὲν εἶναι βουλομένου, οὐκ ὄντος δὲ ἐν, ἐνοειδοῦς δέ, ὅτι αὐτῷ μηδὲ ἐσκέδασται ὁ νοῦς, ἀλλὰ σύνεστιν ἑαυτῷ ὄντως οὐ διαρτήσας ἑαυτὸν τῷ πλησίον μετὰ τὸ ἐν εἶναι, ἀποστῆναι δὲ πως τοῦ ἑνός τολμήσασ - τὸ δὴ πρὸ τούτου θαῦμα τοῦ ἐν, ὃ μὴ ὄν ἐστιν, ἵνα μὴ καὶ ἐνταῦθα κατ' ἄλλου τὸ ἐν, ᾧ ὄνομα μὲν κατὰ ἀλήθειαν οὐδὲν προσῆκον, εἴπερ δὲ δεῖ ὀνομάσαι, κοινῶς ἂν λεχθὲν προσηκόντως ἐν, οὐχ ὡς ἄλλο, εἴτα ἐν, χαλεπὸν μὲν γνωσθῆναι διὰ τοῦτο, γινωσκόμενον δὲ μᾶλλον τῷ ἀπ' αὐτοῦ γεννήματι, τῇ οὐσίᾳ - καὶ ἄγει εἰς οὐσίαν νοῦς - καὶ αὐτοῦ ἡ φύσις τοιαύτη, ὡς πηγὴν τῶν ἀρίστων εἶναι καὶ δύναμιν γεννώσαν τὰ ὄντα μένουσαν ἐν ἑαυτῇ καὶ οὐκ ἐλαττουμένην οὐδὲ ἐν ταῖς γινομένοις ὑπ' αὐτῆς οὔσαν. Ὅτι καὶ πρὸ τούτων, ὀνομάζομεν ἐν ἐξ ἀνάγκης τῷ σημαίνειν ἀλλήλοις αὐτὴν τῷ ὀνόματι εἰς ἐννοιαν ἀμέριστον ἄγοντες καὶ τὴν ψυχὴν ἐνοῦν θέλοντες, οὐχ οὕτως ἐν λέγοντες καὶ ἀμερές, ὡς σημείον ἢ μονάδα λέγοντες: τὸ γὰρ οὕτως ἐν ποσοῦ ἀρχαί, ὃ οὐκ ἂν ὑπέστη μὴ προούσης οὐσίας καὶ τοῦ πρὸ οὐσίας: οὐκ οὐκ δεῖ ἐνταῦθα βάλλειν τὴν διάνοιαν: ἀλλὰ ταῦτα ὁμοίως αἰεὶ ἐκείνοις ἐν ἀναλογίαις τῷ ἀπλῶ καὶ τῇ φυγῇ τοῦ πλήθους καὶ τοῦ μερισμοῦ.

(6, 9, 6) Πῶς οὖν λέγομεν ἐν, καὶ πῶς τῇ νοήσει ἐφαρμοστέον;

Ἡ πλεόνως τιθέμενον ἐν ἢ ὡς μονὰς καὶ σημείον ἐνί-

ζεται. Ἐνταῦθα μὲν γὰρ μέγεθος ἢ ψυχὴ ἀφελούσα καὶ ἀριθ-
μοῦ πλήθος καταλήγει εἰς τὸ σμικρότατον καὶ ἐπερείδεται
τινὶ ἀμερεῖ μὲν, ἀλλὰ ὃ ἦν ἐν μεριστῶ καὶ ὃ ἐστὶν ἐν ἄλλω:
τὸ δὲ <οὔτε ἐν ἄλλω> οὔτε ἐν μεριστῶ οὔτε οὕτως ἀμερές,
ὡς τὸ μικρότατον: μέγιστον γὰρ ἀπάντων οὐ μεγέθει, ἀλλὰ
δυνάμει, ὥστε καὶ τὸ ἀμέγεθες δυνάμει: ἐπεὶ καὶ τὰ μετ' αὐτὸ
ὄντα ταῖς δυνάμεσιν ἀμέριστα καὶ ἀμερῆ, οὐ τοῖς ὄγκοις.
Ληπτέον δὲ καὶ ἀπειρον αὐτὸν οὐ τῷ ἀδιεξιτήτῳ ἢ τοῦ μεγέ-
θους ἢ τοῦ ἀριθμοῦ, ἀλλὰ τῷ ἀπεριλήπτῳ τῆς δυνάμεως.
Ὅταν γὰρ ἂν αὐτὸν νοήσης οἷον ἢ νοῦν ἢ θεόν, πλεόν ἐστί:
καὶ αὖ ὅταν αὐτὸν ἐνίσῃς τῇ διανοίᾳ, καὶ ἐνταῦθα πλεόν
ἐστὶν ἢ ὅσον ἂν αὐτὸν ἐφαντάσθῃς εἰς τὸ ἐνικώτερον τῆς
σῆς νοήσεως εἶναι: ἐφ' ἑαυτοῦ γὰρ ἐστὶν οὐδενὸς αὐτῷ
συμβεβηκότος. Τῷ αὐτάρκει δ' ἂν τις καὶ τὸ ἐν αὐτοῦ ἐν-
θυμηθεῖη. Δεῖ μὲν γὰρ ἰκανώτατον [ὄν] ἀπάντων καὶ αὐταρ-
κέστατον, καὶ ἀνευδεέστατον εἶναι: πᾶν δὲ πολὺ καὶ μὴ ἐν
ἐνδεῆς - μὴ ἐν ἐκ πολλῶν γενόμενον. Δεῖται οὖν αὐτοῦ ἢ
οὐσία ἐν εἶναι. Τὸ δὲ οὐ δεῖται ἑαυτοῦ: αὐτὸ γὰρ ἐστὶ. Καὶ
μὴν πολλὰ ὄν τοσοῦτων δεῖται, ὅσα ἐστὶ, καὶ ἕκαστον τῶν ἐν
αὐτῷ μετὰ τῶν ἄλλων ὄν καὶ οὐκ ἐφ' ἑαυτοῦ, ἐνδεῆς τῶν
ἄλλων ὑπάρχον, καὶ καθ' ἐν καὶ κατὰ τὸ ὅλον τὸ τοιοῦτον ἐν-
δεῆς παρέχεται. Εἶπερ οὖν δεῖ τι αὐταρκέστατον εἶναι, τὸ ἐν
εἶναι δεῖ τοιοῦτον ὄν μόνον, οἷον μήτε πρὸς αὐτὸ μήτε
πρὸς ἄλλο ἐνδεῆς εἶναι. Οὐ γὰρ τι ζητεῖ, ἵνα ἦ, οὐδ' ἵνα
εὔ ἦ, οὐδὲ ἵνα ἐκεῖ ἰδρυθῇ. Τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις αἴτιον ὄν
οὐ παρ' ἄλλων ἔχει ὃ ἐστὶ, τό τε εὔ τί ἂν εἴη αὐτῷ ἔξω
αὐτοῦ; Ὡστε οὐ κατὰ συμβεβηκὸς αὐτῷ τὸ εὔ: αὐτὸ γὰρ
ἐστὶ. Τόπος τε οὐδεὶς αὐτῷ: οὐ γὰρ δεῖται ἰδρύσεως ὡσπερ
αὐτὸ φέρειν οὐ δυνάμενον, τό τε ἰδρυθησόμενον ἀψυχον καὶ
ὄγκος πίπτων, ἐὰν μήπω ἰδρυθῇ. Ἰδρυται δὲ καὶ τὰ ἄλλα
διὰ τοῦτον, δι' ὃν ὑπέστη ἅμα καὶ ἔσχεν εἰς ὃν ἐτάχθη τόπον:
ἐνδεῆς δὲ καὶ τὸ τόπον ζητοῦν. Ἀρχὴ δὲ οὐκ ἐνδεῆς τῶν
μετ' αὐτό: ἢ δ' ἀπάντων ἀρχὴ ἀνευδεῆς ἀπάντων. Ὅτι γὰρ
ἐνδεῆς, ἐπιέμενον ἀρχῆς ἐνδεῆς: εἰ δὲ τὸ ἐν ἐνδεῆς του,
ζητεῖ δηλονότι τὸ μὴ εἶναι ἐν: ὥστε ἐνδεῆς ἐστὶ τοῦ
φθεροῦντος: πᾶν δὲ ὃ ἂν λέγηται ἐνδεῆς, τοῦ εὔ καὶ τοῦ
σῶζοντός ἐστὶν ἐνδεῆς. Ὡστε τῷ ἐνὶ οὐδὲν ἀγαθόν ἐστὶν:
οὐδὲ βούλησις τοίνυν οὐδενός: ἀλλ' ἐστὶν ὑπεράγαθον καὶ
αὐτὸ οὐχ ἑαυτῷ, τοῖς δὲ ἄλλοις ἀγαθόν, εἴ τι αὐτοῦ δύνα-
ται μεταλαμβάνειν. Οὐδὲ νόησις, ἵνα μὴ ἑτερότης: οὐδὲ
κίνησις: πρὸ γὰρ κινήσεως καὶ πρὸ νοήσεως. Τί γὰρ καὶ
νοήσει; ἑαυτόν; Πρὸ νοήσεως τοίνυν ἀγνοῶν ἐστὶ,
καὶ νοήσεως δεήσει, ἵνα γινῶ ἑαυτὸν ὃ αὐτάρκης ἑαυτῷ.
Οὐ τοίνυν, ὅτι μὴ γινώσκει μηδὲ νοεῖ ἑαυτόν, ἀγνοία περὶ
αὐτὸν ἐστὶ: ἢ γὰρ ἀγνοία ἑτέρου ὄντος γίγνεται, ὅταν
θιάτερον ἀγνοῇ θιάτερον: τὸ δὲ μόνον οὔτε γινώσκει, οὔτε

τι ἔχει ὁ ἀγνοεῖ, ἐν δὲ ὄν συνὸν αὐτῷ οὐ δεῖται νοήσεως ἑαυτοῦ. Ἐπεὶ οὐδὲ τὸ συνεῖναι δεῖ προσάπτειν, ἵνα τηρῆς τὸ ἐν, ἀλλὰ καὶ τὸ νοεῖν καὶ τὸ συνιέναι ἀφαιρεῖν καὶ ἑαυτοῦ νόησιν καὶ τῶν ἄλλων: οὐ γὰρ κατὰ τὸν νοοῦντα δεῖ τάττειν αὐτόν, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὴν νόησιν. Νόησις δὲ οὐ νοεῖ, ἀλλ' αἰτία τοῦ νοεῖν ἄλλω: τὸ δὲ αἷτιον οὐ ταῦτόν τῷ αἰτιατῷ. Τὸ δὲ πάντων αἷτιον οὐδέν ἐστιν ἐκείνων. Οὐ τοίνυν οὐδὲ ἀγαθὸν λεκτέον τοῦτο, ὃ παρέχει, ἀλλὰ ἄλλως τὰγαθὸν ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ.

(6, 9, 7) Εἰ δ' ὅτι μηδὲν τούτων ἐστίν, ἀοριστεῖς τῇ γνώμῃ, στήσον σαυτὸν εἰς ταῦτα, καὶ ἀπὸ τούτων θεῷ: θεῷ δὲ μὴ ἔξω ρίπτων τὴν διάνοιαν. Οὐ γὰρ κεῖται που ἔρημῶσαν αὐτοῦ τὰ ἄλλα, ἀλλ' ἔστι τῷ δυναμένῳ θίγειν ἐκεῖ παρόν, τῷ δ' ἀδυνατοῦντι οὐ πάρεστιν. Ὡσπερ δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἔστι τι νοεῖν ἄλλο νοοῦντα καὶ πρὸς ἄλλω ὄντα, ἀλλὰ δεῖ μηδὲν προσάπτειν τῷ νοουμένῳ, ἵν' ἢ αὐτὸ τὸ νοούμενον, οὕτω δεῖ καὶ ἐνταῦθα εἰδέναι, ὡς οὐκ ἔστιν ἄλλου ἔχοντα ἐν τῇ ψυχῇ τύπον ἐκεῖνο νοῆσαι ἐνεργούντος τοῦ τύπου, οὐδ' αὖ ἄλλοις κατειλημμένην τὴν ψυχὴν καὶ κατεχομένην τυπωθῆναι τῷ τοῦ ἐναντίου τύπῳ, ἀλλ' ὡσπερ περὶ τῆς ὕλης λέγεται, ὡς ἄρα ἄποιον εἶναι δεῖ πάντων, εἰ μέλλει δέχεσθαι τοὺς πάντων τύπους, οὕτω καὶ πολὺ μᾶλλον ἀνειδέον τὴν ψυχὴν γίνεσθαι, εἰ μέλλει μηδὲν ἐμπόδιον ἐγκαθήμενον ἔσεσθαι πρὸς πλήρωσιν καὶ ἔλλαμψιν αὐτῇ τῆς φύσεως τῆς πρώτης. Εἰ δὲ τοῦτο, πάντων τῶν ἔξω ἀφεμένην δεῖ ἐπιστραφῆναι πρὸς τὸ εἶσω πάντη, μὴ πρὸς τι τῶν ἔξω κεκλίσθαι, ἀλλὰ ἀγνοήσαντα τὰ πάντα καὶ πρὸ τοῦ μὲν τῇ διαθέσει, τότε δὲ καὶ τοῖς εἶδεσιν, ἀγνοήσαντα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τῇ θέᾳ ἐκείνου γενέσθαι, ἀκακίῳ συγγενόμενον καὶ ἱκανῶς οἶον ὁμιλήσαντα ἢ κελιν ἀγγέλλοντα, εἰ δύναιτο, καὶ ἄλλω τὴν ἐκεῖ συνουσίαν: οἷαν ἴσως καὶ <Μίνωσ> ποιούμενος <ῥαριστήσ> τοῦ <Διὸς> ἐφημίσθη εἶναι, ἥς μεμνημένος εἰδῶλα αὐτῆς τοὺς νόμους ἐτίθει τῇ τοῦ θεοῦ ἐπαφῇ εἰς νόμων πληρούμενος θέσιν. Ἡ καὶ τὰ πολιτικὰ οὐκ ἄξια αὐτοῦ νομίσας ἀεὶ ἐθέλει μένειν ἄνω, ὅπερ καὶ τῷ πολὺ ἰδόντι γένοιτο ἂν πάθημα. <Οὐδενός> φησὶν <ἐστὶν ἔξω>, ἀλλὰ πᾶσι σύνεστιν οὐκ εἰδόσι. Φεύγουσι γὰρ αὐτοὶ αὐτοῦ ἔξω, μᾶλλον δὲ αὐτῶν ἔξω. Οὐ δύνανται οὖν ελεῖν ὃν πεφεύγασιν, οὐδ' αὐτοὺς ἀπολωλεκότες ἄλλον ζητεῖν, οὐδέ γε παῖς αὐτοῦ ἔξω ἐν μανίᾳ γεγενημένος εἰδήσει τὸν πατέρα: ὁ δὲ μαθὼν ἑαυτὸν εἰδήσει καὶ ὁπόθεν.

(6, 9, 8) Εἰ τις οὖν ψυχὴ οἶδεν ἑαυτὴν τὸν ἄλλον χρόνον, καὶ οἶδεν ὅτι ἢ κίνησις αὐτῆς οὐκ εὐθεῖα, ἀλλ' ἢ ὅταν κλάσιν λάβῃ, ἢ δὲ κατὰ φύσιν κίνησις οἷα ἢ ἐν κύκλῳ

περί τι οὐκ ἔξω, ἀλλὰ περὶ κέντρον, τὸ δὲ κέντρον ἀφ' οὗ ὁ κύκλος, κινήσεται περὶ τοῦτο, ἀφ' οὗ ἔστι, καὶ τούτου ἀναρτήσεται συμφέρουσα ἑαυτὴν πρὸς τὸ αὐτό, πρὸς δ' ἔχρην μὲν πάσας, φέρονται δὲ αἱ θεῶν αἰεὶ: πρὸς δ' φερόμεναι θεοὶ εἰσι. Θεὸς γὰρ τὸ ἐκείνω συνημμένον, τὸ δὲ πόρρω ἀφιστάμενον ἄνθρωπος ὁ πολὺς καὶ θηρίον. Τὸ οὖν τῆς ψυχῆς οἷον κέντρον τοῦτο ἔστι τὸ ζητούμενον; ἢ ἄλλο τι δεῖ νομίσει, εἰς δ' πάντα οἷον κέντρα συμπίπτει; Καὶ ὅτι ἀναλογίᾳ τὸ κέντρον τοῦδε τοῦ κύκλου; Οὐδὲ γὰρ οὕτω κύκλος ἢ ψυχὴ ὡς τὸ σχῆμα, ἀλλ' ὅτι ἐν αὐτῇ καὶ περὶ αὐτὴν ἡ ἀρχαία φύσις, καὶ ὅτι ἀπὸ τοιούτου, καὶ ἔτι μᾶλλον καὶ ὅτι χωρισθεῖσαι ὅλαι. Νῦν δέ, ἐπεὶ μέρος ἡμῶν κατέχεται ὑπὸ τοῦ σώματος, οἷον εἴ τις τοὺς πόδας ἔχει ἐν ὕδατι, τῷ δ' ἄλλῳ σώματι ὑπερέχει, τῷ δὲ μὴ βαπτισθέντι τῷ σώματι ὑπεράραυτες, τούτω συνάπτομεν κατὰ τὸ ἑαυτῶν κέντρον τῷ οἷον πάντων κέντρῳ, καθάπερ τῶν μεγίστων κύκλων τὰ κέντρα τῷ τῆς σφαίρας τῆς περιεχούσης κέντρῳ, ἀναπαυόμενοι. Εἰ μὲν οὖν σωματικοὶ ἦσαν, οὐ ψυχικοὶ κύκλοι, τοπικῶς ἂν τῷ κέντρῳ συνῆπτον καὶ που κειμένου τοῦ κέντρου περὶ αὐτὸ ἂν ἦσαν: ἐπεὶ δὲ αὐταὶ τε αἱ ψυχαὶ νοηταί, ὑπὲρ νοῦν τε ἐκείνο, δυνάμεσιν ἄλλαις, ἣ πέφυκε τὸ νοῦν πρὸς τὸ κατανοούμενον συνάπτειν, οἷητέον τὴν συναφὴν γίνεσθαι καὶ πλεόνως τὸ νοῦν παρῆναι ὁμοιότητι καὶ ταυτότητι καὶ συνάπτειν τῷ συγγενεῖ οὐδενὸς διείργοντος. Σώμασι μὲν γὰρ σώματα κωλύεται κοινωνεῖν ἀλλήλοις, τὰ δὲ ἀσώματα σώμασιν οὐ διείργεται: οὐδ' ἀφέστηκε τοίνυν ἀλλήλων τόπῳ, ἑτερότητι δὲ καὶ διαφορᾷ: ὅταν οὖν ἡ ἑτερότης μὴ παρῆ, ἀλλήλοις τὰ μὴ ἕτερα πάρεστιν. Ἐκείνο μὲν οὖν μὴ ἔχον ἑτερότητα αἰεὶ πάρεστιν, ἡμεῖς δ' ὅταν μὴ ἔχωμεν: κάκεινο μὲν ἡμῶν οὐκ ἐφίεται, ὥστε περὶ ἡμᾶς εἶναι, ἡμεῖς δὲ ἐκείνου, ὥστε ἡμεῖς περὶ ἐκείνο. Καὶ αἰεὶ μὲν περὶ αὐτό, οὐκ αἰεὶ δὲ εἰς αὐτὸ βλέπομεν, ἀλλ' οἷον χορὸς ἐξῆδων καίπερ ἔχων περὶ τὸν κορυφαῖον τραπέιη ἂν εἰς τὸ ἔξω τῆς θέας, ὅταν δὲ ἐπιστρέψῃ, ἄδει τε καλῶς καὶ ὄντως περὶ αὐτὸν ἔχει, οὕτω καὶ ἡμεῖς αἰεὶ μὲν περὶ αὐτόν, καὶ ὅταν μὴ, λύσις ἡμῖν παντελῆς ἔσται καὶ οὐκέτι ἐσόμεθα: οὐκ αἰεὶ δὲ εἰς αὐτόν, ἀλλ' ὅταν εἰς αὐτόν ἴδωμεν, τότε ἡμῖν <τέλος καὶ ἀνάπαυλα> καὶ τὸ μὴ ἀπάδειν χορεύουσιν ὄντως περὶ αὐτὸν χορείαν ἐνθεον.

(6, 9, 9) Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ χορείᾳ καθορᾷ πηγὴν μὲν ζῶης, πηγὴν δὲ νοῦ, ἀρχὴν ὄντος, ἀγαθοῦ αἰτίαν, ρίζαν ψυχῆς: οὐκ ἐκχεομένων ἀπ' αὐτοῦ, εἴτ' ἐκείνον ἐλαττούντων: οὐ γὰρ ὄγκος: ἢ φθαρτὰ ἂν ἦν τὰ γεννώμενα. Νῦν δ' ἐστὶν

αίδια, ὅτι ἡ ἀρχὴ αὐτῶν ὠσαύτως μένει οὐ μεμερισμένη εἰς αὐτά, ἀλλ ὅλη μένουσα. Διὸ κάκεινα μένει: οἷον εἰ μένοντος ἡλίου καὶ τὸ φῶς μένοι. Οὐ γὰρ ἀποτετμήμεθα οὐδὲ χωρὶς ἔσμεν, εἰ καὶ παρεμπεσοῦσα ἡ σώματος φύσις πρὸς αὐτὴν ἡμᾶς εἴλκυσεν, ἀλλ ἐμπνέομεν καὶ σφύζομεθα οὐ δόντος, εἴτ ἀποστάντος ἐκείνου, ἀλλ ἀεὶ χορηγούντος ἕως ἂν ἢ ὅπερ ἔστί. Μᾶλλον μέντοι ἔσμεν νεύσαντες πρὸς αὐτὸ καὶ τὸ εὖ ἐνταῦθα, τὸ [δὲ] πόρρω εἶναι μόνον καὶ ἦττον εἶναι. Ἐνταῦθα καὶ ἀναπαύεται ψυχὴ καὶ κακῶν ἕξω εἰς τὸν τῶν κακῶν καθαρὸν τόπον ἀναδραμοῦσα: καὶ νοεῖ ἐνταῦθα, καὶ ἀπαθῆς ἐνταῦθα. Καὶ τὸ ἀληθῶς ζῆν ἐνταῦθα: τὸ γὰρ νῦν καὶ τὸ ἄνευ θεοῦ ἵχνος ζωῆς ἐκείνην μιμούμενον, τὸ δὲ ἐκεῖ ζῆν ἐνέργεια μὲν νοῦ: ἐνέργεια δὲ καὶ γενναῖ θεοῦς ἐν ἡσυχῇ τῇ πρὸς ἐκεῖνο ἐπαφῇ, γενναῖ δὲ κάλλος, γενναῖ δικαιοσύνην, ἀρετὴν γενναῖ. Ταῦτα γὰρ κύει ψυχὴ πληρωθεῖσα θεοῦ, καὶ τοῦτο αὐτῇ ἀρχὴ καὶ τέλος: ἀρχὴ μὲν, ὅτι ἐκεῖθεν, τέλος δέ, ὅτι τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖ. Καὶ ἐκεῖ γενομένη γίγνεται αὐτὴ καὶ ὅπερ ἦν: τὸ γὰρ ἐνταῦθα καὶ ἐν τούτοις ἔκπτωσις καὶ φυγὴ καὶ πτερορρύησις. Δηλοῖ δὲ ὅτι τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖ καὶ ὁ ἔρως ὁ τῆς ψυχῆς ὁ σύμφυτος, καθὸ καὶ συνέζευκται Ἐρως ταῖς Ψυχαῖς καὶ ἐν γραφαῖς καὶ ἐν μύθοις. Ἐπεὶ γὰρ ἔτερον θεοῦ ἐκείνου, ἐξ ἐκείνου δέ, ἐρᾷ αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης. Καὶ οὕσα ἐκεῖ τὸν οὐράνιον Ἐρωτα ἔχει, ἐνταῦθα δὲ πάνδημος γίγνεται: καὶ γὰρ ἔστιν ἐκεῖ Ἀφροδίτη οὐρα- νία, ἐνταῦθα δὲ γίγνεται πάνδημος οἷον ἑταιρισθεῖσα. Καὶ ἔστι πᾶσα ψυχὴ Ἀφροδίτη: καὶ τοῦτο αἰνίττεται καὶ τὰ τῆς Ἀφροδίτης γενέθλια καὶ ὁ Ἐρως ὁ μετ αὐτῆς γενόμενος. Ἐρᾷ οὖν κατὰ φύσιν ἔχουσα ψυχὴ θεοῦ ἐνωθῆναι θέλου- σα, ὡσπερ παρθένος καλοῦ πατρὸς καλὸν ἔρωτα. Ὄταν δὲ εἰς γένεσιν ἐλθοῦσα οἷον μνηστέραις ἀπατηθῇ, ἄλλον ἄλλα- ζαμένη θνητὸν ἔρωτα ἐρημίᾳ πατρὸς ὑβρίζεται: μισήσασα δὲ πάλιν τὰς ἐνταῦθα ὑβρεῖς ἀγνεύσασα τῶν τῆδε πρὸς τὸν πατέρα αἰθῆς στελλομένη <εὐπαθεῖ>. Καὶ οἷς μὲν ἀγνωστόν ἐστι τὸ πάθημα τοῦτο, ἐντεῦθεν ἐνθυμείσθω ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα ἐρώτων, οἷόν ἐστι τυχεῖν ὧν τις μάλιστα ἐρᾷ, καὶ ὅτι ταῦτα μὲν τὰ ἐρώμενα θνητὰ καὶ βλαβερά καὶ εἰδώλων ἔρωτες καὶ μεταπίπτει, ὅτι οὐκ ἦν τὸ ὄντως ἐρώμενον οὐδὲ τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν οὐδ ὃ ζητοῦμεν. Ἐκεῖ δὲ τὸ ἀληθινὸν ἐρώμενον, ὧ ἔστι καὶ συνεῖναι μεταλαμβάνοντα αὐτοῦ καὶ ὄντως ἔχοντα, οὐ περιπτυσσόμενον σαρξὶν ἕξωθεν. Ἐστίς δὲ εἶδεν, οἶδεν ὃ λέγω, ὡς ἡ ψυχὴ ζωὴν ἄλλην ἴσχει τότε καὶ προσιοῦσα καὶ ἤδη προσελθοῦσα καὶ μετασχοῦσα αὐτοῦ, ὥστε γνῶναι διατεθεῖσαν, ὅτι πάρεστιν ὁ χορηγὸς ἀληθινῆς ζωῆς, καὶ δεῖ οὐδενὸς ἔτι. Τοῦναντίον δὲ ἀποθέσθαι τὰ

ἄλλα δεῖ, καὶ ἐν μόνῳ στῆναι τούτῳ, καὶ τοῦτο γενέσθαι μόνον περικόψαντα τὰ λοιπὰ ὅσα περικείμεθα: ὥστε ἐξελεθῆναι σπεύδειν ἐντεῦθεν καὶ ἀγανακτεῖν ἐπὶ θάτερα δεδεμένους, ἵνα τῷ ὅλῳ αὐτῶν περιπτυσθῶμεθα καὶ μηδὲν μέρος ἔχοιμεν, ᾧ μὴ ἐφαπτόμεθα θεοῦ. Ὁρᾶν δὴ ἔστιν ἐνταῦθα κάκεινον καὶ ἑαυτὸν ὡς ὁρᾶν θέμις: ἑαυτὸν μὲν ἡγγαισμένον, φωτὸς πλήρη νοητοῦ, μᾶλλον δὲ φῶς αὐτὸ καθαρὸν, ἀβαρῆ, κοῦφον, θεὸν γενόμενον, μᾶλλον δὲ ὄντα, ἀναφθέντα μὲν τότε, εἰ δὲ πάλιν βαρύνοιτο, ὥσπερ μαραινόμενον.

(6, 9, 10) Πῶς οὖν οὐ μένει ἐκεῖ; Ἡ ὅτι μήπω ἐξελήλυθεν ὄλος. Ἔσται δὲ ὅτε καὶ τὸ συνεχὲς ἔσται τῆς θέας οὐκέτι ἐνοχλουμένῳ οὐδεμίαν ἐνόχλησιν τοῦ σώματος. Ἔστι δὲ τὸ ἑωρακὸς οὐ τὸ ἐνοχλούμενον, ἀλλὰ τὸ ἄλλο, ὅτε τὸ ἑωρακὸς ἀργεῖ τὴν θέαν οὐκ ἀργοῦν τὴν ἐπιστήμην τὴν ἐν ἀποδείξεσι καὶ πίστεσι καὶ τῷ τῆς ψυχῆς διαλογισμῷ: τὸ δὲ ἰδεῖν καὶ τὸ ἑωρακὸς ἔστιν οὐκέτι λόγος, ἀλλὰ μεῖζον λόγου καὶ πρὸ λόγου καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὥσπερ καὶ τὸ ὁρώμενον. Ἐαυτὸν μὲν οὖν ἰδὼν τότε, ὅτε ὁρᾶ, τοιοῦτον ὄψεται, μᾶλλον δὲ αὐτῷ τοιοῦτῳ συνέσται καὶ τοιοῦτον αἰσθήσεται ἀπλοῦν γενόμενον. Τάχα δὲ οὐδὲ ὄψεται λεκτέον, τὸ δὲ ὀφθέν, εἶπερ δεῖ δύο ταῦτα λέγειν, τό τε ὁρᾶν καὶ ὁρώμενον, ἀλλὰ μὴ ἐν ἄμφω: τολμηρὸς μὲν ὁ λόγος. Τότε μὲν οὖν οὔτε ὁρᾶ οὐδὲ διακρίνει ὁ ὁρᾶν οὐδὲ φαντάζεται δύο, ἀλλ' οἷον ἄλλος γενόμενος καὶ οὐκ αὐτὸς οὐδ' αὐτοῦ συντελεῖ ἐκεῖ, κάκεινου γενόμενος ἐν ἔστιν ὥσπερ κέντρῳ κέντρον συνάψας. Καὶ γὰρ ἐνταῦθα συνελθόντα ἐν ἔστι, τό τε δύο, ὅταν χωρίς. Οὕτω καὶ ἡμεῖς νῦν λέγομεν ἕτερον. Διὸ καὶ δύσφραστον τὸ θέαμα: πῶς γὰρ ἂν ἀπαγγείλειέ τις ὡς ἕτερον οὐκ ἰδὼν ἐκεῖ ὅτε ἐθεᾶτο ἕτερον, ἀλλὰ ἐν πρὸς ἑαυτόν;

(6, 9, 11) Τοῦτο δὴ ἐθέλον δηλοῦν τὸ τῶν μυστηρίων τῶνδε ἐπίταγμα, τὸ μὴ ἐκφέρειν εἰς μὴ μεμημένους, ὡς οὐκ ἔκφορον ἐκεῖνο ὄν, ἀπεῖπε δηλοῦν πρὸς ἄλλον τὸ θεῖον, ὅτῳ μὴ καὶ αὐτῷ ἰδεῖν εὐτύχηται. Ἐπεὶ τοίνυν δύο οὐκ ἦν, ἀλλ' ἐν ἦν αὐτὸς ὁ ἰδὼν πρὸς τὸ ἑωραμένον, ὡς ἂν μὴ ἑωραμένον, ἀλλ' ἠνωμένον, ὃς ἐγένετο ὅτε ἐκείνῳ ἐμίγνυτο εἰ μεμνῶτο, ἔχοι ἂν παρ' ἑαυτῷ ἐκείνου εἰκόνα: Ἦν δὲ ἐν καὶ αὐτὸς διαφορὰν ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν πρὸς ἑαυτὸν ἔχων οὔτε κατὰ ἄλλα - οὐ γὰρ τι ἐκινεῖτο παρ' αὐτῷ, οὐ θυμὸς, οὐκ ἐπιθυμία ἄλλου παρῆν αὐτῷ ἀναβεβηκότι - ἀλλ' οὐδὲ λόγος οὐδέ τις νόησις οὐδ' ὅλως αὐτὸς, εἰ δεῖ καὶ τοῦτο λέγειν. Ἄλλ' ὥσπερ ἀρπασθεῖς ἡ ἐνθουσιάσας ἡσυχῇ ἐν ἐρήμῳ καὶ καταστάσει γεγένηται ἀτρεμεῖ, τῇ αὐτοῦ οὐσίᾳ οὐδαμῇ ἀποκλίνων οὐδὲ περὶ αὐτὸν στρεφόμενος, ἐστῶς πάντα καὶ οἷον στάσις γενό-

μενος. Οὐδὲ τῶν καλῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ καλὸν ἤδη ὑπερθέων, ὑπερβαῖς ἤδη καὶ τὸν τῶν ἀρετῶν χορόν, ὡσπερ τις εἰς τὸ εἶσω τοῦ ἀδύτου εἰσδύς εἰς τοῦπίσω καταλιπὼν τὰ ἐν τῷ νεῷ ἀγάλματα, ἃ ἐξεληθόντι τοῦ ἀδύτου πάλιν γίνεται πρῶτα μετὰ τὸ ἔνδον θέαμα καὶ τὴν ἐκεῖ συνουσίαν πρὸς οὐκ ἀγάλμα οὐδὲ εἰκόνα, ἀλλὰ αὐτό: ἃ δὴ γίνεται δεύτερα θεάματα. Τὸ δὲ ἴσως ἦν οὐ θέαμα, ἀλλὰ ἄλλος τρόπος τοῦ ἰδεῖν, ἔκστασις καὶ ἀπλωσις καὶ ἐπίδοσις αὐτοῦ καὶ ἔφεσις πρὸς ἀφήν καὶ στάσις καὶ περινόησις πρὸς ἐφαρμογήν, εἶπερ τις τὸ ἐν τῷ ἀδύτῳ θεάσεται. Εἰ δ' ἄλλως βλέποι, οὐδὲν αὐτῷ πάρεστι. Ταῦτα μὲν οὖν μιμήματα: καὶ τοῖς οὖν σοφοῖς τῶν προφητῶν αἰνίττεται, ὅπως θεὸς ἐκεῖνος ὁρᾶται: σοφὸς δὲ ἱερεὺς τὸ αἰνίγμα συνιείς ἀληθινὴν ἂν ποιοῖτο ἐκεῖ γενόμενος τοῦ ἀδύτου τὴν θέαν. Καὶ μὴ γενόμενος δὲ τὸ ἀδύτον τοῦτο ἀόρατόν τι χρῆμα νομίσας καὶ πηγὴν καὶ ἀρχὴν, εἰδήσει ὡς ἀρχῇ ἀρχὴν ὁρᾷ καὶ συγγίνεται καὶ τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον. Οὐδὲν παραλιπὼν τῶν θείων ὅσα δύναται ψυχὴ ἔχειν καὶ πρὸ τῆς θέας, τὸ λοιπὸν ἐκ τῆς θέας ἀπαιτεῖ: τὸ δὲ λοιπὸν τῷ ὑπερβάντι πάντα τὸ ὅ ἐστι πρὸ πάντων. Οὐ γὰρ δὴ εἰς τὸ πάντη μὴ ὄν ἤξει ἢ ψυχῆς φύσις, ἀλλὰ κάτω μὲν βᾶσα εἰς κακὸν ἤξει, καὶ οὕτως εἰς μὴ ὄν, οὐκ εἰς τὸ παντελὲς μὴ ὄν. Τὴν ἐναντίαν δὲ δραμοῦσα ἤξει οὐκ εἰς ἄλλο, ἀλλ' εἰς αὐτήν, καὶ οὕτως οὐκ ἐν ἄλλῳ οὔσα [οὐκ] ἐν οὐδενί ἐστιν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ: τὸ δὲ ἐν αὐτῇ μόνη καὶ οὐκ ἐν τῷ ὄντι ἐν ἐκείνῳ: γίνεται γὰρ καὶ αὐτός τις οὐκ οὐσία, ἀλλ' <ἐπέκεινα οὐσίας> ταύτη, ἣ προσομιλεῖ. Εἰ τις οὖν τοῦτο αὐτὸν γενόμενον ἴδοι, ἔχει ὁμοίωμα ἐκείνου αὐτόν, καὶ εἰ ἀφ' αὐτοῦ μεταβαίνοι ὡς εἰκὼν πρὸς ἀρχέτυπον, <τέλοσ> ἂν ἔχοι <τῆς πορείας>. Ἐκπίπτων δὲ τῆς θέας πάλιν ἐγείρας ἀρετὴν τὴν ἐν αὐτῷ καὶ κατανοήσας ἑαυτὸν ταύταις κεκοσμημένον πάλιν κουφισθήσεται δι' ἀρετῆς ἐπὶ νοῦν ἰὼν καὶ σοφίαν καὶ διὰ σοφίας ἐπ' αὐτό. Καὶ οὗτος θεῶν καὶ ἀνθρώπων θείων καὶ εὐδαιμόνων βίος, ἀπαλλαγὴ τῶν ἄλλων τῶν τῆδε, βίος ἀνήδονος τῶν τῆδε, φυγὴ μόνου πρὸς μόνον.